

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ & ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ
ΠΜΣ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΙΑ ΣΤΕΛΕΧΗ

ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:
«Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗΣ ΜΕΤΑ
ΑΠΟ ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΗ Α.Ε. ΑΠΟ Α.Ε.»

Επιβλέπων Καθηγητής: Δημήτριος Κοριαζής
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια: Μαρούλη Μαρία

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2010

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Ορισμός και Είδη Συγχωνεύσεων & Εξαγορών	10
1.2. Θεωρίες που εξηγούν τα αίτια των Συγχωνεύσεων και Εξαγορών	11
1.3. Παράγοντες που ωθούν στις Συγχωνεύσεις & Εξαγορές	12
1.4. Ιστορική αναδρομή των Συγχωνεύσεων & Εξαγορών	13
1.5. Εξελίξεις στην Παγκόσμια Αγορά Συγχωνεύσεων & Εξαγορών το 2008	15
1.6. Εξελίξεις στην Ελληνική Αγορά Συγχωνεύσεων & Εξαγορών το 2008	17
1.7. Ακυρωθείσες Συμφωνίες Συγχωνεύσεων & Εξαγορών το 2008	17
	18

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

Νομοθετικό Πλαίσιο Συγχωνεύσεων & Εξαγορών

2.1. Το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο των συγχωνεύσεων και εξαγορών	19
2.2. Νομοθετήματα που διέπουν τις συγχωνεύσεις	19
2.3. Φορολογικά Κίνητρα των Συγχωνεύσεων & Εξαγορών	20
2.4. Οι διαφορές του Κ.Ν. 2190/1920, του Ν. 2166/1993 και του Ν.Δ. 1297/1972	23
2.5. Τα πέντε στάδια της διαδικασίας των Συγχωνεύσεων και Εξαγορών	26
2.6. Στάδια διαδικασιών συγχωνεύσεων βάσει του Κ.Ν. 2190/20, όπως ισχύει με το Π.Δ. 498/87	27

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

Νόμος 2190/1920 - Συγχώνευση Ανωνύμων Εταιριών (άρθρα 68-80)

3.1. Άρθρο 68

I. Συγχώνευση με απορρόφηση	29
II. Συγχώνευση με σύσταση νέας εταιρείας	29
Α. Ο νομικός χαρακτήρας της συγχώνευσης	29
Β. Εννοιολογικά στοιχεία της συγχώνευσης	30

3.2. Άρθρο 69 : Συγχώνευση με απορρόφηση

I. Η έναρξη της διαδικασίας συγχώνευσης	32
II. Το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης (παρ.1-3)	33
III. Έκθεση του Διοικητικού συμβουλίου των συμμετεχουσών εταιριών (παρ. 4)	35

3.3. Άρθρο 70

I. Η δημοσίευση του σχεδίου συγχώνευσης (παρ. 1)	35
II. Η προστασία των δανειστών των συγχωνευόμενων εταιριών (παρ. 2-3)	36
III. Η προστασία των ομολογιούχων δανειστών των συγχωνευόμενων εταιριών (παρ. 4)	37
IV. Η προστασία των κατόχων άλλων τίτλων των συγχωνευόμενων εταιριών (παρ. 5)	40
V. Η προστασία των εργαζομένων των συγχωνευόμενων εταιριών	41

3.4. Άρθρο 71

I. Ο ορισμός της επιτροπής εμπειρογνομόνων (παρ. 1)	42
II. Η έκθεση της επιτροπής εμπειρογνομόνων (παρ. 1-2)	43
III. Η αναθεώρηση της έκθεσης της επιτροπής εμπειρογνομόνων	44
IV. Η ενημέρωση της επιτροπής εμπειρογνομόνων	45

3.5. Άρθρο 72

I. Η απόφαση της γενικής συνέλευσης για τη συγχώνευση (παρ. 1)	46
1. Το αντικείμενο της απόφασης της γενικής συνέλευσης	46
2. Η απόφαση της γενικής συνέλευσης σε σχέση με την έκθεση της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων και το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης	48

3. Η δεσμευτικότητα της απόφασης της γενικής συνέλευσης	49
4. Ειδικά ζητήματα	50
5. Ειδικότερα η αύξηση κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρίας εξαιτίας της Συγχώνευσης	51
6. Η μείωση κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρίας εξαιτίας της Συγχώνευσης	53
7. Η τροποποίηση του καταστατικού της απορροφώσας εταιρίας	54
8. Η αύξηση κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρίας εκτός της διαδικασίας συγχώνευσης	54
II. Η έγκριση της συγχώνευσης από τις ιδιαίτερες συνελεύσεις των μετόχων (παρ. 2)	56
3.6. Άρθρο 73	57
I. Γενικά	58
II. Ερμηνευτικά ζητήματα	58
3.7. Άρθρο 74	58
I. Έννοια εγκριτικού ελέγχου της Διοίκησης	59
1. Έλεγχος από τη Νομαρχία ή το Υπουργείο Ανάπτυξης	59
2. Έλεγχος από τη Νομαρχία και την Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Ανάπτυξης (Εμπορίου)	60
II. Φύση και Περιεχόμενο του ελέγχου της Διοικήσεως	
1. Έλεγχος νομιμότητας (τυπική νομιμότητα)	60
2. Το εύρος και τα όρια αρμοδιότητας ελέγχου της Διοίκησης	61
3. Ειδικότερο Περιεχόμενο Ελέγχου της Διοίκησης	62
Α. Άδεια της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς	63
Β. Άδεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού	63
Γ. Ανταποδοτικό τέλος υπέρ της Επιτροπής Ανταγωνισμού	65
III. Έγκριση της Συγχώνευσης	65
IV. Η καταχώρηση στο Μητρώο	66
V. Συνέπειες της μη έγκρισης ή της μη δημοσίευσης	66
VI. Ζητήματα ευθύνης, εάν η μη έγκριση οφείλεται σε παραλείψεις της εταιρίας και των οργάνων της	67
3.8. Άρθρο 75	67
I. Η οικονομική διάσταση της συγχώνευσης (παρ. 1)	68
II. Ο χρόνος επέλευσης των αποτελεσμάτων της συγχώνευσης (παρ. 1)	69
III. Τα ειδικότερα αποτελέσματα της συγχώνευσης (παρ. 1)	
1. Η καθολική διαδοχή στα δικαιώματα και υποχρεώσεις της Απορροφώμενης	70
2. Η εξαφάνιση των σχέσεων εταιρικού δικαίου στο επίπεδο της Απορροφώμενης	71
I.V. Περιπτώσιολογία (παρ. 1)	72
V. Δικονομικές συνέπειες της συγχώνευσης (παρ. 2)	75
VI. Ιδιαίτερες διατυπώσεις μεταβίβασης περιουσιακών στοιχείων (παρ. 3)	76
VII. Απαγόρευση ανταλλαγής μετοχών της απορροφώσας (παρ. 4)	77
3.9. Άρθρο 76	77
Εισαγωγή	77
I. Η ratio legis της διάταξης του άρθρου 76 παρ. 1	77
II. Το πεδίο εφαρμογής	
Α. Έγκυρη Συγχώνευση	78
Β. Αντανακλαστική (Εμμεση) Ζημία	78
Γ. Δικαιούχοι της αποζημίωσης	78

1. Το ζήτημα της αποκατάστασης της έμμεσης ζημίας των μετόχων γενικά	79
2. Το ζήτημα της αποκατάστασης της έμμεσης ζημίας των μετόχων στη συγχώνευση	79
III. Οι λοιποί όροι εφαρμογής	
1. Φύση και προϋποθέσεις της ευθύνης του άρθρου 76 παρ. 1	80
2. Θεμελίωση του παρανόμου των πράξεων των μελών του ΔΣ	81
3. Θεμελίωση του παράνομου των πράξεων των μελών της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων	81
4. Ζημία και Υπολογισμός της	82
IV. Διαδικασία ενάσκησης των αξιώσεων αποζημίωσης	83
V. Αξιώσεις αποζημίωσης βάσει της ΑΚ 914	83
3.10. Άρθρο 77	
Ακυρότητα της συγχώνευσης	84
A. Εισαγωγικά	
I. Φυσιογνωμία της ρύθμισης	85
II. Νομοθετικά συστήματα – Η δικαιοπολιτική σκοπιμότητα της ισχύουσας ρύθμισης	86
III. Δογματικοί προσανατολισμοί και θεμελιώδεις χαρακτήρες της Ρύθμισης	87
B. Ελαττώματα της συγχώνευσης πριν από την καταχώριση στο Μητρώο	
I. Γενικά	89
II. Ελαττώματα αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων	90
III. Ελαττώματα της σύμβασης συγχώνευσης	91
IV. Ελαττώματα της διαδικασίας συγχώνευσης	92
V. Συνέπειες ελαττωμάτων – Προσωρινή δικαστική προστασία	93
Γ. Η σημασία της καταχώρισης στο Μητρώο ως προς τα ελαττώματα της συγχώνευσης	
I. Γενικά	94
II. Ανυπόστατη συγχώνευσης	95
III. Ελαττωματικές καταχωρίσεις στο Μητρώο	96
IV. Το θεραπευτικό αποτέλεσμα της καταχώρισης	97
Δ. Λόγοι ανατροπής της ολοκληρωμένης συγχώνευσης (παρ. 1)	
I. Γενικά	97
II. Παραβίαση του άρθρου 74	97
III. Ακυρότητα ή ακυρωσία των αποφάσεων που έλαβαν οι γενικές συνελεύσεις των εταιριών που συγχωνεύθηκαν	
α. Γενικά	100
β. Η εφαρμογή του άρθρου 35α παρ. 1	
1. Προκαταρκτικά	101
2. Περιπτωσιολογία	
2.1. Έλλειψη και πλημμέλειες της έκθεσης του διοικητικού συμβουλίου	101
2.2. Έλλειψη και πλημμέλειες της έκθεσης των εμπειρογνομόνων	103
2.3. Παράλειψη υποβολής του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης σε δημοσιότητα	104
2.4. Παράλειψη καταχώρισης των εκθέσεων στο Μητρώο	104

2.5.Παράλειψη δημοσίευσης του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης στον τύπο	105
2.6.Ουσιαστικός έλεγχος των αποφάσεων που έλαβαν οι γενικές συνελεύσεις των συμβαλλομένων εταιριών	105
2.7.Παραβίαση των περιορισμών που αφορούν στο χρηματικό αντάλλαγμα που χορηγείται αντί μετοχών	109
2.8.Παραβίαση των κανόνων που αφορούν στην αύξηση του κεφαλαίου της επωφελούμενης Εταιρίας	109
2.9.Παραβίαση του συστήματος προστασίας των δανειστών	109
2.10. Καταχώριση της συγχώνευσης παρά την εναντίωση μετόχων ιδιαίτερων κατηγοριών και κομιστών τίτλων μη μετοχικού χαρακτήρα	110
γ. Η εφαρμογή του άρθρου 35β παρ. 1 στη συγχώνευση και τη διάσπαση	111
E. Η δικαστική ανατροπή της συγχώνευσης	
I. Γενικά	113
II. Η αίτηση ανατροπής της συγχώνευσης	
1. Διαδικασία	113
2. Άσκηση της αίτησης	114
3. Αρμοδιότητα	114
4. Νομιμοποίηση	115
III. Λόγοι απόσβεσης του προς ακύρωση δικαιώματος	
1. Πάροδος της εξάμηνης προθεσμίας του άρθρου 77 παρ. 2α΄	116
2. Άρση του λόγου ακυρότητας με πρωτοβουλία των συμβαλλόμενων εταιριών	117
3. Άρση του λόγου ακυρότητας μετά από χορήγηση προθεσμίας από το δικαστήριο	119
IV. Η δικαστική ανατροπή της συγχώνευσης ως «έσχατο μέσο»	120
V. Η απόφαση επί της αίτησης	
1. Δεδικασμένο-Διαπλαστική ενέργεια	120
2. Δημοσιότητα	121
3. Ένδικα μέσα-Τριτανακοπή	122
ΣΤ. Οι συνέπειες της δικαστικής ανατροπής	
I. Γενικά	123
II. Οι σωματειακές συνέπειες της ανατροπής	
1. «Αναβίωση» των εταιριών που περατώθηκαν	124
2. Τροποποιήσεις του οργανισμού της επωφελούμενης εταιρίας	124
3. Επανάκτηση της ιδιότητας του μετόχου στις εταιρίες που αναβιώνουν	125
III. Περιουσιακές συνέπειες	
1. Αναδρομική ανατροπή της καθολικής διαδοχής	126
2. Η τύχη των εννόμων σχέσεων που γεννήθηκαν μετά την πραγματοποίηση της συγχώνευσης	126
IV. Οι δικονομικές συνέπειες της ανατροπής	128
Z. Η ελαττωματικότητα της συγχώνευσης με σύσταση νέας εταιρίας	
I. Γενικά	129

II. Λόγοι ανατροπής	129
III. Η σχέση της αίτησης του άρθρου 77 με την αγωγή του άρθρου 4 ^α	130
IV. Οι συνέπειες της ανατροπής	131
H. Η ελαττωματικότητα της συγχώνευσης υπό το πρίσμα των κανόνων σχετικά με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων επιχειρήσεων	
I. Ο προληπτικός έλεγχος των συγχωνεύσεων	132
II. Η αναστολή πραγματοποίησης της συγχώνευσης	133
III. Η απαγόρευση της συγχώνευσης από την Επιτροπή Ανταγωνισμού	134
IV. Η διατήρηση του κύρους της συγχώνευσης που πραγματοποιήθηκε κατά παράβαση απαγόρευσης εκ μέρους της Επιτροπής Ανταγωνισμού	135
3.11. Άρθρον 78	
Απορρόφηση εταιρείας από άλλη που κατέχει το 100% των μετοχών της	137
1. Εισαγωγικά	137
2. Ύπαρξη σχέσης εξάρτησης	138
3. Συνέπειες της σχέσης εξάρτησης	138
4. Η «απλοποιημένη συγχώνευση»	139
5. Η «πλήρως απλοποιημένη συγχώνευση»	140
6. Η εκτίμηση των περιουσιών των υπό συγχώνευση εταιριών	141
3.12. Άρθρο 79	
Πράξεις που εξομοιώνονται με τη συγχώνευση με απορρόφηση	142
3.13. Άρθρο 80	
Συγχώνευση με σύσταση νέας ανώνυμης εταιρείας	142
I. Η συγχώνευση με σύσταση νέας εταιρείας	143
II. Διαδικασία της συγχώνευσης	
1. Γενικά	143
2. Απόφαση των γενικών συνελεύσεων	143
α. Σύμβαση Συγχώνευσης	143
β. Περιεχόμενο Καταστατικού	144
3. Έγκριση της Διοικήσεως και Δημοσίευση	144
III. Ελαττωματική ίδρυση	145
IV. Συγχώνευση εταιριών με ιδιαίτερα νομικά γνωρίσματα	146
V. Ειδικότερα Ζητήματα	146
1. Μίσθωση	146
2. Διοικητικές Άδειες και Προνόμια	147
3. Εμπιστευτικές Σχέσεις	147
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο	
Νομοθετικό Διάταγμα 1297/1972 - «Περί παροχής φορολογικών κινήτρων για την συγχώνευση ή μετατροπή επιχειρήσεων προς δημιουργία μεγάλων οικονομικών μονάδων» (ΦΕΚ Α' 217/8.12.1972).	
4.1. Άρθρον 1	148
4.2. Άρθρον 2	148
4.3. Άρθρον 3	148
4.4. Άρθρον 4	149
4.5. Άρθρον 5	150
4.6. Άρθρον 6	151
4.7. Άρθρον 7	152
4.8. Άρθρον 8	153

4.9. Άρθρον 9	153
4.10. Άρθρον 10	154
4.11. Άρθρον 11	154
4.12. Άρθρον 12	155
4.13. Άρθρον 13	155

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

Νόμος 2166 /1993 - Κίνητρα ανάπτυξης επιχειρήσεων, διαρρυθμίσεις στην έμμεση και άμεση φορολογία και άλλες διατάξεις. (Α΄137)

5.1. Άρθρο 1	
Μετασχηματισμοί επιχειρήσεων -Περιεχόμενο και πεδίο εφαρμογής	156
5.2. Άρθρο 2	
Εισφερόμενο κεφάλαιο - Μεταφορά ζημίας	156
5.3. Άρθρο 3	
Φορολογικές απαλλαγές και διευκολύνσεις Μεταφορά ευεργετημάτων αναπτυξιακών νόμων	157
5.4. Άρθρο 4	
Εισφορά ενός ή περισσότερων κλάδων ή τμημάτων λειτουργούσας επιχείρησης	158
5.5. Άρθρο 5	
Διατήρηση διατάξεων	159

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο

Νόμος 2515/1997 - Συγχώνευση πιστωτικών ιδρυμάτων

6.1.Άρθρο 16	160
---------------------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7ο

Κοινοτικοί Μετασχηματισμοί 164

Νόμος 3777/2009 - Διασυννοριακές συγχωνεύσεις κεφαλαιουχικών εταιρειών και άλλες διατάξεις (άρθρα1-17) 166

7.1. Άρθρο 1	
Σκοπός και πεδίο εφαρμογής	168
7.2. Άρθρο 2	
Ορισμοί	169
7.3. Άρθρο 3	
Κοινό σχέδιο διασυννοριακής συγχώνευσης	170
7.4. Άρθρο 4	
Δημοσιότητα	171
7.5. Άρθρο 5	
Έκθεση του οργάνου διοίκησης	171
7.6. Άρθρο 6	
Έκθεση ανεξαρτήτων εμπειρογνομόνων	172
7.7. Άρθρο 7	
Έγκριση από τη γενική συνέλευση	172
7.8. Άρθρο 8	
Προστασία εταίρων μειοψηφίας και πιστωτών	173
7.9. Άρθρο 9	
Πιστοποιητικό πριν από τη συγχώνευση	173
7.10. Άρθρο 10	
Έλεγχος της νομιμότητας της διασυννοριακής συγχώνευσης	174
7.11. Άρθρο 11	

Ολοκλήρωση και έναρξη αποτελεσμάτων της διασυννοριακής συγχώνευσης	174
7.12. Άρθρο 12	
Αποτελέσματα της διασυννοριακής συγχώνευσης	175
7.13. Άρθρο 13	
Απορρόφηση εταιρείας από άλλη που κατέχει το 100% των τίτλων της	176
7.14. Άρθρο 14	
Συμμετοχή των εργαζομένων στα όργανα της διοίκησης	176
7.15. Άρθρο 15	
Ακυρότητα της συγχώνευσης	178
7.16 Άρθρο 16	178
7.17. Άρθρο 17	
Ισχύς διατάξεων	178
7.18. Τα Κυριότερα σημεία του Ν. 3777/2009	178

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8ο

Η Λογιστική και φορολογική διαδικασία της συγχώνευσης με απορρόφηση Ανώνυμης Εταιρίας από Ανώνυμη Εταιρία βάσει των διατάξεων του Ν. 2190/1920, του Ν. 2166/1993 και του Ν.Α. 1297/1972

8.1. Προϋποθέσεις για την συγχώνευση με απορρόφηση Α.Ε. από Α.Ε.	180
8.2. Λογιστική και φορολογική διαδικασία συγχώνευσης με απορρόφηση βάσει των διατάξεων: α) του Ν. 2190/1920 και β) των φορολογικών νόμων: Ν. 2166/1993 και Ν.Α. 1297/1972.	

I. Η συγχώνευση γίνεται βάσει των διατάξεων των νόμων 2190/1920 και 2166/1993

1. Εκτίμηση περιουσιακών στοιχείων	181
2. Εγγραφές προσαρμογής της αξία των περιουσιακών στοιχείων της απορροφούμενης Β	182
3. Εγγραφή καταχώρησης υπεραξίας προκύπτουσα από την εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της απορροφούμενης Β	182
4. Υποβολή φορολογικής δήλωσης	186
5. Λογισμός αποσβέσεων από την Α για τα πάγια περιουσιακά στοιχεία της Β	186
6. Υπολογισμός διανεμόμενων μετοχών	187
7. Περιορισμοί έκδοσης ονομαστικών μετοχών	187
8. Φορολογικά κίνητρα αναπτυξιακών νόμων	187
9. Εμφάνιση ιδιαίτερος των αφορολόγητων αποθεματικών αναπτυξιακών νόμων	187
10. Νέες επιχειρήσεις των οποίων οι επενδύσεις έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του Ν. 2601/1998	187
11. Φορολογικές Απαλλαγές	
α). Φόρος Συγκέντρωσης Κεφαλαίου	188
β) Απαλλαγή από τα τέλη χαρτοσήμου.	189
γ) Απαλλαγή από κάθε εισφορά ή δικαιώματα υπέρ οποιουδήποτε τρίτου.	189
δ) Απαλλαγή από το φόρο μεταβίβασης ακινήτων	189
12. Φόρος εισοδήματος υπεραξίας	189
13. Φόρος εισοδήματος μεταβιβαζόμενων αυτοκινήτων	190
14. Φ.Π.Α.	190
15. Μεταβίβαση εισφερόμενων μετοχών	190

16. Μεταφορά υφιστάμενης κατά το μετασχηματισμό ζημιάς	190
17. Βιβλίο Αποθήκης	192
Π. Η συγχώνευση γίνεται βάσει των διατάξεων των νόμων 2190/1920 και 1297/1972	192
1. Εκτίμηση περιουσιακών στοιχείων	192
2. Εγγραφές προσαρμογής της αξία των περιουσιακών στοιχείων της απορροφούμενης Β	193
3. Εγγραφή καταχώρησης υπεραξίας προκύπτουσα από την εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της απορροφούμενης Β	194
4. Ενημέρωση βιβλίου απογραφών ανώνυμης εταιρίας	198
5. Υποβολή φορολογικής δήλωσης	198
6. Λογισμός αποσβέσεων από την Α για τα πάγια περιουσιακά στοιχεία της Β	198
7. Υπολογισμός διανεμόμενων μετοχών	199
8. Περιορισμοί έκδοσης ονομαστικών μετοχών	201
9. Φορολογικά κίνητρα αναπτυξιακών νόμων	201
10. Εμφάνιση ιδιαιτέρως των αφορολόγητων αποθεματικών αναπτυξιακών νόμων	201
11. Νέες επιχειρήσεις των οποίων οι επενδύσεις έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του Ν. 2601/1998	202
12. Φορολογικές Απαλλαγές	
α). Φόρος Συγκέντρωσης Κεφαλαίου	202
β) Απαλλαγή από τα τέλη χαρτοσήμου.	202
γ) Απαλλαγή από κάθε εισφορά ή δικαιώματα υπέρ οποιουδήποτε τρίτου.	202
δ) Απαλλαγή από το φόρο μεταβίβασης ακινήτων.	202
13. Φόρος εισοδήματος υπεραξίας	203
14. Φόρος εισοδήματος μεταβιβαζόμενων αυτοκινήτων	203
15. Φ.Π.Α.	203
16. Μεταβίβαση εισφερόμενων μετοχών	203
17. Μεταφορά υφιστάμενης κατά το μετασχηματισμό ζημιάς	203
18. Βιβλίο Αποθήκης	203
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9ο	
9.1. Ανακεφαλαίωση	205
9.2. Προοπτικές Συγχωνεύσεων & Εξαγορών 2010	207
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ	208
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1ο - ΠΙΝΑΚΑΣ: Ισχύοντες αναπτυξιακοί φορολογικοί νόμοι	209
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2ο	
1. Συγχώνευση ανωνύμων εταιρειών με σύσταση νέας ανώνυμης εταιρίας βάσει των διατάξεων των άρθρων 68 (παρ. 1 και 3) 69, 70, 72-77 και 80 του κωδ. Ν. 2190/1920 σε συνδυασμό με τις διατάξεις του Ν. 2166/1993.	212
2. Συγχώνευση ανωνύμων εταιρειών με σύσταση νέας εταιρείας βάσει των διατάξεων των άρθρων 68 (παρ. 1 και 3) 69, 70, 72-77 και 80 του κωδ. Ν. 2190/1920 σε συνδυασμό με τις διατάξεις του Ν.Δ. 1297/1972.	216
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3ο	
Σχέδια Συμβάσεων Συγχώνευσης Ελληνικών Ανωνύμων Εταιριών	222

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι Συγχωνεύσεις και οι Εξαγορές, δηλαδή ο τρόπος με τον οποίο δυο εταιρίες ενώνονται, ώστε να επιτύχουν συγκεκριμένους στρατηγικούς στόχους είναι συναλλαγές τεράστιας σημασίας, τόσο για τις ίδιες όσο και για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (μέτοχοι, manager, εργαζόμενοι, ανταγωνιστές, καταναλωτές και κυβέρνηση) καθώς και για το σύνολο της οικονομίας. Μεγάλη σημασία εκτός του ανωτέρω έχουν και τα τεράστια ποσά που συχνά επενδύονται σε αυτές διεθνώς.

Οι Σ&Ε αντιμετωπίζονται ως κάτι το αναπόφευκτο, ως απαραίτητη επιλογή ή ως «αναγκαίο κακό» μπροστά στις πιέσεις της συγκυρίας, τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης και του διεθνούς ανταγωνισμού.

Όλα αυτά στο πλαίσιο μιας «νέας παγκοσμιοποιημένης οικονομίας», που κυριαρχείται από την επανάσταση στους τομείς της πληροφορίας και των επικοινωνιών και από την υπεροχή της γνώσης ως απαραίτητου στοιχείου ανταγωνιστικότητας και επιβίωσης στις διεθνείς αγορές.

Στην παρούσα εργασία, θα ασχοληθούμε με την λογιστική και φορολογική διαδικασία της συγχώνευσης με απορρόφηση Ανώνυμης Εταιρίας από Ανώνυμη Εταιρία. Αρχικά θα παρουσιάσουμε μια γενική ιστορική αναδρομή των συγχωνεύσεων και εξαγορών και θα αναφερθούμε στους παράγοντες που ωθούν στις Σ&Ε.

Στη συνέχεια θα καταγράψουμε τα βασικά νομοθετήματα στα οποία στηρίζονται οι Σ&Ε και βάση αυτών θα παρουσιάσουμε την λογιστική και φορολογική διαδικασία της συγχώνευσης με απορρόφηση με το Ν.2190/1920 και το Ν. 2166/1993, καθώς και την ανωτέρω διαδικασία με το Ν. 2190/1920 και το Ν.Δ. 1297/1972. Θα παρουσιάσουμε το Ν. 3777/2009 που αναφέρεται στις Διασυννοριακές συγχωνεύσεις κεφαλαιουχικών εταιρειών και τέλος θα αναφέρουμε κάποια γενικά συμπεράσματα και προβληματισμού για τους μετασχηματισμούς.

1.1. Ορισμός και Είδη Συγχωνεύσεων & Εξαγορών

Οι συγχωνεύσεις και εξαγορές κατηγοριοποιούνται με βάση διάφορα κριτήρια όπως:

1. Την νομική υπόσταση της εξαγοραζόμενης επιχείρησης μετά τη συγχώνευση και το λογιστικό χειρισμό της συγχώνευσης με βάση το ελληνικό νομικό πλαίσιο (Ν.2190/1920) σε:
 - **Εξαγορά (Acquisition / Takeover)** είναι η διαδικασία απόκτησης ενός τμήματος ή και ολόκληρης της επιχείρησης (έναντι μετρητών), κατά την οποία η αγοράστρια εταιρία αποκτά τον έλεγχο της εξαγοραζόμενης επιχείρησης, η οποία μπορεί και να εξακολουθεί να υφίσταται ως υποκείμενο δικαίου. Με τον τρόπο αυτό η εξαγοραζόμενη επιχείρηση γίνεται θυγατρική εταιρία της εξαγοράζουσας.
 - **Συγχώνευση (Merger)** είναι η ενοποίηση δυο ή περισσότερων επιχειρήσεων, κατά την οποία τα περιουσιακά στοιχεία (Ενεργητικό και Παθητικό) της απορροφωμένης εταιρίας μεταβιβάζονται στην απορροφώσα επιχείρηση, (έναντι μετοχών βάσει μιας καθορισμένης σχέσης ανταλλαγής). Η απορροφώμενη επιχείρηση παύει να υφίσταται ως υποκείμενο δικαίου (λύεται χωρίς να εκκαθαρίζεται), ενώ η απορροφώσα την διαδέχεται σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της.
2. Με βάση τον τρόπο της προσφοράς εξαγοράς διακρίνονται σε:
 - **Δημόσια προσφορά στους μετόχους (Public Tender Offer)**
 - **Συγχώνευση (Merger)**
 - **Proxy Fights (H.P.A.)**, (προσπάθεια μερίδας μετόχων ή του management να αποκτήσουν τον έλεγχο της εταιρίας και του Διοικητικού Συμβουλίου, προτρέποντας τους μετόχους να ψηφίσουν μέσω αντιπροσώπων).
3. Με βάση τη στάση/διάθεση (mood) της διοικήσεως της εξαγοραζόμενης εταιρίας, διακρίνονται σε:
 - **Εχθρική (hostile)**
 - **Φιλική (friendly)**Συνήθως οι δημόσιες προσφορές είναι εχθρικές και οι συγχωνεύσεις φιλικές.
4. Με βάση τη συσχέτιση του κλάδου δραστηριότητας ή το λεγόμενο βαθμό ολοκλήρωσης, διακρίνονται σε:
 - **Συσχετισμένες (Related mergers ή concentric mergers)** που αφορούν στρατηγική συσχετισμένης διαφοροποίησης και χωρίζονται σε:
 - α. Οριζόντιες συγχωνεύσεις (horizontal mergers)** που αφορούν στον ίδιο κλάδο δραστηριότητας
 - β. Κάθετες συγχωνεύσεις (vertical mergers)** που αφορούν σε διαφορετικά τμήματα των λειτουργιών της αλυσίδας αξίας, είτε προς τα εμπρός (forward vertical integration) είτε προς τα πίσω (backward vertical integration)
 - **Ασυσχέτιστες (Unrelated mergers ή conglomerates)** που αφορούν σε κλάδους δραστηριότητας που δεν σχετίζονται άμεσα μεταξύ τους.

Τέλος υπάρχουν και οι εξής διακρίσεις επιχειρηματικών μετατροπών:

- **MBOs (Management BuyOuts)** – είναι η απόκτηση ελέγχου της εταιρίας από ομάδα του management ή και άλλης ομάδας επενδυτών (venture capital) και μετατροπή της σε μη εισηγμένη εταιρία (going private transactions).
- **LBOs (Leverage BuyOuts)** – είναι η ίδια διαδικασία με την προηγούμενη αλλά υπάρχει και χρήση δανεισμού (χρήση junk bonds, investment banks)
- **Reverse LBOs** – μια εταιρία που έχει γίνει ιδιωτική κατόπιν LBO γίνεται ξανά εισηγμένη - πιθανόν μέσω πώλησης της συμμετοχής των αρχικών επενδυτών (managers ή venture capital fund) με δημόσια εγγραφή στο ευρύ επενδυτικό κοινό (secondary IPOs).

1.2. Θεωρίες που εξηγούν τα αίτια των Συγχωνεύσεων και Εξαγορών

Στην συνέχεια αναφέρονται οι θεωρίες που έχουν αναπτυχθεί για να εξηγηθούν τα αίτια που προκαλούν την έντονη δραστηριότητα των Σ&Ε. Μια γενική διαπίστωση είναι ότι στις Σ&Ε υπάρχουν πολλά και συγκρουόμενα συμφέροντα (conflicting interests) των διαφόρων ενδιαφερόμενων ομάδων (stakeholder groups).

Οι θεωρίες κατατάσσονται στις κάτωθι κατηγορίες:

1. **Οικονομικές Θεωρίες (Economic theories)**, που υποστηρίζουν ότι τα κίνητρα των συγχωνεύσεων και εξαγορών είναι κυρίως οικονομικά. Κάποιες θεωρίες που ανήκουν εδώ είναι:

α) **Μεγιστοποίηση των κερδών της επιχείρησης και του πλούτου των μετόχων (profit-maximization και shareholders' value maximization)** Η μεγιστοποίηση των κερδών από τις εξαγορές πιθανών να προέρχεται από:

- Την αύξηση της αποτελεσματικότητας (efficiency gains) που οδηγεί σε μείωση του κόστους των προϊόντων και από
- Την αύξηση της δύναμης της αγοράς (increase in market power) που οδηγεί σε αύξηση της τιμής των προϊόντων

β) **Ασυμμετρία πληροφόρησης (Information Asymmetries Hypothesis)**, οι Σ&Ε προκαλούνται λόγω των διαφορετικών εκτιμήσεων της αξίας των επιχειρήσεων-στόχων που πηγάζουν από την ασυμμετρική κατανομή των πληροφοριών μεταξύ των επενδυτών στην αγορά.

γ) **Θεωρία οικονομικής διαταράξεως (Economic Disturbance Theory) και Υπεραντίδραση της Αγοράς (Market Overreaction Hypothesis)**, οι αγορές τείνουν να αντιδρούν υπερβολικά στις ανακοινώσεις καλών ή κακών πληροφοριών σε μικροοικονομικό και μακροοικονομικό επίπεδο και

δ) **Θεωρία Παιγνίων (Games theory)**, ασχολείται με την ανάλυση λήψης άριστων αποφάσεων, όταν αυτοί που λαμβάνουν τις αποφάσεις δρουν ορθολογικά και καθένας εξ' αυτών προσπαθεί να προβλέψει τις κινήσεις και αντιδράσεις των υπολοίπων.

2. **Διοικητικές Θεωρίες (Managerial theories)**, οι οποίες βασίστηκαν στις απόψεις των Winter (1964), Marris (1964), Galbraith (1967), σχετικά με την κατάσταση που επικρατεί σε αγορές που δεν επικρατεί τέλειος ανταγωνισμός, ώστε οι

διοικήσεις των εταιριών να επιδιώκουν στόχους αύξησης μεγέθους αντί για αύξηση των κερδών. Στις θεωρίες αυτές ανήκουν τα προβλήματα αντιπροσώπευσης και η αλαζονεία των διοικητικών στελεχών.

3. **Χρηματοοικονομικές Θεωρίες (Finance theories)**, είναι ένα μείγμα νεοκλασικών οικονομικών και διοικητικών θεωριών υπό την έννοια, ότι ο ρόλος της προώθησης της μεγιστοποίησης των κερδών, υπό τους περιορισμούς που θέτει το πρόβλημα αντιπροσώπευσης, το αναλαμβάνει η ίδια η αγορά χρησιμοποιώντας το μηχανισμό των εξαγορών. Στις θεωρίες αυτές ανήκουν ο εταιρικός έλεγχος της αγοράς (Market for Corporate Control), και η θεωρία πραγματικών δικαιωμάτων ή επιλογών (Real Options Theory).
4. **Στρατηγικές Θεωρίες (Strategic Management theories)**, είναι σε αλληλεξάρτηση με τις οικονομικές θεωρίες. Σύμφωνα με τις απόψεις του στρατηγικού management, η απόφαση του εξωτερικού τρόπου ανάπτυξης μέσω εξαγορών είναι απόρροια της επιλογής της κατάλληλης εταιρικής στρατηγικής, σε ισορροπία με την επιλογή των επιμέρους γενικών στρατηγικών, ηγεσίας κόστους, διαφοροποίησης προϊόντων, ή εστίασης από τις διάφορες SBUs, με απώτερο σκοπό τη δημιουργία ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.
5. **Θεωρίες Συμπεριφοράς Οργανισμών (Organizational & Behavioral theories)**, οι θεωρίες αυτές βασίζονται εν μέρει στις διοικητικές θεωρίες, αντιμετωπίζουν τις διαδικασίες διοικητικών αποφάσεων εντός ενός οργανισμού, ως μη απόλυτα ορθολογικές που είναι ευάλωτες σε μια ποικιλία πιέσεων, πολιτικού χαρακτήρα.

1.3. Παράγοντες που ωθούν στις Συγχωνεύσεις και Εξαγορές

Σύμφωνα με τη σχετική βιβλιογραφία, τα **βασικά κίνητρα** που ωθούν στις εξαγορές είναι:

- ❖ Η δημιουργία και αξιοποίηση **λειτουργικών συνεργιών** ανάμεσα στις επιχειρήσεις, με συνέπεια την εξοικονόμηση κόστους και την εκμετάλλευση **οικονομιών κλίμακος** (με το ίδιο σταθερό κόστος παράγονται περισσότερες μονάδες προϊόντος / υπηρεσίας) ή και **οικονομιών φάσματος** (διασφάλιση μικρότερου κόστους παραγωγής με προσθήκη συναφών - συμπληρωματικών παραγωγικών διαδικασιών ή δικτύων διανομής)
- ❖ Η δημιουργία και αξιοποίηση **χρηματοδοτικών συνεργιών**, λόγω μεγαλύτερου μεγέθους, βελτίωσης της αξιοπιστίας του συνόλου των επιχειρήσεων, καλύτερης πρόσβασης σε κεφάλαια
- ❖ Η **αντικατάσταση μιας μη αποτελεσματικής διοίκησης**, με στόχο την εξυγίανση και ανάπτυξη της εξαγοραζόμενης εταιρείας και ενδεχόμενη προοπτική την απορρόφηση ή τη μεταπώλησή της με κέρδος. Αυτό το κίνητρο είναι σύνηθες στις λεγόμενες «εχθρικές» (hostile) εξαγορές, δηλαδή σε αυτές που γίνονται χωρίς τη συναίνεση της εξαγοραζόμενης εταιρείας.
- ❖ Η **ενίσχυση της δύναμης της εξαγοράζουσας επιχείρησης στην εθνική ή και στη διεθνή αγορά**, με στόχο τον περιορισμό του ανταγωνισμού και πρόσθετα, ολιγοπωλιακά κέρδη.

- ❖ **Προσωπικές επιδιώξεις των διευθυντικών στελεχών της εξαγοράζουσας επιχείρησης**, με στόχο να αυξήσουν το κύρος και τις αμοιβές τους ή να διατηρήσουν τα προνόμιά τους. Σε αντίθεση με όλες τις προηγούμενες περιπτώσεις, όπου κεντρικό κριτήριο είναι η αύξηση των περιουσιακών στοιχείων και της συνολικής χρηματοοικονομικής αξίας της εξαγοράζουσας επιχείρησης ή του ομίλου της, το κίνητρο αυτό δεν εξυπηρετεί απαραίτητα τα συμφέροντα των μετόχων.
- ❖ **Αύξηση της δανειοληπτικής ικανότητας της επιχείρησης**. Η αύξηση των μεγεθών του ενοποιημένου πλέον ισολογισμού οδηγεί σε μεγαλύτερο ύψος ιδίων κεφαλαίων, μειώνοντας τον κίνδυνο που αναλαμβάνουν τόσο οι μέτοχοι, όσο και οι δανειστές της επιχείρησης (προμηθευτές, χρηματοοικονομικοί οργανισμοί κ.α.)
- ❖ **Η εκμετάλλευση φορολογικών ωφελειών**
- ❖ **Η εμφάνιση υπεραξιών**, ως εκτάκτων εσόδων από αγοραπωλησίες χρεογράφων στις λογιστικές καταστάσεις των εταιριών ή ομίλων, με απώτερο στόχο τη βελτίωση των δεικτών αποτίμησης στο ελληνικό Χρηματιστήριο.

Σε σχέση με το γενικότερο οικονομικό περιβάλλον, οι Σ&Ε φαίνεται να ανταποκρίνονται σε μια διαπιστωμένη τάση της αγοράς για δημιουργία ισχυρών επιχειρήσεων και ομίλων, ικανών:

- ✓ **να ανταποκριθούν στις σύγχρονες συνθήκες της νέας παγκοσμιοποιημένης οικονομίας**, στο διεθνή ανταγωνισμό και στις διαρκώς εντεινόμενες διεθνείς νομισματικές αναταράξεις και πιέσεις, μέσα και έξω από το χώρο της ΟΝΕ.
- ✓ **να βελτιώσουν την αξιοποίηση του συνολικού επιχειρησιακού και ανθρώπινου δυναμικού**, με στόχο τη διατήρηση - επέκταση των μεριδίων αγοράς, την αποτελεσματική προώθηση νέων προϊόντων, την καλύτερη εξυπηρέτηση του πελάτη, τη βελτίωση των επιτελικών λειτουργιών, την κεφαλαιακή τους εξυγίανση και ενίσχυση
- ✓ **να αξιοποιήσουν τις νέες τεχνολογίες συγκέντρωσης, διαχείρισης και διάχυσης της πληροφορίας**, που ευνοούν και επιβάλλουν την επιχειρησιακή αναδιοργάνωση, την ολοκλήρωση και τη δικτύωση στο διεθνές περιβάλλον.
- ✓ **να αξιοποιήσουν τις sinέργειες που οφείλουν ν' αναπτύσσονται στα πλαίσια των σύγχρονων επιχειρηματικών οργανισμών**, εξαλείφοντας τα μειονεκτήματα και τις γραφειοκρατικές αγκυλώσεις των επιχειρησιακών σχημάτων μεγάλου μεγέθους.

Στις περισσότερες περιπτώσεις Σ&Ε ωφελούνται οι μέτοχοι της εξαγοράζουσας επιχείρησης και, υπό προϋποθέσεις, οι μέτοχοι των εξαγοραζόμενων επιχειρήσεων. Ωστόσο, οι συνέπειες των Σ&Ε για το σύνολο της οικονομίας είναι πολλαπλές, σε ορισμένες μάλιστα περιπτώσεις αντιφατικές.

1.4. Ιστορική αναδρομή των Συγχωνεύσεων & Εξαγορών

Οι συγχωνεύσεις και οι εξαγορές έρχονται κατά κύματα (merge waves), στις Η.Π.Α. έχουν ιστορία περίπου 100 ετών. Στο Ηνωμένο Βασίλειο ξεκινάει την δεκαετία του 1960, ενώ στις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε. εμφανίστηκαν την δεκαετία του 1990.

Η εμφάνιση των συγχωνεύσεων και εξαγορών είναι ένα φαινόμενο που μπορεί να οφείλεται σε παράγοντες όπως: α) οι αναδιαρθρώσεις σε κλάδους, β) οι εξελίξεις σε νέες τεχνολογίες, γ) οι κυβερνητικές ρυθμίσεις, ή αντιθέτως οι απορυθμίσεις και η φιλελευθεροποίηση των αγορών και δ) η γενικότερη μακροοικονομική κατάσταση. Επομένως υπάρχουν μικροοικονομικοί και μακροοικονομικοί παράγοντες που επηρεάζουν τη δραστηριότητα των συγχωνεύσεων και εξαγορών.

Ο Gort (1969) ανέπτυξε (από μακροοικονομική πλευρά) μια θεωρία της διατάραξης των αγορών (disturbance theory of merge waves) για να εξηγήσει τα κύματα των συγχωνεύσεων. Τα κύματα των συγχωνεύσεων συμβαίνουν, όταν υπάρχει μια αύξηση στη γενική οικονομική δραστηριότητα που προκαλεί μια ανισορροπία (disequilibrium) στις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών, επομένως πολύ επενδυτές αποκτούν πολύ πιο θετικές προσδοκίες σχετικά με τη μελλοντική ζήτηση από άλλους, αποτιμώντας υψηλότερα κάποιες επιχειρήσεις, που γίνονται έτσι, στόχος εξαγοράς. Όταν κάποιες επιχειρήσεων αγοράζουν άλλες, τότε κάποιοι άλλοι ανταγωνιστές ακολουθούν επειδή φοβούνται μην βρεθούν ουραγοί των εξελίξεων. Έτσι καταλήγουμε στην αύξηση της δραστηριότητας των Σ&Ε. Η ανωτέρω θεωρία εξηγεί, τη συσχέτιση που παρατηρείται μεταξύ των κυμάτων των συγχωνεύσεων και εξαγορών και της ανόδου του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης και των κεφαλαιαγορών στις Η.Π.Α., το Η.Β. και λοιπές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα κύματα των συγχωνεύσεων και εξαγορών στις Η.Π.Α. είναι 5 από το 1890 μέχρι σήμερα:

- ✓ **1^η περίοδος 1890-1905:** δημιουργία των μεγάλων μονοπωλίων (π.χ. General Electric, Eastman Kodak, American Tobacco, Du Pont, κ.λ.π.)
- ✓ **2^η περίοδος Δεκαετία 1920:** Δημιουργία των ολιγοπωλίων και κάθετη ολοκλήρωση (αυστηρή αντιμονοπωλιακή νομοθεσία Clayton Act, διάσπαση της Standard Oil).
- ✓ **3^η περίοδος Δεκαετία 1960:** Ανάπτυξη των conglomerates (τάση για επέκταση των επιχειρήσεων σε ασυσχέτιστες δραστηριότητες λόγω της αυστηρής αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας).

Σαν μια γενική παρατήρηση μπορούμε να πούμε ότι τα ανωτέρω κύματα συμπίπτουν με τις περιόδους οικονομικής ανόδου και χρηματιστηριακής ευφορίας (bull markets) και κατακρημνίζονται με περιόδους ύφεσης και χρηματιστηριακής πτώσης (bear markets) π.χ. κραχ 1903-4 πριν τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο, 1929 μεγάλο κραχ, 1973 πρώτη πετρελαϊκή κρίση και επακόλουθη οικονομική ύφεση.

- ✓ **4^η περίοδος Δεκαετία 1980 (1980-1989):** χαρακτηρίζεται από εχθρικές εξαγορές και αποσχίσεις τμημάτων ή κλάδων των επιχειρήσεων (diverstitures) οι οποίες αποτελούν το 20% με 30% της δραστηριότητας των εξαγορών. Χαρακτηριστικά αυτής της περιόδου (σύμφωνα με τους Shleifer & Vishny)

είναι η αντιστροφή της τάσης της διαφοροποίησης (**de-conglomeration**) η συγκέντρωση στα core-activities και η αύξηση της χρήσης του outsourcing, επίσης έχουμε εκτεταμένη χρήση δανειακών κεφαλαίων και ομολόγων υψηλού κινδύνου (junk bonds) για τη χρηματοδότηση των εξαγορών τύπου LBOs.

- ✓ **5^η περίοδος Δεκαετία 1990 (1993-1999):** είναι το μεγαλύτερο κύμα σε αριθμό συναλλαγών και αξία. Χαρακτηριστικά αυτής της περιόδου είναι: α) εξαγορές με σκοπό την επίτευξη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος με την απόκτηση όρων και ικανοτήτων (Θεωρία Πόρων και Ικανοτήτων), β) ανάπτυξη κλάδων νέων τεχνολογιών (διαδίκτυο, δορυφορική τηλεόραση κ.λ.π.), γ) δημιουργία υπερεθνικών οργανισμών, π.χ. E.E., δ) παγκοσμιοποίηση προϊόντων υπηρεσιών και κεφαλαιαγορών, ε) απορύθμιση και φιλελευθεροποίηση αγορών, και ιδιωτικοποιήσεις κλάδων όπως τραπεζικά ιδρύματα, επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας και υγείας, στ) αναδιάρθρωση κλάδων που ήταν σε φάση ωριμότητας, όπως τράπεζες, αυτοκινητοβιομηχανίες, βιομηχανίες τροφίμων κ.λ.π., ζ) επικράτηση της αρχής της μεγιστοποίησης του πλούτου των μετόχων (shareholder maximization value) σε περισσότερες χώρες από τις Αγγλοσαξωνικές χώρες (Η.Π.Α., Ηνωμένο Βασίλειο)

Για την δεκαετία που διανύουμε βλέπουμε ότι οι συγχωνεύσεις και οι εξαγορές άρχισαν να αναπτύσσονται πάλι ραγδαία. Έτσι το 2003 αρχίζει ανάπτυξη των συγχωνεύσεων και εξαγορών μετά από δυο έτη πτώσης, παρουσιάζοντας αύξηση 30% περίπου, με το Χρηματοοικονομικό κλάδο να κατέχει το 27% αυτών. Έχουμε εντονότερους ρυθμούς αύξησης το 2004 δηλ. ποσοστό 48% σε σχέση με το 2003 και το Χρηματοοικονομικό κλάδο να πρωταγωνιστεί, κατέχοντας 19%. Τέλος το 2005 συνεχίζονται οι αυξητικοί ρυθμοί της τάξης του 33%, με τον τομέα ενέργειας να αντικαθιστά τον Χρηματοοικονομικό κλάδο στην πρώτη θέση φτάνοντας το 16% περίπου.

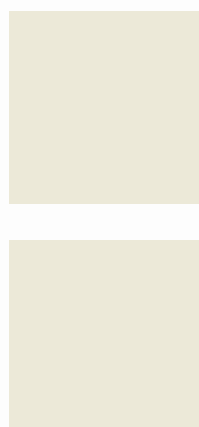
Τα κύματα των συγχωνεύσεων και εξαγορών στην Ε.Ε (1987-2001):

- ✓ **1^η περίοδος 1987-1992:** αύξηση της αξίας των συγχωνεύσεων και εξαγορών
- ✓ **2^η περίοδος 1995-2001:** επιπλέον αύξηση της αξίας των συγχωνεύσεων και εξαγορών
- ✓ **3^η περίοδος 2004 και μετά:** οι συγχωνεύσεις και εξαγορές ανακάμπτουν με ραγδαία αύξηση της τάξης του 36%, με τον κλάδο ενέργειας να πρωταγωνιστεί και η Μ. Βρετανία να είναι η χώρα με τις περισσότερες εξαγορές. Το 2005 έχουμε συνέχιση της ανοδικής πορείας με εντυπωσιακά μεγέθη της τάξης του 37% και με τον τομέα της ενέργειας να βρίσκεται στην πρώτη θέση με ποσοστό 15% και την Μ. Βρετανία να βρίσκεται στην κορυφή.

Οι λόγοι που δημιουργήθηκαν τα δυο κύματα είναι παραπλήσιοι με αυτούς του 5^{ου} κύματος των Η.Π.Α., δηλ. η απορύθμιση και φιλελευθεροποίηση των αγορών μαζί με την ιδιωτικοποίηση επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας π.χ. Deutsche Telecom, France Telecom & Vivendi, (OTE, ΔΕΗ, ΕΥΔΑΠ για την Ελλάδα) και τραπεζικών ιδρυμάτων, έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην δημιουργία του κύματος του 1990.

1.5. Εξελίξεις στην Παγκόσμια Αγορά Συγχωνεύσεων & Εξαγορών το 2008

Έτος σημαντικής μείωσης της δραστηριότητας στον κυκλικό τομέα των Συγχωνεύσεων και Εξαγορών (Σ&Ε) αποτέλεσε το 2008, τερματίζοντας μία πολυετή ανοδική πορεία, η οποία διεκόπη απότομα από την έλλειψη κεφαλαίων, την καταβαράθρωση των χρηματιστηριακών αγορών, την απροθυμία ανάληψης κινδύνου και την πρωτοφανούς εύρους γενικευμένη παγκόσμια οικονομική κρίση. Κατά το 2008 (σύμφωνα με στοιχεία του Bloomberg) η συνολική αξία των ανακοινωμένων Σ&Ε παγκοσμίως διαμορφώθηκε σε 2,50 τρις. δολάρια, 38% χαμηλότερα από το 2007, που η αξία συναλλαγών είχε φθάσει στα επίπεδα ρεκόρ των 4,06 τρις. δολαρίων. Ο αριθμός των ανακοινωμένων Σ&Ε μειώθηκε κατά 17% σε σχέση με το 2007, φθάνοντας τις 27.400. Το μέσο premium των συναλλαγών διαμορφώθηκε σε 37%, αυξημένο κατά 68% σε σχέση με το 2007, όπου είχε ανέλθει στο 22%.

1.6. Εξελίξεις στην Ελληνική Αγορά Συγχωνεύσεων & Εξαγορών το 2008

Η ελληνική αγορά Σ&Ε επηρεάστηκε σε μικρότερο βαθμό από τις διεθνείς αγορές. Η Marfin Investment Group (MIG) πρωταγωνίστησε κατά το 2008, με τη μεγαλύτερη σε αξία συναλλαγή, η οποία αφορά τη μεταβίβαση του 20% του μετοχικού κεφαλαίου του ΟΤΕ, αρχικά προς τη MIG, και έπειτα από τη MIG προς την Deutsche Telekom. Ακολούθησε ο κλάδος της ποντοπόρου ναυτιλίας με την εξαγορά της Quintana Maritime από την Excel Maritime Carriers έναντι 1,4 δισ. ευρώ, ενώ κινητικότητα παρατηρήθηκε επίσης και στο χώρο της τουριστικής ναυτιλίας, με συναλλαγές οι οποίες πλησιάζουν το 1 δισ. ευρώ. Στο χώρο των φαρμάκων υπήρξαν ανακατατάξεις δυνάμεων, με την εξαγορά από την Alapis του Ομίλου Γερολυμάτου, προσφέροντας 200 εκατ. ευρώ, ενώ στο χώρο της υγείας, η Global Finance μέσω της επενδυτικής εταιρείας της «South Eastern Europe Fund LP» προχώρησε στην εξαγορά του 75% της Medicon System (Ευρωκλινική Αθηνών, Ευρωκλινική Παιδών) από τον όμιλο Eureka.

1.7. Ακυρωθείσες Συμφωνίες Συγχωνεύσεων & Εξαγορών το 2008

Ο εκρηκτικός συνδυασμός έντονης χρηματιστηριακής μεταβλητότητας και «παγώματος» των πιστωτικών αγορών αύξησε απότομα τον αριθμό των ματαιωμένων Σ&Ε, ιδιαίτερα από το Σεπτέμβριο και έπειτα. Ο αριθμός των συμφωνιών οι οποίες ακυρώθηκαν έφτασε τις 755, ενώ το ύψος αυτών άγγιξε τα 637 δισ. δολάρια.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση της αυστραλιανής BHP Billiton, η οποία απέσυρε την αρχική της προσφορά, ύψους 147 δισ. δολαρίων για την εξαγορά του βασικού ανταγωνιστή της στο μεταλλευτικό κλάδο, Rio Tinto, καθιστώντας την τη μεγαλύτερη συμφωνία που έχει ακυρωθεί στην επιχειρηματική ιστορία.

Είναι βέβαιο πως η μεγάλη πτώση των τιμών μετοχών παγκοσμίως θα αναγκάσει και άλλους έως πριν λίγους μήνες υποψήφιους αγοραστές να αναθεωρήσουν τις τιμές αγοράς τις οποίες έχουν προσφέρει, και οι οποίες θεωρούνταν εύλογες τη στιγμή της προσφοράς, ή ακόμη και να ακυρώσουν προσυμφωνημένες εξαγορές πληρώνοντας το απαραίτητο πρόστιμο (break-up fee). Πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί η αγωγή ύψους 1,2 δισ. δολαρίων από την Bell Canada Enterprises (BCE) προς την κοινοπραξία αγοραστών οι οποίες αθέτησαν την αρχική συμφωνία εξαγοράς της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

Νομοθετικό Πλαίσιο Συγχωνεύσεων & Εξαγορών

2. 1. Το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο των συγχωνεύσεων και εξαγορών

Με βάση το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο υπάρχουν τρεις τρόποι συγχώνευσης:

1. Με απορρόφηση εταιρίας (απορροφώμενη) από την απορροφώσα
2. Με λύση των συγχωνευομένων εταιριών και σύσταση νέας εταιρίας και
3. Με εξαγορά μιας εταιρίας (ή περισσότερων) από την άλλη ανώνυμη εταιρία.

Όταν η συγχώνευση πραγματοποιείται με απορρόφηση ή σύσταση νέας εταιρίας (άρθρο 68, παρ. 2 και 3 του Κ.Ν. 2190/1920), τότε οι μέτοχοι της απορροφώμενης εταιρίας λαμβάνουν ως αντίτιμο μετοχές της απορροφώσας βάσει μια σχέση ανταλλαγής που προσδιορίζεται από εκτίμηση της Επιτροπής του άρθρου 9 του Κ.Ν. 2190/1920. Ενώ η πράξη της εξαγοράς εξομοιώνεται με απορρόφηση (άρθρο 79, Κ.Ν. 2190/1920), με τη διαφορά ότι οι εξαγοραζόμενες επιχειρήσεις μεταβιβάζουν το σύνολο της περιουσίας τους (ενεργητικό & παθητικό) έναντι απόδοσης στους μετόχους τους του αντιτίμου των δικαιωμάτων τους. Γενικά όμως και στις τρεις ανωτέρω περιπτώσεις εφαρμόζεται η διαδικασία των άρθρων 69-77 του Κ.Ν. 2190/1920.

Στην συγχώνευση, η εταιρία που αποκτά τον έλεγχο της άλλης εταιρίας λέγεται **απορροφώσα** (ή απορροφούσα), ενώ η εταιρία που απορροφάται λέγεται **απορροφώμενη** (ή απορροφούμενη). Η απορροφώμενη εταιρία λύεται χωρίς να εκκαθαρίζεται και τα περιουσιακά της στοιχεία μεταβιβάζονται στην απορροφώσα, η οποία εκδίδει νέες μετοχές που αποδίδονται στους μετόχους της απορροφώμενης. Επομένως η απορροφώσα πρέπει να προβεί σε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου για να καλύψει τις νέες μετοχές που εκδίδονται βάσει μια προσδιορισμένης σχέσης ανταλλαγής, ώστε να αποδοθούν στους μετόχους της απορροφώμενης. Το ανώτατο όριο της συνολικής ονομαστικής αξίας των νέων εκδιδόμενων μετοχών πρέπει να ισούται με την καθαρή θέση της εισφερόμενης περιουσίας της απορροφώμενης (άρθρο 68, παρ. 2 του Κ.Ν./2190/1920). Ο νόμος δεν ορίζει κατώτατο όριο της ονομαστικής αξίας των μετοχών αυτών, άρα μπορούν να εκδοθούν σε τιμή υπέρ το άρτιο, αλλά όχι σε τιμή υπό το άρτιο (δηλαδή η ονομαστική αξία των νεοεκδιδόμενων μετοχών να είναι μεγαλύτερη από την εισφερόμενη περιουσία της απορροφώμενης, για να προστατεύονται τα συμφέροντα των μετόχων και πιστωτών της απορροφώσας εταιρίας).

2.2. Νομοθετήματα που διέπουν τις συγχωνεύσεις

Οι νομικές διατάξεις που διέπουν τις συγχωνεύσεις επιχειρήσεων είναι:

- ✓ Τα άρθρα 68-80 του Κ.Ν. 2190/20, όπως αυτά τροποποιούνται και ισχύουν από το Π.Δ. 498/87 (προσαρμογή του ημεδαπού δικαίου στην Τρίτη Οδηγία της ΕΟΚ), τα οποία αφορούν μόνον συγχωνεύσεις ανωνύμων εταιριών με τους τρεις τρόπους ως ανωτέρω.

- ✓ Το ΝΔ. 1297/72 και τα άρθρα 1-5 του Ν. 2166/93, που αναφέρονται στις συγχωνεύσεις οποιωνδήποτε εταιριών τύπων, αλλά και ατομικών επιχειρήσεων σε Α.Ε. ή Ε.Π.Ε.
- ✓ Τα άρθρα 54-55 του Ν. 3190/55, για συγχωνεύσεις εταιριών περιορισμένης ευθύνης, είτε με σύσταση νέας Ε.Π.Ε., είτε με απορρόφηση από μια Ε.Π.Ε. άλλης ή άλλων Ε.Π.Ε.
- ✓ Το άρθρο 16 του Ν. 2515/97 όπως ισχύει σήμερα, που ρυθμίζει τις συγχωνεύσεις πιστωτικών ιδρυμάτων
- ✓ Το άρθρο 9 του Ν. 2992/2002 για την παροχή φορολογικών κινήτρων στις συγχωνευόμενες εταιρίες
- ✓ Το άρθρο 29 του Ν. 3091/2002 που ρυθμίζει την απόσβεση υπεραξίας (goodwill) εξαγορά, προκειμένου για επιχειρήσεις που προέβησαν σε απορρόφηση άλλων επιχειρήσεων σύμφωνα με τις διατάξεις των Ν. 2166/93 και Ν. 2517/97.

2.3. Τα Φορολογικά Κίνητρα των Συγχωνεύσεων & Εξαγορών

Όταν η συγχώνευση γίνεται βάση των διατάξεων των νόμων 1297/72 και 2166/93, παρέχονται διάφορες φοροαπαλλαγές και διευκολύνσεις για τις συγχωνεύσεις Α.Ε. και Ε.Π.Ε., οι σημαντικότερες είναι:

- **Απαλλαγή** (κατά το χρόνο του μετασχηματισμού) **από το φόρο εισοδήματος της υπεραξίας που προέκυψε από τη συγχώνευση ή μετατροπή** (δηλ. η διαφορά ανάμεσα στη λογιστική και την πραγματική αξία των περιουσιακών στοιχείων, και κατά συνέπεια δεν τίθεται θέμα φορολόγησης για το λόγο αυτό)
- **Απαλλαγή από κάθε φόρο ή τέλους χαρτοσήμου ή οποιοδήποτε άλλου τέλους υπέρ του δημοσίου ή τρίτων** της συμβάσεως μετατροπής ή συγχωνεύσεως, της εισφοράς και μεταβίβασης των περιουσιακών στοιχείων, κάθε σχετικής πράξης ή συμφωνίας που αφορά την εισφορά ή μεταβίβαση στοιχείων ενεργητικού ή παθητικού ή άλλων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων και κάθε άλλης σχετικής συμφωνίας και πράξης που απαιτείται για τον μετασχηματισμό ή τη σύσταση της νέας εταιρίας
- **Απαλλαγή των εισφερομένων ακινήτων** (από την απορροφώμενη στην απορροφώσα) **από το φόρο μεταβίβασεως ακινήτων**
- **Οι ζημιές τρέχουσας χρήσεως και παρελθόντων ετών που τυχόν υπάρχουν στον ισολογισμό μετασχηματιζόμενης επιχειρήσεως μεταφέρονται στην νέα εταιρία** (δηλ. δεν εκπίπτει η ζημιά φορολογικά). Σύμφωνα με το άρθρο 9 του Ν. 2929/2002 οι ζημιές αυτές δύναται να συμψηφισθούν με τα προκύπτοντα κέρδη της χρήσης του μετασχηματισμού και των κερδών των επομένων 2 χρήσεων.

Για να έχουν ισχύει οι ευεργετικές διατάξεις του Ν.2166/1993 και του Ν.Δ. 1297/1972 θα έπρεπε οι μετασχηματιζόμενες εταιρίες να μην είχαν ως κύριο αντικείμενο την κατασκευή ή εκμετάλλευση ακινήτων (άρθρο 12 Ν.Δ. 1297/1972). Σύμφωνα με πρόσφατη τροποποίηση (άρθρο 4 Ν. 3220/28.1.2004), οι διατάξεις των Ν.Δ.1297/1972 και Ν. 2166/1993 εφαρμόζονται στη συγχώνευση ανωνύμων εταιριών με απορρόφηση, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 68 και επομένως του Κ.Ν. 2190/1920, «όταν το αντικείμενο εργασιών της απορροφώσας είναι και κατά κύριο λόγο η κατασκευή ή εκμετάλλευση πάσης φύσεως ακινήτων και με την προϋπόθεση ότι το αντικείμενο εργασιών της απορροφουμένης δεν εμπίπτει σε κάποιο από τα αντικείμενα.

Επιπρόσθετα βάση του Ν. 2992/2002 (άρθρο 9 Ν. 2992/2002, η ισχύς του οποίου παρατάθηκε μέχρι 31.12.2005 με το άρθρο του Ν. 3259/2004⁽¹⁾) οι ανώνυμες

⁽¹⁾ **Άρθρο 7, Ν. 3470/2006)**

1. Η προκύπτουσα, κατ' εφαρμογή των διατάξεων των παραγράφων 1, 2 και 3 του άρθρου 9 του Ν. 2992/2002 (ΦΕΚ 54 Α'), ωφέλεια φόρου εισοδήματος για τις ανώνυμες εταιρίες που προέρχονται από συγχώνευση ή απορροφούν άλλες εταιρίες, κατανέμεται ισόποσα σε τρεις συνεχόμενες διαχειριστικές περιόδους, αρχής γενομένης από τη διαχειριστική χρήση εντός της οποίας ολοκληρώθηκε ο μετασχηματισμός.
2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου καταλαμβάνουν συγχωνεύσεις ή απορροφήσεις που ολοκληρώνονται εντός του έτους 2005, καθώς και όσες έχουν ολοκληρωθεί εντός της διαχειριστικής περιόδου 2004.

Στη δεύτερη περίπτωση η κατανομή της ωφέλειας του φόρου εισοδήματος, που προκύπτει από την εφαρμογή των ως άνω διατάξεων του Ν. 2992/2002 γίνεται σε τρεις συνεχόμενες διαχειριστικές περιόδους, για την επόμενη, μετά την ολοκλήρωση του μετασχηματισμού, διαχειριστική περίοδο.

Υπουργείο Οικονομικών 1085853/πολ. 1115/28.9.2006

Άρθρο 7

Με τις διατάξεις των παραγράφων 1, 2 και 3 του άρθρου 9 του Ν. 2992/2002 (ΦΕΚ 54 Α') προβλέπεται η μείωση του συντελεστή φορολογίας των ανωνύμων εταιριών που προέρχονται από συγχώνευση ή απορροφούν άλλες εταιρίες σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 1297/1972 ή του Ν. 2166/1993 ή του Ν. 2515/1997, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που τάσσονται με τις σχετικές διατάξεις. Η μείωση του συντελεστή φορολογίας ανέρχεται σε:

- α) 10% για τα κέρδη της χρήσης μέσα στην οποία ολοκληρώνεται ο μετασχηματισμός, και
- β) 5% για τα κέρδη της αμέσως επόμενης χρήσης από το μετασχηματισμό.

Όταν οι μετασχηματιζόμενες εταιρίες έχουν καταστεί συνδεδεμένες μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1996 η μείωση του συντελεστή ανέρχεται σε 5% κατά τις δύο πιο πάνω διαχειριστικές περιόδους. Ήδη, με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 7 του Ν. 3470/2006 προβλέπεται ότι η ωφέλεια φόρου εισοδήματος που προκύπτει από την εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων για τις ανώνυμες εταιρίες που προήλθαν από συγχώνευση ή απορρόφησαν άλλες εταιρίες, μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2005 (ολοκλήρωση μετασχηματισμού) κατανέμεται ισόποσα σε τρεις συνεχόμενες διαχειριστικές περιόδους, αρχής γενομένης από τη διαχειριστική χρήση, εντός της οποίας ολοκληρώθηκε ο μετασχηματισμός.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 7 του Ν. 3470/2006 ορίζεται ότι τα ανωτέρω έχουν εφαρμογή και για τις εταιρίες που προέκυψαν από συγχώνευση άλλων εταιριών ή απορρόφησαν άλλες εντός του έτους 2005, καθώς και εντός της διαχειριστικής περιόδου 2004.

Ειδικά για τους μετασχηματισμούς που ολοκληρώθηκαν εντός της χρήσης 2004, η κατανομή της ωφέλειας του φόρου εισοδήματος, που προκύπτει από την εφαρμογή των ως άνω διατάξεων του Ν. 2992/2002 γίνεται σε τρεις συνεχόμενες διαχειριστικές περιόδους, για την επόμενη μετά την ολοκλήρωση του μετασχηματισμού, διαχειριστική περίοδο.

Για παράδειγμα, εάν μια ανώνυμη εταιρεία προέκυψε από συγχώνευση ή απορρόφηση που ολοκληρώθηκε εντός της διαχειριστικής περιόδου 2004, τότε στα κέρδη της περιόδου αυτής εφαρμόστηκε συντελεστής φόρου εισοδήματος μειωμένος κατά 10 μονάδες. Η ωφέλεια, όμως, που θα προκύψει από την εφαρμογή του μειωμένου κατά 5 μονάδες συντελεστή στα κέρδη της διαχειριστικής περιόδου 2005, θα κατανομηθεί ισόποσα κατά το 1/3 σε τρεις επίσης διαχειριστικές περιόδους, αρχής γενομένης από την επόμενη μετά την ολοκλήρωση του μετασχηματισμού διαχειριστική περίοδο (δηλαδή 2005, 2006 και 2007).

Για τους μετασχηματισμούς που ολοκληρώθηκαν εντός του έτους 2005, η ωφέλεια που προκύπτει από την εφαρμογή του μειωμένου κατά 10 μονάδες συντελεστή στα κέρδη της χρήσης αυτής θα κατανομηθεί ισόποσα

εταιρίες με μετοχές μη εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, που προέρχονται από συγχώνευση ή απορροφούν άλλες εταιρίες, οποιασδήποτε νομικής μορφής, φορολογούνται για τα κέρδη που προκύπτουν από τον **πρώτο** μετά την ολοκλήρωση του μετασχηματισμού ισολογισμό με τον **ισχύοντα κατά τον χρόνο υποβολής της οικείας δήλωσης συντελεστή φορολογίας μειωμένο κατά δέκα (10) ποσοστιαίες μονάδες και για τα κέρδη που εμφανίζονται από το δεύτερο ισολογισμό με τον ισχύοντα κατά το χρόνο υποβολής της οικείας δήλωσης συντελεστή φορολογίας μειωμένο κατά πέντε (5) ποσοστιαίες μονάδες.**

Τα ανωτέρω υιοθετούνται όταν:

1. Οι μετασχηματιζόμενες εταιρίες δεν έχουν καταστεί συνδεδεμένες κατά την έννοια των διατάξεων της παρ. 5 του άρθρου 42ε του Κ.Ν. 2190/1920, όπως ισχύει από την 1^η Ιανουαρίου 1997 μέχρι την δημοσίευση του νόμου ή δεν θα καταστούν συνδεδεόμενες μετά την δημοσίευση.
2. Εφόσον ο μετασχηματισμός γίνεται με τις διατάξεις του Ν.Δ. 1297/1972 (ΦΕΚ 217 Α') ή του Ν. 2166/1993 (ΦΕΚ 137 Α') ή του άρθρου 16 του Ν. 2515/1997 (ΦΕΚ 154 Α').
3. Στην περίπτωση της απορρόφησης, τα ίδια κεφάλαια καθεμιάς από τις εταιρίες που απορροφώνται ανέρχονται τουλάχιστον στο 1/5 των ιδίων κεφαλαίων της απορροφώσας εταιρίας, όπως εμφανίζονται αυτά στον ισολογισμό μετασχηματισμού ή στον ισολογισμό που υποβάλλεται για εκτίμηση από την Επιτροπή του άρθρου 9 του Κ.Ν. 2190/1920.
4. Ο μετασχηματισμός ολοκληρωθεί από την 1^η Ιανουαρίου 2002 και μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου 2004.

Η μείωση του συντελεστή φορολογίας κατά δέκα (10) και πέντε (5) ποσοστιαίες μονάδες ισχύει με τις ίδιες προϋποθέσεις που προαναφέρθηκαν και για τις ανώνυμες εταιρίες με μετοχές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών, οι οποίες απορροφούν μια ή περισσότερες ανώνυμες εταιρίες με μετοχές εισηγμένες ή μη στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.

Στην περίπτωση που απορροφηθεί εταιρία με μετοχές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών από άλλη ανώνυμη εταιρία με μετοχές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, τα ίδια κεφάλαια κάθε εταιρίας που απορροφάται θα πρέπει να ανέρχονται κατ' ελάχιστο στο 1/10 των ιδίων κεφαλαίων της απορροφώσας εταιρίας, όπως αυτά εμφανίζονται στον ισολογισμό μετασχηματισμού ή στον ισολογισμό που υποβάλλεται για εκτίμηση από την Επιτροπή του άρθρου 9 του Κ.Ν. 2190/1920.

κατά το 1/3 σε τρεις διαδοχικές διαχειριστικές περιόδους, αρχής γενομένης από τη χρήση εντός της οποίας ολοκληρώθηκε ο μετασχηματισμός (2005, 2006 και 2007). Αντίστοιχα, η ωφέλεια που θα προκύψει από την εφαρμογή του μειωμένου κατά 5 μονάδες συντελεστή στα κέρδη της διαχειριστικής περιόδου 2006, θα κατανεμηθεί ισόποσα κατά το 1/3 σε τρεις επίσης διαχειριστικές περιόδους (2006, 2007 και 2008).

Τέλος, για την ορθή υποβολή των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος από τις υπαγόμενες ανώνυμες εταιρίες παραπέμπουμε στις οδηγίες που έχουν δοθεί με την 1041972/10601/Β0012/ΠΟΛ. 1068/2.5.2006 εγκύκλιο.

Αν οι εταιρίες που μετασχηματίζονται (σύμφωνα με τις διατάξεις των παρ. 1 και 2), έχουν καταστεί συνδεδεμένες μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου 1996 τα καθαρά κέρδη που της προερχόμενης από το μετασχηματισμό ανώνυμης εταιρίας τα οποία προκύπτουν από τους 2 πρώτους μετά την ολοκλήρωση του μετασχηματισμού ισολογισμούς, φορολογούνται με τον ισχύοντα κατά το χρόνο υποβολής της οικείας δήλωσης συντελεστή φορολογίας, μειωμένο κατά πέντε (5) ποσοστιαίες μονάδες.

1. Εφόσον οι μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις μετά την 31.12.1996 δεν έχουν καταστεί συνδεδεμένες επιχειρήσεις		2. Εφόσον οι μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις μέχρι την 31.12.1996 έχουν καταστεί συνδεδεμένες επιχειρήσεις	
Ισολογισμοί μετά τον μετασχηματισμό	Συντελεστής φορολογίας κερδών	Ισολογισμοί μετά τον μετασχηματισμό	Συντελεστής φορολογίας κερδών
Πρώτος	Ο ισχύων κατά το χρόνο υποβολής της δήλωσης μειωμένος κατά δέκα (10) ποσοστιαίες μονάδες	Πρώτος και Δεύτερος	Ο ισχύων κατά το χρόνο υποβολής της δήλωσης μειωμένος κατά πέντε (5) ποσοστιαίες μονάδες
Δεύτερος	Ο ισχύων κατά το χρόνο υποβολής της δήλωσης μειωμένος κατά πέντε (5) ποσοστιαίες μονάδες		

Υποκαταστήματα αλλοδαπών πιστωτικών ιδρυμάτων

Οι διατάξεις του άρθρου 16 του Ν. 2515/1997 περί μετασχηματισμών τραπεζικών επιχειρήσεων ισχύουν και σε οποιαδήποτε περίπτωση μετασχηματισμού εγκατεστημένων στη χώρα μας υποκαταστημάτων αλλοδαπών πιστωτικών ιδρυμάτων σε ημεδαπή τραπεζική ανώνυμη εταιρεία ή και σε περίπτωση εισφοράς αυτών σε πιστωτικό ίδρυμα με έδρα χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης εφαρμόζονται και οι διατάξεις του άρθρου 3 του Ν. 2166/1993 (παρ. 21, που προστέθηκε στο άρθρο 16 του Ν. 2515/1997 με το άρθρο 9, παρ. 8, του Ν. 2992/2002).

2.4. Οι διαφορές του Κ.Ν. 2190/1920, του Ν. 2166/1993 και του Ν.Α. 1297/1972

Η συγχώνευση με βάση το Κ.Ν. 2190/1920 γίνεται χωρίς φορολογικές απαλλαγές και διευκολύνσεις αυτή είναι και η σημαντικότερη διαφορά μεταξύ των τριών νόμων. Επομένως οφείλεται φόρος μεταβίβασης ακινήτων και φόρος εισοδήματος για τυχόν υπεραξία των εισφερόμενων περιουσιακών στοιχείων (προσδιορίζεται από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων που ορίζει το άρθρο 9 του ίδιου νόμου, η οποία εκτιμά την αξία του ενεργητικού & παθητικού των συγχωνευομένων εταιριών και αποφαινεται αν η σχέση ανταλλαγής που έχουν προσδιορίσει τα Διοικητικά Συμβούλια των εταιριών είναι δίκαιη και εύλογη για να προχωρήσει η συγχώνευση) και καταχωρείται σε σχετικούς λογαριασμούς τάξεως. Η σχέση ανταλλαγής των μετοχών των συγχωνευομένων επιχειρήσεων προσδιορίζεται από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων γίνεται στην εσωτερική λογιστική αξία (καθαρή θέση εταιριών = Ίδια κεφάλαια συν τυχόν υπεραξίες, η σχέση ανταλλαγής των μετοχών

προσδιορίζεται με βάση τις εσωτερικές λογιστικές αξίες των μετοχών, αλλά η διαφορά είναι ότι μόνο η υπεραξία της απορροφώμενης εταιρίας καταχωρείται στα λογιστικά βιβλία της) των μετοχών των συγχωνευομένων επιχειρήσεων (όταν με βάση τη σχέση ανταλλαγής των μετοχών η συνολική αξία των νέων μετοχών που εκδίδονται στην ίδια ονομαστική αξία με εκείνη της απορροφώσης, είναι μικρότερη από την καθαρή θέση της απορροφώμενης εταιρίας, τότε τα μετοχικό κεφάλαιο της απορροφώσης θα αυξηθεί, κατά το ποσό που αντιστοιχεί στην ονομαστική αξία αυτών των νέων μετοχών. Η δε διαφορά που θα προκύψει μεταξύ της καθαρής θέσης της απορροφώμενης και του ποσού της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της απορροφώσης θα εμφανιστεί σε πίστωση του λογαριασμού «Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο από υπεραξία συγχώνευσης»). Αντίθετα ο Ν 2166/1993 και λιγότερο το Ν.Δ. 1297/72 δίνουν την δυνατότητα για σημαντικές διευκολύνσεις και φορολογικές απαλλαγές.

Άλλη σημαντική διαφορά είναι ότι, με την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 2166/1993 οι γενικές συνελεύσεις των μετόχων είναι αυτές που έχουν ως έργο την ανεύρεση της σχέσεως ανταλλαγής των συγχωνευομένων επιχειρήσεων στο κεφάλαιο της νέας εταιρίας, χωρίς να υπάρχει υποχρέωση προσδιορισμού της σχέσεως αυτής από την επιτροπή του άρθρου 9 του Κ.Ν. 2190/1920. Ο καθορισμός της σχέσης αυτής δεν είναι απαραίτητο να πραγματοποιηθεί βάση των λογιστικών αξιών, αλλά μπορεί να γίνει με βάση την εκτίμηση των πραγματικών αξιών των εταιριών (Υπ. Οικονομικών 1039799/1994/πολ.1080).

Άρα, με βάση τον Ν.2166/1993, η μεταβίβαση πραγματοποιείται στις λογιστικές αξίες και έτσι δεν προκύπτει υπεραξία (goodwill) συγχωνεύσεως. Συνέπεια αυτού και των υπολοίπων ασαφών διατάξεων των λοιπών νόμων σχετικά με το τι είναι συγχώνευση και τι εξαγορά (διορθώνεται με το Δ.Π.Χ.Π. 3), είναι ότι οι επιχειρήσεις που επιθυμούν να υπαχθούν στο νόμο αυτό, μπορούν να εφαρμόσουν λογιστική συγχωνεύσεων (pooling accounting) αντί λογιστική εξαγορών (purchase accounting) και να μην αναγνωρίσουν υπεραξία εξαγοράς (acquisition goodwill).

Οι Διαφορές Κ.Ν.2190/20, Ν.2166/93 & Ν.Δ. 1297/72

Κ.Ν.2190/20 (αρ.68-80)	Ν 2166/93	Ν.Δ. 1297/72
Απαιτείται εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων από την επιτροπή το άρθρου 9	Δεν απαιτείται εκτίμηση	Απαιτείται εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων από την επιτροπή του άρθρου 9
Τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού συνεισφέροντα στις πραγματικές αξίες τους	Τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού συνεισφέροντα στις λογιστικές αξίες τους	Τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού συνεισφέροντα στις πραγματικές αξίες τους
Προκύπτει υπεραξία η οποία φορολογείται	Δεν προκύπτει υπεραξία και συνεπώς δεν φορολογείται	Προκύπτει υπεραξία η φορολόγηση της οποίας αναβάλλεται κατά το χρόνο λύσεως της εταιρίας
Το εισφερόμενο κεφάλαιο είναι η πραγματική καθαρή θέση (μαζί με την υπεραξία)	Μόνον το εταιρικό ή μετοχικό κεφάλαιο. Τα σχηματισμένα αποθεματικά μεταφέρονται στην απορροφώσα ή στην νέα εταιρία.	Η πραγματική καθαρή θέση εκτός από τα αφορολόγητα αποθεματικά
	Δεν απαιτείται διενέργεια απογραφής και σύνταξης ισολογισμού για τις συγχωνευόμενες εταιρίες κατά την ημερομηνία ολοκλήρωσης της συγχώνευσης παρά μόνον κατά την ημερομηνία εκτίμησης (ισολογισμός μετασχηματισμού)	Απαιτείται διενέργεια απογραφής και σύνταξη ισολογισμού μόνον για την απορροφώμενη εταιρία κατά την ημερομηνία ολοκλήρωσης της συγχώνευσης και για τις δυο εταιρίες κατά την ημερομηνία εκτίμησης.
	Τα αποτελέσματα της μεταβατικής περιόδου (από την ημερομηνία του ισολογισμού μετασχηματισμού μέχρι την ημερομηνία συγχώνευσης) της απορροφώμενης εταιρίας μεταφέρονται με συγκεντρωτική εγγραφή στα βιβλία της απορροφώσας ή νέας εταιρίας και φορολογούνται επονόματι της.	Τα αποτελέσματα της μεταβατικής περιόδου (από την ημερομηνία του ισολογισμού εκτίμησης μέχρι την ημερομηνία συγχώνευσης) της απορροφώμενης εταιρίας ανήκουν και φορολογούνται επονόματι της
	Δεν υπάρχει παρόμοια υποχρέωση, ως αυτή του Ν.Δ.1297/72	Υπάρχει η υποχρέωση για την Α.Ε. που προήλθε από μετατροπή ή συγχώνευση ατομικής Ο.Ε. ή Ε.Ε., για το εισφερόμενο κεφάλαιο να εκδώσει ονομαστικές μετοχές στο σύνολο τους και μη μεταβιβάσιμες, κατά ποσοστό 75% για μια πενταετία μετά τη συγχώνευση. Η ανωτέρω υποχρέωση δεν υφίσταται για συγχωνεύσεις μεταξύ ανωνύμων εταιρειών.

2.5. Τα πέντε στάδια της διαδικασίας των Συγχωνεύσεων και Εξαγορών

Η διαδικασία των συγχωνεύσεων και εξαγορών χωρίζεται στα εξής πέντε στάδια:

1. **Ανάπτυξη εταιρικής στρατηγικής (corporate strategy development)** δηλ. επιλογή της κατάλληλης εταιρικής στρατηγικής που οφείλει να είναι σε αρμονία με τις επιμέρους ανταγωνιστικές στρατηγικές (business strategies) των διαφόρων επιχειρηματικών μονάδων της επιχείρησης.
2. **Επιλογή συγκεκριμένης στρατηγικής εξαγορών (selection of acquisition strategy)**, αναφέρεται στον τρόπο με το οποίο θα πραγματοποιηθεί η επιλεγόμενη εταιρική στρατηγική, δηλ. με εξαγορά άλλων επιχειρήσεων. Αυτή η στρατηγική για να είναι επιτυχής θα πρέπει να αξιολογείται η εξαγοραζόμενη επιχείρηση με τα κάτωθι δυο κριτήρια:
 - τη στρατηγική καταλληλότητα (strategic fit)
 - τη δημιουργία αξίας (value creation) από τη συγχώνευση
3. **Οικοδόμηση της συμφωνίας εξαγοράς και διαπραγμάτευση (deal structuring and negotiation).**
 - Επιλογή των συμβούλων
 - Εξονυχιστικό έλεγχο (due diligence) της εταιρίας στόχου εξαγοράς (target company) δηλ. σκοπός είναι η συγκέντρωση όσο τον δυνατόν άρτιας πληροφόρησης αναφορικά με τις πλευρές του target.
 - Αποτίμηση (valuation) της εταιρίας target και καθορισμός της κλίμακας τιμών του premium
 - Διαπραγμάτευση των διαφόρων θέσεων που θα κατέχουν τα στελέχη της διοικητικής ομάδας μετά τη συγχώνευση
 - Ανάπτυξη των διαφόρων τακτικών εξαγοράς (bid tactics) από πλευράς bidder και μορφών αμύνης (defense strategies) από πλευράς target
4. **Ενσωμάτωση της εξαγορασθείσας εταιρίας (post-acquisition integration)**, αυτό το στάδιο είναι πολύ σημαντικό, έχει να κάνει με την διαχείριση των πραγματικών προβλημάτων της εταιρίας που αποκτήθηκε, τα οποία μπορεί να ήταν άλλα από αυτά που είχαν προβλεφθεί ή να δημιουργήθηκαν νέα. Επίσης σημαντική είναι και η διαχείριση του ανθρώπινου παράγοντα και η ενοποίηση των συστημάτων παραγωγής, οργάνωσης και πληροφόρησης.
5. **Αξιολόγηση της συγχώνευσης και εκμάθηση ((post-acquisition audit and leaning)**, το στάδιο αυτό παρότι είναι σημαντικό για να εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με το αν έγινε ή όχι σωστά η εξαγορά, με το αν ήταν ή όχι επιτυχής, συχνά αγνοείται. Μόνο επιχειρήσεις με πείρα στις εξαγορές το λαμβάνουν υπόψη.

2.6. Στάδια διαδικασιών συγχωνεύσεων βάσει του Κ.Ν. 2190/20, όπως ισχύει με το Π.Δ. 498/87

Τα στάδια της διαδικασίας συγχώνευσης είναι τα εξής επτά:

1. **Κατάρτιση εγγράφου Σχεδίου Συμβάσεως Συγχωνεύσεως (Σ.Σ.Σ.) και εκθέσεων των Δ.Σ. των συγχωνευόμενων εταιριών επί του σχεδίου.** Το περιεχόμενο του Σ.Σ.Σ. ορίζεται σαφώς από το άρθρο 69 του Κ.Ν. 2190/20. Το ΣΣΣ και οι εκθέσεις των Δ.Σ. υποβάλλονται σε δημοσιότητα τουλάχιστον 2 μήνες πριν την ημερομηνία των Γενικών Συνελεύσεων που θα αποφασίσει τη συγχώνευση.
2. **Εκτίμηση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων των συγχωνευόμενων εταιριών από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων και σύνταξη σχετικής έκθεσης.**
3. **Δημοσίευση περίληψης σχετικά με το Σ.Σ.Σ. σε ημερήσια οικονομική εφημερίδα και παροχή εγγυήσεων στους πιστωτές των συγχωνευόμενων εταιριών.** Οι πιστωτές έχουν δικαίωμα μέσα σε ένα μήνα από τη δημοσίευση αυτή να ζητήσουν επαρκείς εγγυήσεις.
4. **Πληροφόρηση των μετόχων σχετικά με το Σ.Σ.Σ. και την οικονομική κατάσταση των συγχωνευόμενων εταιριών.** Η πληροφόρηση αυτή πρέπει να γίνει ένα μήνα πριν η Γενική Συνέλευση.
5. **Έγκριση του Σ.Σ.Σ. από τις Γ.Σ. των συγχωνευόμενων εταιριών.** Στις ίδιες Γενικές Συνελεύσεις εγκρίνονται και οι αναγκαίες τροποποιήσεις (αύξηση κεφαλαίων, καταστατικών εταιριών κ.λ.π.) με την αυξημένη απαρτία των 2/3 του καταβεβλημένου μετοχικό κεφαλαίου που ορίζουν τα αρθρ. 29 & 31 του Κ.Ν. 2190/20.
6. **Έγκριση του Σ.Σ.Σ. από τον Υπουργό Εμπορίου και Ανάπτυξης (αρμόδια νομαρχία) και δημοσιότητα της συγχώνευσης.** (καταχώρηση στο Μ.Α.Ε. και στο σχετικό ΦΕΚ των Α.Ε. και Ε.Π.Ε.). Η δημοσιότητα περιλαμβάνει εκτός από την ενημέρωση του κοινού, ενημέρωση του Χ.Α.Α. σχετικά με τις μεταβολές των ποσοστών συμμετοχής, την ενημέρωση της Τράπεζας της Ελλάδος (προκειμένου για πιστωτικά ιδρύματα, αρ. 17 Ν. 2076/92) και γνωστοποίηση, όπου απαιτείται κατά νόμο του Σ.Σ.Σ. στην Επιτροπή Ανταγωνισμού.

Με το τέλος και του έκτου σταδίου, επέρχονται οι παρακάτω αυτοδίκαιες συνέπειες για τις συγχωνευόμενες εταιρίες αλλά και για τους τρίτους (αρ. 75Κ.Ν. 2190/20):

Η απορροφώμενη παύει να υφίσταται ως νομικό πρόσωπο, οι μέτοχοι της απορροφώμενης καθίσταται μέτοχοι της απορροφώσης, τα αποτελέσματα της απορροφώμενης μεταφέρονται στα λογιστικά βιβλία της απορροφώσης η οποία γίνεται καθολικός διάδοχος όλων των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων της απορροφώμενης.

Μέσα σε 10 ημέρες από την καταχώρηση στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών η απορροφώμενη εταιρία υποβάλλει στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. δήλωση διακοπής δραστηριότητας εισοδήματος και προβαίνει σε ακύρωση των στοιχείων από το τμήμα Κ.Β.Σ.

Εφόσον η απορροφώσα είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αθηνών, γίνεται η έγκριση και η κυκλοφορία του Ενημερωτικού Δελτίου της συγχώνευσης σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ. 348/85.

Μέσα σε 1 μήνα από την καταχώρηση στο Μ.Α.Ε. του πρακτικού της Γ.Σ. για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου και την έγκριση από τον Υπουργό Ανάπτυξης, θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί η Α.Μ.Κ. (πιστοποίηση από το Δ.Σ. της απορροφώσης).

Τελικά το Δ.Σ. της απορροφώσης (αν είναι εισηγμένη στο Χ.Α.Α) θα πρέπει να συγκληθεί για να εξουσιοδοτήσει ένα ή περισσότερα μέλη του να έρθουν σε επαφή με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Χ.Α.Α για να κινήσουν τις διαδικασίες έκδοσης των νέων τίτλων, ακύρωσης των παλαιών, γνωστοποίησης έναρξης διαπραγμάτευσης των νέων μετοχών κ.λ.π.. Θα πρέπει βέβαια να ακυρωθούν οι μετοχές της απορροφώμενης (εάν είναι εισηγμένη στο Χ.Α.Α.) των οποίων σταματά η διαπραγμάτευση».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΝΟΜΟΣ 2190/1920 - Συγχώνευση Ανωνύμων Εταιριών

3.1. Άρθρο 68

Η συγχώνευση ανωνύμων εταιρειών πραγματοποιείται, είτε με απορρόφηση, είτε με σύσταση νέας εταιρείας.

α. Συγχώνευση με απορρόφηση:

Είναι η πράξη με την οποία μια ή περισσότερες ανώνυμες εταιρείες (απορροφούμενες), οι οποίες λύνονται χωρίς να ακολουθήσει εκκαθάριση, μεταβιβάζουν σε άλλη υφιστάμενη ανώνυμη εταιρεία (απορροφούσα) το σύνολο της περιουσίας τους (ενεργητικό και παθητικό) έναντι απόδοσης στους μετόχους των μετοχών εκδιδόμενων από την απορροφούσα εταιρεία και, ενδεχομένως καταβολής ενός χρηματικού ποσού σε μετρητά προς συμψηφισμό μετοχών τις οποίες δικαιούται. Το ποσό αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνει το 10% ης ονομαστικής αξίας των μετοχών, που αποδίδονται στους μετόχους των απορροφούμενων εταιρειών, και αθροιστικά με την αξία των μετοχών αυτών την αξία της καθαρής θέσης της εισφερόμενης περιουσίας αυτών των εταιρειών.

β. Συγχώνευση με σύσταση νέας εταιρείας:

Είναι η πράξη με την οποία δυο ή περισσότερες ανώνυμες εταιρείες, οι οποίες λύνονται χωρίς να ακολουθήσει εκκαθάριση, μεταβιβάζουν σε ανώνυμη εταιρεία, την οποία συνιστούν, το σύνολο της περιουσίας τους (ενεργητικό και παθητικό) έναντι απόδοσης, στους μετόχους τους, μετοχών εκδιδόμενων από την νέα εταιρία και, ενδεχομένως ενός χρηματικού ποσού σε μετρητά προς συμψηφισμό μετοχών τις οποίες δικαιούνται. Το ποσό αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνει το 10% της ονομαστικής αξίας των μετοχών, που αποδίδονται στους μετόχους των λυόμενων εταιρειών, και αθροιστικά με την αξία των μετοχών αυτών την αξία της καθαρής θέσης της εισφερόμενης περιουσίας αυτών των εταιρειών.

A. Νομικός χαρακτήρας της συγχώνευσης

Ο ν. 2190/20, όπως τροποποιήθηκε από το Π.Δ. 498/87, προβλέπει δυο είδη συγχώνευσης: με απορρόφηση και με σύσταση νέας εταιρείας. Στην πρώτη περίπτωση, το σύνολο των επιχειρήσεων που μετέχουν στην πράξη, υφίσταται πριν από αυτή. Στη δεύτερη περίπτωση, επίσης το σύνολο των συγχωνευόμενων εταιρειών υφίσταται πριν από τη συγχώνευση ωστόσο, με αυτή δημιουργείται ένα νέο νομικό πρόσωπο, από την συνένωση των υφιστάμενων. Η εξαγορά δεν συνιστά πλέον τρόπο συγχώνευσης, αλλά πράξη που εξομοιώνεται με την συγχώνευση.

Ο συνδυασμός των δυο τρόπων συγχώνευσης με απορρόφηση και με την σύσταση νέας εταιρείας, ο οποίος αναγνωρίζεται ρητά στην περίπτωση της διάσπασης ανωνύμων εταιρειών, δεν είναι δυνατός, διότι, με την συγχώνευση, σχηματίζεται μια ενιαία νομική οντότητα, από τη συνένωση περισσότερων της μιας εταιριών. Υπό αυτή την έννοια, η συγχώνευση συνιστά την πλέον αμιγή διαδικασίας συγκέντρωσης επιχειρήσεων, με στόχο τη δημιουργία μεγαλύτερων επιχειρηματικών μονάδων. Δεν αποκλείεται ωστόσο η συγχώνευση να χρησιμοποιηθεί και ως μέσο

αναδιοργάνωσης της επιχείρησης που προκύπτει από την πράξη, ή επέκταση της δραστηριότητας της και σε νέους τομείς.

Η συγχώνευση ανωνύμων εταιρειών, όπως εκλαμβάνεται στο άρθρο 68 ν. 2190/20, αποτελεί γνήσια συγχώνευση, με την έννοια ότι είναι αντικείμενο ειδικής ρύθμισης, από την οποία προκύπτουν ρητά και τα κατ' ιδίαν αποτελέσματα της.

Υπάρχουν διαφωνίες για το αν η καταχρηστική συγχώνευση έχει τα αποτελέσματα της γνήσιας συγχώνευσης και συγκεκριμένα την καθολική διαδοχή, η οποία δέχεται την μεταβίβαση (με οιονεί καθολική διαδοχή) κατά τη συγχώνευση ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας σε ανώνυμη. Είναι πιθανό τα μέρη με συμφωνία μεταξύ τους να εφαρμόζουν, στην περίπτωση καταχρηστικής συγχώνευσης, τις διατάξεις που ισχύουν για τη γνήσια.

Το φορολογικό δίκαιο αγνοεί την διάκριση μεταξύ γνήσιας και καταχρηστικής συγχώνευσης όταν το ν.δ. 1297/1972 και ο ν. 2166/1993 εφαρμόζονται στις συγχωνεύσεις επιχειρήσεων οποιασδήποτε νομικής μορφής. Σύμφωνα όμως με το άρθρο 4 παρ.2 ν. 703/77 χρησιμοποιεί τον όρο επιχειρήσεις και όχι ανώνυμες εταιρίες. Γενικότερα το δίκαιο του ανταγωνισμού, δεν εξετάζει την νομική μορφή των επιχειρήσεων που μετέχουν στην πράξη.

Οι διατάξεις του ν.2190/20 εφαρμόζονται μόνο στις συγχωνεύσεις ανωνύμων εταιριών. Επίσης οι συγχωνεύσεις φορέων του Δημοσίου που λειτουργούν με τη νομική μορφή της ανώνυμης εταιρίας, πραγματοποιούνται με τις διατάξεις του ν. 2190/20. Η ανώνυμη εταιρία που συμμετέχει σε διαδικασία συγχώνευσης της με άλλη εταιρία, διαφορετικής νομικής μορφής, οφείλει να τηρήσει και τις διατάξεις του ανωτέρω νόμου.

Η θεωρία βλέπει την συγχώνευση ως μια σύμβαση μεταξύ των εταιριών που μετέχουν στην πράξη, επομένως στη συγχώνευση εφαρμόζονται οι διατάξεις του δικαίου των συμβάσεων, οι οποίες περιέχονται στον Αστικό Κώδικα. Έτσι όμως παραγνωρίζεται ο ειδικός χαρακτήρας της συγχώνευσης και συγχέεται η συγχώνευση ως πράξη, με την τεχνική, με την οποία συντελείται αυτή η πράξη, δηλαδή τη σύμβαση.

Το σχέδιο σύμβασης για τις διεθνείς συγχωνεύσεις αναφερόταν στην απορρόφηση ανώνυμης εταιρίας κράτους μέλους από άλλη, διαφορετικού κράτους μέλους. Η 3^η οδηγία είχε ως σκοπό την άρση των βασικών διαφοροποιήσεων των εθνικών νομοθεσιών, αναφορικά με τις συγχωνεύσεις εταιριών, προς διευκόλυνση υιοθέτησης και της 10^{ης} οδηγίας.

B. Εννοιολογικά στοιχεία της συγχώνευσης

Η συγχώνευση χαρακτηρίζεται απ' το άρθρο 68 (2) και (3) ως πράξη, που χαρακτηρίζεται από ουδετερότητα. Ακολουθώς βλέπουμε τα στοιχεία που συνθέτουν την έννοια της συγχώνευσης:

α) Η συμμετοχή περισσότερων από μιας εταιριών, για την πραγματοποίηση της

β) Συνένωση αυτών των συγχωνευόμενων εταιριών, είτε με την απορρόφηση μιας ή περισσοτέρων από αυτές από μια άλλη, είτε με τη δημιουργία μιας νέας εταιρίας

γ) Λύση των συγχωνευόμενων εταιριών χωρίς εκκαθάριση

δ) Μεταβίβαση του συνόλου της περιουσίας των συγχωνευόμενων εταιριών, κατά περίπτωση, στην απορροφώσα ή στη νέα εταιρία, που προκύπτει από τη συγχώνευση, με καθολική διαδοχή

ε) Απόδοση στους μετόχους των συγχωνευόμενων εταιριών μετοχών της απορροφώσας ή της νέας εταιρίας, κατά περίπτωση, οι οποίες εκδίδονται εξαιτίας της συγχώνευσης και, ενδεχόμενα, ενός χρηματικού ποσού, σε μετρητά, προς συμψηφισμό των μετοχών που δικαιούνται.

Το συμψηφιστικό αυτό ποσό δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει ποσοστό 10% επί της ονομαστικής αξίας των μετοχών που αποδίδονται στους μετόχους των συγχωνευόμενων εταιριών και, αθροιστικά με την αξία αυτών των μετοχών, την αξία της καθαρής θέσης της εισφερόμενης περιουσίας αυτών των εταιριών.

Το άρθρο 68 (2) και (3) του ν. 2190/20 προβλέπει ανώτατο όριο της συνολικής ονομαστικής αξίας των νέων μετοχών που εκδίδει η απορροφώσα και τι οποίο είναι ίσο με την πραγματική καθαρή θέση της εισφερόμενης περιουσίας, όπως προσδιορίζεται από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων. Επίσης δεν ορίζεται κατώτατο όριο της ονομαστικής αξίας των νέων μετοχών, επομένως η ονομαστική αξία δεν μπορεί να προσδιοριστεί σε ποσό μικρότερο του ανώτατου ορίου.

Στην συγχώνευση με απορρόφηση, απορροφώμενες μπορεί να είναι μια ή περισσότερες εταιρείες, ενώ απορροφώσα είναι υποχρεωτικά μια. Όταν έχουμε συγχώνευση με σύσταση νέας εταιρίας, συγχωνευόμενες θα είναι τουλάχιστον δυο εταιρείες.

Μπορεί να επιχειρηθεί από την απορροφώμενη εταιρεία διανομή της εταιρικής περιουσίας προ τους μετόχους, μόνο πριν από την συγχώνευση και ανεξάρτητα από αυτή.

Στην συγχώνευση δεν μπορούν να συμμετέχουν άλλα πρόσωπα, σε καμία περίπτωση εκτός από τις συγχωνευόμενες εταιρείες με την εισφορά περιουσιακών τους στοιχείων στην απορροφώσα ή τη νέα εταιρεία, με αποτέλεσμα την αύξηση του κεφαλαίου της απορροφώσας.

Στη συγχώνευση συμμετέχουν εταιρείες οι οποίες έχουν ολοκληρώσει την διαδικασία ίδρυσης τους, εταιρείες στο στάδιο της ίδρυσης δεν μπορούν να συμμετέχουν.

Εταιρείες με διαφορετικό σκοπό μπορούν να συγχωνευθούν, εάν όμως η νέα εταιρεία που προκύπτει από την συγχώνευση είναι αποκλειστικού σκοπού, η αποκλειστικότητα του σκοπού της θα πρέπει να διατηρηθεί και μετά από την συγχώνευση. Αν προβλέπεται η ισχύ συγκεκριμένων κανόνων οργάνωσης της εταιρίας που θα προκύψει από την συγχώνευση, θα πρέπει να τηρηθούν επίσης.

3.2. Συγχώνευση με απορρόφηση Άρθρο 69

1. «Τα Διοικητικά Συμβούλια των εταιριών που συγχωνεύονται καταρτίζουν σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης εγγράφως.
2. Το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης περιέχει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία:
 - α. Την ειδικότερη μορφή την επωνυμία και την έδρα των εταιριών που συγχωνεύονται, καθώς και τον αριθμό μητρώου τους.
 - β. Την σχέση ανταλλαγής των μετοχών και το ύψος του χρηματικού ποσού μετρητών που προβλέπει το άρθρο 68.
 - γ. Τις διατυπώσεις παράδοσης των νέων μετοχών που εκδίδει η απορροφούσα εταιρία.
 - δ. Την ημερομηνία από την οποία οι μετοχές, που παραδίδονται στους μετόχους της ή των απορροφούμενων εταιριών, παρέχουν δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη της απορροφούσας εταιρίας, καθώς και κάθε ειδικό όρο σχετικό με το δικαίωμα αυτό.
 - ε. Την ημερομηνία από την οποία οι πράξεις της ή των απορροφούμενων εταιριών θεωρούνται, από λογιστική άποψη, ότι γίνονται για λογαριασμό της απορροφούσας εταιρίας, και την τύχη των οικονομικών αποτελεσμάτων της ή των απορροφούμενων εταιριών, που θα προκύψουν από την ημερομηνία αυτή μέχρι την ημερομηνία ολοκλήρωσης της συγχώνευσης όπως προβλέπεται στα άρθρα 74 και 75.
 - στ. Τα δικαιώματα που εξασφαλίζει η απορροφούσα εταιρία στους μετόχους που έχουν ειδικά δικαιώματα στην ή στις απορροφούμενες εταιρίες, καθώς και στους κατόχους άλλων τίτλων, πλην μετοχών, ή τα μέτρα που προτείνονται γι' αυτούς.
 - ζ. Όλα τα ιδιαίτερα πλεονεκτήματα που, ενδεχομένως, παρέχονται στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και στους τακτικούς ελεγκτές των συγχωνευόμενων εταιριών.
3. Το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης υποβάλλεται στις διατυπώσεις δημοσιότητας που προβλέπει το άρθρο 7β, όπου κάθε μια από τις συγχωνευόμενες εταιρίες, δυο τουλάχιστον μήνες πριν την ημερομηνία συνεδρίασης της γενικής συνέλευσης που καλείται να αποφασίσει για το σχέδιο αυτό
4. Το Διοικητικό Συμβούλιο κάθε μιας από τις συγχωνευόμενες εταιρίες καταρτίζει επίσης λεπτομερή έκθεση, στην οποία επεξηγεί και δικαιολογεί, από νομική και οικονομική άποψη, το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης και ειδικότερα, η σχέση ανταλλαγής των μετοχών της ή των απορροφούμενων εταιριών προς τις μετοχές που εκδίδει η απορροφούσα εταιρία. Η έκθεση αυτή που αναφέρει επίσης οποιεσδήποτε ειδικές δυσχέρειες που τυχόν εμφανίστηκαν ή θα εμφανιστούν κατά την εκτίμηση, καταχωρείται στο μητρώο ανωνύμων εταιριών και υποβάλλεται στη γενική συνέλευση».

I. Η έναρξη της διαδικασίας συγχώνευσης

Η έναρξη της διαδικασίας συγχώνευσης προϋποθέτει απόφαση του διοικητικού συμβουλίου των εταιριών που θα μετέχουν στην πράξη. Το συμβούλιο της κάθε μιας από αυτές τις εταιρείες αναλαμβάνει τις διαπραγματεύσεις με τα

αρμόδια όργανα των υπολοίπων, για τον καθορισμό των όρων, με βάση τους οποίους θα πραγματοποιηθεί η συγχώνευση.

Η συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου έχει ως θέματα της ημερήσιας διάταξης τη λήψη απόφασης για τη συγχώνευση και για τον τρόπο διενέργειας της, δηλαδή με απορρόφηση ή με σύσταση νέας εταιρίας.

Το διοικητικό συμβούλιο με την απόφαση του, εκτιμά τη σκοπιμότητα πραγματοποίησης της συγχώνευσης και προσδιορίζει τους λόγους για τους οποίους αυτή κρίνεται συμφέρουσα για την εταιρία.

Το διοικητικό συμβούλιο διαμορφώνει την προτεινόμενη σχέση ανταλλαγής των μετοχών των εταιριών που μετέχουν στην συγχώνευση, αιτιολογούνται και επεξηγώντας τι σχέση αυτή.

Το διοικητικό συμβούλιο αποφασίζει για τη διαδικασία εκτίμησης των περιουσιακών στοιχείων της εταιρίας, η οποία διαφοροποιείται ανάλογα με την επιλογή του νομοθετήματος που θα εφαρμοστεί, ως προς τα φορολογικά κίνητρα και τη συγχώνευση.

Το διοικητικό συμβούλιο της απορροφώσας εταιρίας λαμβάνει απόφαση για τη γνωστοποίηση της συγχώνευσης στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, ή για την υποβολή αίτησης χορήγησης της άδειας για τη συγχώνευση, από την Επιτροπή, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 4 επ. ν. 703/77.

Το συμβούλιο συγκαλεί επίσης τη γενική συνέλευση που θα αποφασίσει για τη συγχώνευση, ορίζοντας και τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, (δηλ. λείπει απόφαση για τη συγχώνευση σύμφωνα με την απόφαση του συμβουλίου και όταν έχουμε συγχώνευση με απορρόφηση, την τροποποίηση των άρθρων του καταστατικού της εταιρίας, αναφορικά με το κεφάλαιο και τις μετοχές της, καθώς και την ενδεχόμενη κωδικοποίηση του καταστατικού.). Επίσης το διοικητικό συμβούλιο συγκαλεί τις ιδιαίτερες συνελεύσεις των προνομιούχων μετόχων και των ομολογιούχων δανειστών της εταιρείας, για την έγκριση της απόφασης της γενικής συνέλευσης σχετικά με τη συγχώνευση, εφόσον η εταιρία έχει εκδώσει τέτοιες μετοχές ή ομολογίες. Τα ανωτέρω μπορούν να αποφασιστούν σε περισσότερες της μιας συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου

II. Το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης (παρ.1-3)

Το διοικητικό συμβούλιο κάθε εταιρίας, οι οποίες συμμετέχουν στη συγχώνευση, έχει την αποκλειστική ευθύνη για την κατάρτιση του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης. Άρα η ευθύνη αυτή δεν μεταβιβάζεται σε άλλο πρόσωπο. Το συμβούλιο ορίζει επίσης το πρόσωπο που θα υπογράψει το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης, και η εξουσιοδότηση για την υπογραφή του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης που θα παρουσιαστεί στη γενική συνέλευση για να αποφασίσει στην πράξη, θα πρέπει να διακρίνεται από την εξουσιοδότηση (η οποία δίνεται από το διοικητικό συμβούλιο) για την οριστική σύμβαση συγχώνευσης, η τελευταία εξουσιοδότηση θα δίνεται από το διοικητικό συμβούλιο στα πλαίσια της εξουσίας ανάθεσης αρμοδιοτήτων του και όχι από τη γενική συνέλευση. Η ανάθεση αυτή διενεργείται είτε πριν είτε μετά την απόφαση της συνέλευσης συγχώνευσης, με την

αίρεση της απόφασης της συνέλευσης για τη συγχώνευση. Το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης μπορεί να υπογραφεί από τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των εταιριών που συμμετέχουν στη συγχώνευση, σε κοινή τους συνεδρίαση. Όταν η εταιρία βρίσκεται στο στάδιο της εκκαθάρισης, ο εκκαθαριστής είναι αρμόδιος για την κατάρτιση του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης και ο οποίος εκπροσωπεί την εταιρεία στην υπογραφή της οριστικής σύμβασης συγχώνευσης. Το σχέδιο της σύμβασης συγχώνευσης καταρτίζεται και δημοσιεύεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 69 παρ. 1-3 και 70 παρ. 1 ν. 2190/20 και αποτελεί αντικείμενο λογιστικού ελέγχου.

Με το άρθρο 69 παρ. 2 ορίζονται τα ελάχιστα περιεχόμενα του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης και είναι η σχέση ανταλλαγής των μετοχών των εταιριών που μετέχουν στην πράξη, η οποία καθορίζεται από την γενική συνέλευση που εγκρίνει το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης. Η σχέση ανταλλαγής προτείνεται από το διοικητικό συμβούλιο με το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης και οριστικοποιείται από τη γενική συνέλευση. Η σχέση ανταλλαγής προκύπτει από τη σύγκριση της συνολικής αξίας κάθε εταιρίας που μετέχει στη συγχώνευση, διαιρούμενη με τον αριθμό των μετοχών αυτών των εταιριών, άρα ορίζει πόσες μετοχές τις συγχωνεύουσας εταιρίας αντιστοιχεί η μετοχή της συγχωνευόμενης και διακρίνεται από τη σχέση αξίας των μετοχών αυτών των εταιριών. (αξία της μετοχής μιας εταιρίας σε σχέση με την αξία της μετοχής της άλλης). Η σχέση αξίας προσδιορίζει την σχέση ανταλλαγής. Το σχέδιο περιλαμβάνει και οποιαδήποτε άλλη πληροφορία είναι χρήσιμη για τους μετόχους, ή τους επενδυτές αν η εταιρία είναι εισηγμένη ώστε να διαμορφώνουν πλήρη εικόνα για την επικείμενη πράξη.

Το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης θα πρέπει να περιλαμβάνει και κάθε ειδικό όρο σχετικά με το δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη της απορροφώσας. Τέτοια συμφωνία μπορεί να περιλαμβάνει το καταστατικό της εταιρίας χωρίς όμως να αποκλείεται και η ύπαρξη τέτοιου δικαιώματος και με εξωεταιρική συμφωνία. Επίσης στο σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης θα πρέπει να αναφέρονται τέτοιες συμφωνίες καθώς και τυχόν ειδικά δικαιώματα που παρέχονται από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου. (π.χ. ειδικές σχέσεις εργασίας ή παροχής υπηρεσιών, που δημιουργούνται από ιδιαίτερες συμβάσεις). Στο σχέδιο γίνεται εξάλλου αναφορά ότι δεν υπάρχουν ειδικά δικαιώματα υπέρ των μελών του διοικητικού συμβουλίου ή των μετόχων.

Το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης που υποβάλλεται στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 7β ν. 2190/1920 μετά την έγκριση του από τη γενική συνέλευση των μετόχων των εταιριών που συμμετέχουν στη συγχώνευση, δημιουργεί υποχρέωση προς εκτέλεση. Η άρνηση της έγκρισης του σχεδίου από τη γενική συνέλευση κάποιας από της συμμετέχουσες δε θεμελιώνει καθ' αυτή την ευθύνη του διοικητικού συμβουλίου. Το σχέδιο συνιστά πρόταση της διοίκησης της εταιρείας προς τη συνέλευση η οποία έχει την απόλυτη διακριτική ευχέρεια να τη δεκτή ή να την απορρίψει. Άρα δεν δημιουργείται ευθύνη για τα πρόσωπα που μετέχουν στην προπαρασκευή της συγχώνευσης, αν η συνέλευση αρνηθεί την έγκριση του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης, εκτός αν η άρνηση έγκρισης του οφείλεται σε λανθασμένες ενέργειες της διοίκησης της εταιρείας.

III. Έκθεση του Διοικητικού συμβουλίου των συμμετεχουσών εταιρειών (παρ. 4)

Το διοικητικό συμβούλιο καταρτίζει την έκθεση για τη συγχώνευση που προβλέπει το άρθρο 69 παρ. 4 ν. 2190/20 και την εγκρίνει όπως θα υποβληθεί από τη γενική συνέλευση, με ειδική απόφαση του. Η έκθεση θα πρέπει να υποβάλλεται στο συμβούλιο, ώστε αυτό να αποκτά πλήρη και τεκμηριωμένη άποψη για κάθε ζήτημα που αφορά τη συγχώνευση.

Το ανωτέρω άρθρο δεν ορίζει προθεσμία για τη σύνταξη και καταχώρηση της έκθεσης του διοικητικού συμβουλίου. Ένα μήνα πριν από την ημερομηνία της συνόδου της γενικής συνέλευσης, η έκθεση θα πρέπει να έχει τεθεί στη διάθεση των μετόχων της εταιρίας, η οποία θα αποφασίσει για τη συγχώνευση σύμφωνα με άρθρο 73 παρ. 1 στοιχ.β ν.2190/20.

Η έκθεση του διοικητικού συμβουλίου των εταιριών που συμμετέχουν στη συγχώνευση καταχωρείται στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών, δεν υποβάλλεται όμως στις διατυπώσεις του άρθρου 7β ν.2190/20.

3.3. Άρθρο 70

1. Μέσα σε δέκα ημέρες από την ολοκλήρωση των διατυπώσεων δημοσιότητας που προβλέπονται από την παρ. 3 του άρθρου 69, με επιμέλεια των Διοικητικών Συμβουλίων των συγχωνευόμενων εταιρειών, περίληψη του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης δημοσιεύεται σε μια ημερήσια οικονομική εφημερίδα που πληροί τις προϋποθέσεις της παρ. 2 του άρθρου 26.

2. Μέσα σε ένα μήνα από τη δημοσίευση, που προβλέπεται από την προηγούμενη παρ. 1, οι πιστωτές των συγχωνευόμενων εταιρειών, των οποίων οι απαιτήσεις γεννήθηκαν πριν από αυτή και δεν είχαν καταστεί ληξιπρόθεσμες κατά το χρόνο της δημοσίευσης, έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν να λάβουν επαρκείς εγγυήσεις αν η οικονομική κατάσταση των συγχωνευόμενων εταιρειών καθιστά απαραίτητη την προστασία αυτή και εφ' όσον οι πιστωτές αυτοί δεν έχουν λάβει τέτοιες εγγυήσεις.

Οι εγγυήσεις που θα χορηγηθούν στους πιστωτές της απορροφώσης εταιρείας μπορεί να είναι διαφορετικές από αυτές που θα χορηγηθούν στους πιστωτές της ή των απορροφούμενων εταιρειών.

Κάθε διαφορά που θα προκύψει από την εφαρμογή των προηγούμενων εδαφίων παρέχει δικαίωμα στους ενδιαφερόμενους πιστωτές να προβάλουν εγγράφως αντιρρήσεις κατά τις συγχώνευσης οι οποίες κοινοποιούνται στις συγχωνευόμενες εταιρείες μέσα στην ίδια μηνιαία προθεσμία που προβλέπει το πρώτο εδάφιο.

3. Έπειτα από αίτηση της εταιρείας ή των εταιρειών που συγχωνεύονται, το μονομελές πρωτοδικείο της έδρας οποιασδήποτε από τις αιτούσες εταιρείες, το οποίο στην περίπτωση αυτή δικάζει κατά τη διαδικασία των άρθρων 682 και επόμενα της Πολιτικής Δικονομίας, μπορεί να επιτρέψει τη συγχώνευση, παρά τις αντιρρήσεις πιστωτή ή πιστωτών από τους αναφερόμενους στην προηγούμενη παρ. 2, αν κρίνει ότι η οικονομική κατάσταση των συγχωνευόμενων εταιρειών, ή οι εγγυήσεις που έχουν ήδη λάβει οι πιστωτές αυτοί ή τους προσφέρονται δεν δικαιολογούν τις

αντιρρήσεις τους. Η αίτηση κοινοποιείται προς τον ή τους πιστωτές που έχουν αντιρρήσεις.

Η παραπάνω απόφαση του μονομελούς πρωτοδικείου δεν υπόκειται σε τακτικά και έκτακτα ένδικα μέσα.

4. Αν υπάρχουν ομολογιούχοι δανειστές, τουλάχιστον σε μια από τις συγχωνευόμενες εταιρείες, η απόφαση για συγχώνευση απαιτεί έγκριση των δανειστών αυτών. Η έγκριση παρέχεται με απόφαση που λαμβάνεται σε συγκροτούμενη μόνο για την παροχή της έγκρισης αυτής συνέλευση των ομολογιούχων δανειστών με ποσοστά απαρτίας και πλειοψηφίας που καθορίζονται από τα άρθρα 29 παρ. 1 και 2 και 31 παρ. 1 τα οποία υπολογίζονται στο σύνολο των ομολογιακών δανείων κάθε εταιρείας. Για τη σύγκληση αυτής της συνέλευσης, τη συμμετοχή σ' αυτή, την παροχή πληροφοριών, την αναβολή λήψης αποφάσεων, την ψηφοφορία, καθώς και την ακύρωση των αποφάσεων της, εφαρμόζονται αναλόγως οι σχετικές διατάξεις για την γενική συνέλευση των μετόχων.

Σε περίπτωση μη έγκρισης της απόφασης για συγχώνευση από την προηγούμενη ειδική συνέλευση των ομολογιούχων δανειστών, εφαρμόζονται αναλόγως οι σχετικές διατάξεις της παρ. 3.

5. Στους κομιστές άλλων, εκτός μετοχών, τίτλων, από τους οποίους απορρέουν ειδικά δικαιώματα, παρέχονται από την απορροφούσα εταιρεία δικαιώματα τουλάχιστον ισοδύναμα με εκείνα που είχαν στην απορροφούμενη εταιρεία εκτός εάν κάθε κομιστής ενέκρινε την τροποποίηση των δικαιωμάτων του.

I. Η δημοσίευση του σχεδίου συγχώνευσης (παρ. 1)

Η δημοσίευση της περίληψης του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης, σύμφωνα με το άρθρο 70 παρ. 1 ν. 2190/20, διενεργείται με την επιμέλεια των διοικητικών συμβουλίων των εταιρειών που μετέχουν στην πράξη. Δεν απαιτείται να γίνει δημοσίευση από κάθε εταιρία. Αρκεί η δημοσίευση της περίληψης, η οποία θα υπογράφεται από τα διοικητικά συμβούλια όλων των εταιριών που μετέχουν στην πράξη.

Η μη τήρηση της υποχρέωσης δημοσίευσης περίληψης του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης δε δημιουργεί ζήτημα ακυρότητας της διαδικασίας, ενδέχεται όμως, με τη συνδρομή των όρων του άρθρου 914 ΑΚ να επισύρει την ευθύνη των μελών του διοικητικού συμβουλίου της εταιρίας. Το άρθρο 76 ν. 2190/20, εξάλλου, εφαρμόζεται στη συγκεκριμένη περίπτωση.

Η δεκαήμερη προθεσμία για τη δημοσίευση της περίληψης του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης αρχίζει από την ολοκλήρωση των διατυπώσεων δημοσιότητας που προβλέπονται στο άρθρο 69 παρ. 3 ν. 2190/20, δηλαδή όχι από την καταχώριση στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών, αλλά από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Σε περίπτωση κατά την οποία δημοσιευθεί περίληψη με επιμέλεια του διοικητικού συμβουλίου όλων των εταιριών που μετέχουν στην πράξη, οι διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 69(3) θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί για όλες τις εταιρίες.

Η ενδεχόμενη δημοσίευση περίληψης του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης πριν χρήσει δημοσίευση αυτής στο τεύχος ΑΕ και ΕΠΕ της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, δεν είναι σύμφωνη με το άρθρο 70 (1) ν. 2190/20. Επιπλέον, δημιουργεί πρόβλημα και ως προς τον προσδιορισμό του κύκλου των δανειστών που νομιμοποιούνται να ασκήσουν τα δικαιώματα τα οποία τους παρέχει το άρθρο 70 (2) ν. 2190/20. Διότι δεν αποκλείεται άλλοι να είναι οι δανειστές που δεν έχουν ακόμη ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις κατά το χρόνο της δημοσίευσης της περίληψης και άλλοι κατά το χρόνο κατά τον οποίο θα έπρεπε να έχει δημοσιευτεί μετά την ολοκλήρωση της δημοσίευσης του άρθρου 69 (3) ν. 2190/20. Επιπρόσθετα, είναι δυνατό οι ανωτέρω δανειστές, ανατρέχοντας στο σχέδιο αυτής της σύμβασης, όταν αυτό θα έχει δημοσιευτεί, μετά τη δημοσίευση της περίληψης, να μη μπορούν πλέον να ασκήσουν τις σχετικές αξιώσεις τους για παροχή εγγύησης, διότι θα έχει παρέλθει η προθεσμία που ορίζεται στο άρθρο 70 (2), η οποία έχει ως αφετηρία τη δημοσίευση της περίληψης του σχεδίου. Με δεδομένο ότι η έγκριση της συγχώνευσης δε δίδεται όταν δεν έχουν τηρηθεί οι νόμιμες διατυπώσεις που επιβάλλει η νομοθεσία, για τη διενέργεια της συγχώνευσης, η Διοίκηση δε θα πρέπει να προβεί σε έγκριση, όταν η δημοσίευση δε θα έχει γίνει με τη σειρά που προβλέπει ο νόμος (Υπ. Εμπ. Εγγρ. 37/2/92/20.1.1992, ΔΣΑΕ/ΕΠΕ 1994, 33 και 396).

Υποστηρίζεται ότι η δημοσίευση της περίληψης του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης είναι δυνατό να διενεργηθεί και μετά τη δεκαήμερη προθεσμία του άρθρου 70 παρ. 1 ν. 2190/20, αρκεί η ημερομηνία δημοσίευσης να μην είναι τόσο κοντινή σε αυτή της γενικής συνέλευσης, ώστε να τηρούνται οι προθεσμίες που ορίζονται από άλλες διατάξεις. Σε κάθε περίπτωση, η ανωτέρω δημοσίευση θα πρέπει να προηγείται της γενικής συνέλευσης που θα αποφασίσει για την συγχώνευση.

II. Η προστασία των δανειστών των συγχωνευόμενων εταιριών (παρ. 2-3)

Η προστασία των δανειστών του άρθρου 70 παρ. 2 και 3 ισχύει για τους δανειστές τόσο της απορροφώσας όσο και της απορροφώμενης. Τα μέτρα προστασίας του ανωτέρω άρθρου, ωστόσο, δεν επεκτείνονται σε όλους τους δανειστές της εταιρίας. Ανακύπτει συνεπώς το ζήτημα του καθορισμού του τρόπου προστασίας των λοιπών δανειστών. Το ίδιο ζήτημα εμφανίζεται και σχετικά με την προστασία των δανειστών που αφορά στο άρθρο 70 παρ. 2 και 3, μετά την πάροδο της προθεσμίας που θέτουν αυτές οι διατάξεις. Σε αυτές τις περιπτώσεις, εφαρμόζεται το κοινό δίκαιο και οι δανειστές δύνανται να επιδιώξουν την προστασία των συμφερόντων τους, με τα μέτρα που αυτό τους παρέχει.

Οι δανειστές των εταιριών που μετέχουν στη συγχώνευση, οι απαιτήσεις των οποίων έχουν γεννηθεί πριν από αυτή και δεν έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες, κατά το χρόνο δημοσίευσης της περίληψης του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης, δικαιούνται να ζητήσουν να λάβουν επαρκείς εγγυήσεις, σε προθεσμία ενός μηνός από την ανωτέρω δημοσίευση (αν η αξίωση του δανειστή ήταν ήδη απαιτητή, ή αν γεννήθηκε μετά τη δημοσίευση, δεν υφίσταται δικαίωμα αντιρρήσεως, με την αιτιολογία ότι οι μεν είχαν αδιαφορήσει για εξασφάλιση των απαιτήσεών τους ήδη πριν από τη συγχώνευση, οι δε συναλλάχθηκαν με την εταιρία γνωρίζοντας τη συγχώνευση). Ο όρος «εγγυήσεις» θα πρέπει να εκληφθεί με την ευρύτερη δυνατή έννοια, κατά τρόπο ώστε να καταλαμβάνει οποιοδήποτε είδους εξασφάλιση (όχι απαραίτητα εμπράγματα) των σχετικών δικαιωμάτων των δανειστών. Το άρθρο 70 παρ. 2 δεν ορίζει τα κριτήρια, με βάση τα οποία θα κριθεί η επάρκεια των εγγυήσεων, που η

εταιρία θα υποχρεούται να παράσχει. Αυτές οι εγγυήσεις πάντως θα πρέπει να είναι ανάλογες με την απαίτηση του δανειστή και τις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε περίπτωσης. Εξάλλου, η αίτηση παροχής επαρκών εγγυήσεων προϋποθέτει ότι η οικονομική κατάσταση των συγχωνευόμενων εταιριών καθιστά απαραίτητη αυτή την προστασία. Η αίτηση, τέλος, δεν είναι νόμιμη, όταν οι δανειστές έχουν λάβει επαρκείς εγγυήσεις προστασίας. Κάθε εταιρία που μετέχει στη συγχώνευση, είναι, επομένως, υποχρεωμένη να παράσχει στους δανειστές τις εγγυήσεις προστασίας, οι οποίες μπορεί να διαφέρουν από αυτές που θα χορηγηθούν στους δανειστές της απορροφώμενης. Ομοίως, οι εγγυήσεις που θα παρασχεθούν στους δανειστές κάποιας από τις απορροφώμενες ή από τις εταιρίες που συγχωνεύονται για τη σύσταση νέας εταιρίας, δεν αποκλείεται να διαφέρουν από τις εγγυήσεις προς δανειστές άλλης εταιρίας, απορροφώμενης ή μετέχουσας στη σύσταση της νέας εταιρίας, με τη συγχώνευση.

Ερωτάται εάν ο δανειστής κάποιας από τις συμμετέχουσες στη συγχώνευση εταιρίες δικαιούται να προβάλλει αντιρρήσεις για τη συγχώνευση, προβάλλοντας ότι άλλη από αυτές τις εταιρίες θα πρέπει να του παράσχει επαρκείς εγγυήσεις. Το ερώτημα μπορεί να επεκταθεί, ώστε να περιλάβει και το ενδεχόμενο παροχής εγγυήσεων από άλλη εταιρία, εκτός από αυτή, έναντι της οποίας ο δανειστής έχει απαίτηση. Π.χ. ο δανειστής της απορροφώμενης να ζητήσει εγγυήσεις από την απορροφώσα, ή ο δανειστής απορροφώμενης να ζητήσει εγγυήσεις, προς εξασφάλιση της απαίτησής του.

Ο δανειστής ο οποίος θα προβάλλει αντιρρήσεις κατά της συγχώνευσης, θα στραφεί κατά της εταιρίας έναντι της οποίας έχει την απαίτησή του, προσβάλλοντας όμως τη συγχώνευση ως πράξη. Το γεγονός ότι αυτός ο δανειστής δεν έχει απαίτηση κατά των λοιπών εταιριών που μετέχουν στη συγχώνευση, δεν του επιτρέπει να στραφεί και κατά αυτών των εταιριών.

Το δικαίωμα υποβολής έγγραφων αντιρρήσεων κατά της συγχώνευσης, ισχύει για κάθε διαφορά που θα προκύψει από την εφαρμογή των διατάξεων για την προστασία των δανειστών. Αυτές οι αντιρρήσεις κοινοποιούνται στο σύνολο των συμμετεχουσών στη συγχώνευση εταιριών, εντός της προθεσμίας του άρθρου 70 παρ. 2 εδ. 1.

Η διατύπωση του άρθρου 70 παρ. 2 εδ. 3 ν. 2190/20, η οποία παρέχει στους δανειστές το δικαίωμα υποβολής έγγραφων αντιρρήσεων, είναι ατυχής. Στην πραγματικότητα, παρέχεται στους δανειστές προθεσμία ενός μηνός, για να ζητήσουν την παροχή εγγυήσεων από την εταιρία και να προβάλουν αντιρρήσεις κατά της συγχώνευσης, για κάθε διαφορά που θα προκύψει σχετικά με αυτές τις εγγυήσεις. Οι δανειστές έχουν συμφέρον να ζητήσουν την παροχή εγγυήσεων το συντομότερο δυνατό, ώστε να έχουν, στη συνέχεια, το χρονικό περιθώριο να προβάλουν ενδεχόμενες αντιρρήσεις, εάν δεν ικανοποιηθούν με τα μέτρα που έλαβε η εταιρία, για την προστασία τους. Αν όμως η εταιρία καθυστερεί την παροχή εγγυήσεων, ο χρόνος κυλά σε βάρος των δανειστών, επειδή, μετά το πέρας της προθεσμίας του ενός μηνός, αυτοί δε θα έχουν πλέον το δικαίωμα να προβάλουν αντιρρήσεις. Υπό αυτή την έννοια, η αδράνεια της εταιρίας αποβαίνει, στην πραγματικότητα, σε βάρος των δανειστών.

Το άρθρο 70 παρ. 3 ν. 2190/20 καθιερώνει ένα μέσο άμυνας της εταιρίας από την καταχρηστική αίτηση παροχής εγγυήσεων, εκ μέρους των δανειστών της εταιρίας. Το Μονομελές Πρωτοδικείο δύναται, με τη διαδικασία των άρθρων 682 επ. ΚΠολΔ να επιτρέψει τη συγχώνευση, παρά τις ενδεχόμενες αντιρρήσεις των δανειστών, εφόσον κρίνει ότι η οικονομική κατάσταση της εταιρίας ή οι εγγυήσεις που έχουν ήδη λάβει οι δανειστές, ή που τους προσφέρονται, δε δικαιολογούν τις αντιρρήσεις τους. Το δικαστήριο αποφασίζει σχετικά, ύστερα από αίτηση εταιρίας από αυτές που μετέχουν στη συγχώνευση. Η αίτηση κοινοποιείται στις εταιρίες που μετέχουν στην πράξη και στο δανειστή που θα έχει εκφράσει αντιρρήσεις.

Η αίτηση υποβάλλεται στο Μονομελές Πρωτοδικείο της εταιρίας που υποβάλλει την αίτηση. Όταν όμως η αίτηση υποβάλλεται από περισσότερες της μιας εταιρίες, η αίτηση θα υποβληθεί στο Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας οποιασδήποτε από αυτές.

Εάν υποβληθούν περισσότερες από τη μια αιτήσεις, προς το δικαστήριο, αυτές θα πρέπει να συνεκδικαστούν.

Ερωτάται εάν το αίτημα της εταιρίας προς το δικαστήριο, για να επιτρέψει τη συγχώνευση, παρά τις αντιρρήσεις δανειστή της, θα μπορεί να υποβληθεί αμέσως μετά τις αντιρρήσεις, ή εάν η εταιρία θα πρέπει να αναμείνει την πάροδο του ενός μηνός, ώστε να υποβάλει αίτημα στο δικαστήριο, για το σύνολο των περιπτώσεων, κατά τις οποίες θα είχαν υποβληθεί αντιρρήσεις κατά της συγχώνευσης. Υποστηρίζεται η δεύτερη από τις ανωτέρω λύσεις, με επιχείρημα ότι το δικαστήριο θα πρέπει να εξετάσει το ζήτημα εάν θα επιτρέψει τη συγχώνευση στο σύνολό της. Η αποδοχή μιας τέτοιας άποψης, η οποία δεν προκύπτει από τη γραμματική διατύπωση του άρθρου 70 παρ. 3 ν. 2190/20, συνεπάγεται ωστόσο την καθυστέρηση της διαδικασίας συγχώνευσης.

Με βάση την ίδια αιτιολογία, υποστηρίζεται ότι η αίτηση προς το δικαστήριο, εφόσον έχουν εκδηλωθεί αντιρρήσεις κατά της συγχώνευσης από δανειστές περισσότερων εταιριών, θα υποβάλλεται από όλες αυτές τις εταιρίες και όχι από κάθε μια χωριστά.

Το ερώτημα εξάλλου ανακύπτει εάν η αίτηση προς το Μονομελές Πρωτοδικείο, από την εταιρία, δανειστής της οποίας θα έχει εκφράσει αντιρρήσεις κατά της συγχώνευσης, μπορεί να υποβληθεί από άλλη εταιρία που μετέχει στη συγχώνευση, όταν η οφειλέτιδα εταιρία δεν ασκεί το δικαίωμα που της παρέχει το άρθρο 70 παρ. 3. Θα πρέπει να αναγνωριστεί ότι κάθε μια από τις συμμετέχουσες στη συγχώνευση εταιρίες έχει συμφέρον για την υποβολή της αίτησης, στο μέτρο που οι συγχωνευόμενες εταιρίες επιθυμούν την πρόοδο της διαδικασίας συγχώνευσης. Η αρνητική απάντηση όμως σε αυτό το ερώτημα φαίνεται ως ορθότερη, διότι το δικαστήριο, θεωρητικά, θα δύναται να επιβάλει την παροχή εγγυήσεων, τις οποίες η εταιρία θα έκρινε, ενδεχόμενα, ασύμφορες, για να προχωρήσει στη συγχώνευση της. Κατά συνέπεια, μόνο κοινή αίτηση με τη συγκεκριμένη εταιρία θα μπορούσε να υποβληθεί. Αυτό το επιχείρημα δεν ανατρέπεται από το γεγονός ότι εγγυήσεις στο δανειστή μπορεί να παράσχει και άλλη εταιρία, εκτός από την οφειλέτιδα σε αυτόν, στο μέτρο που, σε αυτή την περίπτωση, οι εγγυήσεις παρέχονται με τη συναίνεση της εταιρίας.

Η εταιρία δεσμεύεται από τη δικαστική απόφαση που θα επιβάλει την παροχή εγγυήσεων, εφόσον προχωρήσει τη διαδικασία συγχώνευσης. Δεν αποκλείεται όμως, εάν η εταιρία κρίνει ότι η παροχή των εγγυήσεων καθιστά ασύμφορη τη συγχώνευση να αποφασίσει τη ματαίωση της πράξης. Την ίδια απόφαση, για τη ματαίωση της συγχώνευσης μπορεί να λάβει και οποιαδήποτε άλλη από τις συμμετέχουσες στην πράξη εταιρίες, δηλαδή ακόμη και άλλη από αυτή που πρόκειται να παράσχει στις εγγυήσεις, στο μέτρο που αυτές θα επηρεάσουν τη συγχώνευση, ή την εταιρία που θα προέλθει από τη συγχώνευση. Το ερώτημα ανακύπτει ποιο θα είναι το αρμόδιο όργανο για να αποφασίσει τη ματαίωση της πράξης, σε μια τέτοια περίπτωση. Με δεδομένο ότι η γενική συνέλευση των εταιριών που μετέχουν στη συγχώνευση, δε θα έχει ακόμη συνεδριάσει, ορθότερο είναι να δεχθεί κανείς ότι το διοικητικό συμβούλιο μπορεί να ανακαλέσει την πρότασή του, προς τη γενική συνέλευση, για τη συγχώνευση. Δεν αποκλείεται όμως το συμβούλιο να εισηγηθεί στη συνέλευση να λάβει απόφαση για τη συνέχιση της διαδικασίας, παρά τις αντιρρήσεις των πιστωτών. Η δεύτερη λύση εμφανίζει το διοικητικό συμβούλιο να εισηγηθεί στη συνέλευση να λάβει απόφαση για τη συνέχιση της διαδικασίας, παρά τις αντιρρήσεις των πιστωτών. Η δεύτερη λύση εμφανίζει το διοικητικό συμβούλιο περισσότερο συνεπές στην αρχική του εισήγηση προς τη γενική συνέλευση, στο μέτρο που αυτό γνώριζε τις απαιτήσεις σε βάρος της εταιρίας και θα έπρεπε να έχει, κατ' ακολουθία, εκτιμήσει το ενδεχόμενο απαίτησης παροχής εγγυήσεων, για την ικανοποίησή τους.

Η απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου δεν προσβάλλεται με ένδικα μέσα. Οι συμμετέχουσες στη συγχώνευση εταιρίες όμως δύναται να προβούν, μετά την έκδοση της απόφασης, στην παροχή νέων εγγυήσεων και να ζητήσουν, με νέα αίτησή τους, από το δικαστήριο να επιτρέψει τη συγχώνευση. Σ' αυτή την περίπτωση, το δικαστήριο καλείται να αποφανθεί για τη συγχώνευση, μετά τη μεταβολή των πραγμάτων, η οποία δικαιολογεί τη νέα απόφαση.

Οι δανειστές δύνανται να ανακαλέσουν τις αντιρρήσεις που θα έχουν προβάλει σε βάρος της συγχώνευσης. Σε αυτή την περίπτωση, δεν απαιτείται νέα απόφαση, η οποία θα ανακαλεί την προηγούμενη, με την οποία δεν είχε επιτραπεί η συγχώνευση.

Μετά την πάροδο της προθεσμίας για την υποβολή αντιρρήσεων, οι δανειστές προστατεύονται με βάση τις διατάξεις του κοινού δικαίου, για την προστασία των δανειστών.

Οι διατάξεις για την καταβολή των δανειστών εφαρμόζονται και ως προς τους δανειστές της εταιρίας του άρθρου 70(2) ν. 2190/20.

III. Η προστασία των ομολογιούχων δανειστών των συγχωνευόμενων εταιριών (παρ. 4)

Το άρθρο 70 παρ. 4 ν. 2190/20 εισάγει ειδικό μέτρο προστασίας των ομολογιούχων δανειστών των εταιριών που μετέχουν στη συγχώνευση. Αυτό το μέτρο ενέχει συλλογικό χαρακτήρα, σε αντίθεση με τη διαδικασία προστασίας των λοιπών εταιρικών δανειστών. Η συλλογικότητα του μέτρου εκδηλώνεται με την απαίτηση έγκρισης της συγχώνευσης από την ιδιαίτερη συνέλευση των ομολογιούχων δανειστών αυτών των εταιριών.

Ως προς τους ομολογιούχους δανειστές, το άρθρο 70 παρ. 4 ν. 2190/20 δεν εισάγει διάκριση, για τη σύγκληση ιδιαίτερης συνέλευσης, η οποία θα εγκρίνει την απόφαση για τη συγχώνευση, ανάλογα με το εάν ή όχι θίγονται τα δικαιώματά τους. Η σύγκληση της συνέλευσης είναι κατ' ακολουθία υποχρεωτική σε κάθε περίπτωση. Οι ομολογιούχοι δανειστές εμφανίζονται συνεπώς να έχουν περισσότερα δικαιώματα από τους προνομιούχους μετόχους. Αυτό όμως, στην πραγματικότητα, δεν ανταποκρίνεται στην αλήθεια, στο μέτρο που και η ιδιαίτερη συνέλευση των κατόχων προνομιούχων μετοχών συγκαλείται, σύμφωνα και με την άποψη της Διοίκησης, υποχρεωτικά, στο μέτρο που θεωρείται ότι η συγχώνευση θίγει, σε κάθε περίπτωση, τα συμφέροντα των προνομιούχων μετόχων.

Στη συνεδρίαση της ιδιαίτερης συνέλευσης των ομολογιούχων δανειστών, η οποία αποφασίζει με την απλή απαρτία και πλειοψηφία των άρθρων 29 παρ. 1 και 31 παρ. 1 ν. 2190/20, μετέχει το σύνολο των ομολογιούχων δανειστών, ανεξάρτητα δανείου. Η απαρτία υπολογίζεται, επομένως, με βάση το ποσό που αντιστοιχεί στο σύνολο των ομολογιακών δανείων. Κάθε ομολογία παρέχει ένα δικαίωμα ψήφου, χωρίς να εξετάζεται η ονομαστική της αξία. Διαφορετική όμως είναι η περίπτωση κατά την οποία ένας τίτλος περιλαμβάνει περισσότερες ομολογίες. Σε αυτή την περίπτωση, ο ομολογιούχος δανειστής έχει τόσα δικαιώματα ψήφου όσα και οι ομολογίες που αντιπροσωπεύει ο τίτλος. Το ποσοστό της πλειοψηφίας, για τη λήψη απόφασης της συνέλευσης των ομολογιούχων δανειστών, υπολογίζεται επίσης με βάση το σύνολο των παρόντων ομολογιούχων δανειστών κάθε εταιρίας, και πάλι ανεξάρτητα ομολογιακού δανείου.

Εάν η ειδική συνέλευση των ομολογιούχων δεν εγκρίνει τη συγχώνευση, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 70. Με άλλες λέξεις, το δικαστήριο, ύστερα από αίτηση της εταιρίας ή των εταιριών που μετέχουν στην πράξη, μπορεί να επιτρέψει τη συγχώνευση.

IV. Η προστασία των κατόχων άλλων τίτλων των συγχωνευόμενων εταιριών (παρ. 5)

Η παράγραφος 5 του άρθρου 70 ρυθμίζει το ζήτημα της προστασίας των κατόχων άλλων τίτλων, εκτός από μετοχές, οι οποίοι παρέχουν στους δικαιούχους τους ειδικά δικαιώματα. Ως τέτοιοι τίτλοι νοούνται οι ιδρυτικοί τίτλοι.

Αντίστοιχη διάταξη με αυτή του άρθρου 70 παρ. 5 περιέχει η 3η οδηγία. Η σχετική ρύθμιση της οδηγίας καλύπτει, εκτός από τους ιδρυτικούς τίτλους, τις μετατρέψιμες ομολογίες και τις συμμετέχουσες ομολογίες.

Το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 70 παρ. 5 περιλαμβάνει και τα αξιόγραφα, ή σχέσεις δεκτικές ενσωμάτωσης σε αξιόγραφα, τα οποία δεν έχουν εκδοθεί ακόμη. Ως τέτοια αξιόγραφα νοούνται οι μετατρέψιμες ομολογίες, ως προς την αξίωση μετατροπής των ομολογιών σε μετοχές.

Σε αυτές τις περιπτώσεις, δεν είναι δυνατό να εφαρμοστούν οι διατάξεις του άρθρου 70 για την προστασία των δανειστών. Ο δικαιούχος ωστόσο δύναται να συναινέσει, ατομικά, στη μεταβολή του δικαιώματός του.

Η έννοια της ισοδυναμίας των δικαιωμάτων στην απορροφώμενη και στην απορροφώσα εταιρία θα είναι συχνά δύσκολο να διαπιστωθεί με αντικειμενικά κριτήρια και προκαλεί ερμηνευτικά ζητήματα. Η έκθεση του διοικητικού συμβουλίου θα αναφέρεται, υποχρεωτικά, στα κριτήρια, με βάση τα οποία θα κρίνεται η ισοδυναμία των δικαιωμάτων των κατόχων τίτλων κατά την έννοια του άρθρου 70 παρ. 5.

V. Η προστασία των εργαζομένων των συγχωνευόμενων εταιριών

Η προστασία των εργαζομένων των συγχωνευόμενων εταιριών ρυθμίζεται από τις διατάξεις του π.δ. 572/1988 «προστασία των δικαιωμάτων εργαζομένων σε περίπτωση μεταβίβασης επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων αυτών» (ΦΕΚ Α' 269). Από τις πλέον πρόσφατες μελέτες και αποφάσεις, βλ. Δ. Τραυλό – Τζανετάτο, Συγχώνευση επιχειρήσεων, πρακτική της εκμετάλλευσης και αρχή της ίσης μεταχείρισης, ΕλλΔνη 1995, 807 – 815 και ΑΠ 400/1998 ΝοΒ 1998, 1036 = ΔΣΑΕ/ΕΠΕ 1999, 117, ΑΠ 988/1996 ΔΣΑΕ/ΕΠΕ 1998, 464, ΑΠ 469/1992 ΔΣΑΕ/ΕΠΕ 1993, 304.

Ως προς το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, βλ. οδηγία 77/187/ΕΟΚ.

Από νομοθετικής απόψεως και από την πλευρά του ελληνικού δικαίου, βλ. π.δ. 572/1988 «Προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβίβασης επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων αυτών» (ΦΕΚ Α' 269).

Η προστασία των εργαζομένων κατά τη συγχώνευση των εταιριών, συνιστάται στην εξασφάλιση της συνέχειας των δικαιωμάτων τους, τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο, στα πλαίσια της ενιαίας εταιρίας. Η αποτελεσματική προστασία των εργαζομένων συνιστά παράγοντα πρωταρχικής σημασίας για την επιτυχία των διαπραγματεύσεων θα μπορούσαν να αποτελέσουν εμπόδιο στην ομαλή εξέλιξη αυτών των διαπραγματεύσεων.

Αξίζει σ' αυτό το σημείο να τονιστεί η δυσκολία νομοθετικής αντιμετώπισης της περίπτωσης, κατά την οποία η απορροφώμενη εταιρία έχει καθιερώσει τη συμμετοχή των εργαζομένων στη διοίκησή της, ενώ η απορροφώσα δεν γνωρίζει τέτοια συμμετοχή. Σ' αυτή την περίπτωση, οι εργαζόμενοι της πρώτης εταιρίας θα εξέφραζαν διαφωνίες, ως προς την πραγματοποίηση της συγχώνευσης. Το πρόβλημα εμφανίζεται ιδιαίτερα οξύ στις διασυννοριακές συγχωνεύσεις, όταν η νομοθεσία που διέπει τη μια από τις συμμετέχουσες εταιρίες, δεν προβλέπει τη συμμετοχή των εργαζομένων.

3.4. Άρθρο 71

1. Για την εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων των συγχωνευόμενων εταιριών, συντάσσεται έκθεση προς τη γενική συνέλευση των μετόχων των εταιριών αυτών, από επιτροπή εμπειρογνομόνων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9. Η επιτροπή αυτή, που ορίζεται έπειτα από κοινή αίτηση των συγχωνευόμενων εταιριών, εξετάζει επίσης και τους όρους που περιλαμβάνονται στο σχέδιο σύμβασης της συγχώνευσης.

2. Στην έκθεσή της η επιτροπή εμπειρογνομόνων υποχρεούται να αναφέρει αν, κατά τη γνώμη της, η σχέση ανταλλαγής των μετοχών της ή των απορροφούμενων εταιρειών προς τις μετοχές που εκδίδει η απορροφούσα εταιρεία είναι δίκαιη και λογική. Στην ίδια έκθεση πρέπει να περιλαμβάνονται τουλάχιστον οι εξής πληροφορίες:

- α) Η αξία της εισφερόμενης εταιρικής περιουσίας στο σύνολό της (ενεργητικό και παθητικό) για τη μεταβολή του κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρείας την οποία συνεπάγεται η συγχώνευση, και τα στοιχεία που προβλέπονται στο άρθρο 9 παρ. 2 εδ. δεύτερο.
- β) Η μέθοδος ή οι μέθοδοι που υιοθετήθηκαν για τον καθορισμό της προτεινόμενης σχέσης ανταλλαγής των μετοχών.
- γ) Δήλωση για το αν η μέθοδος ή οι μέθοδοι που υιοθετήθηκαν είναι κατάλληλες για την ή τις συγκεκριμένες περιπτώσεις, τις αξίες που προέκυψαν από την εφαρμογή κάθε μεθόδου και γνώμη για τη βαρύτητα που αποδόθηκε σε ορισμένες μεθόδους για τον προσδιορισμό των αξιών αυτών, καθώς και περιγραφή των τυχόν δυσκολιών, που προέκυψαν κατά την εκτίμηση.

3. Κάθε εμπειρογνώμονας, μέλος της επιτροπής της παρ. 1, έχει το δικαίωμα να λαμβάνει από τις συγχωνευόμενες εταιρείες οποιαδήποτε πληροφορία ή έγγραφο χρήσιμο για τη διεκπεραίωση του έργου της επιτροπής, καθώς και να διενεργεί όλες τις απαραίτητες έρευνες και να προβαίνει στους αναγκαίους ελέγχους.

I. Ο ορισμός της επιτροπής εμπειρογνομόνων (παρ. 1)

Η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων, η οποία προβαίνει στην εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων των εταιριών που μετέχουν στη συγχώνευση, ορίζεται μετά από κοινή αίτηση αυτών των εταιριών. Η έκθεση της Επιτροπής είναι εξάλλου ενιαία και αφορά στην πράξη της συγχώνευσης στο σύνολό της. Ο ορισμός της επιτροπής εμπειρογνομόνων μπορεί να παρακαμφθεί με την εφαρμογή των διατάξεων του ν. 2166/1993.

II. Η έκθεση της επιτροπής εμπειρογνομόνων (παρ. 1-2)

Αν και το άρθρο 71 παρ. 1 ν. 2190/20 δεν ορίζει σχετικά, η έκθεση πρέπει να είναι γραπτή. Αυτό προκύπτει από το άρθρο 73 παρ. 1 στοιχ. Ε ν. 2190/20, που αναφέρεται σε έγγραφα, των οποίων δύναται να λάβει γνώση καθένας από τους μετόχους των συγχωνευόμενων εταιριών, στην έδρα κάθε εταιρίας που μετέχει στη συγχώνευση. Επομένως, δεν είναι δυνατό η έκθεση της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων να παρέχεται με ηλεκτρονικό μέσο, ή σε δισκέτα.

Η επιλογή της μεθόδου αποτίμησης της αξίας της επιχείρησης δε συνιστά νομικό θέμα. Το αποτέλεσμα όμως της μεθόδου που έχει επιλεγεί, στη συγκεκριμένη περίπτωση, είναι ζήτημα που θα εκτιμήσει ελεύθερα ο δικαστής ουσίας, ο οποίος θα εξετάσει τις προϋποθέσεις και τα αποτελέσματα της εφαρμογής της συγκεκριμένης μεθόδου αποτίμησης που επιλέχθηκε (ibid και σχετικές παραπομπές).

Η τεχνογνωσία, η επαγγελματική εμπειρία του προσωπικού επιχείρησης, η φήμη και η πελατεία της θα πρέπει να ληφθούν υπόψη, ως στοιχεία της περιουσίας συγχωνευόμενης ή εξαγοραζόμενης εταιρίας, εφόσον είναι δεκτικά χρηματικής αποτίμησης. Το γεγονός ότι υφίσταται δυσχέρεια αποτίμησης αυτών των στοιχείων, ή ότι το δικαίωμα ή η διάρκεια της σχέσης που εκφράζουν, είναι χρονικά περιορισμένο, δεν έχει σημασία, αρκεί να μην είναι ανέφικτη η χρηματική τους αποτίμηση. Η εκτίμηση για τον προσδιορισμό της αξίας αυτών των στοιχείων, θα σταθμίσει και την αξία που τα συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία θα έχουν στη συγχωνεύουσα (εξαγοράζουσα) επιχείρηση, με βάση το σκοπό της, διότι άλλη αξία μπορεί να έχουν για αυτή την εταιρία, σε σχέση με τη συγχωνευόμενη (εξαγοραζόμενη) (ΝΣΚ 467/95 ΕπισκΕΔ 1996, 216).

Στην καθαρή θέση της απορροφώσας και της απορροφώμενης εταιρίας, δεν περιλαμβάνεται το goodwill κάθε μίας από αυτές τις εταιρίες. Επομένως, για το goodwill, δεν εκδίδονται μετοχές. Απλώς αυτό λαμβάνεται υπόψη για τον προσδιορισμό της σχέσης ανταλλαγής των μετοχών.

Η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων συντάσσει έκθεση προς τη γενική συνέλευση, στην οποία περιέχονται:

- α) εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων των εταιριών που μετέχουν στη συγχώνευση, σύμφωνα με το άρθρο 9 ν. 2190/20,
- β) δήλωση ότι εξετάστηκαν οι όροι του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης,
- γ) κρίση, εάν η σχέση ανταλλαγής είναι δίκαιη, εύλογη και λογική και
- δ) τις πληροφορίες που αναγράφονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 71.

Από τη διατύπωση του άρθρου 71 παρ. 2 ν. 2190/20, προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν καθορίζει η ίδια τη σχέση ανταλλαγής, αλλά εκτιμά αυτή τη σχέση. Ομοίως, στην έκθεση της Επιτροπής αναφέρονται οι μέθοδοι που υιοθετήθηκαν για τον καθορισμό της σχέσης ανταλλαγής και δήλωση, σχετικά με την καταλληλότητα αυτών των μεθόδων, σε σχέση με τις υφιστάμενες συνθήκες κάθε περίπτωσης. Η Επιτροπή όμως προβαίνει η ίδια σε εκτίμηση της περιουσίας των εταιριών που μετέχουν στη συγχώνευση. Με βάση αυτή την εκτίμηση, θα καθοριστεί και η αξία της εισφερόμενης στη συγχωνεύουσα εταιρία περιουσίας, ώστε να προσδιοριστεί και το ύψος της ενδεχόμενης αύξησης του κεφαλαίου της. Η εκτίμηση της περιουσίας, η οποία συνιστά αρμοδιότητα της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων, οφείλει να διακρίνεται από την κρίση για τη σχέση ανταλλαγής, η οποία προτείνεται από το διοικητικό συμβούλιο και καθορίζεται, οριστικά, από τη γενική συνέλευση. Το βάρος για την πρώτη, την εκτίμηση, τίθεται στην Επιτροπή, ενώ, για τη δεύτερη, στο διοικητικό συμβούλιο ή στη γενική συνέλευση.

Επομένως, η κρίση της Επιτροπής, ως προς τη σχέση ανταλλαγής, δε δεσμεύει το διοικητικό συμβούλιο, το οποίο δικαιούται να εμμένει στη θέση του, σε αυτό το σημείο, παραπέμποντας το ζήτημα, για την τελική επίλυση, στη γενική συνέλευση που θα αποφασίσει τη συγχώνευση. Δε θα πρέπει εξάλλου να αγνοείται και το γεγονός ότι το ύψος της αύξησης κεφαλαίου της συγχωνεύουσας εταιρίας θα καθοριστεί με βάση την εκτίμηση της Επιτροπής. Αντίθετα, εάν η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων καταλήξει σε διαφορετικά συμπεράσματα, σε σχέση με αυτά που διατυπώνονται στο σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης και στην έκθεση του διοικητικού συμβουλίου, ως προς την εκτίμηση της περιουσίας των εταιριών που μετέχουν στην

πράξη, το διοικητικό συμβούλιο θα είναι υποχρεωμένο να τροποποιήσει το σχέδιο, ώστε να ακολουθήσει την άποψη της Επιτροπής. Αυτή η άποψη, η οποία εκλαμβάνει το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης ως μορφή προσυμφώνου, που υπόκειται σε τροποποίηση και λαμβάνει την τελική του μορφή με την απόφαση της συνέλευσης, παρουσιάζει ωστόσο μια ανακολουθία, στο μέτρο που, τελικά, το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης που θα παρουσιαστεί στη συνέλευση, θα περιέχει διαφορετικούς όρους, από αυτούς που θα έχουν δημοσιευθεί, με την περίληψη του σχεδίου. Από την άλλη όμως πλευρά, αποτρέπει από το ενδεχόμενο της αδυναμίας τήρησης των προθεσμιών που θα έχουν τεθεί, για την σύνοδο της συνέλευσης, σε σχέση με τις προθεσμίες για τη δημοσίευση του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης. Επομένως, από πρακτικής άποψης, καταλήγει να είναι ορθότερη. Υποστηρίζεται πάντως ότι μόνο σε περίπτωση κατά την οποία η επιτροπή του άρθρου 9 αποτιμά την παρουσία της εταιρίας ευμενέστερα για τους δανειστές της εταιρίας, όταν δηλαδή η αξία της εταιρίας αποτιμάται ως μεγαλύτερη από αυτή στην οποία καταλήγει το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης, η διαδικασία μπορεί να συνεχιστεί με βάση το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης. Αντίθετα, σύμφωνα με αυτή την άποψη, εάν η αποτίμηση καταλήγει να είναι δυσμενέστερη για τους δανειστές της εταιρίας, από ότι η αποτίμηση με βάση το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης, εάν δηλαδή η παρουσία της εταιρίας αποτιμάται χαμηλότερα στην έκθεση της επιτροπής του άρθρου 9, θα πρέπει να τροποποιηθεί το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης, ώστε να εκφράζει τουλάχιστον τις θέσεις της επιτροπής. Αυτή η άποψη, η οποία δίδει το βάρος στην προστασία των δανειστών, παρά των μετόχων, διαφοροποιεί ωστόσο, χωρίς πειστική αιτιολογία, τη νομική αξία της έκθεσης, ανάλογα με το περιεχόμενό της. Κατ' ακολουθία, πιστεύουμε, δε θα πρέπει να γίνει αποδεκτή.

Δεν αποκλείεται, όταν υφίστανται δυσχέρειες για την ανεύρεση της προσήκουσας σχέσης ανταλλαγής να εκδοθούν από την απορροφώσα εταιρία μετοχές υπέρ το άρτιο (έγρ. ΥπΕμπ στο έγγραφο ερώτημα της Νομαρχίας Αθηνών, με αριθμό 11052/25.5.1988 σε *Λεβαντή*, ό.π., 104).

Σε περίπτωση κατά την οποία, κατά το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από την αποτίμηση της αξίας των εταιριών που μετέχουν στη συγχώνευση, μέχρι την πραγματοποίηση της πράξης, μεσολαβήσουν σημαντικά γεγονότα που θα έχουν μεταβάλει αισθητά τη σχέση ανταλλαγής των μετοχών, αυτή η σχέση θα πρέπει να επανακαθοριστεί.

III. Η αναθεώρηση της έκθεσης της επιτροπής εμπειρογνομόνων

Το διοικητικό συμβούλιο κάθε εταιρίας που μετέχει στη συγχώνευση, μπορεί να ζητήσει την αναθεώρηση της γνώμης της Επιτροπής. Η Επιτροπή, σε τέτοια περίπτωση, οφείλει να απαντήσει σχετικά, χωρίς όμως να είναι υποχρεωμένη να αναθεωρήσει τη γνώμη της. Η αποδοχή της αντίθετης άποψης, στην πραγματικότητα, θα καθιστούσε την Επιτροπή δέσμια των σχετικών αποφάσεων του διοικητικού συμβουλίου οποιασδήποτε από τις εταιρίες που μετέχουν στη συγχώνευση. Εξάλλου, μια τέτοια αναθεώρηση ενδέχεται να μην εύρισκε σύμφωνο το διοικητικό συμβούλιο άλλης εταιρίας, από αυτές που μετέχουν στην πράξη. Οι εταιρίες που μετέχουν στη συγχώνευση, εάν δεν συμφωνούν με την έκθεση της Επιτροπής, δύναται εξάλλου να ζητήσουν την αναθεώρησή της, με την κρίση νέας Επιτροπής.

IV. Η ενημέρωση της επιτροπής εμπειρογνομόνων (παρ. 3)

Η παράγραφος 3 του άρθρου 71 καθιερώνει δικαίωμα κάθε μέλους της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων να λαμβάνει γνώση από τις εταιρίες που μετέχουν στη συγχώνευση, κάθε πληροφορίας ή άλλου στοιχείου, το οποίο είναι χρήσιμο για την εκπλήρωση της αποστολής της. Τα μέλη της Επιτροπής δικαιούνται επίσης να διενεργούν τις αναγκαίες έρευνες και ελέγχους, για τη διαπίστωση της ακρίβειας των πληροφοριών ή των στοιχείων που θα τους έχουν παρασχεθεί. Η ενημέρωση των μελών της Επιτροπής θα πρέπει να πραγματοποιείται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση. Υπεύθυνο για την ενημέρωση είναι το διοικητικό συμβούλιο κάθε μιας από τις συγχωνευόμενες εταιρίες.

3.5. Άρθρο 72

1. Για την συγχώνευση απαιτείται απόφαση της γενικής συνέλευσης κάθε μιας από τις συγχωνευόμενες εταιρίες. Η απόφαση αυτή αφορά την έγκριση του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης και, κατά περίπτωση, τις τροποποιήσεις του καταστατικού που απαιτούνται για την πραγματοποίηση της συγχώνευσης.

2. Αν υπάρχουν περισσότερες κατηγορίες μετόχων, η απόφαση της γενικής συνέλευσης για τη συγχώνευση τελεί υπό την έγκριση της ή των κατ' ιδίαν κατηγοριών μετόχων, τα δικαιώματα των οποίων θίγονται από τη συγχώνευση.

Η έγκριση παρέχεται με απόφαση ιδιαίτερης συνέλευσης των μετόχων της κατηγορίας που θίγεται, η οποία λαμβάνεται σύμφωνα με τις διατάξεις για απαρτία και πλειοψηφία των άρθρων 29 παρ. 3 και 4 και 31 παρ. 2. Για τη σύγκληση της συνέλευσης αυτής, τη συμμετοχή σ' αυτή, την παροχή πληροφοριών, την αναβολή λήψης απόφασης, την ψηφοφορία, καθώς και την ακύρωση των αποφάσεων της, εφαρμόζονται αναλόγως οι σχετικές διατάξεις για τη γενική συνέλευση των μετόχων.

Ιστορία του άρθρου: Το άρθρο 72 προστέθηκε με το άρθρο 12 του π.δ. 498//1987 (προσαρμογή στο άρθρο 7 της Τρίτης Οδηγίας ΕΟΚ).

I. Η απόφαση της γενικής συνέλευσης για τη συγχώνευση (παρ. 1)

1. Το αντικείμενο της απόφασης της γενικής συνέλευσης

Η συγχώνευση αποφασίζεται, σε κάθε περίπτωση, από τη γενική συνέλευση των μετόχων κάθε μιας από τις εταιρίες που μετέχουν στην πράξη. Η συνέλευση συνεδριάζει έγκυρα και λαμβάνει αποφάσεις με την αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία των άρθρων 29 παρ. 3 και 31 παρ. 2 ν. 2190/20. Η συνέλευση όμως, δύναται να λάβει απόφαση ότι θα μετέχουν στη συνεδρίαση και θα έχουν δικαίωμα ψήφου και οι μέτοχοι που κατέθεσαν τις μετοχές τους εκπρόθεσμα. Αρκεί προς τούτο να υφίσταται η απλή απαρτία. Το γεγονός ότι η συνέλευση συνεδριάζει για θέματα που αποφασίζονται με αυξημένη απαρτία, δεν έχει καμία σημασία, διότι η συμμετοχή στη συνέλευση των μετόχων που κατέθεσαν τις μετοχές τους εκπρόθεσμα, συνιστά ζήτημα που άπτεται της συγκρότησής της, για την οποία η συνέλευση αποφασίζει με απλή απαρτία. Αυτό δε το ζήτημα, ακριβώς επειδή αφορά τη συγκρότηση της συνέλευσης και δεν είναι από εκείνα για τα οποία η συνέλευση κλήθηκε για να αποφασίσει, δεν είναι απαραίτητο να περιέχεται ως θέμα της ημερήσιας διάταξης (ibid). Το ζήτημα αποκτά ιδιαίτερη σημασία σε περίπτωση συγχώνευσης εταιριών με

μετοχές εισηγμένες στο χρηματιστήριο, οπότε η επίτευξη αυξημένης απαρτίας από την πρώτη συνεδρίαση της συνέλευσης δεν είναι ευχερής. Η αποδοχή της συμμετοχής στη γενική συνέλευση και των μετόχων που τήρησαν εκπρόθεσμα την προδικασία κατάθεσης των μετοχών τους, επιτρέπει την εξοικονόμηση χρόνου, διότι δε θα απαιτείται δεύτερη συνεδρίαση της συνέλευσης.

Η γενική συνέλευση εγκρίνει το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης. Υποστηρίζεται ότι η συνέλευση εγκρίνει μόνο τα ουσιώδη σημεία της σύμβασης συγχώνευσης και ότι μπορεί να εξουσιοδοτήσει το διοικητικό συμβούλιο να ορίσει τις λοιπές λεπτομέρειες. Ορθότερο φαίνεται όμως να δεχθεί κανείς ότι η συνέλευση εγκρίνει το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης, το οποίο θα έχει ήδη καταρτιστεί από το διοικητικό συμβούλιο, στο σύνολό του. Η αποδοχή της αντίθετης άποψης, η οποία, εξάλλου, αντιφάσκει με τη γραμματική διατύπωση του άρθρου 72 παρ. 1 ν. 2190/20, δημιουργεί το ζήτημα ως προς τη διάκριση μεταξύ ουσιώδους και επουσιώδους, η οποία ενδέχεται να διαφέρει, ανάλογα με τις περιστάσεις, οπότε και ανακύπτει το ερώτημα ως προς την ακριβή οριοθέτηση της σχετικής εξουσιοδότησης προς το διοικητικό συμβούλιο.

Η απόφαση της γενικής συνέλευσης θα πρέπει να καθορίζει κάθε όρο ή ζήτημα σχετικά με τη συγχώνευση. Κατά μία άποψη, η συνέλευση θα πρέπει να αποφασίζει και για τη λύση της εταιρίας. Ορθότερο είναι όμως να δεχθεί κανείς ότι ρητή απόφαση της συνέλευσης δεν απαιτείται σχετικά με αυτό το θέμα, επειδή η λύση της εταιρίας αποτελεί αναγκαία συνέπεια της συγχώνευσης.

Η γενική συνέλευση δύναται πάντως να εξουσιοδοτήσει το διοικητικό συμβούλιο να ρυθμίσει τις λεπτομέρειες της πραγματοποίησης της πράξης. Μια τέτοια εξουσιοδότηση δεν αποτελεί μεταβίβαση της εξουσίας της συνέλευσης, αλλά εξουσιοδότηση για τη συμπλήρωση των επουσιωδών σημείων της απόφασης της συνέλευσης. Η δυνατότητα του συμβουλίου να συμπληρώσει την απόφαση της συνέλευσης θα πρέπει να γίνει δεκτή ακόμη και όταν η συνέλευση δεν έχει αποφασίσει σχετικά. Η παροχή εξουσιοδότησης προς το Διοικητικό Συμβούλιο για την υλοποίηση της συγχώνευσης και της ενδεχόμενης αύξησης κεφαλαίου που αυτή συνεπάγεται, προς αποφυγή ερμηνευτικών ζητημάτων, ως προς την έκταση των εξουσιών του συμβουλίου, σε σχέση με την απόφαση της συνέλευσης, σκόπιμο είναι πάντως να τίθεται ως θέμα της ημερήσιας διάταξης της τελευταίας, ώστε αυτή να λαμβάνει σχετική απόφαση. Ειδικότερα θέματα που θα αφορούν την υλοποίηση αυτών των πράξεων, θα είναι η έκδοση και η παράδοση των νέων μετοχών στους δικαιούχους τους και η διάθεση των τυχόν κλασματικών δικαιωμάτων επί μετοχών. Αυτά τα επιμέρους ζητήματα δεν είναι απαραίτητο να εξειδικεύονται στην απόφαση της Γενικής Συνέλευσης. Αρκεί μια γενική εξουσιοδότηση προς το συμβούλιο να ρυθμίσει τα επιμέρους ζητήματα που προκύπτουν από την απόφαση της συνέλευσης για τη συγχώνευση.

Η απόφαση της γενικής συνέλευσης για τη συγχώνευση είναι απαραίτητη ακόμη και εάν έχει αποφασιστεί ήδη η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας και έχει παρασχεθεί στο διοικητικό συμβούλιο το δικαίωμα να εκδώσει μετοχές, μέχρις ορισμένου ποσού, κατά την κρίση του, όταν δοθεί η κατάλληλη προς τούτο ευκαιρία.

Αμφισβητείται εάν είναι δυνατό η γενική συνέλευση να λάβει απόφαση για τη συγχώνευση υπό αίρεση ή προθεσμία. Υποστηρίζεται πάντως ότι η γενική συνέλευση της απορροφώμενης εταιρίας δύναται να αποφασίσει τη λύση της εταιρίας, υπό την αναβλητική αίρεση της πραγματοποίησης της συγχώνευσης. Δεν αποκλείεται εξάλλου να ταχθεί προθεσμία για τη λήψη απόφασης σχετικά με τη συγχώνευση.

2. Η απόφαση της γενικής συνέλευσης σε σχέση με την έκθεση της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων και το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης

Το ερώτημα τίθεται εάν η γενική συνέλευση δεσμεύεται από τις κρίσεις της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων, οι οποίες περιέχονται στην έκθεσή της. Ως προς τα συμπεράσματα του διοικητικού συμβουλίου δεν τίθεται θέμα, στο μέτρο που αυτά αποτελούν απλές προτάσεις προς τη συνέλευση, η οποία δικαιούται να τις αποδεχθεί ή όχι. Το ζήτημα όμως τίθεται σε διαφορετική βάση, ως προς την έκθεση της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων, η οποία, μεταξύ άλλων, περιέχει εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων των εταιριών που μετέχουν στη συγχώνευση. Με δεδομένο το δεσμευτικό χαρακτήρα αυτής της εκτίμησης, από την οποία θα προκύψει και η αξία της εισφερόμενης στη συγχωνεύουσα εταιρία περιουσίας, η απάντηση, δε μπορεί παρά να είναι καταφατική, τουλάχιστον ως προς αυτή την κατεύθυνση, έκρινε ότι η εκτίμηση της περιουσίας της απορροφώμενης εταιρίας από τη γενική συνέλευση δεν είναι δυνατό να υπερβεί την εκτίμηση της Επιτροπής του άρθρου 9 ν. 2190/20 .

Με βάση την απάντηση στο αμέσως ανωτέρω ερώτημα, προβληματίζεται κανείς ως προς τη νομική αξία της κρίσης της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων, ως προς τη σχέση ανταλλαγής, την οποία προτείνει το διοικητικό συμβούλιο. Από το ένα μέρος, δε θα πρέπει να αγνοηθεί το γεγονός ότι η σχέση ανταλλαγής, όπως προτείνεται από την Επιτροπή, θα βασίζεται στην εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων των εταιριών που μετέχουν στην πράξη. Από το άλλο μέρος όμως, ο καθορισμός της σχέσης ανταλλαγής δεν επιτελείται από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων, η οποία απλώς εκφέρει σχετική κρίση. Η τελευταία, ως τέτοια, δε μπορεί να έχει δεσμευτικό χαρακτήρα για τη συνέλευση, η οποία θα λάβει τη σχετική απόφαση.

Η διατύπωση των ειδικότερων διατάξεων του άρθρου 71 εμφανίζεται σύμφωνη με τις ανωτέρω θέσεις. Συνεπώς, αν και η εκτίμηση της περιουσίας των εταιριών που μετέχουν στη συγχώνευση, είναι δεσμευτική για τη γενική συνέλευση, η οποία μπορεί να αποφασιστεί, τελικά, διαφορετική από αυτή που πρότεινε το διοικητικό συμβούλιο και από εκείνη που η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων έκρινε ως δίκαιη, εύλογη και λογική. Η συνέλευση εκφέρει απόλυτη κρίση, ως προς τη διαμορφούμενη σχέση ανταλλαγής, με όριο βέβαια την καταχρηστική άσκηση δικαιώματος (άρθρο 281 ΑΚ).

Το διοικητικό συμβούλιο δεσμεύεται από την απόφαση της γενικής συνέλευσης να καταρτίσει τη σύμβαση συγχώνευσης με τους όρους που αποφάσισε η συνέλευση.

Το ερώτημα ανακύπτει εάν η γενική συνέλευση, αντί να απορρίψει το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης, στο σύνολό του, δικαιούται η ίδια να τροποποιήσει αυτό ή εάν θα πρέπει να παραπέμψει το θέμα, ως προς την τροποποίηση του σχεδίου, στο διοικητικό συμβούλιο. Το ερώτημα θεμελιώνεται στο γεγονός ότι η αρμοδιότητα για

την κατάρτιση του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης απονέμεται, από το ν. 2190/20, στο διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας. Επομένως, κατά τον ίδιο τρόπο, η αρμοδιότητα για την τροποποίηση του θα έπρεπε να απονέμεται επίσης στο συμβούλιο. Η αποδοχή μιας τέτοιας άποψης παραγνωρίζει όμως το γεγονός ότι η γενική συνέλευση συνιστά το ανώτατο όργανο της εταιρίας και λαμβάνει την τελική απόφαση για τη συγχώνευση, κατά την απόλυτη διακριτική της ευχέρεια, τόσο ως προς την ίδια την πράξη, όσο και ως προς τους όρους διενέργειάς της, με την επιφύλαξη μόνο των δεσμευτικών κρίσεων της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων, σύμφωνα με τα ανωτέρω. Αυτή η απόφαση δεσμεύει και το διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας. Υπό αυτή την έννοια, η συνέλευση δικαιούται να αποφασίσει ακόμη και τη μεταβολή του τρόπου συγχώνευσης. Εξάλλου, δε θα πρέπει να διαφύγει της προσοχής ότι η παραπομπή του σχεδίου εκ νέου, στο συμβούλιο, για να το καταρτίσει σύμφωνα με τις υποδείξεις της συνέλευσης, θα επιβάρυνε σημαντικά τη διαδικασία συγχώνευσης, στο μέτρο που, μετά την αναμόρφωση του σχεδίου, από το συμβούλιο, αυτό θα φερόταν πάλι στη συνέλευση προς έγκριση. Η επιβάρυνση θα ήταν ακόμη μεγαλύτερη εάν η σύνταξη του σχεδίου, στα τροποποιούμενα σημεία, σε σχέση με το αρχικό σχέδιο, δεν κρινόταν ικανοποιητική από την συνέλευση, η οποία θα παρέπεμπε και πάλι στο κείμενο του σχεδίου στο συμβούλιο. Υπό αυτή την έννοια, το διοικητικό συμβούλιο καταρτίζει σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης, το οποίο τίθεται υπόψη της γενικής συνέλευσης. Η τελευταία είναι μόνη αρμόδια για την κατάρτιση της οριστικής σύμβασης συγχώνευσης.

Υποστηρίζεται ότι η γενική συνέλευση δε δικαιούται να τροποποιήσει το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης που προτείνεται, διότι η προηγούμενη διαδικασία συγχώνευσης έχει συντελεστεί με βάση αυτό το σχέδιο, η δε διασφάλιση των δανειστών, με βάση την οποία αυτοί έκριναν εάν είναι σκόπιμο να προβάλουν αντιρρήσεις κατά της συγχώνευσης, αναγράφεται στο σχέδιο. Ορθότερο φαίνεται όμως να δεχθεί κανείς ότι η συνέλευση δύναται να τροποποιήσει το σχέδιο. Οι δε δανειστές, όπως και οι μέτοχοι της εταιρίας, θα δεσμεύονται από την απόφαση της συνέλευσης, θα δικαιούνται δε να προσφύγουν στα μέτρα προστασίας που τους παρέχει το κοινό δίκαιο, στο μέτρο που το άρθρο 70 παρ. 3 δε θα εφαρμόζεται, στη συγκεκριμένη περίπτωση, εφόσον θα έχει παρέλθει το χρονικό διάστημα που εκεί προβλέπεται. Μόνο κατ' αυτό τον τρόπο διατηρείται η βασική αρχή του ν. 2190/20, κατά την οποία η γενική συνέλευση αποτελεί το ανώτατο όργανο της εταιρίας και ο κανόνας του δικαίου της συγχώνευσης, σύμφωνα με τον οποίο η συνέλευση και όχι το διοικητικό συμβούλιο αποφασίζουν τη συγχώνευση και τους όρους διενέργειάς της.

3. Η δεσμευτικότητα της απόφασης της γενικής συνέλευσης

Μετά τη λήψη της απόφασης για τη συγχώνευση, η εταιρία δεσμεύεται να εκτελέσει τους όρους της σύμβασης συγχώνευσης, όπως διαγράφονται στη σχετική σύμβαση, η οποία θα υπογραφεί από τους εκπροσώπους των εταιριών που μετέχουν στην πράξη. Η συνέλευση ωστόσο μπορεί να ανακαλέσει την απόφασή της. Οι ενδεχόμενες δεσμεύσεις που θα έχουν αναληφθεί, από το διοικητικό συμβούλιο, πριν από την έγκριση του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης, θα τελούν υπό την αίρεση αυτής της έγκρισης. Το διοικητικό συμβούλιο, επομένως, δεν επιτρέπεται να αναλαμβάνει δεσμεύσεις, οι οποίες δε θα εξαρτώνται από την πλήρωση της ανωτέρω αίρεσης. Ενδεχόμενη μη τήρηση αυτής της υποχρέωσης του συμβουλίου θέτει ζήτημα ευθύνης του έναντι της εταιρίας, των μετόχων της και των τρίτων.

Εάν η γενική συνέλευση μιας από τις εταιρίες που μετέχουν στη συγχώνευση, αρνηθεί την έγκριση του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης, η συγχώνευση ματαιώνεται. Το ίδιο θα συμβεί και εάν οι συνελεύσεις των εταιριών που μετέχουν στην πράξη, δεν εγκρίνουν τους ίδιους όρους, με τους οποίους θα πραγματοποιηθεί η συγχώνευση.

Το διοικητικό συμβούλιο, όπως και η εταιρία, δεν υπέχουν ευθύνη, εάν η γενική συνέλευση αρνηθεί να εγκρίνει το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης. Το συμβούλιο ωστόσο, δεν αποκλείεται να υπέχει ευθύνη, εάν η άρνηση της έγκρισης της συγχώνευσης οφείλεται σε δικές του μη νόμιμες ενέργειες ή παραλείψεις.

Η απόφαση της γενικής συνέλευσης δε δημιουργεί δικαίωμα της εταιρίας προς εξαναγκασμό των εταιριών που συμμετέχουν στη συγχώνευση, προς εκτέλεση. Η γενική συνέλευση κάθε εταιρίας παραμένει ελεύθερη να αποφασίσει για τη συγχώνευση.

4. Ειδικά ζητήματα

Η συγχώνευση δεν εμποδίζεται από το γεγονός ότι η απορροφώσα ή η απορροφώμενη εταιρία έχουν εκδώσει μετοχές μη αποπληρωθείσες. Στην πρώτη περίπτωση, στο μέτρο που οι μετοχές της απορροφώμενης εταιρίας θα έχουν αποπληρωθεί, οι νέες μετοχές, που θα εκδοθούν εξαιτίας της συγχώνευσης, θα είναι αποπληρωμένες. Η απορροφώσα εταιρία θα έχει συνεπώς μετοχές και αποπληρωθείσες και μη αποπληρωθείσες. Στη δεύτερη περίπτωση, υφίστανται δύο δυνατότητες (ibid):

α) Σύμφωνα με την πρώτη, πριν από τη διενέργεια της συγχώνευσης, η απορροφώμενη εταιρία θα αποφασίσει μείωση του κεφαλαίου της, στο ύψος της οφειλής για την αποπληρωμή των μετοχών και, στη συνέχεια, μετά την ολοκλήρωση της μείωσης του κεφαλαίου, θα αποφασιστεί η συγχώνευση. Η μείωση θα συνεπάγεται τη διαγραφή του χρέους των μετόχων, ως προς το ποσό που υπολείπεται για την αποπληρωμή των μετοχών. Αυτή η μέθοδος, πάντως, θα προκαλέσει προβλήματα, όταν κάποιες από τις μετοχές που θα είχαν εκδοθεί ως μη αποπληρωθείσες, θα έχουν στο μεταξύ αποπληρωθεί. Η τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης των μετόχων επιβάλλει, σε μια τέτοια περίπτωση, η μείωση να διενεργηθεί με βάση το σύνολο των μετοχών, ανεξάρτητα από το εάν ή όχι θα έχουν αποπληρωθεί. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, για τις μη αποπληρωθείσες, θα διαγραφεί η οφειλή για το ποσό που υπολείπεται, ενώ, για τις αποπληρωθείσες, θα επιστραφεί στους μετόχους το αντίστοιχο ποσό. Η απόφαση για τη μείωση του κεφαλαίου μόνο ως προς τις μετοχές που δε θα έχουν αποπληρωθεί, απαιτεί τη συναίνεση του συνόλου των κατόχων τέτοιων μετοχών, οι οποίοι θα αποδεχθούν, κατ' αυτό τον τρόπο, τη συμμετοχή τους στη μείωση, χωρίς τη συμμετοχή των μετόχων που θα έχουν αποπληρώσει τις μετοχές τους, κατά παράβαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

β) Σύμφωνα με τη δεύτερη δυνατότητα, θα μπορούσε να μεταβιβαστεί στην απορροφώσα εταιρία το ποσό της οφειλής για την αποπληρωμή των μετοχών. Αυτή η εταιρία θα απαιτήσει από τους μετόχους που δε θα έχουν

αποπληρώσει τις μετοχές της απορροφώμενης εταιρίας, το σχετικό ποσό. Οι δε μέτοχοι της απορροφώμενης εταιρίας θα λάβουν μετοχές της απορροφώσας χωρίς να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι οι μετοχές τους της απορροφώμενης εταιρίας δεν είχαν αποπληρωθεί.

Γίνεται δεκτό ότι η συγχώνευση δεν είναι πραγματοποιήσιμη, όταν το καταστατικό της μιας από τις συμμετέχουσες στην πράξη εταιρίες απαγορεύει αυτό. Αυτή η άποψη προσκρούει στο πνεύμα της 3ης οδηγίας, η οποία επιβάλλει στα κράτη μέλη τη νομοθετική ρύθμιση της συγχώνευσης, που θα πρέπει να επιτρέπεται, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ενδεχόμενη αντίθετη διάταξη του καταστατικού της εταιρίας. Ωστόσο, η απόφαση της συνέλευσης για τη συγχώνευση, με την αυξημένη πλειοψηφία, δε θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι έχει την έννοια της τροποποίησης του καταστατικού σε αυτό το σημείο. Πράγματι, το καταστατικό περιέχει δεσμευτική για την εταιρία διάταξη, η οποία θα πρέπει να τροποποιηθεί πριν από την απόφαση για τη συγχώνευση. Επομένως, σε τέτοια περίπτωση, πρώτα θα έπρεπε να τροποποιηθεί το καταστατικό (καταχώριση της τροποποίησης στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών) και στη συνέχεια να αποφασιστεί η συγχώνευση.

Εάν το καταστατικό της απορροφώσας εταιρίας προβλέπει ότι η είσοδος νέου μετόχου προϋποθέτει την έγκρισή του από την εταιρία (διοικητικό συμβούλιο ή γενική συνέλευση), ερωτάται εάν αυτός ο όρος θα εφαρμοστεί, σε περίπτωση συγχώνευσης. Ορθότερη είναι η αρνητική απάντηση σε αυτό το ερώτημα, στο μέτρο που τα αποτελέσματα της συγχώνευσης, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η απόκτηση της ιδιότητας του μετόχου της απορροφώμενης εταιρίας, επέρχονται από το νόμο, με διατάξεις αναγκαστικού δικαίου, χωρίς να είναι δυνατό η βούληση των μερών να αποτρέψει την επέλευσή τους.

Το ίδιο ζήτημα μπορεί να ανακύψει, όταν στην περιουσία της απορροφώμενης εταιρίας περιλαμβάνονται δεσμευμένες μετοχές, με την ανωτέρω έννοια. Η ίδια λύση θα πρέπει να γίνει δεκτή και σε αυτή την περίπτωση.

Σε περίπτωση κατά την οποία μέτοχοι εταιρίας που μετέχει στη συγχώνευση, απολαμβάνουν ειδικών δικαιωμάτων (βλ. π.χ. άρθρο 18 παρ. 3 ν. 2190/20), η σύμβαση συγχώνευσης θα προβλέπει σχετικά, εάν δηλαδή αυτά τα δικαιώματα θα διατηρηθούν ή θα περιοριστούν ή θα καταργηθούν. Ο περιορισμός ή η κατάργηση αυτών των δικαιωμάτων προϋποθέτει πάντως τη συναίνεση του δικαιούχου τους.

5. Ειδικότερα η αύξηση κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρίας εξαιτίας της συγχώνευσης

Δεν προβλέπεται η αύξηση κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρίας, ως αναγκαίος όρος για τη διενέργεια της συγχώνευσης. Η αύξηση όμως αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την έκδοση των νέων μετοχών που θα αποδοθούν στους μετόχους της απορροφώμενης εταιρίας. Η αύξηση κεφαλαίου ωστόσο δεν είναι απαραίτητη, εάν π.χ. η απορροφώσα κατέχει νόμιμα ικανό αριθμό ιδίων μετοχών, τις οποίες θα διανείμει στους μετόχους της απορροφώμενης. Η χρήση των ιδίων μετοχών αντί της αύξησης του κεφαλαίου εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια της εταιρίας, με την προϋπόθεση ότι αυτές ανήκουν στην ίδια κατηγορία. Η αύξηση κεφαλαίου δεν είναι επίσης απαραίτητη, στην περίπτωση που η απορροφώσα εταιρία κατέχει το 100% του κεφαλαίου της απορροφώμενης και στην περίπτωση της εξαγοράς, κατ'

άρθρο 79 ν. 2190/20. Πράγματι, σε αυτές τις δύο περιπτώσεις, με τη συγχώνευση, δε δημιουργούνται νέες μετοχικές σχέσεις στην εταιρία που απορροφά ή που εξαγοράζει, δεδομένου ότι, στην πρώτη περίπτωση, δεν υπάρχουν άλλοι μέτοχοι της απορροφώμενης από την απορροφώσα, ενώ στη δεύτερη, η μετοχική σχέση των μετόχων της εξαγοραζόμενης εταιρίας καταλύεται εκ του νόμου. Εξάλλου, το άρθρο 75 παρ. 4 ν. 2190/20, το οποίο δεν επιτρέπει την ανταλλαγή μετοχών της απορροφώσας εταιρίας με μετοχές της απορροφώμενης που κατέχει είτε η απορροφώσα, ή πρόσωπο που ενεργεί για λογαριασμό αυτής της εταιρίας, είτε η απορροφώμενη, ή πρόσωπο που ενεργεί για λογαριασμό αυτής της εταιρίας, υπονοεί απαγόρευση αύξησης κεφαλαίου, στην περίπτωση που καλύπτει. Ομοίως, αύξηση κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρίας δε θα πραγματοποιηθεί, όταν η απορροφώμενη κατέχει μετοχές της απορροφώσας, ως προς την αντίστοιχη αξία των μετοχών.

Συμπερασματικά, η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρίας είναι απαραίτητη, όταν, με βάση τη σχέση ανταλλαγής που θα έχει οριστεί στο σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης, θα δημιουργηθούν νέα μετοχικά δικαιώματα, υπέρ των μετόχων της απορροφώμενης εταιρίας, με εξαίρεση την ίδια την απορροφώσα. Αύξηση του κεφαλαίου όμως δεν επιτρέπεται, όταν τα εισφερόμενα στην απορροφώσα περιουσιακά στοιχεία δεν προσθέτουν αξία στην περιουσία της. Σε κάθε άλλη περίπτωση, εκτός από την αμέσως προηγούμενη, η αύξηση κεφαλαίου είναι δυνατή για την απορροφώσα εταιρία, εφόσον αυτή διαθέτει ικανό αριθμό μετοχών της απορροφώμενης, τις οποίες θα διαθέσει τους νέους της μετόχους.

Με βάση τα αμέσως ανωτέρω εκτιθέμενα, το ερώτημα ανακύπτει εάν απαιτείται, σε περίπτωση κατά την οποία η συγχώνευση διενεργείται με απορρόφηση, η αναγραφή της αύξησης του κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρίας, ως θέμα της ημερήσιας διάταξης της γενικής συνέλευσης που θα αποφασίσει τη συγχώνευση. Σχετικό είναι το ερώτημα εάν είναι απαραίτητη η λήψη ειδικής απόφασης για την αύξηση του κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρίας, εφόσον τέτοια αύξηση προκύπτει από τη συγχώνευση. Με βάση το δεδομένο ότι μια τέτοια αύξηση προβάλλει ως αποτέλεσμα της συγχώνευσης, η απάντηση σε αυτό το τελευταίο ερώτημα θα πρέπει να είναι αρνητική. Ωστόσο, προς απάντηση στο πρώτο ερώτημα, οφείλει να ληφθεί εξίσου υπόψη και το ενδεχόμενο η απορρόφηση να μην προκαλέσει αύξηση κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρίας κατά συνέπεια, η αναγραφή της αύξησης κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρίας ως ειδικό θέμα της ημερήσιας διάταξης της γενικής συνέλευσης που θα αποφασίσει τη συγχώνευση, επιτρέπει στους μετόχους της να λάβουν πλήρη γνώση των αποτελεσμάτων της συγχώνευσης. Από την άλλη όμως πλευρά, το γεγονός ότι η αύξηση κεφαλαίου συνιστά το αποτέλεσμα μιας πράξης, για την οποία αποφασίζει η συνέλευση, επιτρέπει τη μη τήρηση αυτού του κανόνα, με την προϋπόθεση όμως ότι, από την ημερήσια διάταξη, θα καθίσταται γνωστό στους μετόχους ότι η συγχώνευση θα επιφέρει αύξηση του κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρίας. Εξάλλου, εάν η συγχώνευση γίνει με ενοποίηση των στοιχείων του ενεργητικού και παθητικού των δύο εταιριών, το μετοχικό κεφάλαιο της απορροφώσας θα ισούται με το άθροισμα των μετοχικών κεφαλαίων αυτής και της απορροφώμενης, γεγονός που απολήγει σε αύξηση κεφαλαίου δεν τίθεται ως ειδικό θέμα ημερήσιας διάταξης της συνέλευσης, στην ημερήσια διάταξη, θα πρέπει να καθίσταται σαφές ότι θα επακολουθήσει αύξηση κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρίας, ώστε οι μέτοχοί της να είναι ενημερωμένοι για τα αποτελέσματα της συγχώνευσης. Η δε τροποποίηση του άρθρου του καταστατικού της εταιρίας για το εταιρικό κεφάλαιο υποδηλώνει την αύξηση του κεφαλαίου. Δεν πρέπει να θεωρηθεί

ότι απαιτείται πάντως η λήψη ειδικής απόφασης από την συνέλευση, για την αύξηση κεφαλαίου. Η απόφαση για τη συγχώνευση καλύπτει και αυτή για την αύξηση κεφαλαίου, η οποία συνιστά ένα από τα αποτελέσματα της συγχώνευσης. Η τελευταία αξιολογείται ως σύνολο από τους μετόχους, κατά τη συνεδρίαση της γενικής συνέλευσης. Οι μέτοχοι εξάλλου δύνανται, εφόσον επιθυμούν τούτο να λάβουν πλήρη γνώση και του ακριβούς ύψους της αύξησης κεφαλαίου, όπως και κάθε άλλης πληροφορίας που σχετίζεται με τη συγχώνευση ή με τα αποτελέσματά της, με τη συμβουλή των εγγράφων που μνημονεύει το άρθρο 73 ν. 2190/20.

Υποστηρίχθηκε ότι για την εφαρμογή του ν.δ. 1297/72, σε περίπτωση συγχώνευσης ανωνύμων εταιριών με απορρόφηση της μίας από την άλλη, η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρίας είναι απαραίτητη. Αυτή η θέση αποκλείει τη συγχώνευση με απορρόφηση της θυγατρικής εταιρίας κατά ποσοστό 100% από τη μητρική της από το πεδίο εφαρμογής των ευεργετικών διατάξεων του ν.δ. επειδή είναι αδύνατη η αύξηση του κεφαλαίου της μητρικής εταιρίας, όταν η αξία της εισφερόμενης εταιρικής περιουσίας είναι ίση με την καθαρή λογιστική θέση της απορροφώμενης, κατά το χρόνο τέλεσης της συγχώνευσης. Περιορίζεται όμως, στο πεδίο της φορολογικής νομοθεσίας και δεν είναι δυνατό να επεκταθεί και στους κανόνες του δικαίου των εταιριών.

Πράγματι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, μόνο εάν εκτιμηθεί υπεραξία στα περιουσιακά στοιχεία της θυγατρικής εταιρίας, δικαιολογείται αύξηση κεφαλαίου, η οποία όμως θα ισούται με την υπεραξία. Το Συμβούλιο Επικρατείας, στη με αριθ. 3063/80 απόφαση του, δέχθηκε ως εσφαλμένη την κρίση ότι συγχώνευση υπάρχει μόνο εφόσον πραγματοποιείται και αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρίας με έκδοση μετοχών. Η αναγκαιότητα αύξησης κεφαλαίου θεωρείται ως προϋπόθεση της συγχώνευσης, μόνο για την εφαρμογή των διατάξεων του ν.δ. 1297/72. η νομολογία πάντως αυτή έχει απλώς ιστορική αξία, μετά το άρθρο 9(7) ν. 1731/87 και το άρθρο 4(2) απόφ. Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών αριθ. Ε2665/22.11.88, μετά την οποία αναγνωρίζεται η εφαρμογή των διατάξεων του ν.δ. 1297/72, ακόμη και όταν δεν εκδίδονται νέες μετοχές.

Ερωτάται εάν η απορροφώσα εταιρία πρέπει να έχει κεφάλαιο ισόποσο με το άθροισμα των κεφαλαίων των συμμετεχουσών εταιριών. Η απάντηση σ' αυτό το ερώτημα είναι καταρχήν καταφατική. Κατ' εξαίρεση όμως, είναι δυνατό το ποσό του κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρίας να είναι μεγαλύτερο ή μικρότερο από το άθροισμα των κεφαλαίων των συμμετεχουσών εταιριών. Αυτό πάντως δε θα συμβαίνει όταν η συγχώνευση διενεργείται με εφαρμογή του ν. 2166/93.

Οι διατάξεις για την αύξηση κεφαλαίου ανώνυμης εταιρίας εφαρμόζονται, στην περίπτωση της συγχώνευσης, αναλογικά, στο μέτρο που δεν αντιτίθεται με τη φύση και τη διαδικασία της συγχώνευσης.

6. Η μείωση κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρίας εξαιτίας της συγχώνευσης

Δεν αποκλείεται, εάν η απορροφώμενη εταιρία παρουσιάζει παθητικό, η συγχώνευση να συνεπάγεται μείωση του μετοχικού κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρίας. Η μείωση του κεφαλαίου, ακριβώς επειδή προκύπτει από συμψηφισμό στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού της απορροφώσας εταιρίας, όπως αυτά θα προκύψουν από τη συγχώνευση, θα πρέπει να αναγράφεται ως ειδικό θέμα στην

ημερήσια διάταξη της γενικής συνέλευσης και να αποτελεί αντικείμενο ειδικής απόφασης από αυτή.

Εάν πάντως η πραγματική αξία των στοιχείων που εισφέρονται στην απορροφώσα, είναι μικρότερη από την ονομαστική τους αξία, με δεδομένη την απαγόρευση έκδοσης μετοχών υπό το άρτιο, σκόπιμο θα είναι, πριν από τη συγχώνευση να διενεργηθεί μείωση του κεφαλαίου της απορροφώμενης, με στόχο την εξυγίανση αυτής της εταιρίας (την επαναφορά της ονομαστικής αξίας στο ύψος της πραγματικής αξίας). Άλλη λύση θα ήταν η μετάθεση της απορροφώμενης σε απορροφώσα (ibid).

7. Η τροποποίηση του καταστατικού της απορροφώσας εταιρίας

Με την επιφύλαξη της περίπτωσης αλλαγής του εταιρικού σκοπού, εξαιτίας της συγχώνευσης, όταν, με αυτή, δεν προκύπτει αύξηση ή μείωση του μετοχικού κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρίας, δεν τίθεται ζήτημα τροποποίηση του καταστατικού της. Ομοίως, η τροποποίηση του καταστατικού της απορροφώσας, η οποία έχει εκδώσει ανώνυμες μετοχές, δεν είναι αναγκαία, όταν δεν υφίσταται υποχρέωση ονομαστικοποίησης των μετοχών της, κατ' εφαρμογή του ν.δ. 1297/72.

8. Η αύξηση κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρίας εκτός της διαδικασίας συγχώνευσης

Ερωτάται εάν επιτρέπεται η γενική συνέλευση της απορροφώσας εταιρίας να αποφασίσει την αύξηση του κεφαλαίου της και εξαιτίας καταβολής πρόσθετης εισφοράς, από μέτοχο αυτής ή της απορροφώμενης, ή ακόμη και από τρίτο πρόσωπο. Υποστηρίζεται ότι μια τέτοια απόφαση προσκρούει στην αναγκαστικού δικαίου διάταξη του άρθρου 72(1) ν. 2190/20, το οποίο περιορίζει την έκταση της αρμοδιότητας της γενικής συνέλευσης στις πράξεις που «απαιτούνται» για την πραγματοποίηση της συγχώνευσης. Σύμφωνα με αυτή την άποψη, η ορθή διαδικασία θα ήταν πρώτα να αποφασιστεί η συγχώνευση και, στη συνέχεια να πραγματοποιηθεί η αύξηση, στην οποία θα μετείχαν οι μέτοχοι της απορροφώμενης, με την αναλογία που θα έχει διαμορφωθεί μετά τη συγχώνευση. Το Υπουργείο Εμπορίου (Ανάπτυξης), με το με αριθμό Κ3-4904/28.11.1991 έγγραφό του, δέχθηκε εξάλλου ότι η γενική συνέλευση της απορροφώσας εταιρίας, η οποία αποφασίζει τη συγχώνευσή της με άλλη εταιρία, δεν είναι δυνατό να λάβει, στην ίδια συνεδρίαση, απόφαση και για αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου, με συμμετοχή άλλου προσώπου, εκτός της διαδικασίας συγχώνευσης. Μια τέτοια αύξηση κεφαλαίου, σύμφωνα με το Υπουργείο, θα πρέπει να πραγματοποιηθεί με μεταγενέστερη απόφαση της συνέλευσης, κατά τρόπο ώστε η απόφαση να ληφθεί με τη συμμετοχή και του αριθμού των μετοχών που θα προκύψουν με τη συγχώνευση. Δε θα πρέπει ωστόσο να διαφύγει της προσοχής και το γεγονός ότι μια τέτοια αύξηση κεφαλαίου, με τη συμμετοχή τρίτου προσώπου, ενδέχεται να είναι αναγκαία για την υπαγωγή της συγχώνευσης στο πεδίο εφαρμογής νομοθετήματος που καθιερώνει φορολογικά κίνητρα για τη συγχώνευση. Η δε αύξηση κεφαλαίου, ως πράξη, θα επενεργεί χωριστά από τη συγχώνευση, χωρίς να επηρεάζει τη σχέση ανταλλαγής, η οποία θα διαμορφώνεται με μόνη την εισφερόμενη από τη συγχωνευόμενη εταιρία περιουσία. Αντίστροφα, το περιουσιακό στοιχείο που θα εισφέρεται από πρόσωπο, εκτός της διαδικασίας συγχώνευσης, θα αποτιμάται εξίσου, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις του ν. 2190/20 και, με βάση το αποτέλεσμα αυτής της αποτίμησης, θα δίδονται

μετοχές της εταιρίας στο συγκεκριμένο πρόσωπο. Από την άλλη πλευρά, η αξία της εταιρίας που θα προκύπτει από τη συγχώνευση, με βάση το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων που θα είναι στην κυριότητά της, ενδέχεται να μη συμπίπτει με το αλγεβρικό άθροισμα της αξίας της περιουσίας που εισφέρεται με τη συγχώνευση και της περιουσίας που εισφέρεται με την αύξηση κεφαλαίου. Ακριβώς δε επειδή η αύξηση κεφαλαίου δεν θα έχει παράγει αποτελέσματα, ούτε θα πρέπει να θεωρηθεί ως δεδομένη, πριν από την ολοκλήρωσή της, η τυχόν υπεραξία, η οποία θα δημιουργηθεί από το περιουσιακό στοιχείο που θα εισφερθεί με την αύξηση με την αύξηση, δε θα μπορεί να ληφθεί υπόψη. Αυτό το επιχείρημα ωστόσο, το οποίο συνηγορεί για την απόρριψη της δυνατότητας αύξησης κεφαλαίου με εισφορά σε είδος, συγχρόνως με τη συγχώνευση, δεν ισχύει όταν η αύξηση κεφαλαίου διενεργείται με καταβολή μετρητών. Σε μια τέτοια περίπτωση, η αύξηση κεφαλαίου μπορεί να επενεργήσει χωριστά, σε σχέση με τη συγχώνευση και κατ' ακολουθία να γίνει αποδεκτή. Κατ' αυτό τον τρόπο, η εταιρία μπορεί να εκμεταλλευθεί εισφορά μετόχου ή τρίτου, σε μετρητά, η οποία θα αυξήσει το ύψος του κεφαλαίου που η εταιρία θα έχει, μετά τη συγχώνευση, ώστε να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής διατάξεων που καθιερώνουν κίνητρα για τη συγχώνευση. Μια τέτοια λύση θα έπρεπε πάντως να περιλαμβάνεται, ως ρύθμιση, στη σύμβαση συγχώνευσης.

Η λήψη απόφασης από τη συνέλευση για αύξηση κεφαλαίου, με εισφορά τρίτου προσώπου, κατά παράβαση των ανωτέρω, συνεπάγεται την ακυρότητα της αύξησης, όχι όμως και της συγχώνευσης.

Δεν αποκλείεται εξάλλου, η αύξηση του κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρίας με κεφαλαιοποίηση αποθεματικών της, συγχρόνως με τη συγχώνευση της εταιρίας. Σε μια τέτοια περίπτωση, η σχέση ανταλλαγής επίσης δεν επηρεάζεται, στο μέτρο που η αύξηση συντελείται με ποσό που λαμβάνεται από τα ίδια κεφάλαια της απορροφώσας εταιρίας.

Το ερώτημα, επιπλέον, ανακύπτει εάν είναι δυνατό να αποφασιστεί, σε χρονικό σημείο κατά το οποίο η συγχώνευση δε θα έχει ολοκληρωθεί, η σύγκληση γενικής συνέλευσης της εταιρίας, με θέμα ημερήσιας διάταξης την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της, μετά τη συγχώνευση. Μια τέτοια αύξηση θα μπορούσε να τεθεί εντός του σχεδίου δράσης της εταιρίας, με τα νέα δεδομένα, τα οποία θα δημιουργήσει η συγχώνευση, όταν ολοκληρωθεί. Στην υπό κρίση περίπτωση, η πρόσκληση της συνέλευσης θα πραγματοποιηθεί πριν από την ολοκλήρωση της συγχώνευσης, ενώ η γενική συνέλευση θα αποφασίσει την αύξηση κεφαλαίου μετά την ολοκλήρωση της συγχώνευσης. Στην συνέλευση, επομένως, θα μετέχουν και οι μέτοχοι της απορροφώμενης εταιρίας. Ωστόσο, η πρόσκληση της συνέλευσης δε θα έχει απευθυνθεί και σε αυτούς, στο μέτρο που, κατά το χρονικό σημείο της διενέργειάς της, δεν είχαν την ιδιότητα του μετόχου της εταιρίας. Η οποιαδήποτε πρόσκληση και των μετόχων της απορροφώμενης εταιρίας στη συνέλευση θα εγγράφεται εκτός του πλαισίου της εφαρμογής των σχετικών διατάξεων του ν. 2190/20. Από την άλλη πλευρά, η συμμετοχή στη συνέλευση, των μετόχων που θα έχουν αυτή την ιδιότητα, από την πραγματοποίηση της συγχώνευσης, προϋποθέτει την τήρηση της διαδικασίας συμμετοχής (κατάθεση των μετοχών, πίνακας μετοχών). Διαφορετικά, οι μέτοχοι μπορούν να μετάσχουν στη συνέλευση μόνο ύστερα από άδειά της. Δεν αποκλείεται ωστόσο η συνέλευση για την αύξηση κεφαλαίου να αποφασιστεί σε συνεδρίαση, η οποία θα επιτρέπει την τήρηση της προθεσμίας κατάθεσης των μετοχών, πριν από τη συνεδρίαση. Ως προς δε την πρόσκληση για τη

γενική συνέλευση, γίνεται δεκτό ότι σε αυτή μετέχουν οι μέτοχοι που έχουν αυτή την ιδιότητα κατά την ημερομηνία συνεδρίασης. Επομένως, κρίσιμο χρονικό σημείο για τη συμμετοχή στη συνέλευση δε συνιστά η ημερομηνία δημοσίευσης της πρόσκλησης. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, η απάντηση στο ερώτημα που τέθηκε, ανωτέρω, θα πρέπει να είναι καταφατική.

Δεν αποκλείεται να αποφασιστεί, εξάλλου, η αύξηση κεφαλαίου της εταιρίας πριν από την ολοκλήρωση της συγχώνευσης, όταν η διαδικασία συγχώνευσης θα έχει ξεκινήσει, χωρίς όμως να έχει ολοκληρωθεί. Σε μια τέτοια περίπτωση, η μη έγκριση της συγχώνευσης ενδέχεται να θέσει υπό αμφισβήτηση τους λόγους που οδήγησαν στην απόφαση για την αύξηση κεφαλαίου. Αυτό όμως δε σημαίνει ότι τίθεται ζήτημα ευθύνης του διοικητικού συμβουλίου της εταιρίας για κακή διαχείριση, στο μέτρο που η τελική απόφαση για τη συγχώνευση, όπως και για την αύξηση, ανήκει στη γενική συνέλευση.

II. Η έγκριση της συγχώνευσης από τις ιδιαίτερες συνελεύσεις των μετόχων (παρ. 2)

Η απόφαση για τη συγχώνευση εγκρίνεται από τις ιδιαίτερες συνελεύσεις των προνομιούχων μετόχων των εταιριών που μετέχουν στην πράξη. Οι αποφάσεις αυτών των συνελεύσεων λαμβάνονται με την αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία των άρθρων 29 παρ. 3 και 31 παρ. 2 ν. 2190/20. Στις ιδιαίτερες συνελεύσεις των προνομιούχων μετόχων εφαρμόζονται, ως προς τα ειδικότερα ζητήματα τα οποία μνημονεύονται στο άρθρο 72 παρ. 2 ν. 2190/20, οι διατάξεις που αφορούν τη γενική συνέλευση.

Στην περίπτωση της συνέλευσης των κατόχων προνομιούχων μετοχών, το άρθρο 72 παρ. 2 επιβάλλει τη σύγκλησή της, εφόσον θίγονται τα δικαιώματά τους. Θα πρέπει πάντως να σημειωθεί πως το γεγονός ότι αντικείμενο της μεταβίβασης αποτελεί και το παθητικό της απορροφώμενης εταιρίας, ως σύνολο μαζί με το ενεργητικό, θα πρέπει να κριθεί ως ικανό στοιχείο για να καθιστά αναγκαία, σε κάθε περίπτωση, την έγκριση της συγχώνευσης από την ιδιαίτερη συνέλευση των προνομιούχων μετόχων της απορροφώσας εταιρίας. Αντίστροφα, η απόκτηση της ιδιότητας του μετόχου της απορροφώσας εταιρίας από τους προνομιούχους μετόχους της απορροφώμενης, καθιστά αυτούς υπεύθυνους και για τις υποχρεώσεις της πρώτης, κατά το λόγο της συμμετοχής τους και μέχρι το ύψος της. Το γεγονός ότι η συγχώνευση, ως προς το σύνολο των αποτελεσμάτων της, αποβαίνει θετική και για τους προνομιούχους μετόχους, δεν αρκεί για να άρει την υποχρέωση σύγκλησης της ιδιαίτερης συνέλευσης. Το άρθρο 72 παρ. 2, όπως και οι λοιπές διατάξεις του ν. 2190/20, που επιβάλλουν τη λήψη απόφασης από αυτή τη συνέλευση, εξετάζουν την ενδεχόμενη προσβολή δικαιώματος των προνομιούχων μετόχων μεμονωμένα, χωρίς να τη συσχετίζουν με τα λοιπά αποτελέσματα της πράξης στην οποία αναφέρονται. Εξάλλου, δεν αποκλείεται η συγχώνευση να αποκαλυφθεί, εκ των υστέρων, βλαπτική για τους προνομιούχους μετόχους, εάν π.χ. αναφανεί, στο μέλλον, παθητικό κάποιας από τις εταιρίες που μετέχουν στην πράξη, το οποίο δεν ήταν φανερό κατά το χρόνο λήψης της απόφασης για τη συγχώνευση. Επομένως, η συγχώνευση, σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να εκλαμβάνεται ως πράξη που θίγει ή ενδέχεται να θίξει τα δικαιώματα των προνομιούχων μετόχων και, για αυτό το λόγο, η παρέμβαση της ιδιαίτερης συνέλευσης των προνομιούχων μετόχων και των δύο εταιριών στη διαδικασία θα είναι επιβεβλημένη.

Τα έγγραφα που μνημονεύονται στο άρθρο 73 ν. 2190/20, τίθεται υπόψη και των κατόχων ειδικών κατηγοριών μετοχών, οι οποίοι, για να συνέλθουν σε ιδιαίτερη συνέλευση, απολαμβάνουν των δικαιωμάτων που προβλέπονται για τους μετόχους της εταιρείας, οι οποίοι συνθέτουν τη γενική συνέλευση.

3.6. Άρθρο 73

1. Ένα μήνα, τουλάχιστον, πριν από την ημερομηνία συνεδρίασης της γενικής συνέλευσης που καλείται για να αποφασίσει για το σχέδιο σύμβασης της συγχώνευσης, κάθε μέτοχος έχει δικαίωμα να λαμβάνει γνώση, στην έδρα της εταιρείας, τουλάχιστον των ακόλουθων εγγράφων:

- α) Του σχεδίου της σύμβασης συγχώνευσης.
- β) Των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων, καθώς και των εκθέσεων διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου των τριών τελευταίων χρήσεων των εταιριών που συγχωνεύονται.
- γ) Εφόσον οι οικονομικές καταστάσεις της τελευταίας χρήσης φέρουν ημερομηνία λήξης της χρήσης αυτής που απέχει περισσότερο από έξι μήνες από την ημερομηνία του σχεδίου της σύμβασης συγχώνευσης, μιας λογιστικής κατάστασης (προσωρινού ισολογισμού) της εταιρείας που συντάσσεται σε ημερομηνία η οποία δεν μπορεί να προηγείται από την ημερομηνία του σχεδίου της σύμβασης συγχώνευσης περισσότερο από τρεις μήνες.
- δ) Των εκθέσεων των Διοικητικών Συμβουλίων που προβλέπονται από την παρ. 4 του άρθρου 69.
- ε) Της έκθεσης της επιτροπής που προβλέπεται από το άρθρο 71.

2. Η λογιστική κατάσταση που προβλέπεται από την προηγούμενη παράγραφο καταρτίζεται με τις ίδιες μεθόδους και την ίδια διάταξη και εμφάνιση όπως και ο τελευταίος ετήσιος ισολογισμός. Για την κατάρτιση αυτής της λογιστικής κατάστασης ισχύουν και τα εξής:

- α) Δεν είναι υποχρεωτικό να προηγείται νέα φυσική (πραγματική) απογραφή.
- β) Οι αποτιμήσεις που απεικονίζονται στον τελευταίο ετήσιο ισολογισμό προσαρμόζονται κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται μόνο στις εγγραφές των λογιστικών βιβλίων. Ωστόσο, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι αποσβέσεις και οι προβλέψεις της ενδιάμεσης περιόδου από την ημερομηνία του ισολογισμού της τελευταίας χρήσης και τυχόν σημαντικές μεταβολές στην πραγματική αξία των περιουσιακών στοιχείων που δεν εμφανίζονται στα βιβλία.

3. Μετά από αίτηση κάθε ενδιαφερόμενου μετόχου, από κάθε εταιρεία παραδίδονται ή στέλνονται, ανέξοδα, πλήρη αντίγραφα ή αποσπάσματα των εγγράφων που αναφέρονται στην παρ.1.

I. Γενικά

Το άρθρο 73 καθιερώνει ένα μέτρο διαφάνειας των όρων της συγχώνευσης, πριν από την απόφαση της γενικής συνέλευσης των εταιριών που μετέχουν στην πράξη. Αυτό το μέτρο συνίσταται στην πλήρη ενημέρωση των μετόχων του συνόλου των συγχωνευόμενων εταιριών, τόσο για την κατάσταση αυτών των εταιριών όσο και για τους ειδικότερους όρους που θα αποτελέσουν αντικείμενο της απόφασης της συνέλευσης. Προς τούτο, παρέχονται στους μετόχους, ύστερα από σχετικό αίτημά τους, συγκεκριμένα έγγραφα, από τα οποία αυτοί θα αποκτήσουν πλήρη και τεκμηριωμένη γνώμη, για την επιγενόμενη συγχώνευση. Η ενημέρωση, από την πλευρά της εταιρίας, η οποία μετέχει στη συγχώνευση, έχει παθητικό χαρακτήρα, με την έννοια ότι η υποχρέωση της εταιρίας εξαντλείται στη θέση στη διάθεση των μετόχων, στην έδρα της εταιρίας, των εγγράφων που μνημονεύονται στο άρθρο 73. Από την άλλη πλευρά, ο μέτοχος ο οποίος επιθυμεί την ενημέρωσή του, θα πρέπει να απευθυνθεί στην εταιρία, ώστε να λάβει γνώση των πληροφοριών που μνημονεύονται στο άρθρο 73, για το σύνολο των εταιριών που μετέχουν στην πράξη. Αυτά τα έγγραφα θα ευρίσκονται, συνεπώς, στην έδρα της κάθε εταιρίας. Από τη διατύπωση του άρθρου 73 παρ. 1, συνάγεται ότι η εταιρία δεν υποχρεούται να χορηγήσει αντίγραφο των εγγράφων στο μέτοχο, αλλά απλώς να θέσει στη διάθεσή του, προς συμβουλή, αυτά τα έγγραφα.

II. Ερμηνευτικά ζητήματα

Δεν είναι απαραίτητο οι οικονομικές καταστάσεις της τελευταίας από τις τρεις τελευταίες χρήσεις να έχουν εγκριθεί από τη γενική συνέλευση, αρκεί να έχουν καταρτιστεί από το διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας. Αυτή η άποψη είναι σύμφωνη με το χαρακτήρα των οικονομικών καταστάσεων ως εγγράφων της εταιρίας, ακόμη και εάν δεν έχουν εγκριθεί από τη συνέλευση. Μόνη η κατάρτισή τους από το διοικητικό συμβούλιο αρκεί αν τους προσδώσει αυτό το χαρακτήρα.

Το άρθρο 73 αφορά μόνο τους μετόχους των εταιριών που μετέχουν στη συγχώνευση, ο δε κανόνας που θέτει, ισχύει για το σύνολο των εταιριών που μετέχουν στη συγχώνευση. Επομένως, εάν οι γενικές συνελεύσεις αυτών των εταιριών συνεδριάζουν σε διαφορετικές ημερομηνίες, η περίοδος του μήνα θα ισχύει για κάθε συνέλευση. Δεν αποκλείεται, επομένως, η προθεσμία του ενός μηνός να διαφέρει από εταιρία σε εταιρία, ο δε μέτοχος να μπορεί τελικά να λαμβάνει γνώση των εγγράφων του άρθρου 73 σε διαφορετικές χρονικές περιόδους.

Δεν προκύπτει ότι, σε περίπτωση συγχώνευσης με απορρόφηση, η απορροφώμενη εταιρία πρέπει να προβεί στη σύνταξη και δημοσίευση οικονομικών καταστάσεων, για το χρονικό διάστημα από την επόμενη της σύνταξης του ισολογισμού, με βάση τον οποίο αποτιμήθηκε η εταιρική περιουσία, μέχρι τη νόμιμη δημοσίευση της εγκριτικής απόφασης της συγχώνευσης. Οι πράξεις και τα στοιχεία των ΑΕ που υποβάλλονται σε δημοσιότητα, αναφέρονται στο άρθρο 7α ν. 2190/20.

3.7. Άρθρο 74

1. Οι αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων για συγχώνευση, που λαμβάνονται σύμφωνα με το άρθρο 72, μαζί με τη σχετική σύμβαση, που καταρτίζεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο στο οποίο προσαρτάται υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8

του Ν 1599/86 ότι δεν προβλήθηκαν οι κατά την παρ. 2 του άρθρου 70 αντιρρήσεις ή ότι οι τυχόν προβληθείσες επιλύθηκαν, και μετά από έγκριση του υπουργού Εμπορίου, υποβάλλονται στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 7β για κάθε μια από τις συγχωνευόμενες εταιρείες.

2. Η έγκριση που προβλέπεται από την προηγούμενη παρ. 1 παρέχεται μόνο αφού εξακριβωθεί η ύπαρξη και η νομιμότητα όλων των πράξεων και διατυπώσεων που επιβάλλει ο παρών νόμος στις συγχωνευόμενες εταιρίες για την πραγματοποίηση της συγχώνευσης.

Ιστορία του άρθρου: Το άρθρο 74 προστέθηκε με το άρθρο 12 π.δ. 498/1987 (προσαρμογή στα άρθρα 16 και 18 της Τρίτης Οδηγίας ΕΟΚ).

I. Έννοια εγκριτικού ελέγχου της Διοίκησης

Το ως άνω άρθρο προστέθηκε με το άρθρο 12 π.δ. 498/1987, το οποίο αποτελεί προσαρμογή στα άρθρα 16 και 18 της τρίτης οδηγίας, καθορίζει δε τις διαδικασίες του τέταρτου και τελευταίου σταδίου της συγχωνεύσεων σχετικά με τον τύπο της συμβάσεων συγχωνεύσεων, της εγκρίσεώς του από το Νομάρχη ή τον Υπουργό Ανάπτυξης (Εμπορίου) και τις διατυπώσεις δημοσιότητας.

Το σύστημα του διοικητικού ελέγχου των συγχωνεύσεων διατηρείται και με τις νέες διατάξεις. Ειδικότερα, οι αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων των συγχωνευομένων ανωνύμων εταιριών, η σύμβαση συγχώνευσης, μαζί με την υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του ν. 1599/1986, κατά την οποία δηλώνεται ότι δεν προβλήθησαν αντιρρήσεις για τη συγχώνευση από πιστωτές ή οι τυχόν υποβληθείσες, επιλύθηκαν δια συμφωνίας ή δια δικαστικής αρχής. Το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης, το οποίο εγκρίνεται από τις γενικές συνελεύσεις των εταιριών που συμμετέχουν στη συγκέντρωση, αποτελεί τη βάση της συμβάσεων συγχωνεύσεων. Η σύμβαση συγχωνεύσεως καταρτίζεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο, όπως ρητώς ορίζεται στο εν λόγω άρθρο, η διάταξη του οποίου λύνει την αμφισβήτηση, που υπήρχε στο προϊσχύσαν δίκαιο σχετικά με το υποχρεωτικό ή μη του συμβολαιογραφικού τύπου.

1. Έλεγχος από τη Νομαρχία ή το Υπουργείο Ανάπτυξης

Το ελληνικό δίκαιο υιοθετεί τον έλεγχο της συγχώνευσης από διοικητική αρχή. Αρμόδια υπηρεσία για το σχετικό έλεγχο ορίζεται η Νομαρχία της περιφέρειας, όπου οι εταιρίες έχουν την έδρα τους. Κατ' εξαίρεση, οι τράπεζες, οι εταιρίες του ν. 1969/1991, δηλαδή οι Εταιρίες επενδύσεων χαρτοφυλακίου και διαχειρίσεων αμοιβαίων κεφαλαίων, καθώς και οι εισηγμένες στο χρηματιστήριο ανώνυμες εταιρίες, δεν υπάγονται στις Νομαρχίες, αλλά στο Υπουργείο Ανάπτυξης (Εμπορίου) και ειδικώς στη Διεύθυνση ΑΕ και Πίστεως, οπότε η σχετική άδεια και έγκριση παρέχονται από τον Υπουργό Ανάπτυξης (Εμπορίου), η δε καταχώριση αυτών γίνεται στο Υπουργείο Ανάπτυξης (Εμπορίου).

Το ίδιο ισχύει για τις ανώνυμες ασφαλιστικές εταιρίες, οι οποίες υπάγονται στη Διεύθυνση Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων και Αναλογιστικής του Υπουργείου Ανάπτυξης (Εμπορίου). Η δε άδεια παρέχεται από τον Υπουργό Ανάπτυξης (Εμπορίου).

2. Έλεγχος από τη Νομαρχία και την Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Ανάπτυξης (Εμπορίου)

Σε περίπτωση συγχώνευσης εταιριών που έχουν την έδρα τους σε τόπους οι οποίοι υπάγονται σε διαφορετικές Νομαρχίες, οι εγκριτικές αποφάσεις που έλαβαν οι γενικές συνελεύσεις των μετόχων, η συμβολαιογραφική σύμβαση συγχώνευσης, μαζί με την υπεύθυνη δήλωση, υποβάλλονται, με επιμέλεια του διοικητικού συμβουλίου της κάθε συμβαλλόμενης εταιρίας, στις αρμόδιες Νομαρχίες και στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Ανάπτυξης (Εμπορίου).

Στη θεωρία έχει διατυπωθεί και αντίθετη άποψη, σύμφωνα με την οποία τα έγγραφα αποστέλλονται στο Υπουργείο Ανάπτυξης (Εμπορίου), το οποίο εγκρίνει τη συγχώνευση και στη συνέχεια το Υπουργείο αποστέλλει την έγκριση στις αρμόδιες Νομαρχίες για καταχώριση.

Περαιτέρω γίνεται δεκτό από τη διοίκηση και από μερίδα της θεωρίας, ότι στην περίπτωση συγχώνευσης εταιριών που η έδρα τους βρίσκεται σε περιφέρειες διαφορετικών νομαρχιών, η έγκριση δίδεται από την κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου Ανάπτυξης (Εμπορίου).

Υποστηρίζεται, δε περαιτέρω, ότι η αρμόδια εποπτική αρχή για τη συγχώνευση είναι σε κάθε περίπτωση ο Υπουργός Ανάπτυξης (Εμπορίου) και όχι οι αρμόδιοι νομάρχες.

II. Φύση και Περιεχόμενο του ελέγχου της Διοικήσεως

1. Έλεγχος νομιμότητας (τυπική νομιμότητα)

Ο έλεγχος του άρθρου 74 του ν. 2190/1920 περιορίζεται στη νομιμότητα των προϋποθέσεων της συγχώνευσης. Η σκοπιμότητα της συγχώνευσης δεν αποτελεί αντικείμενο ελέγχου από την εποπτική αρχή.

Η εποπτική αρχή περιορίζεται στον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων του γενικού δικαίου της συγχώνευσης, χωρίς να επεκτείνεται και στον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων του ν.δ. 1297/72. Δηλαδή, ο έλεγχος της Διοικήσεως συνίσταται στην ύπαρξη και νομιμότητα όλων των πράξεων και διατυπώσεων που επιβάλλει ο νόμος 2190/1920 στις συγχωνευόμενες εταιρίες για την πραγματοποίηση της συγχώνευσης (αποφάσεις ΓΣ, σύμβαση συγχωνεύσεως, έκθεση επιτροπής εμπειρογνομόνων, βεβαίωση για έλλειψη αντιρρήσεων εκ μέρους των πιστωτών). Η Διοίκηση δεν είναι αρμόδια π.χ. να κρίνει ότι η υποβληθείσα βεβαίωση για έλλειψη αντιρρήσεων των πιστωτών, δεν είναι ορθή, επειδή κατά την άποψή της, τίθεται τα συμφέροντα των δανειστών σε κίνδυνο. Όταν υποβληθεί η εν λόγω βεβαίωση, η εποπτική αρχή οφείλει να εγκρίνει τη συγχώνευση, εφόσον έχουν τηρηθεί και οι λοιπές νόμιμες διαδικαστικές προϋποθέσεις.

Το ζήτημα που τίθεται εν προκειμένω είναι, αν ο έλεγχος της Διοικήσεως εστιάζεται σε τυπική ή αν μπορεί να επεκταθεί και σε ουσιαστική νομιμότητα των υποβαλλομένων στοιχείων. Υποστηρίζεται μεμονωμένα, ότι πρέπει να γίνεται και έλεγχος της ουσιαστικής νομιμότητας, σε κάθε περίπτωση που οι καταχωρίσεις στο Μητρώο έχουν θεραπευτική ενέργεια.

Ορθότερη είναι όμως η άποψη, ότι ο έλεγχος, που ασκεί η Διοίκηση κατά τη συγχώνευση, είναι ο ίδιος με εκείνον που ασκεί κατά την έγκριση του καταστατικού ή της τροποποίησης αυτού, της ανώνυμης εταιρίας. Η Διοίκηση δηλαδή προβαίνει σε τυπικό και ουσιαστικό έλεγχο νομιμότητας του καταστατικού και της τροποποίησης του. Ο οποίος όμως περιορίζεται στις γενικές για τις ΑΕ διατάξεις. Στις λοιπές περιπτώσεις πράξεων και στοιχείων, η Διοίκηση ερευνά τα τυπικά στοιχεία νομιμότητας αυτών.

Διαφορετικά, αν γινόταν δεκτή η αρμοδιότητα της Διοικήσεως να ελέγχει εν γένει την ουσιαστική νομιμότητα των σε αυτήν υποβαλλομένων στοιχείων, δεν θα υπήρχε συμβατότητα με το σύστημα κρατικής εποπτείας που ισχύει στο δίκαιο της ανώνυμης εταιρίας, το οποίο διασφαλίζει «όχι την πραγμάτωση του συνόλου της έννομης τάξης», αλλά την τήρηση των νομίμων προϋποθέσεων, που το δίκαιο της ανώνυμης εταιρίας προβλέπει ως αναγκαστικό δίκαιο.

2. Το εύρος και τα όρια αρμοδιότητας ελέγχου της Διοίκησης

Εφόσον το καταστατικό ή εν προκειμένω η σύμβαση συγχωνεύσεως δεν αντιβαίνει στο ν. 2190/1920 ή σε οποιαδήποτε άλλη διάταξη του νόμου, η Διοίκηση δεν δικαιούται να αρνηθεί την έγκριση. Αν η Διοίκηση παραλείπει να προβεί στην έγκριση, παρά το σύννομο της συμβάσεως συγχωνεύσεως, των αποφάσεων των ΓΣ, της έκθεσης της Επιτροπής, ή εκδώσει απορριπτική απόφαση, τότε χωρεί προσφυγή στο ΣτΕ.

Η εποπτική αρχή οφείλει να αρνηθεί την έγκριση της συγχώνευσης στην περίπτωση της απόλυτης ακυρότητας και ανενέργειας των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων, των συνελεύσεων μετόχων κοινών ή προνομιούχων, των αποφάσεων των ομολογιούχων δανειστών, καθώς και της συμβάσεως συγχωνεύσεως. Δεν μπορεί όμως να κρίνει, αν συντρέχουν λόγοι ακυρωσίας των αποφάσεων των ΓΣ ή της συμβάσεως συγχωνεύσεως, διότι σε αυτήν την περίπτωση, απαιτείται διαπλαστική δικαστική απόφαση. Η Διοίκηση δεσμεύεται μόνο, όταν ακυρωθεί τελεσιδίκως από το Δικαστήριο η ακυρώσιμη απόφαση της συνέλευσης ή η ακυρώσιμη σύμβαση συγχωνεύσεως.

Δεν τίθεται αμφιβολία, ότι οι τελεσιδικές δικαστικές αποφάσεις που αναγνωρίζουν ή κηρύσσουν την ακυρότητα, δεσμεύουν ασφαλώς και την αρμοδία εποπτική αρχή. Η Διοίκηση επίσης δεσμεύεται από τις αποφάσεις των ασφαλιστικών μέτρων που απαγορεύουν με οποιονδήποτε τρόπο την πρόοδο της διαδικασίας της συγχώνευσης.

Έχει γίνει δεκτό από τη νομολογία, ότι το αρμόδιο Δικαστήριο μπορεί να διατάξει όποιο ασφαλιστικό μέτρο κρίνει πρόσφορο, ώστε να απαγορευθεί σε μια ανώνυμη εταιρία η συγχώνευση της με άλλη, μέχρι να εκδοθεί τελεσιδική απόφαση για το κύρος της πράξης από την οποία εξαρτάται η νομιμότητα της συγχώνευσης. «Ως το πιο πρόσφορο μέσο κρίνεται η απαγόρευση από την κάθε ΑΕ και τα όργανά της, κάθε ενέργειας με την οποία συγχωνεύεται, αναστελλομένης της ληφθείσης σχετικής αποφάσεως της γενικής συνέλευσης μέχρι να εκδοθεί τελεσιδική απόφαση επί της αγωγής των αιτούντων, με την οποία θα κριθεί το κύρος της εταιρικής σύμβασης και των όρων της». Τέτοια πρόσφορα μέτρα είναι πέραν της αναστολής εκτελέσεως της αποφάσεως της ΓΣ, η αναστολή εκτελέσεως αποφάσεως ΔΣ, με την

οποία συγκαλείται η ΓΣ, η απαγόρευση σύναψης σύμβασης συγχώνευσης, η απαγόρευση υποβολής αίτησης καταχώρισης στο ΜΑΕ.

Θεωρητικά γίνεται δεκτό, ότι σε ακραίες περιπτώσεις μπορεί να απαγορευτεί στη Διοίκηση με ασφαλιστικά μέτρα να προχωρήσει σε έγκριση και καταχώριση μέχρι να εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση για το κύρος πράξης της συγχώνευσης.

Συνεπώς, η Διοίκηση δεσμεύεται καταρχήν από αποφάσεις που αναστέλλουν την πρόοδο της διαδικασίας καταχώρισης της συγχώνευσης. Το ζήτημα όμως που ανακύπτει είναι αν τελικά η παροχή προσωρινής δικαστικής προστασίας με απαγόρευση προόδου της διαδικασίας από τη Διοίκηση, είναι σε κάθε περίπτωση ο σκοπός του νόμου, διότι η όλη διαδικασία θα εμποδίζεται για αρκετά χρόνια από ενδεχόμενη αγωγή στρεψόδικου διαδίκου, μετά δε την έκδοση τελεσίδικης απόφασης που θα απορρίπτει την αγωγή, η συγχώνευση θα είναι άνευ σημασίας για τις συμβαλλόμενες εταιρίες. Επιπλέον, το πρόβλημα επιτείνεται αν αναλογιστεί κανείς, ότι οι έννομες συνέπειες των διατασσομένων ασφαλιστικών μέτρων ισούνται πολλές φορές με ικανοποίηση του ουσιαστικού δικαιώματος, γεγονός που απαγορεύεται κατά νόμο.

Τίθεται περαιτέρω το ερώτημα, τι πρέπει να πράξει η Διοίκηση, όταν η αίτηση έγκρισης και καταχώρισης των ενδιαφερομένων εταιριών υποβάλλεται στη διάρκεια εκκρεμοδικίας αγωγής που αφορά στο κύρος της συγχώνευσης.

Υποστηρίζεται, ότι όταν γνωστοποιείται στη Διοίκηση τέτοια αγωγή, υπόκειται στη διακριτική της ευχέρεια, αν θα κάνει δεκτή τη σχετική αίτηση ή θα την απορρίψει.

Ορθότερο όμως είναι να γίνει δεκτό, ότι η Διοίκηση δεν μπορεί να ελέγξει την βασιμότητα της αγωγής, διότι σε αυτήν την περίπτωση θα υπερέβαινε τα όρια της αρμοδιότητάς της, η οποία συνίσταται στον έλεγχο της τυπικής νομιμότητας. Συνεπώς, θα πρέπει να κάνει δεκτή την αίτηση και να αγνοήσει την αγωγή, εφόσον πληρούνται και οι λοιπές προϋποθέσεις.

3. Ειδικότερο Περιεχόμενο Ελέγχου της Διοίκησης

Εάν η συγχώνευση συνεπάγεται αύξηση του κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρίας, που συνοδεύεται από αντίστοιχη τροποποίηση του καταστατικού της, ο έλεγχος του άρθρου 4 παρ. 2 ν. 2190/20 καλύπτεται από τον έλεγχο του άρθρου 74 του ν. 2190/1920. Η τελευταία αυτή διάταξη είναι ειδική έναντι του άρθρου 4, το οποίο δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση της συγχώνευσης.

Εξάλλου, η δημοσιότητα του άρθρου 74 του ν. 2190/1920 καλύπτει και τη δημοσιότητα της ενδεχόμενης τροποποίησης του καταστατικού της εταιρίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 74 του ν. 2190/1920, η Διοίκηση μπορεί στα πλαίσια του ελέγχου της να ζητήσει οτιδήποτε κριθεί απαραίτητο, πέραν των στενά αναφερομένων σε αυτό το άρθρο στοιχείων.

Στα πλαίσια του ως άνω προληπτικού ελέγχου της, η Διοίκηση οφείλει να ζητήσει την υποβολή των πράξεων ή αποφάσεων άλλων αρχών, όπως της Επιτροπής

Κεφαλαιαγοράς, εφόσον πρόκειται για εταιρίες που εμπίπτουν στον έλεγχο της τελευταίας (ΕΕΧ, ΕΠΕΥ, ΑΕΔΑΚ) και των οποίων τόσο η άδεια λειτουργίας τους, όσο και η αύξηση κεφαλαίου ή οποιαδήποτε μεταβολή όπως η συγχώνευση, η οποία συνιστά τροποποίηση του καταστατικού τους, ελέγχεται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς πριν από την απόφαση του Υπουργείου.

A. Άδεια της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς

Όπως προκύπτει από το άρθρο 2 παρ. 2 του ν. 1969/91 (το οποίο αφορά στις ΕΕΧ), το άρθρο 27 παρ. 3 του ίδιου ως άνω νόμου (το οποίο αφορά στις ΑΕΔΑΚ), το άρθρο 78 παρ. 1 εδ. β του ίδιου ως άνω νόμου (το οποίο αφορά στις ΑΧΕ) και το άρθρο 4 του ν. 1806/1988 (το οποίο αφορά στις ΑΧΕ), η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς εγκρίνει και τροποποιεί κανονισμούς και καταστατικά των Ανωνύμων Χρηματιστηριακών Εταιριών (ΑΧΕ), των Εταιριών Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου (ΕΕΧ) και των Ανωνύμων Εταιριών Διαχειρίσεων Αμοιβαίων Κεφαλαίων (ΑΕΔΑΚ).

Ο νόμος για τις εταιρίες επενδύσεων χαρτοφυλακίου (ΕΕΧ) δεν περιέχει ειδικές διατάξεις για τη συγχώνευση αυτών, συνεπώς θα εφαρμοστεί το κοινό δίκαιο των συγχωνεύσεων. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θα πρέπει να εφαρμόσει στην απορροφώσα ή τη νέα εταιρία τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 3 και παρ. 1 (αύξηση του κεφαλαίου-σύσταση νέας εταιρίας). Ως προς την απορροφούμενη, θα εφαρμοστεί η παρ. 3 του άρθρου 2, που επιτάσσει απόφαση της Επιτροπής για κάθε τροποποίηση του καταστατικού της εταιρίας επενδύσεων χαρτοφυλακίου.

Συνεπώς ο έλεγχος νομιμότητας του άρθρου 74 του ν. 2190/1920, περιλαμβάνει τον έλεγχο των αποφάσεων της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς για τις ΕΠΕΥ, ΑΕΔΑΚ και ΕΕΧ. Οι ως άνω δηλαδή αποφάσεις υποβάλλονται μαζί με τα λοιπά στοιχεία στο Υπουργείο Ανάπτυξης (Υπουργείο Εμπορίου), το οποίο θα εγκρίνει την συγκεκριμένη πράξη ως αρμόδια εποπτική αρχή των ως άνω εταιριών από την πλευρά του δικαίου των ανωνύμων εταιριών.

B. Άδεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού

Με άλλα λόγια, το ερώτημα το οποίο διαμορφώνεται είναι το εξής: μπορεί η Διοίκηση να κρίνει, αν η συγκεκριμένη συγχώνευση ανωνύμων εταιριών υπάγεται ή όχι στον έλεγχο της Επιτροπής Ανταγωνισμού, αν πρέπει να έχει προηγηθεί απόφαση της Επιτροπής ή εν τέλει ότι η υπό κρίση συγχώνευση δεν εμπίπτει στις προϋποθέσεις του προληπτικού ελέγχου και συνεπώς, ορθώς οι συγχωνευόμενες εταιρίες δεν προσκομίζουν σχετική απόφαση.

Η απάντηση πρέπει να είναι αρνητική για τους ακόλουθους λόγους:

Στην περίπτωση των ΕΕΧ, ΑΕΔΑΚ και ΕΠΕΥ, η άδεια λειτουργίας από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς αποτελεί τυπικό προαπαιτούμενο της άδειας σύστασης αυτών, η δε προηγούμενη απόφαση της Επιτροπής συνιστά προαπαιτούμενο της ενδεχόμενης τροποποίησης του καταστατικού τους. Συνεπώς, η διοίκηση στην οποία υποβάλλεται η αίτηση καταχώρισης της συγχώνευσης, εξετάζει την καθ' ύλη και κατά τόπο αρμοδιότητά της, την τυπική νομιμοποίηση των προσώπων που υποβάλλουν την αίτηση, την τυπική πληρότητα των στοιχείων που απαιτεί ο νόμος. Στα στοιχεία αυτά υπάγεται και η απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, ως εκ

τούτου το Υπουργείο Ανάπτυξης πρέπει να ελέγχει κάθε φορά, αν έχει προηγηθεί σχετική απόφαση αυτής, επειδή ο έλεγχος αποφάσεων της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, συμπεριλαμβάνεται στον έλεγχο της τυπικής νομιμότητας που προβαίνει η Διοίκηση στην περίπτωση της συγχώνευσης ανωνύμων εταιριών. Εν αντιθέσει με τα ως άνω, στην περίπτωση του προληπτικού ελέγχου που ορίζει ο ν. 703/77, ναι μεν η καταχώριση στο ΜΑΕ ισοδυναμεί με πραγματοποίηση της συγκέντρωσης, η οποία απαγορεύεται, αν δεν προηγηθεί απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, πλην όμως η Διοίκηση δεν είναι αρμόδια να κρίνει, αν πληρούνται οι προϋποθέσεις υπαγωγής στον προληπτικό έλεγχο του νόμου, δηλαδή αν πληρούνται τα γνωστά «κατώφλια» του νόμου.

Σύμφωνα με το άρθρο 4β παρ. 1, υποχρώση γνωστοποίησης υπάρχει:

α) αν με τη συγκέντρωση αποκτάται ή αυξάνεται μερίδιο αγοράς προϊόντων ή υπηρεσιών που αφορά η συγκέντρωση, που αντιπροσωπεύει στην εθνική αγορά ή σε σημαντικό, σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών, τμήμα της, τουλάχιστον 35% του συνολικού κύκλου εργασιών που πραγματοποιείται με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που θεωρούνται ομοειδή από τον καταναλωτή λόγω ιδιοτήτων, τιμής και χρήσης για την οποία προορίζονται ή

β) ο συνολικός κύκλος εργασιών όλων των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση, σύμφωνα με το 4στ, ανέρχεται στην εθνική αγορά τουλάχιστον σε 150.000.000 Ευρώ και δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες πραγματοποιούν κάθε μια χωριστά συνολικό κύκλο εργασιών άνω των 15.000.000 Ευρώ.

Η εποπτική αρχή δεν μπορεί να ελέγξει τις ως άνω προϋποθέσεις υπαγωγής στον προληπτικό έλεγχο, διότι πρόκειται για έννοιες, που απαιτούν ουσιαστική έρευνα, συνεπώς, δεν μπορεί να ζητήσει την τυχόν εγκριτική απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού ή να κρίνει, ότι εν προκειμένω δεν συντρέχει περίπτωση υπαγωγής στο ν. 703/77. Η Διοίκηση δεν νομιμοποιείται, επίσης, να αρνηθεί την καταχώριση υπό έγκριση συγχώνευσης, διαπιστώνοντας η ίδια, ότι η υπό κρίση συγχώνευση μπορεί να προκαλέσει παρεμπόδιση ή νόθευση του ανταγωνισμού, διότι σε αυτήν την περίπτωση προβαίνει σε ανεπίτρεπτο έλεγχο ουσιαστικής νομιμότητας.

Γίνεται δεκτό όμως, ότι η εποπτική αρχή μπορεί και πρέπει να αρνηθεί την καταχώριση, προσωρινά στο χρονικό διάστημα ανάμεσα στη γνωστοποίηση της προπαρασκευαζόμενης συγχώνευσης και την έκδοση της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού και οριστικά στο χρονικό διάστημα μετά από την έκδοση της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, η οποία απαγορεύει τη συγκέντρωση των επιχειρήσεων.

Σε περίπτωση, όμως, που η συγχώνευση ολοκληρωθεί με την καταχώριση στο ΜΑΕ, τότε έχουμε πραγματοποίηση της συγκέντρωσης, η οποία αν υπάγεται στον προληπτικό έλεγχο και δεν έχει λάβει χώρα, τότε, θα επέλθουν οι κυρώσεις του ν. 703/11, οι οποίες συνίστανται στην επιβολή από την Επιτροπή Ανταγωνισμού προστίμου για υπαίτια παράβαση της υποχρέωσης γνωστοποίησης ύψους τουλάχιστον 5.000.000 δρχ., το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει το 7% του συνολικού κύκλου εργασιών, καθώς και πρόστιμο για πραγματοποίηση της συγκέντρωσης

ύψους τουλάχιστον 10.000.000 δρχ., το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει το 15% του συνολικού κύκλου εργασιών των συμμετεχουσών επιχειρήσεων. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να διατάξει επίσης, το διαχωρισμό των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση ή των περιουσιακών στοιχείων ή τον τερματισμό του κοινού ελέγχου ή όποια άλλα μέτρα κρίνει πρόσφορα για την άρση του περιορισμού του ανταγωνισμού που απορρέει από την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης.

Γ. Ανταποδοτικό τέλος υπέρ της Επιτροπής Ανταγωνισμού

Στην παρ. 8 του άρθρου 1 του ν. 2837/2000 «Ρύθμιση Θεμάτων Ανταγωνισμού, Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας, Τουρισμού και άλλες διατάξεις», που αντικατέστησε την παρ. 2 του άρθρου 8 του ν. 703/77, προβλέπονται μεταξύ άλλων και τα εξής: «Στις ανώνυμες εταιρίες που ιδρύονται ή αυξάνουν το κεφάλαιό τους επιβάλλεται ανταποδοτικό τέλος ύψους 1 τοις χιλίοις (0,001) υπολογιζόμενο επί του ιδρυτικού κεφαλαίου ή επί του ποσού της αύξησης του κεφαλαίου αντιστοίχως υπέρ της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Τα έσοδα αυτά εισπράττονται στο όνομα και για λογαριασμό της Επιτροπής Ανταγωνισμού και κατατίθενται σε ειδικό τραπεζικό λογαριασμό, τη διαχείριση του οποίου έχει η Επιτροπή Ανταγωνισμού, σύμφωνα με τον Κανονισμό Εσωτερικής Λειτουργίας και Διαχείρισης της. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Οικονομικών, κατόπιν εισήγησης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, καθορίζονται τα όργανα, ο τρόπος και η διαδικασία εισπραξης των πιο πάνω χρηματικών ποσών».

Το ως άνω ανταποδοτικό τέλος εισπράττεται στο όνομα και για λογαριασμό της Επιτροπής Ανταγωνισμού και κατατίθεται στον Ειδικό Λογαριασμό της Επιτροπής Ανταγωνισμού στην ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ – Κεντρικό Κατάστημα Αθήνας με Νο 040/546191-03.

Η δε καταχώριση στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών της απόφασης σύστασης ή της αύξησης του Μετοχικού Κεφαλαίου της Ανώνυμης Εταιρίας γίνεται μόνο μετά την προσκόμιση στην υπηρεσία, ως απαραίτητο συνοδευτικό παραστατικό, του γραμματίου εισπραξης της ανωτέρω Τράπεζας της καταβολής του ως άνω αναφερομένου ποσού.

Επομένως, το εν λόγω παραστατικό περί καταβολής του ανταποδοτικού τέλους, οφείλει να το ζητάει η Διοίκηση προκειμένου να προχωρήσει στον εγκριτικό έλεγχο των προϋποθέσεων της συγχώνευσης.

III. Έγκριση της Συγχώνευσης

Η εποπτική αρχή, μετά από τον ως άνω έλεγχο της τυπικής και ουσιαστικής νομιμότητας όλων των πράξεων και στοιχείων που της υποβάλλονται, προβαίνει σε έγκριση της συγχώνευσης. Η απόφαση για την έγκριση της συγχώνευσης θα πρέπει να είναι αιτιολογημένη, δεδομένου ότι η επάρκεια της αιτιολόγησης εξετάζεται από το Συμβούλιο Επικρατείας.

Γίνεται δεκτό, ότι ο έλεγχος του άρθρου 74 του ν. 2190/1920 δεν καλύπτει ενδεχόμενα ελαττώματα της συγχώνευσης.

IV. Η καταχώρηση στο Μητρώο

Η εποπτική αρχή μόλις εκδώσει την εγκριτική απόφαση, την καταχωρίζει στη μερίδα της λόγω της συγχώνευσης εταιρίας ή των εταιριών καθώς και στις μερίδες των συγχωνευόμενων εταιριών. Επίσης, επιμελείται για τη δημοσίευση στο τεύχος ΑΕ και ΕΠΕ της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως, της ανακοίνωσης για τις παραπάνω καταχωρίσεις.

Η καταχώριση στο Μητρώο της διοικητικής απόφασης που εγκρίνει τη συγχώνευση έχει συστατικό χαρακτήρα.

Σε περίπτωση συγχώνευσης εταιριών, των οποίων η έδρα είναι σε διαφορετικές νομαρχίες, εάν μια εξ αυτών (νομαρχία) δεν εγκρίνει τη συγχώνευση, αυτή δεν ολοκληρώνεται. Το επιχείρημα εστιάζεται στο γεγονός, ότι τα αποτελέσματα της συγχώνευσης επέρχονται, όταν πραγματοποιηθούν σωρευτικά όλες οι καταχωρίσεις στα Μητρώα όλων των συμβαλλομένων εταιριών, ώστε να μην αιφνιδιάζονται οι τρίτοι από την εξαφάνιση των συγχωνευομένων εταιριών.

Εν αντιθέσει με τα ανωτέρω, υποστηρίζεται μεμονωμένα, η διάκριση της καταχώρισης σε εκείνης με δημιουργικό χαρακτήρα και σε εκείνη με δηλωτικό χαρακτήρα. Συγκεκριμένα κατά την άποψη αυτή, η επέλευση των αποτελεσμάτων της συγχώνευσης επέρχεται σε περίπτωση συγχώνευσης με απορρόφηση και εξαγορά, από την καταχώριση στη μερίδα της απορροφώσης, σε περίπτωση δε συγχώνευσης με δημιουργία νέας εταιρίας, από την καταχώριση της τελευταίας στο ΜΑΕ. Γίνεται δε περαιτέρω δεκτό, ότι οι καταχωρίσεις των λοιπών εταιριών, εξαγοραζόμενων και απορροφώμενων, είναι δηλωτικές.

V. Συνέπειες της μη έγκρισης ή της μη δημοσίευσης

Ο αρμόδιος Νομάρχης υποβάλλει στη δημοσιότητα του άρθρου 7β (1) του ν. 2190/1920, την απόφαση του, με τη σύμβαση συγχώνευσης και την απόφαση της γενικής συνέλευσης. Σε περίπτωση που δεν τηρηθούν οι προϋποθέσεις του άρθρου 74, δηλαδή αν δεν υπήρξε έγκριση της Διοίκησης μετά από έλεγχο νομιμότητας των σχετικών αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων των συγχωνευόμενων εταιριών και της σύμβασης συγχώνευσης και αν η έγκριση της Διοίκησης δεν υποβλήθηκε στις διατυπώσεις δημοσιότητας, δημιουργείται λόγος ακυρότητας της συγχώνευσης στα πλαίσια του άρθρου 77 του ν. 2190/1920.

Διαπιστώνεται όμως εν προκειμένω μια αντίφαση στο νόμο, δεδομένου ότι, αφού η καταχώριση στο ΜΑΕ έχει συστατικό χαρακτήρα, η έλλειψή της έπρεπε να είχε ως συνέπεια, ότι η συγχώνευση είναι ανυπόστατη και όχι άκυρη.

Επιχείρημα υπέρ αυτής της απόψεως είναι ότι οι δυο αυτές ενέργειες, δηλαδή η έγκριση και η καταχώριση εξυπηρετούν δύο σημαντικούς θεσμούς του εταιρικού δικαίου, την κρατική εποπτεία και τη δημοσιότητα, αποτελούν δε μια ενιαία πράξη. Κατά τη θεωρία του διοικητικού δικαίου, τα ελαττώματα των ως άνω διοικητικών πράξεων (έγκριση και καταχώριση), οι οποίες αποτελούν μια ενιαία διοικητική πράξη, δεν εμποδίζουν την ανάπτυξη των εννόμων συνεπειών τους, με αποτέλεσμα η διαδικασία έγκρισης και καταχώρισης να είναι ανυπόστατη μόνο σε εξαιρετικές

περιπτώσεις, π.χ. όταν έγινε χωρίς την ύπαρξη σχετικής αίτησης από τους ενδιαφερόμενους.

Στη θεωρία έχει υποστηριχθεί και άλλη άποψη, σύμφωνα με την οποία, εφόσον η καταχώριση δεν έχει επιτελεστεί, η συγχώνευση, δεν έχει συντελεστεί ως πράξη. Ο λόγος είναι ότι υπάρχει κακή αντιγραφή της κοινοτικής οδηγίας, η οποία στο άρθρο 22 παρ. 1 εδ. β' του ν. 2190/1920, ορίζει ότι η ακυρότητα της συγχώνευσης μπορεί να κηρυχθεί μόνο για έλλειψη είτε του προληπτικού δικαστικού ελέγχου, είτε του προληπτικού διοικητικού ελέγχου νομιμότητας, είτε δημοσίου εγγράφου ή αν αποδειχθεί ότι η απόφαση της γενικής συνέλευσης είναι άκυρη ή ακυρώσιμη δυνάμει του εθνικού δικαίου.

Πουθενά δεν ορίζεται στην οδηγία, ότι ακυρότητα επέρχεται σε περίπτωση μη τήρησης των διατάξεων της δημοσιότητας. Συνεπώς, κατά την άποψη αυτή, η έλλειψη της δημοσιότητας έχει ως αποτέλεσμα το ανυπόστατο, όχι την ακυρότητα.

VI. Ζητήματα ευθύνης, εάν η μη έγκριση οφείλεται σε παραλείψεις της εταιρίας και των οργάνων της

Ο νόμος 2190/1920 προβλέπει σύστημα αποκατάστασης της ζημίας των υπό συγχώνευση εταιριών σε περίπτωση πραγματοποίησης της συγχώνευσης. Δεν ρυθμίζει όμως το ζήτημα της αποκατάστασης της ζημίας, η οποία μπορεί να προκύψει κατά το προπαρασκευαστικό στάδιο της συγχώνευσης, δηλαδή όταν η μη έγκριση από την εποπτική αρχή και συνεπώς η ματαίωση καταχώρισης στο ΜΑΕ, οφείλεται σε παραλείψεις της εταιρίας και των οργάνων της.

Η ζημία που προκύπτει, εν προκειμένω, μπορεί να συνίσταται στην καθυστέρηση της συγχώνευσης υπό την έννοια ότι, πρέπει να επαναληφθούν όλες οι διατυπώσεις σύγκλησης νέας συνέλευσης, με όποιο κίνδυνο μπορεί να σημαίνει αυτή η καθυστέρηση για ματαίωση των δεσμεύσεων που τυχόν έχουν αναληφθεί. Ακόμα λόγω της καθυστέρησης μπορεί να προκύψει η άρνηση της αντισυμβαλλομένης εταιρίας να προβεί στην ολοκλήρωση της συγχώνευσης.

Λόγω έλλειψης σχετικής ρυθμίσεως, θα εφαρμοστούν οι γενικές διατάξεις του άρθρου 22α και 22β του ν. 2190/1920, αλλά και του κοινού δικαίου. Ειδικότερα, θα είναι αποκαταστατέα η ευθεία ζημία των συμβαλλομένων εταιριών από πράξεις των οργάνων τους και από πράξεις τρίτων προσώπων, όπως των μελών της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων.

Επίσης, η ευθεία ζημία των μετόχων και των δανειστών των συμβαλλομένων εταιριών, θα αποκαθίσταται όταν συντρέχουν οι όροι της ΑΚ 914, 919, δηλαδή όταν τα όργανα των συμβαλλομένων εταιριών προξένησαν ζημία ευθέως στην περιουσία τους.

3.8. Άρθρο 75

1. Από την καταχώριση, στο μητρώο ανώνυμων εταιρειών, της εγκριτικής απόφασης της συγχώνευσης, που προβλέπεται από το άρθρο 74, επέρχονται αυτοδίκαια και ταυτόχρονα χωρίς καμία άλλη διατύπωση, τόσο για τις συγχωνευόμενες εταιρείες όσο και έναντι των τρίτων, τα ακόλουθα αποτελέσματα:

α) Η απορροφούσα εταιρεία υποκαθίσταται σε όλα γενικά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της ή των απορροφούμενων εταιρειών και η μεταβίβαση αυτή εξομοιώνεται με καθολική διαδοχή.

β) Οι μέτοχοι της ή των απορροφούμενων εταιρειών γίνονται μέτοχοι της απορροφούσας εταιρείας.

γ) Η απορροφούμενη ή οι απορροφούμενες εταιρείες, παύουν να υπάρχουν.

2. Οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται αυτοδικαίως από την απορροφούσα εταιρεία ή κατ' αυτής χωρίς καμιά ειδικότερη διατύπωση από μέρους της για τη συνέχιση και χωρίς να επέρχεται, λόγω της συγχώνευσης, βιαία διακοπή της δίκης και χωρίς να απαιτείται δήλωση για την επανάληψή τους.

3. Οι προβλεπόμενες από την ισχύουσα νομοθεσία ιδιαίτερες διατυπώσεις για τη μεταβίβαση ορισμένων περιουσιακών στοιχείων ισχύουν και στην περίπτωση συγχώνευσης.

4. Οι μετοχές της απορροφούσας εταιρείας δεν ανταλλάσσονται με μετοχές της απορροφούμενης εταιρείας που κατέχονται:

α) είτε από την ίδια την απορροφούσα εταιρεία, είτε από πρόσωπο που ενεργεί στο όνομά του, αλλά για λογαριασμό της εταιρείας αυτής.

β) είτε από την ίδια την απορροφούμενη εταιρεία, είτε από πρόσωπο που ενεργεί στο όνομά του, αλλά για λογαριασμό της εταιρείας αυτής.

Ιστορία του άρθρου: Το άρθρο 75 προστέθηκε με το άρθρο 2 του π.δ. 498/987 προσαρμογή στα άρθρα 17 και 19 της Τρίτης Οδηγίας ΕΟΚ)

I. Η οικονομική διάσταση της συγχώνευσης (παρ. 1)

Ο ορισμός του άρθρου 68 ν. 2190/20 εκλαμβάνει τη συγχώνευση με τη νομική της έννοια, σύμφωνα με την οποία η συγχωνεύσιμη εταιρεία λύεται, χωρίς να ακολουθήσει εκκαθάρισή της και, συγχρόνως, η περιουσία της μεταβιβάζεται στην απορροφώσα ή στη νέα εταιρεία, με καθολική διαδοχή. Η συγχώνευση επιφέρει, συνεπώς, την εξαφάνιση της νομικής προσωπικότητας της απορροφώσιμης εταιρείας, η οποία δε συνιστά πλέον υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Οι επιχειρήσεις όμως, για τις οποίες το νομικό πρόσωπο αποτελεί την τεχνική οργάνωσή τους, εξακολουθούν να υφίστανται υπό τη σκέπη του νομικού προσώπου που προκύπτει από τη συγχώνευση. Η συνέχιση της δραστηριότητας της επιχείρησης υπό νέο φορέα εκφράζει την οικονομική διάσταση της συγχώνευσης. Η τελευταία επιφέρει αλλαγή στον τρόπο οργάνωσης της εταιρείας.

Η οικονομική διάσταση της συγχώνευσης δεν έχει τύχει ευρείας αποδοχής από τη νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων. Η ΕφΑθ 772/79 (ΝοΒ 1980, 328) δέχεται ωστόσο ότι η εταιρεία παύει μεν να υπάρχει ως αυτοτελές νομικό πρόσωπο, όμως δε λύεται και συνεχίζει την ύπαρξή της, στα πλαίσια της νέας εταιρείας, υπό διάφορο καθεστώς. Την ίδια θέση ακολουθεί και η ΕφΑθ 7497/99 (ΔΕΕ 1999, 1282),

κατά την οποία, η νομική προσωπικότητα της συγχωνευόμενης εταιρίας καταλύεται, ενώνεται όμως με τη νομική προσωπικότητα της συγχωνεύουσας εταιρίας. Η απόφαση φαίνεται να ακολουθεί την οικονομική διάσταση της συγχώνευσης. Έρχεται ωστόσο σε ευθεία αντίθεση με το άρθρο 68 ν. 2190/20, που ορίζει ρητά ότι η συγχώνευσης προκαλεί την λύση της εξαφανιζόμενης εταιρίας. Επιπρόσθετα, η απόφαση αντιφάσκει προς εαυτή, όταν από τη μια πλευρά, αναγνωρίζει ότι η εταιρία παύει να υπάρχει, από την άλλη όμως αποδέχεται ότι αυτή συνεχίζει την ύπαρξή της στα πλαίσια της λειτουργίας της νέας εταιρίας. Προφανώς, το Εφετείο επιθυμούσε να προβάλει την αντιδιαστολή μεταξύ της εταιρίας, η οποία πράγματι παύει να υφίσταται, μετά τη συγχώνευση και της επιχείρησης, η οποία συνεχίζει την ύπαρξή της, στα πλαίσια της νέας εταιρίας.

Το Συμβούλιο της Επικρατείας όμως φαίνεται να αγνοεί την οικονομική διάσταση της συγχώνευσης. Στις αποφάσεις του με αριθμό 594/66 (ΦορΔικ 1966, 893) και 4344/84 (ΔΦΝ 1986, 546), δέχεται ότι, μετά τη συγχώνευση, η επιχείρηση δεν ασκείται από το ίδιο πρόσωπο. Η ίδια θέση εκφράζεται με νεώτερη νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας. Οφείλει βέβαια να αναγνωριστεί η μεταβολή της οργάνωσης του νομικού προσώπου, υπό το οποίο ασκείται η δραστηριότητα της επιχείρησης, μετά τη συγχώνευση. Αυτή όμως επιφέρει τη συνένωση των επιχειρήσεων, η δραστηριότητα των οποίων ασκείται πλέον από ενιαίο φορέα. Αυτός ο ενιαίος φορέας συντίθεται από τους επιμέρους φορείς άσκησης δραστηριότητας, που αποτελούσαν οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις. Υπό αυτή την έννοια, η άποψη κατά την οποία η επιχείρηση δεν ασκείται από το ίδιο πρόσωπο, μετά τη συγχώνευση, δεν είναι ορθή.

Η εξαφάνιση της νομική προσωπικότητας των ενσωματούμενων εταιριών, μετά τη συγχώνευση αποτελεί τον κανόνα. Υπό το καθεστώς του προγενέστερου του π.ψ. 498/87 δικαίου, υποστηριζόταν ότι η προσωπικότητα αυτών των εταιριών επιβίωνε, κατ' εξαίρεση, μετά τη συγχώνευση, για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων, οι οποίες είχαν αναληφθεί από τη συγχώνευση, ή για να ασκηθούν αξιώσεις που δημιουργούσε η συγχώνευση. Αυτή η άποψη δεν είναι υποστηρίξιμη μετά το π.δ. 498/87. Το άρθρο 19 παρ. 3 της 3ης οδηγίας επιτρέπει στα κράτη μέλη να προβλέψουν στις νομοθεσίες τους ότι η απορροφώμενη εταιρία θα μπορούσε να προβεί στις ειδικές διατυπώσεις που απαιτούνται για να καταστούν ορισμένες πράξεις αντιτάξιμες έναντι των τρίτων, σε μια προθεσμία έξι μηνών από την ημερομηνία επέλευσης των αποτελεσμάτων της συγχώνευσης. Οι συντάκτες του π.δ. 498/87 δεν έκαναν χρήση αυτής της δυνατότητας, που συνιστά τη μοναδική περίπτωση, κατά την οποία η επιβίωση της νομικής προσωπικότητας της εταιρίας, μετά τη συγχώνευση, θα ήταν επιτρεπτή. Επομένως, η εξαφάνιση της νομικής προσωπικότητας αποτελεί, κατά το ελληνικό εταιρικό δίκαιο, αναγκαίο στοιχείο της έννοιας της συγχώνευσης, που δεν επιδέχεται καμία παρέκκλιση.

II. Ο χρόνος επέλευσης των αποτελεσμάτων της συγχώνευσης (παρ. 1)

Η συντονιστική ενέργεια της 3ης οδηγίας επεκτάθηκε και στον καθορισμό του ακριβούς χρόνου επέλευσης των αποτελεσμάτων της συγχώνευσης. Οι συντάκτες της περιορίστηκαν να επιβάλλουν στα κράτη μέλη να ορίσουν στις νομοθεσίες τους το χρονικό σημείο, από το οποίο η συγχώνευση παράγει τα αποτελέσματά της, έναντι των συμμετεχουσών εταιριών και των τρίτων.

Ως χρόνος επέλευσης των αποτελεσμάτων της συγχώνευσης, θεωρείται, σύμφωνα με το άρθρο 75(1) του ν. 2190/20, η ημερομηνία καταχώρισης της εγκριτικής απόφασης της συγχώνευσης, που προβλέπεται από το άρθρο 75(1) του ν. 2190/20, στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών.

Τα αποτελέσματα της συγχώνευσης επέρχονται αυτοδίκαια, χωρίς να απαιτείται καμία διατύπωση, και ταυτόχρονα, τόσο για τις συμμετέχουσες εταιρίες, όσο και έναντι των τρίτων. Η καταχώριση της συγχώνευσης στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών έχει συστατικό χαρακτήρα.

III. Τα ειδικότερα αποτελέσματα της συγχώνευσης (παρ. 1)

1. Η καθολική διαδοχή στα δικαιώματα και υποχρεώσεις της απορροφώμενης

Η πρώτη νομική συνέπεια της συγχώνευσης συνίσταται στην υποκατάσταση της απορροφώσας εταιρίας στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της απορροφώμενης. Η διαδοχή που επέρχεται, είναι καθολική και η μεταβίβαση της περιουσίας (ενεργητικού και παθητικού) της απορροφώμενης εταιρίας πραγματοποιείται στην κατάσταση που βρίσκεται τη στιγμή της συγχώνευσης. Η καθολική διαδοχή υποδηλώνει τη μεταβίβαση του συνόλου των σχέσεων και των περιουσιακών στοιχείων της απορροφώμενης εταιρίας στην απορροφώσα (ΕφΘεσ 3270/98 ΔΕΕ 1998, 306).

Η διατύπωση της διάταξης του άρθρου 75(1) (α), η οποία εξομοιώνει τη μεταβίβαση του συνόλου των σχέσεων της απορροφώμενης εταιρίας στην απορροφώσα, με καθολική διαδοχή, είναι ατυχή. Η αντίστοιχη διάταξη της 3ης οδηγίας (άρθρ. 19(1)(α)) αναγνωρίζει την καθολική μεταβίβαση με καθολική διαδοχή. Διακρίνει κανείς έντονα, σ' αυτό το σημείο, τις αντιλήψεις που κυριαρχούσαν υπό το καθεστώς του προγενέστερου δικαίου, σύμφωνα με τις οποίες η μεταβίβαση σε περίπτωση συγχώνευσης χαρακτηριζόταν ως οιονεί και όχι κατά κυριολεξία καθολική διαδοχή.

Η καθολική διαδοχή, ως αποτέλεσμα της συγχώνευσης, επέρχεται εκ του νόμου και αποτελεί κανόνα δημοσίας τάξεως. Δεν είναι απαραίτητο συνεπώς, επειδή η υποκατάσταση είναι αυτοδίκαιη, να περιγράφονται στη σύμβαση συγχώνευσης, ένα προς ένα, τα περιουσιακά στοιχεία που ανήκουν στις συγχωνευόμενες εταιρίες. Η ακριβής περιγραφή των περιουσιακών στοιχείων που αποτελούν το αντικείμενο της μεταβίβασης, συντελεί μόνο στην απόδειξη του περιεχομένου της μεταβιβαζόμενης περιουσίας και δημιουργεί ευθύνη της συγχωνευόμενης εταιρίας, για την ύπαρξη των αναφερόμενων στοιχείων.

Με την περάτωση της διαδικασίας της συγχώνευσης η απορροφώσα εταιρία αποκτά την κυριότητα των περιουσιακών αντικειμένων της απορροφώμενης εταιρίας και καθίσταται δικαιούχος των απαιτήσεων της. Η απορροφώσα εταιρία ευθύνεται προς τους δανειστές της απορροφώμενης, απεριόριστα, με ολόκληρη την περιουσία της και όχι μέχρι την περιουσία που μεταβιβάστηκε σ' αυτή.

Η σύμβαση συγχώνευσης είναι δυνατό να περιλαμβάνει ρήτρα, σύμφωνα με την οποία η απορροφώμενη εταιρία διατηρεί ένα μέρος της περιουσίας της, που θα χρησιμεύσει στην πληρωμή των χρεών της εταιρίας ή του συμφηφιστικού ποσού, που θα διανεμηθεί στους μετόχους. Ο χαρακτήρας όμως της συγχώνευσης προϋποθέτει

ότι αυτά τα στοιχεία είναι μικρής σπουδαιότητας, σε σχέση με τη συνολική εταιρική περιουσία, που αποτελεί αντικείμενο της μεταβίβασης. Η διάθεση αυτών των στοιχείων πρέπει πάντως να έχει περατωθεί, πριν από την πραγματοποίηση της συγχώνευσης, διότι αυτή τη στιγμή, η απορροφώσα εταιρία παύει να είναι αυτοτελής φορέας δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Με την ίδια προϋπόθεση ότι δηλαδή οι υποχρεώσεις θα ικανοποιηθούν πριν από την πραγματοποίηση της συγχώνευσης, είναι δυνατή και η εξαίρεση υποχρέωσης της απορροφώμενης εταιρίας από την καθολική διαδοχή (ibid).

2. Η εξαφάνιση των σχέσεων εταιρικού δικαίου στο επίπεδο της απορροφώμενης

Από την ημερομηνία κατά την οποία η συγχώνευση παράγει αποτελέσματα, δηλαδή από την καταχώριση στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών της εγκριτικής απόφασης της συγχώνευσης από τη Διοίκηση, δεν είναι δυνατή η διενέργεια πράξης με αντικείμενο μετοχή της συγχωνεύμενης εταιρίας, η οποία, πλέον, θα έχει παύσει να υφίσταται, ως νομικό πρόσωπο. Από εκείνη την ημερομηνία, οι μέτοχοι αυτής της εταιρίας αποκτούν την ιδιότητα του μετόχου της απορροφώσας ή της νέας, με βάση τη σχέση ανταλλαγής που ορίζεται στη σύμβαση συγχώνευσης. Η εξαφάνιση της συγχωνεύμενης εταιρίας συνεπάγεται, εφόσον η μετοχή της είναι εισηγμένη, το πέρας της διαπραγμάτευσης της μετοχής της εξαφανιζόμενης εταιρίας στο χρηματιστήριο, ανακοινώνονται αμέσως σε αυτό, με μέριμνα του διοικητικού συμβουλίου της απορροφώσας ή της νέας εταιρίας. Στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών υποβάλλονται επίσης και τα πρακτικά των γενικών και ιδιαίτερων συνελεύσεων σχετικά με τη συγχώνευση.

Σε περίπτωση εισαγωγής στο χρηματιστήριο μετοχών ήδη εισηγμένης εταιρίας, οι οποίες προέρχονται από αύξηση κεφαλαίου της εξαιτίας συγχώνευσής της με άλλη εταιρία, απαιτείται η δημοσίευση ενημερωτικού δελτίου, το οποίο θα έχει εγκριθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών. Σκόπιμο είναι το ενημερωτικό δελτίο να υποβάλλεται προς έγκριση πριν από την απόφαση της γενικής συνέλευσης για τη συγχώνευση, ώστε, εάν κάποιος όρος για την επικείμενη αύξηση κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρίας, διορθωθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο του Χρηματιστηρίου, η γενική συνέλευση να λάβει υπόψη της τη διόρθωση και να μη χρειαστεί νέα συνέλευση γι' αυτό το σκοπό.

Ειδικότερα, ισχύουν οι ακόλουθες διατάξεις του π.δ. 348/85:

α) Άρθρο 7 περ. 1(γ) π.δ. 348/85: Ο Υπουργός Εμπορίου (Υπουργός Εθνικής Οικονομίας, άρθρο 1(2) ν. 1806/88), ύστερα από γνώμη της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, μπορεί να αποφασίζει μερική ή ολική απαλλαγή από την υποχρέωση δημοσίευσης ενημερωτικού δελτίου, όταν οι κινητές αξίες για τις οποίες έχει γίνει αίτηση προς εισαγωγή, είναι αξίες που εκδόθηκαν εξαιτίας συγχώνευσης με απορρόφηση ή με σύσταση νέας εταιρίας, εξαιτίας απόσχισης, ή για την εισφορά του συνόλου ή μέρους της περιουσίας επιχείρησης ή σε αντάλλαγμα μη χρηματικών εισφορών.

β) Άρθρο 16 π.δ. 348/85: Όταν η αίτηση για εισαγωγή στο χρηματιστήριο αφορά κινητές αξίες που εκδόθηκαν εξαιτίας συγχώνευσης με απορρόφηση ή με σύσταση νέας εταιρίας, εξαιτίας απόσχισης, εισφοράς του συνόλου ή μέρους της περιουσίας επιχείρησης, δημόσιας προσφοράς ανταλλαγής, ή σε αντάλλαγμα μη χρηματικών

εισφορών, τα έγγραφα που ορίζουν τους όρους και τις προϋποθέσεις αυτών των πράξεων, καθώς και ο ενδεχόμενος ισολογισμός ανοίγματος pro forma ή μη, αν ο εκδότης δεν έχει ακόμη καταρτίσει ετήσιους λογαριασμούς, πρέπει, με την επιφύλαξη της υποχρέωσης δημοσίευσης ενημερωτικού δελτίου να ευρίσκονται στη διάθεση του κοινού, στην έδρα της εκδότριας εταιρίας και τους χρηματοδοτικούς οργανισμούς που έχουν επιφορτιστεί με τη φροντίδα των χρηματοδοτικών υπηρεσιών του. Όταν οι ανωτέρων πράξεις ανάγονται σε χρόνο αργότερο των δύο ετών, το Διοικητικό Συμβούλιο του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών μπορεί να προβλέπει απαλλαγή από την παραπάνω υποχρέωση. Η έκφραση με την επιφύλαξη της υποχρέωσης δημοσίευσης ενημερωτικού δελτίου σημαίνει ότι δεν υφίσταται περίπτωση εξαιρέσης από την τήρηση της ανωτέρω υποχρέωσης.

γ) Παράρτημα Α στο π.δ. 348/858 (Υπόδειγμα ενημερωτικού δελτίου για την εισαγωγή μετοχών στο χρηματιστήριο), σημείο 2.2.1: Σε περίπτωση μετοχών που εκδόθηκαν εξαιτίας συγχώνευσης, απόσχισης, εισφοράς του συνόλου ή μέρους της περιουσίας επιχείρησης, δημόσιας προσφοράς ανταλλαγής, ή σε αντάλλαγμα μη χρηματικών εισφορών, διενεργείται μνεία των τόπων όπου είναι προσιτά στο κοινό τα έγγραφα τα οποία περιέχουν τους όρους και τις προϋποθέσεις αυτών των πράξεων.

δ) Άρθρο 7 π.δ. 348/85: Μεταξύ άλλων, περιέχει αναφορά σε αξίες που εκδόθηκε εξαιτίας δημόσιας προσφοράς ανταλλαγής. Σε αυτή την περίπτωση, προβλέπεται δυνατότητα ολικής ή μερικής απαλλαγής, με απόφαση του Υπουργού, ύστερα από γνώμη της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

ε) Άρθρο 5(ε) π.δ. 52/92: Το π.δ. δεν εφαρμόζεται, μεταξύ άλλων, σε περίπτωση κινητών αξιών που προσφέρονται κατά τη συγχώνευση εταιριών.

Η ειδικότερη διαδικασία εισαγωγής των νέων μετοχών, που προκύπτουν από τη συγχώνευση με απορρόφηση, ορίζεται στην απόφαση των Διοικητικού Συμβουλίου του Χ.Α.Α., με αριθμός 57/22.9.2000, αριθ. 10.

I.V. Περιπτώσιολογία (παρ. 1)

Η διάδοχος εταιρία δε δύναται, εναγόμενη από τρίτο πρόσωπο προς καταβολή χρέους της συγχωνευθείσας εταιρίας, το οποίο οφείλετο κατά το χρόνο της συγχώνευσης να αντιτάξει συμφωνία της με τη συγχωνευθείσα ότι αυτό το χρέος είχε εξαιρεθεί από τη συγχώνευση.

Η ευθύνη της απορροφώσας εταιρίας δεν είναι δυνατό να περιορισθεί. Αυτή η εταιρία ευθύνεται απεριόριστα και αποκλειστικά. Δύναται όμως να αντιτάξει τις ενστάσεις της απορροφώμενης εταιρίας έναντι των δανειστών.

Η συγχώνευση συνεπάγεται απόσβεση των ενοχών της απορροφώμενης εταιρίας έναντι της απορροφώσας, διά συγχύσεως, εξαιτίας της ένωσης του δανειστή και του οφειλέτη στο ίδιο πρόσωπο.

Εφόσον ο πρωτοφειλέτης είναι ανώνυμη εταιρία, η εγγύηση υπέρ αυτής εξακολουθεί να ισχύει και μετά τη συγχώνευσή της με άλλη ανώνυμη εταιρία.

Εάν υπάρχουν μη αποπληρωθείσες μετοχές της απορροφώμενης εταιρίας, υφίσταται ενοχή του μετόχου για την πληρωμή της οφειλόμενης δόσης. Το ενοχικό δικαίωμα της απορροφώμενης εταιρίας έναντι αυτών των μετόχων περιέρχεται στην απορροφώσα εταιρία. Αυτή, κατά την έκδοση των νέων μετόχων, οφείλει να προνοήσει, ώστε να μην ανταλλαγούν με μετοχές πλήρως αποπληρωμένες. Η απορροφώσα εταιρία δύναται εξάλλου να κάνει πρόσκληση, πριν από την πραγματοποίηση της συγχώνευσης, για την πληρωμή της τελευταίας οφειλόμενης δόσης, εφόσον έχει εκδώσει μετοχές, οι οποίες δεν έχουν αποπληρωθεί.

Τα δικαιώματα που απορρέουν από τη συμμετοχή της απορροφώμενης εταιρίας σε άλλη εταιρία, καλύπτονται από την καθολική διαδοχή και, συνεπώς, μεταβιβάζονται στην απορροφώσα. Ανακύπτει το ερώτημα, ως προς την τύχη της προσωπικής εταιρίας, της οποίας εταίρος τυγχάνει η απορροφώμενη εταιρία. Η συγχώνευση επιφέρει την εξαφάνιση του νομικού προσώπου, το οποίο αποτελεί μέλος της συγκεκριμένης εταιρίας. Κατά συνέπεια, επέρχεται μεταβολή του προσώπου του εταίρου και ακολουθεί, κατά περίπτωση, ως προς την ενδεχόμενη λύση της προσωπικής ή αστικής εταιρίας, η εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του κοινού δικαίου.

Η απορροφώσα εταιρία αποκτά επίσης, με καθολική διαδοχή, το δικαίωμα της επωνυμίας της απορροφώμενης εταιρίας.

Το σήμα εξάλλου της απορροφώμενης εταιρίας περιέρχεται στην απορροφώσα, με καθολική διαδοχή.

Αμφισβητείται εάν η επικαρπία και οι προσωπικές δουλειές λύονται με τη συγχώνευση.

Τα χρέη της συγχωνευθείσας εταιρίας μεταβιβάζονται στη συγχωνεύουσα, όπως ακριβώς ήσαν πριν από την πραγματοποίηση της συγχώνευσης. Υπόκεινται συνεπώς στην ίδια παραγραφή και μετά τη συγχώνευση.

Η ανώνυμη εταιρία, η οποία έχει προέλθει από συγχώνευση άλλων ανωνύμων εταιριών, δικαιούται να μεταφέρει και να συμψηφίσει στο επόμενο ή μεθεπόμενο οικονομικό έτος, στα καθαρά κέρδη της, την οριστική ζημία, που προέρχεται από τη μία των συγχωνευθεισών εταιριών και που πραγματοποιήθηκε κατά την τελευταία διαχειριστική περίοδο, πριν από τη συγχώνευση.

Η ανώνυμη εταιρία που προήλθε από τη συγχώνευση άλλων ανωνύμων εταιριών, υποκαθίσταται αυτοδίκαια στο δικαίωμα της εταιρίας που συγχωνεύθηκε να εκπέσει πιστωτικό υπόλοιπο αξίας πρώτης ύλης από τα κείμενα σε ΦΚΕ ακαθάριστα έσοδά της.

Η διατήρηση της επιχείρησης της συγχωνευόμενης εταιρίας στους κόλπους της συγχωνεύουσας συνεπάγεται τη μεταβίβαση και των λεγόμενων εμπιστευτικών ή προσωποπαγών σχέσεων, οι οποίες περιλαμβάνονται στην καθολική διαδοχή. Ως προς τις εμπιστευτικές όμως σχέσεις, αν και οφείλει να αναγνωριστεί το μεταβιβαστό τους, υφίσταται, παράλληλα, λόγος καταγγελίας τους εκ μέρους του συμβαλλόμενου με την εταιρία, εφόσον η συγχώνευση προκαλεί δυσμενή μεταβολή των συνθηκών

και με την προϋπόθεση ότι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, επιτρέπεται η καταγγελία από τις ειδικές διατάξεις που ρυθμίζουν τη σχέση.

Ειδικότερα η συγχώνευση δεν συνεπάγεται καθ' αυτή την αυτοδίκαια λύση της σύμβασης (υπ)αντιπροσωπείας. Ο εμπορικός (υπ)αντιπρόσωπος διατηρεί όμως το δικαίωμα να καταγγείλει αυτή τη σύμβαση, εφόσον, με τη συγχώνευση, μεταβάλλονται αρνητικά τα οικονομικά του δεδομένα, ή κλονίζονται οι σχέσεις αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Η συγχώνευση ωστόσο δεν συνιστά, από μόνη της, σπουδαίο λόγο, που δικαιολογεί την καταγγελία της σύμβασης αντιπροσωπείας.

Οι εμπιστευτικές σχέσεις πάντως δεν μεταβιβάζονται, όταν προκύπτει ότι αυτή ήταν η βούληση των συμβαλλομένων μερών.

Σε περίπτωση συγχώνευσης με απορρόφηση, η απορροφώσα εταιρία υποκαθίσταται, ως καθολική διάδοχος, στα μισθωτικά δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της απορροφώμενης και η μίσθωση συνεχίζεται στο όνομα της απορροφώσας. Υποστηρίζεται όμως και η αντίθετη άποψη, σύμφωνα με την οποία η συγχώνευση επιφέρει μεταβίβαση της μισθωτικής σχέσης, στην απορροφώσα εταιρία. Αυτή η μεταβίβαση, η οποία επέρχεται με καθολική διαδοχή, περιέχει παραχώρηση της χρήσης σε τρίτο και, επομένως, αντίκειται στο άρθρο 11(1) εδ. α) π.δ. 34/95 και δεν επιτρέπεται. Ειδικότερα, σε περίπτωση συγχώνευσης ανωνύμων εταιριών με σύσταση νέας εταιρίας, η υπεισέλευση της νέας εταιρίας στην έννομη σχέση της μισθώτριας, που διατηρούσε κάποια από τις συγχωνευόμενες εταιρίες, δεν πραγματοποιείται με συμβατική παραχώρηση, αλλά από το νόμο. Δε συνιστά, επομένως, υπομίσθωση η οποία μπορεί να απαγορεύεται από τους όρους της μισθωτικής σύμβασης και να αντίκειται στο άρθρο 11 παρ. 1 π.δ. 34/95.

Εάν μισθώτρια ήταν, πριν από τη συγχώνευση, η απορροφώσα εταιρία, δεν τίθεται ζήτημα μεταβίβασης της συμβατικής μισθωτικής σχέσης. Ομοίως, το ζήτημα δεν τίθεται, όταν συγχωνευόμενη είναι η εκμισθώτρια εταιρία, διότι, στη θέση της, υπεισέρχεται η συγχωνεύουσα, χωρίς περαιτέρω διαταραχή της μισθωτικής σχέσης. Επομένως, η συγχώνευση δεν αποτελεί λόγο καταγγελίας της σύμβασης μισθώσεως.

Ως προς τις λεγόμενες ελαστικές σχέσεις, η δυνατότητα μεταβίβασής τους οφείλει να αναζητηθεί, κατά περίπτωση, στη βούληση των μερών. Εάν η μεταβολή που προκαλεί η συγχώνευση, εμπίπτει στα όρια, μέχρι τα οποία είναι δυνατή, σύμφωνα με τη βούληση των μερών, η προσαρμογή της σχέσης, επέρχεται μεταβίβασή της. Εφόσον η προσαρμογή της σχέσης αποκλείεται, οφείλει να αναγνωρισθεί, υπέρ του συμβαλλόμενου με την εταιρία, δικαίωμα καταγγελίας της.

Η ρύθμιση των λεγόμενων αλληλοσυγκρουόμενων σχέσεων είναι όμοια με αυτή των ελαστικών σχέσεων.

Το μεταβιβαστό των σχέσεων δημοσίου δικαίου εξαρτάται από τους ειδικούς κανόνες, που διέπουν τη συγκεκριμένη σχέση. Καταρχήν, η καθολική διαδοχή καταλαμβάνει και τις σχέσεις αυτές, εκτός από τις διοικητικές άδειες και παραχωρήσεις.

Η παραδοχή της δυνατότητας μεταβίβασης ενδεχόμενου προνομίου, που ισχύει υπέρ της απορροφώμενης εταιρίας, εξαρτάται από την απάντηση, υπέρ ποιού έχει σχετικής απαίτησης, οπότε τη συνοδεύει στο νέο δικαιούχο της.

Σε περίπτωση κατά την οποία εταιρία μετέχει σε άλλη εταιρία, η οποία, με τη σειρά της, κατέχει συμμετοχή σε τρίτη εταιρία, εάν συγχωνευθούν οι δύο πρώτες εταιρίες, η τελευταία, τελικά, θα αποκτήσει μετοχές της πρώτης. Ωστόσο, το άρθρο 17 παρ. 2 ν. 2190/20 δεν εφαρμόζεται σε αυτή τη συγχώνευση, διότι η θυγατρική δεν αποκτά μετοχές της μητρικής.

V. Δικονομικές συνέπειες της συγχώνευσης (παρ. 2)

Σε περίπτωση συγχώνευσης με απορρόφηση, οι εκκρεμείς δίκες της απορροφώμενης συνεχίζονται στο πρόσωπο της απορροφώσας.

Νόμιμα παρίσταται ως διάδικος, σε πρώτο και σε δεύτερο βαθμό (ή ακόμα και ενώπιον του Αρείου Πάγου), ανώνυμη εταιρία που προήλθε από τη συγχώνευσή της με άλλη, η οποία ήταν αρχική διάδικος, συνεχίζουσα τη δίκη της συγχωνευθείσας εταιρίας.

Η διάδοχος εταιρία όμως, όταν προβαίνει στην πρώτη μετά τη συγχώνευση δικαστηριακή πράξη, πρέπει να αποδείξει την ιδιότητά της ως διαδόχου του αρχικού διαδίκου, με την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων της ολοκλήρωσης της συγχώνευσης.

Οι αποφάσεις οι οποίες εκδόθηκαν στο όνομα των εταιριών που συγχωνεύθηκαν, ισχύουν υπέρ της συγχωνεύουσας ή της νέας εταιρίας, η οποία προέκυψε από τη συγχώνευση. Επομένως, αυτές οι αποφάσεις δεσμεύουν αυτή την εταιρία, η οποία εξάλλου δύναται να ασκήσει και τα ένδικα μέσα κατά των αποφάσεων.

Η προθεσμία προς άσκηση έφεσης από τη δικαιούμενη ανώνυμη εταιρία, η οποία συγχωνεύθηκε με άλλη, μετά την κοινοποίηση της σχετικής απόφασης, αρχίζει και για τη διάδοχο εταιρία, από την κοινοποίηση της απόφασης στη συγχωνευθείσα εταιρία. Νέα κοινοποίηση της απόφασης προς τη διάδοχο εταιρία δεν απαιτείται.

Οι εκτελεστοί τίτλοι που υφίστανται στο όνομα της συγχωνευόμενης εταιρίας, δύναται να εκτελεστούν υπέρ και κατά της συγχωνεύουσας ή της νέας εταιρίας.

Η δίκη για ακύρωση απόφασης της γενικής συνέλευσης της συγχωνευόμενης εταιρίας εξακολουθεί να υφίσταται και μετά τη συγχώνευση. Η διαδικασία ακολουθείται ανεξάρτητα από τη συγχώνευση, προς την αποκατάσταση ενδεχόμενης ζημίας των μετόχων ή των τρίτων προσώπων. Αυτή η δικαστική διαμάχη δε δύναται όμως να οδηγήσει σε ακύρωση της συγχώνευσης.

Φύλλο ελέγχου που εκδόθηκε μετά τη συγχώνευση ανώνυμης εταιρίας από άλλη, δε πάσχει νομικά, επειδή έχει εκδοθεί στο όνομα της συγχωνευθείσας ανώνυμης εταιρίας.

Όταν η αναγκαστική εκτέλεση άρχισε κατά ανώνυμης εταιρίας, που συγχωνεύθηκε στη συνέχεια σε άλλη ανώνυμη εταιρία, η εκτέλεση συνεχίζεται κατά της τελευταίας και πρέπει να επιδοθεί σ' αυτή προηγουμένως επιταγή. Οι σχετικές πράξεις που συντάσσονται για τη συνέχιση της αναγκαστικής εκτέλεσης, πρέπει να αναγράφουν ως οφειλέτη την εταιρία που προήλθε από τη συγχώνευση.

Εφόσον, μετά την τελευταία συζήτηση, σε πρώτο βαθμό, ή μετά την έκδοση της απόφασης, επήλθε διαδοχή λόγω συγχωνεύσεως, η έφεση ασκείται από ή απευθύνεται κατά του διαδόχου του αρχικού διαδίκου. Συνεπώς, το δικόγραφο της έφεσης, το οποίο φέρει ως εφεσίβλητη τη συγχωνευόμενη εταιρία, που έπαυσε να υπάρχει, πριν από την άσκηση της έφεσης, είναι άκυρο, για την έλλειψη απαραίτητης διαδικαστικής προϋπόθεσης. Ομοίως, στις προτάσεις θα πρέπει να αναφέρεται η συγχωνεύουσα εταιρία, ως καθολική διάδοχος της συγχωνευόμενης.

VI. Ιδιαίτερες διατυπώσεις μεταβίβασης περιουσιακών στοιχείων (παρ. 3)

Το άρθρο 75(3) ν. 2190/20 αναφέρεται στις ιδιαίτερες διατυπώσεις μεταβίβασης ορισμένων περιουσιακών στοιχείων, όπως π.χ. ακίνητα, πλοία, σήματα κ.λπ.. Το ίδιο ισχύει και για την καταχώριση στο σχετικό μητρώο του διπλώματος ευρεσιτεχνίας, του υποδείγματος χρησιμότητας και του σχεδίου και υποδείγματος, για την καταχώριση της τοπογραφίας στο μητρώο τοπογραφιών του Οργανισμού Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας, για την καταχώριση του πιστοποιητικού φυτικής δημιουργίας στο μητρώο δικαιωμάτων φυτικών ποικιλιών του Υπουργείου Γεωργίας.

Εάν στην εισφερόμενη εταιρική περιουσία περιλαμβάνονται ακίνητα, απαιτείται μεταγραφή της σχετικής συμβολαιογραφικής πράξης (της σύμβασης συγχώνευσης ή άλλης εκδοτικής πράξης, που συντάχθηκε για τη συγκεκριμένη μεταβίβαση).

Η μεταβίβαση εξάλλου ονομαστικών τίτλων, που βρίσκονται στην κατοχή της απορροφώμενης εταιρίας, επέρχεται με την εγγραφή τους στο ειδικό βιβλίο, που ενδεχόμενα έχει οριστεί από το νόμο και όχι από τη δημοσιότητα της συγχώνευσης.

Το άρθρο 997 ΚΠολΔ δεν εμποδίζει τη συγχώνευση και τη μεταβίβαση της κυριότητας του κατασχεμένου ακινήτου στη συγχωνεύουσα εταιρία.

Το μεταβιβαστικό αποτέλεσμα της συγχώνευσης, ως προς τα δικαιώματα που απαιτούν την τήρηση ειδικών διατυπώσεων, ανατρέχει στη στιγμή της ολοκλήρωσης της συγχώνευσης, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 1199 ΑΚ.

Σε περίπτωση κατά την οποία δεν τηρηθούν οι ειδικές διατυπώσεις για τη μεταβίβαση του περιουσιακού στοιχείου, η εταιρία που προκύπτει από τη συγχώνευση, δεν αποκτά κυριότητα επί αυτού του στοιχείου. Ωστόσο, ζήτημα δημιουργείται από το γεγονός ότι η εταιρία που παύει να υπάρχει από τη συγχώνευση, δεν είναι δυνατό να θεωρηθεί ως κυρία του στοιχείου. Επομένως, στην πραγματικότητα, η έλλειψη τήρησης των διατυπώσεων μεταβίβασης απλώς εμποδίζει τη μεταβίβαση της κυριότητας στην εταιρία που προκύπτει από τη συγχώνευση. Με άλλες λέξεις, η ενάσκηση δικαιώματος επί αυτού του στοιχείου, από τη συγχωνεύουσα εταιρία, προϋποθέτει την τήρηση των διατυπώσεων μεταβίβασης. Από την άλλη πλευρά, η μεταγενέστερη από τη συγχώνευση μεταβίβαση αυτού του στοιχείου, από την εταιρία που εξαφανίζεται, δεν είναι νόμιμη, στο μέτρο που η εκπροσώπηση ανύπαρκτου νομικού προσώπου δεν είναι δυνατή. Δεν αποκλείεται ωστόσο η εφαρμογή του άρθρου 1036 ΑΚ, στην περίπτωση μεταβίβασης του συγκεκριμένου κινητού περιουσιακού στοιχείου, από πρόσωπο που εμφανίζεται ως εκπρόσωπος του «μη κυρίου» νομικού προσώπου.

VII. Απαγόρευση ανταλλαγής μετοχών της απορροφώσας (παρ. 4)

Η παράγραφος 4 του άρθρου 75 ν. 2190/20 προβλέπει την απαγόρευση ανταλλαγής μετοχών της απορροφώσας εταιρίας με μετοχές της απορροφώμενης, οι οποίες κατέχονται είτε από την ίδια την απορροφώσα εταιρία, ή από πρόσωπο που ενεργεί για λογαριασμό αυτής της εταιρίας, είτε από την ίδια την απορροφώμενη εταιρία, ή από πρόσωπο που ενεργεί για λογαριασμό αυτής της εταιρίας.

3.9. Άρθρο 76

1. Κάθε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ή των απορροφούμενων εταιρειών ευθύνεται έναντι των μετόχων των εταιριών αυτών και των τρίτων για κάθε πταίσμα του κατά την προετοιμασία και πραγματοποίηση της συγχώνευσης.

2. Κάθε μέλος της επιτροπής που προβλέπει το άρθρο 71 ευθύνεται έναντι των μετόχων της ή των απορροφούμενων εταιρειών και των τρίτων για κάθε πταίσμα του κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του.

Ιστορία του άρθρου: Το άρθρο 76 προστέθηκε με το άρθρο 12 του π.δ. 498/1987 (προσαρμογή στα άρθρα 20 και 21 της Τρίτης Οδηγίας ΕΟΚ).

Εισαγωγή

Το άρθρο 76 του ν. 2190/1920 αναφέρεται στην ατομική ευθύνη των μελών του διοικητικού συμβουλίου των εταιριών που μετέχουν στη συγχώνευση και των μελών της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων. Η ως άνω διάταξη καθιερώνει ευθεία αγωγή των μετόχων και των δανειστών των εταιριών που απορροφούνται ή εξαγοράζονται ή συνιστούν νέα εταιρία, για την ικανοποίηση της αντανακλαστικής ζημίας που τα πρόσωπα αυτά υπέστησαν από ζημιολύγες πράξεις των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων.

I. Η ratio legis της διάταξης του άρθρου 76 παρ. 1

Πρόκειται για εξαιρετική διάταξη του ιδιωτικού δικαίου, η οποία προβλέπει στην περίπτωση της συγχώνευσης, αποκατάσταση της έμμεσης ζημίας του μετόχου και του δανειστή, δεδομένου ότι στο δίκαιό μας, μόνο κατ' εξαίρεση γίνεται δεκτή η αξίωση αποζημίωσης των εμμέσως ζημιωθέντων.

Το άρθρο 76 του ν. 2190/1920 ρυθμίζει την περίπτωση της ευθύνης των μελών του διοικητικού συμβουλίου της απορροφώμενης εταιρίας, έναντι των μετόχων της και των μελών της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων, έναντι των μετόχων των απορροφούμενων εταιριών. Η διατύπωση του άρθρου δεν περιλαμβάνει και την ευθύνη των μελών του διοικητικού συμβουλίου της απορροφώσας εταιρίας, έναντι των μετόχων της απορροφώσας εταιρίας.

Η ελλιπής ρύθμιση της ευθύνης των μελών του διοικητικού συμβουλίου και της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων από το άρθρο 76 οφείλεται στο γεγονός, ότι αυτή η διάταξη βασίστηκε στα άρθρα 20 και 21 της 3ης οδηγίας (αυτή η οδηγία πάντως δε ρυθμίζει και την περίπτωση της ευθύνης αυτών των προσώπων έναντι των τρίτων). Οι συντάκτες αυτού του ευρωπαϊκού κειμένου έκριναν ότι, ειδικές διατάξεις για την

ευθύνη των μελών του διοικητικού συμβουλίου και των υπεύθυνων για το λογιστικό έλεγχο επιβάλλονται μόνο ως προς την απορροφούμενη εταιρία, επειδή αυτή εξαφανίζεται μετά τη συγχώνευση, ως ιδιαίτερο νομικό πρόσωπο. Αντίθετα, η απορροφώσα εξακολουθεί να υφίσταται και οι διατάξεις του κοινού δικαίου δύνανται να τύχουν εφαρμογής.

II. Το πεδίο εφαρμογής

A. Έγκυρη Συγχώνευση

Η ευθύνη του άρθρου 76 παρ. 1 προϋποθέτει για την εφαρμογή του έγκυρη συγχώνευση. Καλύπτει δε μόνο τις περιπτώσεις πρόκλησης ζημίας μετά την ολοκλήρωση της συγχώνευσης. Γίνεται δε δεκτό, ότι η έκφραση «κατά την προετοιμασία» υπονοεί πράξεις που διενεργήθηκαν μεν κατά το προπαρασκευαστικό της συγχώνευσης στάδιο, προκαλούν όμως ζημία μόνο στο μέτρο που η συγχώνευση πραγματοποιήθηκε. Ο λόγος είναι ότι πριν από το χρονικό σημείο της πραγματοποίησης της συγχώνευσης και συγκεκριμένα πριν από την καταχώριση στο ΜΑΕ, εφαρμόζεται το κοινό δίκαιο της ευθύνης των μελών των οργάνων διοίκησης της εταιρίας, δεδομένου ότι οι συγχωνεύμενες εταιρίες διατηρούν τη νομική τους προσωπικότητα και είναι συνεπώς άμεσοι δικαιούχοι της αξιώσεως αποζημιώσεως.

B. Αντανακλαστική (Έμμεση) Ζημία

Η έμμεση ζημία του μετόχου προσδιορίζεται ως αντανάκλαση της εταιρικής ζημίας. Δηλαδή είναι η ζημία που υφίσταται ο μέτοχος στην οικονομική του συμμετοχή στην εταιρική περιουσία λόγω της ζημίας της τελευταίας.

Γίνεται δεκτό, ότι η ζημία των μετόχων είναι η μείωση της εσωτερικής αξίας της μετοχής λόγω της μείωσης της περιουσίας της εταιρίας. Περαιτέρω λέγεται, ότι η μείωση αυτή εκδηλώνεται με πτώση της αξίας των μετοχών ή με διανομή μικρότερου μερίσματος. Όπως ορθώς υποστηρίζεται, ο όρος έμμεση ζημία, δεν διακρίνεται για την ακρίβειά του, καθώς δεν πρόκειται για έμμεση ζημία, αλλά για εμμέσως ζημιωθέντα. Το επιχείρημα είναι ότι η εμμεσότητα δεν συνίσταται στην έννοια της ζημίας, αλλά στον κύκλο των ζημιωθέντων.

Υποστηρίζεται περαιτέρω, ότι υπάρχει ζημία στην εταιρία και συνεπώς πρόκειται για εμμέσως ζημιωθέντα, όχι μόνο όταν η αξία της περιουσίας έχει μειωθεί ή έχει αποτραπεί η αύξησή της, αλλά και όταν διαπιστώνονται αρνητικές επιπτώσεις στην μελλοντική εξέλιξη της πορείας της επιχείρησης.

Η ζημία των δανειστών δεν προκύπτει a priori από τη μείωση της εταιρικής περιουσίας, αντίθετα απαιτείται τέτοια μείωση, έτσι ώστε η εναπομείνουσα περιουσία να μην επαρκεί για την πλήρη ικανοποίηση των εταιρικών δανειστών. Υποστηρίζεται δε ότι, οι εταιρικοί δανειστές υφίστανται ζημία, όταν η εταιρία έχει καταστεί πλέον αφερέγγυα.

Γ. Δικαιούχοι της αποζημίωσης

Το ερώτημα που τίθεται εν προκειμένω είναι, αν δικαιούχοι της αποζημίωσης βάσει της διατάξεως του άρθρου 76 παρ. 1 του ν. 2190/1920, είναι οι ενάγοντες

μέτοχοι και δανειστές των συγχωνευόμενων εταιριών ή η απορροφώσα εταιρία ως καθολική διάδοχος των συγχωνευόμενων εταιριών.

Στη θεωρία υπήρχε έντονη αμφισβήτηση σχετικά με το αν πρόκειται για ευθεία ή πλαγιαστική αγωγή των μετόχων και δανειστών των συγχωνευόμενων εταιριών.

1. Το ζήτημα της αποκατάστασης της έμμεσης ζημίας των μετόχων γενικά

Η διάκριση των αμέσως και εμμέσως ζημιωθέντων έχει τις ρίζες της στη θεωρία του αστικού δικαίου. Άμεσα ζημιωθείς είναι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που προσβλήθηκε από την αδικοπραξία άμεσα στα δικαιώματα ή τα έννομα συμφέροντά του. Ενώ έμμεσα ζημιωθείς είναι αυτός που μόνο αντανακλαστικά ζημιώθηκε από την αδικοπραξία σε βάρος άλλου.

Στα πλαίσια του εταιρικού δικαίου, οι μέτοχοι και οι δανειστές είναι εμμέσως ζημιωθέντες, δεδομένου ότι, όπως προαναφέρθηκε, η ζημία των πρώτων έγκειται στη μείωση της αξίας τους στα κέρδη της εταιρίας και το προϊόν της επιχείρησης, ενώ των δεύτερων στη διακινδύνευση ικανοποίησης της απαίτησής τους. Η ζημία που υφίστανται οι μέτοχοι και οι δανειστές από τη μείωση της αξίας της περιουσίας, δηλαδή η αντανακλαστική τους ζημία, αποκαθίσταται κατά το εταιρικό δίκαιο με την ευθεία ή πλαγιαστική εταιρική αγωγή κατά το άρθρο 22 β του ν. 2190/1920.

Υποστηρίζεται, ότι είναι δυνατή η ευθεία αγωγή του μετόχου κατά ΑΚ 914 κατά μέλους ΔΣ για αποκατάσταση της αντανακλαστικής ζημίας του. Περαιτέρω, υποστηρίζεται, ότι η αποκατάσταση της έμμεσης ζημίας του μετόχου παρίσταται ως ζήτημα επιβαλλόμενο από την κατά την καλή πίστη άρση της νομικής προσωπικότητας. Ιδιαίτερη είναι όμως, η άποψη, σύμφωνα με την οποία, ο ζημιωθείς μέτοχος, δικαιούται να εναγάγει ευθέως τα μέλη του ΔΣ με αίτημα την αυτούσια (in natura) αποκατάσταση της ζημίας, δηλαδή την καταβολή του ποσού της αποζημίωσης προς την εταιρία κατ' εφαρμογή του άρθρου 297 εδ. β' ΑΚ.

Από την άλλη πλευρά όμως, η κρατούσα γνώμη στη θεωρία δέχεται, ότι δεν υπάρχει βάσει του ισχύοντος δικαίου δυνατότητα αποκατάστασης της έμμεσης ζημίας του μετόχου, είτε ευθέως, είτε πλαγιαστικώς, δεδομένου ότι ο μέτοχος δεν είναι δανειστής της εταιρίας. Η μόνη δυνατότητα αποκατάστασης ζημίας μετόχου είναι η ικανοποίηση της άμεσης ζημίας, όπως είναι η ζημία κάθε τρίτου.

2. Το ζήτημα της αποκατάστασης της έμμεσης ζημίας των μετόχων στη συγχώνευση

Από μερίδα της θεωρίας υποστηρίχθηκε, ότι η διάταξη του άρθρου 76 παρ. 1 του ν. 2190/1920 καθιερώνει αγωγή των μετόχων και δανειστών ως αμέσως ζημιωθέντων. Υποστηρίχθηκε, όμως και η άποψη ότι πρόκειται για μορφή πλαγιαστικής αγωγής, έτσι ώστε οι μέτοχοι και οι δανειστές των συγχωνευόμενων εταιριών να μπορούν, ως μη δικαιούχοι, να ασκούν τις αξιώσεις αποζημίωσης των εταιριών υπό την προϋπόθεση, ότι οι τελευταίες δεν προβαίνουν στην ενάσκηση αυτών των αξιώσεων.

Αντίστοιχη προβληματική αναπτύχθηκε και στα πλαίσια ερμηνείας του άρθρου 26 του ν. 3190/1955. Η παλιότερη θεωρία και νομολογία δεχόταν, ότι δικαιούχοι της αποζημίωσης είναι οι εταίροι και οι δανειστές της ΕΠΕ. Η νεωτέρα όμως θεωρία και νομολογία δέχεται, ότι πρόκειται για ένα είδος πλαγιαστικής αγωγής των εταίρων και των δανειστών της ΕΠΕ, η οποία αποκαθιστά την ολιγωρία ή την άρνηση της εταιρίας να προβεί στην άσκηση της εταιρικής αγωγής.

Στην περίπτωση όμως της συγχώνευσης, ορθότερη είναι η άποψη, τόσο από γραμματικής όσο και τελεολογικής απόψεως, ότι η διάταξη του άρθρου 76 παρ. 1 αφορά στην αποκατάσταση της αντανακλαστικής (έμμεσης) ζημίας, την οποία υπέστησαν οι μέτοχοι και οι δανειστές των εταιριών που συγχωνεύθηκαν, οι οποίες συγχωνευόμενες εταιρίες είναι εκείνες που υπέστησαν την άμεση ζημία. Το άρθρο 76 παρ. 1 του ν. 2190/20 εισάγει δικαίωμα ευθείας αγωγής των μετόχων και των τρίτων, για την ικανοποίηση της αντανακλαστικής ζημίας τους, διότι ο δικαιολογητικός λόγος της ρύθμισης και της συναφούς κοινοτικής αυτής, όπως προαναφέρθηκε, είναι η εξισορρόπηση των συμφερόντων των μετόχων και δανειστών των συγχωνευόμενων έναντι των συγχωνευουσών εταιριών. Πράγματι, στην τελευταία περίπτωση οι μέτοχοι και δανειστές δικαιούνται πάντα στην άσκηση της εταιρικής αγωγής (ευθείας ή πλαγιαστικής), δεδομένου ότι υφίσταται το νομικό πρόσωπο της εταιρίας, ενώ στην περίπτωση που έχει ολοκληρωθεί η συγχώνευση, δεν υφίσταται νομική προσωπικότητα των συγχωνευόμενων εταιριών και συνεπώς η άσκηση της εταιρικής αγωγής δεν είναι δυνατή και κατ' επέκταση η αντανακλαστική ζημία των μετόχων και των δανειστών τους δεν μπορεί άλλως να αποκατασταθεί.

Κατ' ακολουθία των ανωτέρω, η αξίωση προς αποζημίωση ωφελεί μόνο τους μετόχους και τους δανειστές και συνεπώς δεν μεταβιβάζεται στη συγχωνεύουσα εταιρία, ως καθολική διάδοχο της συγχωνευόμενης. Αξίζει να σημειωθεί, ότι αν δεν υπήρχε η εν λόγω διάταξη του άρθρου 76 παρ. 1 του ν. 2190/1920, η αξίωση αποζημίωσης θα μεταβιβαζόταν στην εταιρία, η οποία και θα ήταν και η μόνη δικαιούχος των ως άνω αξιώσεων.

III. Οι λοιποί όροι εφαρμογής

1. Φύση και προϋποθέσεις της ευθύνης του άρθρου 76 παρ. 1

Η ευθύνη που καθιερώνει το άρθρο 76 παρ. 1 του ν. 2190/1920 έχει κατά βάση αδικοπρακτική φύση. Όπως ορθώς υποστηρίζεται, η «ευθύνη είναι ex lege, εντάσσεται όμως στο σύστημα της αδικοπρακτικής ευθύνης».

Πέραν από τη θεμελίωση του παρανόμου, το οποίο θα αναλυθεί κατωτέρω, πρέπει να συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις της ΑΚ 914, δηλαδή υπαιτιότητα, ζημία, αιτιώδης σύνδεσμος. Η ευθύνη της διάταξης του άρθρου 76 παρ. 1, υφίσταται ακόμη και για ελαφρά αμέλεια. Το βάρος δε απόδειξης της έλλειψης υπαιτιότητας φέρουν τα μέλη του ΔΣ. Το γεγονός ότι οι πράξεις των μελών του ΔΣ στηρίζονται στην απόφαση της γενικής συνέλευσης για τη συγχώνευση, δεν τους απαλλάσσει από την ευθύνη. Στην πραγματικότητα, δεν είναι δυνατό να γίνει αποδεκτό ότι η πράξη των μελών του διοικητικού συμβουλίου στηρίζεται στην απόφαση για τη συγχώνευση και ως εκ τούτου αυτοί να απαλλάσσονται.

Η ευθύνη με βάση αυτό το άρθρο δεν αναιρεί την ευθύνη έναντι της εταιρίας, κατ' εφαρμογή του άρθρου 22α ν. 2190/20, το οποίο εφαρμόζεται και σε περίπτωση

θεμελίωσης ευθύνης κατά τη διάρκεια της διαδικασίας συγχώνευσης. Αμφισβητούμενο είναι εν προκειμένω, αν η ευθύνη βάσει του άρθρου 76 παρ. 1 του ν. 2190/1920 υπόκειται στις ουσιαστικές και διαδικαστικές προϋποθέσεις του άρθρου 22α του ν.2190/1920. Ορθότερο είναι να δεχθούμε, ότι στην περίπτωση του άρθρου 76 παρ. 1, πρόκειται για μια αυτοτελή διάταξη, ανεξάρτητη της διατάξεως του 22α περί της εταιρικής αγωγής.

Επιρρωνύεται το τελευταίο από το γεγονός, ότι το άρθρο 22α του ν. 2190/1920 αποτελεί εξαιρετική διάταξη, η οποία δεν επιδέχεται αναλογικής εφαρμογής.

2. Θεμελίωση του παρανόμου των πράξεων των μελών του ΔΣ

Αξίωση αποζημίωσης κατά των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου (ΔΣ) θεμελιούται καταρχήν, όταν τα μέλη του ΔΣ παραβιάζουν διατάξεις του καταστατικού της ανωνύμου εταιρίας, η οποία πρόκειται να συγχωνευθεί ή όταν παραβαίνουν τις υποχρεώσεις τους, όπως αυτές περιγράφονται στο ν. 2190/1920. Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ευθύνονται σε περίπτωση παράβασης του καθήκοντος επιμελείας, που απαιτείται κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Το παράνομο, δηλαδή, συνίσταται στην εκ μέρους του μέλους του ΔΣ, παράβαση των επιταγών της καλής πίστης, που αξιώνουν επιμελή διαχείριση από κάθε διαχειριστή ξένης περιουσίας. Τα μέλη του ΔΣ ευθύνονται, όταν δεν προστατεύουν τα συμφέροντα της εταιρίας και των μετόχων τόσο κατά τη διαδικασία της συγχώνευσης όσο και κατά τη σύνταξη της έκθεσής τους προς τη Γενική Συνέλευση.

Σύμφωνα με το άρθρο 69 παρ. 4 του ν. 2190/1920, το Διοικητικό Συμβούλιο κάθε εταιρίας που μετέχει στη συγχώνευση, έχει την υποχρέωση να συντάξει λεπτομερή έκθεση, στην οποία να επεξηγεί και δικαιολογεί από νομική και οικονομική άποψη, το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης και ειδικότερα τη σχέση ανταλλαγής μετοχών, αναφέροντας παράλληλα τις δυσχέρειες που προέκυψαν κατά την εκτίμηση της περιουσίας των συμβαλλομένων εταιριών.

Γίνεται δεκτό, ότι ο λανθασμένος υπολογισμός της αξίας της περιουσίας της συγχωνευόμενης εταιρία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 76 ν. 2190/20. Ομοίως, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 76 παρ. 1 η πλημμελής διαμόρφωση των όρων της συγχώνευσης ή της έκθεσης του συμβουλίου κ.λπ. (ibid).

Γίνεται δεκτό, ότι η ευθύνη του άρθρου 76 παρ. 1 καλύπτει την ευθύνη κάθε προσώπου που ασκεί τη διοίκηση της εταιρίας, ανεξάρτητα από το γεγονός εάν αποτελεί μέλος του διοικητικού συμβουλίου, όπως του διευθύνοντος συμβούλου.

3. Θεμελίωση του παράνομου των πράξεων των μελών της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 76 παρ. 2 του ν. 2190/1920, προβλέπεται ευθύνη κάθε μέλους της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων έναντι των μετόχων της απορροφώσας εταιρίας και των τρίτων για κάθε πταίσμα του κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του. Καθιερώνεται, ευθεία αγωγή των μετόχων και των δανειστών των συγχωνευομένων εταιριών κατά των ενεργειών ή παραλείψεων των μελών της

Επιτροπής Εμπειρογνομόνων, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα την επέλευση αντανακλαστικής ζημίας σε αυτούς.

Στην εισηγητική έκθεση του π.δ. 498/1987, ορίζεται, ότι έργο της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων δεν είναι ο υπολογισμός, αλλά η επαλήθευση του υπολογισμού των περιουσιών των συμβαλλομένων εταιριών και η έκφραση γνώμης αναφορικά με τη σχέση ανταλλαγής των μετοχών. Συνεπώς, η υποχρέωση της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων συνίσταται στην επαλήθευση της εκτίμησης των περιουσιακών στοιχείων των συγχωνευομένων εταιριών καθώς και του δικαίου και λογικού χαρακτήρα της σχέσης ανταλλαγής και όχι σε εκτιμήσεις περί της σκοπιμότητας της συγχώνευσης. Σύμφωνα με το άρθρο 71 παρ. 1, στην έκθεση της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων πρέπει υποχρεωτικά να περιλαμβάνεται δήλωση για το δίκαιο και λογικό χαρακτήρα της σχέσης ανταλλαγής των μετοχών που καθορίστηκε με το σχέδιο της σύμβασης συγχώνευσης, αναφορά στην αξία των περιουσιών των συμβαλλομένων εταιριών, αναφορά στη μέθοδο καθορισμού της σχέσης ανταλλαγής και δήλωση για την καταλληλότητα των παραπάνω μεθόδων καθώς και για τις δυσκολίες που αυτές προκάλεσαν κατά την εκτίμηση. Το πόρισμα που θα προκύψει, υποχρεούται η Επιτροπή να το υποβάλλει στην αρμόδια εποπτική αρχή και στις γενικές συνελεύσεις των συγχωνευόμενων εταιριών. Τυχόν πλημμέλεια κατά τη σύνταξη της έκθεσης ελέγχου εκ μέρους των μελών της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων, η οποία έχει ως συνέπεια την υποτίμηση της αξίας περιουσίας της συγχωνευθείσας εταιρίας, δημιουργεί τις προϋποθέσεις της αξίωσης αποζημίωσης κατ' αυτών.

Πρόβλημα ανακύπτει σχετικά με τον προσδιορισμό εκείνης της πλημμέλειας στην έκθεση ελέγχου, η οποία δημιουργεί τις προϋποθέσεις αποζημίωσης, δεδομένου ότι η σχέση ανταλλαγής βασίζεται όχι πάντα σε μαθηματικούς τύπους, αλλά σε συνδυασμό πολλών παραγόντων. Η σχέση ανταλλαγής είναι μια επιχειρηματική απόφαση, η οποία λαμβάνει υπόψη της εκτός από τις καθαρές θέσεις της εταιρίας και άλλους παράγοντες, όπως τη συμμετοχή εταιρίας στη μελλοντική κερδοφορία της απορροφώσας. Συνεπώς, είναι δυσχερές ζήτημα ο καθορισμός της πλημμέλειας της έκθεσης ελέγχου της Επιτροπής, η οποία δημιουργεί τις προϋποθέσεις της αποζημίωσης.

Γίνεται δε περαιτέρω δεκτό, ότι το άρθρο 76 εφαρμόζεται κατ' αναλογία και για τη θεμελίωση της ευθύνης των ορκωτών ελεγκτών ή, γενικότερα, των προσώπων που ασκούν το λογιστικό έλεγχο της συγχώνευσης.

4. Ζημία και Υπολογισμός της

Ο υπολογισμός της αντανακλαστικής ζημίας των μετόχων ή των δανειστών θα γίνει με βάση αφενός μεν την αξία της περιουσίας της συγχωνευόμενης εταιρίας, κατά το χρόνο πραγματοποίησης της συγχώνευσης, αφετέρου δε, ως προς το μέτοχο, με βάση το ποσοστό συμμετοχής στο κεφάλαιο της συγχωνευόμενης εταιρίας και, ως προς το δανειστή, με βάση το ποσό της απαίτησής του έναντι της εταιρίας.

Ως προς τους μετόχους, θα υπολογιστεί το ύψος της ζημίας που υφίσταται η εταιρική περιουσία και, κατόπιν, η επίπτωση αυτής της ζημίας στη συμμετοχή του μετόχου και, συνακόλουθα, στη συμμετοχή του στη συγχωνεύουσα εταιρία. Το ποσό της αποζημίωσης θα ισούται με τη διαφορά μεταξύ της αξίας των μετοχών που ο

μέτοχος έλαβε και της αξίας των μετοχών που θα λάμβανε, εάν η αξία της αρχικής του συμμετοχής είχε υπολογιστεί σωστά.

Ως προς τους δανειστές, το ποσό της αποζημίωσης θα υπολογίζεται με βάση την αύξηση του κινδύνου μη είσπραξης της απαίτησής τους, εξαιτίας είτε της συνδρομής τους με τους δανειστές της συγχωνεύουσας εταιρίας είτε της περιουσιακής ανέχειας αυτής της εταιρίας.

IV. Διαδικασία ενάσκησης των αξιώσεων αποζημίωσης

Σε κάθε περίπτωση, η ρύθμιση του άρθρου 76 παρ. 1 του ν. 2190/1920, παρά το εξαιρετικό του χαρακτήρα της, είναι ελλιπής, διότι δεν καθιερώνει διαδικασία ενάσκησης των αξιώσεων των μετόχων και δανειστών έναντι των μελών του ΔΣ. Συνεπώς, ανακύπτει το πρόβλημα της πιθανής άσκησης μεμονωμένων αγωγών των μετόχων και των δανειστών με τον κίνδυνο της έκδοσης αντιφατικών αποφάσεων. Στο γερμανικό δίκαιο των ανωνύμων εταιριών, προβλέπεται διορισμός ειδικού εκπροσώπου για την άσκηση των ως άνω αξιώσεων, καθώς και σειρά ικανοποίησης των απαιτήσεων με προνόμιο των δανειστών έναντι των μετόχων. Συγκεκριμένα, διορίζεται ειδικός εκπρόσωπος αιτήσει των παλιών μετόχων των συγχωνευομένων εταιριών ή των δανειστών, ο οποίος μετά την είσπραξη των σχετικών κονδυλίων, θα αποζημιώσει κατά πρώτον τους μετόχους και τους δανειστές, σε περίπτωση που πρόκειται για ευθεία ζημία αυτών. Ενώ αν πρόκειται για αντανakλαστική ζημία, ο ειδικός εκπρόσωπος θα αποζημιώσει κατά πρώτο λόγο τους δανειστές και εν συνεχεία, θα διανείμει το εναπομείναν ποσό στους μετόχους κατά την αναλογία συμμετοχής του καθενός στο κεφάλαιο των συγχωνευομένων εταιριών. Συνεπώς, ορθώς υποστηρίζεται, ότι *de lege ferenda*, υπάρχει ανάγκη πρόβλεψης στο ελληνικό δίκαιο, συστήματος συλλογικής ικανοποίησης των μετόχων και των δανειστών.

V. Αξιώσεις αποζημίωσης βάσει της ΑΚ 914

Το άρθρο 76 του ν. 2190/1920 δεν αποκλείει τη θεμελίωση της ευθύνης και σε άλλες διατάξεις του κοινού δικαίου της αδικοπρακτικής ευθύνης. Γίνεται αναφορά στη μη αντανakλαστική ζημία, δεδομένου ότι κατά την ΑΚ 914, δεν αποκαθίσταται η έμμεση ζημία των μετόχων ανωνύμου εταιρίας.

Περίπτωση ευθύνης σύμφωνα με το άρθρο 914 ΑΚ υφίσταται, όταν το διοικητικό συμβούλιο όρισε δυσμενή για τους μετόχους σχέση ανταλλαγής, γεγονός που προκάλεσε άμεση (μη αντανakλαστική) ζημία σε αυτούς. Η αποζημίωση, σε αυτή την περίπτωση, θα καλύπτει τη ζημία που θα έχουν υποστεί οι μέτοχοι από την απόκτηση μετοχών μειωμένης αξίας.

Στη Γερμανία γίνεται δεκτό, ότι το δικαστήριο θα ορίσει την ακριβή σχέση ανταλλαγής, με τη βοήθεια πραγματογνώμονα. Το ποσό της αποζημίωσης θα καλύπτει και την ενδεχόμενη απώλεια μερισμάτων που είχε ο μέτοχος, επειδή θα έχει λάβει λιγότερες μετοχές από αυτές που θα λάμβανε, εάν η σχέση ανταλλαγής είχε υπολογιστεί σωστά και μάλιστα έντοκα, από το χρονικό σημείο που ορίζεται στα άρθρα 69 παρ. 1 εδ. δ και 81 παρ. 1, εδ. δ του ν. 2190/20 (*ibid*). Αυτά τα ποσά θα υπολογίζονται με βάση τα ποσά που θα είχαν εισπράξει οι μέτοχοι, εάν η σχέση ανταλλαγής είχε υπολογιστεί σωστά (*ibid*).

Η νομολογία δέχθηκε ότι πρόκειται για άμεση και όχι έμμεση ζημία του μετόχου και κατ' επέκταση συντρέχει περίπτωση ευθύνης σύμφωνα με την ΑΚ 914, όταν η μείωση της εσωτερικής αξίας της μετοχής επέρχεται εξαιτίας παράνομης αύξησης στο κεφάλαιο της εταιρίας, στο μέτρο που με την απόφαση για την αύξηση παραβιάστηκαν διατάξεις των άρθρων 25 παρ. 1 και 29 της 2ης κοινοτικής οδηγίας, οι οποίες αποσκοπούν στη διασφάλιση των μετόχων.

3.9. Άρθρο 77 Ακυρότητα της συγχώνευσης

1. Η συγχώνευση κηρύσσεται άκυρη με απόφαση του μονομελούς πρωτοδικείου, το οποίο δικάζει κατά τη διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας, μόνο αν:

α) δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις του άρθρου 74, ή

β) αποδειχθεί ότι η απόφαση της γενικής συνέλευσης μιας από τις εταιρείες που συγχωνεύθηκαν και που ενέκρινε τη συγχώνευση είναι άκυρη ή ακυρώσιμη κατά τις διατάξεις των άρθρων 35α παρ. 1 και 35β παρ. 1.

2. Η αγωγή για την ακύρωση της συγχώνευσης είναι απαράδεκτη, αν:

α) παρήλθαν έξι μήνες από την ημερομηνία καταχώρησης, στο μητρώο ανώνυμων εταιρειών, της εγκριτικής απόφασης της συγχώνευσης, που προβλέπεται από το άρθρο 74, ή

β) έπαψαν να υπάρχουν λόγοι για τους οποίους θα μπορούσε να γίνει η ακύρωση.

3. Το αρμόδιο δικαστήριο παρέχει στις ενδιαφερόμενες εταιρείες προθεσμία για την άρση των λόγων ακυρότητας της συγχώνευσης, όταν η άρση αυτή είναι εφικτή.

4. Η δικαστική απόφαση που κηρύσσει την ακυρότητα της συγχώνευσης υποβάλλεται στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 7β.

5. Η τριτανακοπή κατά της απόφασης που κηρύσσει την ακυρότητα της συγχώνευσης μπορεί να ασκηθεί μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από την υποβολή της δικαστικής απόφασης στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 7β.

6. Η δικαστική απόφαση που κηρύσσει την ακυρότητα της συγχώνευσης δεν θίγει το κύρος των υποχρεώσεων που γεννήθηκαν σε όφελος ή σε βάρος της απορροφούσας εταιρείας στην περίοδο μετά την ημερομηνία καταχώρησης, στο μητρώο ανώνυμων εταιρειών, της εγκριτικής απόφασης της συγχώνευσης, που προβλέπεται από το άρθρο 74, και πριν από την υποβολή της απόφασης αυτής στη δημοσιότητα που προβλέπεται από την παρ. 4 του άρθρου αυτού.

7. Οι εταιρείες που έλαβαν μέρος στη συγχώνευση ευθύνονται εις ολόκληρον για τις υποχρεώσεις της προηγούμενης παραγράφου.

A. Εισαγωγικά

I. Φυσιογνωμία της ρύθμισης

Το άρθρο 77 προβλέπει τους λόγους ακυρότητας της συγχώνευσης, τη δικονομική οδό προβολής των λόγων αυτών καθώς και τις συνέπειες που έχει η κήρυξη της ακυρότητας από το δικαστήριο.

Οι διατάξεις του, πάντως, δεν αντιμετωπίζουν το φαινόμενο της ελαττωματικής συγχώνευσης σε όλες του τις εκφάνσεις, καθώς είναι προσανατολισμένες αποκλειστικά στην ολοκληρωμένη συγχώνευση, δηλαδή στη συγχώνευση που παρήγαγε τα έννομα αποτελέσματα της σύμφωνα με το άρθρο 75.

Μένει έτσι κατ' αρχήν αρρυθμιστο το ζήτημα των ελαττωμάτων που πλήττουν την «προπαρασκευαζόμενη» συγχώνευση, δηλαδή τις κατ' ιδίαν πράξεις (δικαιοπρακτικού ή μη χαρακτήρα), η «συνέργεια» των οποίων είναι απαραίτητη κατά νόμο, προκειμένου να επέλθει το οργανωτικό αποτέλεσμα της «ενοποίησης» δύο ή περισσότερων ανωνύμων εταιριών σε μια και μόνη ανώνυμη εταιρία.

Δεδομένου μάλιστα ότι η επέλευση του οργανωτικού αυτού αποτελέσματος προϋποθέτει αναγκαίως την καταχώριση που προβλέπεται στο άρθρο 75 παρ. 1, είναι σαφές ότι πριν από την καταχώριση αυτή δεν μπορεί κατά νομική ακριβολογία να γίνεται λόγος ούτε για συγχώνευση ούτε πολύ περισσότερο για ακυρότητά της.

Επίσης, εκτός της ρύθμισης του άρθρου 77 καταλείπεται εν μέρει η ελαττωματική συγχώνευση με σύσταση νέας εταιρίας, στο βαθμό που το άρθρο 80 παρ. 1 καθιστά στην περίπτωση αυτή εφαρμοστέο το άρθρο 77. Η εφαρμογή του άρθρου 77, ωστόσο τελεί υπό την «επιφύλαξη» της εφαρμογής του άρθρου 4α. Περισσότερες διευκρινίσεις για την ποιότητα και την έκταση της επιφύλαξης αυτής, πάντως, δεν παρέχονται από το άρθρο 80 παρ. 1.

Αδιάσπαστο σύνολο με τη ρύθμιση του άρθρου 77 αποτελούν και οι διατάξεις του άρθρου 76, οι οποίες αφορούν στην ευθύνη των μελών του διοικητικού συμβουλίου και της επιτροπής εμπειρογνομόνων των εταιριών που συγχωνεύθηκαν, έναντι μετόχων και τρίτων.

Στο βαθμό που χορηγούν αξιώσεις αποζημίωσης για πταίσματα κατά την προετοιμασία και πραγματοποίηση της συγχώνευσης, οι διατάξεις του άρθρου 76 συμπληρώνουν τη ρύθμιση του άρθρου 77, η οποία παρέχει τη δυνατότητα αυτούσιας (in natura) αποκατάστασης της ζημίας, που υπέστησαν εξαιτίας της συγχώνευσης οι μέτοχοι και οι δανειστές των εταιριών που συγχωνεύθηκαν.

Ελλιπώς ρυθμίζονται από το άρθρο 77 και οι συνέπειες που έχει η δικαστική ανατροπή της συγχώνευσης. Οι παράγραφοι 6 και 7, συγκεκριμένα, αναφέρονται σε ορισμένες μόνο από τις περιουσιακές συνέπειες της ανατροπής, αλλά δεν εκτείνονται καθόλου σε σημαντικά θέματα, όπως η ανατροπή της οιονεί καθολικής διαδοχής. Πέραν αυτού, το άρθρο 77 σιωπά και ως προς το ουσιωδέστατο ζήτημα των σωματειακών συνεπειών της ανατροπής, δηλαδή, των συνεπειών που αφορούν στη νομική προσωπικότητα των εταιριών που συγχωνεύθηκαν και τη μετοχική ιδιότητα των μελών τους.

Οι εφαρμοστέοι κανόνες για όλα τα μη ρυθμιζόμενα από το νόμο θέματα πρέπει να αναζητηθούν σε γενικότερες αρχές του δικαίου της ανώνυμης εταιρίας.

II. Νομοθετικά συστήματα – Η δικαιοπολιτική σκοπιμότητα της ισχύουσας ρύθμισης

Η ρύθμιση του άρθρου 77 έλκει την καταγωγή της από το άρθρο 22 της 3ης Οδηγίας εταιρικού δικαίου του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ήδη Ευρωπαϊκής Ένωσης), το περιεχόμενο της οποίας μεταφέρθηκε σχεδόν αυτολεξεί στο ελληνικό δίκαιο από το π.δ. 498/1987.

Η 3η Οδηγία, πάντως, κατέλειπε στα κράτη μέλη τη διακριτική ευχέρεια είτε να επιτρέψουν τη δικαστική ανατροπή (ακύρωση) της ελαττωματικής συγχώνευσης με τους όρους και τις προϋποθέσεις που διατυπώνει το άρθρο 22 αυτής είτε να αποκλείσουν εξ ολοκλήρου τη δυνατότητα ανατροπής, επιτρέποντας μόνο την ενάσκηση αξιώσεων αποζημίωσης σε βάρος των υπαιτίων για την ελαττωματικότητα προσώπων.

Συμπλέοντας με ένα νομοθετικό ρεύμα που αποτυπώνεται προέχοντος στο ισχύον γαλλικό δίκαιο, ο Έλληνας νομοθέτης επέλεξε την πρώτη από τις ανωτέρω εκδοχές, η οποία επιτρέπει μεν τη δικαστική ανατροπή της ελαττωματικής συγχώνευσης, αλλά μεριμνά ταυτοχρόνως για την επιβίωση όλων εκείνων των συνεπειών της, οι οποίες κατά τη «φύση του πράγματος» είναι αδύνατο να θεωρηθεί ότι ουδέποτε υπήρξαν.

Στον αντίποδα βρίσκονται ευρωπαϊκές νομοθεσίες όπως η γερμανική και η ιταλική, οι οποίες, μετά την κατά νόμο παραγωγή των εννόμων αποτελεσμάτων της συγχώνευσης, αποκλείουν τη δυνατότητα επαναφοράς των πραγμάτων στην προηγούμενη (προ της συγχώνευσης) κατάσταση με διαπλαστική δικαιοδοτική ή διοικητική πράξη. Ο αποκλεισμός της δυνατότητας αυτής, ωστόσο, συνδυάζεται (ιδίως στο γερμανικό δίκαιο) με μια εξαιρετικά εκλεπτυσμένη ρύθμιση σχετικά με τους δικαιούχους, τους υπόχρεους και τη διαδικασία ενάσκησης αξιώσεων αποζημίωσης κατά των προσώπων που βαρύνονται με πταίσμα ως προς την πραγματοποίηση της συγχώνευσης.

Τα δύο νομοθετικά ρεύματα που προαναφέρθηκαν δημιουργούν δύο διαφορετικά επίπεδα προστασίας των συμφερόντων που πλήττονται από την ελαττωματική συγχώνευση.

Στο πλαίσιο του πρώτου ρεύματος, πραγματικά, ο θιγόμενος μέτοχος έχει τη δυνατότητα να προκαλέσει την επαναφορά στην προηγούμενη κατάσταση και να επανακτήσει έτσι την αρχική μετοχική του σχέση. Στο πλαίσιο του δεύτερου ρεύματος, αντιθέτως, η άμυνα του θιγομένου μετόχου συνίσταται μόνο σε χρηματική αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη από την απώλεια ή συρρίκνωση της αρχικής μετοχικής του σχέσης.

Ο λόγος που σε ορισμένα αλλοδαπά δίκαια (γερμανικό και ιταλικό) αποκλείεται η δικαστική ανατροπή της ελαττωματικής συγχώνευσης εντοπίζεται στις δυσχέρειες που προκαλεί στην πράξη ο «διαχωρισμός».

Η συνείδηση του σύγχρονου νομοθέτη σχετικά με την έκταση των δυσχερειών αυτών, μάλιστα, αποτυπώνεται ανάγλυφα στον ισχύοντα γερμανικό νόμο για τους εταιρικούς μετασχηματισμούς (γνωστό ως Umwandlungsgesetz), ο οποίος εισάγει ενιαίες ρυθμίσεις για τη συγχώνευση, τη διάσπαση, τη μεταβίβαση περιουσίας και άλλες «οργανωτικού χαρακτήρα» δικαιοπραξίες του εταιρικού δικαίου και ο οποίος αποκλείει σε όλες τις περιπτώσεις αυτές τη δυνατότητα επαναφοράς στο status quo ante.

Το ερώτημα γεννιέται λοιπόν με αφετηρία τα παραπάνω δικαιοσυγκριτικά δεδομένα είναι, αν κατά την έκδοση του π.δ. 498/1987 ο Έλληνας νομοθέτης είχε συνείδηση της φύσης και της έκτασης των δυσχερειών που συνδέονται με την ανατροπή της συγχώνευσης και αν, συνακόλουθα, όφειλε είτε να εισαγάγει περαιτέρω ρυθμίσεις για την εξομάλυνση των δυσχερειών αυτών είτε να αποκλείσει τελείως την αναδρομική ανατροπή, σύμφωνα με το γερμανοϊταλικό πρότυπο. Η απάντηση στο προηγούμενο ερώτημα μπορεί να δοθεί με βάση τις ακόλουθες σκέψεις.

Ο αποκλεισμός της ανατροπής παραβλέπει τα προφανή πλεονεκτήματα της επαναφοράς στην προηγούμενη κατάσταση, όταν οι περιουσιακές και σωματειακές σχέσεις των συμβαλλόμενων εταιριών δεν έχουν υποστεί ακόμη αξιολογητά ανάμιξη.

Από την άλλη πλευρά, η παροχή αξιώσεων αποζημίωσης στους μετόχους και δανειστές των εταιριών που συγχωνεύθηκαν θα είναι – στην πλειοψηφία των περιπτώσεων ελαττωματικότητας – ελάχιστη «παρηγοριά», ανίκανη να αντισταθμίσει επαρκώς τη ζημία που προέρχεται από τη συρρίκνωση των δικαιωμάτων τους ή την αμετάκλητη απώλεια της συμμετοχής τους στις συγχωνευθείσες εταιρίες.

Τέλος, δεν πρέπει να παραγνωριστεί και το γεγονός ότι ο αποκλεισμός της δυνατότητας να ανατρέπεται δικαστικά η συγχώνευση προσιδιάζει σε νομικά συστήματα, όπως το γερμανικό, όπου ο προληπτικός έλεγχος νομιμότητας ασκείται από δικαστική αρχή και με ιδιαίτερη επιμέλεια. Η επιμέλεια αυτή δεν χαρακτηρίζει, δυστυχώς, το ελληνικό, διοικητικό σύστημα προληπτικού ελέγχου.

Συνεπώς, οι πρακτικές δυσχέρειες που συνοδεύουν τη δικαστική ανατροπή της συγχώνευσης δεν αποτελούν αποφασιστικό επιχείρημα υπέρ της αντικατάστασης της ισχύουσας ρύθμισης.

Οι παραπάνω εκτιμήσεις δεν σημαίνουν, πάντως, ότι ο νομοθέτης δικαιούται να αρκестεί στη ρύθμιση του άρθρου 77. Εγγύτερη μελέτη του ισχύοντος δικαίου αποδεικνύει ότι ανακύπτουν πολλά προβλήματα ερμηνείας και εφαρμογής του καθώς και ελλείψεις, οι οποίες μπορούν και πρέπει να αντιμετωπισθούν με νομοθετικές τομές.

III. Δογματικοί προσανατολισμοί και θεμελιώδεις χαρακτήρες της ρύθμισης

Από δογματική άποψη, η ρύθμιση του άρθρου 77 εγγράφεται στο κοινό πλαίσιο αρχών που διέπει τη μεταχείριση όλων των ελαττωματικών «οργανωτικών» δικαιοπραξιών του εταιρικού δικαίου, όπως η ελαττωματική ίδρυση, η ελαττωματική τροποποίηση καταστατικού, η ελαττωματική διάσπαση και η ελαττωματική μετατροπή.

Πρόκειται για το πλαίσιο αρχών που συνθέτει τη λεγόμενη «θεωρία των ανωμάτων εταιριών», η οποία, εξαιτίας της έλλειψης ενός Γενικού Μέρους του εταιρικού δικαίου κατά το πρότυπο των Γενικών Αρχών του Αστικού μας Κώδικα, είναι αποσπασματική και δεν προσφέρει ενιαίες λύσεις, παρά το κοινό παρονομαστή των εμφανιζόμενων προβλημάτων.

Ειδικότερα, το άρθρο 77 διασφαλίζει καταρχήν τη διατήρηση του κύρους της οργανωτικής μεταβολής που επιτυγχάνεται μέσω της συγχώνευσης, παραμερίζοντας εξ ολοκλήρου το φαινόμενο της αυτοδικαίως άκυρης (άρθρ. 180 ΑΚ) συγχώνευσης.

Για λόγους ασφάλειας δικαίου λοιπόν και προς αποφυγή της αξιοσημείωτης συναλλακτικής αβεβαιότητας που συνδέεται με το αμφισβητούμενο κύρος μιας συγχώνευσης, η ακυρότητα της τελευταίας κηρύσσεται πάντοτε με διαπλαστική δικαστική απόφαση, όταν συντρέχουν οι περιοριστικά απαριθμούμενοι στο νόμο λόγοι.

Περαιτέρω, η ισχύουσα ρύθμιση εισάγει βραχύτατη προθεσμία για την ενάσκηση του δικαιώματος ανατροπής της συγχώνευσης, ενώ εξοπλίζει το αρμόδιο για την απαγγελία της ανατροπής δικαστήριο με εξουσίες ανακριτικού συστήματος.

Τέλος, ιδιαίτερη μέριμνα λαμβάνεται για την προστασία των προσώπων που συναλλάχθηκαν με την επωφελούμενη εταιρία (δηλαδή, εκείνη που προήλθε από τη συγχώνευση) μέχρι την τελεσιδική ανατροπή της τελευταίας. Συγκεκριμένα, το κύρος των εννόμων σχέσεων, των οποίων φορέας κατέστη η επωφελούμενη εταιρία στο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί ανάμεσα στην καταχώριση της συγχώνευσης στο Μητρώο και στην τελεσιδικία της απόφασης που απαγγέλλει την ανατροπή της, δεν τίθεται σε αμφισβήτηση· παράλληλα, για την επαύξηση του μεγέθους της υπέγγυας προς τους τρίτους περιουσίας, καθίστανται εις ολόκληρον συνυπεύθυνες έναντι των προσώπων αυτών όλες οι εταιρίες που μετείχαν στη συγχώνευση.

Στις ελλείψεις της ρύθμισης του άρθρου 77 συναριθμείται η έλλειψη φροντίδας για τη συστηματική διατύπωση των συνεπειών της απόφασης που ανατρέπει την ελαττωματική συγχώνευση.

Εντούτοις, από το όλο πνεύμα τόσο των διατάξεων της 3ης Οδηγίας όσο και του .Ν. 2190/1920 συνάγεται ότι η δικαστική απόφαση που ανατρέπει τη συγχώνευση αναπτύσσει αναδρομική ενέργεια: δηλαδή, οδηγεί σε αναβίωση των εταιριών που είχαν απολέσει τη νομική τους προσωπικότητα και σε αποκατάσταση του μετοχικού και περιουσιακού status, που ίσχυε πριν από την πραγματοποίηση της συγχώνευσης.

Η λύση αυτή έρχεται φαινομενικά σε αντίφαση με το θεμελιώδη κανόνα της θεωρίας των ανωμάτων εταιριών ότι οι ακυρότητες στο εταιρικό δίκαιο ενεργούν πάντοτε για το μέλλον. Εγγύτερη προσέγγιση του όλου ζητήματος, ωστόσο, οδηγεί εύκολα στο συμπέρασμα ότι η αντίφαση αυτή αποτελεί προϊόν κοντόφθαλμης ερμηνείας των πραγμάτων και αποβαίνει τροχοπέδη για τη διατύπωση μιας ευέλικτης και συνεκτικής θεωρίας περί των ελαττωματικών «οργανωτικών» δικαιοπραξιών του εταιρικού δικαίου.

Πραγματικά, σε αντίθεση με ότι συμβαίνει στο πλαίσιο της ελαττωματικής ίδρυσης, όπου η θεωρία των ανωμάτων εταιριών επιτάσσει την υποκατάσταση της

αναδρομικής ακυρότητας από την ακυρότητα που ενεργεί για το μέλλον (και που ισοδυναμεί με λύση και εκκαθάριση της ελαττωματικής εταιρίας - πρβλ. άρθρ. 4α Κωδ.Ν. 2190/1920), η αναδρομική ανατροπή της ελαττωματικής συγχώνευσης δεν θέτει καταρχήν σε κίνδυνο την ασφάλεια του δικαίου, εφόσον το περιουσιακό και σωματειακό υπόστρωμα των εταιριών που είχαν απωλέσει τη νομική τους προσωπικότητα «επανέρχεται» σε αυτές μετά την ανατροπή και παραμένει φυσικά «δεσμευμένο».

Επιπλέον, η αναδρομικότητα της ανατροπής δεν θίγει ούτε τα δικαιώματα των προσώπων που συναλλάχθηκαν με την εταιρία που προήλθε από τη συγχώνευση, καθώς οι παράγραφοι 6 και 7 του άρθρου 77 μεριμνούν για τη διατήρηση των εννόμων σχέσεων που γεννήθηκαν στο πρόσωπο της επωφελούμενης εταιρίας μέχρι την αναδρομική ανατροπή.

Το συμπέρασμα που εξάγεται από τα παραπάνω είναι ότι η ρύθμιση του άρθρου 77 υπηρετεί κατά βάση την ίδια σκοπιμότητα και θεραπεύει ανάλογα συμφέροντα μ' εκείνα στα οποία είναι προσανατολισμένη η ρύθμιση του άρθρου 4α.

Οι επιμέρους διαφοροποιήσεις που παρατηρούνται ανάμεσα στις δύο ρυθμίσεις οφείλονται άλλοτε σε νομοθετικές αβλεψίες και άλλοτε στη διαφορετική ισορροπία των συμφερόντων που διακυβεύονται.

Βέβαιο είναι, πάντως, ότι μετά την πραγματοποίηση της συγχώνευσης, τα προσωπικά και περιουσιακά στοιχεία των εταιριών που συμμετείχαν σ' αυτήν υφίστανται ανάμιξη σε τέτοια έκταση, που, σε περίπτωση δικαστικής ανατροπής του όλου εγχειρήματος, αποβαίνει εξαιρετικά δυσχερής (αν όχι ανέφικτη) η επάνοδος στην προηγούμενη κατάσταση.

Αποτελεί, συνεπώς, καθήκον τόσο του ερμηνευτή όσο και του εφαρμοστή του δικαίου να εξεύρει το προσηκόν μέτρο ανάμεσα στο εκάστοτε υφιστάμενο ελάττωμα της συγχώνευσης και την κύρωσή του, επιφυλάσσοντας τη δικαστική ανατροπή μόνο σε εντελώς ακραίες περιπτώσεις πλημμελειών, όπου η θεραπεία τους αποβαίνει απολύτως ανέφικτη.

Η υπ' αριθμόν 5246/2001 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών (διαδικασία εκούσια δικαιοδοσίας), την οποία απασχόλησε το κύρος συγχώνευσης με απορρόφηση, που πραγματοποιήθηκε ανάμεσα σε ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα.

Πρόκειται πιθανώς για τη μοναδική μέχρι σήμερα απόφαση ελληνικού δικαστηρίου, η οποία προβαίνει σε ευθεία ερμηνεία και εφαρμογή του άρθρου 77, απόρριπτοντας, πάντως, την υποβληθείσα αίτηση.

Β. Ελαττώματα της συγχώνευσης πριν από την καταχώριση στο Μητρώο

I. Γενικά

Η πρόβλεψη ιδιαίτερου καθεστώτος για την ελαττωματική συγχώνευση υπηρετεί τη δικαιοσύνη και την ασφάλεια των συναλλαγών. Η ανάγκη προστασίας των αξιών αυτών, ωστόσο, συντρέχει σχεδόν αποκλειστικά μετά από την κατά νόμο (άρθρ. 75) επέλευση των εννόμων αποτελεσμάτων της συγχώνευσης.

Γίνεται έτσι δεκτό ότι πριν από την καταχώριση στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών, δεν υπάρχει κανένας λόγος να αποκλεισθεί η εφαρμογή των γενικών διατάξεων, η επιτυχής επίκληση των οποίων θα παρεμποδίζει την καταχώριση της συγχώνευσης στο Μητρώο. Και τούτο, γιατί αναγκαία προϋπόθεση της καταχώρισης είναι σύμφωνα με το άρθρο 74 παρ. 2 η ύπαρξη και η νομιμότητα όλων των πράξεων και διατυπώσεων, που επιβάλλει ο νόμος για την πραγματοποίηση της συγχώνευσης.

II. Ελαττώματα αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων

Όπως εκτίθεται σε άλλο σημείο, το σχέδιο της σύμβασης συγχώνευσης υποβάλλεται προς έγκριση στη γενική συνέλευση των μετόχων καθεμιάς από τις συμβαλλόμενες εταιρίες.

Κατά κανόνα, οι ελαττωματικές αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων είναι αυτοδικαίως άκυρες (άρθρ. 35α παρ. 1), ενώ η ακυρότητά τους μπορεί να προβληθεί από οποιονδήποτε, με αγωγή, ένσταση ή και εξώδικως, μέχρι την καταχώριση της συγχώνευσης στο Μητρώο.

Αντιθέτως, δυσχέρειες παρουσιάζει η εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 35β και 35γ, καθώς οι αναφερόμενοι στο νόμο λόγοι ακυρωσίας δεν προσαρμόζονται στο περιεχόμενο των αποφάσεων που εγκρίνουν τη συγχώνευση.

Οι παραπάνω μορφές ανισχύρου (ακυρότητα και ακυρωσία) ισχύουν και ως προς τις συνελεύσεις των κατόχων μετοχών ιδιαίτερων κατηγοριών καθώς και ως προς τις συνελεύσεις αυτές εγκρίνονται οι αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων (άρθρ. 70 παρ. 4, 72 παρ. 2), ευνόητο είναι ότι η ακυρότητα ή η δικαστική ακύρωση των πρώτων, δεν θα έχει ως συνέπεια την ακυρότητα των τελευταίων, αλλά την ανενέργειά τους.

Σε κάθε περίπτωση, τα τυπικά και ουσιαστικά ελαττώματα που προκαλούν ακυρότητα ή ακυρωσία των αποφάσεων γενικών και ειδικών συνελεύσεων είναι κοινά τόσο πριν όσο και μετά από την καταχώριση της συγχώνευσης στο Μητρώο.

Συνεπώς, είναι συστηματικά σκοπιμότερο να προβούμε σε εγγύτερη εξέταση των ελαττωμάτων αυτών κατά τη μελέτη των λόγων ακυρότητας της ολοκληρωμένης συγχώνευσης, δεδομένου ότι ένας από τους προβλεπόμενους στο νόμο λόγους ακυρότητας της συγχώνευσης, ως ενιαίας δικαιοπραξίας, είναι η ακυρότητα ή ακυρωσία των αποφάσεων που ενέκριναν το σχέδιο της σύμβασης συγχώνευσης.

Πρέπει, πάντως, να γίνει διάκριση των λόγων ακυρότητας ή ακυρωσίας των αποφάσεων αυτών από τη δυνατότητα και τις συνέπειες της αυτοτελούς προσβολής τους είτε με εξώδικη ενέργεια είτε με αγωγή.

Πριν από την καταχώριση της συγχώνευσης στο Μητρώο οι αποφάσεις των γενικών και ειδικών συνελεύσεων είναι αυτοτελώς προσβλητές, ενώ η επιτυχής επίκληση της ακυρότητάς τους παρεμποδίζει την καταχώριση της συγχώνευσης στο Μητρώο, γιατί αίρει μια από τις προϋποθέσεις της καταχώρισης.

Αντιθέτως, μετά την επέλευση των εννόμων αποτελεσμάτων της συγχώνευσης, δεν είναι νοητό αυτοτελές αίτημα για την αναγνώριση ή την κήρυξη

της ακυρότητας των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων που ενέκριναν τη συγχώνευση, γιατί ελλείπει το έννομο συμφέρον προς τούτο.

Η έλλειψη εννόμου συμφέροντος οφείλεται αφενός στο ότι τα ελαττώματα που πλήττουν τις αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων μπορούν να οδηγήσουν ευθέως σε ανατροπή της συγχώνευσης μόνο στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 77 και αφετέρου στο ότι οι λοιπές (εκτός από την ανατροπή της συγχώνευσης) συνέπειες των ελαττωμάτων αυτών κρίνονται ως προδικαστικά ζητήματα κατά την εκδίκαση άλλων ενδίκων βοηθημάτων, όπως λ.χ. η αγωγή αποζημίωσης κατά των προσώπων που είναι υπεύθυνα για το ελάττωμα.

III. Ελαττώματα της σύμβασης συγχώνευσης

Όπως συμβαίνει και με τις αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων, δεν υφίσταται κανένας λόγος να αποκλεισθεί ως προς τη σύμβαση συγχώνευσης η εφαρμογή του κοινού δικαίου των ελαττωματικών δικαιопραξιών, στο στάδιο που προηγείται της καταχώρισης στο Μητρώο κατ' άρθρο 74.

Η σύμβαση συγχώνευσης καταρτίζεται από τα διοικητικά συμβούλια των συμβαλλομένων εταιριών μετά από προηγούμενη έγκριση του οικείου σχεδίου εκ μέρους των συνελεύσεων των μετόχων. Η σύμπραξη των συνελεύσεων στην κατάρτιση της σύμβασης συνιστά νόμιμο περιορισμό της εκπροσωπευτικής εξουσίας του διοικητικού συμβουλίου κάθε συμβαλλόμενης εταιρίας.

Συνεπώς, κάθε ελάττωμα του περιεχομένου της ολοκληρωμένης σύμβασης συγχώνευσης αποτελεί αναγκαίως και ουσιαστικό ελάττωμα της εγκριτικής απόφασης που λαμβάνεται από τη γενική συνέλευση των μετόχων. Αυτό σημαίνει, περαιτέρω, ότι τα ελαττώματα του περιεχομένου της σύμβασης συγχώνευσης είναι δυνατόν να προβληθούν και ως ελαττώματα του περιεχομένου των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων.

Από την άλλη πλευρά, όταν η σύμβαση συγχώνευσης πάσχει από ελάττωμα που δεν αποτελεί ταυτοχρόνως και ελάττωμα των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων (λ.χ. δικαιοπράκτική ανικανότητα των προσώπων που την υπογράφουν) καθώς και όταν συντρέχει ελάττωμα από εκείνα που προσιδιάζουν σε συμβάσεις και όχι σε αποφάσεις συλλογικών οργάνων (λ.χ. ακυρωσία της σύμβασης συγχώνευσης λόγω πλάνης), αναγκαία θα είναι η αυτοτελής επίκληση της ακυρότητάς της, προκειμένου να παρεμποδισθεί η καταχώριση στο Μητρώο.

Η σύμβαση συγχώνευσης είναι άκυρη σε κάθε περίπτωση που το περιεχόμενό της έρχεται σε αντίθεση με τα χρηστά ήθη ή αντίκειται σε απαγορευτική διάταξη νόμου και μάλιστα είτε του κ.ν. 2190/1920 είτε άλλων νομοθετημάτων όπως ο ν. 703/1977 ή ο Κανονισμός 4064/89/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων «κοινοτικών διαστάσεων».

Άκυρη είναι η σύμβαση συγχώνευσης και στην περίπτωση δικαιοπρακτικής ανικανότητας μέλους του διοικητικού συμβουλίου των συμβαλλομένων εταιριών, το οποίο είτε εξουσιοδοτήθηκε για την υπογραφή της σύμβασης είτε ήταν απαραίτητο για τη νόμιμη συγκρότηση του διοικητικού συμβουλίου της εταιρίας του κατά τη

λήψη της απόφασης, βάσει της οποίας εξουσιοδοτήθηκε άλλο μέλος προς υπογραφή της σύμβασης.

Ζήτημα γεννιέται επιπλέον, όταν ελλείπουν στοιχεία του νόμιμου περιεχομένου της σύμβασης συγχώνευσης. Η έλλειψη και ενός από τα εν λόγω στοιχεία, πριν από την καταχώριση στο Μητρώο, επάγεται ακυρότητα της σύμβασης συγχώνευσης και του καταστατικού της νέας ή των νέων εταιριών, αφού ο νόμος επιβάλλει με επιτακτικό τρόπο την ύπαρξη όλων των στοιχείων, που απαριθμούνται στο άρθρο 69 παρ. 2 κ.ν. 2190/1920.

Για τη σύναψη της σύμβασης ο νόμος καθιερώνει ιδιότυπη διαδικασία, αφετηρία της οποίας είναι η κατάρτιση ενός σχεδίου.

Στο μέτρο που το σχέδιο συνομολογείται με ανταλλαγή δηλώσεων βουλήσεως από τις συμβαλλόμενες εταιρίες, είναι αναμφισβήτητος ο δικαιοπρακτικός του χαρακτήρας. Χωρίς δε να αποτελεί προσύμφωνο της σύμβασης συγχώνευσης υπό την έννοια του άρθρου 166 ΑΚ, αποτελεί εκ του νόμου προπαρασκευαστική δικαιοπραξία της ολοκληρωμένης σύμβασης, με συνέπεια να εφαρμόζονται σ' αυτό οι κανόνες της ακυρότητας των δικαιοπραξιών.

Μάλιστα, σε περίπτωση ακυρότητας του σχεδίου (άρθρ. 180 ΑΚ), άκυρες θα είναι και οι αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων που το ενέκριναν καθώς και η ίδια η σύμβαση συγχώνευσης, που συνομολογήθηκε με βάση το σχέδιο αυτό.

Η σύμβαση συγχώνευσης καταρτίζεται υπό τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου (άρθρ. 74 παρ. 1), η έλλειψη του οποίου επάγεται απόλυτη ακυρότητα.

Στην τυπική τους δομή, εξάλλου, οι λόγοι ακυρωσίας των δικαιοπραξιών του Αστικού Κώδικα (άρθρ. 140 επ.) είναι προσαρμοσμένοι στο σχηματισμό της (ψυχολογικής) βούλησης φυσικών προσώπων. Είναι έτσι εξαιρετικά δύσκολο να στοιχειοθετηθεί λ.χ. πλάνη ολόκληρου του διοικητικού συμβουλίου μιας ανώνυμης εταιρίας.

Παρά ταύτα, στην επιστήμη γίνεται δεκτό ότι οι κανόνες της ακυρωσίας των δικαιοπραξιών εφαρμόζονται και στη σύμβαση συγχώνευσης, η οποία αποτελεί το προϊόν συλλογικής απόφασης των διοικητικών συμβουλίων των συμβαλλομένων εταιριών. Έτσι, αν το δικαστήριο απαγγείλει την ακυρότητα, η ακυρώσιμη σύμβαση συγχώνευσης καθίσταται εξ αρχής άκυρη.

Χαρακτηριστική περίπτωση ακυρωσίας της σύμβασης συγχώνευσης αποτελεί η απατηλή απόκρυψη ή διαστρέβλωση (άρθρ. 147 ΑΚ) της περιουσιακής κατάστασης συμβαλλόμενης εταιρίας εκ μέρους του διοικητικού συμβουλίου της, με στόχο την απόσπαση ευνοϊκής γι' αυτήν σχέσης ανταλλαγής μετοχών.

IV. Ελαττώματα της διαδικασίας συγχώνευσης

Όσον αφορά στα στοιχεία του «πραγματικού» της συγχώνευσης που στερούνται δικαιοπρακτικού χαρακτήρα, πρέπει να γίνει διάκριση ανάμεσα σ' εκείνα που συνδέονται με τις αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων (γιατί προετοιμάζουν τη

λήψη τους) και σ' εκείνα που δεν βρίσκονται σε άμεση συνάφεια με τις αποφάσεις αυτές.

Ειδικότερα, η παραβίαση της προθεσμίας δημοσίευσης του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης (άρθρ. 69 παρ. 3), η έλλειψη και τα ελαττώματα της έκθεσης του διοικητικού συμβουλίου (άρθρ. 69 παρ. 4) και της έκθεσης της επιτροπής (άρθρ. 71) καθώς και η παραβίαση του δικαιώματος ενημέρωσης των μετόχων (άρθρ. 73), αποτελούν τυπικά ελαττώματα των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων, που εγκρίνουν το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης, γιατί ανάγονται στις εν γένει διατυπώσεις σύγκλησης των συνελεύσεων αυτών.

Είναι δυνατή, συνεπώς, η δικαστική ή εξώδικη προβολή της ακυρότητας (άρθρ. 35α παρ. 1) των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων, με λόγο τη μη τήρηση των παραπάνω τυπικών προϋποθέσεων.

Στο βαθμό, όμως, που η συγχώνευση υποβάλλεται σε προληπτικό έλεγχο νομιμότητας (άρθρ. 74 παρ. 2), δηλαδή σε εξακρίβωση της ύπαρξης και νομιμότητας όλων των επιβαλλόμενων από το νόμο πράξεων και διατυπώσεων, η μη τήρηση των τυπικών προϋποθέσεων που προαναφέρθηκαν μπορεί να προβληθεί ευθέως ενώπιον της αρμόδιας εποπτικής αρχής και ως κώλυμα καταχώρισης ή να ληφθεί υπόψη και αυτεπαγγέλτως από την τελευταία.

V. Συνέπειες ελαττωμάτων – Προσωρινή δικαστική προστασία

Η διοικητική αρχή στην οποία υποβάλλεται αίτηση προς έγκριση και καταχώριση της συγχώνευσης, οφείλει να αρνηθεί την παροχή της έγκρισης, αν διαπιστώσει ελλείψεις ή πλημμέλειες στα υποβαλλόμενα στοιχεία.

Ειδικότερα, η διοίκηση εμποδίζεται να προχωρήσει στην έγκριση της συγχώνευσης κάθε φορά που διαπιστώνει την ακυρότητα ή ανενέργεια των αποφάσεων που έλαβαν οι συνελεύσεις των μετόχων (κοινών ή προνομιούχων) και των ομολογιούχων δανειστών. Το ίδιο ισχύει και όταν διαπιστώνεται η ακυρότητα ή ανενέργεια της σύμβασης συγχώνευσης.

Επιπλέον, συντρέχει οπωσδήποτε κώλυμα καταχώρισης, όταν ακυρωθεί τελεσιδικώς από το δικαστήριο η ακυρώσιμη σύμβαση συγχώνευσης, διότι η ακυρωθείσα δικαιοπραξία εξομοιώνεται με την εξαρχής άκυρη (άρθρ. 184 ΑΚ).

Οι τελεσιδικές δικαστικές αποφάσεις που αναγνωρίζουν ή κηρύσσουν ακυρότητα δεσμεύουν ασφαλώς και την αρμόδια για την τήρηση του Μητρώου αρχή και είναι σκόπιμο να κοινοποιούνται και σ' αυτήν, δεδομένου ότι ο προληπτικός έλεγχος νομιμότητας που ασκεί η διοίκηση (άρθρο 74 παρ. 2) για χάρη του δημοσίου συμφέροντος ούτε καταργεί τη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων ούτε περιορίζει την εξουσία τους να αποφαινόμενοι με δύναμη δεδικασμένου σχετικά με το κύρος δικαιοπραξιών του ιδιωτικού δικαίου (άρθρ. 1 ΚΠολΔ), όπως είναι οι αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων καθώς και η σύμβαση συγχώνευσης.

Η καταχώριση της συγχώνευσης στο Μητρώο επιφέρει εξαιρετικά εκτεταμένες έννομες συνέπειες σωματειακού και περιουσιακού χαρακτήρα. Σε κάθε περίπτωση, λοιπόν, που κατά την προπαρασκευαστική διαδικασία παρεισφρύνουν

ελαττώματα, είναι σκόπιμο να προλαμβάνεται η καταχώριση, ώστε να αποφεύγεται μετέπειτα ο κίνδυνος ανατροπής της συγχώνευσης κατά το άρθρο 77.

Τούτο μπορεί να επιτευχθεί με τη λήψη των κατάλληλων ασφαλιστικών μέτρων, ύστερα από αίτηση του προσώπου που δικαιολογεί έννομο συμφέρον.

Έχει γίνει δεκτό λοιπόν ότι βάσει των διατάξεων για την προσωρινή ρύθμιση κατάστασης (άρθρ. 731 επ. ΚΠολΔ), το αρμόδιο δικαστήριο είναι δυνατόν να διατάξει όποιο ασφαλιστικό μέτρο κρίνει πρόσφορο, ώστε να απαγορευθεί σε μια ανώνυμη εταιρία κάθε ενέργεια που στοχεύει στην πραγματοποίηση της συγχώνευσης, μέχρι να εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση για το κύρος πράξης από την οποία εξαρτάται η νομιμότητα της τελευταίας.

Ανάλογα λοιπόν με το στάδιο στο οποίο βρίσκεται κάθε φορά η διαδικασία της συγχώνευσης, θα είναι δυνατή η λήψη μιας σειράς ασφαλιστικών μέτρων όπως α) αναστολή εκτέλεσης απόφασης διοικητικού συμβουλίου, με την οποία συγκαλείται η γενική συνέλευση της εταιρίας προς έγκριση της συγχώνευσης, αν το οικείο σχέδιο πάσχει από ακυρότητα, β) αναστολή εκτέλεσης της απόφασης με την οποία η γενική συνέλευση ενέκρινε σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης, μέχρι να εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση σχετικά με το κύρος της απόφασης αυτής, γ) απαγόρευση κατάρτισης της σύμβασης συγχώνευσης, όταν οι εγκριτικές αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων πάσχουν ακυρότητες κ.λπ.

Τέλος, είναι δυνατόν να απαγορευθεί στην αρμόδια εποπτική αρχή η έγκριση και καταχώριση της συγχώνευσης στο Μ.Α.Ε. μέχρι να εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση για το κύρος του ελαττωματικού στοιχείου της.

Η εξουσία του αρμόδιου δικαστηρίου να διατάξει παρόμοιο ασφαλιστικό μέτρο και η συνακόλουθη δέσμευση της εποπτικής αρχής από αυτό απορρέουν από το γεγονός ότι η δεσμευτική διάγνωση του κύρους της έννομης σχέσης, της οποίας η προσωρινή ρύθμιση ζητείται με τη λήψη του εν λόγω μέτρου, υπάγεται τόσο πριν όσο και μετά από την καταχώριση στην αποκλειστική δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων.

Γ. Η σημασία της καταχώρισης στο Μητρώο ως προς τα ελαττώματα της συγχώνευσης

I. Γενικά

Για την προστασία των πολλαπλών συμφερόντων που θίγονται από τη συγχώνευση, ο νόμος υποβάλλει την τελευταία στο σύστημα κρατικής εποπτείας που ισχύει για την ίδρυση της ανώνυμης εταιρίας και τις τροποποιήσεις του εταιρικού της οργανισμού. Έτσι, η διοίκηση χορηγεί έγκριση της συγχώνευσης «... αφού εξακριβωθεί η ύπαρξη και η νομιμότητα όλων των πράξεων και διατυπώσεων ... που επιβάλλει ο νόμος» (άρθρ. 74 παρ. 2).

Με τη φράση αυτή, ο νόμος φαίνεται εκ πρώτης όψεως να οριοθετεί με εξαιρετική ευρύτητα την αρμοδιότητα ελέγχου της διοικητικής αρχής, αναφορικά με την υπό έγκριση συγχώνευση. Μάλιστα, το εννοιολογικό πεδίο των όρων «ύπαρξη» και «νομιμότητα» δεν μπορεί παρά να είναι εν μέρει κοινό, δεδομένου ότι η «ύπαρξη» των στοιχείων και διατυπώσεων που προβλέπει ο νόμος είναι προδήλως

και ζήτημα νομιμότητας της αίτησης προς καταχώριση, που υποβάλλουν οι ενδιαφερόμενες εταιρίες.

Γίνεται δεκτό ότι ο έλεγχος που ασκεί η διοίκηση πριν από την καταχώριση της συγχώνευσης εκτείνεται στην τυπική και ουσιαστική νομιμότητα των υποβαλλόμενων στοιχείων.

Δεν νοείται, πάντως, πλήρης ουσιαστικός έλεγχος του κύρους όλων των επιμέρους στοιχείων του «πραγματικού» της συγχώνευσης και τούτο για τους ακόλουθους λόγους: πρώτον, γιατί ο έλεγχος δεν μπορεί να είναι ευρύτερος εδώ από ότι στην ίδρυση της εταιρίας και τις λοιπές τροποποιήσεις του καταστατικού της και, δεύτερον, γιατί η διοικητική αρχή δεν είναι εξοικειωμένη με τη διατύπωση εξειδικευμένων κρίσεων δικαιοδοτικής φύσης, αναφορικά με το κύρος δικαιπραξιών του ιδιωτικού δικαίου.

Έτσι, ο έλεγχος ουσιαστικής νομιμότητας των υποβαλλόμενων στη διοίκηση πράξεων και στοιχείων καλύπτει καταρχήν τη συμφωνία τους με το δίκαιο της συγχώνευσης (άρθρ. 68-89) και τις λοιπές διατάξεις του κ.ν. 2190/1920.

II. Ανυπόστατη συγχώνευση

Η ρύθμιση του άρθρου 77 διασφαλίζει την επέλευση των ενόμων αποτελεσμάτων της συγχώνευσης, παρά τα τυχόν ελαττώματα στα επιμέρους στοιχεία του «πραγματικού» της. Το αποτέλεσμα αυτό, ωστόσο, δεν μπορεί να είναι απεριορίστο.

Όταν οι παρατηρούμενες ελλείψεις ή τα παρατηρούμενα ελαττώματα αφορούν σε θεμελιώδη στοιχεία της έννοιας της συγχώνευσης, η καταχώριση δεν θα έχει τη δύναμη να «στηρίξει» τις έννομες συνέπειες του άρθρου 75 ούτε φυσικά να επιτρέψει την εφαρμογή του άρθρου 77.

Σε ανυπόστατο, εντούτοις, δεν οδηγεί η έλλειψη (ή οι πλημμέλειες) οποιουδήποτε από τα στοιχεία της συγχώνευσης, αλλά η έλλειψη εκείνων μόνο των στοιχείων που, με τελολογικά κριτήρια, ανήκουν κατά νόμο στο θεμελιώδες περιεχόμενό της.

Η συγχώνευση λοιπόν είναι καταρχήν ανυπόστατη, όταν δεν υφίσταται ούτε κατ' επίφαση το προέχον δικαιοπρακτικό στοιχείο της, δηλαδή η σύμβαση συγχώνευσης. Η άποψη αυτή η οποία συμβαδίζει απόλυτα με τις αρχές που ισχύουν στο πλαίσιο της αντικανονικής ίδρυσης καθώς και με την ερμηνεία των λόγων ακυρότητας της συγχώνευσης, υποδηλώνει ότι κανένα συμφέρον ασφάλειας δικαίου δεν είναι ικανό να χορηγήσει στη διοικητική διατύπωση της καταχώρισης την εξουσία υποκατάστασης της ελλείπουσας δικαιοπρακτικής βούλησης.

Με την ανυπαρξία σύμβασης συγχώνευσης θα πρέπει να εξομοιωθεί περαιτέρω και η περίπτωση που η υπάρχουσα σύμβαση παρουσιάζει ελλείψεις τέτοιας έκτασης, ώστε να είναι απολύτως αδύνατη η λειτουργία του νέου οργανωτικού σχήματος. Τούτο θα συμβαίνει λ.χ. όταν ελλείπει παντελώς το καταστατικό της νέας εταιρίας, στην περίπτωση συγχώνευσης με σύσταση νέας εταιρίας.

Το ανυπόσπαστο της συγχώνευσης επάγεται τη μη επέλευση των εννόμων συνεπειών που απαριθμούνται στο άρθρο 75 παρ. 1, γεγονός το οποίο μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο αναγνωριστικής αγωγής. Η ρύθμιση του άρθρου 77 δεν βρίσκει φυσικά εφαρμογή στην προκειμένη περίπτωση, καθώς προϋποθέτει υποστατή συγχώνευση.

III. Ελαττωματικές καταχωρίσεις στο Μητρώο

Ελαττώματα είναι δυνατόν να εμφανιστούν τόσο στην απόφαση της διοίκησης, με την οποία εγκρίνεται η συγχώνευση, όσο στην καταχώριση της εγκριτικής απόφασης στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών.

Αν παραλειφθεί η απόφαση της διοίκησης, δεν μπορεί να γίνει καν λόγος για συγχώνευση, αφού για την επέλευση των αποτελεσμάτων της συγχώνευσης ο νόμος απαιτεί καταχώριση της «εγκριτικής απόφασης» στο Μητρώο (άρθρ. 75 παρ. 1). Η ίδια ακριβώς λύση πρέπει να γίνει δεκτή και στην περίπτωση που υφίσταται μεν απόφαση, αλλά παραλείφθηκε η καταχώρισή της.

Η απόφαση της διοίκησης με την οποία εγκρίνεται η συγχώνευση και η καταχώριση της στο Μητρώο (άρθρ. 74 παρ. 1 και 75 παρ. 1 εδ.) αποτελούν μια σύνθεση ατομική διοικητική πράξη, η οποία υλοποιεί δύο θεμελιώδεις για το εταιρικό δίκαιο θεσμούς: εκείνον της κρατικής εποπτείας κι εκείνον της δημοσιότητας. Κάθε φορά που η ενιαία αυτή πράξη πάσχει από κάποιο ελάττωμα, καλούνται σε εφαρμογή οι κανόνες του διοικητικού δικαίου.

Γίνεται δεκτό, ότι τα ελαττώματα της διοικητικής αυτής πράξης δεν εμποδίζουν την ανάπτυξη της δημιουργικής (συστατικής) ενέργειας των καταχωρίσεων, εκτός αν το ελάττωμα είναι τόσο σοβαρό, ώστε να επιφέρει το ανυπόσπαστο της πράξης. Η άποψη αυτή είναι ορθή και συμβιβάζεται και με τη ratio του άρθρου 77, η οποία έχει ως στόχο την επίτευξη ασφάλειας δικαίου.

Έτσι, η διοικητική έγκριση και καταχώριση θα είναι ανυπόστατη, με συνέπεια τη μη επέλευση των αποτελεσμάτων της συγχώνευσης, στις ακόλουθες (εντελώς εξαιρετικές) περιπτώσεις: α) όταν πραγματοποιήθηκε από πρόσωπο, το οποίο δεν είχε την ιδιότητα διοικητικού οργάνου, β) όταν έγινε παρά την έλλειψη προηγούμενης αίτησης (αναγγελίας) εκ μέρους των συμβαλλόμενων εταιριών και γ) όταν η καταχώριση στη μερίδα της επωφελούμενης από τη συγχώνευση εταιρίας είναι λανθασμένη σε βαθμό τέτοιο, που καθιστά αδύνατο τον προσδιορισμό της ταυτότητας της εν λόγω εταιρίας.

Θα πρέπει, μάλιστα, να γίνει δεκτό περαιτέρω ότι η ανυπόστατη καταχώριση είναι αυτεπαγγέλτως διαγραφτέα από το Μητρώο, ώστε να μην τίθενται σε κίνδυνο οι συναλλαγές από τη δημιουργία πλανημένων παραστάσεων.

Αν, για οποιονδήποτε από τους λόγους που αναφέρθηκαν πιο πάνω, η ενιαία διοικητική πράξη έγκρισης και καταχώρισης είναι ανυπόστατη, τα πολιτικά δικαστήρια, εξετάζοντας παρεμπιπτόντως το κύρος της συγχώνευσης στο πλαίσιο αναγνωριστικής αγωγής και αποφαινόμενα ακολούθως σχετικά με την επέλευση ή όχι των εννόμων αποτελεσμάτων της.

IV. Το θεραπευτικό αποτέλεσμα της καταχώρισης

Γίνεται δεκτό ότι η καταχώριση στο Μητρώο της απόφασης με την οποία η διοίκηση εγκρίνει τη συγχώνευση (σε συνδυασμό με τη ρύθμιση του άρθρου 77), αναπτύσσει εκτός των άλλων και θεραπευτική ενέργεια.

Τούτο σημαίνει ότι: α) ορισμένα από τα ελαττώματα που παρεισφρύνουν κατά τη διαδικασία προπαρασκευής της συγχώνευσης, μεταλλάσσονται από λόγους ακυρότητας του κοινού δικαίου (άρθρ. 180 ΑΚ), σε λόγους δικαστικής ανατροπής της συγχώνευσης κατά το άρθρο 77, ενώ, β) όλα τα υπόλοιπα ελαττώματα που δεν απαριθμούνται στο άρθρο 77, δεν θίγουν την επέλευση των εννόμων αποτελεσμάτων της συγχώνευσης ούτε ως λόγοι δικαστικής ανατροπής της τελευταίας.

Πάντως, ο όρος «θεραπευτικό αποτέλεσμα» της καταχώρισης δεν είναι απολύτως ακριβής, γιατί τα ελαττώματα που «θεραπεύονται» μέσω της καταχώρισης και δεν αποτελούν πλέον λόγους δικαστικής ανατροπής της συγχώνευσης δεν παύουν παρόλ' αυτά να υφίστανται ως ελαττώματα της συγχώνευσης, και να γεννούν ενδεχομένως ευθύνη των υπαίτιων προσώπων.

Δ. Λόγοι ανατροπής της ολοκληρωμένης συγχώνευσης (παρ. 1)

I. Γενικά

Όπως συνάγεται από το προοίμιο της 3ης Οδηγίας του Συμβουλίου, στις προθέσεις του κοινοτικού νομοθέτη ήταν μεταξύ άλλων και ο περιορισμός των λόγων ανατροπής της συγχώνευσης.

Την κοινοτική αυτή επιταγή υλοποιεί η ρύθμιση του άρθρου 77, η οποία επιτρέπει την ανατροπή της συγχώνευσης σε δύο μόνο περιπτώσεις («*Η συγχώνευση κηρύσσεται άκυρη... μόνο αν...*»).

Πάντως, η παραπομπή των διατάξεων του άρθρου 77 στους λόγους ακυρότητας των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων και η αόριστη αναφορά στη μη τήρηση των διατάξεων του άρθρου 74 (άρθρ. 77 παρ. 1α'), οδηγεί εντέλει στην ανάπτυξη πληθώρας επιμέρους λόγων ανατροπής της συγχώνευσης, οι οποίοι, εκτός των ερμηνευτικών περιπλοκών που συνεπάγονται, είναι πολύ αμφίβολο αν ανταποκρίνονται στην προαναφερθείσα πρόθεση των συντακτών της 3ης Οδηγίας.

II. Παραβίαση του άρθρου 74

Πρώτος λόγος ανατροπής της συγχώνευσης είναι η μη τήρηση των διατάξεων του άρθρου 74 (άρθρ. 77 παρ. 1α). Η αδέξια αυτή παραπομπή στο σύνολο των διατάξεων του άρθρου 74 έχει ως αποτέλεσμα την «εκ πλαγίου» εμφάνιση μιας ολόκληρης σειράς από ετερόκλητες περιπτώσεις ακυρότητας, οι οποίες παράγουν «αφόρητη σύγχυση» καθώς και σοβαρές τριβές με τις αντίστοιχες διατάξεις της 3ης Οδηγίας.

Επιχειρώντας μια αναλυτική παράθεση των λόγων ανατροπής της συγχώνευσης που προκύπτουν εξαιτίας της άτεχνης διατύπωσης του άρθρου 77 παρ. 1α', οδηγούμαστε στον ακόλουθο κατάλογο: α) παράλειψη των διατυπώσεων δημοσιότητας του άρθρου 7β για την απόφαση που λαμβάνει η γενική συνέλευση

κάθε συμβαλλόμενη εταιρία, β) μη κατάρτιση σύμβασης συγχώνευσης, γ) παράλειψη να υποβληθεί η συμβολαιογραφική σύμβαση στη δημοσιότητα του άρθρου 7β ως προς καθεμία από τις συμβαλλόμενες εταιρίες, ε) παράλειψη να προσαρτηθεί στη συμβολαιογραφική σύμβαση υπεύθυνη δήλωση ότι δεν προβλήθηκαν αντιρρήσεις δανειστών ή ότι οι τυχόν προβληθείσες αντιρρήσεις επιλύθηκαν, στ) παράλειψη να υποβληθεί η προαναφερόμενη υπεύθυνη δήλωση σε διατυπώσεις δημοσιότητας για καθεμία από τις συμβαλλόμενες εταιρίες, ζ) παράλειψη να εγκριθεί η συγχώνευση από την αρμόδια εποπτική αρχή, η) παράλειψη να υποβληθεί η διοικητική έγκριση σε διατυπώσεις δημοσιότητας για καθεμία από τις συμβαλλόμενες εταιρίες και τέλος, θ) έγκριση της συγχώνευσης χωρίς προηγούμενη εξακρίβωση της ύπαξης και της νομιμότητας όλων των απαιτούμενων από το νόμο πράξεων και διατυπώσεων.

Πρέπει κατ' αρχήν να επισημανθεί ότι οι λόγοι αυτοί δεν προβλέπονται στο κοινοτικό πρότυπο της διάταξης. Πραγματικά, σύμφωνα με το άρθρο 22 παρ. 1β' εδ. 1ο της 3ης Οδηγίας, η ακυρότητα της συγχώνευσης «μπορεί να κηρυχθεί μόνο για έλλειψη είτε προληπτικού δικαστικού ή διοικητικού ελέγχου νομιμότητας είτε δημοσίου εγγράφου».

Πέραν αυτού, όμως, η αναγωγή της παραβίασης συνολικά των διατάξεων του άρθρου 74 σε λόγους ανατροπής της συγχώνευσης έρχεται σε σύγκρουση και με άλλες διατάξεις του δικαίου της συγχώνευσης καθώς και με γενικότερες αρχές του εταιρικού δικαίου.

Ειδικότερα, ο λόγος ανατροπής που προκύπτει από την παράλειψη υποβολής της απόφασης με την οποία εγκρίνεται η συγχώνευση στις διατυπώσεις του άρθρου 7β, βρίσκεται σε αντίφαση με τη ρύθμιση του άρθρου 75 παρ. 1 εδ 1ο, η οποία συνδέει ακριβώς την επέλευση των εννόμων συνεπειών της συγχώνευσης με την καταχώριση στο Μ.Α.Ε. της «... εγκριτικής απόφασης...» της διοίκησης. Στο μέτρο, δηλαδή, που η καταχώριση της απόφασης αυτής αποτελεί ουσιώδες στοιχείο του «πραγματικού» της συγχώνευσης, η παράλειψή της καθιστά τη συγχώνευση ανυπόστατη και όχι άκυρη.

Εξάλλου, όπως ήδη εκτέθηκε η ανυπαρξία σύμβασης συγχώνευσης οδηγεί σε ανυπόστατο και όχι σε ακυρότητα.

Οι παραπάνω δυσχέρειες καθιστούν απαραίτητη την απευθείας προσφυγή στο κείμενο του άρθρου 22 παρ. 1β της 3ης Οδηγίας καθώς και στις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, προκειμένου να περισωθεί το κανονιστικό περιεχόμενο της διάταξης του άρθρου 77 παρ. 1α', η οποία διατυπώθηκε πλημμελώς από τον εθνικό νομοθέτη.

Με αφορμή λοιπόν το άρθρο 11 της 1ης Οδηγίας του Συμβουλίου που αφορά τους λόγους ακυρότητας της ανώνυμης εταιρίας και με θεμέλιο την αρχή της σύμφωνης προς την Οδηγία ερμηνείας του εθνικού δικαίου το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχει δεχθεί ότι τα δικαστήρια των κρατών μελών οφείλουν να ερμηνεύουν το εθνικό δίκαιο κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να μην κηρύσσεται άκυρη μια ανώνυμη εταιρία για λόγο που δεν προβλέπεται ρητά στην Οδηγία. Παρά το γεγονός ότι το σκεπτικό του ΔΕΚ αφορά στο καθεστώς της ελαττωματικής ίδρυσης, ο κανόνας που διατύπωσε αποκτά μεγάλη αξία και την ερμηνεία του καθεστώτος της

ελαττωματικής συγχώνευσης, στο μέτρο που οι δικαιοπολιτικές εκτιμήσεις περιορισμού των λόγων ακυρότητας της ίδρυσης ισχύουν εξίσου και στο πλαίσιο της ελαττωματικής συγχώνευσης.

Με γνώμονα λοιπόν τη στενά διατυπωμένη κοινοτική διάταξη, η παραπομπή του άρθρου 77 παρ. 1α' στο άρθρο 74 πρέπει να ερμηνευτεί διορθωτικά και να περιοριστεί στη δεύτερη παράγραφο του τελευταίου, έτσι ώστε ως μοναδικός λόγος ανατροπής της συγχώνευσης να απομείνει η παράλειψη διενέργειας του κατά το άρθρο 74 παρ. 2 προληπτικού ελέγχου νομιμότητας. Έννοια δε της παράλειψης αυτής θα είναι η πραγματική παράλειψη του αρμόδιου οργάνου να προβεί στην εξακρίβωση της ύπαρξης και νομιμότητας όλων των υποβαλλόμενων στοιχείων.

Και η ερμηνεία αυτή, πάντως, δεν είναι άμοιρη δυσχερειών, διότι στο πλαίσιο του ισχύοντος «μικτού διοικητικού συστήματος» ή συστήματος «σύμπραξης της δημόσιας διοίκησης», ο κατά νόμο έλεγχος είναι αυτονόητο προαπαιτούμενο της απόφασης για την έγκριση της συγχώνευσης, με αποτέλεσμα να καθίσταται ατελέσφορη η επίκληση της έλλειψης ελέγχου, μετά την έκδοση της σχετικής διοικητικής πράξης.

Προκειμένου να ξεπεραστεί το εμπόδιο αυτό θα μπορούσε ίσως να υποστηριχθεί ότι οι λοιπές περιπτώσεις, που καλύπτονται από την παραπομπή στο άρθρο 74, δηλαδή η παράλειψη υποβολής σε διατυπώσεις δημοσιότητας: α) των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων, β) της σύμβασης συγχώνευσης και γ) της υπεύθυνης δήλωσης του άρθρου 8 ν. 1599/1986 λειτουργούν όχι ως αυτοτελείς λόγοι ανατροπής της συγχώνευσης αλλά ως (μαχητά) τεκμήρια συνδρομής του θεμελιώδους λόγου ανατροπής, που συνίσταται στην παράλειψη διενέργειας προληπτικού ελέγχου νομιμότητας.

Η ερμηνεία που επιχειρήθηκε πιο πάνω είναι πιθανό να εναρμονίζεται με το σκοπό των διατάξεων της 3ης Οδηγίας, που καθιερώνουν τον προληπτικό έλεγχο της συγχώνευσης. Σε μια εγγύτερη προσέγγιση, ωστόσο, δεν φαίνεται να εναρμονίζεται με τις ιδιαιτερότητες του ελληνικού συστήματος, όπου ο προληπτικός έλεγχος νομιμότητας είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με το θεσμό της σύμπραξης της αρχής, η οποία εκδίδει απόφαση για την ίδρυση και για κάθε ουσιώδη μεταβολή του βίου μιας εταιρίας. Αποτέλεσμα της νομοτεχνικής αυτής σύνδεσης είναι να καθίσταται αδύνατη η ανεξάρτητη λειτουργία του προληπτικού ελέγχου.

Συγκεκριμένα, ενώ η χορήγηση έγκρισης αποτελεί αμάχητο τεκμήριο ότι ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε, η παράλειψη ελέγχου, δηλαδή η παράλειψη της αρχής να εκδόσει εγκριτική απόφαση, καθιστά τη συγχώνευση ασυντέλεστη, αφού οι έννομες συνέπειές της επέρχονται ακριβώς με την καταχώριση της διοικητικής έγκρισης στο Μ.Α.Ε.

Όπως διαφαίνεται, η διάταξη του άρθρου 77 παρ. 1α' είναι δυσχερώς εφαρμόσιμη στην πράξη και ακόμη δυσκολότερα συμβιβάσιμη προς το κοινοτικό της πρότυπο. Ενόψει δε του κανόνα της υπεροχής του κοινοτικού δικαίου πρέπει να γίνει δεκτό ότι, υπό την παρούσα διατύπωσή της, η διάταξη δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής ως αντικείμενη στην υπερέχουσα διάταξη του άρθρου 22 παρ. 1β' εδ. 1 της 3ης Οδηγίας.

III. Ακυρότητα ή ακυρωσία των αποφάσεων που έλαβαν οι γενικές συνελεύσεις των εταιριών που συγχωνεύθηκαν

α. Γενικά

Δεύτερος λόγος ανατροπής της συγχώνευσης είναι η ακυρότητα (άρθρ. 35α παρ. 1) ή ακυρωσία (άρθρ. 35β παρ. 1) των αποφάσεων, με τις οποίες οι γενικές συνελεύσεις των συμβαλλομένων εταιριών εγκρίνουν τη συγχώνευση.

Η παραπομπή στις διατάξεις των άρθρων 35α επ. έχει την έννοια ότι, το αρμόδιο κατ' άρθρο 77 παρ. 1 δικαστήριο οφείλει να απαγγέλλει την ανατροπή της συγχώνευσης, αν η απόφαση της γενικής συνέλευσης μιας τουλάχιστον από τις συμβαλλόμενες εταιρίες – κι εκείνης ακόμη που με τη συγχώνευση έχασε τη νομική της προσωπικότητα – κρίνεται άκυρη ή ακυρώσιμη.

Αντικείμενο του άρθρου 77 παρ. 1β' είναι οι αποφάσεις των συνελεύσεων των κοινών μετόχων, οι οποίες εγκρίνουν (άρθρ. 72 παρ. 1) το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης και τις αναγκαίες τροποποιήσεις του καταστατικού της προερχόμενης από τη συγχώνευση εταιρίας. Αντιθέτως, δεν εμπίπτουν εδώ ούτε οι αποφάσεις που λαμβάνουν οι συνελεύσεις των κατόχων μετοχών ιδιαίτερων κατηγοριών (λ.χ. προνομιούχων ή δεσμευμένων) ούτε οι αποφάσεις που λαμβάνουν οι συνελεύσεις των ομολογιούχων δανειστών (άρθρ. 70 παρ. 4 και 72 παρ. 2).

Οι μορφές ανισχύρου που ανάγονται από το άρθρ. 77 παρ. 1β' σε λόγους ανατροπής της συγχώνευσης είναι η ακυρότητα σύμφωνα με το άρθρο 35α παρ. 1 και η ακυρωσία σύμφωνα με το άρθρο 35β παρ. 1 κ.ν. 2190/1920.

Κατά μείζονα λόγο, πάντως, η συγχώνευση καθίσταται ελαττωματική και όταν για οποιονδήποτε λόγο η γενική συνέλευση μιας από τις συμβαλλόμενες εταιρίες δεν συνεδρίασε ή δεν αποφάσισε σχετικά με την έγκριση του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης.

Κατά μια άποψη, η παραπομπή στο άρθρο 35α παρ. 1 πρέπει να περιοριστεί μόνο στις ρητώς αναφερόμενες σε αυτό παραβάσεις (δηλαδή, στην παραβίαση των κανόνων που αφορούν στη συγκρότηση, στην απαρτία και στην πλειοψηφία), γιατί αλλιώς καταστρατηγείται η περιοριστική απαρίθμηση των λόγων ανατροπής της συγχώνευσης. Η άποψη αυτή, ωστόσο, δεν λαμβάνει υπόψη της αφενός ότι, σύμφωνα με την απολύτως κρατούσα γνώμη, η απαρίθμηση του άρθρου 35α παρ. 1 είναι ενδεικτική και αφετέρου ότι η παραπομπή του άρθρου 77 στο άρθρο 35α παρ. 1 δεν συνοδεύεται από περιορισμούς.

Κατά συνέπεια, σε λόγους ανατροπής της συγχώνευσης ανάγονται όλοι οι λόγοι ακυρότητας των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων, τυπικοί και ουσιαστικοί.

Ζήτημα γεννιέται περαιτέρω αν ο νόμος καλύπτει με τη διατύπωσή του και τις λεγόμενες ανυπόστατες αποφάσεις, δηλαδή, εκείνες οι οποίες λήφθηκαν χωρίς πραγματική και γενική συγκέντρωση μετόχων, προτιθέμενων να ασκήσουν το δικαίωμα ψήφου τους στο πλαίσιο γενικής συνέλευσης. Παρά το γεγονός ότι η θεωρία και νομολογία δεν αναφέρουν σχετικά με τις ακριβείς ελλείψεις που οδηγούν σε ανυπόστατο, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η απόφαση η οποία πάσχει από

παρόμοιες ελλείψεις συνιστά ένα plus σε σχέση με την απλώς άκυρη απόφαση - συνεπώς, και αυτή εμπίπτει στη διάταξη του άρθρου 77 παρ. 1β'.

Τέλος, ιδιαίτερη κατηγορία ανίσχυρου, που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 77 παρ. 1β', αποτελούν και οι ατελείς αποφάσεις. Πριν από την καταχώριση της συγχώνευσης στο Μ.Α.Ε. οι αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων των κατόχων μετοχών ιδιαίτερων κατηγοριών και των ομολογιούχων δανειστών (άρθρ. 70 παρ. 4, 72 παρ. 2). Η ανενέργεια αυτή, εντούτοις, μεταπίπτει σε οριστική στις ακόλουθες περιπτώσεις: i) αν οι ιδιαίτερες συνελεύσεις δεν συγκληθούν καθόλου μέχρι την καταχώριση της συγχώνευσης στο Μ.Α.Ε., ii) αν συγκληθούν και αρνηθούν την έγκριση της συγχώνευσης καθώς και iii) αν αποδειχθούν ανυπόστατες ή άκυρες. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις συντρέχει λόγος ανατροπής της συγχώνευσης κατά το άρθρο 77 παρ. 1β, δεδομένου ότι η οριστικά ανενεργός δικαιοπραξία ισοδυναμεί με άκυρη.

β. Η εφαρμογή του άρθρου 35α παρ. 1

1. Προκαταρκτικά

Σύμφωνα με την κρατούσα γνώμη, οι αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων είναι άκυρες όταν λήφθηκαν κατά παράβαση κανόνων αναγκαστικού δικαίου είτε του κ.ν. 2190/1920 είτε άλλου νόμου, όπως λ.χ. ο Αστικός Κώδικας. Ακυρότητα της συγχώνευσης υφίσταται έτσι σε κάθε περίπτωση παραβίασης γενικού διαδικαστικού κανόνα, όπως εκείνοι που διέπουν την σύγκληση, τη συγκρότηση, την απαρτία και την πλειοψηφία, στο πλαίσιο των γενικών συνελεύσεων που καλούνται να εγκρίνουν το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης.

Ακυρότητα υφίσταται επίσης όταν διαπιστώνεται παραβίαση γενικών αρχών του εταιρικού δικαίου όπως η αρχή της ίσης μεταχείρισης των μετόχων ή γενικών ρητρών του ιδιωτικού δικαίου όπως η απαγόρευση κατάχρησης δικαιώματος.

Περαιτέρω, οι αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων είναι άκυρες και όταν παραβιάζουν διατάξεις του καταστατικού και μάλιστα, όχι μόνο διατάξεις που έχουν «... *τεθεί αποκλειστικώς ή κυρίως προς προστασίαν των δανειστών της εταιρίας*», διότι ο ενδεικτικός χαρακτήρας της απαρίθμησης του άρθρου 35α παρ. 1 Κ.Ν. 2190/1920 καλύπτει κάθε περίπτωση παραβίασης του καταστατικού.

Έτσι, λόγος ανατροπής της συγχώνευσης υπάρχει αν η συνέλευση μιας από τις συμβαλλόμενες εταιρίες ενέκρινε με πλειοψηφική απόφαση το οικείο σχέδιο κατά παράβαση διάταξης του καταστατικού, που απαγορεύει την πραγματοποίηση συγχώνευσης ή κατά παράβαση των υψηλότερων από τα νόμιμα ποσοστών απαρτίας και πλειοψηφίας που ορίζονται στο καταστατικό.

2. Περιπτώσιολογία

2.1. Έλλειψη και πλημμέλειες της έκθεσης του διοικητικού συμβουλίου

Σύμφωνα με το άρθρο 69 παρ. 4 κ.ν. 2190/1920, το διοικητικό συμβούλιο κάθε εταιρίας που μετέχει σε συγχώνευση έχει την υποχρέωση να υποβάλει προς τη γενική συνέλευση των μετόχων της λεπτομερή έκθεση, στην οποία να δικαιολογεί από νομική και οικονομική άποψη το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης και ειδικότερα τη σχέση ανταλλαγής των μετοχών.

Η σύνταξη και η υποβολή της έκθεσης στη γενική συνέλευση αποτελεί αναγκαστικό δίκαιο, ενώ η παράλειψή τους καθιστά την απόφαση της συνέλευσης άκυρη.

Σε ακυρότητα της απόφασης οδηγούν επίσης σοβαρές πλημμέλειες του περιεχομένου της έκθεσης, που αναιρούν τη λειτουργία της ως μέσου πληροφόρησης του μέσου μετόχου. Ποιο πρέπει να είναι όμως το περιεχόμενο της έκθεσης, ενόψει του γεγονότος ότι ο νόμος δεν το προσδιορίζει αναλυτικά;

Υποστηρίζεται ότι μέτρο καθορισμού του περιεχομένου της έκθεσης είναι οι υποχρεώσεις επιμέλειας που υπέχουν τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου κατά τη διατύπωση των όρων της συγχώνευσης και ιδίως της σχέσης ανταλλαγής των μετοχών.

Το διοικητικό συμβούλιο συγκεκριμένα οφείλει με την παράθεση αρχών και στοιχείων, να αποκαλύπτει στους μετόχους όλες τις κρίσιμες εκτιμήσεις του που αφορούν τη σκοπιμότητα της συγχώνευσης, χωρίς να είναι απαραίτητη η παροχή στο μέτοχο της δυνατότητας να επαληθεύει τα στοιχεία αυτά, διότι η επαλήθευσή τους αποτελεί έργο της επιτροπής εμπειρογνομόνων.

Ειδικότερα, η έκθεση πρέπει να περιλαμβάνει πληροφορίες για τη νομική και οικονομική σημασία της συγχώνευσης και για τον προσδιορισμό της σχέσης ανταλλαγής των μετοχών. Οι πληροφορίες που αφορούν καθένα από τα θέματα αυτά θα πρέπει να αφορούν όλες τις συμβαλλόμενες εταιρίες, ενώ εξαρχής πρέπει να κριθεί ως μη νόμιμη η συνήθης πρακτική των διοικητικών συμβουλίων να επαναλαμβάνουν στην έκθεσή τους (έστω και με ανεπτυγμένο τρόπο) το κείμενο του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης.

Ως αναγκαίο στοιχείο του νομικού τμήματος της έκθεσης θα πρέπει να θεωρηθεί η σύντομη περιγραφή της διαδικασίας και των νομικών συνεπειών της συγχώνευσης τόσο για τους μετόχους όσο και για τις ίδιες τις συμβαλλόμενες εταιρίες, ενώ από οικονομική άποψη, κύριος στόχος της έκθεσης πρέπει να είναι η απάντηση στο ερώτημα, γιατί επιβάλλεται ή ωφελεί η συγχώνευση και ποιος ο λόγος για την επιλογή της μιας ή της άλλης μορφής.

Ουσιαδεις τμήμα της έκθεσης είναι εκείνο που αναφέρεται στη σχέση ανταλλαγής των μετοχών και στις δυσχέρειες του προσδιορισμού της. Σύμφωνα με την ορθότερη άποψη στην επιστήμη, η σχέση ανταλλαγής αποτελεί προϊόν διαπραγματεύσεων και συμβιβασμού ανάμεσα στις συμβαλλόμενες εταιρίες (εντός ορισμένων ακραίων ορίων νομιμότητας) και όχι αποτέλεσμα απλών μαθηματικών υπολογισμών.

Υποχρέωση των διοικητικών συμβουλίων δεν είναι η εξεύρεση της μαθηματικά «ορθής» σχέσης, αλλά η συναρμολόγηση μιας δίκαιης και λογικής σχέσης, ικανής να προστατεύσει επαρκώς τα συμφέροντα των μετόχων καθεμιάς από τις συμβαλλόμενες εταιρίες, μετά από συνεκτίμηση των δικαιολογημένων συμφερόντων των μετόχων και των λοιπών εταιριών. Οι εκτιμήσεις που οδήγησαν στην επιλεγείσα σχέση πρέπει να παρατίθενται στην έκθεση.

Πάντως, ακυρότητα λόγω ελλείψεων του περιεχομένου της έκθεσης θα υπάρχει όχι όταν ελλείπουν μεμονωμένα στοιχεία, αλλά όταν οι παρατηρούμενες ελλείψεις είναι τόσο εκτεταμένες, ώστε να αναιρείται η ίδια η υπόσταση της έκθεσης ως μέσου δικαιολόγησης τη οικονομικής και νομικής σημασίας της συγχώνευσης. Η έλλειψη ποιων ακριβώς στοιχείων αναιρεί την έννοια της έκθεσης είναι ζήτημα πραγματικό και κρίνεται σε συνδυασμό και με τα στοιχεία που τυχόν συμπληρώθηκαν κατά τη διάρκεια της γενικής συνέλευσης.

Πρέπει, πάντως, να επισημανθεί ότι το δικαστήριο που ασχολείται με το κύρος της συγχώνευσης, οφείλει, για λόγους ασφάλειας δικαίου, να εξετάζει με προσοχή τις προβαλλόμενες ελλείψεις και να δέχεται την ακυρότητα με ιδιαίτερη περίσκεψη.

2.2 Έλλειψη και πλημμέλειες της έκθεσης των εμπειρογνομόνων

Εκτός από την έκθεση του διοικητικού συμβουλίου, στις συνελεύσεις των συμβαλλομένων εταιριών υποβάλλεται και η έκθεση που συντάσσουν τα μέλη της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων του άρθρου 9, ύστερα από κοινή αίτηση των εταιριών που μετέχουν στη συγχώνευση.

Σύμφωνα με το άρθρο 71 παρ. 1 η έκθεση αυτή αφορά την εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων των συμβαλλόμενων εταιριών καθώς και τους όρους που περιλαμβάνονται στο σχέδιο. Ο νόμος εγκαταλείπει εν προκειμένω τη λακωνικότητα που τον διακρίνει σχετικά με τον προσδιορισμό του περιεχομένου της έκθεσης του διοικητικού συμβουλίου και απαριθμεί μια σειρά από στοιχεία, τα οποία πρέπει υποχρεωτικά να εκτίθενται στην έκθεση των εμπειρογνομόνων.

Όπως ακριβώς η έκθεση του διοικητικού συμβουλίου, η έκθεση των εμπειρογνομόνων αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της προπαρασκευαστικής διαδικασίας προς υλοποίηση της συγχώνευσης και απαραίτητο μέσο για την πληροφόρηση των μετόχων των συμβαλλομένων εταιριών. Η παράλειψή της, συνεπώς, καθιστά τις αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων άκυρες.

Έργο της επιτροπής εμπειρογνομόνων δεν είναι ο υπολογισμός των περιουσιών των συμβαλλομένων εταιριών, αλλά η επαλήθευση του υπολογισμού που έκαναν τα διοικητικά συμβούλια αυτών και η έκφραση γνώμης αναφορικά με την επιλεγείσα σχέση ανταλλαγής των μετόχων.

Η παράλειψη των πληροφοριών που απαιτεί ο νόμος (άρθρ. 71 παρ. 2) οδηγεί κατά κανόνα σε ακυρότητα (άρθρ. 35α παρ. 1) της απόφασης της γενικής συνέλευσης. Πάντως, ακυρότητα θα προκαλείται κι εδώ όχι όταν ελλείπουν μεμονωμένα στοιχεία του (ελάχιστου) περιεχομένου της έκθεσης, αλλά όταν οι υπάρχουσες ελλείψεις είναι τόσο εκτεταμένες, ώστε να αναιρείται η ίδια η υπόσταση της έκθεσης ως μέσου επαλήθευσης των υπολογισμών, που πραγματοποίησαν τα όργανα διοικήσεως.

Πρέπει να γίνει δεκτό, πάντως, ότι η παράλειψη της επιτροπής να δηλώσει στην έκθεσή της αν κατά τη γνώμη της η σχέση ανταλλαγής των μετοχών είναι δίκαιη και λογική, αποτελεί και μόνη της ελάττωμα που προκαλεί ακυρότητα, καθώς η δήλωση αυτή αποτελεί το σημαντικότερο στοιχείο στα χέρια του μέσου μετόχου (και

ιδίως του μετόχου επενδυτή), ώστε να μορφώσει γνώμη για τη σκοπιμότητα της συγχώνευσης.

2.3. Παράλειψη υποβολής του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης σε δημοσιότητα

Το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης υποβάλλεται στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 7β παρ. 1 για κάθε συμβαλλόμενη εταιρία, δύο μήνες τουλάχιστον πριν από τη συνεδρίαση της γενικής συνέλευσης που είναι αρμόδια για την έγκρισή του (άρθρ. 69 παρ. 3).

Η εν λόγω διάταξη έχει ως στόχο την προειδοποίηση των μετόχων για την έναρξη της διαδικασίας που προπαρασκευάζει τη συγχώνευση και την ενημέρωσή τους για το περιεχόμενο της συμφωνίας, επί της οποίας πρόκειται να ασκήσουν το δικαίωμα ψήφου τους. Η παράλειψη της δημοσίευσης και μη τήρηση της σχετικής προθεσμίας αποτελούν παραβάσεις, οι οποίες καθιστούν την απόφαση της γενικής συνέλευσης άκυρη (άρθρ. 35α παρ. 1), δεδομένου ότι ανάγονται στις εν ευρεία έννοια διατυπώσεις για τη σύγκλησή της.

Ωστόσο, η μη τήρηση των εν λόγω διατάξεων μόνο σε εντελώς εξαιρετικές περιπτώσεις θα οδηγεί στην ακυρότητα των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων, λαμβανομένου υπόψη ότι η τήρηση των διαδικαστικών κανόνων δεν αποτελεί αυτοσκοπό. Συγκεκριμένα, η μη υποβολή ή η καθυστερημένη υποβολή του σχεδίου σε δημοσιότητα θα είναι κατά κανόνα «ασήμαντη» παράβαση, που δεν θα προκαλεί ακυρότητα, δεδομένου ότι ο μέτοχος δικαιούται να λαμβάνει γνώση των εγγράφων της συγχώνευσης (μεταξύ των οποίων και το σχέδιο), αξιοποιώντας τις δυνατότητες του άρθρου 73 παρ. 1.

2.4. Παράλειψη καταχώρισης των εκθέσεων στο Μητρώο

Πριν από τη συνεδρίαση της γενικής συνέλευσης, οι εκθέσεις του διοικητικού συμβουλίου και της επιτροπής πραγματογνωμόνων πρέπει να καταχωρίζονται στο Μ.Α.Ε. Ο νόμος αρκείται στην καταχώριση και δεν απαιτεί δημοσίευση ανακοίνωσης στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης.

Η δικαιολογία της διατύπωσης αυτής, η οποία αποτελεί πρωτοτυπία του ελληνικού δικαίου, δεν είναι ευχερώς αντιληπτή. Πραγματικά, οι εκθέσεις του διοικητικού συμβουλίου και της επιτροπής αποτελούν μέσα για την πληροφόρηση των μετόχων. Η παράλειψη της καταχώρισής τους στο Μ.Α.Ε., εντούτοις, θα αποτελεί κατά κανόνα ασήμαντη παράβαση, που δεν θα προκαλεί ακυρότητα, στο μέτρο που τα έγγραφα αυτά τίθενται στη διάθεση κάθε μετόχου ατομικά στην έδρα της εταιρίας του.

Από την άλλη πλευρά, η σημασία των εκθέσεων για το ευρύ κοινό και ιδίως για τους δανειστές των συμβαλλόμενων εταιριών είναι μικρή. Το ενδιαφέρον των δανειστών περιορίζεται στη γνώση της οικονομικής κατάστασης των συμβαλλόμενων εταιριών, η οποία εξασφαλίζεται με τη δημοσιότητα των ετήσιων οικονομικών τους καταστάσεων και με την γνώση του περιεχομένου της σύμβασης συγχώνευσης. Το γεγονός αυτό δεν αποκλείει, εντούτοις, ευθύνη των διοικητικών συμβουλίων έναντι της εταιρίας (άρθρ. 7β παρ. 14 εδ. 1ο) και των τρίτων, σε περίπτωση που από την παράλειψη επήλθε βλάβη.

2.5.. Παράλειψη δημοσίευσης του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης στον τύπο

Σύμφωνα με το άρθρο 70 παρ. 1, περίληψη του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης δημοσιεύεται μέσα σε 10 ημέρες από την ολοκλήρωση των διατυπώσεων του άρθρου 7β σε μια ημερήσια οικονομική εφημερίδα. Η διατύπωση αυτή αφορά αποκλειστικά στους δανειστές των εταιριών που μετέχουν στη συγχώνευση και δεν ανήκει στον κύκλο των εν ευρεία έννοια προϋποθέσεων σύγκλησης των γενικών συνελεύσεων, που εγκρίνουν το σχέδιο. Διότι, για να θεωρηθεί ότι μια διατύπωση ανήκει στις εν ευρεία έννοια διατυπώσεις σύγκλησης της γενικής συνέλευσης, απαραίτητη προϋπόθεση είναι να αφορά στο συμφέρον μόνο των μετόχων ή και των μετόχων.

Η παράλειψη της διατύπωσης αυτής λοιπόν δεν θίγει το κύρος των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων, αλλά γεννά ενδεχομένως αξίωση αποζημίωσης σε βάρος των μελών του διοικητικού συμβουλίου.

2.6. Ουσιαστικός έλεγχος των αποφάσεων που έλαβαν οι γενικές συνελεύσεις των συμβαλλομένων εταιριών

Η συγχώνευση αποσκοπεί στην επίτευξη ενός οργανωτικού αποτελέσματος, που συνίσταται στην ενοποίηση των εταιρικών οργανισμών περισσότερων ανωνύμων εταιριών σε μία, με ενιαία πράξη. Υπό την έννοια αυτή, αποτελεί μια μεταξύ περισσοτέρων επιλογών για την επίτευξη επιχειρηματικών επιδιώξεων όπως η συγκέντρωση, η βελτίωση και ο εξορθολογισμός της παραγωγής ή της παροχής υπηρεσιών, η βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης, η εξυγίανση κ.λπ.

Προς επίτευξη των ίδιων στόχων το οπλοστάσιο του δικαίου της ανώνυμης εταιρίας, αλλά και του κοινού περιουσιακού δικαίου, είναι πλούσιο: η ίδρυση εταιρίας, η αύξηση κεφαλαίου με χρηματικές ή σε είδος εισφορές, η εξαγορά μετοχών, η απόσχιση επιχειρηματικών κλάδων και η μεταβίβαση περιουσίας ή επιχείρησης αποτελούν μέτρα, με τα οποία επιτυγχάνονται σε γενικές γραμμές ισοδύναμα από οικονομική άποψη αποτελέσματα. Έτσι, η επιλογή της συγχώνευσης αποτελεί επιχειρηματική απόφαση που λαμβάνεται από τα αρμόδια για τον καθορισμό της επιχειρηματικής πολιτικής όργανα ύστερα από ελεύθερη εκτίμηση των εν γένει περιστάσεων.

Η πραγματοποίηση της συγχώνευσης, ωστόσο, είναι πρόσφορη να θίξει την έκταση και το περιεχόμενο της μετοχικής ιδιότητας των προσώπων που μετέχουν στις συμβαλλόμενες εταιρίες, διότι μέσω αυτής: α) οι μετοχικές σχέσεις των απορροφώμενων εταιριών καθώς και των εταιριών που μετέχουν σε συγχώνευση με δημιουργία νέας εταιρίας καταργούνται και αντικαθίστανται από νέες, στο πλαίσιο εταιριών με διαφορετική περιουσιακή και σωματειακή δομή και διαφορετική ενδεχομένως φερεγγυότητα, β) οι μετοχικές σχέσεις των εξαγοραζόμενων εταιριών καταργούνται οριστικά και αντικαθίστανται από χρηματικό αντάλλαγμα, γ) οι μέτοχοι των εταιριών που απορροφούν στερούνται του δικαιώματος προτίμησής τους και εξαναγκάζονται πλέον να συνυπάρξουν με τους μετόχους των απορροφώμενων εταιριών.

Το θεμελιώδες ερώτημα που γεννιέται λοιπόν κι εδώ, όπως σε κάθε πλειοψηφική απόφαση, αφορά στην έκταση και στα όρια της εξουσία που έχει η

πλειοψηφία των μετόχων να αποφασίζει την υλοποίηση μιας επιχειρηματικής πολιτικής ικανής να θίξει σε σημαντικό βαθμό τα δικαιώματα των μετόχων και ιδίως εκείνων που αντιτίθενται στην πραγματοποίησή της.

Η περιφρούρηση των δικαιολογημένων συμφερόντων της μετοχικής μειοψηφίας αποτελεί καταρχήν μέλημα του ίδιου του δικαίου της συγχώνευσης και ιδίως, των διατάξεων που προβλέπουν τη σύνταξη εγγράφων πληροφοριακού χαρακτήρα και την πραγματοποίηση άλλων διατυπώσεων.

Η τήρηση των προϋποθέσεων αυτών, εντούτοις, δημιουργεί ένα ελάχιστο επίπεδο προστασίας, αλλά δεν είναι ικανή να αποτρέψει την προσβολή των δικαιωμάτων της μειοψηφίας, όταν μέσω της συγχώνευσης προωθούνται ιδιοτελείς επιδιώξεις.

Είναι απαραίτητο λοιπόν να προσδιορισθούν τα όρια της εξουσίας της πλειοψηφίας – ορθότερα: τα όρια του δικαιώματος ψήφου των μετόχων της πλειοψηφίας – να αποφασίζουν με δεσμευτικό για τη μειοψηφία τρόπο την πραγματοποίηση συγχωνεύσεων.

Η πλειοψηφία των μετόχων απολαύει ενός πεδίου επιλογών επιχειρηματικής σκοπιμότητας, μέσα στο οποίο το δικαίωμα ψήφου ασκείται νόμιμα, έστω και αν οι συγκεκριμένες επιλογές της αποδεικνύονται τελικά άστοχες, ακατάλληλες, μη αναγκαίες ή και λανθασμένες.

Υπέρβαση του πεδίου αυτού, όμως, καθιστά τις σχετικές ψήφους καταχρηστικές (άρθρ. 281 ΑΚ), δηλαδή, άκυρες και την απόφαση της γενικής συνέλευσης άκυρη (άρθρ. 35α παρ. 1), υπό την πρόσθετη προϋπόθεση ότι οι έγκυρες ψήφοι δεν αρκούν για το σχηματισμό της απαιτούμενης από το νόμο ή το καταστατικό πλειοψηφίας.

Για την κατάφαση της καταχρηστικότητας είναι καταρχήν αρκετό το αντικειμενικό γεγονός της υπέρβασης των ορίων του δικαιώματος ψήφου. Η νομολογία, όμως, έχει εισαγάγει και πληθώρα υποκειμενικών κριτηρίων αναφορικά με την εξειδίκευση του άρθρου 281 ΑΚ.

Η έννοια του εταιρικού συμφέροντος (ως πρωταρχικό κριτήριο εξειδίκευσης του «σκοπού του δικαιώματος» ψήφου) αποτελεί «αρνητικό» όριο-φραγμό στην εξουσία των μετόχων της πλειοψηφίας, όταν αυτοί επιδιώκουν στόχους που κείνται «προφανώς» εκτός της εταιρίας, δηλαδή, δεν υπηρετούν κανένα δικαιολογημένο εταιρικό συμφέρον ή είναι προφανώς ιδιοτελείς.

Τούτο συμβαίνει όταν με τη συγχώνευση επιδιώκεται η βλάβη, η αποδυνάμωση ή ο ολοκληρωτικός παραμερισμός «ενοχλητικών» μειοψηφιών ή συγκεκριμένων μετόχων, η ενίσχυση της θέσης πλειοψηφιών ή συγκεκριμένων μετόχων η καταστρατήγηση των προϋποθέσεων για τον αποκλεισμό του δικαιώματος προτίμησης που έχουν οι παλαιοί μέτοχοι της επωφελούμενης εταιρίας κ.λπ.

Οι πιο ευεπίφορες σε δικαστικές διενέξεις αντιρρήσεις των μετόχων ως προς τη συγχώνευση είναι εκείνες που αφορούν στη σχέση ανταλλαγής των μετοχών, δηλαδή το κλάσμα βάσει του οποίου καθορίζεται ο αριθμός των μετοχών που κάθε

μέτοχος συγχωνευόμενης εταιρίας αποκτά στο πλαίσιο της επωφελούμενης. Το ίδιο ισχύει, εξάλλου, και ως προς το ποσό μετρητών, με το οποίο ο νόμος επιτρέπει τη διόρθωση τυχόν ανισοτήτων που συνδέονται με τη σχέση ανταλλαγής καθώς και με το χρηματικό αντάλλαγμα, που χορηγείται στην περίπτωση συγχώνευσης με ολική εξαγορά.

Ο νόμος δεν παρέχει σαφείς ενδείξεις σχετικά με τον τρόπο προσδιορισμού της σχέσης ανταλλαγής των μετοχών. Το ερώτημα που γεννιέται λοιπόν είναι αν η επιλογή της σχέσης ανταλλαγής των μετοχών διέπεται από κάποιους ιδιαίτερους κανόνες και περαιτέρω, αν υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο.

Υποστηρίζεται ότι η σχέση ανταλλαγής των μετοχών είναι νόμιμη μόνον όταν εξασφαλίζει την ισότητα μεταξύ παροχής και αντιπαροχής, δηλαδή την αντιστοιχία μεταξύ της πραγματικής αξίας των μετοχών που παραδίδει η επωφελούμενη. Η άποψη αυτή, ωστόσο, παραγνωρίζει το γεγονός ότι η συγχώνευση δεν έχει το χαρακτήρα αμφοτεροβαρούς συμβάσεως. Συνεπώς, η εισφορά της περιουσίας των συγχωνευόμενων εταιριών και η παροχή μετοχών στους μετόχους των εταιριών αυτών, δεν βρίσκονται σε λειτουργική σχέση παροχής και αντιπαροχής, ώστε να προκύπτει ζήτημα ισοδυναμίας τους.

Η συγχώνευση αποτελεί δικαιοπραξία στην οποία κυριαρχεί η πρόγνωση και η επιδίωξη μελλοντικών επιχειρηματικών ωφελιμάτων (λ.χ. η αύξηση της κερδοφορίας, η μείωση των λειτουργικών και λοιπών εξόδων κ.λπ.). Υπό την έννοια αυτή, η σχέση ανταλλαγής των μετοχών πρέπει να αποδίδει την αναμενόμενη, με βάση επιστημονικούς κανόνες πρόγνωσης συμμετοχή των επιχειρήσεων των εταιριών που συγχωνεύονται, στα μελλοντικά αποτελέσματα της επωφελούμενης εταιρίας.

Οι γενικές συνελεύσεις των μετόχων εγκρίνουν τη σχέση ανταλλαγής των μετοχών ελεύθερα, με κριτήρια επιχειρηματικής σκοπιμότητας, χωρίς να δεσμεύονται από τις αρχές του δικαίου των αμφοτεροβαρών συμβάσεων ή την έκθεση της επιτροπής εμπειρογνομόνων.

Αυτό δεν σημαίνει, ωστόσο, ότι είναι επιτρεπτή οποιαδήποτε τροποποίηση και ιδίως συρρίκνωση των δικαιωμάτων των μετόχων μέσω της εκάστοτε επιλεγόμενης σχέσης ανταλλαγής. Ακριβές είναι μόνο ότι ο νόμος δεν απαιτεί σχέση που να εξασφαλίζει a priori ότι η αξία και η έκταση των δικαιωμάτων, που λαμβάνουν οι μέτοχοι των συμβαλλόμενων εταιριών, παραμένει ακριβώς η ίδια πριν και μετά από την πραγματοποίηση της συγχώνευσης.

Κατά συνέπεια, ο δικαστικός έλεγχος της σχέσης ανταλλαγής των μετοχών ισοδυναμεί με έλεγχο των ακραίων ορίων του δικαιώματος ψήφου των πλειοψηφούντων μετόχων να τροποποιούν, μέσω της πραγματοποίησης συγχωνεύσεων, την αξία και την έκταση των δικαιωμάτων των μετόχων της μειοψηφίας.

Η σχέση ανταλλαγής δεν θα είναι νόμιμη, με αποτέλεσμα να καθίσταται άκυρη η απόφαση της γενικής συνέλευσης που εγκρίνει το σχέδιο, όταν οδηγεί σε αδικαιολόγητη και προφανή προσβολή των συμφερόντων των μετόχων.

Αναγκαία αφετηρία για το δικαστικό έλεγχο της σχέσης ανταλλαγής θα είναι η έννοια της δίκαιης και λογικής σχέσης, όπως αυτή προσδιορίζεται με βάση την επικρατούσα διεθνώς μέθοδο της «κεφαλαιοποίησης των αναμενόμενων μελλοντικών κερδών». Με γνώμονα τη μέθοδο αυτή, θα υπολογίζεται κατ' αρχήν για κάθε συμβαλλόμενη εταιρία χωριστά η αναμενόμενη μελλοντική κερδοφορία της, ενώ στη συνέχεια θα υπολογίζεται η αναμενόμενη μελλοντική κερδοφορία της επωφελούμενης εταιρίας. Η διαφορά μεταξύ της συνολικής κερδοφορίας που αναμένεται από τις συμβαλλόμενες εταιρίες, με διατήρηση της νομικής τους αυτονομίας άθικτης και της κερδοφορίας που είναι δυνατόν να επιτευχθεί μέσω της πραγματοποίησης της συγχώνευσης, αποτελεί υπεραξία της συγχώνευσης.

Η υπεραξία αυτή θα πρέπει να κατανέμεται στους μετόχους των συμβαλλομένων εταιριών ανάλογα με την εκτιμώμενη συμμετοχή της εταιρίας τους στη δημιουργία της. Η σχέση ανταλλαγής, συνεπώς, δεν θα είναι νόμιμη, όταν αποκλίνει «προφανώς» (άρθρ. 281 ΑΚ) από το μέτρο της συμβολής κάθε εταιρίας στην κερδοφορία της επωφελούμενης καθώς και όταν αγνοεί τελείως το μέτρο αυτό.

Πάντως, η σχέση ανταλλαγής που αποκλίνει ή αγνοεί το μέτρο της συμβολής κάθε εταιρίας που μετέχει στη συγχώνευση στην κερδοφορία της εταιρίας που προέρχεται από την τελευταία θα είναι δικαιολογημένης, αν οι μέτοχοι της εταιρίας που υφίστανται τις συνέπειες της δυσμενούς σχέσης, αντλούν μέσω της συγχώνευσης ωφέληματα που αντισταθμίζουν τις συνέπειες αυτές. Τούτο θα συμβαίνει λ.χ. όταν η πραγματοποίηση συγχώνευσης υπό δυσμενή σχέση ανταλλαγής υπαγορεύεται από κάποιο σαφώς προσδιορισμένο εταιρικό συμφέρον, το οποίο υπερέχει αξιολογικά των μετοχικών συμφερόντων, που πλήττονται από την επιλεγείσα (δυσμενή) σχέση.

Σίγουρα η διαδικασία ελέγχου των ορίων του δικαιώματος ψήφου, όσον αφορά τον καθορισμό της σχέσης ανταλλαγής των μετοχών, αποτελεί έργο δυσχερέστατο. Το αρμόδιο δικαστήριο δεν θα είναι συνήθως ικανό να προβεί μόνο του στις αναγκαίες επαληθεύσεις, στο βαθμό που αυτές συμπλέκονται κατά κανόνα με εξειδικευμένες γνώσεις εκτίμησης της αξίας μιας επιχείρησης. Για τους λόγους αυτούς, το δικαστήριο ενώπιον του οποίου γίνεται επίκληση του άρθρου 281 ΑΚ, θα πρέπει να υποβοηθείται στον σχηματισμό της δικανικής του κρίσης με τη διεξαγωγή πραγματογνωμοσύνης.

Πάντως, ο πληττόμενος από τη συγχώνευση μέτοχος δεν θα πρέπει να φέρει το βάρος απόδειξης των περιστατικών που στοιχειοθετούν παραβίαση του άρθρου 281 ΑΚ. Η τοποθέτηση αυτή, η οποία φαίνεται να έρχεται σε σύγκρουση με τον κανόνα σύμφωνα με τον οποίο κάθε διάδικος φέρει το βάρος αποδείξεως των γεγονότων εκείνων, τα οποία ανήκουν στο «πραγματικό» ευνοϊκών γι' αυτόν κανόνων δικαίου θεμελιώνεται καταρχήν στην ανάγκη εξισορρόπησης της αποδεικτικής δυσχέρειας του μεμονωμένου μετόχου έναντι της εταιρίας, η οποία κατέχει κατά τεκμήριο όλες τις απαραίτητες για το ζήτημα πληροφορίες.

Περαιτέρω όμως βρίσκει έρεισμα και στο γεγονός ότι η εταιρία φέρει εκ του νόμου (άρθρ. 69 παρ. 4) το βάρος να δικαιολογεί προς τους μετόχους της επιλεγείσα σχέση ανταλλαγής.

2.7. Παραβίαση των περιορισμών που αφορούν στο χρηματικό αντάλλαγμα που χορηγείται αντί μετοχών

Σύμφωνα με το άρθρο 68 παρ. 2-3, το ποσό που χορηγείται στους μετόχους των εταιριών που συγχωνεύονται δεν πρέπει να υπερβαίνει συνολικά το 10% της ονομαστικής αξίας των μετοχών που παραδίδονται σ' αυτούς · αθροιστικά δε με την αξία των μετοχών αυτών, δεν πρέπει να υπερβαίνει την καθαρή θέση της περιουσίας που εισφέρεται στην επωφελούμενη εταιρία.

Ενόψει του ότι ο νόμος δεν ορίζει σε ποιες περιπτώσεις χορηγείται ποσό μετρητών, γίνεται δεκτό ότι οι συμβαλλόμενες εταιρίες μπορούν ελεύθερα να προβλέψουν τη χορήγησή του, αρκεί αυτό να μην υπερβαίνει το 10% της ονομαστικής αξίας του συνόλου των νεοεκδιδόμενων μετοχών.

Πάντως, η χορήγηση μετρητών θα είναι κατά βάση αναγκαία, όταν οι μετοχές που κατέχουν οι μέτοχοι των συγχωνευόμενων εταιριών, δεν επαρκούν για την απόκτηση ακέραυ αριθμού μετοχών της επωφελούμενης εταιρίας.

2.8. Παραβίαση των κανόνων που αφορούν στην αύξηση του κεφαλαίου της επωφελούμενης εταιρίας

Όταν η συγχώνευση λαμβάνει τη μορφή της απορρόφησης είναι απαραίτητη η δημιουργία των μετοχικών εκείνων «θέσεων», που επιτρέπουν τη συνέχιση της μετοχικής ιδιότητας των μετόχων των εταιριών που απορροφώνται, στο πλαίσιο των επωφελούμενων.

Συνηθέστερος τρόπος για τον πορισμό των μετοχών αυτών είναι η αύξηση του κεφαλαίου της επωφελούμενης εταιρίας (πρβλ. άρθρ. 72 παρ. 1 εδ 2ο). Δεν αποκλείεται, πάντως, η χορήγηση ιδίων μετοχών, τις οποίες η απορροφώσα εταιρία διατηρεί νόμιμα στο χαρτοφυλάκιό της.

Από τυπική άποψη, η αύξηση κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρίας αποτελεί γνήσια αύξηση κεφαλαίου. Από ουσιαστική άποψη, όμως, η αύξηση αυτή, η οποία ισοδυναμεί προς αύξηση κεφαλαίου με εισφορές σε είδος, δεν έχει νομική αυτάρκεια, αλλά αποτελεί μη αυτοτελές στοιχείο του «πραγματικού» της συγχώνευσης. Αυτό σημαίνει ότι οι κανόνες της κοινής αύξησης που αφορούν την ανάληψη και την καταβολή του κεφαλαίου, την απαγόρευση αύξησης του πριν από τη δημοσίευση πρόσκλησης για την πληρωμή δόσης σε περίπτωση τμηματικής καταβολής (άρθρ. 12 παρ. 2η) και το δικαίωμα προτίμησης των παλαιών μετόχων της επωφελούμενης εταιρίας (άρθρ. 13 παρ. 5-7) έρχονται σε σύγκρουση με τη φύση της συγχώνευσης. Η μη εφαρμογή των διατάξεων αυτών, συνεπώς, δεν θεμελιώνει λόγο ακυρότητας των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων, που εγκρίνουν τη συγχώνευση.

2.9. Παραβίαση του συστήματος προστασίας των δανειστών

Το άρθρο 72 καθιερώνει ιδιαίτερο σύστημα προστασίας για τους δανειστές των συμβαλλόμενων εταιριών, το οποίο αποκλείει την εφαρμογή στη συγχώνευση των διατάξεων (άρθρ. 939 επ. ΑΚ) για την καταβολή δανειστών.

Ενόψει του γεγονότος ότι στον κ.ν. 2190/1920 δεν περιλαμβάνεται διάταξη αντίστοιχη μ' εκείνη του άρθρου 54 παρ. 2 ν. 3190/1955, η υποβολή εγγράφων αντιρρήσεων από δανειστή δεν εμποδίζει την πρόοδο της προπαρασκευαστικής διαδικασίας, δηλαδή τη σύγκληση των συνελεύσεων και τη σύνοψη της σύμβασης συγχώνευσης, διότι η δικαστική ή εξώδικη επίλυση των αντιρρήσεων που τυχόν εγέρθηκαν αποτελεί αντικείμενο ελέγχου από την αρμόδια για την τήρηση του Μητρώου αρχή.

Όπως λοιπόν διαμορφώνεται νομοτεχνικά στο ισχύον δίκαιο, το σύστημα προστασίας των δανειστών δεν συναρτάται διόλου με το κύρος των αποφάσεων, που λαμβάνει οι γενικές συνελεύσεις ούτε η παραβίασή του αποτελεί λόγο ανατροπής της συγχώνευσης σύμφωνα με το άρθρο 77 παρ. 1β'.

Μετά την καταχώριση στο Μητρώο, εξάλλου, η παραβίαση του συστήματος προστασίας των δανειστών δεν έχει επίδραση στο κύρος της συγχώνευσης ούτε λόγω παραβίασης του άρθρου 77 παρ. 1α', γιατί η παράλειψη να υποβληθεί και να καταχωρισθεί στο Μητρώο υπεύθυνη δήλωση ότι δεν ασκήθηκαν αντιρρήσεις (ή ότι οι τυχόν ασκηθείσες επιλύθηκαν), δεν μπορεί να λειτουργήσει ως λόγος ανατροπής της συγχώνευσης.

Πάντως, οι αποφάσεις που λαμβάνονται από τις γενικές συνελεύσεις θα είναι άκυρες, αν μέσω της συγχώνευσης βλάπτονται κατά τρόπο ανήθικο τα συμφέροντα των δανειστών.

Συγκεκριμένα, ανηθικότητα θα υπάρχει όταν η πλειοψηφία των συμβαλλόμενων εταιριών αποφασίζει την πραγματοποίηση συγχώνευσης με αποκλειστικό στόχο να ματαιωθεί ή να δυσχερανθεί η ικανοποίηση των δανειστών τους.

Τέτοια είναι η περίπτωση που μια υπερχρεωμένη εταιρία απορροφάται από άλλη, η οποία βρίσκεται σε κατάσταση ευημερίας, χωρίς να μπορεί να διαγνωσθεί κάποιο δικαιολογημένο εταιρικό συμφέρον για τη σχετική πράξη (χωρίς να υφίσταται λ.χ. πρόθεση και δυνατότητα εξυγίανσης της υπερχρεωμένης εταιρίας).

2.10. Καταχώριση της συγχώνευσης παρά την εναντίωση μετόχων ιδιαίτερων κατηγοριών και κομιστών τίτλων μη μετοχικού χαρακτήρα

Η παράλειψη να συγκληθούν οι συνελεύσεις των προσώπων που κατέχουν «μετοχές ιδιαίτερων κατηγοριών», το ανυπόστατο και η ακυρότητα των αποφάσεων τους καθώς επίσης και η καταχώριση της συγχώνευσης στο Μητρώο παρά την εναντίωση των συνελεύσεων των ανωτέρω προσώπων, αποτελούν λόγους οριστικής ανενέργειας, δηλαδή ακυρότητας, των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων των κοινών μετόχων.

Με το όρο «κατηγορίες μετοχών» υπονοούνται μετοχές που ενσωματώνουν ιδιαίτερα δικαιώματα, τα οποία παρέχονται από το καταστατικό (όπως λ.χ. προνόμιο στην απόληψη του πρώτου μερίσματος και του προϊόντος της εκκαθάρισης, δικαίωμα απόληψης τόκου σε μετοχές χωρίς δικαίωμα ψήφου) και όχι μετοχές με διαφορετικά εξωτερικά γνωρίσματα.

Ο νόμος απαιτεί έγκριση από τις κατηγορίες μετόχων «τα δικαιώματα των οποίων θίγονται από τη συγχώνευση» (άρθρ. 72 παρ. 2 εδ. 1ο). Το ερώτημα, που γεννιέται από τη διατύπωση αυτή είναι, αν η σύγκληση των ιδιαίτερων συνελεύσεων είναι απαραίτητη σε κάθε περίπτωση ή μόνο όταν τα δικαιώματα των κατόχων τέτοιων μετοχών θίγονται πράγματι εξαιτίας της συγχώνευσης.

Στο πλαίσιο της τακτικής αύξησης κεφαλαίου, η Ολομέλεια του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (587/1991 ΔΣΑΕ/ΕΠΕ 1992, 104) έχει κάνει δεκτό ότι η σχετική απόφαση της εξαιρετικής γενικής συνέλευσης πρέπει να εγκρίνεται από τις συνελεύσεις των μετόχων ιδιαίτερων κατηγοριών (άρθρ. 13 παρ. 8), μόνον αν από την αποφασιζόμενη αύξηση πλήττονται πράγματι τα συμφέροντα των τελευταίων.

Η ίδια λύση ταιριάζει και στην προκειμένη περίπτωση. Έτσι, θα συντρέχει λόγος ανατροπής της συγχώνευσης κατ' άρθρο 77 παρ. 1β' αν η συγχώνευση υποβλήθηκε σε καταχώριση στο Μ.Α.Ε. χωρίς προηγουμένως να συγκληθούν ή να αποφασίσουν οι ιδιαίτερες συνελεύσεις, επομένως συνέτρεχε η προϋπόθεση της προσβολής των δικαιωμάτων των μετόχων τους.

Διαφορετική ρύθμιση υιοθετεί ο νόμος για την προστασία των κατόχων τίτλων, οι οποίοι ενσωματώνουν δικαιώματα όχι μετοχικού αλλά καθαρά ενοχικού χαρακτήρα (όπως οι κοινοί και οι εξαιρετικοί ιδρυτικοί τίτλοι). Η επωφελούμενη εταιρία είναι υποχρεωμένη να παράσχει στα εν λόγω πρόσωπα δικαιώματα ίδιου περιεχομένου και τουλάχιστον ισοδύναμης αξίας, εκτός αν οι δικαιούχοι συναινούν στην τροποποίηση των δικαιωμάτων τους.

Ποια θα είναι η κύρωση της τροποποίησης των δικαιωμάτων των παραπάνω προσώπων, αν οι συμβαλλόμενες εταιρίες δεν ζητήσουν προηγουμένως τη συναίνεσή τους ή αν αγνοήσουν τις σχετικές αντιρρήσεις τους. Υπό το ισχύον δίκαιο η (ατομική) «έγκριση» του κοιμιστή τίτλων ενοχικού χαρακτήρα δεν είναι όρος του ενεργού της απόφασης που λαμβάνει η γενική συνέλευση ούτε, συνακόλουθα, η έλλειψή της ανάγεται σε λόγο ακυρότητας της συγχώνευσης κατ' άρθρο 77 παρ. 1β.

Μοναδική κύρωση για τη μονομερή τροποποίηση των δικαιωμάτων των κατόχων τίτλων μη μετοχικού χαρακτήρα είναι η απόκτηση από τα θιγόμενα πρόσωπα αγωγίμης αξίωσης εναντίον της επωφελούμενης εταιρίας, προς παροχή ισοδύναμων κατ' είδος και έκταση δικαιωμάτων.

γ. Η εφαρμογή του άρθρου 35β παρ. 1 στη συγχώνευση και τη διάσπαση

Σύμφωνα με το άρθρο 77 παρ. 1β' η συγχώνευση μπορεί να ανατραπεί δικαστικώς, αν η απόφαση της γενικής συνέλευσης μιας από τις συμβαλλόμενες εταιρίες είναι ακυρώσιμη κατά το άρθρ. 35β παρ. 1· αν, δηλαδή, με την απόφαση αυτή απορρίφθηκε αίτηση παροχής πληροφοριών που οφείλεται από το νόμο ή το καταστατικό.

Η προβληματική διατύπωση της διάταξης του άρθρου 35β παρ. 1 έχει αποτελέσει αντικείμενο μελέτης στη θεωρία, η οποία δέχεται πως δεν νοούνται αποφάσεις γενικής συνέλευσεως, που να απορρίπτουν αιτήσεις χορήγησης πληροφοριών αλλά ούτε και διατάξεις καταστατικού, που να επιβάλουν στη γενική

συνέλευση υποχρεώσεις πληροφόρησης. Αρμόδιο για τη χορήγηση πληροφοριών είναι το διοικητικό συμβούλιο της ανώνυμης εταιρίας.

Αληθινή λοιπόν έννοια της διάταξης του άρθρου 35β είναι ότι καθίσταται ακυρώσιμη η απόφαση της γενικής συνέλευσης, που λήφθηκε παρά το γεγονός ότι κάποιιο μέτοχοι είχαν προηγουμένως ζητήσει από το διοικητικό συμβούλιο πληροφορίες, τις οποίες το τελευταίο αρνήθηκε να τους χορηγήσει.

Επομένως, το ερώτημα που τίθεται στο πλαίσιο της συγχώνευσης είναι σε ποιες περιπτώσεις η άρνηση του διοικητικού συμβουλίου μιας από τις συγχωνευόμενες εταιρίες να παράσχει τις πληροφορίες που ζητούνται, καθιστά ακυρώσιμη την απόφαση της γενικής της συνέλευσης που εγκρίνει τη συγχώνευση, με περαιτέρω συνέπεια τη δυνατότητα ανατροπής της τελευταίας κατ' άρθρο 77 πρ. 1β.

Υποστηρίζεται ότι μοναδική περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 35β παρ. 1 είναι η παραβίαση της υποχρέωσης των συμβαλλομένων εταιριών (άρθρο 73 παρ. 3) να παραδίδουν ή να αποστέλλουν, μετά από αίτηση μετόχων, πλήρη αντίγραφα ή αποσπάσματα των εγγράφων εκείνων, που οι μέτοχοι δικαιούνται (άρθρ. 73 παρ. 1-2) να συμβουλευονται στην έδρα της εταιρίας του.

Η άποψη αυτή είναι καταρχήν ορθή, αλλά προσεγγίζει το πρόβλημα ατελώς. Πραγματικά, το δικαίωμα προς λήψη αντιγράφων ή αποσπασμάτων παρουσιάζει εγγύτητα προς το δικαίωμα παροχής πληροφοριών του άρθρου 39 παρ. 4-5 με τη σημαντική διαφορά, βεβαίως ότι σε αντίθεση με το τελευταίο, είναι διαμορφωμένο ως ατομικό μετοχικό δικαίωμα.

Υπό την έννοια αυτή λοιπόν οι αποφάσεις της συνέλευσης που εγκρίνουν τη συγχώνευση καθίστανται ακυρώσιμες όχι μόνον όταν δεν χορηγούνται αντίγραφα ή αποσπάσματα των εγγράφων που αναφέρθηκαν, αλλά επιπλέον όταν κάποια εταιρία παραλείπει να θέτει τα έγγραφα αυτά στη διάθεση του μετόχου που ζητά να τα συμβουλευθεί.

Πάντως, για να θεωρηθεί ότι η απόφαση της γενικής συνέλευσης είναι ακυρώσιμη εξαιτίας παραβίασης του άρθρου 73 θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι διατάξεις του άρθρου αυτού δεν καθιερώνουν ένα αυτοτελές μέσο πληροφόρησης των μετόχων, αλλά μια πρόσθετη δυνατότητα αυτών να μελετούν εκ του σύνεγγυς στοιχεία, που έχουν υποβληθεί ήδη σε δημοσιότητα βάσει άλλων διατάξεων. Η διαπίστωση αυτή πρέπει να μας οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι η παραβίαση της σχετικής υποχρέωσης δεν προκαλεί ακυρωσία των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων, αν η εναγόμενη εταιρία αποδείξει ότι όλες οι λοιπές υποχρεώσεις ενημέρωσης τηρήθηκαν και ότι οι μέτοχοι έλαβαν γνώση όλων των απαραίτητων στοιχείων.

Αντιθέτως, η ληφθείσα απόφαση θα είναι ακυρωτέα, αν για λόγους ανωτέρας βίας οι μέτοχοι που στερήθηκαν το δικαίωμά τους να συμβουλευονται τα κρίσιμα έγγραφα στην έδρα της εταιρίας –και να παίρνουν αντίγραφα ή αποσπάσματα αυτών– δεν είχαν καμία απολύτως δυνατότητα να πληροφορηθούν το περιεχόμενο των σχετικών εγγράφων.

Κρίσιμο είναι να διευκρινισθεί επίσης ποιοι μέτοχοι νομιμοποιούνται να επικαλεσθούν την ακυρωσία της απόφασης της γενικής συνέλευσης.

Όπως προαναφέρθηκε, το άρθρο 73 καθιερώνει μια εξειδικευμένη μορφή του δικαιώματος πληροφόρησης, διαμορφωμένη ως ατομικό μετοχικό δικαίωμα. Το γεγονός αυτό δεν σημαίνει, ωστόσο, ότι ο κάθε μέτοχος που στερήθηκε τη δυνατότητα να λάβει γνώση ή να πάρει αντίγραφα (ή αποσπάσματα) των κρίσιμων εγγράφων, νομιμοποιείται να ζητήσει την ανατροπή της συγχώνευσης. Μια τέτοια λύση θα υπερακόντιζε το σκοπό του άρθρου 73.

Προσφεύγοντας λοιπόν σε (ευθεία) εφαρμογή του άρθρου 35γ παρ. 1 περ. α', πρέπει να δεχθούμε ότι την παραβίαση του δικαιώματος πληροφόρησης θα νομιμοποιούνται να προβάλλουν μέτοχοι που εκπροσωπούν το 1/20 του εταιρικού κεφαλαίου και μάλιστα, όχι όλοι οι μέτοχοι, αλλά μόνο εκείνοι που είχαν ζητήσει την κοινοποίηση των σχετικών εγγράφων.

Ε. Η δικαστική ανατροπή της συγχώνευσης

I. Γενικά

Αποκλειστική οδός για την ανατροπή των αποτελεσμάτων της αντικανονικής συγχώνευσης είναι η άσκηση της διαπλαστικής αγωγής (ορθότερα: αίτησης) που προβλέπεται στο άρθρο 77. Στην περίπτωση, πάντως, της συγχώνευσης με σύσταση νέων εταιριών η διάταξη του άρθρου 77 συμπλέκεται, όπως θα δούμε, με τη διάταξη του άρθρου 4α, δημιουργώντας ορισμένα προβλήματα συγκερασμού των ρυθμίσεών τους.

Δεν επιτρέπεται συνεπώς η αυτεπάγγελτη διαπίστωση του λόγου ανατροπής από τη διοικητική αρχή που ενέκρινε τη συγχώνευση ούτε η ανάκληση της εγκριτικής απόφασης που αυτή χορήγησε, η οποία (ανάκληση) αν τυχόν πραγματοποιηθεί, δεν οδηγεί σε ανατροπή των αποτελεσμάτων της συγχώνευσης.

Περαιτέρω, τα αποτελέσματα της συγχώνευσης δεν ανατρέπονται ούτε ύστερα από ακύρωση της ελαττωματικής διοικητικής έγκρισης από το Συμβούλιο Επικρατείας, ενώ αποκλείεται και η εφαρμογή του θεσμού της καταδολίευσης δανειστών (άρθρ. 939 επ. ΑΚ) και συνακόλουθα, η δυνατότητα ανατροπής της συγχώνευσης έπειτα από έγερση της «παυλιανής αγωγής».

II. Η αίτηση ανατροπής της συγχώνευσης

1. Διαδικασία

Η ανατροπή της συγχώνευσης απαγγέλεται από το δικαστήριο ύστερα από σχετική αίτηση, η οποία δικάζεται με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.

Η επιλογή των άρθρων 741 επ. ΚΠολΔ για μια κατ' ουσίαν ιδιωτική διαφορά της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας οφείλεται προδήλως στην ελαστικότητα, την απλότητα και την ταχύτητα που χαρακτηρίζουν την εκούσια δικαιοδοσία καθώς και στην επιδίωξη εκδίκασης της προκείμενης διαφοράς με εκτεταμένη διακριτική εξουσία του δικαστή, λόγω των ειδικών προβλημάτων που συνδέονται με την ευδοκίμηση της σχετικής αίτησης.

Το δικαστήριο, πάντως, κατά την εκδίκαση της αίτησης ανατροπής θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του το γεγονός ότι τέμνει μian ιδιωτική διαφορά και συνακόλουθα, να εφαρμόζει εκείνες τις διατάξεις της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, οι οποίες είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τη διάγνωση δικαιωμάτων του ιδιωτικού δικαίου όπως λ.χ. οι διατάξεις για το δεδικασμένο.

2. Άσκηση της αίτησης

Το δικαίωμα ανατροπής της συγχώνευσης ασκείται με αίτηση, η οποία πρέπει να επιδοθεί στην εταιρία που νομιμοποιείται παθητικά γι' αυτήν, σύμφωνα με το άρθρο 215 παρ. 1 ΚΠολΔ.

Η επίδοση είναι απαραίτητη προκειμένου να επέλθουν οι συνέπειες του ουσιαστικού δικαίου, όπως λ.χ. η διακοπή της εξάμηνης αποσβεστικής προθεσμίας του άρθρου 77 παρ. 2α' (άρθρ. 261 και 279 ΑΚ).

Η ανατροπή της συγχώνευσης, πάντως, μπορεί να επιδιωχθεί και με ανταίτηση, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 268 ΚΠολΔ. Παρόμοια ανταίτηση είναι δυνατή λ.χ. στο πλαίσιο της εκδίκασης αίτησης για το διορισμό προσωρινού διοικητικού συμβουλίου στην απορροφώσα εταιρία σύμφωνα με το άρθρο 69 ΑΚ.

Αντιθέτως, δεν είναι δυνατή η ανατροπή της συγχώνευσης με ένσταση, καθώς το άρθρο 77 παρ. 1 εδάφ. 1ο κάνει λόγο για απόφαση του δικαστηρίου κατόπιν «αγωγής».

3. Αρμοδιότητα

Σύμφωνα με το άρθρο 77 παρ. 1 εδάφ. 1ο, καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο προς εκδίκαση της αίτησης ανατροπής είναι το Μονομελές Πρωτοδικείο. Ωστόσο, όταν πρόκειται για συγχώνευση με σύσταση νέας εταιρίας, καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση της αγωγής του άρθρου 4α είναι το Πολυμελές Πρωτοδικείο (άρθρ. 18 περ. 1η ΚΠολΔ), το οποίο δικάζει κατά την τακτική διαδικασία.

Για τον προσδιορισμό της κατά τόπον αρμοδιότητας, υποστηρίχθηκε ότι κριτήριο αποτελεί η έδρα της εταιρίας, στην οποία εμφανίστηκε ο λόγος ακυρότητας. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, αρμόδιο θα είναι κατά περίπτωση το δικαστήριο της έδρας είτε της εταιρίας που παρέλειψε να προβεί στις διατυπώσεις του άρθρου 74 είτε της εταιρίας στην οποία εμφανίστηκε η άκυρη ή ακυρώσιμη απόφαση.

Σκοπιμότερο φαίνεται, ωστόσο, η κατά τόπον αρμοδιότητα να μελετηθεί σε συνδυασμό με την παθητική νομιμοποίηση στη δίκη που αφορά την ανατροπή της συγχώνευσης. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της αίτησης του άρθρου 77 παθητικά νομιμοποιείται η εταιρία που προήλθε από τη συγχώνευση, αφενός μεν γιατί οι λόγοι ακυρότητας του άρθρου 77 παρ. 1 αφορούν το συνολικό κύρος της συγχώνευσης, ανεξαρτήτως σε ποια από τις συμβληθείσες εταιρίες αυτοί εμφανίστηκαν, αφετέρου δε γιατί με την πραγματοποίηση της συγχώνευσης, οι απορροφώμενες ή εξαγοραζόμενες εταιρίες χάνουν τη νομική τους προσωπικότητα και φυσικά την ικανότητα προς δικαστική παράσταση.

Συνεπώς, κατά τόπον αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση της αίτησης του άρθρου 77 είναι καταρχήν το δικαστήριο της έδρας της επωφελούμενης (απορροφώσας ή εξαγοράζουσας) εταιρίας.

Σε περίπτωση συγχώνευσης με σύσταση νέας εταιρίας, εξάλλου, κατά τόπον αρμόδιο για την αγωγή λύσης της νέας εταιρίας (άρθρ. 4α παρ. 2 εδ. 1ο) αλλά και για την ανατροπή της συγχώνευσης, σύμφωνα με το άρθρο 77, θα είναι το δικαστήριο της έδρας της νέας εταιρίας.

4. Νομιμοποίηση

Ο νόμος σιωπά σχετικά με τα πρόσωπα που νομιμοποιούνται στην άσκηση της αίτησης ανατροπής της συγχώνευσης. Πρέπει να γίνει δεκτό λοιπόν ότι η ενεργητική νομιμοποίηση προσδιορίζεται, όπως και στο πλαίσιο της αγωγής του άρθρου 4α, με γνώμονα το έννομο συμφέρον του αιτούντος.

Νομιμοποιούμενα πρόσωπα θα είναι κατ' αρχήν οι μέτοχοι και οι δανειστές των εταιριών που συμμετείχαν στη συγχώνευση. Όμως, ενώ οι μέτοχοι θα νομιμοποιούνται σε κάθε περίπτωση ελαττωματικότητας των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων που ενέκριναν τη συγχώνευση, εξαιτίας ακριβώς της ιδιότητάς τους ως μετόχων, δεν θα συμβαίνει το ίδιο και με τους δανειστές των εταιριών που συγχωνεύθηκαν, οι οποίοι θα πρέπει να αποδεικνύουν ότι η απόφαση θίγει τα συμφέροντά τους.

Πάντως, έννομο συμφέρον θα έχουν μόνον όσοι δανειστές είχαν γεννημένη απαίτηση κατά των συμβαλλομένων εταιριών, ήδη πριν από την καταχώριση της συγχώνευσης στο Μητρώο και αυτό, διότι για τους νεότερους δανειστές των επωφελούμενων εταιριών μεριμνά επαρκώς το δίκαιο (άρθρ. 77 παρ. 6-7), με αποτέλεσμα να μην δικαιούνται αυτοί να αξιώσουν περαιτέρω δικαστική προστασία υπό τη μορφή ανατροπής της συγχώνευσης.

Την αίτηση ανατροπής νομιμοποιούνται περαιτέρω να ασκήσουν τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των εταιριών που συγχωνεύθηκαν, ιδίως όταν (λόγω ελαττώματος συγχώνευσης) εκτίθενται σε υποχρέωση προς αποζημίωση.

Η δυνατότητα αυτή, όμως, θα υπάρχει μόνον για τους συμβούλους που συνέπραξαν από πλάνη ή δόλια πράξη άλλων (λ.χ. συναδέλφων τους ή τρίτων) στην κατάρτιση ελαττωματικού σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης, ελλιπούς έκθεσης ή στον προσδιορισμό βλαπτικής για τους μετόχους της εταιρίας τους σχέσης ανταλλαγής μετοχών, όχι όμως και όταν μειοψήφησαν κατά την έγκριση του ελαττωματικού σχεδίου, γιατί τότε δεν εκτίθενται σε αγωγή αποζημίωσης.

Από την άλλη πλευρά, οι σύμβουλοι που με πρόθεση ή από αμέλεια συνέπραξαν στη δημιουργία λόγου ακυρότητας δεν θα νομιμοποιούνται ενεργητικώς στην άσκηση αίτησης ανατροπής, γιατί κάτι τέτοιο θα ερχόταν σε αντίθεση με την υποχρέωση επίδειξης συνεπούς συμπεριφοράς.

Οι ίδιες σκέψεις, εξάλλου, πρέπει να θεωρηθεί ότι ισχύουν και για τα μέλη της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων.

Μερική απόκλιση από τον κανόνα της νομιμοποιητικής λειτουργίας του εννόμου συμφέροντος υπάρχει στις περιπτώσεις ελαττωμάτων, τα οποία προκαλούν ακυρωσία των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων.

Έτσι, όταν κάποια από τις συμβαλλόμενες εταιρίες παραλείπει να θέσει στη διάθεση των μετόχων της τα έγγραφα που απαριθμούνται στο άρθρο 73 παρ. 1 καθώς και αντίγραφα ή αποσπάσματα των εγγράφων αυτών, η νομιμοποίηση προς ανατροπή της συγχώνευσης θα προσδιορίζεται με βάση τους κανόνες του άρθρου 35γ παρ. 1, δεδομένου ότι οι εν λόγω παραλείψεις είναι κατά τη νομική τους φύση αντίστοιχες με την παράλειψη χορήγησης πληροφοριών του άρθρου 35β παρ. 1.

Στο πλαίσιο της αίτησης του άρθρου 77 παθητικά νομιμοποιείται πάντοτε η επωφελούμενη από τη συγχώνευση εταιρία, η οποία άλλωστε είναι και η μόνη που διατηρεί νομική προσωπικότητα μετά την καταχώριση στο Μητρώο.

III. Λόγοι απόσβεσης του προς ακύρωση δικαιώματος

1. Πάροδος της εξάμηνης προθεσμίας του άρθρου 77 παρ. 2α'

Η άσκηση (κατάθεση και επίδοση) της αίτησης προς ανατροπή της συγχώνευσης πρέπει να γίνει εντός έξι μηνών από την καταχώριση στο Μητρώο της απόφασης, με την οποία εγκρίνεται η συγχώνευση από τη διοίκηση.

Αδιάφορος παραμένει ως προς την έναρξη της προθεσμίας ο χρόνος της δημοσίευσης ανακοίνωσης στο τεύχος της Εφημερίδας της Κυβέρνησης. Η εξάμηνη προθεσμία είναι κατά τη φύση της αποσβεστική (άρθρ. 279 Κ), πράγμα που σημαίνει ότι μετά την πάροδό της το δικαίωμα ανατροπής της συγχώνευσης αποσβένεται.

Για τον υπολογισμό της προθεσμίας, εξάλλου, εφαρμόζονται οι διατάξεις του ΑΚ. Έτσι, το εξάμηνο αρχίζει την επομένη της καταχώρισης στο Μητρώο (άρθρ. 241 παρ. 1 ΑΚ), ενώ σύντμηση ή επιμήκυνσή του δεν είναι επιτρεπτή εξαιτίας του αναγκαστικού του χαρακτήρα.

Περαιτέρω, η εξάμηνη αποσβεστική προθεσμία διακόπτεται (άρθρ. 261 και 279 ΑΚ) με την επίδοση της αίτησης ανατροπής της συγχώνευσης, ενώ η διακοπή θεωρείται ότι δεν έγινε ποτέ (άρθρ. 263 παρ. 1 ΑΚ), αν ο αιτών παραιτηθεί από την αίτησή του ή αν αυτή απορριφθεί για λόγους τυπικούς.

Υποστηρίζεται ότι ορισμένοι λόγοι ανατροπής διαφεύγουν της εξάμηνης αποσβεστικής προθεσμίας, γιατί διαφορετικά θα υπήρχε ο κίνδυνος η συγχώνευση να «ίσταται εσαεί» σε αντίθεση προς διατάξεις αναγκαστικού δικαίου.

Παρόμοια θέση μάλιστα έχει υποστηριχθεί με αφορμή τη διετή αποσβεστική προθεσμία του άρθρου 35α παρ. 2, σχετικά με αποφάσεις οι οποίες τροποποιούν το καταστατικό και λαμβάνουν μέτρα τα οποία έρχονται σε σύγκρουση με διατάξεις αναγκαστικού δικαίου.

Ωστόσο, η μεταφορά της τελευταίας αυτής άποψης στην ελαττωματική συγχώνευση δεν είναι δικαιολογημένη, αφενός γιατί έρχεται σε αντίθεση με το όλο πνεύμα της κοινοτικής νομοθεσίας, το οποίο απαιτεί ταχεία εκκαθάριση του ζητήματος της ανατροπής και αφετέρου γιατί με τις αποφάσεις που εγκρίνουν τη

συγχώνευση δεν λαμβάνονται «μέτρα» (όπως στην τροποποίηση του καταστατικού) αλλά τίθενται οι βάσεις για την πραγματοποίηση μιας οργανωτικής μεταβολής.

Πρέπει να επισημανθεί ότι η εξάμηνη προθεσμία του άρθρου 77 παρ. 2 ισχύει ακόμη και όταν ως ελάττωμα της συγχώνευσης προβάλλεται η ακυρότητα της απόφασης που έλαβε η γενική συνέλευση μιας από τις συμβληθείσες στη συγχώνευση εταιρίες.

Με άλλα λόγια, μετά την καταχώριση της συγχώνευσης στο Μητρώο η διετής αποσβεστική προθεσμία του άρθρου 35α παρ. 2 στερείται νοήματος, διότι δεν είναι πλέον νοητή η αυτοτελής προσβολή της απόφασης με αγωγή ή ένσταση.

2. Άρση του λόγου ακυρότητας με πρωτοβουλία των συμβαλλόμενων εταιριών

Σύμφωνα με το άρθρο 77 παρ. 2β, η αίτηση ανατροπής είναι απαράδεκτη, αν έπαψαν να υπάρχουν οι λόγοι για τους οποίους θα μπορούσε αυτή να απαγγελθεί.

Η διάταξη είναι κακότεχνα διατυπωμένη με αποτέλεσμα να δίνει την εντύπωση ότι ανάγει την ύπαρξη λόγου ανατροπής της συγχώνευσης σε διαδικαστική προϋπόθεση της αίτησης του άρθρου 77. Η θέση της διάταξης, ωστόσο, βρίσκεται στο ουσιαστικό δίκαιο και το περιεχόμενό της είναι διπλό: αφενός θεμελιώνει τη δυνατότητα «θεραπείας» της ελαττωματικής συγχώνευσης και αφετέρου προσδιορίζει ως τρόπο «θεραπείας», την άρση των επιμέρους λόγων ανατροπής.

Η άρση των λόγων ανατροπής θα συνίσταται δε κατά κανόνα στη «θεραπεία» των ελαττωμάτων που πλήττουν τις αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων, ενώ συνέπειά της θα είναι η «θεραπεία» της ανώμαλης συγχώνευσης αναδρομικά και έναντι πάντων.

Όριο της θεραπείας θα αποτελεί, πάντως, το «εφικτό» της άρσης του λόγου ακυρότητας.

Σε κάθε περίπτωση, τέλος, κρίσιμος χρόνος για τη διαπίστωση της «θεραπείας» θα είναι ο χρόνος κατά τον οποίο το αρμόδιο δικαστήριο ερευνά την ουσιαστική βασιμότητα της αίτησης του άρθρου 77.

Σε περίπτωση, μη τήρησης των διατάξεων του άρθρου 74 (άρθρ. 77 παρ. 1α'), υποστηρίζεται ότι το ελάττωμα της συγχώνευσης θεραπεύεται με την επιγενόμενη έστω δημοσίευση των παραλειφθέντων εγγράφων.

Όπως εκτέθηκε, ωστόσο, η διάταξη του άρθρου 77 παρ. 1 εδ. α' παράγει σύγχυση και έρχεται σε ευθεία αντίθεση με τη διατύπωση της αντίστοιχης διάταξης της 3ης Οδηγίας. Στο βαθμό λοιπόν που κατά τη διορθωτική ερμηνεία που προτείναμε, η παράλειψη των δημοσιεύσεων που επιβάλλει το άρθρο 74 δεν αποτελεί λόγο ανατροπής της συγχώνευσης, η επιγενόμενη δημοσίευση των εν λόγω εγγράφων δεν θα έχει καμία έννομη συνέπεια ούτε θα οδηγεί σε άρση των λοιπών εννόμων συνεπειών, που συνδέονται με την παράλειψή της.

Όσον αφορά, εξάλλου, τα ελαττώματα της συγχώνευσης που οφείλονται στην ακυρότητα ή την ακυρωσία των αποφάσεων, που έλαβαν οι γενικές συνελεύσεις των συμβαλλόμενων εταιριών (άρθρ. 77 παρ. 1β'), η δυνατότητα θεραπείας δημιουργεί περιπλοκές.

Κατά γενικό κανόνα, η έγκυρη επανάληψη ελαττωματικής απόφασης δεν οδηγεί σε κατά κυριολεξία «επικύρωση», δηλαδή σε αναδρομική θεραπεία της ακυρότητας (άρθρ. 183 παρ. 1 ΑΚ), αλλά σε κατάλυση του εννόμου συμφέροντος προς αναγνώριση της ακυρότητας σύμφωνα με το άρθρο 70 ΚΠολΔ.

Στο πλαίσιο της συγχώνευσης, παρόλα αυτά, η επανάληψη των άκυρων αποφάσεων θα μπορούσε να έχει γνήσια θεραπευτική ενέργεια, εξαιτίας ακριβώς του άρθρου 77 παρ. 2β', το οποίο θεμελιώνει την αναδρομική και έναντι πάντων «θεραπευτική» ενέργεια της άρσης του λόγου ακυρότητας.

Το πρόβλημα που δημιουργείται με την επανάληψη των ελαττωματικών αποφάσεων αφορά τον προσδιορισμό της αρμόδιας για την «επικύρωση» συνέλευσης. Γιατί μετά την καταχώριση της συγχώνευσης στο Μητρώο, οι συγχωνευόμενες εταιρίες (κατά συνέπεια δε και οι γενικές τους συνελεύσεις) παύουν να υφίστανται. Αντιστοίχως, οι απορροφώσες εταιρίες αλλάζουν σύνθεση (άρθρ. 75 παρ. 1β') με αποτέλεσμα να είναι πλέον ανέφικτος (νομικά και πρακτικά) ο διαχωρισμός των παλαιών από τους νέους μετόχους τους.

Κατά συνέπεια, σε περίπτωση παραβίασης των διαδικαστικών κανόνων που αφορούν τη σύγκληση, τη συγκρότηση, την απαρτία και την πλειοψηφία στις γενικές συνελεύσεις των συμβαλλομένων εταιριών, η συγχώνευση θα είναι ελαττωματική χωρίς δυνατότητα θεραπείας, καθώς οι εν λόγω κανόνες έχουν τεθεί για την εξασφάλιση της συμμετοχής όλων των μετόχων στις γενικές αυτές συνελεύσεις.

Το ίδιο ισχύει, περαιτέρω, και ως προς την παράβαση των λοιπών διαδικαστικών διατάξεων, που στοχεύουν στην ενημέρωση των μετόχων των συμβαλλομένων εταιριών και στην προετοιμασία τους για τη συμμετοχή στις γενικές συνελεύσεις.

Συνεπώς, η «κατόπιν εορτής» χορήγηση των εγγράφων και των πληροφοριών, που οι συμβαλλόμενες εταιρίες στέρησαν από τους μετόχους τους, δεν θα έχει θεραπευτικό αποτέλεσμα, στο βαθμό που οι εν λόγω διατυπώσεις στοχεύουν από τη φύση τους όχι απλώς στην ενημέρωση, αλλά στην «προετοιμασία» του μετόχου.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, πάντως, η ελαττωματικότητα της συγχώνευσης θα είναι δυνατόν να αρθεί με ενέργεια του διοικητικού συμβουλίου της επωφελούμενης εταιρίας. Η άρση αυτή, εντούτοις, θα αφορά μόνον ουσιαστικά ελαττώματα (ελαττώματα του περιεχομένου) των αποφάσεων, που έλαβαν οι συνελεύσεις των συμβαλλόμενων εταιριών και δεν θα συνίσταται στην επανάληψη των άκυρων αποφάσεων αλλά στη λήψη ορισμένων «μέτρων θεραπευτικού χαρακτήρα».

Ειδικότερα, αν η απόφαση που λήφθηκε από τη γενική συνέλευση της απορροφώμενης εταιρίας είναι λ.χ. άκυρη, γιατί κατά τον υπολογισμό της σχέσης ανταλλαγής των μετοχών υπήρξε υπέρβαση των ορίων του άρθρου 281 ΑΚ, το ελάττωμα θα μπορεί να θεραπεύεται, αν η επωφελούμενη εταιρία χορηγήσει προς

τους βλαβέντες μετόχους ικανό αριθμό μετοχών, τις οποίες κατέχει νόμιμα στο χαρτοφυλάκιο της ή ποσό μετρητών.

3. Άρση του λόγου ακυρότητας μετά από χορήγηση προθεσμίας από το δικαστήριο

Κατά την εκδίκαση της αίτησης ανατροπής της συγχώνευσης το δικαστήριο «... παρέχει στις ενδιαφερόμενες εταιρίες προθεσμία για την άρση των λόγων ακυρότητας..., όταν η άρση αυτή είναι εφικτή» (άρθρ. 77 παρ. 3).

Η προθεσμία χορηγείται υποχρεωτικά, ακόμη και χωρίς προηγούμενη αίτηση διαδίκου, υπό την προϋπόθεση, βεβαίως, ότι η θεραπεία του ελαττώματος είναι «εφικτή».

Η υποχρεωτικότητα της χορήγησης προθεσμίας προκύπτει όχι μόνο από την επιτακτική διατύπωση του άρθρου 77 παρ. 3, αλλά πολύ περισσότερο, από το όλο πνεύμα της ρύθμισης του άρθρου 77, την οποία διατρέχει η μέριμνα αποφυγής ανατροπής της συγχώνευσης.

Με την απόφαση αυτή, εξάλλου, χωρίς να τερματίζεται οριστικά η εκκρεμής δίκη, διατάσσεται μέτρο προπαρασκευαστικό της οριστικής απόφασης του δικαστηρίου. Πρόκειται συνεπώς για μη οριστική απόφαση (άρθρ. 309 ΚΠολΔ), η οποία δεν υπόκειται αυτοτελώς σε ένδικα μέσα (άρθρ. 513, 553, 539 ΚΠολΔ).

Αποδέκτης της απόφασης με την οποία χορηγείται προθεσμία είναι η «ενδιαφερόμενη εταιρία», δηλαδή η επωφελούμενη εταιρία, εναντίον της οποίας στρέφεται η αίτηση ανατροπής της συγχώνευσης.

Σύμφωνα με το άρθρο 309 ΚΠολΔ, το δικαστήριο έχει τη δυνατότητα να ανακαλεί ελεύθερα τις μη οριστικές αποφάσεις του. Στην προκειμένη περίπτωση, πάντως, η ευχέρεια αυτή δεν θα είναι τόσο ευρεία, δεδομένου ότι η χορήγηση προθεσμίας είναι υποχρεωτική για το δικαστήριο.

Σε κάθε περίπτωση λοιπόν, όριο της δυνατότητας να ανακληθεί η απόφαση, με την οποία χορηγήθηκε προθεσμία, θα είναι το «εφικτό» της θεραπείας του ελαττώματος. Η ανάκληση θα είναι επιτρεπτή, κατά συνέπεια, μόνο αν το δικαστήριο κρίνει εκ των υστέρων ότι το υφιστάμενο ελάττωμα δεν ήταν νομικά θεραπεύσιμο καθώς και αν από την όλη συμπεριφορά των ενδιαφερόμενων μερών καθίσταται βέβαιο ότι δεν πρόκειται να υπάρξει θεραπεία.

Η επωφελούμενη εταιρία μπορεί να προβεί στην άρση ορισμένων μόνο από τα υφιστάμενα ελαττώματα της συγχώνευσης. Ο περιορισμός αυτός, ωστόσο, δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι αποτελεί εμπόδιο στη χορήγηση προθεσμίας ακόμη και στις περιπτώσεις που δεν είναι μεν νομικώς «εφικτή» η θεραπεία του λόγου ανατροπής, πιθανολογείται όμως ο συμβιβασμός του αιτούντος με την επωφελούμενη εταιρία κατόπιν διαπραγματεύσεων ή η παραίτησή του από το δικαίωμα ανατροπής της συγχώνευσης.

Όσον αφορά, εξάλλου, τη διάρκεια της χορηγούμενης προθεσμίας ο νόμος σιωπά. Το αρμόδιο δικαστήριο θα έχει λοιπόν την ευχέρεια να κρίνει κατά περίπτωση

τον απαιτούμενο για την άρση του ελαττώματος χρόνο. Για την απόφασή του θα συνεκτιμά όλες τις αναγκαίες περιστάσεις όπως τη φύση του ελαττώματος και τους πιθανούς τρόπους θεραπείας του.

Αν η προθεσμία που χορηγήθηκε αρχικά κριθεί ανεπαρκής, το δικαστήριο θα έχει τη δυνατότητα, με νέα απόφασή του, να χορηγήσει και πρόσθετη. Αντιθέτως, αν το δικαστήριο διαπιστώσει ότι οι ενδιαφερόμενες εταιρίες ολιγορούν, θα δικαιούται να συντάξει την προθεσμία ή και να ανακαλέσει την αρχική απόφασή του.

Κατά τη συζήτηση της αίτησης ανατροπής, συνεπώς, το αρμόδιο δικαστήριο θα διαπιστώνει απλώς το παραδεκτό και νόμο βάσιμο της αίτησης και θα χορηγεί προθεσμία άρσης των ελαττωμάτων, αναβάλλοντας τη συνέχιση της συζήτησης (και συνακόλουθα, τη διαπίστωση της άρσης των ελαττωμάτων) σε τακτή δικάσιμο. Η απόφαση για την αναβολή θα σημειώνεται στα πρακτικά (άρθρ. 256 παρ. 1 και 755 ΚΠολΔ) και να ορίσει δικάσιμο για τη νέα συζήτηση.

IV. Η δικαστική ανατροπή της συγχώνευσης ως «έσχατο μέσο»

Από το όλο πνεύμα της κοινοτικής και της εθνικής ρύθμισης σχετικά με την ελαττωματική συγχώνευση, προκύπτει μια ιδιαίτερα αυξημένη μέριμνα για τη διατήρηση των αποτελεσμάτων της ιδιόρρυθμης αυτής δικαιοπραξίας του εταιρικού δικαίου.

Η εν λόγω φροντίδα δεσμεύει και το δικαστήριο που εκδικάζει την αίτηση ανατροπής, το οποίο θα πρέπει να απαγγέλλει την ανατροπή μόνο όταν είναι απολύτως ανέφικτη νομικώς και πραγματικώς η θεραπεία του υφιστάμενου ελαττώματος, ο συμβιβασμός μεταξύ των μερών ή η παραίτηση του αιτούντος από το δικαίωμά του.

Η άποψη αυτή βρίσκει στέρεο νομοθετικό έρεισμα όχι μόνο σε μια επιτρεπόμενη διασταλτική ερμηνεία του όρου «εφικτό» της θεραπείας (άρθρο 77 παρ. 3), αλλά και στη διάταξη του άρθρου 744 ΚΠολΔ, η οποία καθιερώνει την εξουσία του δικαστηρίου της εκούσιας δικαιοδοσίας να διατάζει «... κάθε μέτρο πρόσφορο για την εξακρίβωση πραγματικών γεγονότων... που συντελούν στην προστασία... της έννομης σχέσης».

Με άλλα λόγια, λοιπόν, η ανατροπή της συγχώνευσης και της διάσπασης θα πρέπει να απαγγέλλεται από το δικαστήριο σε εντελώς εξαιρετικές περιπτώσεις και μόνο ως «έσχατο μέσο» κύρωσης της απροθυμίας των διαδίκων μερών να εξεύρουν συναινετική λύση στη διάφορά τους.

V. Η απόφαση επί της αίτησης

1. Δεδικασμένο-Διαπλαστική ενέργεια

Η απόφαση που απορρίπτει την αίτηση ανατροπής της συγχώνευσης ως ουσιαστικά αβάσιμη παράγει δεδικασμένο σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις.

Αντιθέτως, η απόφαση αυτή δεν παράγει διαπλαστική ενέργεια (στο μέτρο που δεν επιφέρει καμία μεταβολή στα έννομα αποτελέσματα της συγχώνευσης) ούτε υποβάλλεται στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 7β.

Στην απόρριψη της αίτησης του άρθρου 77 θα οδηγεί μεταξύ άλλων (κατ' εφαρμογή του άρθρου 281 ΑΚ) η διαπίστωση ότι, αποκλειστικός στόχος του αιτούντος είναι ο εξαναγκασμός της επωφελούμενης από τη συγχώνευση εταιρίας σε συμβιβασμό, με την καταβολή προς αυτόν υπέρογκων χρηματικών ποσών ή άλλων αχρεώστητων ανταλλαγμάτων ή παροχών, τα οποία η εταιρία δεν θα αρνηθεί πιθανότατα να καταβάλει εξαιτίας των περιπλοκών που συνεπάγεται η ευδοκίμηση της αίτησης ανατροπής.

Η απόφαση με την οποία γίνεται δεκτή η αίτηση ανατροπής της συγχώνευσης είναι κατά τη φύση της διαπλαστική. Περιεχόμενο της είναι αφενός η αναγνώριση ότι υπάρχει δικαίωμα δικαστικής διάπλασης του αιτούντος και αφετέρου η απαγγελία της ανατροπής. Επιπλέον, σύμφωνα με μια άποψη η απόφαση οφείλει να διορίσει και προσωρινή διοίκηση για τις εταιρίες που με την ανατροπή ανάκτουν τη νομική τους προσωπικότητα.

Κατ' απόκλιση από το άρθρο 763 παρ. 1 ΚΠολΔ, η έναντι πάντων διαπλαστική ενέργεια της απόφασης αναπτύσσεται με την τελεσιδικία της, διότι αφορά σε ιδιωτική διαφορά και όχι σε γνήσια υπόθεση της εκούσιας δικαιοδοσίας.

Εξάλλου, ελλείπει ειδικής διάταξης αναφορικά με τα υποκειμενικά όρια του δεδικασμένου της απόφασης που ανατρέπει τη συγχώνευση, υποστηρίζεται, με προσφυγή στο άρθρο 329 ΚΠολΔ, ότι το δεδικασμένο της εν λόγω απόφασης εκτείνεται σε όλους τους μετόχους των εταιριών που έλαβαν μέρος στη συγχώνευση, στο βαθμό που η κοινή αυτή ιδιότητά τους καθιστά αδιανόητη την ανόμοια μεταχείρισή τους.

2. Δημοσιότητα

Σύμφωνα με το άρθρο 77 παρ. 4, η απόφαση που κάνει δεκτή την αίτηση ανατροπής της συγχώνευσης υποβάλλεται στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 7β.

Η δημοσιότητα υπηρετεί: α) την ανάγκη ενημέρωσης του κοινού σχετικά με το κρίσιμο γεγονός της ανατροπής, β) τη δυνατότητα επίκλησης του γεγονότος της ανατροπής έναντι των τρίτων και γ) την πρόβλεψη ασφαλούς χρονικού σημείου για την έναρξη της προθεσμίας άσκησης τριτανακοπής.

Σε δημοσιότητα υποβάλλεται η τελεσιδική απόφαση που απάγγειλε την ανατροπή της συγχώνευσης και όχι η οριστική ή εκείνη που για οποιονδήποτε λόγο απέρριψε την αίτηση.

Μάλιστα, η καταχώριση στο Μητρώο είναι ορθότερα δηλωτική καθώς η ανατροπή των εννόμων αποτελεσμάτων της συγχώνευσης επέρχεται με την τελεσιδικία της σχετικής διαπλαστικής απόφασης. Τούτο συμβιβάζεται με τη φύση των δικαστικών αποφάσεων, των οποίων η ενέργεια δεν επιτρέπεται να εξαρτάται από διοικητικές διατυπώσεις, αλλά και με τη φύση των καταχωρίσεων στο Μητρώο, οι οποίες έχουν συστατική λειτουργία, μόνον όταν αφορούν γνήσιες τροποποιήσεις καταστατικού.

Τέλος, η δημοσιότητα της ανατρεπτικής απόφασης ολοκληρώνεται με τη δημοσίευση ανακοίνωσης για την καταχώριση στο Τεύχος Α.Ε. της Εφημερίδας της Κυβέρνησης (άρθρ. 7β παρ. 1β'), ενώ η ημερομηνία έκδοσης του Τεύχους, θα προσδιορίζει το αντιτάξιμο της ανατροπής έναντι των τρίτων.

3. Ένδικα μέσα-Τριτανακοπή

Πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι αποφάσεις που ανατρέπουν τη συγχώνευση, όπως κι εκείνες που απορρίπτουν τη σχετική αίτηση ως απαράδεκτη ή αβάσιμη, δεν υπόκεινται στην ανακλητική και μεταρρυθμιστική αίτηση του άρθρου 758 παρ. 1 ΚΠολΔ., η οποία είναι συνυφασμένη με τις γνώσεις υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας, όπου απαιτείται ευελιξία και προσαρμοστικότητα των λαμβανόμενων μέτρων στην εκάστοτε πραγματική κατάσταση.

Αντιθέτως, η απόφαση που ανατρέπει τη συγχώνευση υπόκειται στα ένδικα μέσα της έφεσης, της ανακοπής ερημοδικίας, της αναψηλάφησης και της αναίρεσης, με βάση τις ειδικές διατάξεις των άρθρων 760 επ. ΚΠολΔ καθώς και τις γενικές διατάξεις των άρθρων 495 επ. ΚΠολΔ, στο βαθμό που δεν είναι αντίθετες προς τις πρώτες και προσαρμόζονται στις ιδιαιτερότητες της εκούσιας δικαιοδοσίας (άρθρ. 741 ΚΠολΔ).

Ιδιαίτερη ρύθμιση αφιερώνει ο νόμος στην τριτανακοπή κατά της απόφασης που ανατρέπει τη συγχώνευση (άρθρ. 77 παρ. 5), για την άσκηση της οποίας καθιερώνεται μάλιστα, εξάμηνη αποκλειστική προθεσμία.

Σύμφωνα με την αδόκιμη διατύπωση του νόμου η εξάμηνη προθεσμία αρχίζει από την υποβολή της ανατρεπτικής απόφασης στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 7β. Πιο συγκεκριμένα, η προθεσμία αρχίζει την επομένη (άρθρ. 241 παρ. 1 ΑΚ) της δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης ανακοίνωσης για την καταχώριση στο Μητρώο της τελεσίδικης απόφασης που ανατρέπει τη συγχώνευση. Η άσκηση τριτανακοπής, πάντως, είναι δυνατή και πριν από τη δημοσίευση της τελεσίδικης απόφασης, αλλά και εναντίον της οριστικής απλώς απόφασης.

Η τριτανακοπή ασκείται με κατάθεση δικογράφου στο δικαστήριο που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση και με επίδοσή του στους διαδίκους της αρχικής δίκης.

Ενεργητικά νομιμοποιούνται πρόσωπα που δεν ήταν διάδικοι στη δίκη για την ανατροπή της συγχώνευσης, υπό την προϋπόθεση ότι η απόφαση που εκδόθηκε επιφέρει βλάβη ή θέτει σε κίνδυνο τα έννομα συμφέροντά τους. Τα πρόσωπα αυτά, επιπλέον, δεν θα πρέπει να δεσμεύονται από το δεδικασμένο της ανατρεπτικής απόφασης. Αντιθέτως, τα δεσμευόμενα από το δεδικασμένο πρόσωπα, δηλαδή, οι μέτοχοι των εταιριών που έλαβαν μέρος στη συγχώνευση, θα μπορούν να τριτανακόπτουν την ανατρεπτική απόφαση μόνο λόγω δόλου των αρχικών διαδίκων.

Τέλος, αποδοχή της τριτανακοπής θα οδηγεί στην έναντι πάντων ακύρωση της ανατρεπτικής απόφασης. Μάλιστα, στην περίπτωση που η τελευταία ήταν ήδη τελεσίδικη κατά το χρόνο άσκησης της τριτανακοπής, θα ανατρέπεται και η διαπλαστική της ενέργεια, με συνέπεια τα αποτελέσματα της συγχώνευσης να αποκαθίστανται πλήρως.

ΣΤ. Οι συνέπειες της δικαστικής ανατροπής

Ι. Γενικά

Ο νόμος δεν προσδιορίζει ρητά τις συνέπειες που έχει η δικαστική ανατροπή της συγχώνευσης. Από τις διατάξεις όμως που μεριμνούν για την διατήρηση των κύριων των εννόμων σχέσεων που γεννήθηκαν ανάμεσα στην πραγματοποίηση της συγχώνευσης και στην απαγγελία της ακυρότητας καθώς και από την καθιέρωση εις ολόκληρον ευθύνης όλων των εταιριών που έλαβαν μέρος στη συγχώνευση προκύπτει (χωρίς πάντως την επιβαλλόμενη σαφήνεια) ότι η ανατροπή αυτή έχει αναδρομικό χαρακτήρα.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η αναδρομικότητα της ανατροπής δημιουργεί δυσχερή προβλήματα, διότι θίγει έννομες σχέσεις και καταστάσεις οι οποίες υφίστανται ποικίλες και διαρκείς μεταλλαγές κατά τη διάρκεια του βίου της εταιρίας που προήλθε από τη συγχώνευση.

Παρόμοιας υφής (αν και όχι παρόμοιας έκτασης και έντασης) προβλήματα συναντώνται, πάντως, όταν ανατρέπεται δικαστικώς δικαιοπραξία μεταβίβασης ακινήτου (άρθρ. 12031204 ΑΚ), αλλά και όταν ανατρέπονται ευρύτερες περιουσιακές μεταβιβάσεις, όπως λ.χ. η κληρονομική διαδοχή (άρθρ. 1860 επ. και ιδίως 1862 ΑΚ) ή η μεταβίβαση επιχείρησης.

Με τη διαπίστωση αυτή, βεβαίως, δεν επιχειρείται να εξομοιωθεί η ανατροπή της συγχώνευσης με την ανατροπή αμιγώς περιουσιακών μεταβιβάσεων του συναλλακτικού δικαίου, αλλά να αποφευχθεί η αναγωγή της πρώτης σε συνολικό «μεταφυσικό» δικαιοπρακτικό πρόβλημα.

Ενόψει της συγγένειας που υφίσταται από άποψη νομικής τεχνικής ανάμεσα στην ανατροπή της συγχώνευσης και στη διάσπαση, έχει υποστηριχθεί πως είναι δυνατή η πλήρωση των κενών στη ρύθμιση της πρώτης με αναλογική εφαρμογή διατάξεων της δεύτερης. Με τον τρόπο αυτό, το δικαστήριο που επιλαμβάνεται της αίτησης ανατροπής θα δικαιούται να προβαίνει μεταξύ άλλων και σε κατανομές περιουσιακών στοιχείων και μετοχών ανάμεσα στις εταιρίες που, με την απαγγελία της ανατροπής, ανακτούν τη νομική τους προσωπικότητα.

Η αναγνώριση παρόμοιας δυνατότητας θα διευκόλυνε στην πράξη τον «αποχωρισμό» των εννόμων σχέσεων, που υπέστησαν σύγχυση. Παρόλ' αυτά, ο νόμος δεν φαίνεται να χορηγεί στο δικαστήριο του άρθρου 77 την απαιτούμενη προς τούτο εξουσία, η οποία δεν μπορεί να συναχθεί ερμηνευτικά ούτε από μόνη την υπαγωγή της σχετικής διαφοράς στις διατάξεις της εκούσιας δικαιοδοσίας.

Πραγματικά, η κατανομή στις συγχωνευθείσες εταιρίες των εννόμων σχέσεων εταιρικού και περιουσιακού δικαίου που καταλαμβάνονται από την αναδρομικότητα, δεν αποτελεί αντικείμενο της δίκης του άρθρου 77, αλλά ζήτημα που λογικώς και νομικώς ακολουθεί την τελευταία. Δεν αποτελεί λοιπόν η κατανομή αυτή ούτε «μέτρο» που το δικαστήριο της εκούσιας δικαιοδοσίας δικαιούται να λαμβάνει στο πλαίσιο του ανακριτικού συστήματος, αλλά ουσιαστικό ζήτημα, το οποίο μπορεί μεν να επιλυθεί προσωρινά με τη λήψη των κατάλληλων ασφαλιστικών μέτρων από το δικαστήριο του άρθρου 77, οριστικά όμως μπορεί να κριθεί μόνο κατόπιν αυτοτελούς

αναγνωριστικής ή κατανηφιστικής αγωγής (λ.χ. διεκδικητικής αγωγής) ενώπιον του καθ' ύλην αρμόδιου δικαστηρίου.

Εξάλλου, η προστασία των παλαιών δανειστών από αυθαίρετες κατανομές περιουσιακών στοιχείων θα μπορεί να υλοποιείται με τα μέσα που παρέχει το κοινό δίκαιο και ιδίως, με κατάλληλη εφαρμογή των διατάξεων για την καταδολίευση δανειστών (άρθρ. 939 επ. ΑΚ).

Από την άλλη πλευρά, για την προστασία των παλαιών μετόχων από παρόμοιες κατανομές (οι οποίες θα έχουν αντίκτυπο στο ύψος του διανεμόμενου σ' αυτούς μερίσματος) θα επιστρατεύονται κατά βάση οι διατάξεις για την ευθύνη των μελών διοίκησης των συμβαλλόμενων εταιριών.

II. Οι σωματειακές συνέπειες της ανατροπής

1. «Αναβίωση» των εταιριών που περατώθηκαν

Με την τελεσιδικία της απόφασης που απαγγέλλει την ανατροπή της συγχώνευσης οι εταιρίες που συγχωνεύθηκαν ανακτούν τη νομική τους προσωπικότητα.

Το αποτέλεσμα αυτό επέρχεται αυτομάτως, ως συνέπεια της διαπλαστικής ενέργειας που αναπτύσσει η απόφαση και αναδρομικά, δηλαδή από το χρόνο κατά τον οποίο η νομική προσωπικότητα των εταιριών αυτών είχε καταλυθεί.

Οι εταιρίες που είχαν μετάσχει στη συγχώνευση ανακτούν τη νομική τους προσωπικότητα χωρίς καμία απολύτως μεταβολή στην ταυτότητά τους, δηλαδή, στα θεμελιώδη εκείνα τυπικά στοιχεία, με τα οποία εξατομικεύονται στις συναλλαγές · διατηρούν κατά συνέπεια τον αριθμό μητρώου που είχαν πριν από τη συγχώνευση, την επωνυμία και την έδρα τους.

Επίσης, λόγω του αναδρομικού αποτελέσματος της ανατροπής οι εταιρίες που «αναβιώνουν» διατηρούν τα διοικητικά συμβούλια, που είχαν κατά το χρόνο καταχώρισης της συγχώνευσης στο Μητρώο.

2. Τροποποιήσεις του οργανισμού της επωφελούμενης εταιρίας

Παρά την ανατροπή της συγχώνευσης, η επωφελούμενη εταιρία (απορροφώσα, εξαγοράζουσα) δεν υφίσταται καμία απολύτως μεταβολή στη νομική της προσωπικότητα · μεταβολές επέρχονται αντιθέτως στο εταιρικό της οργανισμό.

Ειδικότερα, στην περίπτωση συγχώνευσης με απορρόφηση, η αύξηση κεφαλαίου που πραγματοποιήθηκε ανατρέπεται αναδρομικά και τα πρόσωπα που έγιναν μέτοχοι της απορροφώσας εταιρίας ανακτούν την ιδιότητά τους ως μετόχων των εταιριών που συγχωνεύθηκαν. Ταυτόχρονα, καταλύονται και οι μετοχικές σχέσεις που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο της επωφελούμενης εταιρίας.

Περαιτέρω, για την ομαλή μετάβαση στην κατάσταση που δημιουργείται λόγω της ανατροπής, αναγκαία θα είναι και μια σειρά από πρόσθετες ενέργειες. Οι επωφελούμενες εταιρίες, συγκεκριμένα, θα συντάσσουν τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της χρήσης, στη διάρκεια της οποίας επήλθε η ανατροπή, λαμβάνοντας

υπόψη την ανατροπή της υποκατάστασης τους στα περιουσιακά στοιχεία των εταιριών που αναβιώνουν. Από την άλλη πλευρά, οι εταιρίες που αναβιώνουν θα πρέπει στις νέες τους οικονομικές καταστάσεις, να λαμβάνουν υπόψη τους τις μεταβολές που επήλθαν στα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού τους, εξαιτίας της δραστηριότητας της επωφελούμενης εταιρίας.

Τέλος, όλες οι παραπάνω εταιρίες οφείλουν να ρυθμίζουν την τύχη του κέρδους και της ζημίας, που η επωφελούμενη εταιρία δημιούργησε μέχρι την ανατροπή της συγχώνευσης και να παρουσιάζουν τη σχετική κατανομή στους λογαριασμούς αποτελεσμάτων χρήσης και στους πίνακες διάθεσης των αποτελεσμάτων τους.

3. Επανάκτηση της ιδιότητας του μετόχου στις εταιρίες που αναβιώνουν

Με την τελεσιδικία της ανατροπής, οι νέοι μέτοχοι της επωφελούμενης εταιρίας (εκείνοι δηλαδή που απέκτησαν την ιδιότητα του μετόχου της εξαιτίας ακριβώς της συγχώνευσης) χάνουν τη συμμετοχή τους και ανακτούν την ιδιότητα του μετόχου των εταιριών που αναβιώνουν.

Η κατάλυση της νέας μετοχικής σχέσης και η ανάκτηση της παλαιάς γίνεται ταυτοχρόνως και χωρίς ιδιαίτερες διατυπώσεις. Η έκδοση νέου μετοχικού τίτλου εκ μέρους των εταιριών που αναβιώνουν δεν είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την αναβίωση της μετοχικής σχέσης, δεδομένου ότι η μετοχή είναι δηλωτικό αξιόγραφο. Πάντως, τα πρόσωπα που ανακτούν τη μετοχική τους σχέση θα έχουν αγωγή αξίωση εναντίον των εταιριών που αναβιώνουν για την έκδοση και παράδοση νέων μετοχικών τίτλων.

Οι μετοχές που η επωφελούμενη εταιρία εξέδωσε για τους νέους μετόχους της ακολουθούν την τύχη που έχει η αύξηση του κεφαλαίου της. Πραγματικά, οι σχετικοί τίτλοι δεν αντιπροσωπεύουν μετοχικές σχέσεις και είναι άκυροι ως μετοχές, αλλά χρησιμεύουν, παρόλ' αυτά, ως νομιμοποιητικά έγγραφα. Οι κομιστές τους, δηλαδή, μπορούν με απλή επίδειξή τους στις εταιρίες που αναβιώνουν, να αποδεικνύουν την παλαιά μετοχική τους ιδιότητα και να απαιτούν την έκδοση και παράδοση νέου μετοχικού τίτλου.

Πρόβλημα δημιουργείται στις περιπτώσεις που οι μέτοχοι των εταιριών που έλαβαν μέρος στη συγχώνευση μεταβίβασαν τις μετοχές που τους είχαν παραδώσει οι επωφελούμενες εταιρίες. Αν η μεταβίβαση έγινε πριν από την τελεσιδική ανατροπή της συγχώνευσης, καταλαμβάνεται καταρχήν και αυτή από το αναδρομικό αποτέλεσμα της ανατροπής και καθίσταται (ex tunc) άκυρη, αφού δεν είναι δυνατή η μεταβίβαση μιας μετοχικής ιδιότητας, που δεν αποκτήθηκε ποτέ. Κατά συνέπεια, το πρόσωπο που απέκτησε την εν λόγω μετοχή δεν έγινε ποτέ μέτοχος της επωφελούμενης εταιρίας.

Η συνέπεια αυτή, ωστόσο, δεν συμβιβάζεται απολύτως με την αξιογραφική φύση της μετοχής ούτε με την ασφάλεια των συναλλαγών. Θα πρέπει λοιπόν να γίνει δεκτό ότι η μεταβίβαση του άκυρου μετοχικού τίτλου ισχύει κατά μετατροπή (άρθρ. 182 ΑΚ) ως εκχώρηση της μετοχικής σχέσης των εταιριών που αναβιώνουν και ταυτοχρόνως ως μεταβίβαση της κυριότητας του σχετικού τίτλου, ο οποίος λειτουργεί ως νομιμοποιητικό έγγραφο.

III. Περιουσιακές συνέπειες

1. Αναδρομική ανατροπή της καθολικής διαδοχής

Η ανατροπή της συγχώνευσης επάγεται μεταξύ άλλων και ανατροπή της συνολικής καθολικής διαδοχής, δηλαδή, της υπεισέλευσης της επωφελούμενης εταιρίας στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εταιριών που συγχωνεύθηκαν (άρθρ. 75 παρ. 1α.). Αυτό σημαίνει ότι οι εταιρίες που αναβιώνουν επανακτούν την περιουσία τους ως σύνολο και αναδρομικά, δηλαδή, από το χρόνο πραγματοποίησης της συγχώνευσης.

Η τελεσίδικη ανατρεπτική απόφαση, εξάλλου, θα πρέπει να σημειώνεται στο περιθώριο της μεταγραμμένης σύμβασης συγχώνευσης, στο βιβλίο μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου της περιφέρειας όπου βρίσκονται ακίνητα, τα οποία αποτέλεσαν αντικείμενο της συνολικής καθολικής διαδοχής.

Περιπλοκές εμφανίζονται ως προς τα εμπράγματα δικαιώματα που απέκτησαν τρίτα πρόσωπα επί των ακινήτων τα οποία ανήκαν στις εταιρίες που αναβιώνουν. Οι περιπλοκές αυτές οφείλονται στη συρροή των διατάξεων του άρθρου 77 παρ. 6 και της (αναλογικά εφαρμοζόμενης) διάταξης του άρθρου 1204 ΑΚ.

Πρέπει να γίνει δεκτό ότι το άρθρο 77 παρ. 6 υπερισχύει σε κάθε περίπτωση του άρθρου 1204 ΑΚ, το οποίο σύμφωνα με την κρατούσα άποψη, προστατεύει μόνο τους καλόπιστους τρίτους.

Έτσι, αν προηγήθηκε σημείωση στο βιβλίο μεταγραφών της απόφασης που ανέτρεψε την συγχώνευση, οι τρίτοι που απέκτησαν εμπράγματα δικαιώματα επί των ακινήτων, τα οποία ανήκαν πριν από τη συγχώνευση στις εταιρίες που αναβιώνουν, θα προστατεύονται (άρθρ. 77 παρ. 6) ανεξάρτητα από την καλή ή κακή τους πίστη, μέχρι τη διενέργεια των διατυπώσεων του άρθρου 7β και ακολούθησε η σημείωση στο βιβλίο μεταγραφών, οι τρίτοι θα προστατεύονται χωρίς να ερευνάται η καλή τους πίστη, μέχρι την πραγματοποίηση των διατυπώσεων του άρθρου 7β (κατ' εφαρμογή των άρθρων 77 παρ. 6) και με την προϋπόθεση της καλής τους πίστης, μέχρι τη διενέργεια της σημείωσης στο βιβλίο μεταγραφών.

Οι εταιρίες που αναβιώνουν, εξάλλου, θα δικαιούνται να διεκδικήσουν τα αντικείμενα (κινητά και ακίνητα) που τους ανήκαν. Σε περίπτωση αδυναμίας επιστροφής, η επωφελούμενη εταιρία θα ευθύνεται έναντι των πρώτων σύμφωνα με τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό.

2. Η τύχη των εννόμων σχέσεων που γεννήθηκαν μετά την πραγματοποίηση της συγχώνευσης

Η ρύθμιση του άρθρου 77 αναφέρεται στις έννομες σχέσεις που γεννιούνται για πρώτη φορά στο πρόσωπο της επωφελούμενης εταιρίας, στο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί ανάμεσα στην επέλευση των αποτελεσμάτων της συγχώνευσης και στην ανατροπή των αποτελεσμάτων αυτών.

Ως παραγωγικός λόγος των εννόμων αυτών σχέσεων πρέπει να νοηθεί εκείνο το γεγονός το οποίο οδηγεί άμεσα στη δημιουργία του νομικού δεσμού, όπως λ.χ. η σύναψη έγκυρης σύμβασης, η τέλεση αδικοπραξίας, η διοικητική πράξη βεβαίωσης

φόρου κ.λπ. ο χρόνος γένεσης παρεπόμενων ενοχών θα είναι συνακόλουθα, αδιάφορος.

Έτσι, τόκοι και απαιτήσεις που είχαν γεννηθεί ήδη πριν από την πραγματοποίηση της συγχώνευσης βαρύνουν, μετά από την ανατροπή, μόνο την εταιρία που ήταν η αρχική οφειλέτης τους, έστω και αν έγιναν απαιτητικοί μετά από την καταχώριση στο Μητρώο. Αντιστοίχως, δικαιώματα μιας από τις συγχωνευόμενες εταιρίες, τα οποία κατά το χρόνο της καταχώρισης στο Μητρώο ήταν υπό αναβλητική αίρεση, μετά την ανατροπή ανήκουν στην εταιρία αυτή, έστω και αν η αίρεση πληρώθηκε πριν από την ανατροπή της συγχώνευσης.

Αντιθέτως, συμβάσεις οι οποίες συνομολογήθηκαν από την επωφελούμενη εταιρία, εμπίπτουν στις εν λόγω διατάξεις, έστω και αν είχαν αποτελέσει ήδη αντικείμενο διαπραγμάτευσης από μια από τις συγχωνευόμενες εταιρίες. Ωστόσο, αν από τις διαπραγματεύσεις, που διεξήγαγαν οι συγχωνευόμενες εταιρίες, είχε προκληθεί ζημία σε τρίτους, η σχετική ευθύνη (άρθρ. 198-198 ΑΚ) βαρύνει μόνο τις εταιρίες αυτές.

Η εξαιρετικά σημαντική διάταξη του άρθρου 77 παρ. 6-7 εξαιρεί από το αναδρομικό αποτέλεσμα της ανατροπής όλες τις έννομες σχέσεις που δημιουργήθηκαν στο διάστημα που η συγχώνευση παρήγαγε τα έννομα αποτελέσματά της.

Επιπλέον, η ίδια διάταξη καθιερώνει στο σύνολο ευθύνη όλων των εταιριών που μετείχαν στη συγχώνευση για τις υποχρεώσεις που ανέλαβε η επωφελούμενη εταιρία μέχρι την ανατροπή.

Με τον τρόπο αυτό, επεκτείνεται η προστασία των συναλλασσομένων, καθώς αυξάνεται η έκταση του περιουσιακού υποβάθρου, το οποίο μετά από την ανατροπή της συγχώνευσης καθίσταται χρήσιμο ως εγγύηση έναντι των τρίτων για την ικανοποίηση των απαιτήσεών τους.

Πάντως, η διατήρηση του κύρους των εν λόγω υποχρεώσεων δεν περιορίζεται σ' εκείνες μόνο που αναλήφθηκαν μέχρι την έκδοση της ανατρεπτικής απόφασης, αλλά επεκτείνεται περαιτέρω και στις υποχρεώσεις που αναλήφθηκαν μέχρι την υποβολή της απόφασης στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 7β. Και αυτό, παρά το γεγονός ότι η δικαστική απόφαση που ανατρέπει τη συγχώνευση, αναπτύσσει τη διαπλαστική της ενέργεια ήδη κατά την τελεσιδικία της.

Με βάση τη ρύθμιση του νόμου, λοιπόν, στο χρονικό διάστημα που ακολουθεί την τελεσιδικία της ανατρεπτικής απόφασης, η ευθύνη της προελθούσας από τη συγχώνευση εταιρίας «ενισχύεται» με τη δημιουργία εις ολόκληρον ευθύνης των εταιριών, που ανακτούν τη νομική τους προσωπικότητα. Στο ίδιο δε αυτό χρονικό διάστημα, η επωφελούμενη εταιρία συνεχίζει να δεσμεύει με τη δικαιοπρακτική ή αδικοπρακτική δράση της τις εταιρίες που έχουν ήδη αναβιώσει, ανεξάρτητα, μάλιστα, αν οι τελευταίες συγκατατίθενται ή αγνοούν τη δράση αυτή.

Αναγκαία δε προϋπόθεση για την κατάλυση της (εις ολόκληρον) αυτής ευθύνης των εταιριών που αναβιώνουν είναι η υποβολή της τελεσιδικής ανατρεπτικής απόφασης στις διατυπώσεις του άρθρου 7β.

Πρέπει να γίνει δεκτό, πάντως, ότι οι αξιώσεις κακόπιστων δανειστών, δηλαδή, προσώπων τα οποία συναλλάχθηκαν με τις επωφελούμενες εταιρίες, γνωρίζοντας με ακρίβεια το χρόνο της τελεσιδικής ανατροπής και με αποκλειστικό στόχο να επωφεληθούν από την εις ολόκληρον ευθύνη των εταιριών που αναβιώνουν, μπορούν να αποκρούονται από τις τελευταίες ως καταχρηστικές.

Τέλος, το άρθρο 77 παρ. 6 διασφαλίζει και το κύρος των δικαιωμάτων που αποκτήθηκαν από την επωφελούμενη εταιρία μέχρι την τελεσιδικία της απόφασης που ανατρέπει τη συγχώνευση.

Με τον όρο δικαιώματα νοούνται εδώ τα δικαιώματα κάθε είδους (περιουσιακά και μη, εμπράγματα, ενοχικά, διαπλαστικά κ.λπ.), καθώς και οι αντίστοιχες απαιτήσεις, των οποίων το γενεσιουργό γεγονός τοποθετείται μετά από την καταχώριση της συγχώνευσης στο Μητρώο.

Έτσι, για την υπαγωγή λ.χ. εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ακινήτων στη ρύθμιση του άρθρου 77 παρ. 6, θα πρέπει να έχει πραγματοποιηθεί μέσα στο οικείο χρονικό διάστημα όχι μόνο η κατάρτιση αλλά και η μεταγραφή της σχετικής μεταβιβαστικής δικαιοπραξίας.

IV. Οι δικονομικές συνέπειες της ανατροπής

Με αναλογική εφαρμογή του άρθρου 75 παρ. 2 πρέπει καταρχήν να γίνει δεκτό ότι, μετά από την τελεσιδικία της απόφασης που ανατρέπει τη συγχώνευση, καθεμία από τις εταιρίες που έλαβαν μέρος στη τελευταία θα συνεχίζει τις δίκες που είχαν ξεκινήσει πριν ακόμη από την καταχώριση στο Μητρώο και συνεχίστηκαν από την επωφελούμενη εταιρία.

Λόγος βίαιης διακοπής των εν λόγω δικών δεν υφίσταται, διότι δεν δημιουργείται αμφισβήτηση σχετικά με το πρόσωπο που νομιμοποιείται να τις συνεχίσει ούτε ανάγκη να παρασχεθεί στο πρόσωπο αυτό χρόνος προπαρασκευής.

Οι ίδιες παρατηρήσεις πρέπει να ισχύουν εξάλλου και στο χώρο της αναγκαστικής εκτέλεσης, δεδομένου ότι το άρθρο 75 παρ. 2 εκτείνεται και σ' αυτήν και καθιστά απαράδεκτη την εφαρμογή του άρθρου 925 ΚΠολΔ, οι διατάξεις του οποίου είναι προσαρμοσμένες στις ανάγκες της κληρονομικής διαδοχής.

Έτσι, η εκτέλεση που άρχισε με επίδοση επιταγής (άρθρ. 924 ΚΠολΔ), εναντίον της επωφελούμενης εταιρίας θα συνεχισθεί, χωρίς ανάγκη επίδοσης νέας επιταγής, εναντίον της εταιρίας που αναβιώνει.

Τέλος, οι εταιρίες που αναβιώνουν νομιμοποιούνται ενεργητικά και παθητικά στην έκκλητη και αναιρετική δίκη (αναλογ. άρθρ. 516 παρ. 1, 517, 556 παρ. 1, 558 ΚΠολΔ) καθώς και στις δίκες της ανακοπής ερημοδικίας και της αναψηλάφησης (αναλογ. άρθρ. 502 παρ. 1, 542 παρ. 1, 543 ΚΠολΔ) σχετικά με όσες αποφάσεις εκδόθηκαν στο όνομα της επωφελούμενης εταιρίας κατόπιν εφαρμογής του άρθρου 75 παρ. 2, ενώ οι ίδιες εταιρίες, περαιτέρω, ωφελούνται και βλάπτονται από τα υποκειμενικά όρια του δεδικασμένου, της διαπλαστικής ενέργειας όλων των παραπάνω αποφάσεων (αναλογ. άρθρ. 325 περ. 2η και 919 ΚΠολΔ).

Μετά την τελεσιδικία της ανατροπής, ζήτημα δημιουργείται σχετικά με την τύχη μιας δεύτερης κατηγορίας δικών. Πρόκειται για τις δίκες που αφορούν σε έννομες σχέσεις, οι οποίες γεννήθηκαν για πρώτη φορά μετά την πραγματοποίηση της συγχώνευσης.

Η τύχη των δικών (που αφορούν τις έννομες σχέσεις, οι οποίες γεννήθηκαν για πρώτη φορά μετά την πραγματοποίηση της συγχώνευσης), δεν μπορεί να καθορισθεί με αναλογική εφαρμογή του άρθρου 75 παρ. 2, αλλά με κριτήριο το γεγονός ότι το κύρος των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που γεννήθηκαν σε όφελος ή σε βάρος της επωφελούμενης εταιρίας διατηρείται, ενώ ως προς τις υποχρεώσεις αυτές καθιερώνεται εις ολόκληρον ευθύνη των εταιριών που αναβιώνουν. Στο βαθμό λοιπόν που για τις υποχρεώσεις αυτές ευθύνονται εις ολόκληρον οι εταιρίες που αναβιώνουν, θα είναι δυνατόν να συνεναχθούν είτε μαζί με την επωφελούμενη ή και μόνες τους.

Το ίδιο συμβαίνει, περαιτέρω και αναφορικά με τα δικαιώματα που απέκτησε η επωφελούμενη εταιρία. Πραγματικά, καθεμία από τις εταιρίες που έλαβαν μέρος στη συγχώνευση μπορεί να εναγάγει χωριστά τον τρίτο-οφειλέτη της επωφελούμενης εταιρίας με αίτημα είτε το μερίδιο που της αναλογεί είτε την καταδίκη σε παροχή προς όλες τις συμβαλλόμενες εταιρίες.

Z. Η ελαττωματικότητα της συγχώνευσης με σύσταση νέας εταιρίας

I. Γενικά

Το άρθρο 80 παρ. 1 προβλέπει ότι οι διατάξεις για την ακυρότητα της συγχώνευσης με απορρόφηση (άρθρ. 77) εφαρμόζονται, «με την επιφύλαξη του άρθρου 4α», και στη συγχώνευση με σύσταση νέας εταιρίας.

Η παραπομπή στο άρθρο 4α επιτελεί διπλό ρόλο: α) προσδιορίζει τους λόγους ανατροπής της συγχώνευσης με σύσταση νέας εταιρίας με κάποιες αποκλίσεις, σε σχέση με τις λοιπές μορφές συγχώνευσης, β) αποσαφηνίζει ότι η προερχόμενη από τη συγχώνευση εταιρία μπορεί να προσβληθεί με την αγωγή του άρθρου 4α, πράγμα που μόνο με αναλογική εφαρμογή της διάταξης αυτής θα μπορούσε να γίνει δεκτό, δεδομένου ότι η νέα εταιρία δεν προέρχεται εν προκειμένω από κυριολεκτική ίδρυση.

II. Λόγοι ανατροπής

Η «επιφύλαξη» της εφαρμογής του άρθρου 4α επιβάλλει καταρχήν μια διάκριση μεταξύ των ελαττωμάτων που αφορούν ειδικά τη νέα εταιρία και των λοιπών ελαττωμάτων της συγχώνευσης.

Συγκεκριμένα, αν έλλειπε η παραπομπή στο άρθρο 4α, οι αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων των εταιριών που συγχωνεύθηκαν θα ήταν ελαττωματικές όχι μόνο στις περιπτώσεις συνδρομής των λόγων που ήδη αναφέρθηκαν, αλλά επιπλέον, σε κάθε περίπτωση έλλειψης στοιχείου του αναγκαίου (σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1) περιεχομένου του καταστατικού της νέας εταιρίας.

Διότι οι ελλείψεις του αναγκαίου κατά νόμο περιεχομένου τόσο της σύμβασης συγχώνευσης όσο και του καταστατικού της νέας εταιρίας αποτελούν ταυτοχρόνως

και λόγους ακυρότητας των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων των συμβαλλόμενων εταιριών.

Με την παραπομπή στο άρθρο 4α ο νόμος ξεχωρίζει τα ελαττώματα που αφορούν τη νέα εταιρία και τους επιφυλάσσει μεταχείριση αντίστοιχη με εκείνη που θα είχαν, αν η εταιρία αυτή προερχόταν από κυριολεκτική ίδρυση.

Επιπλέον, όμως, η εν λόγω παραπομπή εμποδίζει να θεωρηθούν ως λόγοι ανατροπής της συγχώνευσης κατά το άρθρο 77 παρ. 1 όλα εκείνα τα ελαττώματα της νέας εταιρίας (λ.χ. ελλείψεις του ελάχιστου περιεχομένου του καταστατικού της), τα οποία δεν περιλαμβάνονται στην απαρίθμηση του άρθρου 4α παρ. 1.

Επομένως, από τις ελλείψεις του αναγκαίου περιεχομένου του καταστατικού της νέας εταιρίας, σε ανατροπή της συγχώνευσης (κατά το άρθρο 77 παρ. 1β) θα οδηγεί αποκλειστικά: η έλλειψη διατάξεων για την επωνυμία, το σκοπό, το ύψος και τον τρόπο καταβολής (ορθότερα: κάλυψης) του εταιρικού κεφαλαίου, η πρόβλεψη σκοπού παράνομου ή αντικείμενου στη δημόσια τάξη καθώς και ο προσδιορισμός μετοχικού κεφαλαίου κατώτερου από το ελάχιστο νόμιμο.

Διότι θα ήταν οξύμωρο και ασυμβίβαστο προς τη νομοθετική πολιτική περιορισμού των λόγων ανατροπής της συγχώνευσης, ελαττώματα που δεν μπορούν να προβληθούν ως λόγοι ακυρότητας (ορθότερα: λύσης) στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 4α, να μπορούν να προβάλλονται ως λόγοι ανατροπής της συγχώνευσης στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 77.

Από τους λόγους αυτούς, η παράλειψη συμβολαιογραφικής κατάρτισης του καταστατικού της νέας εταιρίας δεν αποτελεί, όπως είδαμε, λόγο ανατροπής της συγχώνευσης.

Ανεφάρμοστες είναι όμως και οι ακυρότητες του άρθρου 4 παρ. 1, γιατί δεν συμβιβάζονται με τη φύση και τη λειτουργία της συγχώνευσης.

III. Η σχέση της αίτησης του άρθρου 77 με την αγωγή του άρθρου 4^α

Στις περιπτώσεις που το καταστατικό της νέας εταιρίας εμφανίζει κάποιο από τα ελαττώματα του άρθρου 4α παρ. 1, κάθε πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον μπορεί να επιδιώξει τη λύση της με αγωγή ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου της έδρας της.

Η αγωγή λύσης υπάγεται στην τακτική διαδικασία, η άσκησή της όμως δεν υπόκειται στην εξάμηνη προθεσμία του άρθρου 77 παρ. 2α, διότι η προθεσμία αυτή έχει ταχθεί για να περιχαρακώσει χρονικά τις τεχνικές δυσχέρειες που συνδέονται με την αναδρομική κατάλυση των αποτελεσμάτων της συγχώνευσης ως αυτοτελούς δικαιοπραξίας.

Εξάλλου, το ελάττωμα που ανάγεται σε λόγο λύσης της νέας εταιρίας θα μπορεί να θεραπεύεται με τροποποίηση του καταστατικού της μέχρι και την τελευταία στάση της δίκης του άρθρου 4α ενώπιον και αυτού ακόμη του Εφετείου.

Το πρώτο ζήτημα που γεννιέται αφορά τη δυνατότητα κάθε θιγομένου να επιλέξει ελεύθερα ανάμεσα στην ανατροπή της συγχώνευσης ως αυτοτελούς δικαιοπραξίας σύμφωνα με το άρθρο 77 και στη λύση της προερχόμενης από τη συγχώνευση εταιρίας, σύμφωνα με το άρθρο 4α.

Στις περιπτώσεις που συντρέχει ένα από τα ελαττώματα του άρθρ. 4α παρ. 1, η προσφυγή στη διαδικασία του άρθρου 77 δεν θα πρέπει να θεωρείται επιτρεπτή. Η λύση αυτή δικαιολογείται με βάση τη σκέψη ότι, η συνδεόμενη με τη διαδικασία του άρθρου 77 αναδρομικότητα της ανατροπής των σωματειακών συνεπειών της συγχώνευσης διαταράσσει τις έννομες σχέσεις πολύ μεγαλύτερου κύκλου προσώπων, από ότι συμβαίνει στο πλαίσιο της λύσης της εταιρίας, που προέρχεται από τη συγχώνευση.

Συνεπώς, το γράμμα του άρθρου 80 παρ. 1 θα πρέπει να υποστεί τελεολογική συστολή, κατά τρόπο τέτοιο ώστε η επιλογή αντικειμένου προσβολής να μην είναι ελεύθερα επιτρεπτή στο θιγόμενο από τη συγχώνευση μέτοχο ή τρίτο, αλλά να γίνεται με κριτήριο τη φύση του υφιστάμενου ελαττώματος.

Έτσι, όταν συντρέχουν ελαττώματα από εκείνα που απαριθμούνται στο άρθρο 4α, θα είναι τελικά επιτρεπτή μόνο η αγωγή λύσης της «ελαττωματικής» εταιρία και όχι η άσκηση της αίτησης του άρθρου 77. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται «στεγανότητα» μεταξύ των περισσότερων «οδών» προσβολής της συγχώνευσης με σύσταση νέας εταιρίας και συνακόλουθα, μεγαλύτερη ασφάλεια σχετικά με την τύχη της.

Το αρμόδιο δικαστήριο, μάλιστα, θα υποχρεούται κάθε φορά να διαπιστώνει την εφαρμογή της παραπάνω διάκρισης και να απορρίπτει ως νόμο αβάσιμο το ένδικο βοήθημα που την παραβιάζει.

Κατ' εξαίρεση, όταν υφίστανται ταυτοχρόνως ελαττώματα του καταστατικού της νέας εταιρίας (λ.χ. παράνομος σκοπός) μαζί με άλλα ελαττώματα της συγχώνευσης (λ.χ. μη νόμιμη συγκρότηση της γενικής συνέλευσης που ενέκρινε τη συγχώνευση), θα είναι δυνατή η παράλληλη άσκηση της αγωγής προς λύση της νέας εταιρίας και της αίτησης του άρθρου 77, ακόμη και από το ίδιο πρόσωπο, διότι δεν συντρέχουν εν προκειμένω οι προϋποθέσεις της εκκρεμοδικίας.

Το φαινόμενο αυτό θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με κατάλληλη εφαρμογή του άρθρου 249 ΚΠολΔ, δηλαδή, με αναστολή της μιας διαδικασίας μέχρι την έκδοση απόφασης επί της άλλης. Σε κάθε περίπτωση, μάλιστα, σκόπιμο θα είναι να προτιμάται η αναστολή της διαδικασίας του άρθρου 4α, γιατί η ανατροπή της συγχώνευσης οδηγεί σε αναδρομική κατάλυση και της νέας εταιρίας, καθιστώντας έτσι άνευ αντικειμένου τη λύση και εκκαθάρισή τους.

IV. Οι συνέπειες της ανατροπής

Όταν ευδοκιμήσει η αγωγή του άρθρου 4α, μοναδική συνέπειά της θα είναι η λύση (και θέση υπό εκκαθάριση) της νέας εταιρίας. Τα λοιπά αποτελέσματα της συγχώνευσης, δηλαδή, η συνολική καθολική διαδοχή, η απόκτηση της ιδιότητας του μέλους της νέας ή των νέων εταιριών και η εξαφάνιση των συγχωνευόμενων εταιριών, δεν θίγονται καθόλου.

Η αντίθετη άποψη, σύμφωνα με την οποία η «ακύρωση» της νέας εταιρίας οδηγεί σε ανατροπή και των λοιπών αποτελεσμάτων της συγχώνευσης, δεν μπορεί να ευσταθήσει. Διότι δεν θα είχε κανένα νόημα η «επιφύλαξη» εφαρμογής του άρθρου 4α (άρθρ. 80 παρ. 1), αν τα αποτελέσματά της οικείας αγωγής εξομοιώνονται πλήρως με τα αποτελέσματα της αίτησης του άρθρου 77, ιδίως μάλιστα στις περιπτώσεις που το υφιστάμενο ελάττωμα ανήκει συστηματικά στον κύκλο των ελαττωμάτων της νέας εταιρίας.

Από την άλλη πλευρά, σε περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης του άρθρου 77, ανατρέπεται αναδρομικά το σύνολο των αποτελεσμάτων της συγχώνευσης καθώς επίσης και η νέα εταιρία. Παρά δε τα φαινόμενα, η αναδρομική ανατροπή της νέας εταιρίας δεν έρχεται σε αντίφαση με τη θεμελιώδη στο εταιρικό δίκαιο αρχή που βρίσκει τη νομοθετική της έκφραση στο άρθρο 4α.

Και τούτο, γιατί η παρουσία της νέας εταιρίας παραμένει και μετά την ανατροπή «δεσμευμένη» στους κόλπους των εταιριών που με την ανατροπή της συγχώνευσης ανακτούν τη νομική τους προσωπικότητα, ενώ οι πράξεις που πραγματοποίησε η εταιρία αυτή μέχρι την τελεσιδικία της απόφασης επί της αίτησης του άρθρου 77 παραμένουν ισχυρές έναντι πάντων.

Έτσι, οι συνέπειες της ανατροπής της συγχώνευσης με σύσταση νέας εταιρίας εναρμονίζονται απολύτως με τις συνέπειες της ανατροπής των λοιπών μορφών συγχώνευσης, ενώ υπογραμμίζεται και η ουσιώδης διαφορά στην ισορροπία συμφερόντων ανάμεσα στην αντικανονική συγχώνευση αφενός και στην αντικανονική ίδρυση, από την άλλη.

Η. Η ελαττωματικότητα της συγχώνευσης υπό το πρίσμα των κανόνων σχετικά με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων επιχειρήσεων

I. Ο προληπτικός έλεγχος των συγχωνεύσεων

Σύμφωνα με τα άρθρα 4 επ. του νόμου 703/1977 «περί ελέγχου μονοπωλίων και ολιγοπωλίων και προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού», όπως τροποποιήθηκε για τελευταία φορά από το άρθρο 1 ν. 2837/2000, η συγχώνευση ανωνύμων εταιριών που γίνεται με βάση τις διατάξεις του κ.ν. 2190/1920, ως μορφή συγκέντρωσης επιχειρήσεων, υποβάλλεται σε καθεστώς προληπτικής γνωστοποίησης στην Επιτροπή Ανταγωνισμού. Η γνωστοποίηση απαιτείται κάθε φορά που το μερίδιο αγορά ή ο συνολικός κύκλος εργασιών των υπό συγχώνευση επιχειρήσεων υπερβαίνει τα προσδιοριζόμενα στο νόμο όρια.

Μετά την κατάργηση της «εκ των υστέρων» γνωστοποίησης που προέβλεπε τον άρθρο 4α ν. 703/1977 ως προς τις μικρής εμβέλειας συγκεντρώσεις, η προληπτική γνωστοποίηση γίνεται πάντοτε πριν από την κατά τον άρθρο 75 κ.ν. 2190/1920 επέλευση των εννόμων αποτελεσμάτων της συγχώνευσης και συγκεκριμένα, μέσα σε δέκα εργάσιμες ημέρες από τη σύναψη της οικείας σύμβασης. Ως «συμφωνία» δε νοείται εν προκειμένω η συμβολαιογραφική σύμβαση συγχώνευσης (άρθρ. 74 παρ. 1) και όχι το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης, που καταρτίζουν τα διοικητικά συμβούλια των υπό συγχώνευση εταιριών.

Εξάλλου, μέχρι να ληφθεί απόφαση σχετικά με την οριστική τύχη της συγκέντρωσης από το εκάστοτε αρμόδιο όργανο (Πρόεδρο Επιτροπής

Ανταγωνισμού, Επιτροπή Ανταγωνισμού, Υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Εμπορίου), σύμφωνα με το άρθρο 4δ παρ. 2-7 ν. 703/1977, καθιερώνεται αναστολή πραγματοποίησης της συγχώνευσης (άρθρ. 4^ε παρ. 1 ν. 703/1977), προκειμένου να αποφεύγεται η δημιουργία τετελεσμένων καταστάσεων. Η αναστολή, μάλιστα, αφορά και τις συμβάσεις συγχώνευσης που δεν γνωστοποιήθηκαν, παρά τη νόμιμη επιταγή.

Τέλος, αν παρά την αναστολή ή την απαγόρευση της συγκέντρωσης, αυτή τελικώς πραγματοποιηθεί, η Επιτροπή Ανταγωνισμού δικαιούται να διατάξει «το διαχωρισμό των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση ή των περιουσιακών στοιχείων, ...ή όποια άλλα μέτρα κρίνει πρόσφορα για την άρση του περιορισμού του ανταγωνισμού που απορρέει από την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης».

II. Η αναστολή πραγματοποίησης της συγχώνευσης

Με βάση τις ισχύουσες διατάξεις, η συμβολαιογραφική σύμβαση συγχώνευσης είναι ανενεργός (ανενεργός ή ατελής είναι μια δικαιοπραξία όταν τα αποτελέσματά της εξαρτώνται από ένα στοιχείο, όπως λ.χ. η έγκριση ή η άδεια της αρχής, η συνδρομή του οποίου είναι αβέβαιη σε περίπτωση συμπλήρωσης του ελλείποντος στοιχείου η δικαιοπραξία καθίσταται εξ υπαρχής έγκυρη, ενώ όταν καταστεί βέβαιο ότι το ελλείπον στοιχείο δεν θα συντρέξει, η δικαιοπραξία είναι άκυρη), στο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί ανάμεσα στη γνωστοποίησή της προς την Επιτροπή Ανταγωνισμού και στην έκδοση απόφασης από την Επιτροπή ή τους αρμόδιους Υπουργούς σχετικά με την οριστική τύχη της προετοιμαζόμενης συγκέντρωσης.

Ειδικότερα, η «ηρτημένη ανενέργεια» («schwebende Unwirksamkeit», την οποία ρητά προβλέπει σήμερα η § 41 II του γερμανικού νόμου κατά των περιορισμών του ανταγωνισμού, γνωστού ως GWB), είναι αναγκαία συνέπεια της αρμοδιότητας των οργάνων, στα οποία έχει ανατεθεί ο έλεγχος των συγκεντρώσεων, να κρίνουν με απόφασή τους αν μια συγκέντρωση, που μπορεί καταρχήν να οδηγήσει σε παρεμπόδιση του ανταγωνισμού είναι και οριστικώς απαγορευτέα ή αν, λόγω των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της για την εθνική οικονομία, πρέπει να εξαιρεθεί από τη σχετική απαγόρευση.

Συνέπεια της ανενέργειας είναι η δημιουργία κωλύματος καταχώρισης, δηλαδή, η απαγόρευση να υποβληθεί αίτηση και να διενεργηθεί η καταχώριση της συγχώνευσης στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών σύμφωνα με το άρθρο 74, ενώ η υπαίτια παραβίαση της απαγόρευσης αυτής επισύρει διοικητικό πρόστιμο σε βάρος των εξουσιοδοτημένων προς υποβολή της εν λόγω αίτησης μελών του διοικητικού συμβουλίου καθεμιάς από τις συμβαλλόμενες εταιρίες.

Μάλιστα, προς μεγαλύτερη διασφάλιση του ανταγωνισμού από τη δημιουργία τετελεσμένων καταστάσεων, σκόπιμο είναι η Επιτροπή Ανταγωνισμού να ενημερώνει την αρχή που τηρεί το Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών σχετικά με την εισαγωγή σε αυτήν της υπό έγκριση συγχώνευσης σύμφωνα με το άρθρο 4δ παρ. 3.

III. Η απαγόρευση της συγχώνευσης από την Επιτροπή Ανταγωνισμού

Όπως προκύπτει από την συνδυασμένη ερμηνεία των άρθρων 4δ και 4^ε του ν. 703/1977, η ανενέργεια της σύμβασης συγχώνευσης αποτελεί προσωρινό μέτρο, που καθιερώνεται από το νόμο προκειμένου να διαφυλαχθεί η υφιστάμενη δομή της αγοράς, για όσο χρόνο εκκρεμεί η εκφορά κρίσης από τα αρμόδια όργανα σχετικά με την τύχη της προπαρασκευαζόμενης συγκέντρωσης.

Για το λόγο αυτό, η διάταξη του άρθρου 4^ε παρ. 6 ν. 703/1977 εξαρτά το κύρος της δικαιοπραξίας που παραβιάζει τον κανόνα της αναστολής (εν προκειμένω, δηλαδή, της σύμβασης συγχώνευσης), από δύο στοιχεία: α) αφενός από την «αρνητική πιστοποίηση» που εκδίδει ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού σύμφωνα με το άρθρο 4δ παρ. 2 και β) αφετέρου από τις αποφάσεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού και των συναρμοδίων υπουργών που εκδίδονται σύμφωνα με τις παραγράφους 4 και 5 του άρθρου 4δ ν. 703/1977.

Και στην μεν πρώτη από τις ανωτέρω περιπτώσεις (α), όπου ο Πρόεδρος της Επιτροπής αποφαινεται ότι η συγχώνευση δεν πρέπει να υποβληθεί σε περαιτέρω έλεγχο, η οικεία σύμβαση πρέπει να θεωρείται ως αναδρομικά ισχυρή με αποτέλεσμα να καθίσταται επιτρεπτή πλέον η πραγματοποίηση της συγκέντρωσης, δηλαδή, η υποβολή αιτήματος καταχώρισης της συγχώνευσης, δηλαδή, η υποβολή αιτήματος καταχώρισης της συγχώνευσης στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών, σύμφωνα με το άρθρο 74 κ.ν. 2190/1920.

Στη δεύτερη περίπτωση, αντιθέτως (β), που η συγχώνευση έχει ήδη πραγματοποιηθεί κατά παράβαση σχετικής απαγορευτικής απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, δεν είναι απολύτως σαφές με ποιο τρόπο μπορεί να συνδέεται το κύρος της οικείας σύμβασης με την απόφαση που διατάσσει τον χωρισμό των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στη συγκέντρωση.

Συστηματικά ορθότερο θα ήταν, πάντως, το κύρος της δικαιοπραξίας με την οποία σκοπείται η πραγματοποίηση μιας συγκέντρωσης να συνδέεται όχι με την απόφαση που διατάσσει το διαχωρισμό των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στη συγκέντρωση, αλλά με τη νομικώς και λογικώς προηγούμενη απόφαση που η Επιτροπή Ανταγωνισμού εκδίδει σύμφωνα με το άρθρο 4δ παρ. 6 ν. 703/1977, η οποία αφορά την απαγόρευση της συγκέντρωσης.

Έτσι, σε περίπτωση απαγόρευσης της συγκέντρωσης, η ανενέργεια της υποκείμενης δικαιοπραξίας αποκτά οριστικό χαρακτήρα και εξομοιώνεται με εξ υπαρχής ακυρότητα με προσφυγή στο άρθρο 174 ΑΚ.

Ως εκ τούτου, τουλάχιστον για το χρονικό διάστημα που προηγείται της καταχώρισης στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών, η απαγόρευση της συγχώνευσης με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού οδηγεί σε οριστική ανενέργεια της οικείας σύμβασης, η οποία δημιουργεί κώλυμα καταχώρισης της συγχώνευσης στο Μ.Α.Ε.

Προς αποφυγή δε του κινδύνου καταχώρισης στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών μιας συγχώνευσης, η οποία έχει απαγορευθεί από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, σκόπιμο είναι η απόφαση της τελευταίας να γνωστοποιείται και στις

αρμόδιες για την άσκηση της εποπτείας επί των ανωνύμων εταιριών αρχές, δηλαδή, κατά περίπτωση στο Νομάρχη ή στον Υπουργό Ανάπτυξης.

IV. Η διατήρηση του κύρους της συγχώνευσης που πραγματοποιήθηκε κατά παράβαση απαγόρευσης εκ μέρους της Επιτροπής Ανταγωνισμού

Απομένει συνεπώς το ερώτημα ποιες είναι οι έννομες συνέπειες που παράγονται σε περίπτωση καταχώρισης στο Μ.Α.Ε. μιας συγχώνευσης, παρά την ύπαρξη απαγορευτικής απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Η απάντηση στο ερώτημα αυτό μπορεί να δοθεί με βάση τις ακόλουθες σκέψεις.

Όπως προαναφέρθηκε, η απαγόρευση της συγχώνευσης από την Επιτροπή Ανταγωνισμού καθιστά οριστικώς ανενεργό το δικαιοπρακτικό της θεμέλιο, γεγονός το οποίο, αν διαπιστωθεί εγκαίρως, δηλαδή, πριν από την καταχώριση της συγχώνευσης στο Μ.Α.Ε., αποκλείει την ολοκλήρωση της τελευταίας και την επέλευση των αποτελεσμάτων του άρθρου 75.

Από την άλλη πλευρά, αν η αρχή που τηρεί το Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών προχωρήσει στην έγκριση και καταχώριση της απαγορευθείσας συγχώνευσης, επειδή λ.χ. δεν γνωρίζει την απαγορευτική απόφαση της Επιτροπής, η συγχώνευση δεν κινδυνεύει να ανατραπεί ύστερα από υποβολή της αίτησης του άρθρου 77. Και τούτο, γιατί τα ελαττώματα της σύμβασης συγχώνευσης που επισύρουν την ακυρότητα ή την ανενέργειά της, δεν ανυψώνονται αυτοτελώς από το νόμο σε λόγους ανατροπής της συγχώνευσης κατά το άρθρ. 77.

Επιπλέον, η ανενέργεια της σύμβασης συγχώνευσης (ηρτημένη ή οριστική) που οφείλεται σε παραβίαση είτε του κανόνα της αναστολής της συγκέντρωσης είτε της τυχόν απαγορευτικής απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, δεν αποτελεί ουσιαστικό ελάττωμα των αποφάσεων με τις οποίες οι γενικές συνελεύσεις των συγχωνευόμενων εταιριών εγκρίνουν το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης, ώστε να συντρέχει λόγος ανατροπής της συγχώνευσης σύμφωνα με το άρθρο 77 παρ. 1β κ.ν. 2190/1920.

Γιατί, όπως ήδη είδαμε, η διαδικασία προληπτικού ελέγχου των συγκεντρώσεων αφορά τη συμβολαιογραφική σύμβαση συγχώνευσης, η οποία καταρτίζεται και γνωστοποιείται στην Επιτροπή Ανταγωνισμού σε χρονικό σημείο μεταγενέστερο της έγκρισης του οικείου σχεδίου από τις γενικές συνελεύσεις των μετόχων των συγχωνευόμενων εταιριών. Με άλλα λόγια, οι αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων που εγκρίνουν το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης δεν παραβιάζουν καθεαυτές καμία διάταξη του δικαίου του ανταγωνισμού, ώστε να είναι επιτρεπτό να θεωρηθούν άκυρες σύμφωνα με τα άρθρα 35α παρ. 1, 77 παρ. 1β κ.ν. 2190/1920 και 174 ΑΚ.

Η ανωτέρω ερμηνεία αποτελεί προϊόν εύλογης στάθμισης ανάμεσα στο δημόσιο συμφέρον διατήρησης της οργανωτικής μεταβολής που επιτυγχάνεται μέσω της συγχώνευσης, και στο δημόσιο συμφέρον προστασίας του ανταγωνισμού, το οποίο, όμως, μπορεί να διαφυλαχθεί και με ηπιότερα μέσα από την αναδρομική ανατροπή της συγχώνευσης.

Πρέπει λοιπόν να γίνει δεκτό, ότι η καταχώριση στο Μ.Α.Ε. παρά την ύπαρξη απαγορευτικής απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, δεν επιτρέπεται να προβληθεί από τους ζημιούμενους ανταγωνιστές των εταιριών που συγχωνεύθηκαν ως λόγος δικαστικής ανατροπής της συγχώνευσης σύμφωνα με το άρθρο 77. Τα βλαπτόμενα από τη συγκέντρωση πρόσωπα μπορούν να προστατευτούν με τα ένδικα βοηθήματα και ένδικα μέσα που προβλέπει ο ν. 703/1977, ενδεχομένως δε και με την έγερση αγωγής αποζημιώσεων (άρθρ. 914 ΑΚ) εναντίον της επωφελούμενης από τη συγχώνευση εταιρίας.

Σημαντικό είναι επίσης, ότι η καταρχήν διατήρηση του κύρους τη συγχώνευσης που πραγματοποιήθηκε κατά παράβαση υφιστάμενης απαγόρευσης εκ μέρους των αρχών προστασίας του ανταγωνισμού, θεσπίζεται ρητά από την § 41 II 3 του γερμανικού νόμου κατά των περιορισμών του ανταγωνισμού (GWB), σύμφωνα με την οποία, το ανίσχυρο των δικαιπραξιών που παραβιάζουν την υποχρέωση αναστολής της συγκέντρωσης δεν ισχύει μεταξύ άλλων και σε περίπτωση συγχώνευσης ανωνύμων εταιριών, μετά την καταχώριση της τελευταίας στο Μητρώο Εμπορίου και την παραγωγή των εννόμων αποτελεσμάτων της.

Υπό το καθεστώς που ίσχυε πριν από την τροποποίηση του ν. 703/01977 από το ν. 2296/1995, μπορούσε μεταξύ άλλων να διαταχθεί η «διάσπαση» της επιχείρησης που προέκυψε από τη συγχώνευση, αν η τελευταία είχε πραγματοποιηθεί κατά παράβαση σχετικής απαγόρευσης του Υπουργού Εμπορίου.

Ο όρος που χρησιμοποιούνταν στο (παλαιό) άρθρο 4δ παρ. 2 ν. 703/1977 δεν είναι ταυτόσημος με την κατά κυριολεξία διάσπαση ανώνυμων εταιριών των άρθρων 81-89 κ.ν. 2190/1920, γιατί ratio των μέτρων που λαμβάνονται από τα όργανα προστασίας του ανταγωνισμού δεν είναι η πάση θυσία ανατροπή των εταιρικού δικαίου μεταβολών, που εμπεριέχουν «συγκέντρωση», αλλά η αποκατάσταση του ανταγωνισμού, στο βαθμό που αυτός περιορίζεται σημαντικά στην εθνική αγορά.

Η πράξη του Υπουργού Εμπορίου, συνεπώς, με την οποία διατασσόταν υπό το προϊσχύσαν δίκαιο η «διάσπαση» της επιχείρησης που προήλθε από απαγορευθείσα συγχώνευση, δεν είχε το χαρακτήρα διαπλαστικού μέτρου, όπως η τελεσίδικη απόφαση που εκδίδεται δυνάμει του άρθρου 77, αλλά αποτελούσε επιταγή απευθυνόμενη στην επωφελούμενη από τη συγχώνευση εταιρία, να προβεί είτε σε άλλη ισοδύναμη από άποψη αποτελεσμάτων πράξη, όπως λ.χ. καταχρηστική διάσπαση, απόσχιση επιχειρηματικού κλάδου κ.λπ.

Το ισχύον σήμερα δίκαιο, πάντως, αποφεύγει τη χρήση του εννοιολογικά παρεξηγήσιμου όρου «διάσπαση», περιοριζόμενο πλέον στους ευρύτερου περιεχομένου όρους «διαχωρισμός» των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση, «τερματισμός» του κοινού ελέγχου κ.λπ.

Η χρήση των όρων αυτών, σε συνδυασμό με τη δυνατότητα της Επιτροπής να διατάξεις και οποιαδήποτε «... άλλα μέτρα κρίνει πρόσφορα για την άρση του περιορισμού του ανταγωνισμού...».

3.11. Άρθρον 78

Απορρόφηση εταιρείας από άλλη που κατέχει το 100% των μετοχών της

1. Η πράξη με την οποία μια ή περισσότερες εταιρείες μεταβιβάζουν, μετά από λύση τους χωρίς να ακολουθήσει εκκαθάριση, το σύνολο της περιουσίας τους (ενεργητικό και παθητικό) σε άλλη εταιρεία που κατέχει το σύνολο των μετοχών τους, είτε η ίδια είτε δια μέσου προσώπων που κατέχουν τις μετοχές στο όνομά τους αλλά για λογαριασμό της, υπόκειται στις διατάξεις των άρθρων 69 έως και 77, με εξαίρεση της διατάξεις των άρθρων 69 παρ. 2 περ. β', γ' και δ', 69 παρ. 4, 71, 73 παρ. 1 περ. δ' και ε', 75 παρ. 1 περ. β', και 76.

2. Για την πράξη που προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο (απορρόφηση) δεν απαιτείται απόφαση της γενικής συνέλευσης των συγχωνευόμενων εταιρειών, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 72, αν:

α) η δημοσιότητα του σχεδίου σύμβασης που προβλέπει το άρθρο 69 πραγματοποιείται, από κάθε μια από τις συγχωνευόμενες εταιρείες, ένα μήνα τουλάχιστον πριν από την έναρξη των αποτελεσμάτων της πράξης απορρόφησης, και

β) όλοι οι μέτοχοι της απορροφούσας εταιρείας έχουν το δικαίωμα, ένα μήνα τουλάχιστον πριν από την έναρξη των αποτελεσμάτων της πράξης απορρόφησης, να λαμβάνουν γνώση στην έδρα της απορροφούμενης εταιρείας των εγγράφων που προβλέπονται στο άρθρο 73 παρ. 1 περ. α', β' και γ'. Οι διατάξεις του άρθρου 73 παρ. 2 και 3 εφαρμόζονται αναλόγως.

Ιστορία του άρθρου: Το άρθρο 78 προστέθηκε με το άρθρο 12 του π.δ. 498/1987 (προσαρμογή στα άρθρα 24, 25 και 26 της Τρίτης Οδηγίας ΕΟΚ).

1. Εισαγωγικά

Το άρθρο 78 ρυθμίζει το φαινόμενο της απορρόφησης εταιρίας από άλλη, η οποία κατέχει το 100% των μετοχών της πρώτης (η περίπτωση αποτελεί γνήσια μορφή συγχώνευσης).

Ratio της ρύθμισης του άρθρου 78 είναι η ελάφρυνση της διαδικασίας συγχώνευσης, στο μέτρο που η απορροφώμενη εταιρεία δεν έχει παρά μόνον έναν μέτοχο: την ίδια την απορροφώσα εταιρεία. Με αμιγώς οικονομικά κριτήρια, συνεπώς, η κατοχή του συνόλου των μετοχών της υπό απορρόφηση εταιρίας σημαίνει ότι η περιουσία της τελευταίας «ανήκει» κατ' ουσίαν στην μητρική της εταιρία.

Τούτο δε σημαίνει ότι στην προκειμένη περίπτωση δεν πραγματοποιείται έκδοση και ανταλλαγή μετοχών ούτε υφίστανται άξια προστασίας συμφέροντα μειοψηφίας στο πλαίσιο της απορροφώμενης εταιρίας.

Τόσο από τον τίτλο όσο και από το κείμενο της διάταξης του άρθρου 78 (παρ. 2) προκύπτει ότι η απλοποίηση της διαδικασίας συγχώνευσης παρέχεται μόνο στο πλαίσιο συγχώνευσης με απορρόφηση.

2. Ύπαρξη σχέσης εξάρτησης

Θεμελιώδης προϋπόθεση για την εφαρμογή του άρθρου 78 είναι η απορροφώσα να κατέχει αμέσως ή μέσω παρενθέτου προσώπου το 100% των μετοχών της απορροφώμενης εταιρίας (η αντίστοιχη διάταξη της 3ης Οδηγίας αναφέρεται μόνο στην άμεση κατοχή μετοχών).

Η συμμετοχή της απορροφώσας εταιρίας μπορεί να αποκτηθεί με οποιοδήποτε τρόπο ακόμη και μετά από τη σύναψη του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης, αλλά πρέπει οπωσδήποτε να υπάρχει κατά το χρονικό σημείο της καταχώρισης στο Μητρώο.

Η απόκτηση δε της συμμετοχής αυτής οδηγεί στην αναδρομική ίαση της συγχώνευσης που η πραγματοποίησή της ξεκίνησε χωρίς να τηρηθούν οι διατάξεις, που μνημονεύονται ως εξαιρούμενες από το άρθρο 78 παρ. 1.

Απαραίτητο είναι, πάντως, η απόκτηση του αναγκαίου ποσοστού συμμετοχής (100%) να είναι νόμιμη. Σε αντίθεση περίπτωση (λ.χ. άκυρη μεταβίβαση των απαραίτητων μετοχών), η κατοχή του ποσοστού αυτού από την απορροφώσα εταιρία δεν νομιμοποιεί την παράλειψη των νόμιμων διατυπώσεων και έχει ως απώτερη συνέπεια την ελαττωματικότητα της συγχώνευσης σύμφωνα με το άρθρο 77 παρ. 1β' (μια ελαττωματικότητα, που συνιστάται ακριβώς στη μη λήψη απόφασης από τη γενική συνέλευση της απορροφώμενης εταιρίας).

Σύμφωνα με τα στοιχεία 4 και 5 της εγκυκλίου του Υπουργού Εμπορίου με αριθμό πρωτοκόλλου Κ3/3615/13.5.1988, η οποία αναφέρεται ειδικά στη διαδικασία του άρθρου 78, προκειμένου να παρασχεθεί από τη διοίκηση η έγκριση του άρθρου 74, προσαπαιτείται υπεύθυνη δήλωση προσώπου που εκπροσωπεί νόμιμα την απορροφώσα εταιρία, με βάση σχετικό πρακτικό του διοικητικού συμβουλίου της. Από τη δήλωση δε αυτή πρέπει να προκύπτει ότι η απορροφώσα εταιρία κατέχει το 100% των μετοχών της απορροφώμενης κατά την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης συγχώνευσης.

Πρέπει να επισημανθεί ότι, σε αντίθεση με την υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 74 παρ. 1 (την υποχρέωση σύνταξης της οποίας υπενθυμίζει προς τη διοίκηση η προαναφερόμενη εγκύκλιος, στο στοιχείο της με αριθμό 3), η παρούσα υπεύθυνη δήλωση δεν προβλέπεται ρητά από το νόμο.

3. Συνέπειες της σχέσης εξάρτησης

Με την κατά νόμο ολοκλήρωση της προκείμενης μορφής απορρόφησης (άρθρ. 75 παρ. 1), η περιουσία της θυγατρικής εισφέρεται ως σύνολο (ενεργητικό και παθητικό) στη μητρική-απορροφώσα εταιρία, η οποία πρέπει να ακυρώσει αμέσως το σύνολο των μετοχών της, καθώς αυτές δεν ενσωματώνουν πλέον υπαρκτή, αλλά ήδη καταργηθείσα μετοχική σχέση (βλ. και παρ. 1 του άρθρου 78, η οποία εξαιρεί εν προκειμένω την εφαρμογή του άρθρου 75 παρ. 1β').

Εξάλλου, η μητρική εταιρία δεν μπορεί να προχωρήσει ούτε στην έκδοση νέων μετοχών, αφενός μεν γιατί η σχετική αξίωση αποσβέννυται λόγω συγχύσεως και

αφετέρου γιατί η απόκτηση των μετοχών αυτών από την απορροφώσα εταιρία θα οδηγούσε σε παραβίαση της απαγόρευσης του άρθρου 16.

Κατ' επέκταση, λοιπόν, στην περίπτωση του άρθρου 78 δεν είναι νομικώς και λογιστικώς δυνατή ούτε η αύξηση του κεφαλαίου της απορροφώσας (μητρικής) εταιρίας.

Από λογιστική άποψη, οι ακυρούμενες μετοχές παύουν εφεξής να εμφανίζονται στο ενεργητικό του ισολογισμού της απορροφώσας – μητρικής εταιρίας (στο λογαριασμό «συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις») και τη θέση τους παίρνουν τα κατ' ιδίαν περιουσιακά στοιχεία της απορροφώμενης εταιρίας, στα οποία η απορροφώσα υποκαθίσταται μέσω του μηχανισμού της οιονεί καθολικής διαδοχής.

4. Η «απλοποιημένη συγχώνευση»

Οι αποκλίσεις από τη βασική διαδικασία των άρθρων 69 έως 77 προβλέπονται στο άρθρο 78 παρ. 1 και είναι συνοπτικά οι ακόλουθες: α) το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης δεν απαιτείται να περιλαμβάνει τα προβλεπόμενα στις περιπτώσεις β', γ', και δ' της παρ. 2 του άρθρου 69 στοιχεία, δηλαδή, δεν απαιτείται να προβλέπει σχέση ανταλλαγής μετοχών, διατυπώσεις παράδοσης νέων μετοχών καθώς και την ημερομηνία από την οποία παρέχεται δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη της απορροφώσας εταιρίας, β) δεν απαιτείται η κατά το άρθρο 69 παρ. 4 έκθεση από τα διοικητικά συμβούλια των εταιριών που συμπράττουν, γ) δεν απαιτείται η κατά το άρθρο 71 σύμπραξη της επιτροπής εμπειρογνομόνων, δ) δεν απαιτείται φυσικά να τεθούν στη διάθεση των μετόχων της απορροφώσας εταιρίας, όπως προβλέπει το άρθρο 73 παρ. 1 περ. δ' και ε', οι κατά τα άρθρα 69 παρ. 4 και 71 εκθέσεις, διότι δεν συντάσσονται τέτοιες, ε) δεν πραγματοποιείται το κατά το άρθρο 75 παρ. 1β' αποτέλεσμα, διότι οι μετοχές της απορροφώμενης εταιρίας που κατέχονται από την απορροφώσα ακυρώνονται, ενώ τέλος, στ) δεν εφαρμόζεται το άρθρο 76, που αφορά στην ευθύνη των μελών του διοικητικού συμβουλίου και της επιτροπής εμπειρογνομόνων.

Ειδικότερα αν δεν ακολουθηθεί η «πλήρως απλοποιημένη» διαδικασία της παραγράφου 2, δηλαδή, αν οι υπό συγχώνευση εταιρίες επιλέξουν να συγκαλέσουν τις γενικές συνελεύσεις των μετόχων τους, πράγμα το οποίο επαφίεται στη διακριτική τους ευχέρεια, υποστηρίζεται ότι είναι απαραίτητη η προς τις συνελεύσεις αυτές υποβολή εκθέσεων από τα διοικητικά συμβούλια. Η άποψη αυτή, ωστόσο δεν συμβιβάζεται με την παρ. 1 του άρθρου 78, η οποία απαλλάσσει σε κάθε περίπτωση τα διοικητικά συμβούλια των υπό συγχώνευση εταιριών από την υποχρέωση προς σύνταξη έκθεσης.

Από την άλλη πλευρά, εξάλλου, δεν είναι απαραίτητη ούτε και νοητή η σύμπραξη ιδιαίτερων συνελεύσεων, διότι και αν ακόμη υπάρχουν περισσότερες κατηγορίες μετοχών στο πλαίσιο της απορροφώμενης εταιρίας, προϋπόθεση εφαρμογής του άρθρου 78 είναι να βρίσκονται και σε αυτές στην κατοχή της απορροφώσας.

Στο βαθμό που το άρθρο 78 παρ. 1 δεν εξαιρεί από τη διαδικασία της «απλοποιημένης συγχώνευσης» την τήρηση της προθεσμίας του άρθρου 69 παρ. 3, οι συμβαλλόμενες εταιρίες υποχρεούνται εν προκειμένω να μεριμνήσουν για τη

δημοσίευση του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης, δύο τουλάχιστον μήνες πριν από τη συνεδρίαση των γενικών συνελεύσεων που καλούνται να εγκρίνουν το σχέδιο αυτό.

5. Η «πλήρως απλοποιημένη συγχώνευση»

Το άρθρο 78 παρ. 2 παρέχει τη δυνατότητα να μην συμπράξουν καθόλου οι γενικές συνελεύσεις της απορροφώσας και της απορροφώμενης εταιρίας.

Οι προϋποθέσεις για την απαλλαγή αυτή συνίστανται: α) στην υποβολή του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης στις διατυπώσεις του άρθρου 7β ένα τουλάχιστον μήνα πριν από την καταχώρηση της έγκρισης που παρέχει η διοίκηση κατά το άρθρο 74 στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών και β) στην υποβολή των εγγράφων που προβλέπονται στο άρθρο 73 παρ. 2 και 3 στη διάθεση όλων των μετόχων της απορροφώσας εταιρίας, ένα επίσης μήνα πριν από την έναρξη των αποτελεσμάτων της συγχώνευσης.

Στο μέτρο που η δεύτερη από τις ανωτέρω προϋποθέσεις είναι δυσαπόδεικτη, προτείνεται η εκ μέρους της απορροφώμενης εταιρίας δημοσίευση πρόσκλησης στον τύπο, με αποδέκτες τους μετόχους της απορροφώσας εταιρίας, ώστε οι τελευταίοι να προσέλθουν στην έδρα της πρώτης και να λάβουν γνώση των εγγράφων που απαριθμεί ο νόμος.

Κατά τα λοιπά, η διαδικασία και οι συνέπειες της ρυθμιζόμενης από το άρθρο 78 συγχώνευσης (και μάλιστα, τόσο της «απλοποιημένης» όσο και της «πλήρως απλοποιημένης») δεν διαφέρει από τη διαδικασία και τις συνέπειες της κοινής απορρόφησης.

Με την καταχώριση στο ΜΑΕ, συνεπώς, η απορροφώμενη εταιρία λύεται χωρίς εκκαθάριση, πράγμα που σημαίνει απώλεια της νομικής της προσωπικότητας, ενώ η περιουσία της μεταβιβάζεται ως σύνολο στην απορροφώσα εταιρία.

Αντιθέτως, δεν εφαρμόζεται εν προκειμένω το άρθρο 75 παρ. 1β', διότι οι μετοχές που κατέχει η μητρική εταιρία δεν μπορούν φυσικά να αποκτηθούν από την ίδια, αλλά πρέπει να ακυρωθούν (άρθρ. 75 παρ. 4).

Σε περίπτωση μη τήρησης των προϋποθέσεων του άρθρου 78 παρ. 2 περ. α-β, η πραγματοποίηση της συγχώνευσης χωρίς τη σύγκληση γενικών συνελεύσεων θα οδηγεί σε ελαττωματικότητα της όλης πράξης δυνάμει του άρθρου 77 παρ. 1β' (και τούτο, γιατί η συγχώνευση είναι ελαττωματική όχι μόνον όταν είναι άκυρη έστω και μια από τις αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων, που καλούνται να εγκρίνουν το οικείο σχέδιο, αλλά και όταν έστω και μια από τις συνελεύσεις αυτές δεν συνεδρίαση για οποιονδήποτε λόγο).

Αντιθέτως, αν οι συμβαλλόμενες εταιρίες τήρησαν τις προϋποθέσεις του άρθρου 78 παρ. 2 περ α-β και προχώρησαν στη συγχώνευση χωρίς την παρέμβαση των γενικών τους συνελεύσεων, δεν υπάρχει περιθώριο προσφυγής στη διάταξη του άρθρου 77 παρ. 1β', ελλείψει αντικειμένου.

Η τοποθέτηση αυτή βρίσκει τη δικαιολόγησή της στο γενικότερο πνεύμα περιορισμού των ακυροτήτων, που διαπνέει το δίκαιο της συγχώνευσης. Για τον ίδιο

λόγο, μάλιστα, δεν θα πρέπει να θεωρείται νόμιμη ούτε η αναλογική εφαρμογή του άρθρου 77 παρ. 1β' ως προς τις αποφάσεις των διοικητικών συμβουλίων των συμβαλλομένων εταιριών, με τις οποίες καταρτίζεται το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης.

6. Η εκτίμηση των περιουσιών των υπό συγχώνευση εταιριών

Όπως ήδη σημειώθηκε, στην προκείμενη μορφή συγχώνευσης δεν απαιτείται παρέμβαση της επιτροπής εμπειρογνομόνων του άρθρου 71. Η απαλλαγή των συμβαλλόμενων εταιριών από την υποχρέωση αυτή βρίσκεται σε απόλυτη αρμονία με την ήδη μνημονευθείσα αδυναμία έκδοσης νέων μετοχών από την πλευρά της απορροφώσας εταιρίας.

Ωστόσο, η εν λόγω ιδιαιτερότητα δημιούργησε περιπλοκές στην εφαρμογή του ν.δ. 1297/1972, το οποίο παρέχει ιδιαίτερος ελκυστικά φορολογικά κίνητρα στις εταιρίες που επιθυμούν να συγχωνευθούν (επισημαίνεται ότι, με το άρθρο 13 παρ. 13 ν. 2459/1997, η ισχύς του ν.δ. 1297/1972 παρατάθηκε μέχρι 31.12.2002).

Συγκεκριμένα, το άρθρο 4 παρ. 2 της Κοινής Υπουργικής Απόφασης των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών με αριθμό Ε. 2665/84/22.12.1988 (ΦΕΚ Β' 141), το οποίο κυρώθηκε εν συνεχεία με το άρθρον 11 ν. 1839/1989, επέτρεψε την εφαρμογή του ευνοϊκού φορολογικού καθεστώτος του ν.δ. 1297/1972 και στις συγχωνεύσεις που δεν συνοδεύονται από έκδοση νέων μετοχών (όπως εκείνη του άρθρου 78) διότι σύμφωνα με την αρχική διατύπωση του άρθρου 4 ν.δ. 1297/1972, η έκδοση νέων μετοχών από την επωφελούμενη εταιρία αποτελούσε ουσιώδη προϋπόθεση υπαγωγής στις διατάξεις του ν.δ. 1297/1972.

Οξύτερο υπήρξε, εξάλλου, το ζήτημα που δημιουργήθηκε εξαιτίας της απαλλαγής των συμβαλλόμενων εταιριών από την υποχρέωση εκτίμησης των περιουσιών τους (κατ' άρθρ. 71), ενόψει των διατάξεων των άρθρων 2 παρ. 2 και 8 ν.δ. 1297/1972, οι οποίες επιβάλλουν την αποτίμηση της εισφερόμενης περιουσίας από την επιτροπή του άρθρου 9, προκειμένου να διαπιστωθεί η τυχόν υπάρχουσα υπεραξία των περιουσιακών στοιχείων της απορροφώμενης εταιρίας.

Πραγματικά, στο σύστημα του ν.δ. 1297/1972, η αποτίμηση αυτή καλείται να ανιχνεύσει την τυχόν υπάρχουσα θετική διαφορά (υπεραξία) ανάμεσα στην πραγματική και τη λογιστική καθαρή θέση της απορροφώμενης εταιρίας, ώστε η διαφορά αυτή να απεικονισθεί σε ειδικούς λογαριασμούς της απορροφώσας εταιρίας μέχρι τη λύση της, χρονικό σημείο κατά το οποίο επιβάλλεται κατά νόμο (άρθρ. 2 παρ. 2 ν.δ. 1297/1972) ο φόρος εισοδήματος που της αναλογεί.

Σχετικά με το ζήτημα αυτό το Υπουργείο Οικονομικών έκρινε ότι η απαιτούμενη από το ν.δ. 1297/1972 αποτίμηση επιβάλλεται και στην περίπτωση που η απορροφώσα εταιρία κατέχει το 100% των μετοχών της απορροφώμενης, γιατί η αποτίμηση αυτή χρησιμεύει στην εξεύρεση αξίας με «φορολογικό ενδιαφέρον» όχι κατά το χρόνο της απορρόφησης, αλλά σε μεταγενέστερο χρόνο.

Την ίδια άποψη ακολούθησε εν συνεχεία και η υπ' αριθμόν 303/1989 γνωμοδότηση της Συνέλευσης των Προϊσταμένων Νομικών Διευθύνσεων Διοίκησης, την οποία έκανε δεκτή ο Υπουργός Οικονομικών, σύμφωνα με την οποία «... αι

διατάξεις του ν.δ. 1297/1972,..., αι αφορώσαι εις τα προϋποθέσεις υπό τα οποίας θα τύχη εφαρμογής το περί φορολογικής απαλλαγής σύστημα του ν.δ. τούτου, παραμένουν αναλλοίωτοι, υπό την έννοιαν ότι, καθ' όσον αφορά εις το προκείμενον ερώτημα, η εκτίμησις υπό την επιτροπής του άρθρου 9 του ν. 2190/1920 απαιτείται και εις την περίπτωσην απορροφήσεως ανων. ετ. υπό άλλης, εχούσης το 100% των μετοχών αυτής...».

Πρέπει να επισημανθεί ότι η ανωτέρω ερμηνεία της διοίκησης και μάλιστα της φορολογικής αρχής, επαναφέρει στο προσκήνιο το φλέγον ζήτημα της σχέσης ανάμεσα στο εταιρικό δίκαιο και την ισχύουσα αναπτυξιακή και φορολογική νομοθεσία, η οποία, για λόγους διασφάλισης της φορολογητέας ύλης, διακρίνεται από κανονιστικό επεκτατισμό, δηλαδή, από διαρκή προσπάθεια διείσδυσης στο ρυθμιστικό πεδίο άλλων δικαιοκόν κλάδων και από τάση αλλοίωσης των θεσμών των κλάδων αυτών.

Είναι πολύ αμφίβολο, ωστόσο, αν η επιχειρούμενη από το εν γένει αναπτυξιακό δίκαιο συνδιαμόρφωση του ισχύοντος εταιρικού μας δικαίου είναι επιτρεπτή, στο μέτρο ιδίως που το τελευταίο αποτελεί προϊόν συμμόρφωσης της χώρας μας σε κείμενα του παράγωγου κοινοτικού δικαίου.

3.12. Άρθρο 79

Πράξεις που εξομοιώνονται με τη συγχώνευση με απορρόφηση

1. Για την πράξη με την οποία μία ή περισσότερες ανώνυμες εταιρείες (εξαγοραζόμενες) μεταβιβάζουν, μετά από λύση τους χωρίς να ακολουθήσει εκκαθάριση, σε άλλη (εξαγοράζουσα) το σύνολο της περιουσίας τους (ενεργητικό και παθητικό) έναντι απόδοσης στους μετόχους των εξαγοραζόμενων εταιριών του αντιτίμου των δικαιωμάτων τους (εξαγορά), εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 69 έως και 77.

2. Για την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου ως απορροφούμενες εταιρίες εννοούνται οι εταιρείες που εξαφανίζονται (εξαγοραζόμενες) και σαν απορροφούσα εταιρεία εννοείται η εξαγοράζουσα.

Ιστορία του άρθρου: Το άρθρο 79 προστέθηκε με το άρθρο 12 του π.δ. 498/1987 (προσαρμογή στο άρθρο 30 της Τρίτης Οδηγίας ΕΟΚ).

3.13. Άρθρο 80

Συγχώνευση με Σύσταση Νέας Ανώνυμης Εταιρίας

1. Τα άρθρα 69 έως κι 77 εφαρμόζονται, με την επιφύλαξη της εφαρμογής του άρθρου 4^α, και στη συγχώνευση με σύσταση νέας εταιρείας. Για την εφαρμογή αυτής της διάταξης σαν απορροφούμενες εταιρείες εννοούνται οι εταιρείες που εξαφανίζονται και σαν απορροφούσα εταιρεία η νέα εταιρεία.
2. Το άρθρο 69 παρ. 2 α' εφαρμόζεται αναλόγως και για τη νέα εταιρεία.
3. Το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης, μαζί με το καταστατικό της νέας εταιρείας, εγκρίνονται από τη γενική συνέλευση κάθε μιας από τις εταιρείες που εξαφανίζονται

I. Η συγχώνευση με σύσταση νέας εταιρείας

Συγχώνευση ανωνύμων εταιρειών γίνεται όχι μόνο με απορρόφηση αλλά και με σύσταση νέας εταιρείας. Όταν πραγματοποιείται συγχώνευση με σύσταση νέας εταιρεία, όλες οι συγχωνευόμενες εταιρείες λύνονται χωρίς να ακολουθήσει εκκαθάριση και συνιστούν νέα εταιρεία, στην οποία οι διαλυόμενες εταιρείες μεταβιβάζουν το σύνολο της περιουσίας τους (ενεργητικό και παθητικό). Κάθε συγχωνευόμενη εταιρεία μεταβιβάζει την περιουσία της ως σύνολο στη νέα, στους δε μετόχους της παρέχονται ως αντάλλαγμα για την απώλεια της συμμετοχής τους στην εταιρεία, μετοχές της νέας.

II. Διαδικασία της συγχώνευσης

1. Γενικά

Σύμφωνα με το άρθρο 80 παρ. 1, ορίζεται ότι για τις προϋποθέσεις της συγχωνεύσεις με σύσταση νέας εταιρείας και τις έννομες συνέπειες της, ισχύουν οι διατάξεις των άρθρων 69 -77 που ρυθμίζουν την συγχώνευση με απορρόφηση. Αφορά την προσαρμογή του άρθρου 23 παρ. 1 της τρίτης οδηγίας στο ελληνικό δίκαιο, ώστε να εφαρμοστούν αναλογικά οι διατάξεις που διέπουν τη συγχώνευση με απορρόφηση και στην περίπτωση της συγχώνευσης με σύσταση νέας εταιρείας. Απορροφούμενες θεωρούνται οι εταιρείες που εξαφανίζονται και απορροφούσα εννοείται η νέα εταιρεία.

Η διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 80 του ν. 2190/1920, αποτελεί προσαρμογή στο άρθρο 23 παρ. 2 της Οδηγίας, σχετικά με την υποχρέωση αναγραφής στο σχέδιο σύμβασης της εταιρικής μορφής της νέας εταιρείας, της επωνυμίας και της έδρας της, καθώς και της υπηρεσία μητρώου που θα υπάγεται, ενώ η παράγραφος 3 αποτελεί προσαρμογή στο άρθρο 23 παρ. 3 της Οδηγίας, προκειμένου μαζί με την έγκριση του σχεδίου της συγχώνευσης, να εγκρίνεται το καταστατικό της νέας εταιρίας από την Γενική Συνέλευση, κάθε μιας από τις εταιρείες που εξαφανίζονται.

2. Απόφαση των γενικών συνελεύσεων

Η πιο σημαντική διαφορά στη συγχώνευση αυτή από τη συγχώνευση με απορρόφηση είναι, ότι οι Γενικές Συνελεύσεις των εξαφανιζομένων εταιριών πρέπει να εγκρίνουν και ολόκληρο το καταστατικό της νέας εταιρίας. Αναφέρεται ότι δεν είναι αναγκαίο να εγκρίνεται από τη συνέλευση αυτούσιο το καταστατικό. Είναι αρκετό η απόφαση της συνέλευσης να αναφέρεται στα χαρακτηριστικά της νέας εταιρίας και στις κυριότερες αποκλίσεις από τις ενδοτικής φύσεως διατάξεις του νόμου. Η γενική συνέλευση δεν μπορεί να πάρει απόφαση για τη συγχώνευση από αίρεση ή προθεσμία. Μπορεί όμως η γενική συνέλευση της απορροφώμενης να αποφασίσει τη λύση της εταιρείας, υπό την αναβλητική αίρεση της πραγματοποίησης συγχώνευσης. Το καταστατικό συντάσσεται με επιμέλεια των διοικητικών συμβουλίων των συγχωνευόμενων εταιριών.

α. Σύμβαση Συγχώνευσης

Η απόφαση της γενικής συνέλευσης αποτελεί τη βούληση αυτής για τη συγχώνευση και τις ειδικότερες προϋποθέσεις αυτής. Η συγχώνευση όμως

προϋποθέτει την σύμπραξη πολλών εταιριών και συμφωνία αυτών για τις επιμέρους προϋποθέσεις και όρους ης συγχώνευσης. Η πράξη των ενδιαφερόμενων εταιριών, προκειμένου να επέλθει η συγχώνευση αποτελεί τη σύμβαση συγχώνευσης. Συμβαλλόμενοι στη σύμβαση συγχώνευσης είναι οι ανώνυμες εταιρίες, οι οποίες ιδρύουν τη νέα εταιρία. Η σύμβαση συγχώνευσης περιέχεται στο καταστατικό της νέας εταιρίας, το οποίο καταρτίζεται προς ίδρυση αυτής. Η σύμβαση πρέπει να έχει τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου.

β. Περιεχόμενο Καταστατικού

Η εταιρία που δημιουργείται από τη συγχώνευση περιέχει τα οικονομικά στοιχεία των συγχωνευόμενων εταιριών, διαδέχεται τις συγχωνευόμενες εταιρίες σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, αλλά αποτελεί ένα νέο νομικό πρόσωπο.

Οι συγχωνευμένες εταιρίες μπορούν να ορίσουν για την νέα εταιρία νέο σκοπό, διαφορετικό από τον προηγούμενο, διαφορετικής διάρκειας, επωνυμίας και διαφορετικής έδρας. Άρα η νέα εταιρία δεν απαιτείται να έχει τον ίδιο σκοπό με τις συγχωνευόμενες εταιρίες.

Μπορεί η νέα εταιρία να έχει διάφορο σκοπό, όταν οι συγχωνευόμενες εταιρίες στα πλαίσια των δραστηριοτήτων και του σκοπού τους, έχουν αναλάβει υποχρεώσεις μη χρηματικές π.χ. όταν έχουν αναλάβει την εκτέλεση παραγγελίας χάρτου ή την εκτέλεση ορισμένων οικοδομικών εργασιών. Επομένως θα πρέπει η νέα εταιρία να έχει και αυτόν το σκοπό, της εκτέλεσης των παροχών αυτών, διαφορετικά οι αναληφθείσες υποχρεώσεις των συγχωνευόμενων εταιριών για την εκτέλεση, θα καταστούν άνευ αντικειμένου.

Μπορεί να γίνει συγχώνευση ανωνύμων εταιριών με σύσταση εταιρίας σε άλλη νομική μορφή από ανώνυμη εταιρία? Έχει γίνει πλέον δεκτή η μετατροπή ανώνυμης εταιρίας σε εταιρίας περιορισμένης ευθύνης. Επίσης γίνεται δεκτό ότι η νέα εταιρία είναι δυνατό να μην έχει τη μορφή της ανώνυμης εταιρίας.

Στο καταστατικό της νέας εταιρίας θα ορίζονται μεταξύ άλλων η περιουσία, την οποία κάθε συγχωνευόμενη εταιρία εισφέρει στο σύνολο της, τα χαρακτηριστικά τη νέας εταιρίας, δηλ. επωνυμία έδρα, κεφάλαιο, μετοχές, πρώτο διοικητικό συμβούλιο, η σχέση ανταλλαγής μετοχών των εξαφανιζόμενων και των μετοχών της νέας εταιρίας, διατυπώσεις παράδοσης των νέων μετοχών. Στη συγχώνευση ανωνύμων εταιριών με ίδρυση νέας εταιρίας απαιτείται και προηγούμενη αποτίμηση από την επιτροπή του άρθρου 9 του ν. 2190/1920 για το είδος περιουσιών των συγχωνευμένων περιουσιών που μεταβιβάζονται στη νέα εταιρία.

3. Έγκριση της Διοικήσεως και Δημοσίευση

Μαζί με το σχέδιο της συγχώνευσης, δημοσιεύεται και το καταστατικό της νέας εταιρίας. Σύμφωνα με το άρθρο 4 ν. 2190/20 πραγματοποιείται η δημοσίευση του καταστατικού της νέας εταιρίας, γιατί η απόφαση περί της συγχώνευσης περιέχεται στο καταστατικό της ίδρύσεως της νέας εταιρίας. Σωστότερο είναι να δεχθεί κανείς ότι το καταστατικό θα δημοσιευθεί όταν ολοκληρωθεί δηλ. κατά τη διαδικασία σύστασης της νέας εταιρίας. Επίσης ορθή είναι και η άποψη που δεν

διαφοροποιεί τη διαδικασία της συγχώνευσης από αυτή που πραγματοποιείται με απορρόφηση ή σύσταση νέας εταιρίας.

Όταν πραγματοποιείται συγχώνευση εταιριών που έχουν την έδρα τους σε τόπους οι οποίοι ανήκουν σε διαφορετικές νομαρχίες, οι εγκριτικές αποφάσεις που έλαβαν οι γενικές συνελεύσεις των μετόχων, η συμβολαιογραφική σύμβαση συγχώνευσης μαζί με την υπεύθυνη δήλωση, υποβάλλονται με επιμέλεια του διοικητικού συμβουλίου της κάθε συμβαλλόμενης εταιρίας, στις αρμόδιες Νομαρχίες και την Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Ανάπτυξης. Η αρμόδια εποπτική αρχή για τη συγχώνευση είναι σε κάθε περίπτωση ο Υπουργός Ανάπτυξης και όχι οι αρμόδιοι νομάρχες.

III. Ελαττωματική ίδρυση

Το καταστατικό της νέας εταιρίας έχει την ίδια νομική φύση με τη σύμβαση συγχώνευσης, αφού προέρχεται από μια ειδικότερη μορφή συγχώνευσης. Η σύμβαση συγχώνευσης αποτελεί πράξη ιδρύσεως νομικού προσώπου και επομένως έχει τη φύση του καταστατικού.

Στη συγχώνευση με σύσταση νέας εταιρίας, ο νόμος παράλληλα με το άρθρο 77, καθιστά εφαρμοστέο και το 4^α του ν. 2190/20. Το άρθρο αυτό έχει ως συνέπεια ότι ανάγει τη νέα εταιρία σε αυτοτελές αντικείμενο προσβολής, δηλ. αν εμφανίζονται ελαττώματα που εμπίπτουν στο ανωτέρω άρθρο τότε, κάθε πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον νομιμοποιείται να ζητήσει τη λύση της άνω εταιρίας ή των νέων εταιριών με αγωγή ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου της έδρας τους κατά την τακτική διαδικασία.

Μέχρι την καταχώρηση της συγχώνευσης στο Μητρώο, το καταστατικό αυτό υπόκειται στους ίδιους κανόνες με τη σύμβαση συγχώνευσης, δηλαδή σε ακυρότητα και ακυρωσία κατά το κοινό δίκαιο, ενώ μετά την ολοκλήρωση της συγχώνευσης ο νόμος εφαρμόζει στο καταστατικό τις διατάξεις για την ελαττωματική ίδρυση. Αυτό συμβαίνει γιατί στις διατάξεις του άρθρου 80 του ν. 2190/20, αναφέρεται ρητώς ότι επιφυλάσσεται η εφαρμογή του άρθρου 4^α περί της κηρύξεως της ακυρότητας της νέας εταιρίας με δικαστική απόφαση στις περιπτώσεις που συντρέχει ένας από τους περιοριστικούς λόγους που αναφέρονται σε αυτό το άρθρο και αυτό γιατί με τη συγχώνευση συνίσταται μια νέα εταιρία.

Η ανατροπή της συγχώνευσης δεν συνεπάγεται την ανατροπή των νομικών πράξεων, που η νέα εταιρία σύναψε με τρίτα πρόσωπα μέχρι την έκδοση της διαπλαστικής απόφαση, διότι στο άρθρο 4^α του νόμου 2190/20 αναφέρεται ότι η ακύρωση δεν επιδρά στην έννομη υπόσταση της. Επίσης το άρθρο 77 αρ. 6 του ν. 2190/20 κατοχυρώνεται το κύρος όλων των έννομων σχέσεων, που φορέας τους είναι η νέα εταιρία μέχρι την ανατροπή της συγχώνευσης, καθιερώνοντας παράλληλα στο σύνολο ευθύνη όλων των εταιριών που έλαβαν μέρος στη συγχώνευση.

Η διαπίστωση της μη αναδρομικότητας της ανατροπής, επιβεβαιώνεται για τη συγχώνευση με σύσταση νέας εταιρίας από τη ρητή παραπομπή του νόμου στις διατάξεις για την ελαττωματική ίδρυση (άρθρο 80 παρ. 1 σε συνδυασμό με το άρθρο 4^α).

IV. Συγχώνευση εταιριών με ιδιαίτερα νομικά γνωρίσματα

Ο νόμος ρυθμίζει την πλευρά της ανώνυμης εταιρίας ή των ανώνυμων εταιριών, οι οποίες συγχωνεύονται σε μια, χωρίς να αποκλείει τη δυνατότητα συμμετοχής και άλλων νομικών ή φυσικών προσώπων σε αυτή. Όμως σωστότερο είναι να δεχθούμε ότι δεν μπορεί να συμμετέχουν τρίτα πρόσωπα σε συγχώνευση με σύσταση νέας εταιρίας πάρα μόνο σε μεταγενέστερο στάδιο με αύξηση κεφαλαίου κι τροποποίηση του καταστατικού. Ο λόγος είναι ότι μπορεί να αλλοιωθεί η σχέση ανταλλαγής. Η Διοίκηση σύμφωνα με το Κ3-4904/28.11.1991, δέχθηκε ότι η γενική συνέλευση της απορροφώσας η οποία αποφασίζει την συγχώνευση με σύσταση νέας εταιρία, δεν μπορεί να λάβει στην ίδια συνεδρίαση απόφαση για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, με συμμετοχή τρίτων προσώπων. Υποστηρίζεται όμως ότι, μια τέτοια αύξηση κεφαλαίου με συμμετοχή τρίτων προσώπων μπορεί να είναι αναγκαία για την υποταγή της συγχώνευσης στο πεδίο εφαρμογής νομοθετήματος για φορολογικά κίνητρα.

Δεν υπάρχει κώλυμα, όταν η συγχώνευση αποφασιστεί από ανώνυμη εταιρία ή οποία τελεί υπό εκκαθάριση, με προϋπόθεση ότι η υπό εκκαθάριση εταιρία έχει τη θέση της συμβαλλόμενης στα πλαίσιο της συγχώνευσης και να μην έχει αρχίσει κατά το χρόνο πραγματοποίησης της συγχώνευσης, η διανομή της εταιρικής περιουσίας.

Τέλος, δεν είναι εφικτή συγχώνευση εταιρίας που τελεί υπό πτώχευση πριν την ολοκλήρωση της πτωχεύσεως δια συμβιβασμού ή αποκαταστάσεως.

V. Ειδικότερα Ζητήματα

Από την καταχώρηση στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών της εγκριτικής απόφασης της συγχώνευσης, που προβλέπεται στο άρθρο 74, επέρχονται τα ακόλουθα αποτελέσματα τόσο για τις συγχωνευόμενες εταιρίες, όσο και έναντι τρίτων:

1. Η νέα εταιρία υποκαθίσταται σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συγχωνευόμενων εταιριών και η μεταβίβαση αυτή εξομοιώνεται με καθολική διαδοχή.
2. Οι μέτοχοι των συγχωνευόμενων εταιριών γίνονται μέτοχοι της νέας εταιρίας.
3. Οι συγχωνευόμενες εταιρίες παύουν να υπάρχουν και οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται αυτοδικαία από τη νέα εταιρία ή κατ' αυτής χωρίς καμία άλλη διατύπωση από μέρους της για συνέχιση και χωρίς να επέρχεται λόγω της συγχώνευσης βίαια διακοπή της δίκης και χωρίς να απαιτείται δήλωση για επανάληψη της.

Η διαδοχή που επέρχεται από το νόμο είναι της συνολικής καθολικής διαδοχής.

1. Μίσθωση

Στη συγχώνευση με σύσταση νέας εταιρίας, η υπεισέλευση της νέας εταιρίας στην έννομη θέση της μισθώτριας, που είχε μια από τις συγχωνευόμενες δεν γίνεται με συμβατική παραχώρηση, αλλά γίνεται εκ του νόμου. Αυτό συμβαίνει διότι η νέα εταιρία, ως καθολική διάδοχος και αυτοδικαίως υπεισερχόμενη σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της διαλυόμενης μισθώτριας εταιρίας, υπεισέρχεται εκ του

νόμου, χωρίς παραχώρηση από τη μισθώτρια και στη μισθωτική σχέση την οποία και συνεχίζει, χωρίς ανάγκη συναινέσεως, του μισθωτή.

Η συγχώνευση με σύσταση νέας εταιρίας δεν άγει σε υπομίσθωση ή σε ανεπίτρεπτη παραχώρηση της χρήσης του μισθίου.

2. Διοικητικές Άδειες και Προνόμια

Σύμφωνα με το άρθρο 68 παρ.1 και 2 του ν. 2190/1920, όπου οι συγχωνευόμενες εταιρίες λύνονται και στο άρθρο 75 παρ. 1 του ν. 2190/1920, κατά το οποίο η απορροφούμενη ή οι απορροφούμενες εταιρίες παύουν να υπάρχουν (δηλ. η συγχώνευση δεν άγει μόνο σε μεταβίβαση αλλά και σε περάτωση της νομικής προσωπικότητας όλων των συγχωνευόμενων εταιριών).

Όπου ο νόμος ήθελε τη συνέχιση της νομικής προσωπικότητας και κατ' επέκταση τη διατήρηση διοικητικών αδειών ή προνομίων των συγχωνευόμενων εταιριών στο πρόσωπο της νέας εταιρίας, το όρισε ρητά (άρθρο 10 του ν.δ. 1297/1972 για διτηρηση φορολογικών προνομίων ή τα άρθρα 13 και 14 του ν. 2517/1998 περί συγχωνεύσεως τραπεζικών εταιριών).

Η ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων, στηρίζεται ορθά, γιατί έτσι εξυπηρετείται ο νομοθετικός σκοπός της συγχώνευσης, ο οποίος είναι η διατήρηση και συνέχιση των περιουσιακών και άλλων εννόμων σχέσεων στο πρόσωπο της νέας εταιρίας. Η συνέχιση της νομικής προσωπικότητας και η διατήρηση διοικητικών αδειών και προνομίων πρέπει να αποκλείεται, όταν παραβιάζονται άλλες διατάξεις που προστατεύουν διαφορετικά έννομα συμφέροντα, όπως διοικητικές άδειες που χορηγούνται βάσει εκτιμήσεων φερεγγυότητας.

3. Εμπιστευτικές Σχέσεις

Υπάρχει αυτοδίκαιη υποκατάσταση στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συγχωνευόμενων εταιριών ακόμα και στις σχέσεις που είναι εμπιστευτικές ή προσωποπαγείς.

«Το μεταβιβαστό ή μη των διαρκών εννόμων σχέσεων εμπιστευτικού χαρακτήρα δεν προκύπτει ευθέως από τη ρύθμιση του νόμου και έτσι αποτελεί θέμα ερμηνείας, που θα εξαρτηθεί από τις συνθήκες κάθε συγκεκριμένης περιπτώσεως, ιδίως από τη στάθμιση των εκατέρωθεν συμφερόντων, το είδος, το περιεχόμενο και το αντικείμενο της συγκεκριμένης αμφοτεροβαρούς συμβάσεως, το βαθμό εμπιστοσύνης που χαρακτηρίζει τη συγκεκριμένη σχέση των μερών.

Η συγχώνευση των ανωνύμων εταιριών δεν συνεπάγεται καθεαυτή την αυτοδίκαιη λύση της συμβάσεως αντιπροσωπείας. Ο εμπορικός αντιπρόσωπος έχει το δικαίωμα να καταγγείλει τη σύμβαση αυτή, όταν η συγχώνευση μεταβάλλει αρνητικά τα οικονομικά του δεδομένα ή κλονίζει τις σχέσεις αμοιβαίας εμπιστοσύνης.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

Νομοθετικό Διάταγμα 1297/1972 «Περί παροχής φορολογικών κινήτρων για την συγχώνευση ή μετατροπή επιχειρήσεων προς δημιουργία μεγάλων οικονομικών μονάδων» (ΦΕΚ Α΄ 217/8.12.1972).

4.1. Άρθρον 1

Οι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται επί συγχωνεύσεως ή μετατροπής επιχειρήσεων, οποιασδήποτε μορφής σε ανώνυμη εταιρεία ή προς τον σκοπό ιδρύσεως ανωνύμου εταιρείας, καθώς και επί συγχωνεύσεως ή μετατροπής επιχειρήσεων, οποιασδήποτε μορφής, εφ' όσον σε αυτές δεν περιλαμβάνεται ανώνυμη εταιρεία, εταιρεία περιορισμένης ευθύνης ή προς τον σκοπόν ιδρύσεως εταιρείας περιορισμένης ευθύνης, υπό την προϋπόθεση ότι, η συγχώνευση ή μετατροπή θα τελειώσει μέχρι και της (31ης Δεκεμβρίου 1975).

[Η ισχύς της παρούσας διάταξης παρατάθηκε και πάλι μέχρι και την 30η Δεκεμβρίου 2008 με το άρθρο 25 Ν. 3427/2005, (ΦΕΚ Α΄ 312)].

4.2. Άρθρον 2

1. Η εκ της κατά το άρθρον 1 συγχωνεύσεως ή μετατροπής προκύπτουσα υπεραξία δεν υπόκειται κατά τον χρόνον της συγχωνεύσεως ή μετατροπής, εις φόρο εισοδήματος.

2. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο υπεραξία, διαπιστουμένη δι' απογραφής των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού των συγχωνευομένων ή μετατρεπομένων επιχειρήσεων και εμφανιζόμενη απαραίτητως εις ειδικούς λογαριασμούς της συγχωνευούσης ή της νέας εταιρείας μέχρι του χρόνου διαλύσεώς της, θεωρείται περιεχομένη εις ταύτην και φορολογείται κατά τον χρόνον της καθ' οιανδήποτε τρόπον διαλύσεώς της, εφαρμοζομένων αναλόγως εν προκειμένω δια μεν τας ανωνύμους εταιρείας των διατάξεων της παραγράφου 2 του άρθρου 26 του ν.δ. 3323/1955, δια δε τας εταιρείας περιορισμένης ευθύνης επί της αξίας των εισφερομένων, από την συγχωνευομένην ή μετατρεπομένην επιχείρησιν, αναπόσβεστος αξία ή οριστικώς αναγνωρισθείσα, βάσει των ισχυουσών διατάξεων εκάστου παγίου περιουσιακού στοιχείου, προσαυξημένη κατά την αναλογούσαν εις αυτήν υπεραξίαν, η οποία προέκυψε κατά την μετατροπήν ή συγχώνευση των επιχειρήσεων. Οι υπολογιζόμενοι αποσβέσεις επί της υπεραξίας της αναλογούσης εις αποσβεσθείσαν αξίαν των εισφερομένων από την μετατρεπομένην ή συγχωνευομένην επιχείρησιν παγίων περιουσιακών στοιχείων δεν εκπίπτονται εκ των ακαθαρίστων εσόδων της εκ μετατροπής ή συγχωνεύσεως προελθούσης εταιρείας, προκειμένου υπολογισμού των καθαρών κερδών αυτής, βάσει των ισχυουσών διατάξεων.

[Η παρ. 3 προστέθηκε με την παρ 2 του άρθρου 19 του Ν. 849/1978 (ΦΕΚ Α΄ 232)].

4.3. Άρθρον 3

Η κατά το άρθρον 1 του παρόντος σύμβασις περί συγχωνεύσεως ή μετατροπής, η εισφορά και μεταβίβασις των περιουσιακών στοιχείων των συγχωνευομένων ή μετατρεπομένων επιχειρήσεων, πάσα σχετική πράξεις ή συμφωνία αφορώσα την εισφοράν ή μεταβίβασιν στοιχείων ενεργητικού ή παθητικού ή άλλων δικαιωμάτων

και υποχρεώσεων, ως και παντός εμπραγμάτου δικαιώματος, αι αποφάσεις των κατά νόμον οργάνων των συγχωνευομένων ή μετατρεπομένων εταιριών και πάσα άλλη συμφωνία ή πράξις απαιτούμενη δια την συγχώνευσιν ή μετατροπήν ή την σύστασιν της νέας εταιρίας, η δημοσίευσις αυτών εν τω δελτίω ανωνύμων εταιρειών της εφημερίδος της κυβερνήσεως και η μεταγραφή των σχετικών πράξεων απαλλάσσονται παντός φόρου, τέλους χαρτοσήμου, ή οιουδήποτε τρίτου.

Προκειμένου περί ακινήτων ανηκόντων και χρησιμοποιουμένων από την συγχωνευομένην ή μετατρεπομένην επιχείρησιν και εισφερομένων εις την συγχωνεύουσαν ή την συνιστωμένην εταιρείαν, η απαλλαγή από του φόρου μεταβιβάσεως χωρεί υπο την προϋπόθεσιν ότι τα εισφερόμενα ακίνητα θα χρησιμοποιηθούν δια τας ανάγκας της συγχωνεύσεως ή της συνιστωμένης εταιρείας τουλάχιστον επί μίαν πενταετίαν από της συγχωνεύσεως ή μετατροπής. Η ανωτέρω απαλλαγή από του φόρου μεταβιβάσεως ακινήτων περιλαμβάνει και την περίπτωσιν καθ' ην το εισφερόμενον εις την συγχωνεύουσαν ή την συνιστωμένην εταιρεία ακίνητον, είχε εισφερθεί κατά χρήσιν εις την συγχωνευομένην ή μετατρεπομένην εταιρείαν και αποδεδειγμένως είχε χρησιμοποιηθεί δια τας ανάγκας αυτής επί μίαν πενταετίαν προ της συγχωνεύσεως ή της συνιστωμένης εταιρείας τουλάχιστον επί μίαν πενταετίαν από της συγχωνεύσεως ή μετατροπής αποκτώμενα ακίνητα, υπό την προϋπόθεσιν ότι το προϊόν της εκποιήσεως θα χρησιμοποιηθεί εντός προθεσμίας δύο ετών από της εκποιήσεως δια την απόκτησιν ακινήτων ή ετέρων καινούργιων παγίων περιουσιακών στοιχείων, ίσης τουλάχιστον αξίας, τα οποία θα εξυπηρετούν τας ανάγκας της επιχειρήσεως, ή δι' εξόφλησιν οφειλών εκ δανείων και πιστώσεων προς τραπεζικά ιδρύματα, φορολογικών υποχρεώσεων προς το Δημόσιον, ως και ασφαλιστικών εισφορών προς Ασφαλιστικά Ιδρύματα και Ταμεία, υφισταμένων κατά την εκποίησιν των ακινήτων.

[Τα τρία τελευταία εδάφια τίθενται όπως αντικαταστάθηκαν με την παρ. 4 του άρθρου 19 του Ν. 849/1978 (ΦΕΚ Α 232)].

2. Ειδικότερον επί συγχωνεύσεως φαρμακοβιομηχανιών συμφώνως προς τους όρους του παρόντος νόμου η σχετική μεταβίβασις των εν ισχύ ή υπό ανανέωσιν τελουσών αδειών κυκλοφορίας φαρμακευτικών προϊόντων των συγχωνευομένων επιχειρήσεων διενεργείται ατελώς δια ειδικής αποφάσεως του Υπουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών εκδιδομένης εντός 30 ημερών από της υποβολής της σχετικής αιτήσεως. Αι λεπτομέρειαι ως και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά δια τας εν λόγω μεταβιβάσεις καθορισθήσονται άπαξ δια προεδρικού διατάγματος εκδιδομένου προτάσει του αυτού Υπουργού και του Υπουργού του Συντονισμού.

Δια τα ούτω μεταβιβαζόμενα φαρμακευτικά προϊόντα παύουν ισχύουσαι εφ' εξής αι διατάξεις του άρθρου 7 παρ. β του Ν. Δ. 96/1973 και του άρθρου 2 του Ν. Δ. 308/1974 δια τρία έτη από τη δημοσίευσως του παρόντος νόμου.

[Η παρ. 2 προστέθηκε με την παρ. 11 του άρθρου 19 του Ν. 849/1978 (ΦΕΚ Α' 232)].

4.4. Άρθρον 4

Προϋπόθεσις εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 1, 2 και 3 είναι:

α) ότι η από τη συγχώνευση ή μετατροπή προερχόμενη εταιρία θα έχει κατά το χρόνο της συγχώνευσης ή σύστασής της, ολοσχερώς καταβεβλημένο κεφάλαιο όχι

κατώτερο, αν μεν είναι ανώνυμη εταιρία των εκατό εκατομμυρίων (100.000.000) δραχμών, αν δε είναι εταιρία περιορισμένης ευθύνης, «εκατόν σαράντα έξι χιλιάδων επτακοσίων τριάντα πέντε (146.735) ευρώ.

[Η περ. α' που είχε αντικατασταθεί με την παρ. 7 άρθρου 9 Ν. 1882/1990 (ΦΕΚ Α 43), τίθεται όπως αντικαταστάθηκε και πάλι με την παρ. 7 άρθ. 11 Ν. 2579/1998 (ΦΕΚ Α 31/17.2.1998)].

[Η φράση «πενήντα εκατομμυρίων (50.000.000) δραχμών» τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 άρθ. 11 Ν. 2948/2001, ΦΕΚ Α' 242/19.10.2001. Ισχύς από 1.1.2002].

β) ότι, στις περιπτώσεις μετατροπής ατομικής επιχείρησης ή προσωπικής εταιρίας ή εταιρίας περιορισμένης ευθύνης σε ανώνυμη εταιρία ή εισφοράς κλάδου των επιχειρήσεων αυτών σε ανώνυμη εταιρία ή συγχώνευσης αυτών με ανώνυμη εταιρία, εκτός της περίπτωσης συγχώνευσης ανώνυμων εταιριών, οι μετοχές της ανώνυμης εταιρίας, που αντιστοιχούν στην αξία του εισφερόμενου κεφαλαίου, θα είναι υποχρεωτικά ονομαστικές στο σύνολό τους και μη μεταβιβάσιμες κατά ποσοστό εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%) του συνόλου τους για μια πενταετία από το χρόνο της συγχώνευσης ή μετατροπής.

[Η περ. β' που είχε αντικατασταθεί με το άρθρο 9 παρ. 7 του Ν. 1731/1987 (ΦΕΚ Α' 161), τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 11 άρθ. Ν. 2579/1998 Α 31/17.2.1998].

γ) ότι εις τας περιπτώσεις μετατροπής ατομικής επιχείρησης ή προσωπικής εταιρείας εις εταιρία περιορισμένης ευθύνης ή συγχωνεύσεως τοιούτων μεθ' εταιρείας περιορισμένης ευθύνης τα εταιρικά μερίδια της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης, τα αντιστοιχούντα εις την αξία του εισφερόμενου κεφαλαίου, θα είναι μη μεταβιβάσιμα κατά ποσοστό 75% του συνόλου των επί μίαν πενταετίαν από της συγχωνεύσεως ή μετατροπής.

δ) Οι κατά την περίπτωση β' του παρόντος άρθρου μετοχές του Οργανισμού Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων (Ο. Α. Ε.) σε εταιρείες, που έχουν υπαχθεί ή ανήκουν σ' αυτόν και περιήλθαν στην κυριότητά του, λόγω εισφοράς περιουσιακών στοιχείων προς τις εταιρείες αυτές ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, είναι ελευθέρως μεταβιβάσιμες.

[Η περ. δ' προστέθηκε με το άρθρο 13 του Ν. 2000/1991 (ΦΕΚ Α' 206)].

4.5. Άρθρον 5

1. Εις περίπτωση καθ' ην η συγχωνεύουσα ή η νέα εταιρεία ήθελε διαλυθεί καθ' οιονδήποτε τρόπον προ της παρόδου πενταετίας από της συγχωνεύσεως ή συστάσεως, αυτή υποχρεούται εις την καταβολήν παντός φόρου ή τέλους υπέρ του δημοσίου ή τρίτου, ούτινος η απαλλαγή ή η αναβολή καταβολής προβλέπεται υπό των διατάξεων των άρθρων 2 και 3.

Εν τη περιπτώσει ταύτη:

α) ο μὲν φόρος εισοδήματος ἐπὶ τῆς κατὰ τὸ ἀρθρον 2 υπεραξίας υπολογίζεται προκειμένου περί ανωνύμου εταιρείας ἐπὶ τῆς βάσει του συντελεστοῦ του επιβαλλομένου ἐπὶ των μη διανεμομένων κερδών των ανωνύμων εταιρειών κατὰ τὸ χρόνον τῆς διαλύσεως τῆς εταιρείας και προκειμένου περί εταιρείας περιορισμένης ευθύνης ἐπὶ τῆς βάσει τῆς διατάξεως τῆς παραγράφου 2 του ἀρθρου 32 του ν.δ. 3323/1955,

β) οἱ λοιποὶ φόροι, τέλη χαρτοσήμου ἢ τέλη ἢ εισφοραὶ υπέρ του δημοσίου ἢ τρίτου υπολογίζονται ἐπὶ τῆς βάσει των συντελεστών των ισχυόντων κατὰ τὸ χρόνον τῆς συγχωνεύσεως ἢ συστάσεως τῆς εταιρείας.

2. Οἱ κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον φόροι και τέλη καταβάλλονται, ἀνευ προσαυξήσεως λόγω εκπροθέσμου, δια δηλώσεως τῆς υπόχρεου εταιρείας, υποβαλλομένης εἰς τον αρμόδιον οικονομικόν ἑφορον εντός προθεσμίας δύο μηνών ἀπὸ τῆς διαλύσεώς τῆς, κατὰ τα εἰδικώτερον δι' αποφάσεως του Υπουργοῦ Οικονομικῶν ὀριζόμενα.

3. Εἰδικῶς προκειμένου περί τῆς υπεραξίας εταιρείας περιορισμένης ευθύνης ταύτη θεωρεῖται εισόδημα των κατὰ τον χρόνον τῆς διαλύσεως εταίρων και φορολογεῖται κατὰ τας διατάξεις του ν.δ. 3323/1955.

4. Οἱ διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 δεν εφαρμόζονται σε περίπτωση διάλυσης τῆς με τὸ παρὸν συνιστώμενης ἢ συγχωνεύουσας εταιρείας για τὸ σκοπὸ περαιτέρω:

α) συγχώνευσης ἢ απορρόφησης με ἄλλη ἐπιχείρηση με βάση τις διατάξεις του παρόντος ἢ του ν. 2166/1993 ἢ του ν. 2386/1996 (ΦΕΚ Α' 43) ἢ β) διάσπασης ἀνώνυμης εταιρίας βάσει του π.δ. 498/1987 (ΦΕΚ Α' 236) ἢ γ) ἀπόσχισης κλάδου κατὰ τὸ ἀρθρο 7 του παρόντος για ἰδρυση ἀνώνυμης εταιρίας, εφόσον συντρέχουν οἱ προϋποθέσεις που προβλέπονται ἀπὸ τους νόμους αὐτοῦς.

[*Η παρ. 4, που εἶχε αντικατασταθεῖ με τὴν παρ. 12 ἀρθρου 22 του Ν. 1828/1989 (ΦΕΚ Α' 2), τίθεται ὡς αντικαταστάθηκε με τὴν παρ. 7 ἀρθ. 11 Ν. 2579/1998, (ΦΕΚ Α' 31/17.2.1998)].*

4.6. Ἀρθρον 6

1. Εν περιπτώσει μη τηρήσεως α) των εν ἀρθρω 4 προϋποθέσεων αἰρονται αυτοδικαίως αἰ υπό του παρόντος παρεχόμενα φορολογικὰ ἀπαλλαγὰί ἢ διευκολύνσεις, β) των εν ἀρθρω 3 προϋποθέσεων αἰρονται αυτοδικαίως αἰ υπό του παρόντος παρεχόμενα φορολογικὰ ἀπαλλαγὰί ἢ διευκολύνσεις αἰ ἀναλογούσαι εἰς τὴν ἀξίαν του εκποιουμένου ἀκινήτου και καθ' ὃ μέρος τὸ προϊόν τῆς εκποιήσεως δεν διατίθεται κατὰ τα εν τῆ περιπτώσει (β) του τελευταίου εδαφίου του αὐτοῦ ἀρθρου.

2. Δια τὴν βεβαίωσιν και τὴν καταβολὴν των οφειλομένων φόρων, τελών, εφαρμόζονται ἀναλόγως και διατάξεις του προηγουμένου ἀρθρου.

Αἰ διατάξεις του προηγουμένου εδαφίου δεν εφαρμόζονται εν περιπτώσει μεταφορὰς και παραγωγικῆς λειτουργίας των ἐπὶ του εἰσφερθέντος ἀκινήτου μηχανημάτων και εξοπλισμοῦ εν γένει εκ τῆς Α' περιοχῆς εἰς ἐτέραν τοιαύτην του Ν. Δ. 1078/1971

«περί λήψεως φορολογικών και άλλων τινών μέτρων προς ενίσχυσιν της περιφερειακής αναπτύξεως», ως ισχύει, προ της παρόδου της υπό του άρθρου 3 του παρόντος προβλεπομένης πενταετίας, της επιχειρήσεως δυναμένης εν τη περιπτώσει ταύτη να χρησιμοποιήσει το ακίνητον εκ του οποίου μεταφέρθησαν τα μηχανήματα και αι εγκαταστάσεις εν γένει δι' οιονδήποτε έτερον σκοπόν περιλαμβανομένης και της εκποιήσεως.

[Το εδάφιο δεύτερο της παρ. 2 προστέθηκε με το άρθρο 29 παρ. 1 του Ν. 231/1975].

3. Οι διατάξεις των προηγουμένων παραγράφων δεν εφαρμόζονται σε περίπτωση μεταφοράς και παραγωγικής λειτουργίας των επί του εισφερθέντος ακινήτου μηχανημάτων και εξοπλισμού γενικά από την Α' Περιοχή του άρθρου 3 σε άλλη περιοχή του ν. 1262/1982 όπως ισχύει ή σε περιοχή από τις αναφερόμενες στις παραγράφους 3, 4 και 5 του άρθρου 3 του παραπάνω νόμου πριν από την πάροδο της πενταετίας που προβλέπεται στο άρθρο 3 του παρόντος, η δε επιχείρηση έχει το δικαίωμα στην περίπτωση αυτή να χρησιμοποιήσει το ακίνητο από το οποίο μεταφέρθηκαν τα μηχανήματα και οι εγκαταστάσεις γενικά για οποιοδήποτε άλλο σκοπό περιλαμβανομένης και της εκποιήσεως. Το δικαίωμα αυτό έχει η επιχείρηση κι όταν συνεχίσει τη λειτουργία της εκτός της Περιοχής Α' του άρθρου 3 του ν. 1262/1982 τουλάχιστο μέχρι συμπλήρωσεως πενταετίας από το χρόνο της συγχώνευσης ή της διάσπασης ή της απόσχισης με νέες μηχανολογικές και λοιπές εγκαταστάσεις είτε ιδιόκτητες, είτε μισθωμένες βάσει κοινής μίσθωσης ή σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης.

[Το άρθρο 6, όπως είχε συμπληρωθεί με το άρθρο 29 του Ν. 231/1975 (ΦΕΚ Α' 277), τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 19 του Ν. 849/1978 (ΦΕΚ Α' 232). Η παρ. 3 προστέθηκε με την παρ. 12 του άρθρου 22 του Ν. 1828/1989 (ΦΕΚ Α' 2)].

4.7. Άρθρον 7

1. Οι αναφερόμενες στα άρθρα 2 και 3 φορολογικές απαλλαγές παρέχονται, με τις προϋποθέσεις των άρθρων 4 έως και 6, και σε περίπτωση εισφοράς, από λειτουργούσα επιχείρηση ενός ή περισσότερων βιομηχανικών κλάδων αυτής σε λειτουργούσα ή συνιστώμενη ανώνυμη βιομηχανική εταιρεία, με την προϋπόθεση ότι το καταβεβλημένο μετοχικό κεφάλαιο μετά την εισφορά, της εταιρείας που απορροφά τον κλάδο ή της νέας εταιρείας που συστήνεται, δεν είναι κατώτερο των εκατό εκατομμυρίων (100.000.000) δραχμών και το κεφάλαιο της εισφέρουσας τον κλάδο επιχείρησης, αν εμπίπτει στις διατάξεις του παρόντος, δεν είναι μικρότερο, μετά την εισφορά του κλάδου, του ελάχιστου ορίου κεφαλαίου που καθορίζει το άρθρο 4 του παρόντος.

[Το πρώτο εδάφιο της παρούσης παραγράφου τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 8 του άρθρου 9 του Ν. 1882/1990 (ΦΕΚ Α' 43)].

Η κατά το προηγούμενον εδάφιο έννοια του κλάδου δεν αίρεται, εάν δεν ήθελον εισφερθή ένια πάγια περιουσιακά στοιχεία τούτου, των οποίων η εκμετάλλευσις θα ήτο προφανώς ασύμφορος δια την απορροφώσαν ή την συνιστωμένην νέαν εταιρείαν. Εάν η αξία των μη εισφερομένων παγίων περιουσιακών στοιχείων εξεπέστη εκ των καθαρών κερδών, βάσει των διατάξεων του Ν. Δ. 1078/1971, ν. δ. 1313/1972, Ν. Δ.

331/1974 και του Ν. 289/1976, και εφ' όσον κατά τον χρόνον της εισφοράς του κλάδου δεν έχει συμπληρωθή πενταετία από τους έτους εντός του οποίου ηγοράσθησαν ή επεκτήθησαν, δεν επιτρέπεται προς της συμπληρώσεως της πενταετίας εκποίησης υπό της εισφερούσης τον κλάδον επιχειρήσεως, άλλως αι αντιστοιχούσαι αφορολόγητοι κρατήσεις υπόκεινται εις φορολογίας κατά τον χρόνον της εκποιήσεως».

[Η εντός «» παρ. 1 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 19 του Ν. 849/1978 (ΦΕΚ Α' 232)].

Εισφορά βιομηχανικού κλάδου αποτελεί και η εισφορά σε ανώνυμη εταιρία μιας ή περισσότερων εργοστασίων μονάδων, με την προϋπόθεση ότι αποτελεί τεχνοοικονομικό σύνολο που μπορεί να λειτουργήσει αυτοτελώς.

[Το παραπάνω εδάφιο προστέθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 11 του Ν. 1591/1986, (ΦΕΚ Α' 50)].

2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται και σε περίπτωση εισφοράς από οιασδήποτε μορφής λειτουργούσα επιχείρηση, τμήματος ή κλάδου αυτής σε λειτουργούσα ή συνιστώμενη ανώνυμη εταιρεία.

[Η παρ. 2 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 10 του άρθρου 22 του Ν. 1828/1989 (ΦΕΚ Α' 2)].

3. Αι διατάξεις των άρθρων 2 και 3 εφαρμόζονται και επί συγχωνεύσεως ή μετατροπής γεωργικών Συνεταιρικών Οργανώσεων παντός βαθμού, των επιχειρήσεων αυτών, των κοινοπραξιών των Ν. 479/1943 και Ν. Δ. 3874/1958 και των πάσης φύσεως εταιριών εις τας οποίας μετέχουν μόνον Γεωργικά Συνεταιριστικά Οργανώσεις ή και η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος, ως και επί διαλύσεως αυτών είτε επί σκοπώ εγγραφής των μελών των εις ετέραν ομοίαν οργάνωσιν εις ην μεταβιβάζονται τα περιουσιακά στοιχεία της διαλυθείσης οργάνωσης ή επιχειρήσεως, είτε λόγω, περιελεύσεως απάντων των μερίδων των κοινοπρακτούντων εις μίαν εξ αυτών.

[Η παρ. 3 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 29 παρ. 3 του Ν. 231/1975].

4.8. Άρθρον 8

Η αποτίμησις της αξίας των εισφερομένων εις είδος, κατά τας διατάξεις του παρόντος, περιουσιακών στοιχείων εις ανώνυμον εταιρεία ή εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, ενεργείται υπό της επιτροπής του άρθρου 9 του ν. 2190/1920, ως ούτος εκωδικοποιήθη δια του β. διατάγματος 174/1963.

4.9. Άρθρον 9

1. Αι διατάξεις των άρθρων 2 και 3 εφαρμόζονται αναλόγως και εις την περίπτωσιν συγχωνεύσεως βιομηχανικών ή βιοτεχνικών επιχειρήσεων οιασδήποτε μορφής, πλην ανωνύμου εταιρείας περιορισμένης ευθύνης, υπό την προϋπόθεσιν ότι το εταιρικών κεφάλαιον της συγχωνευούσης, μετά τη συγχώνευσιν, ή της συνιστωμένης νέας εταιρείας δεν θα είναι κατώτερο των 5.870 ευρώ και υπό τον όρο της τηρήσεως υπό

της νέας εταιρείας, καθ' όλη την διάρκεια αυτής, βιβλίων δευτέρας κατηγορίας του κώδικος φορολογικών στοιχείων.

[Η φράση «δύο εκατομμύρια (2.000.000) δραχμών» τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με τη φράση «πέντε χιλιάδες οκτακόσια εβδομήντα (5.870) ευρώ» με την παρ. 1 άρθ. 11 Ν. 2948/2001, ΦΕΚ Α' 242/19.10.2001. Ισχύς από 1.1.2002].

2. Η προκύπτουσα υπεραξία επί περιπτώσεων συγχωνεύσεως βιομηχανικών ή βιοτεχνικών επιχειρήσεων, περί ων η προηγούμενη παράγραφος, διαπιστωμένη δι' απογραφής των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού των συγχωνευομένων επιχειρήσεων, δεν υπόκειται κατά τον χρόνο της συγχωνεύσεως εις φόρον εισοδήματος, αλλά εμφανιζόμενη διακεκριμένως εις τα βιβλία της συγχωνεύσεως ή της συνιστωμένης εταιρείας μέχρι του χρόνου της διαλύσεώς της, θεωρείται περιεχομένη εις την εταιρεία ταύτην και φορολογείται κατά τον χρόνο της διαλύσεως αυτής, εφαρμοζομένων αναλόγως εν προκειμένω των διατάξεων της παραγράφου 2 του άρθρου 32 του ν.δ. 3323/1955.

3. Αι διατάξεις των άρθρων 4, 5 και 6 εφαρμόζονται αναλόγως και εν προκειμένω.

4.10. Άρθρον 10

1. Επί μετατροπής ή συγχωνεύσεως κατά τας διατάξεις του παρόντος τα υπέρ των μετατροπομένων ή συγχωνευομένων επιχειρήσεων ευεργετήματα του ν.δ. 4002/1959 «περί λήψεως φορολογικών και άλλων τινών μέτρων προς ενίσχυσιν των παραγωγικών επενδύσεων» και του α.ν. 147/1967 «περί συμπληρώσεως της περί κινήτρων δια βιομηχανικάς επενδύσεις κειμένης νομοθεσίας», ως ούτοι τροποποιηθέντες ισχύουν, ως και του ν.δ. 1078/1971 «περί λήψεων φορολογικών και άλλων τινών μέτρων ενίσχυσιν της περιφερειακής αναπτύξεως», ισχύουν και δια την νέαν επιχείρησιν, υπό τας προϋποθέσεις και περιορισμούς των ως άνω νομοθετημάτων και καθ' ο μέτρο δεν εγένετο χρήσις αυτών προ της μετατροπής ή συγχωνεύσεως.

2. Οι αφορολόγητες κρατήσεις αναπτυξιακών νόμων που έχουν σχηματίσει οι μετατροπόμενες ή συγχωνευόμενες επιχειρήσεις, εφόσον μεταφέρονται σε λογαριασμούς αποθεματικών στις προκύπτουσες από τη μετατροπή ή συγχώνευση επιχειρήσεις, δεν υπόκεινται σε φορολογία κατά το χρόνο της μετατροπής ή συγχώνευσης.

[Η παρ. 2 αντικαταστάθηκε αφότου ίσχυσε με την παρ. 18 άρθ. 41 Ν. 2648/1998, (ΦΕΚ Α' 238/22.10.1998)].

4.11. Άρθρον 11

1. Δεν θίγονται δια του παρόντος αι διατάξεις:

α) του άρθρου 51 παράγραφοι 1, 2, 3, 5, και 7 του άρθρου 53 ν. 3190/1955 «περί εταιρειών περιορισμένης ευθύνης» ως ισχύουν και β) των παραγράφων 2, 3 και 4 του άρθρου 4 του ν.δ. 4237/1962 «περί τροποποίησης και συμπληρώσεως του ν. 2190/1920 περί ανωνύμων εταιρειών και άλλων τινών διατάξεων».

2. Από της ενάρξεως ισχύος του παρόντος καταργούνται αι διατάξεις:

α) των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 3 του ν.δ. 4256/1962 «περί ιδρύσεως και επεκτάσεως βιομηχανιών και βιοτεχνιών και άλλων τινών διατάξεων».

β) του άρθρου 12 του ν.δ. 3765/1957 «περί τροποποίησης και συμπλήρωσης των διατάξεων του ν.δ. 3323/1955 περί φορολογίας εισοδήματος», πλην των παραγράφων 5 και 6, αίτινες εξακολουθούν ισχύουσαι δια τα γενομένας μετατροπής ή συγχωνεύσεις επιχειρήσεων βάσει του άρθρου 12 του ν.δ. 3765/1957 και του άρθρου 4 του ν.δ. 4002/1959.

4.12. Άρθρον 12

Αι διατάξεις του παρόντος νόμου δεν εφαρμόζονται επί επιχειρήσεων των το αντικείμενο των εργασιών είναι κατά κύριον λόγον η κατασκευή ή εκμετάλλευσις πάσης φύσεως ακινήτων, πλην των ξενοδοχειακών τοιούτων.

Αντίθετα, οι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται στη συγχώνευση ανωνύμων εταιριών με απορρόφηση, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 68 και επόμενα του Κ.Ν. 2190/1920, όταν το αντικείμενο των εργασιών της απορροφώσας είναι κατά κύριο λόγο η κατασκευή ή εκμετάλλευση πάσης φύσεως ακινήτων και με την προϋπόθεση ότι το αντικείμενο εργασιών της απορροφουμένης δεν εμπίπτει σε κάποιο από αυτά τα αντικείμενα.

[Το β εδάφιο προστέθηκε με το άρθρο 4 Ν. 3220/2004 (ΦΕΚ Α' 15/28.1.2004)].

4.13. Άρθρον 13

Η ισχύς του παρόντος άρχεται από της δημοσιεύσεώς του δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

Νόμος 2166 της 24.8.93. - Κίνητρα ανάπτυξης επιχειρήσεων, διαρρυθμίσεις στην έμμεση και άμεση φορολογία και άλλες διατάξεις. (Α'137)

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΚΙΝΗΤΡΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

5.1. Άρθρο 1

Μετασχηματισμοί επιχειρήσεων -Περιεχόμενο και πεδίο εφαρμογής

1. Οι διατάξεις των άρθρων 1 έως και 5 του παρόντος εφαρμόζονται στις ακόλουθες περιπτώσεις:
 - α. Μετατροπής ή συγχώνευσης επιχειρήσεων εγκατεστημένων στην Ελλάδα οιασδήποτε μορφής, σε ημεδαπή ανώνυμη εταιρία ή εταιρία περιορισμένης ευθύνης.
 - β. Απορροφήσεως επιχειρήσεων οιασδήποτε μορφής από υφιστάμενη ή νεοϊδρυόμενη ημεδαπή ανώνυμη εταιρία ή εταιρία περιορισμένης ευθύνης.
 - γ. Συγχωνεύσεως ανωνύμων εταιριών κατά την έννοια των άρθρων 68 παρ. 1 και 79 του κ.ν. (2190/1920)
 - δ. Διασπάσεως ανωνύμων εταιριών κατά την έννοια του Άρθρου 81 παρ. 1 του κ.ν. 2190/1920.
 - ε. Εισφοράς από λειτουργούσα επιχείρηση ενός ή περισσότερων κλάδων ή τμημάτων της σε λειτουργούσα ή νεοϊδρυόμενη ανώνυμη εταιρία. Για τους σκοπούς του παρόντος κεφαλαίου η εταιρία που προκύπτει από το μετασχηματισμό θα αναφέρεται κατωτέρω ως «νέα εταιρία».
2. Οι μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις πρέπει να τηρούν βιβλία τρίτης (Γ) κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων π.δ. 186/ 1992 (Φ ΕΚ 84 Α') και να έχουν συντάξει τουλάχιστον έναν ισολογισμό για δωδεκάμηνο ή μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

5.2. Άρθρο 2

Εισφερόμενο κεφάλαιο - Μεταφορά ζημίας

1. Ο κατά τις διατάξεις του προηγούμενου άρθρου μετασχηματισμός, πραγματοποιείται κατά παρέκκλιση των διατάξεων του κ.ν. 2190/1920 και ν. 3190/1955 με ενοποίηση των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων, όπως αυτά εμφανίζονται σε ισολογισμούς αυτών συντασσόμενους για το σκοπό του μετασχηματισμού και μεταφέρονται ως στοιχεία ισολογισμού της νέας εταιρία.
2. Ως εισφερόμενο κεφάλαιο θεωρείται το εταιρικό ή μετοχικό κεφάλαιο της μετασχηματιζόμενης ή το άθροισμα αυτών των κεφαλαίων, των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων.

3. Εφόσον, μεταξύ των στοιχείων του παθητικού των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων, υφίσταται υπόλοιπο ζημιών τρέχουσας ή προηγούμενων χρήσεων, τούτο εμφανίζεται σε ιδιαίτερο λογαριασμό στον ισολογισμό τους και στον ισολογισμό της νέας εταιρίας.

Η μεταφερόμενη στον ισολογισμό της νέας εταιρίας ζημία, και κατά το ποσό που τυχόν δεν συμψηφίζεται με κέρδη υφιστάμενα κατά το μετασχηματισμό, συμψηφίζεται με τα προκύπτοντα κέρδη αυτής επόμενων χρήσεων μόνο κατά το μέρος που αναγνωρίζεται φορολογικώς, σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις περί φορολογίας του εισοδήματος.

Το ποσό της μη αναγνωριζόμενης προς συμψηφισμό ζημίας μπορεί να αποσβένεται κάθε χρόνο χωρίς δικαίωμα έκπτωσης από τα ακαθάριστα έσοδα ή συμψηφισμού με τα προκύπτοντα κέρδη.

Η προηγούμενη περίπτωση ισχύει και για επιχειρήσεις που ρύθμισαν τα χρέη τους σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 44 του ν. 1892/1990 (Φ ΕΚ 101 Α) και οι οποίες μπορούν να μεταφέρουν εν όλω ή εν μέρει το υπόλοιπο του λογαριασμού ζημίες, το οποίο προκύπτει μετά το συμβιβασμό με τους πιστωτές τους και την επικύρωση του από το Εφετείο, στο λογαριασμό 16.05 του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου (Ε.Γ.Λ.Σ.) ασωμάτων στοιχείων παγίου ενεργητικού. Η ύπαρξη υπολοίπου του παραπάνω λογαριασμού δεν επηρεάζει τη διανομή κερδών.

4. Με αποφάσεις των εταίρων ή των γενικών συνελεύσεων των μετόχων των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων μπορεί να καθορίζεται η σχέση συμμετοχής αυτών στο κεφάλαιο της νέας εταιρίας.

5. Το κεφάλαιο της νέας εταιρίας δεν μπορεί να είναι κατώτερο του ελαχίστου του προβλεπομένου από τις διατάξεις του Άρθρου 38 του ν. 2065/1992 (ΦΕΚ 113 Α).

6. Όλες οι πράξεις, που διενεργούνται από τις μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις μετά την ημερομηνία του ισολογισμού μετασχηματισμού, θεωρούνται ως διενεργηθείσες για λογαριασμό της νέας εταιρείας και τα ποσά αυτών μεταφέρονται με συγκεντρωτική εγγραφή στα βιβλία της.

5.3. Άρθρο 3

Φορολογικές απαλλαγές και διευκολύνσεις Μεταφορά ευεργετημάτων αναπτυξιακών νόμων

1. Η κατά το Άρθρο 1 του παρόντος νόμου σύμβαση, η εισφορά και η μεταβίβαση των περιουσιακών στοιχείων των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων, κάθε σχετική πράξη ή συμφωνία που αφορά την εισφορά ή μεταβίβαση στοιχείων ενεργητικού ή παθητικού ή άλλων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, και κάθε εμπράγματου ή ενοχικού δικαιώματος, οι αποφάσεις των κατά νόμο οργάνων των μετασχηματιζόμενων εταιριών, η σχέση συμμετοχής στο κεφάλαιο της νέας εταιρείας, καθώς και κάθε άλλη συμφωνία ή πράξη που απαιτείται για το μετασχηματισμό ή τη σύσταση της νέας εταιρείας, η δημοσίευση αυτών στο Τεύχος Ανωνόμων Εταιριών της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως και η μεταγραφή των σχετικών πράξεων απαλλάσσονται από κάθε φόρο, τέλος χαρτοσήμου ή οιοδήποτε άλλου τέλους υπέρ του Δημοσίου, ως και εισφοράς ή δικαιώματος υπέρ οιοδήποτε

τρίτου.

2. Προς το σκοπό διευκόλυνσης του μετασχηματισμού, οι προς μετασχηματισμό επιχειρήσεις μπορούν με αίτηση τους προς τον αρμόδιο για τη φορολογία τους προϊστάμενο Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας (Δ.Ο.Υ.) να ζητήσουν τη διενέργεια φορολογικού ελέγχου κατά τις ισχύουσες διατάξεις. Στην περίπτωση αυτή το αποτέλεσμα του ελέγχου πρέπει να κοινοποιηθεί στην αιτούσα, εντός τριμήνου από την ημερομηνία της αιτήσεως της. Η προθεσμία αυτή με αιτιολογημένη απόφαση του προϊσταμένου Δ. Ο. Υ. και του αρμόδιου επιθεωρητή Δ.Ο.Υ. και για εξαιρετικούς λόγους μεγέθους επιχειρήσεως ή ελεγκτικών επαληθεύσεων, μπορεί να παραταθεί για άλλους τρεις μήνες ακόμα.

Οι εκθέσεις ελέγχου φορολογίας εισοδήματος των φοροτεχνικών εμπειρογνομόνων, που θα συνάγουν για καθεμία μετασχηματιζόμενη επιχείρηση, θα περιέχουν για το σκοπό του μετασχηματισμού ειδικό κεφάλαιο περί του ύψους της λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης.

Εάν δεν ζητηθεί η διενέργεια ελέγχου κατά τα ανωτέρω η διαπίστωση της λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων ενεργείται από Ορκωτό Ελεγκτή.

3. Σε περίπτωση μετασχηματισμού επιχειρήσεων με τις διατάξεις του παρόντος νόμου τα παρεχόμενα φορολογικά ευεργετήματα στις μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις από τους αναπτυξιακούς νόμους ν.δ. 4002/1959 , ν. 289/1976 , ν. 1262/1982 , ν. 1828/1989 , ν. 1882/ 1990 και ν. 1892/1990 , ισχύουν και επί των προκυπτουσών κατά τα πιο πάνω νέων εταιριών, κατά το μέτρο που οι επιχειρήσεις αυτές δεν έκαναν χρήση των κινήτρων αυτών.

4. Οι αφορολόγητες κρατήσεις εκ των κερδών ή τα ειδικά αφορολόγητα αποθεματικά εκ των μη διανεμόμενων κερδών, που υφίστανται στις μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις, εφόσον μεταφέρονται και εμφανίζονται αυτούσια σε ειδικούς λογαριασμούς στη νέα εταιρεία, δεν υπόκεινται σε φορολογία κατά το χρόνο του μετασχηματισμού.

5.4. Άρθρο 4

Εισφορά ενός ή περισσότερων κλάδων ή τμημάτων λειτουργούσας επιχείρησης

1. Σε περίπτωση εισφοράς, από λειτουργούσα Ανώνυμη Εταιρεία ή Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης ενός ή περισσότερων κλάδων αυτής σε λειτουργούσα ή συνιστώμενη ανώνυμη εταιρεία, το μετοχικό κεφάλαιο μετά την εισφορά, της εταιρίας που απορροφά τον κλάδο ή της νέας εταιρείας που συνιστάται και το κεφάλαιο της εισφέρουσας τον κλάδο επιχείρησης δεν είναι μικρότερα μετά την εισφορά του ελαχίστου ορίου κεφαλαίου, που καθορίζει το Άρθρο 38 του ν. 2065/1992

2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται και σε περίπτωση εισφοράς ενός ή περισσότερων τμημάτων ανώνυμης εταιρείας σε άλλη λειτουργούσα ή συνιστώμενη ανώνυμη εταιρεία.

3. Η πράξη με την οποία μία ανώνυμη εταιρεία χωρίς να λυθεί εισφέρει το σύνολο ή έναν ή περισσότερους κλάδους της δραστηριότητάς της σε μίαν άλλη ανώνυμη

εταιρεία έναντι μετοχών της λήπτριας εταιρείας δεν αποτελεί διάσπαση ανώνυμης εταιρείας και δεν διέπεται από τα άρθρα 81, έως και 89 του κ.ν. 2190/1920.

5.5. Άρθρο 5 **Διατήρηση διατάξεων**

1. Κατά την εφαρμογή του παρόντος νόμου δεν θίγονται οι διατάξεις: α) του Άρθρου 51 παράγρ. 1 , 2 , 3 , 5 και 7 και των άρθρων 53 , 54 , 55 του ν. 3190/1955 «περί εταιρειών περιορισμένης ευθύνης» και β) των παράγρ. 2, 3 καί 4 του Άρθρου 8, του Άρθρου 9 και των άρθρων 69 έως 89 του κ.ν. 2190/1920 «περί ανωνύμων εταιρειών», όπως ισχύουν, πλην των περιπτώσεων που ορίζονται ειδικά με τις διατάξεις του παρόντος.

2. Η ισχύς των διατάξεων του ν.δ. 1297/1972 (ΦΕΚ 217 Α') παρατείνεται από την ημερομηνία λήξεως της μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1996.

Επιχειρήσεις, που είχαν υποβάλει αιτήσεις μέχρι 31-12-1992 για υπαγωγή στις διατάξεις του νομοθετικού διατάγματος αυτού και δεν είχε περαιωθεί μέχρι την ημερομηνία αυτή η σχετική διαδικασία, δύνανται να την ολοκληρώσουν με τις διατάξεις του νόμου εκείνου ή με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

3. Κατά το χρόνο ισχύος του ν.δ. 1297/1972 και προς το σκοπό μετασχηματισμού τους, οι επιχειρήσεις μπορούν να επιλέξουν ή τη διαδικασία μετασχηματισμού του νομοθετικού διατάγματος αυτού ή τη διαδικασία του παρόντος νόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο
Νόμος 2515/1997 - Συγχώνευση πιστωτικών ιδρυμάτων -
6.1.Άρθρο 16

1. Συγχώνευση πιστωτικών ιδρυμάτων, κατά την έννοια του άρθρου 2 παρ. 1 του ν. 2076/1992 (ΦΕΚ 130 Α), πραγματοποιείται είτε με απορρόφηση είτε με σύσταση νέας εταιρείας, κατά τους ορισμούς του άρθρου 68 του κ.ν. 2190/1920. Με τη συγχώνευση με απορρόφηση εξομοιώνονται και οι πράξεις που ορίζονται στο άρθρο 79 του κ.ν. 2190/1920.
2. Στη συγχώνευση της παραγράφου 1 εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 69 , 70 , 71 , 72 , 73 , 74 , 75 , 76 , 77 , 78 , 79 και 80 του κ.ν. 2190/1920 , εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά στο παρόν άρθρο.
3. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται στα πιστωτικά ιδρύματα που μνημονεύονται στο άρθρο 3 παρ. 2 και 3 του ν. 2076/1992 (ΦΕΚ 130 Α) και στα πιστωτικά ιδρύματα που συνιστώνται και λειτουργούν με τη μορφή αμιγούς προσωπικού συνεταιρισμού, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του ν. 2076/1992 (ΦΕΚ 130 Α).
4. Για την εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων των συγχωνευόμενων πιστωτικών ιδρυμάτων συντάσσεται έκθεση προς τη Γενική Συνέλευση των μετόχων από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων του άρθρ. 9 του κ.ν. 2190/1920, εφαρμοζομένων των διατάξεων του άρθρου 71 του κ.ν. 2190/1920.
5. Αντί της εκτίμησης της παρ. 4 μπορεί να γίνει ενοποίηση των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού των υπό συγχώνευση πιστωτικών ιδρυμάτων, όπως αυτά εμφανίζονται σε ισολογισμούς τους που συντάσσονται για το σκοπό αυτόν και μεταφέρονται ως στοιχεία του ισολογισμού του πιστωτικού ιδρύματος, απορροφώντας ή νέου. Η ημερομηνία των ισολογισμών αυτών είναι κοινή και μπορεί να ανατρέχει μέχρι και στη ληκτική ημερομηνία της τελευταίας κλεισμένης Χρήσης.

Στην περίπτωση αυτή η διενέργεια του ελέγχου για τη διαπίστωση της λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων των πιστωτικών ιδρυμάτων που συμμετέχουν στη συγχώνευση πραγματοποιείται από έναν τουλάχιστον ορκωτό ελεγκτή, που ορίζεται για το σκοπό αυτόν από κάθε πιστωτικό ίδρυμα που συμμετέχει στη συγχώνευση και συντάσσει προς το σκοπό αυτόν σχετική έκθεση.

Στις εκθέσεις των ορκωτών ελεγκτών περιλαμβάνεται δήλωση ότι έγινε έλεγχος του σχεδίου συμβάσεως συγχώνευσης, καθώς και διατύπωση γνώμης για το αν η σχέση ανταλλαγής των μετοχών είναι δίκαιη και λογική. Στις ίδιες εκθέσεις πρέπει να περιλαμβάνονται τουλάχιστον οι εξής πληροφορίες: α) η μέθοδος ή οι μέθοδοι που υιοθετήθηκαν για τον καθορισμό της προτεινόμενης σχέσης ανταλλαγής των μετοχών και β) δήλωση για το αν η μέθοδος ή οι μέθοδοι που υιοθετήθηκαν είναι κατάλληλες για την ή τις συγκεκριμένες περιπτώσεις, τις αξίες που προέκυψαν από την εφαρμογή κάθε μεθόδου και γνώμη για τη βαρύτητα που αποδόθηκε σε ορισμένες μεθόδους για τον προσδιορισμό των αξιών αυτών. Στην έκθεση αναφέρονται επίσης τυχόν δυσκολίες που προέκυψαν κατά την εκτίμηση της κατά τα ανωτέρω σχέσης ανταλλαγής.

Ως μετοχικό κεφάλαιο του πιστωτικού ιδρύματος που προέρχεται από τη συγχώνευση θεωρείται το άθροισμα των μετοχικών κεφαλαίων των υπό συγχώνευση πιστωτικών ιδρυμάτων.

Όλες οι πράξεις που διενεργούνται από τα συγχωνευόμενα πιστωτικά ιδρύματα μετά την ημερομηνία των ισολογισμών συγχώνευσης θεωρούνται ότι διενεργήθηκαν για λογαριασμό του προερχόμενου από τη συγχώνευση πιστωτικού ιδρύματος και τα ποσά αυτών μεταφέρονται με συγκεντρωτική εγγραφή στα βιβλία αυτού.

6. Εφόσον μεταξύ των στοιχείων του παθητικού των υπό συγχώνευση πιστωτικών ιδρυμάτων υφίσταται υπόλοιπο ζημιών τρέχουσας ή προηγούμενων χρήσεων, το υπόλοιπο αυτό εμφανίζεται σε ιδιαίτερο λογαριασμό στον ισολογισμό του προερχόμενου από τη συγχώνευση πιστωτικού ιδρύματος. Για το ποσό αυτό των ζημιών δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 4 του ν. 2238/1994 (ΦΕΚ 151 Α).

7. Δεν απαιτείται περιγραφή των περιουσιακών στοιχείων των συγχωνευόμενων πιστωτικών ιδρυμάτων στη σύμβαση της συγχώνευσης ούτε στο καταστατικό.

8. Η μεταγραφή των ακινήτων και εμπραγμάτων δικαιωμάτων γενικώς που μεταβιβάζονται από τα συγχωνευόμενα πιστωτικά ιδρύματα στο όνομα του από τη συγχώνευση προερχόμενου νέου πιστωτικού ιδρύματος ή του απορροφόντος, εφόσον δεν υπάρχει περιγραφή αυτών στη σύμβαση ή το καταστατικό, γίνεται εφαρμοζομένων κατ' αναλογία των διατάξεων του άρθρου 1197 του Α. Κ., με καταχώριση στα οικεία βιβλία μεταγραφών αποσπάσματος της σύμβασης ή του καταστατικού, στο οποίο να εμφανίζεται ότι το απορροφόν ή το νέο πιστωτικό ίδρυμα είναι καθολικός διάδοχος των συγχωνευομένων, με έκθεση που περιέχει τα απαιτούμενα από το άρθρο 1194 του Α.Κ. στοιχεία των εμπραγμάτων δικαιωμάτων και την ταυτότητα των ακινήτων που αφορούν.

9. Η σύμβαση συγχώνευσης, το καταστατικό, η εισφορά και μεταβίβαση των περιουσιακών στοιχείων των συγχωνευομένων πιστωτικών ιδρυμάτων, κάθε σχετική πράξη ή συμφωνία που αφορά την εισφορά ή μεταβίβαση στοιχείων ενεργητικού ή παθητικού ή άλλων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, καθώς και κάθε εμπράγματος ενοχικού ή άλλου δικαιώματος, οι μετοχές, που θα εκδοθούν, οι αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων των συγχωνευομένων πιστωτικών ιδρυμάτων, η σχέση συμμετοχής στο κεφάλαιο του νέου πιστωτικού ιδρύματος, καθώς και κάθε άλλη συμφωνία ή πράξη που απαιτείται για τη συγχώνευση, τη σύσταση και το καταστατικό του νέου πιστωτικού ιδρύματος, η δημοσίευση αυτών στο τεύχος Ανώνυμων Εταιρειών και Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως και η μεταγραφή στα βιβλία μεταγραφών εμπράγματος δικαιωμάτων, απαλλάσσονται παντός φόρου, τέλους χαρτοσήμου ή άλλου τέλους, εισφοράς ή δικαιώματος υπέρ του Δημοσίου ή οποιουδήποτε τρίτου, συμπεριλαμβανομένων των αμοιβών, των πάγιων και αναλογικών δικαιωμάτων, επιδομάτων ή άλλων τελών υπέρ υποθηκοφυλάκων. Ειδικά:

α) για το φόρο συγκέντρωσης κεφαλαίου εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 1676/1986 (ΦΕΚ 204 Α) και της παραγράφου 41 του άρθρου 15 του ν. 2166/1993 (ΦΕΚ 137 Α) και β) για το φόρο προστιθέμενης αξίας εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 5 του ν. 1642/1986 (ΦΕΚ 125 Α), όπως ισχύει.

10. Τα δικαιώματα του συμβολαιογράφου για τη σύμβαση της συγχώνευσης και το καταστατικό του τυχόν συνιστώμενου με τη συγχώνευση νέου πιστωτικού ιδρύματος ή την τυχόν συνεπεία της συγχώνευσης τροποποίηση του καταστατικού του απορροφώντα πιστωτικού ιδρύματος ορίζονται σε πάγιο ποσό δραχμών 5.000.000 και δεν οφείλονται αναλογικά δικαιώματα.

11. Ουδεμία φορολογική υποχρέωση δημιουργείται για το νέο πιστωτικό ίδρυμα που συνιστάται με τη συγχώνευση ή για το απορροφόν και το απορροφώμενο πιστωτικό ίδρυμα, καθώς και για τους μετόχους τους, συνεπεία της συγχώνευσης, ιδίως για τυχόν εμφανιζόμενες υπεραξίες που προκύπτουν από τη συγχώνευση, με εξαίρεση το φόρο συγκέντρωσης κεφαλαίων, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 18 του ν. 1676/1986 (ΦΕΚ 204 Α).

12. Ειδικά αφορολόγητα αποθεματικά εκ των μη διανεμόμενων κερδών ή άλλα αφορολόγητα αποθεματικά ή αφορολόγητες κρατήσεις επί των κερδών που υφίστανται στα συγχωνευόμενα πιστωτικά ιδρύματα δεν υπόκεινται σε φορολόγηση κατά το χρόνο της συγχώνευσης, εφόσον μεταφέρονται και εμφανίζονται αυτούσια σε αντίστοιχους ειδικούς λογαριασμούς του απορροφώντα ή του νέου πιστωτικού ιδρύματος. Τα οριζόμενα στο προηγούμενο εδάφιο ισχύουν και στην περίπτωση κατά την οποία η συγχώνευση διενεργείται κατά την παράγραφο 4 του παρόντος άρθρου.

13. Όπου σε νόμο, διάταγμα ή υπουργική απόφαση αναφέρεται κάποιο από τα συγχωνευόμενα πιστωτικά ιδρύματα, νοείται ότι αναφέρεται κατά περίπτωση το απορροφόν ή το νέο πιστωτικό ίδρυμα που συνίσταται με τη συγχώνευση.

14. Κάθε διάταξη διατάγματος, νόμου, ή υπουργικής απόφασης υπέρ κάποιου από τα συγχωνευόμενα πιστωτικά ιδρύματα θεωρείται ότι ισχύει, κατά περίπτωση, υπέρ του απορροφώντα ή του νέου.

15. Στην περίπτωση του άρθρου 84 παρ. 3 εδ. γ του ν. 1969/1991 "Εταιρείες Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου, Αμοιβαία Κεφάλαια, διατάξεις εκσυγχρονισμού και εξυγιάνσεως της Κεφαλαιαγοράς και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ 167 Α) εφαρμόζονται εφεξής οι παράγραφοι 9 έως και 12 του παρόντος άρθρου.

16. Οι διατάξεις των παραγράφων 4 έως , και 12 εφαρμόζονται και επί διασπάσεως πιστωτικών ιδρυμάτων (με την επιφύλαξη της παραγράφου 8) κατά τα άρθρα 81 έως και 89 του κ.ν. 2190/1920, όπως ισχύει, καθώς και επί εισφοράς από λειτουργούν πιστωτικό ίδρυμα κλάδου, μέρους, τμήματος ή υποκαταστήματος του σε άλλο λειτουργούν πιστωτικό ίδρυμα.

17. Στη μεταβίβαση από πιστωτικό ίδρυμα κλάδου, μέρους ή τμήματος της επιχείρησης του ή υποκαταστήματος του προς άλλο πιστωτικό ίδρυμα έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 5 και της παραγράφου 4 του άρθρου 8 του ν. 1642/ 1986 (ΦΕΚ 125 Α), όπως ισχύει.

18. Τα άρθρα 1 , 2 , 3 , 4 , 5 , 6 , 7 , 8 , 9 , 10 , 11 , 12 , 13 , 14 και 15 του ν. 2292/ 1953

"περί συγχωνεύσεως ανωνύμων τραπεζικών εταιρειών" (Φ.Ε.Κ. 31 Α) καταργούνται, με εξαίρεση το άρθρο 2, όπως αντικαταστάθηκε από την παράγραφο 7 του άρθρου 26 του ν. 2076/1992 (ΦΕΚ 130 Α) και το άρθρο 3 αυτού.

19. Διαδικασία συγχωνεύσεως ή διασπάσεως πιστωτικών ιδρυμάτων ή εισφοράς κλάδου, μέρους, τμήματος ή υποκαταστήματος διεπόμενη από τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, η οποία έχει αρχίσει σύμφωνα με το περιεχόμενο των διατάξεων του άρθρου αυτού, είναι εξυπαρχής νόμιμη.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΑΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7ο Κοινοτικοί Μετασχηματισμοί

«Την φορολογική διάσταση ορισμένων μορφών κοινοτικών μετασχηματισμών ήρθε να ρυθμίσει ο ν. 2578/98 με τα άρθρ. 1-7 αυτού, στις περιπτώσεις εκείνες που συντρέχουν οι ειδικότερες προϋποθέσεις που συγκροτούν το πεδίο εφαρμογής του. Με αυτό το νόμο ενσωματώνονται στο εσωτερικό δίκαιο οι διατάξεις της Οδηγίας 90/434 ΕΟΚ, L. 225, 20.08.1990 **σχετικά με το κοινό φορολογικό καθεστώς για τις συγχωνεύσεις, διασπάσεις, εισφορές ενεργητικού** (όπως η έννοια της εισφοράς ενεργητικού ορίζεται στον ίδιο το νόμο, βλ. άρθρ. 2 εδ. Γ´ - ουσιαστικά πρόκειται για εισφορά αυτοτελούς κλάδου επιχείρησης (δηλ. ενεργητικού και παθητικού που διαμορφώνει αυτόνομη εκμετάλλευση) με τη μορφή εισφοράς είδους σε αύξηση κεφαλαίου, ή και με αντάλλαγμα μετοχές που χορηγούνται χωρίς αύξηση), καθώς και για τις ανταλλαγές τίτλων, κατά την ειδική έννοια του αρθρ. 2 εδ.ε του νόμου, που αφορούν σε εταιρείες διαφορετικών κρατών – μελών.

Οι φορολογικές ρυθμίσεις του ν. 2578/98 δεν μπορούν να εφαρμοστούν για συγχώνευση και διάσπαση, γιατί το ισχύον ελληνικό δίκαιο (δηλ. ο ν. 2190/20) ρυθμίζει μόνο την συγχώνευση και την διάσπαση ελληνικών ανωνύμων εταιρειών και δεν υπάρχει νομοθετική ρύθμιση που να επιτρέπει τη διεθνή συγχώνευση ή διάσπαση επιχειρήσεων. Ούτε και ο ν. 2578/98 θεσπίζει σχετική διαδικασία. **Στο ελληνικό δίκαιο δεν υπάρχουν διατάξεις που να αναγνωρίζουν τη δυνατότητα συγχώνευσης ή άλλων μορφών μετασχηματισμό εταιριών με έδρα σε διαφορετικά κράτη.** Έτσι ο ν. 2578/98 προϋποθέτει την ύπαρξη νομικού πλαισίου που να επιτρέπει το διεθνή μετασχηματισμό, ώστε να έχουν εφαρμογή τα φορολογικά πλεονεκτήματα που θεσπίζει. Ωστόσο το ελληνικό δίκαιο ανέχεται και επιτρέπει την αλλαγή της εθνικότητας και τη μεταφορά της έδρας ελληνικής εταιρίας στο εξωτερικό (αρθρ.29 παρ. 3 κ.ν. 2190/20), η οποία μπορεί να αποτελέσει προκαταρκτική μεθόδευση για τη συντέλεση διεθνούς μετασχηματισμού (δηλ. μεταφορά έδρας στο κράτος της άλλης μετασχηματιζόμενης επιχείρησης, έτσι ώστε να διέπονται αμφοτέρως από το ίδιο εθνικό δίκαιο και ο μετασχηματισμός να γίνει ως εσωτερικός και όχι διεθνής.). Θα μπορούσε επομένως να συναχθεί ερμηνευτικά ότι, αφού αναγνωρίζεται η δυνατότητα αλλαγής εθνικότητας, η οποία μπορεί να αποτελέσει προστάδιο διεθνούς μετασχηματισμού, άρα αναγνωρίζεται η δυνατότητα διεθνούς μετασχηματισμού καθ' αυτό, ο οποίος θα συντελεστεί σύμφωνα με την διαδικασία που προκύπτει από το εκάστοτε προκύπτον ως εφαρμοστέο δίκαιο. Μια άλλη άποψη όμως λέει ότι, η αλλαγή της εθνικότητας άγει σε λύση της εταιρίας όσον αφορά στο ελληνικό δίκαιο, οπότε δεν υφίσταται περιθώριο για ερμηνευτική συναγωγή της δυνατότητας διεθνούς μετασχηματισμού. Εδώ πρέπει να προστεθεί ότι ακόμα και στο πλαίσιο της πρώην Ευρωπαϊκής Κοινότητας και ήδη Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ αναγνωρίζεται με βάση τις διατάξεις για την ελεύθερη κυκλοφορία και εγκατάσταση το δικαίωμα νομικού προσώπου για μεταφορά της καταστατικής έδρας του από ένα κράτος – μέλος σε άλλο ωστόσο δεν αναγνωρίζεται δικαίωμα νομικού προσώπου να μεταφέρει τη δραστηριότητα του και την κεντρική του διοίκηση σε άλλο κράτος μέλος, διατηρώντας ωστόσο την αρχική τυπική –καταστατική του έδρα στο αρχικό κράτος μέλος. Στην υπόθεση αυτή το Δικαστήριο ρητά επισήμανε ότι οι ειδικότεροι όροι και προϋποθέσεις με τους οποίους επιτρέπεται η μεταφορά της πραγματικής ή και καταστατικής έδρας και ιδίως ο διαχωρισμός αυτών με την απόφαση του ΔΕΚ τη 9.3.99, C-212/97, υπόθεση Centros Ltd./Erhvevs-og Selskabsstyreisen, κρίθηκε κατ' αρχήν αντίθετη με τους κανόνες περί ελευθερίας

κυκλοφορίας και εγκατάστασης η άρνηση καταχώριση στο μητρώο εταιρειών υποκαταστήματος εταιρίας με έδρα σε άλλο κράτος – μέλος ακόμα και όταν σκοπείται η μεταφορά στο εν λόγω υπό ίδρυση υποκατάστημα του συνόλου των δραστηριοτήτων της εταιρείας. Η απόφαση αυτή παρουσιάζει ενδιαφέρον εν όψει του ότι ο ν. 2578/98 κατ' ουσίαν προβλέπει και τη δυνατότητα μετασχηματισμού στον οποίο εμπλέκεται υποκατάστημα αλλοδαπής εταιρείας.

Ο νόμος αυτός εφαρμόζεται όταν συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:

1. Λαμβάνει χώρα συγχώνευση, διάσπαση, εισφορά ενεργητικού ή ανταλλαγή τίτλων, με το εννοιολογικό περιεχόμενο που δίνει σε αυτούς τους όρους το άρθρ. 2 του νόμου

2. Στο μετασχηματισμό συμμετέχουν εταιρίες που έχουν έδρα σε διαφορετικά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπως προκύπτει από τα άρθρ. 3 παρ. 1 και 3 και άρθρ. 4 παρ. 1 και 5, ο νόμος αντιπροσωπεύει τις ακόλουθες περιπτώσεις. (i) μετασχηματισμό στα πλαίσια του οποίου ημεδαπή ανώνυμη εταιρεία εισφέρει περιουσιακά στοιχεία που συνιστούν μόνιμη εγκατάσταση σε αλλοδαπή εταιρία, (ii) μετασχηματισμό τα πλαίσια του οποίου εταιρεία εισφέρει περιουσιακά στοιχεία που συνιστούν μόνιμη εγκατάσταση σε ημεδαπή ή αλλοδαπή εταιρία. Εξαιρείται μόνο η περίπτωση εισφοράς λόγω μετασχηματισμού, περιουσιακών στοιχείων από ημεδαπή εταιρία σε επίσης ημεδαπή οπότε μπορεί να εφαρμοστεί το φορολογικό καθεστώς των ν.δ. 1297/72, ή ν. 2166/93, ή ν. 2386/96.

3. Στο μετασχηματισμό συμμετέχουν εταιρίες με νομική μορφή καθοριζόμενη στο Παράρτημα Α του νόμου (για την Ελλάδα ο νόμος εφαρμόζεται μόνο για ανώνυμες εταιρείες).

4. Οι εταιρίες που συμμετέχουν στο μετασχηματισμό έχουν φορολογική κατοικία σε κράτος – μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από διμερείς συμβάσεις αποφυγής διπλής φορολογίας, στις οποίες έχει συμβληθεί το κράτος όπου έχουν τη φορολογική τους κατοικία.

5. Από το μετασχηματισμό προκύπτει επιβολή φόρου της μορφής που προβλέπεται στο Παράρτημα Β του νόμου, (για την Ελλάδα, φόρος εισοδήματος νομικού προσώπου κερδοσκοπικού χαρακτήρα) χωρίς δυνατότητα επιλογής ή απαλλαγής.

6. Λόγω του μετασχηματισμού μεταβιβάζονται περιουσιακά στοιχεία που (i) βρίσκονται στην Ελλάδα και (ii) δημιουργούν μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα ή προσαυξάνουν σε αυτή – η έννοια της μόνιμης εγκατάστασης δίνεται στο άρθρ. 100 παρ. 1 ν. 2238/94, καθώς και στις διμερείς συμβάσεις αποφυγής διπλής φορολογίας, τις οποίες έχει συνάψει η Ελλάδα, και (iii) τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία συμβάλλουν στη διαμόρφωση αποτελεσμάτων στην Ελλάδα που λαμβάνονται υπόψη για την επιβολή φόρου εισοδήματος.

Τα φορολογικά πλεονεκτήματα που χορηγεί ο εν λόγω νόμος συνίσταται στα ακόλουθα:

(α) **Αναβολή της φορολογίας της προκύπτουσας λόγω του μετασχηματισμού υπεραξίας.** Με το άρθρ. 3 παρ. 1 και 3, αναβάλλεται η

φορολόγηση της υπεραξίας που προκύπτει από τη μεταβίβαση, λόγω του μετασχηματισμού, περιουσιακών στοιχείων που συνιστούν μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα και τα οποία εισφέρονται από ημεδαπή ή αλλοδαπή εταιρία αλλοδαπή εταιρία. Φορολογείται ως εισόδημα η προκύπτουσα υπεραξία, στην περίπτωση εισφοράς από ημεδαπή εταιρία σε αλλοδαπή μόνιμης εγκατάστασης σε άλλο κράτος – μέλος, αφού αφαιρεθεί ο φόρος που θα επιβαλλόταν στη χώρα όπου κείται η μόνιμη εγκατάσταση, αν δεν ίσχυαν οι ρυθμίσεις της Οδηγ. 90/434 ΕΟΚ. Κατά το αρθρ.4 παρ. 1 και 2, η υπεραξία που προέκυψε κατά το μετασχηματισμό φορολογείται κατά το χρόνο που λαμβάνουν χώρα τα εκεί προβλεπόμενα γεγονότα, δηλαδή είτε όταν παύσει να υφίσταται η μόνιμη εγκατάσταση, είτε όταν η υπεραξία αναλαμβάνεται ή εξάγεται στην αλλοδαπή, είτε όταν με την υπεραξία πιστώνεται η αλλοδαπή έδρα, είτε όταν μεταβιβάζονται ή μεταφέρονται εκτός Ελλάδος περιουσιακά στοιχεία από τα οποία προέκυψε υπεραξία.

(β) Αναβολή της φορολογίας της υπεραξίας, λόγω ακύρωσης συμμετοχής στο κεφάλαιο της εισφέρουσας εταιρίας. Ειδικές περιπτώσεις έχουμε όταν: (i) αλλοδαπή ή ημεδαπή εταιρία απορροφά άλλη αλλοδαπή με μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα, στην οποία (απορροφώμενη) συμβαίνει αν είναι μέτοχος, ή (ii) αλλοδαπή εταιρία απορροφά ημεδαπή στην οποία είναι μέτοχος. Στην περίπτωση αυτή, λόγω της απορρόφησης διαγράφεται από τον ισολογισμό της απορροφώσας το κονδύλι που αντιστοιχεί στη λογιστική απεικόνιση και αποτίμηση της συμμετοχής της στην απορροφώμενη εταιρία, ενώ ταυτόχρονα εγγράφονται στον ισολογισμό της ως στοιχεία ενεργητικού τα περιουσιακά στοιχεία της απορροφώμενης εταιρίας. Τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία εγγράφονται στον ισολογισμό μετά από απογραφή, που γίνεται λόγω του μετασχηματισμού, ενώ το διαγραφόμενο κονδύλι της συμμετοχής στο κεφάλαιο έχει αποτιμηθεί με βάση την ιστορική αξία κτήσεως, είναι δυνατό να προκύψει υπεραξία (θετική ή αρνητική). Για αυτή την υπεραξία το αρθρ. 4 παρ. 6 ορίζει ότι «δεν υπόκειται σε φόρο εισοδήματος στην Ελλάδα κατά το χρόνο που λαμβάνουν χώρα οι ανωτέρω πράξεις». Πρόκειται και πάλι για αναστολή της φορολόγησης της υπεραξίας, η οποία φορολογείται όταν και αν συντρέξουν οι περιπτώσεις των παρ.1 και 2 του αρθρ. 4. Σε κάθε περίπτωση, προϋπόθεση για την αναστολή της φορολόγησης είναι ότι το ύψος της συμμετοχής της απορροφώσας στην απορροφώμενη ανέρχεται σε ποσοστό μεγαλύτερο του 25%.

(γ) Διατήρηση αφορολόγητων κρατήσεων και αποθεματικών. Με το άρθρ. 3 παρ. 4 διατηρούνται αφορολόγητες κρατήσεις και αποθεματικά που έχουν σχηματιστεί στην ημεδαπή, εφόσον μεταφέρονται αυτούσια σε ειδικούς λογαριασμούς της ημεδαπής εταιρίας ή της μόνιμης εγκατάστασης (π.χ. υποκατάστημα) στην Ελλάδα.

(δ) Διατήρηση αναπτυξιακών κινήτρων. Με το άρθρ. 4 παρ. 4 τυχόν αναπτυξιακά κίνητρα που απορρέουν από την ημεδαπή νομοθεσία και των οποίων έχει κάνει χρήση η ημεδαπή μετασχηματιζόμενη εταιρία διατηρούνται και υπέρ της εταιρίας που προκύπτει από το μετασχηματισμό ως καθολικής διαδόχου.

(ε) Απαλλαγή από το φόρο πράξεων μετασχηματισμού. Με το αρθρ. 5 του ν. 2578/98 εφαρμόζεται και στις ρυθμιζόμενες από το νόμο τούτο περιπτώσεις κοινοτικών μετασχηματισμών η απαλλαγή από το φόρο πράξεων του μετασχηματισμού, καθώς και η απαλλαγή από το φόρο μεταβίβασης ακινήτων, που θεσπίζεται με το αρθρ. 3 παρ. 1 του ν.δ. 1297/72.

Επίσης, κατά το ίδιο άρθρ. 5 ν. 2578/98 ως προς τη βεβαίωση και επιβολή φόρου, όπου προκύπτει τέτοια περίπτωση, εφαρμόζονται τα άρθρ. 6 παρ. 2 και 3 του ίδιου ν. δ/τος. Το άρθρ. 6 παρ. 2 παραπέμπει στο άρθρ. 5 του ν.δ. 1297/72.

Το άρθρ. 6 του νόμου ρυθμίζει το ζήτημα της φορολόγησης της υπεραξίας που προκύπτει όχι στο πρόσωπο των μετασχηματιζόμενων εταιρειών, αλλά στο πρόσωπο των εταιρειών τους. Για να προκύπτει τέτοια υπεραξία, πρέπει να συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

(α) Πρέπει ο μετασχηματισμός να έχει μορφή που οδηγεί σε ακύρωση τίτλων συμμετοχής στο κεφάλαιο μετασχηματιζόμενης εταιρείας και αντικατάστασης τους με άλλους. Αυτό συμβαίνει στην περίπτωση της συγχώνευσης ή διάσπασης εταιρείας. Τέτοια υπεραξία προκύπτει επίσης στην περίπτωση της ανταλλαγής τίτλων.

(β) Πρέπει ο εταίρος ο οποίος αντικαθιστά τους τίτλους του κατά τα ανωτέρω να τηρεί λογιστικά βιβλία από τα οποία προκύπτει η αξία κτήσεως (φορολογική αξία) των αρχικών τίτλων και στα οποία θα εγγραφεί ή αξία συμμετοχής που αντιπροσωπεύουν οι αποκωμένοι τίτλοι. Αν δεν τηρούνται λογιστικά βιβλία δεν υπάρχει ευχέρεια να προκύψει υπεραξία, αφού δεν γίνεται αποτίμηση και εμφάνιση της αξίας των τίτλων (αρχικών και νέων), οπότε ορθό είναι να θεωρηθεί ότι δεν τίθεται και ζήτημα φορολόγησης.

(γ) Πρέπει η πραγματική αξία των αποκτώμενων τίτλων να είναι μεγαλύτερη των αρχικών που ακυρώνονται ή ανταλλάσσονται. Η σχετική διαφορά συνιστά και την υπεραξία.

Με το άρθρ. 6 δίνεται η ευχέρεια αποτροπής της φορολόγησης τη προκύπτουσας υπεραξίας, εφόσον ο εταίρος δεν αποτιμήσει τους νέους (αποκτώμενους) τίτλους με την πραγματική τους αξία, αλλά με αξία ίση με την αξία με την οποία είχε αποτιμήσει τους ακυρούμενους ή ανταλλασσόμενους τίτλους (συνήθως δεν πρόκειται για την αξία κτήσεως ή την τυχόν απαξιωμένη εσωτερική τους αξία, αν αυτή είναι μικρότερη της τιμής κτήσεως). Άρα δίνεται η δυνατότητα στον εταίρο να διατηρήσει την προκύπτουσα υπεραξία αφανή και άρα αφορολόγητη. Εάν μαζί με τους νέους τίτλους καταβάλλεται και πρόσθετο χρηματικό ποσό, αυτό φορολογείται ως εισόδημα.

Η προϋπόθεση που θέτει το άρθρ. 6 για αποτίμηση και εμφάνιση των νέων τίτλων όχι με την πραγματική τους αξία, αλλά με άλλη μικρότερη αξία έρχεται σε αντίθεση με τους κανόνες αποτίμησης που θεσπίζει ο Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων και το Λογιστικό Σχέδιο. Επομένως το άρθρ. 6 του ν. 2578/98 πρέπει να θεωρείται ως κατ'εξουσιοδότηση των ανωτέρω διάταξη ως νεότερη και λόγω του κοινοτικού της χαρακτήρα.

Πρόκειται για αλλοδαπούς εταίρους που κατέχουν ημεδαπούς τίτλους παραστατικούς συμμετοχής κεφαλαίου, κατά κανόνα δεν θα προκύπτει φορολογική υποχρέωση, αν αυτοί προέρχονται από χώρες με τις οποίες υπάρχει σύμβαση αποφυγής διπλής φορολογίας. Για του υπόλοιπους αλλοδαπούς εταίρους έχουμε δυσχέρεια εφαρμογής του νόμου, αφού αυτοί δεν τηρούν βιβλία στην Ελλάδα και δεν θα υπάρχει ευχέρεια διατύπωσης των οικείων εγγραφών, στην περίπτωση αυτή θα μπορούσε να ζητηθεί η συνδρομή της αρμόδιας αλλοδαπής αρχής.

Κατά το αρθρ.7 του νόμου, οι χορηγηθείσες φορολογικές απαλλαγές αίρονται αναδρομικά, αν διαπιστωθεί ότι ο μετασχηματισμός αποσκοπούσε αποκλειστικά ή και κύριο λόγο στη φοροδιαφυγή ή τη φορολογική απάτη. Στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου, το γεγονός ότι ο μετασχηματισμός δεν μπορεί να δικαιολογηθεί με βάση λόγους οικονομικής βιωσιμότητας «δύναται να αποτελέσει τεκμήριο» ότι σκοπός ήταν η φοροδιαφυγή ή η φορολογική απάτη. Η διάταξη αυτή εμπνέεται από την αυτονόητη αρχή της απαγόρευσης και καταστρατήγησης της νομοθεσίας, αλλά ενέχει αρκετές ερμηνευτικές δυσχέρειες. Τα όρια ανάμεσα στην καταστρατήγηση της νομοθεσίας και την ελευθερία επιλογής των διαφόρων ευχερειών που παρέχει ο νόμος είναι συνήθως ασαφή. Επιπλέον, η έννοια της οικονομικής βιωσιμότητας χρήζει ακριβέστερου προσδιορισμού, ο οποίος θα επέλθει νομολογιακά. Ο ίδιος ο νόμος αναφέρει ενδεικτικά ως λόγους οικονομικής βιωσιμότητας την αναδιάρθρωση των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων και την ορθολογικότερη οργάνωση των δραστηριοτήτων τους. Οι όροι «φοροδιαφυγή» και «φορολογική απάτη» ως νομικές έννοιες δεν είναι ανεπίδεκτες αμφισβητήσεων. Τέλος, ο νόμος προβλέπει την αναδρομική άρση των φορολογικών ανταλλαγών όχι μόνο όταν η φοροδιαφυγή ή η φορολογική απάτη ήταν ο αποκλειστικός σκοπός του μετασχηματισμού, αλλά ακόμα και όταν ήταν «ένας από τους κύριους στόχους», πράγμα που σημαίνει ότι η ύπαρξη αντικειμενικών λόγων που ανάγονται στην οικονομική βιωσιμότητα δεν αποκλείει την περίπτωση φοροδιαφυγής ή φορολογικής απάτης και την συνακόλουθη άρση φορολογικών απαλλαγών.

NOMOS 3777/2009 ΦΕΚ Α 127/2009

Διασυνοριακές συγχωνεύσεις κεφαλαιουχικών εταιρειών και άλλες διατάξεις.

7.1. Άρθρο 1

Σκοπός και πεδίο εφαρμογής

1. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου αποτελούν εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με τις διατάξεις της Οδηγίας 2005/56/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 26ης Οκτωβρίου 2005 (L310/25.11.2005) σχετικά με τις διασυνοριακές συγχωνεύσεις κεφαλαιουχικών εταιρειών διαφορετικών κρατών-μελών.
2. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται σε κάθε συγχώνευση μίας ή περισσότερων ημεδαπών κεφαλαιουχικών εταιρειών με μία ή περισσότερες κεφαλαιουχικές εταιρείες, οι οποίες έχουν συσταθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία ετέρου κράτους-μέλους και έχουν την καταστατική τους έδρα, την κεντρική τους διοίκηση ή την κύρια εγκατάστασή τους εντός της Κοινότητας (εφεξής: «διασυνοριακή συγχώνευση»), ή όταν η προκύπτουσα από διασυνοριακή συγχώνευση μεταξύ εταιρειών διαφορετικών κρατών-μελών εταιρεία έχει την έδρα της στην ημεδαπή.
3. Οι διατάξεις του παρόντος δεν έχουν εφαρμογή στις διασυνοριακές συγχωνεύσεις στις οποίες μετέχει εταιρεία, η οποία έχει ως αντικείμενο τη συλλογική επένδυση κεφαλαίων που παρέχονται από το κοινό, λειτουργεί βάσει της αρχής της διασποράς των κινδύνων και τα μερίδια της οποίας, εφόσον το ζητήσουν οι κάτοχοι τους, εξαγοράζονται ή εξοφλούνται, άμεσα ή έμμεσα, από τα περιουσιακά στοιχεία της εν λόγω εταιρείας. Οι ενέργειες στις οποίες προβαίνει η εν λόγω εταιρεία, προκειμένου

να διασφαλίσει ότι η χρηματιστηριακή αξία των μεριδίων της, δεν αποκλίνει σημαντικά από την καθαρή αξία του ενεργητικού της, λογίζονται ως ισοδύναμες με εξαγορά ή εξόφληση.

7.2. Άρθρο 2 Ορισμοί

1. Για την εφαρμογή του παρόντος ως «κεφαλαιουχική εταιρεία» (εφεξής: «εταιρεία») νοείται:

α) η ανώνυμη εταιρεία (Α.Ε.), η εταιρεία περιορισμένης ευθύνης (Ε.Π.Ε.), η ετερόρρυθμη κατά μετοχές εταιρεία και η Ευρωπαϊκή Εταιρεία (SE) με έδρα στην Ελλάδα, και

β) η εταιρεία μετοχικού κεφαλαίου που διαθέτει νομική προσωπικότητα, κατέχει χωριστά περιουσιακά στοιχεία, τα οποία είναι και τα μόνα που καλύπτουν τυχόν οφειλές της εταιρείας, και υπόκειται σύμφωνα με την οικεία εθνική νομοθεσία σε όρους εγγύησης, όπως αυτοί που προβλέπονται στην Οδηγία 68/151/ΕΟΚ για την προστασία των συμφερόντων των εταίρων και των τρίτων.

2. Για την εφαρμογή του παρόντος ως «συγχώνευση» νοείται η πράξη με την οποία:

α) μία ή περισσότερες εταιρείες, οι οποίες λύνονται χωρίς να ακολουθήσει εκκαθάριση, μεταβιβάζουν σε άλλη υφιστάμενη εταιρεία (απορροφούσα) το σύνολο της περιουσίας τους (ενεργητικό και παθητικό) έναντι απόδοσης στους εταίρους τους τίτλων ή μεριδίων του εταιρικού κεφαλαίου, εκδιδόμενων από την απορροφούσα εταιρεία και, ενδεχομένως, έναντι καταβολής προς αυτούς χρηματικού ποσού σε μετρητά προς συμψηφισμό των τίτλων που δικαιούνται μη υπερβαίνον το 10% της ονομαστικής αξίας των τίτλων αυτών ή, της λογιστικής τους αξίας σε περίπτωση που οι τίτλοι ή τα μερίδια δεν έχουν ονομαστική αξία ή

β) δύο ή περισσότερες εταιρείες, οι οποίες λύνονται χωρίς να ακολουθήσει εκκαθάριση, μεταβιβάζουν το σύνολο της περιουσίας τους (ενεργητικό και παθητικό), σε εταιρεία, την οποία συνιστούν (νέα εταιρεία), έναντι απόδοσης στους εταίρους τους, τίτλων ή μεριδίων του εταιρικού κεφαλαίου της νέας εταιρείας και, ενδεχομένως, έναντι καταβολής προς αυτούς χρηματικού ποσού σε μετρητά προς συμψηφισμό των τίτλων που δικαιούνται, μη υπερβαίνον το δέκα τοις εκατό (10%) της ονομαστικής αξίας των τίτλων αυτών ή, της λογιστικής τους αξίας σε περίπτωση που οι τίτλοι ή τα μερίδια δεν έχουν ονομαστική αξία ή

γ) μία εταιρεία, η οποία λύεται χωρίς να ακολουθήσει εκκαθάριση, μεταβιβάζει το σύνολο της περιουσίας της (ενεργητικό και παθητικό) στην εταιρεία που κατέχει το σύνολο των τίτλων ή μεριδίων του εταιρικού της κεφαλαίου.

3. Κατά παρέκκλιση από την προηγούμενη παράγραφο 2, οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται και στις διασυννοριακές συγχωνεύσεις που γίνονται με καταβολή συμψηφιστικού ποσού σε μετρητά που υπερβαίνει το δέκα τοις εκατό (10%) της ονομαστικής αξίας ή, ελλείψει ονομαστικής αξίας, της λογιστικής αξίας των τίτλων ή μετοχών που αντιπροσωπεύουν το κεφάλαιο της εταιρείας που προέκυψε από τη διασυννοριακή συγχώνευση, εφόσον αυτό προβλέπεται από τη νομοθεσία ενός τουλάχιστον κράτους-μέλους, στην οποία υπάγεται αλλοδαπή συγχωνευόμενη εταιρεία.

4. Οι αναφερόμενες στις περιπτώσεις α' και β' της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου ημεδαπές κεφαλαιουχικές εταιρείες δύνανται να συγχωνεύονται με οποιουδήποτε εταιρικού τύπου αλλοδαπή κεφαλαιουχική εταιρεία εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας.

7.3. Άρθρο 3 Κοινό σχέδιο διασυννοριακής συγχώνευσης

Τα όργανα διεύθυνσης ή διοίκησης καθεμιάς από τις εταιρείες που συγχωνεύονται καταρτίζουν το κοινό σχέδιο διασυννοριακής συγχώνευσης. Το σχέδιο σύμβασης που συντάσσεται από τα όργανα διοίκησης ημεδαπής συγχωνευόμενης εταιρείας πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα εξής στοιχεία:

α) τον εταιρικό τύπο, την επωνυμία και την καταστατική έδρα των συγχωνευόμενων εταιρειών, καθώς και τα αντίστοιχα στοιχεία για την εταιρεία που προκύπτει από τη διασυννοριακή συγχώνευση·

β) τη σχέση ανταλλαγής των τίτλων ή μεριδίων του εταιρικού κεφαλαίου, καθώς και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, το ύψος του συμψηφιστικού ποσού σε μετρητά·

γ) τους όρους επιμερισμού των τίτλων ή μεριδίων εταιρικού κεφαλαίου της εταιρείας που προκύπτει από τη διασυννοριακή συγχώνευση·

δ) τις πιθανές επιπτώσεις από τη διασυννοριακή συγχώνευση στην απασχόληση των εργαζομένων στις εταιρείες που συγχωνεύονται·

ε) την ημερομηνία από την οποία οι τίτλοι ή τα μερίδια εταιρικού κεφαλαίου παρέχουν δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη, καθώς και κάθε ειδικό όρο σχετικά με το δικαίωμα αυτό·

στ) την ημερομηνία από την οποία οι πράξεις των συγχωνευόμενων εταιρειών θεωρούνται από λογιστική άποψη, ότι γίνονται για λογαριασμό της εταιρείας που προκύπτει από τη διασυννοριακή συγχώνευση·

ζ) τα δικαιώματα που εξασφαλίζονται από την εταιρεία που προκύπτει από τη συγχώνευση στους εταίρους που έχουν ειδικά δικαιώματα ή στους δικαιούχους εκ τίτλων διαφορετικών από τις μετοχές ή τα μέτρα που προτείνονται για αυτούς·

η) τυχόν ειδικά πλεονεκτήματα που παρέχονται στους εμπειρογνώμονες που εξετάζουν το σχέδιο διασυννοριακής συγχώνευσης ή στα μέλη των διοικητικών, διευθυντικών, εποπτικών ή ελεγκτικών οργάνων των εταιρειών που συγχωνεύονται·

θ) το καταστατικό της εταιρείας που προκύπτει από τη διασυννοριακή συγχώνευση·

ι) εφόσον απαιτείται, πληροφορίες για τις διαδικασίες σύμφωνα με τις οποίες καθορίζονται, κατά το άρθρο 14 του παρόντος, οι κανόνες που διέπουν το ρόλο των εργαζομένων στον καθορισμό των δικαιωμάτων συμμετοχής τους στην εταιρεία που προκύπτει από τη διασυννοριακή συγχώνευση·

ια) πληροφορίες σχετικά με την αποτίμηση των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού που μεταβιβάζονται στην εταιρεία που προκύπτει από τη διασυνοριακή συγχώνευση·

ιβ) τις ημερομηνίες των οικονομικών καταστάσεων των εταιρειών που συγχωνεύονται οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν για τον καθορισμό των όρων της διασυνοριακής συγχώνευσης.

7.4. Άρθρο 4 Δημοσιότητα

Το κοινό σχέδιο διασυνοριακής συγχώνευσης, στην οποία συμμετέχει ημεδαπή εταιρεία, καταχωρείται, μετά τον έλεγχο από τη Διεύθυνση Ανωνύμων Εταιρειών και Πίστεως της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης, στο Τμήμα Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ) της Γραμματείας αυτής, τουλάχιστον ένα μήνα πριν από την ημερομηνία σύγκλησης της γενικής συνέλευσης, η οποία θα λάβει την απόφαση συγχώνευσης, σχετική δε ανακοίνωση δημοσιεύεται στο ΦΕΚ ΑΕ - ΕΠΕ και ΓΕΜΗ και περιλαμβάνει τουλάχιστον τα παρακάτω στοιχεία:

α) τον εταιρικό τύπο, την επωνυμία και την καταστατική έδρα των εταιρειών που συγχωνεύονται·

β) το μητρώο στο οποίο έχουν κατατεθεί οι κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 3 της Οδηγίας 68/151/ΕΟΚ πράξεις καθεμιάς από τις εταιρείες που συγχωνεύονται, καθώς και τον αντίστοιχο αριθμό καταχώρισεως·

γ) μνεία, για καθεμιά από τις εταιρείες που συγχωνεύονται, του τρόπου με τον οποίο θα ασκούνται τα δικαιώματα των πιστωτών και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, των μετόχων της μειοψηφίας των εταιρειών που συγχωνεύονται, καθώς και τις διευθύνσεις των εταιρειών στις οποίες μπορούν να ζητηθούν, ανέξοδα, εκτενείς πληροφορίες για τους τρόπους άσκησης των δικαιωμάτων αυτών.

7.5. Άρθρο 5 Έκθεση του οργάνου διοίκησης

1. Το όργανο διοίκησης ημεδαπής συγχωνευόμενης εταιρείας συντάσσει έκθεση που υποβάλλεται στη γενική συνέλευση των εταίρων της, η οποία εξηγεί και αιτιολογεί τις νομικές και οικονομικές πτυχές, καθώς και τις συνέπειες της διασυνοριακής συγχώνευσης για τα μέλη, τους πιστωτές και τους εργαζομένους.

2. Η έκθεση τίθεται στη διάθεση των εταίρων και των εκπροσώπων των εργαζομένων ή, εάν δεν υπάρχουν εκπρόσωποι, των ιδίων των εργαζομένων τουλάχιστον ένα μήνα πριν από την ημερομηνία της γενικής συνελεύσεως, της οποίας γίνεται μνεία στο άρθρο 7. Η παραπάνω έκθεση καταχωρείται στο Τμήμα ΓΕΜΗ της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης.

3. Εφόσον στο όργανο διοίκησης περιέλθει εγκαίρως η γνώμη των εκπροσώπων των εργαζομένων της εταιρείας, σύμφωνα με το π.δ. 240/2006 (ΦΕΚ 252 Α), η εν λόγω γνώμη προσαρτάται στην έκθεση.

7.6. Άρθρο 6 **Έκθεση ανεξαρτήτων εμπειρογνομόνων**

1. Για καθεμιά από τις εταιρείες που συγχωνεύονται συντάσσεται έκθεση ανεξαρτήτων εμπειρογνομόνων, η οποία απευθύνεται προς τους εταίρους και είναι διαθέσιμη τουλάχιστον ένα μήνα πριν από την ημερομηνία σύγκλησης της γενικής συνέλευσης του άρθρου 7. Οι εμπειρογνώμονες αυτοί μπορεί να είναι νομικά ή φυσικά πρόσωπα και ορίζονται από τις εταιρείες που συγχωνεύονται.
2. Αντί των εμπειρογνομόνων που ενεργούν για λογαριασμό καθεμιάς από τις εταιρείες που συγχωνεύονται, ένας ή περισσότεροι ανεξάρτητοι εμπειρογνώμονες, οι οποίοι διορίζονται για το σκοπό αυτόν, κατόπιν κοινής αίτησης των συγχωνευόμενων εταιρειών, από δικαστική ή διοικητική αρχή του κράτους-μέλους η νομοθεσία του οποίου διέπει μία από τις εταιρείες που συγχωνεύονται ή την εταιρεία που προκύπτει από τη διασυννοριακή συγχώνευση, ή οι οποίοι είναι εγκεκριμένοι από τέτοια αρχή, μπορούν να εξετάσουν το κοινό σχέδιο διασυννοριακής συγχώνευσης και να συντάξουν ενιαία γραπτή έκθεση προοριζόμενη για το σύνολο των εταίρων. Αρμόδια διοικητική αρχή για το διορισμό των ανωτέρω ανεξαρτήτων εμπειρογνομόνων στην ημεδαπή είναι η Διεύθυνση Ανωνύμων Εταιρειών και Πίστεως της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης.
3. Η έκθεση των εμπειρογνομόνων περιλαμβάνει τα στοιχεία που προβλέπουν οι διατάξεις του άρθρου 71 του κ.ν. 2190/1920 περί ανωνύμων εταιρειών. Οι εμπειρογνώμονες έχουν το δικαίωμα να ζητούν από καθεμιά από τις εταιρείες που συγχωνεύονται κάθε πληροφορία που θεωρούν αναγκαία για την εκπλήρωση των καθηκόντων τους.
4. Εάν το σύνολο των εταίρων καθεμιάς από τις εταιρείες που συμμετέχουν στη διασυννοριακή συγχώνευση συμφωνεί, δεν απαιτείται η εξέταση του κοινού σχεδίου διασυννοριακής συγχώνευσης και η σύνταξη σχετικής έκθεσης από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες.

7.7. Άρθρο 7 **Έγκριση από τη γενική συνέλευση**

1. Η γενική συνέλευση καθεμιάς από τις εταιρείες που συγχωνεύονται, αφού λάβει γνώση των εκθέσεων που προβλέπονται στα άρθρα 5 και 6, αποφασίζει την έγκριση του κοινού σχεδίου διασυννοριακής συγχώνευσης. Στις ημεδαπές εταιρείες που συγχωνεύονται, για τη λήψη της απόφασης αυτής απαιτείται η αυξημένη για τη συγχώνευση απαρτία και πλειοψηφία της ημεδαπής νομοθεσίας ανά εταιρικό τύπο.
2. Αν υπάρχουν περισσότερες κατηγορίες μετοχών, η απόφαση της γενικής συνέλευσης για τη συγχώνευση τελεί υπό την έγκριση της ή των κατ' ιδίαν κατηγοριών μετόχων, τα δικαιώματα των οποίων θίγονται από τη συγχώνευση, κατά τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 2 του άρθρου 72 του κ.ν. 2190/1920.
3. Αν υπάρχουν δανειστές με ομολογίες μετατρέψιμες σε μετοχές τουλάχιστον σε μία από τις εταιρείες που συγχωνεύονται, η απόφαση για συγχώνευση πρέπει να εγκριθεί και από τους δανειστές αυτούς.

4. Η γενική συνέλευση καθεμιάς από τις εταιρείες που συγχωνεύονται μπορεί να θέσει ως όρο πραγματοποίησης της διασυννοριακής συγχώνευσης την εκ μέρους της ρητή επικύρωση των διατυπώσεων εφαρμογής για τη συμμετοχή των εργαζομένων στην εταιρεία που προκύπτει από τη διασυννοριακή συγχώνευση.

7.8. Άρθρο 8

Προστασία μειοψηφίας και πιστωτών

1. Οι εταίροι ημεδαπής συγχωνευόμενης εταιρείας, οι οποίοι αντιτάχθηκαν στη λήψη της απόφασης για τη διασυννοριακή συγχώνευση δικαιούνται, εντός μηνός από την ημερομηνία που η γενική συνέλευση ενέκρινε τη διασυννοριακή συγχώνευση:

α) Να απαιτήσουν με αγωγή από την ημεδαπή εταιρεία που συμμετέχει σε διασυννοριακή συγχώνευση την εξαγορά των τίτλων ή μεριδίων τους, εφόσον η ημεδαπή εταιρεία είναι απορροφούμενη ή η νέα εταιρεία που προκύπτει από τη διασυννοριακή συγχώνευση έχει την έδρα της σε άλλο κράτος-μέλος, κατ' αναλογία προς το αντίστοιχο δικαίωμα εξόδου που προβλέπεται στη διαδικασία της μεταφοράς της έδρας στην αλλοδαπή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 49α του κ.ν. 2190/1920. Για την εξασφάλιση της καταβολής του τιμήματος εξαγοράς μπορεί να διαταχθούν ασφαλιστικά μέτρα.

β) Να αξιώσουν την καταβολή αποζημίωσης, εφόσον η σχέση ανταλλαγής των τίτλων ή μεριδίων τους με τίτλους ή μερίδια της απορροφούσας έχει ορισθεί αδικαιολόγητα χαμηλά, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 77α του κ.ν. 2190/1920. Η διαδικασία της συγχώνευσης δεν αναστέλλεται. Η ως άνω διαδικασία αποζημίωσης των μειο-ψηφούντων εταίρων ημεδαπής συγχωνευόμενης εταιρείας, λόγω μη δίκαιης σχέσης ανταλλαγής, εφαρμόζεται μόνον εφόσον αντίστοιχη διαδικασία προβλέπεται στις νομοθεσίες των λοιπών εταιρειών που συγχωνεύονται ή εφόσον οι άλλες εταιρείες που συγχωνεύονται, που είναι εγκατεστημένες σε κράτος-μέλος, το οποίο δεν προβλέπει τέτοια διαδικασία, αποδέχονται ρητά, κατά την έγκριση του σχεδίου διασυννοριακής συγχώνευσης, τη δυνατότητα των εταίρων της ημεδαπής συγχωνευόμενης εταιρείας να κάνουν χρήση της εν λόγω διαδικασίας. Η απόφαση που λαμβάνεται κατά τη διαδικασία αυτή είναι δεσμευτική για την εταιρεία που προκύπτει από τη διασυννοριακή συγχώνευση και για όλους τους εταίρους της.

2. Για την προστασία των δικαιωμάτων των πιστωτών ημεδαπής συγχωνευόμενης ανώνυμης εταιρείας ή εταιρείας περιορισμένης ευθύνης, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 70 του κ.ν. 2190/1920 και 54 του ν. 3190/1955 (ΦΕΚ 91 Α'), αντιστοίχως.

7.9. Άρθρο 9

Πιστοποιητικό πριν από τη συγχώνευση

1. Αρμόδια αρχή για τον έλεγχο της νομιμότητας της διασυννοριακής συγχώνευσης κατά το τμήμα της διαδικασίας που αφορά συγχωνευόμενες εταιρείες που υπάγονται στην ημεδαπή νομοθεσία είναι η Διεύθυνση Ανωνύμων Εταιρειών και Πίστεως της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης.

2. Η ανωτέρω αρχή χορηγεί αμελλητί στις εταιρείες που συγχωνεύονται και τις οποίες διέπει η ημεδαπή νομοθεσία πιστοποιητικό με το οποίο βεβαιώνεται η ορθή εκτέλεση των πράξεων και των διατυπώσεων που προηγούνται της συγχώνευσης.

3. Η αρχή της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου μπορεί να εκδώσει το πιστοποιητικό της παραγράφου 2, ακόμη και εάν εκκρεμεί διαδικασία αποζημίωσης των μειωηφούντων εταίρων κατά τα οριζόμενα στην περίπτωση β' της παραγράφου 1 του άρθρου 8 του παρόντος. Στο πιστοποιητικό πρέπει να επισημαίνεται ότι εκκρεμεί αντίστοιχη διαδικασία.

7.10 Άρθρο 10

Έλεγχος της νομιμότητας της διασυνοριακής συγχώνευσης

1. Αρμόδια αρχή για τον έλεγχο της νομιμότητας και την έγκριση της διασυνοριακής συγχώνευσης κατά το τμήμα της διαδικασίας που αφορά την ολοκλήρωση της διασυνοριακής συγχώνευσης και, κατά περίπτωση, τη σύσταση της νέας εταιρείας που προκύπτει από τη διασυνοριακή συγχώνευση είναι η Διεύθυνση Ανωνύμων Εταιρειών και Πίστεως της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης. Η ως άνω αρχή ελέγχει, ιδίως, εάν οι εταιρείες που συγχωνεύονται ενέκριναν το κοινό σχέδιο διασυνοριακής συγχώνευσης υπό τους ίδιους όρους, και, ανάλογα με την περίπτωση, εάν οι τρόποι συμμετοχής των εργαζομένων καθορίστηκαν σύμφωνα με το άρθρο 14.

2. Για το σκοπό αυτόν, καθεμιά από τις μη ημεδαπές εταιρείες που συγχωνεύονται, υποβάλλει, στην αρχή που προβλέπει η παράγραφος 1, το πριν από τη συγχώνευση πιστοποιητικό, εντός έξι μηνών από την ημερομηνία εκδόσεως του από την αρμόδια σύμφωνα με τις οικείες νομοθεσίες των ενδιαφερόμενων κρατών - μελών αρχή, καθώς και το κοινό σχέδιο διασυνοριακής συγχώνευσης που έχει εγκριθεί από τη γενική συνέλευση κατά το άρθρο 7.

7.11. Άρθρο 11

Ολοκλήρωση και έναρξη αποτελεσμάτων της διασυνοριακής συγχώνευσης

1. Η σύμβαση διασυνοριακής συγχώνευσης καταρτίζεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο, στο οποίο προσαρτάται υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 (ΦΕΚ 75 Α'), ότι δεν προβλήθηκαν αντιρρήσεις από τους πιστωτές ή ότι οι τυχόν προβληθείσες επιλύθηκαν, εφόσον η απορροφούσα εταιρεία ή η προκύπτουσα από τη διασυνοριακή συγχώνευση εταιρεία έχει έδρα στην ημεδαπή.

2. Η διασυνοριακή συγχώνευση ολοκληρώνεται με την καταχώριση της εγκριτικής πράξης του Υπουργού Ανάπτυξης, η οποία έχει συστατικό χαρακτήρα, στο Τμήμα ΓΕΜΗ που τηρείται στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης και σχετική ανακοίνωση δημοσιεύεται από τη Διεύθυνση Ανωνύμων Εταιρειών και Πίστεως της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης στο τεύχος ΑΕ - ΕΠΕ και ΓΕΜΗ της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως.

Η ανωτέρω Διεύθυνση μετά την καταχώριση στο ΓΕΜΗ της εγκριτικής πράξης του Υπουργού Ανάπτυξης ενημερώνει, χωρίς καθυστέρηση, τα σχετικά μητρώα των κρατών-μελών στη νομοθεσία των οποίων υπάγονται οι άλλες εταιρείες που

συγχωνεύονται. Η ενδεχόμενη διαγραφή της παλαιάς καταχώρισης ισχύει μετά την παραλαβή της σχετικής κοινοποίησης και όχι πριν.

3. Όταν η έγκριση της διασυννοριακής συγχώνευσης γίνεται από την αρμόδια αρχή άλλου κράτους-μέλους, η διαγραφή της ημεδαπής απορροφούμενης εταιρείας από το ΓΕΜΗ γίνεται από τη Διεύθυνση Ανωνύμων Εταιρειών και Πίστεως της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης αμέσως μετά την κοινοποίηση της καταχώρισης της εγκριτικής απόφασης της διασυννοριακής συγχώνευσης.

7.12 Άρθρο 12

Αποτελέσματα της διασυννοριακής συγχώνευσης

Από την ημερομηνία καταχώρισης της εγκριτικής απόφασης του Υπουργείου Ανάπτυξης στο Τμήμα ΓΕΜΗ του άρθρου 11 του παρόντος νόμου, η διασυννοριακή συγχώνευση παράγει τα εξής αποτελέσματα:

1. Για συγχώνευση που πραγματοποιείται σύμφωνα με τα στοιχεία α' και γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του παρόντος:

- α) το σύνολο του ενεργητικού και παθητικού της απορροφούμενης εταιρείας μεταβιβάζεται στην απορροφούσα εταιρεία·
- β) οι εταίροι της απορροφούμενης εταιρείας γίνονται εταίροι της απορροφούσας εταιρείας
- γ) η απορροφούμενη εταιρεία παύει να υφίσταται.

2. Για συγχώνευση που πραγματοποιείται σύμφωνα με το στοιχείο β' της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του παρόντος:

- α) το σύνολο του ενεργητικού και παθητικού των συγχωνευόμενων εταιρειών μεταβιβάζεται στη νέα εταιρεία.
- β) οι εταίροι των συγχωνευόμενων εταιρειών γίνονται εταίροι της νέας εταιρείας.
- γ) οι εταιρείες που συγχωνεύονται παύουν να υφίστανται.

3. Εάν, σε περίπτωση διασυννοριακής συγχώνευσης εταιρειών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου, απαιτούνται από την ελληνική νομοθεσία ιδιαίτερες διατυπώσεις, προκειμένου η μεταβίβαση ορισμένων περιουσιακών στοιχείων, δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που εισφέρουν οι εταιρείες που συγχωνεύονται, να μπορεί να αντιταχθεί έναντι τρίτων, οι διατυπώσεις αυτές τηρούνται από την εταιρεία που προκύπτει από τη διασυννοριακή συγχώνευση.

4. Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συγχωνευόμενων εταιρειών που απορρέουν από συμβάσεις εργασίας ή από σχέσεις εργασίας, τα οποία υφίστανται κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της διασυννοριακής συγχώνευσης, μεταφέρονται, στην εταιρεία που προκύπτει από τη διασυννοριακή συγχώνευση, από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της διασυννοριακής συγχώνευσης.

5. Δεν ανταλλάσσονται μετοχές της απορροφούσας εταιρείας έναντι μετοχών της απορροφούμενης εταιρείας τις οποίες κατέχει:

- α) είτε η ίδια η απορροφούσα εταιρεία ή πρόσωπο που ενεργεί εξ ιδίου ονόματος αλλά για λογαριασμό της εταιρείας.
- β) είτε η απορροφούμενη εταιρεία ή πρόσωπο που ενεργεί εξ ιδίου ονόματος αλλά για λογαριασμό της εταιρείας.

7.13. Άρθρο 13

Απορρόφηση εταιρείας από άλλη που κατέχει το 100% των τίτλων της

Οσάκις η διασυννοριακή συγχώνευση με απορρόφηση πραγματοποιείται από εταιρεία, η οποία κατέχει το σύνολο των τίτλων ή μεριδίων, οι οποίοι παρέχουν δικαίωμα ψήφου στη γενική συνέλευση της ή των απορροφούμενων εταιρειών:

- α) δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις των στοιχείων β', γ' και ε' του άρθρου 3, του άρθρου 6 και του στοιχείου β' της παραγράφου 1 του άρθρου 12 του παρόντος νόμου, και
- β) δεν εφαρμόζεται η παράγραφος 1 του άρθρου 7 ως προς την ή τις απορροφούμενες εταιρείες.

7.14. Άρθρο 14

Συμμετοχή των εργαζομένων στα όργανα της διοίκησης

1. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, η προκύπτουσα από διασυννοριακή συγχώνευση εταιρεία με έδρα στην ημεδαπή υπόκειται στους ισχύοντες στην ημεδαπή κανόνες, όσον αφορά τη συμμετοχή των εργαζομένων στη διοίκηση της εταιρείας.

2. Οι ανωτέρω κανόνες δεν έχουν εφαρμογή στις περιπτώσεις:

- όταν τουλάχιστον μία από τις εταιρείες που συγχωνεύονται έχει, κατά το εξάμηνο που προηγείται της δημοσίευσης του σχεδίου διασυννοριακής συγχώνευσης όπως προβλέπει το άρθρο 4, μέσο αριθμό εργαζομένων άνω των πεντακοσίων (500) και λειτουργεί με κανόνες συμμετοχής των εργαζομένων, κατά την έννοια του στοιχείου ια' του άρθρου 2 του π.δ. 91/2006 (ΦΕΚ 92 Α'),
- ή εφόσον η ημεδαπή νομοθεσία,

α) δεν προβλέπει τουλάχιστον το ίδιο επίπεδο συμμετοχής των εργαζομένων, όπως ισχύει στις οικείες εταιρείες που συγχωνεύονται, το οποίο εκφράζεται με την αναλογία των εκπροσώπων των εργαζομένων μεταξύ των μελών του διοικητικού ή εποπτικού οργάνου ή των οικείων επιτροπών τους ή της ομάδας που διευθύνει τις παραγωγικές μονάδες της επιχείρησης, εφόσον προβλέπεται η εν λόγω εκπροσώπηση, ή

β) δεν προβλέπει ότι οι εργαζόμενοι στις εγκαταστάσεις της εταιρείας που προκύπτει από τη διασυννοριακή συγχώνευση, οι οποίες βρίσκονται σε άλλα κράτη-μέλη, μπορούν να ασκούν τα ίδια δικαιώματα συμμετοχής με αυτά που απολαμβάνουν οι εργαζόμενοι που απασχολούνται στην ημεδαπή.

3. Στην περίπτωση της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, η συμμετοχή των εργαζομένων στην εταιρεία που προκύπτει από τη διασυννοριακή συγχώνευση, καθώς και ο ρόλος τους κατά τον καθορισμό των αντίστοιχων δικαιωμάτων ρυθμίζονται, με την επιφύλαξη των παραγράφων 4 έως 6 του παρόντος άρθρου, κατ' αναλογία:

α) σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 12 του Κανονισμού 2157/2001, του άρθρου 25 του ν. 3412/2005 (ΦΕΚ 276 Α'), καθώς και των εξής διατάξεων του π.δ. 91/2006:

- αα) άρθρο 3 παράγραφοι 1, 2 και 3, άρθρο 3 παράγραφος 4 πρώτο εδάφιο πρώτη περίπτωση και άρθρο 3 παράγραφος 4 δεύτερο εδάφιο, καθώς και άρθρο 3 παράγραφοι 5 και 7·
- αβ) άρθρο 4 παράγραφος 1, άρθρο 4 παράγραφος 2 στοιχεία α', ζ' και η', καθώς και άρθρο 4 παράγραφος 3·
- αγ) άρθρο 5·
- αδ) άρθρο 6·
- αε) άρθρο 7 παράγραφος 1, άρθρο 7 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο·
- αστ) άρθρα 8,10 και 11 παράγραφοι 1 και 3·
- αζ) τμήμα 3 του παραρτήματος, στοιχεία β', γ', δ' και

β) σύμφωνα με τις εξής διατάξεις της Οδηγίας 2001/86/EK:

άρθρο 7 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο στοιχείο β' της Οδηγίας 2001/86/EK.

Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου και για την εφαρμογή των διατάξεων αναφοράς που περιλαμβάνονται στο τμήμα 3 στοιχείο β' του παραρτήματος του π.δ. 91/2006, τα ποσοστά αυξάνονται από 25% σε 33%.

4. Σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου:

α) παρέχεται στα σχετικά όργανα των συγχωνευόμενων εταιρειών το δικαίωμα να επιλέξουν, χωρίς καμία προηγούμενη διαπραγμάτευση, να υπαχθούν απευθείας στις διατάξεις αναφοράς σχετικά με τη συμμετοχή που προβλέπονται στο στοιχείο αζ' του άρθρου 3 και να συμμορφωθούν προς αυτούς τους κανόνες από την ημερομηνία της καταχώρισης·

β) παρέχεται στην ειδική διαπραγματευτική ομάδα το δικαίωμα να αποφασίσει, με πλειοψηφία των δύο τρίτων των μελών που εκπροσωπούν τουλάχιστον τα δύο τρίτα των εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένων των ψήφων των μελών που εκπροσωπούν εργαζόμενους σε τουλάχιστον δύο διαφορετικά κράτη-μέλη, να μην αρχίσει διαπραγματεύσεις ή να τερματίσει διαπραγματεύσεις που έχουν ήδη αρχίσει και να βασιστεί στους κανόνες συμμετοχής που ισχύουν στην ημεδαπή.

5. Όταν τουλάχιστον μία από τις εταιρείες που συγχωνεύονται λειτουργεί υπό καθεστώς συμμετοχής των εργαζομένων και η εταιρεία που προκύπτει από τη διασυννοριακή συγχώνευση διέπεται από τέτοιο καθεστώς σύμφωνα με τους κανόνες της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, η εταιρεία αυτή λαμβάνει υποχρεωτικά νομική μορφή που επιτρέπει την άσκηση των δικαιωμάτων συμμετοχής.

6. Εφόσον η εταιρεία που προκύπτει από τη διασυννοριακή συγχώνευση λειτουργεί υπό καθεστώς συμμετοχής των εργαζομένων, υποχρεούται να λαμβάνει μέτρα προκειμένου να διασφαλίσει, για τρία έτη από την έναρξη ισχύος της διασυννοριακής συγχώνευσης, την προστασία των δικαιωμάτων συμμετοχής των εργαζομένων στην περίπτωση μεταγενέστερων εγχώριων συγχωνεύσεων, εφαρμόζοντας κατ' αναλογία τους κανόνες του παρόντος άρθρου.

7. Οι εταιρείες που είναι εγκατεστημένες στην Ελλάδα και εμπίπτουν στις διατάξεις του παρόντος νόμου υποχρεούνται να γνωστοποιήσουν εγγράφως τον αριθμό των απασχολούμενων και τον αριθμό των εκπροσώπων των εργαζομένων, σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, στις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου

Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας (Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας-Τμήμα Κοινωνικής Επιθεώρησης) εντός τριμήνου από της εφαρμογής του. Για τις εταιρείες εκείνες που θα συγχωνευτούν μετά τη δημοσίευση του παρόντος, η τρίμηνη προθεσμία αρχίζει από την ολοκλήρωση των διαδικασιών της συγχώνευσης, όπως αυτή ορίζεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 11 του παρόντος νόμου.

7.15. Άρθρο 15 Ακυρότητα της συγχώνευσης

Δεν μπορεί να κηρυχθεί άκυρη διασυννοριακή συγχώνευση που έχει αρχίσει να παράγει αποτελέσματα σύμφωνα με το άρθρο 11.

7.16. Άρθρο 16

1. Για τα θέματα που δεν ρυθμίζονται από τον παρόντα νόμο εφαρμόζονται συμπληρωματικά και αναλογικά οι διατάξεις για τη συγχώνευση των ΑΕ και των ΕΠΕ του κ.ν. 2190/1920 και του ν. 3190/1955 αντιστοίχως, καθώς και οι διατάξεις του ν. 3412/2005 και του π.δ. 91/2006 περί Ευρωπαϊκής Εταιρείας και του ρόλου των εργαζομένων σε αυτή.

2. Μέχρι την έναρξη ισχύος του ΓΕΜΗ, οι προβλεπόμενες από τον παρόντα νόμο καταχωρίσεις σε αυτό θα γίνονται στο Μητρώο Αωνόμων Εταιρειών της Διεύθυνσης Αωνόμων Εταιρειών της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου.

3. Ο παρών νόμος δεν θίγει τις διατάξεις του ν. 3601/2007 (ΦΕΚ 178 Α΄) σχετικά με την «ανάληψη και άσκηση δραστηριοτήτων από τα πιστωτικά ιδρύματα, επάρκεια ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και λοιπές διατάξεις», όπως εκάστοτε ισχύει.

7.17. Άρθρο 17 Ισχύς διατάξεων

Οι διατάξεις του παρόντος νόμου ισχύουν για διασυννοριακές συγχωνεύσεις, των οποίων το κοινό σχέδιο διασυννοριακής συγχώνευσης καταχωρείται στο Τμήμα ΓΕΜΗ που τηρείται στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης, δύο μήνες μετά από τη δημοσίευση του νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

7.18. Τα Κυριότερα σημεία του νόμου 3777/2009

1. Σε ότι αφορά στις διασυννοριακές συγχωνεύσεις ημεδαπών κεφαλαιουχικών εταιριών και αντίστοιχων εταιριών άλλων χωρών της Ε.Ε, σύμφωνα και με την Οδηγία, θεσμοθετούνται δύο κύριες μορφές διασυννοριακής συγχώνευσης, η συγχώνευση με απορρόφηση και η συγχώνευση με σύσταση νέας εταιρίας, καθώς και η απλοποιημένη περίπτωση της απορρόφησης από εταιρία που κατέχει το σύνολο των τίτλων-μεριδίων της απορροφούμενης.
2. Επίσης καθιερώνεται η δυνατότητα διασυννοριακής συγχώνευσης κεφαλαιουχικών εταιριών διαφορετικού τύπου (για παράδειγμα, ελληνικής ανώνυμης εταιρίας με γερμανική εταιρία περιορισμένης ευθύνης), προκειμένου να καλυφθεί το κενό που υπήρχε στη νομοθεσία.

3. Ορίζεται η διαδικασία της διασυνοριακής συγχώνευσης και η ενημέρωση των ενδιαφερομένων. Έτσι προβλέπεται η κατάρτιση (α) κοινού σχεδίου διασυνοριακής συγχώνευσης από τις διοικήσεις των εταιρειών, (β) έκθεσης για τη συγχώνευση από το όργανο διοίκησης της κάθε εταιρείας χωριστά, και (γ) έκθεσης από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες, η οποία συντάσσεται σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται στο νόμο περί Ανωνύμων Εταιρειών 2190/1920.
4. Περιλαμβάνονται μέτρα για την προστασία της μειοψηφίας των εταίρων, σε περίπτωση που αυτοί δεν συμφωνούν με την απόφαση της γενικής συνέλευσης να εγκρίνουν το κοινό σχέδιο διασυνοριακής συγχώνευσης. Αντιστοίχως, μέτρα προβλέπονται και για την προστασία των δικαιωμάτων των πιστωτών τα οποία όμως δεν κρίνονται ικανοποιητικά.
5. Διασφαλίζεται σε σημαντικό βαθμό η νομιμότητα της διαδικασίας που προηγείται της διασυνοριακής συγχώνευσης, αφού η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Ανάπτυξης χορηγεί σχετικό πιστοποιητικό, το οποίο βεβαιώνει την ορθή εκτέλεση των πράξεων και διατυπώσεων που προηγούνται της συγχώνευσης.
6. Στην περίπτωση που η προκύπτουσα εταιρία έχει έδρα στην Ελλάδα, η συγχώνευση καταχωρείται στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο, χωρίς δυνατότητα ακύρωσης αυτής, εφόσον η νέα εταιρία έχει αρχίσει να παράγει αποτελέσματα. Έτσι, θα υπάρχει μεγαλύτερη ασφάλεια για όσους θα συναλλάσσονται με την προκύπτουσα εταιρία.
7. Λαμβάνονται μέτρα για να προστατευθούν τα δικαιώματα των εργαζομένων, στην περίπτωση που αυτοί μετέχουν στη διοίκηση της εταιρίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8ο

Η Λογιστική και φορολογική διαδικασία της συγχώνευσης με απορρόφηση Ανώνυμης Εταιρίας από Ανώνυμη Εταιρία βάσει των διατάξεων του Ν. 2190/1920, του Ν. 2166/1993 και του Ν.Δ. 1297/1972

8.1. Προϋποθέσεις για την συγχώνευση με απορρόφηση Α.Ε. από Α.Ε.

Οι προϋποθέσεις για την συγχώνευση με απορρόφηση Α.Ε. από Α.Ε., στηριζόμενοι στις διατάξεις του Ν. 2190/1920, του Ν. 2166/1993 και του Ν.Δ. 1297/1972.

Οι προϋποθέσεις για να γίνει ο άνω μετασχηματισμός με τους φορολογικούς νόμους: Ν.Δ. 1297/1972 και Ν. 2166/1993 είναι:

Προϋποθέσεις	Ν.Δ. 1297/1972 ⁽¹⁾	Ν. 2166/1993
Ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο μετά το μετασχηματισμό της απορροφώσας (ισχύει από 1.1.2002). Εάν πρόκειται για Ε.Π.Ε. το ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο είναι ευρώ 146.735,00 (άρθρο 11, παρ. 1, περ. α, Ν. 2948/2001).	300.000,00 € ⁽²⁾	300.000,00 € ⁽²⁾
Η φορολογική νομοθεσία (Ν.Δ. 1297/1972 και Ν. 2166/1993) αναφέρει ότι δεν πρέπει το κύριο αντικείμενο εργασιών των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων να είναι η κατασκευή ή εκμετάλλευση πάσης φύσεως ακινήτων πλην των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων. Με το άρθρο 4 του Ν. 3220/2004 καθίσταται πλέον εφικτή η απορρόφηση με τις ευεργετικές διατάξεις του Ν.Δ. 1297/1972 και του Ν. 2166/1993 ανώνυμης εταιρείας της οποίας το αντικείμενο εργασιών δεν είναι η κατασκευή ή εκμετάλλευση ακινήτων από άλλη ανώνυμη εταιρεία της οποίας το αντικείμενο εργασιών είναι η κατασκευή ή εκμετάλλευση ακινήτων (Υπ. Οικονομικών 1020496/πολ. 1022/2004).	Ισχύει	Ισχύει
Κατάρτιση ενός τουλάχιστον ισολογισμού ο οποίος δεν μπορεί να είναι ταυτόχρονα και ισολογισμός μετασχηματισμού	Δεν ισχύει για το Ν.Δ. 1297/1972	Ισχύει για το Ν. 2166/1993

(1)

Ισχύς Ν.Δ. 1297/1972

Η ισχύς των διατάξεων του Ν.Δ. 1297/1972 παρατείνεται μέχρι 31.12.2008 (άρθρο 25, παρ. 2, Ν. 3427/2005).

(2)

Ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο από 1.1.2002

Το μετοχικό κεφάλαιο της ανώνυμης εταιρείας δεν μπορεί να είναι μικρότερο των τριακοσίων χιλιάδων (300.000,00) ευρώ στις ακόλουθες περιπτώσεις (κοινή απόφαση Υπουργών Οικονομικών και Ανάπτυξης 1038678/πολ. 1106/2001):

- Όταν προέρχεται από μετατροπή ή συγχώνευση επιχειρήσεων κατ'εφαρμογή των διατάξεων του Ν.Δ. 1297/1972.
- Όταν απορροφά κλάδο ή τμήμα άλλης επιχείρησης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του Ν.Δ. 1297/1972.
- Των επωφελούμενων από τη διάσπαση ανώνυμων εταιρειών, εφόσον η διάσπαση γίνεται με τις διατάξεις του Π.Δ. 498/1987 και του Ν.Δ. 1297/1972.
- Όταν προέρχεται από το μετασχηματισμό επιχειρήσεων σύμφωνα με τις διατάξεις των περ. α έως στ της παρ. 1, του άρθρου 1, του Ν. 2166/1993.

Ως παράδειγμα θα χρησιμοποιήσουμε τις ανώνυμες εταιρίες Α και Β, οι οποίες αποφάσισαν να μετασχηματισθούν. Συγκεκριμένα η Α (απορροφώσα) θα απορροφήσει τη Β (απορροφούμενη).

Την 31.12.2001 οι ανώνυμες εταιρείες Α και Β συντάξαν σε ευρώ τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της χρήσεως 2001. Ακολούθως την 31.3.2002 συντάξαν σε ευρώ τις παρακάτω οικονομικές καταστάσεις μετασχηματισμού:

Α			Β		
Ενεργητικό	Ισολογισμός 31.3.2002	Παθητικό	Ενεργητικό	Ισολογισμός 31.3.2002	Παθητικό
Πάγια:		Μετ. Κεφάλαιο	Πάγια:		Μετ. Κεφάλαιο
Αξία κτήσεως	140.000	Αποθεματικά	Αξία κτήσεως	10.000	Αποθεματικά
Αποσβέσεις	(90.000)		Αποσβέσεις	(8.000)	Κέρδος 1.1-3.3.2002
		250.000			
Αν. Υπόλοιπο	50.000	Υποχρεώσεις	Αν. Υπόλοιπο	2.000	Υποχρεώσεις
Αποθέματα	105.000		Αποθέματα	12.000	
Απαιτήσεις	125.000		Απαιτήσεις	26.000	
Διαθέσιμα	90.000		Διαθέσιμα	90.000	
	370.000	370.000		130.000	130.000

Το μετοχικό κεφάλαιο διαιρείται σε 220.000 μετοχές x 1 €/μετοχή 220.000 €

Το μετοχικό κεφάλαιο διαιρείται σε 100.000 μετοχές x 1 €/μετοχή 100.000 €

8.2. Λογιστική και φορολογική διαδικασία συγχώνευσης με απορρόφηση βάσει των διατάξεων: α) του Ν. 2190/1920 και β) των φορολογικών νόμων: Ν. 2166/1993 και Ν.Α. 1297/1972;

I. Η συγχώνευση γίνεται βάσει των διατάξεων των νόμων 2190/1920 και 2166/1993

1. Εκτίμηση περιουσιακών στοιχείων

Ο άνω ισολογισμός της Β (απορροφούμενης) είναι **οριστικός** και έχει συνταχθεί για τις ανάγκες της μετατροπής και τα στοιχεία αυτού, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας μετασχηματισμού, δηλαδή κατά τη χρονική στιγμή που η εγκριτική απόφαση του Υπουργού Εμπορίου (ή του Νομάρχη) καταχωρηθεί στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών, θα μεταφερθούν αυτούσια στα λογιστικά βιβλία της Α.

Εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της Β δεν γίνεται. Απλώς, πραγματοποιείται επιβεβαίωση της λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων της Β είτε από Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές είτε από την επιτροπή του άρθρου 9 του Ν. 2190/1920 είτε από φοροτεχνικά όργανα.

Ο άνω **οριστικός** ισολογισμός μετασχηματισμού χρησίμευσε για την επιβεβαίωση της λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων της Β (απορροφούμενης) από τους Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές και έχει ως εξής:

B Ισολογισμός Μετασηματισμού 31.3.2002				B Προσωρινός Ισολογισμός 31.3.2002					
Ενεργητικό		Παθητικό		Ενεργητικό			Παθητικό		
Λογαριασμοί	Αξία βιβλίων	Λογαριασμοί	Αξία βιβλίων	Λογαριασμοί	Αξία βιβλίων	Εκτίμηση Επιτροπής άρθρου 9	Λογαριασμοί	Αξία βιβλίων	Εκτίμηση Επιτροπής άρθρου 9
Πάγια	10.000	Κεφάλαιο	100.000	Πάγια	10.000		Κεφάλαιο	100.000	100.000
Αποσβέσεις	(8.000)	Αποθεματικά	5.000	Αποσβέσεις	(8.000)		Αποθεματικά	5.000	5.000
	2.000				2.000	6.000			
Αποθέματα	12.000	Κέρδος 1.1 – 31.3.2002	4.000	Αποθέματα	12.000	12.000	Κέρδος 1.1 – 31.3.2002	4.000	4.000
				Πρόβλεψη υποτίμησης		(1.000)	Διαφορά εκτίμησης		1.000
Απαιτήσεις	26.000			Απαιτήσεις	26.000	26.000		109.000	110.000
				Πρόβλεψη επισφάλειας		(1.000)	Πρόβλεψη προσωπικού		1.000
Διαθέσιμα	90.000	Υποχρεώσεις	21.000	Διαθέσιμα	90.000	90.000	Υποχρεώσεις	21.000	21.000
Σύνολο	130.000	Σύνολο	130.000	Σύνολο	130.000	132.000	Σύνολο	130.000	132.000

2. Εγγραφές προσαρμογής της αξίας των περιουσιακών στοιχείων της απορροφούμενης Β

Επειδή από τους Ορκωτούς Ελεγκτές (ή τους φοροτεχνικούς ή τους εμπειρογνώμονες του άρθρου 9 Ν. 2190/1920) δεν γίνεται εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της απορροφούμενης Β αλλά επιβεβαίωση της λογιστικής αξίας των ίδιων περιουσιακών στοιχείων, δεν καταχωρούνται στα λογιστικά βιβλία της απορροφούμενης Β εγγραφές προσαρμογής.

3. Εγγραφή καταχώρησης υπεραξίας προκύπτουσα από την εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της απορροφούμενης Β.

Επειδή από τους Ορκωτούς Ελεγκτές (ή τους φοροτεχνικούς ή τους εμπειρογνώμονες της επιτροπής του άρθρου 9 του Ν. 2190/1920) γίνεται επιβεβαίωση της λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων της απορροφούμενης Β δεν προκύπτει υπεραξία εκτίμησης περιουσιακών στοιχείων.

Την 31.7.2002 εκδόθηκε η εγκριτική απόφαση του Υπουργού Εμπορίου (ή του Νομάρχη) η οποία καταχωρήθηκε αυθημερόν στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών.

- Όλες οι πράξεις της Β μετά την ημερομηνία μετασηματισμού (31.3.2002) και μέχρι τη χρονική στιγμή που εγκρίνεται ο μετασηματισμός (31.7.2002) γίνονται για λογαριασμό της Α.
- Δεν πραγματοποιείται απογραφή από την Β στις 31.7.2002
- Δεν συντάσσεται από τη Β ισολογισμός την 31.7.2002.

Υποθέτουμε ότι η απορροφώσα Α συντάσσει την 31.7.2002 πριν την απορρόφηση το παρακάτω ισολογισμό. (Σημειώνεται ότι την 31.7.2002 δεν απαιτείται η σύνταξη του παρακάτω ισολογισμού από την Α. Τούτο γίνεται για λόγους καλύτερης κατανόησης της λογιστικής της απορρόφησης).

Α		
Ενεργητικό	Ισολογισμός 31.7.2002	Παθητικό
Πάγια:		Μετ. Κεφάλαιο 220.000
Αξία κτήσεως	140.000	Αποθεματικά 30.000
Αποσβέσεις	(92.000)	

Αναπόσβεστο υπόλοιπο	48.000	
Αποθέματα	115.000	
Απαιτήσεις	135.000	
Διαθέσιμα	102.000	Υποχρεώσεις 150.000
	-----	-----
	400.000	400.000
	=====	=====

Εγγραφές κλεισίματος στα λογιστικά βιβλία της απορροφούμενης Β

-----31.7.2002-----

Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση
Ισολογισμός κλεισίματος	138.000	
εις Πάγια		10.000
εις Αποθέματα		12.000
εις Απαιτήσεις		26.000
εις Διαθέσιμα		90.000

Αιτιολογία: Κλείσιμο χρήσεως 1.1.02-31.3.02

-----31.7.2002-----

Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση
Αποσβεσθέντα πάγια	8.000	
Υποχρεώσεις εις Ισολογισμό κλεισίματος	21.000	
		29.000

Αιτιολογία: Κλείσιμο χρήσεως 1.1.02-31.3.02

-----31.7.2002-----

Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση
Μετοχικό Κεφάλαιο	100.000	
Αποθεματικά	5.000	
Κέρδος 1.1-31.3.2002	4.000	
εις Ισολογισμό κλεισίματος		9.000
εις Μετόχους (λογ/σμός 53)		100.000

Αιτιολογία: Καθαρή θέση 31.3.02 απορροφούμενης «Β» Α.Ε.

-----31.7.2002-----

Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση
Μέτοχοι εις Ισολογισμό κλεισίματος	100.000	100.000

Αιτιολογία: Παράδοση 100.000 μετοχών της απορροφώσας ανώνυμης εταιρείας «Α» ονομαστικής αξίας 1 €/μετοχή στους μετόχους της απορροφούμενης Β.

Εγγραφές στα λογιστικά βιβλία της ανώνυμης εταιρείας Α (απορροφώσα):

-----1.8.2002-----

Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση
Πάγια	10.000	
Αποθέματα	12.000	
Απαιτήσεις	26.000	
Διαθέσιμα	90.000	
εις Ισολογισμό ανοίγματος		138.000

Αιτιολογία: Απογραφή ενάρξεως 1.4.2002 της απορροφούμενης Β

-----1.8.2002-----

Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση
Ισολογισμός ανοίγματος εις Μετοχικό κεφάλαιο	138.000	100.000
εις Αποθεματικά		5.000
εις Κέρδη εις νέον		4.000
εις Αποσβέσεις		8.000
εις Υποχρεώσεις		21.000

Αιτιολογία: Απογραφή ενάρξεως 1.4.2002 της απορροφούμενης Β

Ενημέρωση βιβλίου απογραφών ανώνυμης εταιρείας

Όταν δεν υπάρχουν πάγια περιουσιακά στοιχεία ή αποθέματα αντί της σύνταξης απογραφής έναρξης, καταχωρούνται αναλυτικά τα λοιπά στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού στην εγγραφή ανοίγματος των βιβλίων (άρθρο 27, παρ. 2, ΚΒΣ)

Μεταφορά οικονομικών πράξεων του χρονικού διαστήματος 1.4.2002 – 31.7.2002

Έστω ότι η απορροφούμενη ανώνυμη εταιρεία Β συνέταξε στις 31.7.2002 το παρακάτω ισοζύγιο κινήσεως του χρονικού διαστήματος 1.4.2002-31.7.2002 (για λόγους απλοποίησης παραθέτουμε μόνο πρωτοβάθμιους λογαριασμούς).

Ισοζύγιο κινήσεως 1.4.2002 – 31.7.2002

Ποσά		
Λογαριασμοί	Χρεώσεις	Πιστώσεις
14 Επιπλα – Σκεύη	500	
20 Εμπορεύματα	1.500	
30 Πελάτες	1.700	
33 Χρεώστες	300	
38 Διαθέσιμα	1.000	
50 Προμηθευτές		950
53 Πιστωτές		50
60 Αμοιβές προσωπικού	800	
64 Διάφορα έξοδα	200	
70 Πωλήσεις εμπορευμάτων		5.000
Σύνολα	<u>6.000</u>	<u>6.000</u>

Την 1.8.2002 η ανώνυμη εταιρεία Α (απορροφώσα) πρέπει να καταχωρήσει στα λογιστικά βιβλία την παρακάτω λογιστική εγγραφή:

Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση
14 Επιπλα – Σκεύη	500	
20 Εμπορεύματα	1.500	
30 Πελάτες	1.700	
33 Χρεώστες	300	
38 Διαθέσιμα	1.000	
60 Αμοιβές προσωπικού	800	
64 Διάφορα έξοδα	200	
εις 50 Προμηθευτές		950
εις 53 Πιστωτές		50
εις 70 Πωλήσεις εμπορευμάτων		5.000

Αιτιολογία: Κίνηση λογαριασμών 1.4.2002-31.7.2002 της απορροφούμενης Β

Ισολογισμός της Α 1.8.2002 μετά την απορρόφηση της Β βάσει των διατάξεων του Ν. 2166/1993

Α			
Ενεργητικό	Ισολογισμός 1.8.2002		Παθητικό
Πάγια:		Μετ. Κεφάλαιο	320.000
Αξία κτήσεως (140.000+10.000)	150.000	(220.000+100.000)	
Αποσβέσεις (92.000+8.000)	(100.000)	Αποθεματικά (30.000+5.000)	35.000
Αν. Υπόλοιπο	----- 50.000	Κέρδος	4.000
Αποθέματα (115.000+12.000)	127.000		----- 359.000
Απαιτήσεις (135.000+26.000)	161.000	Υποχρεώσεις (150.000+21.000)	171.000
Διαθέσιμα (102.000+90.000)	192.000		
Σύνολο	----- 530.000 =====	Σύνολο	----- 530.000 =====

Έγκριση την τελευταία ημέρα της χρήσεως.

Στην περίπτωση που ο μετασχηματισμός εγκρίνεται στο τέλος της διαχειριστικής χρήσεως της απορροφώσας Α π.χ. 31.12.2002, τότε οι λογιστικές εγγραφές μετασχηματισμού θα καταχωρηθούν στα λογιστικά βιβλία της απορροφώσας Α με ημερομηνία 31.12.2002 μέσω του «ημερολογίου εγγραφών ισολογισμού» της απορροφώσας Α.

4. Υποβολή φορολογικής δήλωσης.

Η απορροφούμενη Β πρέπει να υποβάλλει δήλωση φορολογίας εισοδήματος εντός τεσσάρων μηνών και δέκα ημερών από την ημερομηνία του ισολογισμού μετασχηματισμού (31.3.2002), δηλαδή μέχρι 10.8.2002. Η απορροφώσα Α θα υποβάλλει δήλωση εντός τεσσάρων μηνών και δέκα ημερών από τη λήξη της χρήσεως (31.12.2002), δηλαδή μέχρι 10.5.2003.

5. Λογισμός αποσβέσεων από την Α για τα πάγια περιουσιακά στοιχεία της Β.

Εάν υποθέσουμε ότι το τέλος της χρήσεως της Α, μετά την απορρόφηση, είναι 31.12.2001, η Α, για τα πάγια της Β που απορρόφησε, θα υπολογίσει ως εξής τις λογιστικές αποσβέσεις:
(10.000 x 5% x 9/12 =)

Το άνω ποσό των αποσβέσεων 375 € εκπίπτει φορολογικά.

Η εμφάνιση των άνω παγίων στα λογιστικά βιβλία της Α την 31.12.2002 θα γίνει ως εξής:

Αξία κτήσεως	€ 10.000
Αποσβέσεις:	
α) Μέχρι 31.3.2002	€ (8.000)
β) 1.4.02-31.12.02	€ (375)
Αναπόσβεστο υπόλοιπο	€ <u>1.625</u>

6. Υπολογισμός των διανεμόμενων μετοχών

Με τις διατάξεις του άρθρου 2, παρ. 4, του Ν. 2166/1993 προβλέπεται ότι με αποφάσεις των εταίρων ή των γενικών συνελεύσεων των μετόχων των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων μπορεί να καθορίζεται η σχέση συμμετοχής αυτών στο κεφάλαιο της νέας εταιρείας. Οι διατάξεις αυτές αναφέρονται στη σχέση ανταλλαγής των μεριδίων ή μετοχών με τα μερίδια της ΕΠΕ ή τις μετοχές της ανώνυμης εταιρείας.

Έτσι, κατά την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 2166/1993 το έργο της ανεύρεσης της σχέσης συμμετοχής των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων στο κεφάλαιο της νέας εταιρείας ανήκει στις συνελεύσεις των εταίρων ή των μετόχων χωρίς να υπάρχει υποχρέωση προσδιορισμού της σχέσης αυτής από την επιτροπή του άρθρου 9 του Ν. 2190/1920. Επίσης, δεν είναι απαραίτητο ο καθορισμός της σχέσης αυτής να γίνεται με βάση τις λογιστικές αξίες, αλλά έχουν τη δυνατότητα οι συμβαλλόμενοι να βρουν τις πραγματικές αξίες (Υπ. Οικονομικών 1039799/1994/πολ. 1080)

7. Περιορισμοί έκδοσης ονομαστικών μετοχών.

Οι μετοχές που θα εκδοθούν για το εισφερόμενο κεφάλαιο μπορεί να είναι ονομαστικές ή ανώνυμες στο σύνολο τους ή και κατά ένα μέρος μόνο, και μπορούν να μεταβιβασθούν, χωρίς κανένα περιορισμό, οποτεδήποτε μετά την ολοκλήρωση του μετασχηματισμού (Υπ. Οικονομικών 1039799/1994/πολ. 1080)

8. Φορολογικά κίνητρα αναπτυξιακών νόμων.

Σε περίπτωση μετασχηματισμού επιχείρησης ή εισφοράς κλάδου τα παρεχόμενα φορολογικά κίνητρα στις μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις ή στην εισφέρουσα τον κλάδο (ή τμήμα) επιχείρηση με τους αναπτυξιακούς νόμους: Ν.Δ. 4002/1959, Ν. 289/1976, Ν. 1262/1982, Ν. 1828/1989, Ν. 1882/1990 ισχύουν και επί των προκυπτουσών νέων εταιρειών καθώς και για τη λειτουργούσα ανώνυμη εταιρεία, κατά το μέτρο που οι επιχειρήσεις αυτές δεν έκαναν χρήση των κινήτρων αυτών (άρθρο 3, παρ. 3, Ν. 2166/1993).

9. Εμφάνιση ιδιαιτέρως των αφορολογήτων αποθεματικών αναπτυξιακών νόμων.

Με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 3 του Ν. 2166/1993 προβλέπεται η μεταφορά και εμφάνιση των σχηματισθεισών, από τις μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις, αφορολογήτων εκπτώσεων (ή αποθεματικών) αναπτυξιακών νόμων σε ειδικούς λογαριασμούς στη νέα εταιρεία προκειμένου να μην υπαχθούν σε φορολογία κατά το χρόνο μετασχηματισμού.

10. Νέες επιχειρήσεις των οποίων οι επενδύσεις έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του Ν. 2601/1998.

Οι υπαχθείσες ως νέοι φορείς των οποίων οι επενδύσεις έχουν υπαχθεί στο καθεστώς επιχορήγησης, επιδότησης τόκων και χρηματοδοτικής μίσθωσης του αναπτυξιακού νόμου 2601/1988, μετά την υπαγωγή τους και μέχρι την παρέλευση

πενταετίας από τη δημοσίευση της απόφασης έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας οφείλουν, να μην συγχωνευθούν ή απορροφηθούν ή απορροφήσουν άλλη εταιρεία ή επιχείρηση ή κλάδο αυτής που αποτελεί παλαιό φορέα μέχρι τη δημοσίευση της απόφασης έναρξης της παραγωγικής της λειτουργίας. Από τη δημοσίευση της απόφασης και μέχρι την παρέλευση πενταετίας επιτρέπεται να συγχωνευθούν ή απορροφηθούν ή απορροφήσουν άλλη εταιρεία ή επιχείρηση ή κλάδο αυτής που αποτελεί παλαιό φορέα κατόπιν έγκρισης του αρμόδιου για την έκδοση της απόφασης υπαγωγής οργάνου (άρθρο 11, παρ. 1, περ. β, Ν. 2601/1998 όπως τροποποιημένο με το άρθρο 11 του Ν. 3460/2006 ισχύει από 30.5.2006).

11. Φορολογικές απαλλαγές:

α) Φόρος συγκέντρωσης κεφαλαίου.

Οι απαλλαγές που προβλέπονται από τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 3 του Ν. 2166/1993 και της παρ. 1 του άρθρου 3 του Ν.Δ. 1297/1972 δεν περιλαμβάνουν το φόρο συγκεντρώσεως κεφαλαίου ως προς τον οποίο έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 17-31 του Ν. 1676/1986. Η παρ. 41 του άρθρου 15 του Ν. 2166/1993 καταργείται (άρθρο 5, Ν. 2954/2001).

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, στους μετασηματισμούς επιχειρήσεων (μετατροπές, συγχωνεύσεις) που γίνονται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Ν.Δ. 1297/1972 και του Ν. 2166/1993 θα επιβάλλεται φόρος συγκέντρωσης κεφαλαίου μόνο εφόσον συντελείται συγκέντρωση κεφαλαίων, εφόσον δηλαδή λαμβάνει χώρα εισφορά περιουσιακού στοιχείου.

Τέτοια εισφορά έχουμε:

1) Εάν μετατρέπεται πρόσωπο που δεν ήταν υποκείμενο του φόρου συγκέντρωσης κεφαλαίων, κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 17 και 18 του Ν. 1676/1986, σε πρόσωπο υποκείμενο στο φόρο αυτό (π.χ. μετατροπή ατομικής επιχείρησης, σε ΕΠΕ ή Α.Ε. ή μετατροπή προσώπου που ο σκοπός του δεν ήταν κερδοσκοπικός σε πρόσωπο κερδοσκοπικό).

Στην περίπτωση αυτή ο φόρος θα υπολογισθεί σε ολόκληρη την αξία της περιουσίας της ατομικής επιχείρησης που εισφέρεται, περιλαμβανομένων και των τυχόν νέων περιουσιακών στοιχείων που εισφέρονται, όπως αυτή θα εκτιμηθεί. Αντίθετα εάν μετατρέπεται πρόσωπο που είναι υποκείμενο στο φόρο συγκέντρωσης κεφαλαίων σε άλλο πρόσωπο υποκείμενο στο φόρο αυτό (π.χ. μετατροπή Ο.Ε. σε ΕΠΕ ή Α.Ε.) θα επιβληθεί φόρος μόνο στο επιπλέον κεφάλαιο που γίνεται με τυχόν νέες εισφορές. Αντίθετα δεν θα επιβληθεί φόρος στην τυχόν υπεραξία που θα προκύψει από την εκτίμηση της περιουσίας του προσώπου αυτού (του υποκείμενου στο φόρο).

2) Εάν συγχωνεύεται πρόσωπο που δεν ήταν υποκείμενο του φόρου συγκέντρωσης κεφαλαίων με πρόσωπο υποκείμενο στο φόρο αυτό (π.χ. συγχώνευση μιας ατομικής επιχείρησης με ΕΠΕ ή Α.Ε. ή συγχώνευση προσώπου που ο σκοπός του δεν ήταν κερδοσκοπικός με πρόσωπο κερδοσκοπικό).

Στην περίπτωση αυτή ο φόρος θα υπολογισθεί σε ολόκληρη την αξία της περιουσίας του προσώπου αυτού που εισφέρεται, περιλαμβανομένων και των τυχόν

νέων περιουσιακών στοιχείων όπως αυτή θα εκτιμηθεί καθώς και στην αξία των τυχόν νέων εισφορών από τα πρόσωπα που ήταν υποκείμενα στο φόρο. Αντίθετα δεν θα επιβληθεί φόρος στην τυχόν υπεραξία που θα προκύψει από την εκτίμηση της περιουσίας των προσώπων αυτών (των υποκειμένων στο φόρο), αφού η κάλυψη δεν γίνεται με νέα εισφορά. Τέλος εάν συγχωνεύονται πρόσωπα υποκείμενα στο φόρο συγκέντρωσης κεφαλαίων, ο φόρος θα υπολογισθεί μόνο στο επιπλέον κεφάλαιο που γίνεται με τυχόν νέες εισφορές. Σημειώνεται ότι τα ανωτέρω ισχύουν ανεξάρτητα από τον τρόπο συγχώνευσης (με απορρόφηση ή συγχώνευση με σύσταση νέας).

3) Εάν προκύπτει διαφορά κεφαλαίου με κάθε είδους νέα εισφορά.

Εννοείται ότι δεν οφείλεται φόρος συγκέντρωσης κεφαλαίων εάν το επιπλέον κεφάλαιο γίνεται με κεφαλαιοποίηση κερδών, αποθεματικών ή προβλέψεων. Ως νέα εισφορά θεωρείται και η διαφορά κεφαλαίου που προκύπτει για την απορροφώσα εταιρεία στην περίπτωση απόσχισης κλάδου ανώνυμης εταιρείας και απορρόφησής του από άλλη.

Διευκρινίζεται ότι με βάση όσα έχουν γίνει δεκτά με τις προαναφερόμενες αποφάσεις του Σ.τ.Ε. τα ανωτέρω ισχύουν όχι μόνο για τους μετασχηματισμούς που γίνονται με τις διατάξεις του Ν.Δ. 1297/1972 και του Ν. 2166/1993 αλλά και με βάση τις γενικές διατάξεις.

Η ισχύς των διατάξεων του άρθρου 5 του Ν. 2954/2001 ισχύει, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 23 του Ν. 2954/2001, από τη δημοσίευση του νόμου στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως (2/11/2001). Επομένως αφορά μετασχηματισμούς επιχειρήσεων για τις οποίες η φορολογική υποχρέωση γεννάται από 2/11/2001 (Υπ. Οικονομικών 1118094/πολ. 1388/2001).

β) Απαλλαγή από τα τέλη χαρτοσήμου. (άρθρο 3, παρ. 1, Ν. 2166/1993)

γ) Απαλλαγή από κάθε εισφορά ή δικαιώματα υπέρ οποιουδήποτε τρίτου. (άρθρο 3, παρ. 1, Ν. 2166/1993)

δ) Απαλλαγή από το φόρο μεταβιβάσεως ακινήτων.

Η απαλλαγή από το φόρο μεταβιβάσεως ακινήτων παρέχεται σε όλα τα ακίνητα που ανήκουν κατά κυριότητα στις μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις, ανεξάρτητα αν αυτά χρησιμοποιούνται για τις ανάγκες της επιχείρησης ή είναι εκμισθωμένα σε τρίτους κατά το χρόνο του μετασχηματισμού. (άρθρο 3, Ν. 2166/1993)

12. Φόρος εισοδήματος υπεραξίας

Όπως προαναφέραμε με τη διαδικασία που προβλέπουν οι διατάξεις της παρ. 1, του άρθρου 2 του Ν. 2166/1993 δεν διενεργείται σε καμία περίπτωση εκτίμηση των εισφερόμενων περιουσιακών στοιχείων από την επιτροπή του άρθρου 9 του Ν. 2190/1920 και κατά συνέπεια δεν προκύπτει υπεραξία.

13. Φόρος εισοδήματος μεταβιβαζόμενων αυτοκινήτων.

Κατά τη μεταβίβαση αυτοκινήτων (Δ.Χ. ή Ι.Χ.) από την απορροφούμενη ανώνυμη εταιρεία στην απορροφώσα ανώνυμη εταιρεία δεν οφείλεται φόρος εισοδήματος κατά τη μεταβίβαση αυτή (Υπ. Οικονομικών 1039799/πολ. 1080/1994).

14. Φ.Π.Α.

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 5 του Ν. 1642/1986 όπως κωδικοποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 5 του Ν. 2859/2000 (περί Φ.Π.Α.) η μεταβίβαση αγαθών επιχείρησης ως συνόλου ή κλάδου ή μέρους αυτής από επαχθή ή χαριστική αιτία ή με τη μορφή εισφοράς σε υφιστάμενο ή συνιστώμενο νομικό πρόσωπο, δεν αποτελεί παράδοση, εφόσον αυτός που αποκτά τα αγαθά συνεχίζει τις εργασίες του προκατόχου του π.χ. από την ανώνυμη εταιρεία Α εισφέρεται στην ανώνυμη εταιρεία Β ο κλάδος του βαφείου για τον οποίο λαμβάνει 2.000 μετοχές που αντιστοιχούν στην αξία του εισφερόμενου κλάδου. Για την εισφορά αυτή δεν οφείλεται Φ.Π.Α., με την απαραίτητη προϋπόθεση ότι:

α) ο μεταβιβαζόμενος κλάδος είναι λειτουργικά ανεξάρτητος και β) όλοι οι συμβαλλόμενοι, δηλαδή τόσο το πρόσωπο που μεταβιβάζει όσο και το πρόσωπο που αποκτά τα αγαθά, θα είναι υποκείμενοι στο Φ.Π.Α. και θα ενεργούν με την ιδιότητα αυτή (Υπ. Οικονομικών 10/1987, Λογιστής 1987 σελ. 1025).

15. Μεταβίβαση εισφερόμενων μετοχών.

Όταν μεταξύ των εισφερόμενων περιουσιακών στοιχείων περιλαμβάνονται μετοχές ανώνυμης εταιρείας μη εισηγμένης στο Χρηματιστήριο, το έγγραφο για τη μεταβίβαση των άνω μετοχών θα κατατίθεται στη Δ.Ο.Υ. σε δύο αντίτυπα από τα οποία το ένα θα παραμένει στη Δ.Ο.Υ. και το άλλο μετά τη θεώρηση θα παραδίδεται στην επιχείρηση (Υπ. Οικονομικών 1056431/πολ. 1169/1997).

16. Μεταφορά υφιστάμενης κατά το μετασχηματισμό ζημίας.

Με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 9 του Ν. 2992/2002 ⁽¹⁾ η ισχύς των οποίων παρατάθηκε μέχρι 31.12.2005 (άρθρο 28 Ν. 3259/2004) και καταργήθηκαν

⁽¹⁾ «Εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 5 του άρθρου 9 του Ν. 2992/2002 για το συμψηφισμό ζημίας σε περίπτωση μετασχηματισμών επιχειρήσεων με βάση τις διατάξεις του Ν. 2166/1993 και του Ν. 2515/1997».

Αναφορικά με το πιο πάνω θέμα, σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα:

1. Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 9 του Ν. 2992/2002, κατά το μετασχηματισμό επιχειρήσεων με βάση τις διατάξεις των άρθρων 1, 2, 3, 4 και 5 του Ν. 2166/1993 ή της παρ. 5 του άρθρου 16 του Ν. 2515/1997, η μεταφερόμενη στον ισολογισμό της νέας εταιρείας ζημία, και κατά το ποσό που τυχόν δεν συμψηφίζεται με κέρδη υφιστάμενα κατά τον μετασχηματισμό, συμψηφίζεται με τα προκύπτοντα κέρδη αυτής των επόμενων (2) δύο χρήσεων μόνο κατά το μέρος που αναγνωρίζεται φορολογικώς, σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις περί φορολογίας του εισοδήματος. Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου δεν εφαρμόζονται σε περίπτωση διάσπασης ανωνύμων εταιρειών κατά την έννοια της παρ. 1 του άρθρου 81 του Κ.Ν. 2190/1920.
Οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται, σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου αυτού, για μετασχηματισμούς για την πραγματοποίηση των οποίων συντάσσονται ισολογισμοί μετασχηματισμού από τις 20 Μαρτίου 2002 και μετά.
2. Όπως αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση του νόμου αυτού, με τις πιο πάνω διατάξεις του άρθρου 9 του Ν. 2992/2002, επαναφέρεται το καταργηθέν με τις διατάξεις του Ν. 2386/1996 δικαίωμα μεταφοράς της ζημίας των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων, το οποίο ίσχυε αρχικά βάσει των διατάξεων της παρ. 3 του άρθρου 2 του Ν. 2166/1993. Για τις τελευταίες δε αυτές διατάξεις, με την 1039799/10359/Β0012/ ΠΟΛ.1080/1994 εγκύκλιό μας είχε γίνει δεκτό, ότι η μετασχηματιζόμενη επιχείρηση έχει υποχρέωση να εμφανίσει στον προβλεπόμενο από την παράγραφο 1 του άρθρου 2 του Ν. 2166/1993 ισολογισμό μετασχηματισμού τη ζημία που προέρχεται από τη χρήση εντός της οποίας γίνεται ο

από 22.12.2006 (βλέπε κατωτέρω) προβλέπεται ότι κατά το μετασχηματισμό επιχειρήσεων με βάση τις διατάξεις των άρθρων 1 έως 5 του Ν. 2166/1993 ή της παρ. 5 του άρθρου 16 του Ν. 2515/1997 παρέχεται η δυνατότητα μεταφοράς της ζημίας της μετασχηματιζόμενης επιχείρησης στη νέα εταιρεία προκειμένου να συμψηφισθεί με τα φορολογητέα κέρδη της.

Πιο συγκεκριμένα: η μεταφερόμενη στον ισολογισμό της νέας εταιρείας ζημία, και κατά το ποσό που τυχόν δεν συμψηφίζεται με κέρδη υφιστάμενα κατά το μετασχηματισμό, συμψηφίζεται με τα προκύπτοντα κέρδη αυτής των επομένων δύο (2) χρήσεων μόνο κατά το μέρος που αναγνωρίζεται φορολογικώς, σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις περί φορολογίας εισοδήματος. Τα ανωτέρω δεν εφαρμόζονται σε περίπτωση διάσπασης ανωνύμων εταιρειών βάσει του άρθρου 81, παρ. 1 του Ν. 2190/1920.

Οι διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 9 του Ν. 2992/2002 καταργούνται για μετασχηματισμούς επιχειρήσεων, που πραγματοποιούνται από τη δημοσίευση του Ν.

μετασχηματισμός στο λογαριασμό του ΕΓΛΣ "42.01 Υπόλοιπο ζημιών χρήσεων εις νέο" και τη ζημία που προέρχεται από προηγούμενες χρήσεις στο λογαριασμό "42.02 Υπόλοιπο ζημιών προηγούμενων χρήσεων". Περαιτέρω, το ποσό της αναγνωριζόμενης προς μεταφορά ζημίας θα συμψηφίζεται κατ' αρχήν με τα κέρδη που έχουν φορολογηθεί και εμφανίζονται στο λογαριασμό "42.00 Υπόλοιπο κερδών εις νέο της νέας εταιρείας κατά το χρόνο μετασχηματισμού και στη συνέχεια, το τυχόν υπόλοιπο των αναγνωριζόμενων αυτών ζημιών θα συμψηφίζεται με τα κέρδη των επομένων χρήσεων της νέας εταιρείας εφαρμοζόμενων των προϋποθέσεων που ορίζονται στο άρθρο 4 του Ν.2238/1994 Σημ. Ε.Ο. Ε7 : Βλ. Κωδ. Ν. 2238/1994 άρθρο 4 .

3. Περαιτέρω, με τις διατάξεις του έκτου και έβδομου εδαφίου της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 99 του Ν. 2238/1994 Σημ. Ε.Ο. Ε7 : Βλ. Κωδ. Ν. 2238/1994 άρθρο 99 παράγραφος 1 ορίζεται, ότι επί ημεδαπών ανωνύμων εταιρειών, οι οποίες απαλλάσσονται του φόρου εισοδήματος βάσει ειδικών διατάξεων νόμων, αντικείμενο φόρου είναι τα κεφαλαιοποιούμενα ή διανεμόμενα με οποιαδήποτε μορφή κέρδη, μετά την αναγωγή αυτών σε μικτό ποσό με την προσθήκη του αναλογούντος σε αυτά φόρου εισοδήματος. Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου έχουν ανάλογη εφαρμογή και σε οποιαδήποτε περίπτωση κεφαλαιοποίησης ή διανομής κερδών για τα οποία δεν έχει καταβληθεί φόρος εισοδήματος.
4. Επιπλέον, με τις διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παρ. 4 του άρθρου 106 του ίδιου πιο πάνω νόμου ορίζεται, ότι αφορολόγητα αποθεματικά ανωνύμων εταιρειών, εταιρειών περιορισμένης ευθύνης ή συνεταιρισμών, ανεξάρτητα του χρόνου σχηματισμού τους, διανεμόμενα ή κεφαλαιοποιούμενα οποτεδήποτε, φορολογούνται κατά το χρόνο της διανομής ή κεφαλαιοποίησης με βάση τις διατάξεις του νόμου αυτού στο όνομα του νομικού προσώπου, μετά την αναγωγή αυτών σε μικτό ποσό με την προσθήκη του αναλογούντος φόρου.
5. Επίσης, με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 45 του Κ.Ν. 2190/1920 ορίζεται, ότι καθαρά κέρδη της εταιρείας είναι τα προκύπτοντα μετά την αφαίρεση από τα πραγματοποιηθέντα ακαθάριστα κέρδη παντός εξόδου, πάσης ζημίας, των κατά το νόμο αποσβέσεων και παντός άλλου εταιρικού βάρους.
6. Κατά την εφαρμογή των αναφερόμενων στις παραγράφους 1 και 2 του παρόντος, στην περίπτωση μετασχηματισμού επιχειρήσεων με απορρόφηση, στη χρήση ολοκλήρωσης του μετασχηματισμού, η λογιστική ζημία της απορροφούμενης επιχείρησης συμψηφίζεται με τα λογιστικά κέρδη της απορροφώσας με συνέπεια την εξάλειψη της ζημίας αυτής. Περαιτέρω, αν δεν συμψηφισθεί και φορολογικά με τα κέρδη της ίδιας χρήσης από την απορροφώσα (εφόσον για την υπόψη ζημία υπάρχει το δικαίωμα μεταφοράς) αλλά ο συμψηφισμός πραγματοποιηθεί με τα φορολογητέα κέρδη της πρώτης μετά την ολοκλήρωση του μετασχηματισμού χρήσης, θα έχουμε τις ακόλουθες συνέπειες:
Στην πρώτη μετά την ολοκλήρωση του μετασχηματισμού χρήση, η απορροφώσα μπορεί μεν να προβεί σε διανομή πραγματικών κερδών (λογιστικών), όπως τα κέρδη αυτά ορίζονται από τις διατάξεις του άρθρου 45 του Κ.Ν. 2190/1920 , που αφορούν στη χρήση αυτή, λόγω εξάλειψης της λογιστικής ζημίας κατά την προηγούμενη χρήση, αλλά όμως δεν θα έχει υπαχθεί σε φορολογία για το μέρος κερδών που αντιστοιχούν στις φορολογικές ζημίες που συμψηφίσει με αποτέλεσμα κατά τη διανομή κερδών να έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 99 του Ν. 2238/1994 Σημ. Ε.Ο. Ε7 : Βλ. Κωδ. Ν. 2238/1994 άρθρο 99 . Αν η απορροφώσα δεν διανείμει κέρδη, θα πρέπει να εμφανίσει το μέρος των κερδών που δεν υπήχθησαν σε φορολογία σε λογαριασμό αφορολόγητου αποθεματικού, οπότε κατά τη διανομή του στο μέλλον θα έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 106 του Ν. 2238/1994 Σημ. Ε.Ο. Ε7 : Βλ. Κωδ. Ν. 2238/1994 άρθρο 106 .
Αντίθετα, αν η μεταφορά της ζημίας της απορροφούμενης εταιρείας για συμψηφισμό με τα κέρδη της απορροφώσας γίνει κατά τη χρήση που ολοκληρώνεται η απορρόφηση, αποφεύγονται τα ανωτέρω προβλήματα φορολογίας.
7. Μετά από όλα όσα αναφέρθηκαν πιο πάνω προκύπτει, ότι η μεταφερόμενη ζημία της απορροφούμενης συμψηφίζεται με τα κέρδη εις νέον της απορροφώσας και το ακάλυπτο ποσό αυτής συμψηφίζεται με τα κέρδη της ίδιας που προκύπτουν στη χρήση ολοκλήρωσης του μετασχηματισμού και το τυχόν ακάλυπτο ποσό μεταφέρεται για συμψηφισμό στην επόμενη χρήση, υπό την απαραίτητη προϋπόθεση ότι οι ως άνω συμψηφιζόμενες ζημίες αναγνωρίζονται φορολογικά προς συμψηφισμό με τα κέρδη της απορροφώσας των δύο αυτών χρήσεων.

3522/2006 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, δηλαδή από 22.12.2006 καθώς και για τους μετασχηματισμούς των οποίων έχει ήδη αρχίσει η διαδικασία πραγματοποίησής τους και θα ολοκληρωθεί μετά τον ως άνω χρόνο δημοσίευσης του Ν. 3522/2006 (άρθρο 9, παρ. 5, Ν. 3522/2006).

17. Βιβλίο αποθήκης

Εάν η απορροφώσα εταιρεία δεν τηρεί βιβλίο αποθήκης ενώ η απορροφούμενη εταιρεία τηρεί βιβλίο αποθήκης, τότε η απορροφώσα εταιρεία υποχρεώνεται σε τήρηση του βιβλίου αποθήκης λόγω της υποχρέωσης που προκύπτει από τον άνω μετασχηματισμό. Το βιβλίο αποθήκης η απορροφώσα επιχείρηση θα το τηρήσει επί δύο συνεχείς χρήσεις και θα σταματήσει την τήρηση του την επόμενη διαχειριστική περίοδο εκείνης που για δεύτερη συνεχή περίοδο δεν υπερέβη το εκάστοτε ισχύον όριο (άρθρο 8, παρ. 4, Κ.Β.Σ)

π.χ. ανώνυμη εμπορική εταιρεία η οποία δεν τηρεί βιβλίο αποθήκης απορροφά, με τις διατάξεις του Ν. 2166/1993 και ισολογισμό μετασχηματισμού 1.8.2007, εμπορική ανώνυμη εταιρεία η οποία τηρεί βιβλίο αποθήκης. Η απορροφώσα εταιρεία είναι υπόχρεη τήρησης βιβλίου αποθήκης για τη χρήση 2007 (χρονικό διάστημα 1.8 – 31.12.2007) και για τη χρήση 2008 χωρίς να εξετάζεται το ύψος των ακαθάριστων εσόδων των χρήσεων αυτών. Την 1.1.2009 η απορροφώσα εταιρεία θα κρίνει για την τήρηση του βιβλίου αποθήκης με βάση τα ακαθάριστα έσοδα της των χρήσεων 2007 και 2008 όπως αυτά προκύπτουν από τα τηρούμενα βιβλία της (Υπ. Οικονομικών πολ. 1024/2007).

II. Η συγγώνευση γίνεται βάσει των διατάξεων του νόμου 2190/1920 & του Ν.Α. 1297/1972

Την 31.12.2001 οι ανώνυμες εταιρείες Α και Β συνέταξαν σε ευρώ τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της χρήσεως 2001. Ακολούθως την 31.3.2002 συνέταξαν σε ευρώ τις παρακάτω οικονομικές καταστάσεις μετασχηματισμού:

Α			Β		
Ενεργητικό	Ισολογισμός 31.3.2002	Παθητικό	Ενεργητικό	Ισολογισμός 31.3.2002	Παθητικό
Πάγια:		Μετ. Κεφάλαιο	Πάγια:		Μετ. Κεφάλαιο
Αξία κτήσεως	140.000	Αποθεματικά	Αξία κτήσεως	10.000	Αποθεματικά
Αποσβέσεις	(90.000)	-----	Αποσβέσεις	(8.000)	Κέρδος 1.1-3.3.2002
		250.000			-----
Αν. Υπόλοιπο	50.000	Υποχρεώσεις	Αν. Υπόλοιπο	2.000	Υποχρεώσεις
		120.000			21.000
Αποθέματα	105.000		Αποθέματα	12.000	
Απαιτήσεις	125.000		Απαιτήσεις	26.000	
Διαθέσιμα	90.000		Διαθέσιμα	90.000	
		-----			-----
	370.000	370.000		130.000	130.000
	=====	=====		=====	=====

Το μετοχικό κεφάλαιο διαιρείται σε 220.000 μετοχές x 1 €/μετοχή 220.000 €

Το μετοχικό κεφάλαιο διαιρείται σε 100.000 μετοχές x 1 €/μετοχή 100.000

1. Εκτίμηση περιουσιακών στοιχείων

Ο άνω ισολογισμός της Β (απορροφώμενης) είναι προσωρινός και χρησιμεύει για την εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της Β από την επιτροπή

του άρθρου 9 του Ν. 2190/1920 (άρθρο 71, κωδ. Ν. 2190/1920 και άρθρο 8 Ν.Δ. 1297/1972). Επίσης, η αποτίμηση της αξίας των εισφερομένων σε είδος περιουσιακών στοιχείων των μετασχηματιζομένων με τις διατάξεις του Ν.Δ.1297/1972 επιχειρήσεων μπορεί να ενεργείται και από Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές ή Ορκωτούς Εκτιμητές (Υπ. Οικονομικών πολ.1111/ 2008).

Ο **οριστικός** ισολογισμός θα συνταχθεί τη χρονική στιγμή που η εγκριτική απόφαση του Υπουργού Εμπορίου (ή του Νομάρχη) καταχωρηθεί στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών.

Ο **προσωρινός** ισολογισμός μετασχηματισμού είναι ο παρακάτω παρατιθέμενος ο οποίος χρησίμευσε για την εκτίμηση της περιουσίας της Β από την επιτροπή του άρθρου 9 του Ν. 2190/1920.

Β					
Προσωρινός Ισολογισμός 31.3.2002			Παθητικό		
Ενεργητικό			Λογαριασμοί		
	Αξία βιβλίων	Εκτίμηση Επιτροπής άρθρου 9		Αξία βιβλίων	Εκτίμηση Επιτροπής άρθρου 9
Λογαριασμοί			Λογαριασμοί		
Πάγια	10.000		Κεφάλαιο	100.000	100.000
Αποσβέσεις	(8.000)		Αποθεματικά	5.000	5.000

	2.000	6.000			
Αποθέματα	12.000	12.000	Κέρδος		
			1.1 – 31.3.2002	4.000	4.000
Πρόβλεψη υποτίμησης		(1.000)	Διαφορά εκτίμησης		1.000
				-----	-----
Απαιτήσεις	26.000	26.000		109.000	110.000
Πρόβλεψη επισφάλειας Διαθέσιμα	90.000	90.000	Πρόβλεψη προσωπικού Υποχρεώσεις	21.000	1.000
	-----			-----	-----
Σύνολο	130.000	132.000	Σύνολο	130.000	132.000
	=====			=====	=====

2. Εγγραφές προσαρμογής της αξίας των περιουσιακών στοιχείων της απορροφούμενης Β

Επειδή από τους εμπειρογνώμονες της επιτροπής του άρθρου 9 του Ν. 2190/1920 γίνεται εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της απορροφούμενης Β πρέπει να καταχωρηθούν στα λογιστικά βιβλία της απορροφούμενης Β οι εξής λογιστικές εγγραφές προσαρμογής:

Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση
Πάγια	4.000	
εις Διαφορές εκτίμησης (λογ/σμός 41.90)		4.000

Αιτιολογία: Υπεραξία από την εκτίμηση των παγίων δρχ. (6.000 – 2.000=) 4.000 από την επιτροπή του άρθρου 9, του Ν. 2190/1920.

3. Εγγραφή καταχώρησης υπεραξίας προκύπτουσα από την εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της απορροφούμενης Β.

Η προκύπτουσα υπεραξία από την εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων από την επιτροπή του άρθρου 9, Ν. 2190/1920 καταχωρείται σε λογαριασμούς τάξεως.

Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση
Διάφοροι λογαριασμοί πληροφοριών χρεωστική –Υπεραξία Ν.Δ. 1297/1972	1.000	
εις Διαφόρους λογαριασμούς πληροφοριών πιστωτικοί – Υπεραξία Ν.Δ. 1297/1972		1.000

Αιτιολογία: Υπεραξία από την εκτίμηση της επιτροπής του άρθρου 9 του Ν. 2190/1920 των περιουσιακών στοιχείων της απορροφούμενης Α.Ε. «Β» η οποία απορροφάται από την Α.Ε. «Α» και η οποία απαλλάσσεται προσωρινά της φορολογίας εισοδήματος βάσει του Ν.Δ. 1297/1972.

Εγγραφή αντιλογισμού αποσβέσεων

Το Ε.Γ.Λ.Σ., αναφέρει ότι οι ενσώματες ακινητοποιήσεις καταχωρούνται στην αξία κτήσεως τους (αγοράς, εκτιμήσεως όταν πρόκειται για συγχώνευση ή εισφορά σε είδος) ή της αξίας η οποία προκύπτει έπειτα από νόμιμη αναπροσαρμογή της αξίας κτήσεως.

Επομένως θα πρέπει να γίνει αντιλογισμός των αποσβέσεων των παγίων μέχρι 31.3.2002 ώστε να εμφανισθεί ως αξία κτήσεως αυτών κατά τη χρονική στιγμή της συγχώνευσης με απορρόφηση η εκτίμηση της επιτροπής των εμπειρογνομόνων, δηλαδή 6.000 €

Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση
Αποσβέσεις παγίων εις Πάγια	8.000	8.000

Αιτιολογία: Αντιλογισμός αποσβέσεων μέχρι 31.3.02 ώστε να εμφανισθεί ως αξία κτήσεως των παγίων η εκτίμηση της επιτροπής του άρθρου 9 του Ν. 2190/1920.

Την 31.7.2002 εκδόθηκε η εγκριτική απόφαση του Υπουργού Εμπορίου (ή του Νομάρχη) η οποία καταχωρήθηκε αυθημερόν στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών.

- Όλες οι πράξεις της Β μετά την ημερομηνία του προσωρινού ισολογισμού (31.3.2002) και μέχρι τη χρονική στιγμή που εγκρίνεται ο μετασηματισμός (31.7.2002) γίνονται για λογαριασμό της Β.
- Πραγματοποιείται απογραφή από την Β στις 31.7.2002.
- Συντάσσεται από τη Β ο οριστικός ισολογισμός 31.7.2002.

Ο ισολογισμός αυτός έχει χρονική διάρκεια 1.1.2002 – 31.7.2002 και έχει επηρεασθεί:

- α) Από την εκτίμηση της επιτροπής του άρθρου 9 του Ν. 2190/1920 και
- β) από τα διάφορα οικονομικά γεγονότα των περιόδων:
1.1.2002 – 31.3.2002
1.4.2002 – 31.7.2002

Β		
Ενεργητικό	Ισολογισμός 31.7.2002	Παθητικό
Πάγια:		Μετ. Κεφάλαιο 100.000
Αξία κτήσεως	6.000	Αποθεματικά 5.000
Αποσβέσεις (1.4.02 – 31.7.02)	(100)	Κέρδος (1.1.02 – 31.3.02) 4.000
	-----	Διαφορά εκτίμησης 1.000
Αν. Υπόλοιπο	5.900	Κέρδος (1.4.02 – 31.7.02) 3.000
Αποθέματα	13.500	Προβλέψεις προσωπικού 1.000
Πρόβλεψη υποτίμησης	(1.000)	Υποχρεώσεις 86.000
Απαιτήσεις	162.000	
Πρόβλεψη επισφάλειας	(1.000)	
Διαθέσιμα	20.600	
	-----	-----
	200.000	200.000
	=====	=====
Λογ/σμοί τάξεως		Λογ/σμοί τάξεως
Διάφοροι	1.000	Διάφοροι 1.000
	=====	=====

Υποθέτουμε ότι η απορροφώσα Α συντάσσει την 31.7.2002 πριν την απορρόφηση το παρακάτω ισολογισμό. (Σημειώνεται ότι την 31.7.2002 δεν απαιτείται η σύνταξη του παρακάτω ισολογισμού από την Α. Τούτο γίνεται για λόγους καλύτερης κατανόησης της λογιστικής της απορρόφησης).

Α		
Ενεργητικό	Ισολογισμός 31.7.2002	
Παθητικό		
Πάγια:		Μετ. Κεφάλαιο 220.000
Αξία κτήσεως	140.000	Αποθεματικά 30.000
Αποσβέσεις	(92.000)	

Αναπόσβεστο υπόλοιπο	48.000	
Αποθέματα	115.000	
Απαιτήσεις	135.000	
Διαθέσιμα	102.000	Υποχρεώσεις 150.000
	-----	-----
	400.000	400.000
	=====	=====

Εγγραφές κλεισίματος στα λογιστικά βιβλία της απορροφούμενης Β

-----31.7.2002-----

Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση
Ισολογισμός κλεισίματος	202.100	
εις Πάγια		6.000
εις Αποθέματα		13.500
εις Απαιτήσεις		162.000
εις Διαθέσιμα		20.600

Αιτιολογία: Κλείσιμο χρήσεως 1.1.02-31.7.02

-----31.7.2002-----

Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση
Προβλέψεις προσωπικού	1.000	
Πρόβλεψη υποτίμησης αποθεμάτων	1.000	
Πρόβλεψη Επισφάλειας πελατών	1.000	
Αποσβεσθέντα πάγια	100	
Υποχρεώσεις εις Ισολογισμό κλεισίματος	86.000	89.100

Αιτιολογία: Κλείσιμο χρήσεως 1.1.02-31.7.02

-----31.7.2002-----

Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση
Μετοχικό Κεφάλαιο	100.000	
Αποθεματικά	5.000	
Κέρδος (1.1.02 – 31.3.02)	4.000	
Διαφορά εκτίμησης	1.000	
Κέρδος (1.4 - 31.7.02)	3.000	
εις Ισολογισμό κλεισίματος		32.332
εις Μετόχους (λογ/σμός 53)		80.668

Αιτιολογία: Καθαρή θέση 31.7.2002 απορροφούμενης Β.

-----31.7.2002-----

Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση
Μέτοχοι	80.668	
εις Ισολογισμό κλεισίματος		80.668

Αιτιολογία: Παράδοση 80.668 μετοχών της ανώνυμης εταιρείας «Α» ονομαστικής αξίας 1 €/μετοχή στους μετόχους της απορροφούμενης Β.

Εγγραφές στα λογιστικά βιβλία της ανώνυμης εταιρείας Α (απορροφώσα):

-----1.8.2002-----

Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση
Πάγια	6.000	
Αποθέματα	13.500	
Απαιτήσεις	162.000	
Διαθέσιμα	20.600	
εις Ισολογισμό ανοίγματος		202.100

Αιτιολογία: Απογραφή ενάρξεως 31.7.2002 της απορροφούμενης Β

-----1.8.2002-----

Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση
Ισολογισμός ανοίγματος εις Μετοχικό κεφάλαιο	202.100	80.668
εις Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο από υπεραξία συγχώνευσης		29.332
εις Κέρδη εις νέον		3.000
εις Αποσβέσεις		100
εις Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού		1.000
εις Προβλέψεις για υποτίμηση αποθεμάτων		1.000
εις Προβλέψεις για επισφάλειες πελατών		1.000
εις Υποχρεώσεις		86.000

Αιτιολογία: Απογραφή ενάρξεως 1.8.2002 της απορροφούμενης Β

4. Ενημέρωση βιβλίου απογραφών ανώνυμης εταιρείας

Όταν δεν υπάρχουν πάγια περιουσιακά στοιχεία ή αποθέματα αντί της σύνταξης απογραφής έναρξης, καταχωρούνται αναλυτικά τα λοιπά στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού στην εγγραφή ανοίγματος των βιβλίων (άρθρο 27, παρ. 2, ΚΒΣ)

Ισολογισμός της Α 1.8.2002 μετά την απορρόφηση της Β βάσει των διατάξεων του Ν.Δ 1297/1972

Ενεργητικό	Ισολογισμός 1.8.2002	Α Παθητικό	
Πάγια:		Μετ. Κεφάλαιο	300.668
Αξία κτήσεως (140.000+6.000)	146.000	(220.000+80.668)	
Αποσβέσεις (92.000+100)	(92.100)	Διαφορά υπέρ το άρτιο	29.332
Αν. Υπόλοιπο	53.900	Αποθεματικά (της Α) Κέρδος (1.4.02-31.7.02 της Β)	30.000 3.000
Αποθέματα (115.000+13.500)	128.500		
Πρόβλεψη υποτίμησης	(1.000)	Πρόβλεψη προσωπικού	1.000
Απαιτήσεις (135.000+162.000)	297.000		
Πρόβλεψη επισφάλειας	(1.000)		
Διαθέσιμα (102.000+20.600)	122.600	Υποχρεώσεις (150.000+86.000)	236.000
Σύνολο	600.000	Σύνολο	600.000
Λογ/σμοί τάξεως Διάφοροι	1.000	Λογ/σμοί τάξεως Διάφοροι	1.000

Έγκριση την τελευταία ημέρα της χρήσεως.

Στην περίπτωση που ο μετασχηματισμός εγκρίνεται στο τέλος της διαχειριστικής χρήσεως της απορροφώσας Α π.χ. 31.12.2002, τότε οι λογιστικές εγγραφές μετασχηματισμού θα καταχωρηθούν στα λογιστικά βιβλία της απορροφώσας Α με ημερομηνία 31.12.2002 μέσω του «ημερολογίου εγγραφών ισολογισμού» της απορροφώσας Α.

5. Υποβολή φορολογικής δήλωσης.

Η απορροφούμενη Β πρέπει να υποβάλλει δήλωση φορολογίας εισοδήματος εντός τεσσάρων μηνών και δέκα ημερών από την ημερομηνία καταχώρησης της εγκριτικής απόφασης στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών (31.7.2002), δηλαδή μέχρι 10.12.2002. Η απορροφώσα Α θα υποβάλλει δήλωση εντός τεσσάρων μηνών και δέκα ημερών από τη λήξη της χρήσεως (31.12.2002), δηλαδή μέχρι 10.5.2003.

6. Λογισμός αποσβέσεων από την Α για τα πάγια περιουσιακά στοιχεία της Β.

Επειδή ο μετασχηματισμός έγινε βάσει των διατάξεων του Ν.Δ. 1297/1972 όπου τα πάγια περιουσιακά στοιχεία της Β εκτιμήθηκαν από την επιτροπή του άρθρου 9 του Ν. 2190/1920 με αποτέλεσμα για τα πάγια αυτά να προκύψει υπεραξία,

η Α δεν μπορεί να εκπέσει το σύνολο των λογιστικών αποσβέσεων των παγίων 125 € όπως στη συνέχεια αναλυτικά προσδιορίζονται.

Λογιστικές αποσβέσεις:

Εάν υποθέσουμε ότι το τέλος της χρήσεως της Α, μετά την απορρόφηση, είναι 31.12.2002, η Α, για τα πάγια της Β που απορρόφησε, θα υπολογίσει ως εξής τις άνω λογιστικές αποσβέσεις:
 $(6.000 \times 5\% \times 5/12 =) 125 \text{ €}$

Φορολογικές αποσβέσεις:

Οι αποσβέσεις τις οποίες η Α μπορεί να εκπέσει φορολογικά υπολογίζονται στο ποσό 58,33 € ως εξής:

Αναπόσβεστη αξία παγίων (πριν το μετασχηματισμό)	
<u>πλέον:</u> Υπεραξία επιτροπής άρθρου 9 Ν. 2190/1920 που αναλογεί στην άνω αναπόσβεστη αξία:	€ 2.000
Αξία αναπόσβεστη (πριν το μετασχηματισμό) x Υπεραξία	
Αξία κτήσεως αρχική	
<u>2.000 x 4.000</u>	€ <u>800</u>
10.000	
Αξία παγίων επί της οποίας υπολογίζονται φορολογικές αποσβέσεις	
Φορολογικές αποσβέσεις:	€ <u>2.800</u>
(2.800 x 5% x 5/12 μήνες)	
	€ <u>58,33</u>
Η εμφάνιση των άνω παγίων στα λογιστικά βιβλία της Α την 31.12.2002 θα γίνει ως εξής:	
Αξία κτήσεως	
Αποσβέσεις:	
1.4.02 – 31.7.02	
1.8.02 – 31.12.02	€ 6.000
Αναπόσβεστο υπόλοιπο	€ (100)
	€ (125)
	€ <u>5.775</u>

7. Υπολογισμός των διανεμόμενων μετοχών

Για να υπάρχει η απόλυτη οικονομική ισοδυναμία μεταξύ των μετοχών της απορροφούμενης ανώνυμης εταιρείας Β που ανταλλάσσονται με τις μετοχές της απορροφούσας ανώνυμης εταιρείας Α λαμβάνεται ως κριτήριο η εσωτερική αξία των μετοχών των δύο εταιρειών (Υπ. Εμπορίου Κ3 – 4234 /10.6.1988).⁽¹⁾

⁽¹⁾ Υπ. Εμπορίου Κ3-4234/10.6.1988 Σύμφωνα με την παρ.2 του άρθρου 68 του Κ.Ν. 2190/20 στην περίπτωση συγχώνευσης Ανώνυμης Εταιρείας με απορρόφηση μεταβιβάζεται στην απορροφούσα εταιρία το σύνολο της περιουσίας της απορροφούμενης έναντι απόδοσης στους μετόχους της μετοχών που εκδίδονται από την απορροφούσα εταιρία και ενδεχομένως καταβολής ενός χρηματικού ποσού σε μετρητά προς συμψηφισμό μετοχών τις οποίες δικαιούνται.

Το ποσό των μετοχών που αποδίδονται στους μετόχους της απορροφούμενης εταιρίας και αθροιστικά με την αξία των αποδιδόμενων μετοχών δεν μπορεί να υπερβαίνει την αξία της καθαρής θέσης της εισφερόμενης περιουσίας της απορροφούμενης εταιρίας.

Ο αριθμός των μετοχών που αποδίδεται στους μετόχους της απορροφούμενης εταιρίας υπολογίζεται αφού προσδιορισθεί η καθαρή θέση και των δύο εταιριών (απορροφούσας και απορροφούμενης) ή εσωτερική αξία των μετοχών κάθε εταιρίας και η σχέση ανταλλαγής των μετοχών της απορροφούμενης εταιρίας προς τις μετοχές της απορροφούσας.

Σε περίπτωση που με βάση τη σχέση ανταλλαγής των μετοχών η συνολική (ονομαστική) αξία των νέων μετοχών, οι οποίες εκδίδονται στην ίδια ονομαστική αξία με εκείνη της απορροφούσας είναι μικρότερα της καθαρής θέσης της απορροφούμενης εταιρίας τότε το μετοχικό κεφάλαιο της απορροφούσας θα αυξηθεί, κατά το ποσό που αντιστοιχεί στην ονομαστική αξία των παραπάνω νέων μετοχών.

Η διαφορά που θα προκύψει μεταξύ της καθαρής θέσης της απορροφούμενης εταιρίας και του ποσού που κατά τα ανωτέρω θα αυξηθεί το μετοχικό κεφάλαιο της απορροφούσας θα αχθεί σε πίστωση του λ/σμού «Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο από υπεραξία συγχώνευσης».

Όσον αφορά το ποιά εκτίμηση υποχρεούται να αποδεχθεί η Γενική Συνέλευση των μετοχών κάθε εταιρίας, δηλαδή την εκτίμηση των Διοικητικών Συμβουλίων ή της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων, τότε η Γενική Συνέλευση των μετοχών, που σύμφωνα με το άρθρο 72 θα εγκρίνει το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης και την τροποποίηση του καταστατικού της απορροφούσας εταιρίας,

Εσωτερική αξία μετοχής Α 31.3.02:

Ιδια κεφάλαια 31.3.2002	€ 250.000
<u>πλέον:</u> Υπεραξία από εκτίμηση επιτροπής άρθρου 9 του Ν. 2190/1920 (Δεν καταχωρείται στα λογιστικά βιβλία της Α)	
Καθαρή θέση Α 31.3.2002	€ 50.000
Αριθμός μετοχών Α	€ 300.000
Εσωτερική αξία μετοχής Α την 31.3.2002 ($300.000 : 220.000 =$) 1,3636 €/μετοχή	<u>220.000</u>

Εσωτερική αξία μετοχής Β 31.3.02:

Ιδια κεφάλαια 31.3.2002	
<u>πλέον:</u> Υπεραξία από εκτίμηση επιτροπής άρθρου 9 (Καταχωρείται στα λογιστικά βιβλία της Β)	
Καθαρή θέση Β 31.3.2002	€ 109.000
Αριθμός μετοχών Β	
Εσωτερική αξία μετοχής Β την 31.3.2002 ($110.000 : 100.000 =$) 1,1 €/μετοχή	
	€ 1.000
	€ 110.000
	<u>100.000</u>

Σχέση ανταλλαγής μετοχών: $(1,3636:1,1=)1,2396$

Δηλαδή, οι μέτοχοι της απορροφούμενης Β θα ανταλλάξουν 1,2396 παλαιές μετοχές προς μια νέα μετοχή της απορροφούσας Α.

Αριθμός μετοχών της απορροφούσας που δικαιούνται οι μέτοχοι της Αριθμός μετοχών της απορροφούσας που δικαιούνται οι μέτοχοι της απορροφούμενης (100.000 μετοχές: $1,2396 =$) 80.668 μετοχές ή άλλως (καθαρή θέση απορροφούμενης Β / Εσωτερική αξία μετοχής απορροφούσας Α ή $110.000 : 1,3636 = 80.668$ μετοχές).

Οι 80.668 μετοχές με ονομαστική αξία 1 €/μετοχή, που είναι η ονομαστική αξία της μετοχής της απορροφούσας Α, αντιστοιχούν σε αξία (80.668 μετοχές x $1€/μετοχή=$) 80.668 €. Το ποσό αυτό θα κεφαλαιοποιηθεί από την απορροφώσα Α. Η διαφορά (29.332 €) μεταξύ της καθαρής θέσης της απορροφούμενης Β 31.3.2002 (110.000 €) και του ποσού που θα κεφαλαιοποιηθεί (80.668 €) θα αχθεί σε πίστωση του λογαριασμού «Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο από υπεραξία συγχωνεύσεως».

μπορεί να αποδεχθεί οποιαδήποτε από τις δύο εκτιμήσεις, έχουμε όμως τη γνώμη ότι σε καμιά περίπτωση η εκτίμηση της απορροφούσας εταιρίας δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη εκείνης της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων και αυτό για διασφάλιση των συμφερόντων των μετόχων και των πιστωτών.

Τέλος σας γνωρίζουμε, ότι οι νέες διατάξεις του κωδ. Ν. 2190/1920 που προστέθηκαν με το Π.Δ. 498/87 εφαρμόζονται μόνο στις περιπτώσεις συγχώνευσης Ανωνύμων Εταιριών.

Η συγχώνευση Ανωνύμου Εταιρίας με επιχείρηση οιαδήποτε άλλης μορφής (ατομική επιχείρηση, προσωπική εταιρία ή ΕΠΕ, για σκοπό την ίδρυση νέας Ανωνύμου Εταιρίας, εξακολουθεί να διέπεται από τις διατάξεις του Ν.Δ. 1297/72, σε συνδυασμό προς τις διατάξεις του άρθρου 4 του κωδ. Ν. 2190/20.

Υπόδειγμα

Α. Απορροφούμενη Ανώνυμη Εταιρία Μετοχ. Κεφ. $30.000.000 = (300.000$ μετοχές x 100 ονομ. αξία)

Καθαρή Θέση $58.058.991 = (300.000$ μετοχές x **193,53** εσωτ. αξία μετοχής)

Β. Απορροφούσα Ανώνυμη Εταιρία Μετοχ. Κεφ. $163.600.000 = (16.360$ μετοχές x 10.000 ονομαστ. αξία)

Καθαρή Θέση $219.506.225 = (16.360$ μετοχές x **13.417,25** εσωτ. αξία μετοχής)

Σχέση ανταλλαγής μετοχών $13.417,25/193,53 = 69,33$

Δηλαδή οι μέτοχοι της απορροφούμενης εταιρίας θα ανταλλάξουν $69,33$ παλαιές μετοχές προς μία νέα μετοχή της απορροφούσας.

Αριθμός μετοχών της απορροφούσας που δικαιούνται οι μέτοχοι της απορροφούμενης $300.000/69,33 = 4,327$ ή άλλως Καθαρή θέση απορροφούμενης/Εσωτερική αξία μετοχής απορροφούσας $= 58.058.991/13.417,25 = 4.327$.

Οι 4.327 νέες μετοχές με ονομαστική αξία 10.000 δρχ., που είναι η ονομαστική αξία της μετοχής της απορροφούσας αντιστοιχούν σε $4.327 \times 10.000 = 43.270.000$ δρχ.

Το ποσό αυτό θα κεφαλαιοποιηθεί.

Η διαφορά (δρ. $14.788.991$) μεταξύ της καθαρής θέσης της απορροφούμενης εταιρίας και του ποσού που θα κεφαλαιοποιηθεί ($58.058.911 - 43.270.000$) θα αχθεί σε πίστωση του λογαριασμού «Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο από υπεραξία συγχωνεύσεως».

8. Περιορισμοί έκδοσης ονομαστικών μετοχών βάσει του Ν.Δ. 1297/1972.

Οι μετοχές της ανώνυμης εταιρείας που προέρχονται από τους παρακάτω μετασχηματισμούς του Ν.Δ. 1297/1972 είναι υποχρεωτικά ονομαστικές και μη μεταβιβάσιμες κατά ποσοστό 75% του συνόλου τους για μια πενταετία από το χρόνο της συγχώνευσης ή μετατροπής.

- Μετατροπή ατομικής επιχείρησης ή προσωπικής εταιρείας ή ΕΠΕ σε ανώνυμη εταιρεία.
- Εισφορά κλάδου από τις αμέσως παραπάνω επιχειρήσεις σε ανώνυμη εταιρεία.
- Συγχώνευση των αμέσως παραπάνω επιχειρήσεων σε ανώνυμη εταιρεία.

Οι μετοχές της ανώνυμης εταιρείας που προέρχονται από συγχώνευση ανωνύμων εταιρειών βάσει του Ν.Δ. 1297/1972 με οποιοδήποτε τρόπο (δημιουργία νέου νομικού προσώπου, απορρόφηση) μπορεί να είναι ανώνυμες ανεξάρτητα αν οι συγχωνευόμενες ανώνυμες εταιρείες έχουν ονομαστικές ή ανώνυμες μετοχές. Επίσης, παύει να ισχύει στις συγχωνεύσεις ανωνύμων εταιρειών το αμεταβίβαστο του 75% των μετοχών (ανωνύμων ή ονομαστικών) για μια πενταετία της προερχόμενης από τη συγχώνευση ανώνυμης εταιρείας (άρθρο 11, παρ. 11, Ν. 2579/1998).

9. Φορολογικά κίνητρα αναπτυξιακών νόμων.

Οι αφορολόγητες εκπτώσεις των αναπτυξιακών νόμων οι οποίες δεν μνημονεύονται στο άρθρο 10 του Ν.Δ. 1297/1972 (π.χ. Ν. 1892/1990) ή οποιουδήποτε άλλου μελλοντικού αναπτυξιακού νόμου (π.χ. Ν. 2601/1998) που είχαν σχηματισθεί από μετατραπείσες ή συγχωνευθείσες με τις διατάξεις του Ν.Δ. 1297/1972, δεν φορολογούνται εφόσον έχουν μεταφερθεί σε ειδικούς λογαριασμούς των εταιρειών που προέκυψαν από τη μετατροπή ή συγχώνευση (άρθρο 13, παρ. 14, Ν. 2459/1997).

Η νέα εταιρεία που προέκυψε ή θα προκύψει στο μέλλον από μετατροπή ή συγχώνευση άλλων επιχειρήσεων με τις διατάξεις του Ν.Δ. 1297/1972 δικαιούται να σχηματίζει τις αφορολόγητες εκπτώσεις των άνω αναπτυξιακών νόμων για την ακάλυπτη αξία των επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν από τις μετασχηματισθείσες επιχειρήσεις (Υπ. Οικονομικών 1047166/πολ. 1142/1997 Λογιστής 1997 σελ. 921). Το Υπ. Οικονομικών έχει δεχθεί ότι οι διατάξεις των άρθρων 7 έως 10 του Ν.Δ. 1297/1972 εφαρμόζονται και επί εισφοράς κλάδου (Υπ. Οικονομικών 25/1973).

10. Εμφάνιση ιδιαιτέρως των αφορολόγητων αποθεματικών αναπτυξιακών νόμων.

Με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 10 του Ν.Δ. 1297/1972 όπως τροποποιημένες με την παρ. 18, του άρθρου 41, του Ν. 2648/1998 ισχύουν, οι αφορολόγητες κρατήσεις αναπτυξιακών νόμων που έχουν σχηματίσει οι μετατρεπόμενες ή συγχωνευόμενες επιχειρήσεις, εφόσον μεταφέρονται σε λογαριασμούς αποθεματικών στις προκύπτουσες από τη μετατροπή ή συγχώνευση επιχειρήσεις, δεν υπόκεινται σε φορολογία κατά το χρόνο της μετατροπής ή συγχώνευσης.

11. Νέες επιχειρήσεις των οποίων οι επενδύσεις έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του Ν. 2601/1998.

Οι υπαχθείσες ως νέοι φορείς των οποίων οι επενδύσεις έχουν υπαχθεί στο καθεστώς επιχορήγησης, επιδότησης τόκων και χρηματοδοτικής μίσθωσης του αναπτυξιακού νόμου 2601/1988, μετά την υπαγωγή τους και μέχρι την παρέλευση πενταετίας από τη δημοσίευση της απόφασης έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας οφείλουν, να μην συγχωνευθούν ή απορροφηθούν ή απορροφήσουν άλλη εταιρεία ή επιχείρηση ή κλάδο αυτής που αποτελεί παλαιό φορέα μέχρι τη δημοσίευση της απόφασης έναρξης της παραγωγικής της λειτουργίας. Από τη δημοσίευση της απόφασης και μέχρι την παρέλευση πενταετίας επιτρέπεται να συγχωνευθούν ή απορροφηθούν ή απορροφήσουν άλλη εταιρεία ή επιχείρηση ή κλάδο αυτής που αποτελεί παλαιό φορέα κατόπιν έγκρισης του αρμόδιου για την έκδοση της απόφασης υπαγωγής οργάνου (άρθρο 11, παρ. 1, περ. β, Ν. 2601/1998 όπως τροποποιημένο με το άρθρο 11 του Ν. 3460/2006 ισχύει από 30.5.2006).

12. Φορολογικές απαλλαγές:

α) Φόρος συγκέντρωσης κεφαλαίου. Ισχύουν αυτά που αναφέρονται στη σελ. 194 (άρθρο 5, Ν. 2954/2001, 2166/1993). Σημειώνεται ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε ως υπεραξία, για την επιβολή του άνω φόρου, το πέραν του κεφαλαίου που προέρχεται από συμπληρωματικές, σε χρήμα ή σε είδος, εισφορές (Σ.τ.Ε 426/1994, 1885/1994 και 1986/1994).

β) Απαλλαγή από τα τέλη χαρτοσήμου (άρθρο 3, παρ. 1, Ν.Δ. 1297/1972)

γ) Απαλλαγή από κάθε εισφορά ή δικαιώματα υπέρ οποιουδήποτε τρίτου (άρθρο 3, παρ. 1, Ν.Δ. 1297/1972)

δ) Απαλλαγή από το φόρο μεταβίβασης ακινήτων. Η απαλλαγή από το φόρο μεταβίβασης ακινήτων παρέχεται σε όλα τα ακίνητα που ανήκουν κατά κυριότητα στην μετασχηματιζόμενη επιχείρηση και είχαν χρησιμοποιηθεί για τις ανάγκες αυτής επί μια πενταετία πριν το μετασχηματισμό υπό την προϋπόθεση ότι θα χρησιμοποιηθούν για τις ανάγκες της απορροφώσας ανώνυμης εταιρείας τουλάχιστον επί μια πενταετία από το χρόνο εισφοράς (άρθρο 3, παρ. 1, Ν.Δ. 1297/1972).

Κατά τη διάρκεια της πενταετίας επιτρέπεται όπως η απορροφώσα ανώνυμη εταιρεία, υπό την προϋπόθεση ότι δεν μεταβάλλεται το κύριο αντικείμενο των εργασιών της:

α) Εκμισθώνει τα ακίνητα

β) Εκποιεί τα συνεπεία εισφοράς αποκτώμενα ακίνητα, υπό την προϋπόθεση ότι το προϊόν της εκποίησης θα χρησιμοποιηθεί εντός προθεσμίας δύο ετών από της εκποίησης για την απόκτηση ακινήτων ή ετέρων καινούργιων παγίων περιουσιακών στοιχείων, ίσης τουλάχιστον αξίας, τα οποία θα εξυπηρετούν τις ανάγκες της επιχείρησης ή για εξόφληση οφειλών από δάνεια και πιστώσεις προς τραπεζικά ιδρύματα, φορολογικών υποχρεώσεων προς το Δημόσιο, ως και ασφαλιστικών εισφορών προς Ασφαλιστικά Ιδρύματα και Ταμεία, υφισταμένων κατά την εκποίηση των ακινήτων.

13. Φόρος εισοδήματος υπεραξίας

Όπως προαναφέραμε με τις διατάξεις του άρθρου 8 του Ν.Δ. 1297/1972 προκύπτει ότι η αποτίμηση της αξίας των εισφερόμενων σε είδος περιουσιακών στοιχείων διενεργείται από την επιτροπή του άρθρου 9 του Ν. 2190/1920 η δε προκύπτουσα υπεραξία εμφανίζεται σε ειδικούς λογαριασμούς και φορολογείται κατά το χρόνο διαλύσεως της εταιρείας.

14. Φόρος εισοδήματος μεταβιβαζόμενων αυτοκινήτων.

Κατά τη μεταβίβαση αυτοκινήτων (Δ.Χ. ή Ι.Χ.) από την απορροφούμενη ανώνυμη εταιρεία στην απορροφώσα ανώνυμη εταιρεία δεν οφείλεται φόρος εισοδήματος κατά τη μεταβίβαση αυτή (Άρθρο 3, παρ. 1, Ν.Δ. 1297/1972).

15. Φ.Π.Α.

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 5 του Ν. 1642/1986 όπως κωδικοποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 5 του Ν. 2859/2000 (περί Φ.Π.Α.) η μεταβίβαση αγαθών επιχείρησης ως συνόλου ή κλάδου ή μέρους αυτής από επαχθή ή χαριστική αιτία ή με τη μορφή εισφοράς σε υφιστάμενο ή συνιστώμενο νομικό πρόσωπο, δεν αποτελεί παράδοση, εφόσον αυτός που αποκτά τα αγαθά συνεχίζει τις εργασίες του προκατόχου του π.χ. από την ανώνυμη εταιρεία Α εισφέρεται στην ανώνυμη εταιρεία Β ο κλάδος του βαφείου για τον οποίο λαμβάνει 2.000 μετοχές που αντιστοιχούν στην αξία του εισφερόμενου κλάδου. Για την εισφορά αυτή δεν οφείλεται Φ.Π.Α., με την απαραίτητη προϋπόθεση ότι:

α) ο μεταβιβαζόμενος κλάδος είναι λειτουργικά ανεξάρτητος και β) όλοι οι συμβαλλόμενοι, δηλαδή τόσο το πρόσωπο που μεταβιβάζει όσο και το πρόσωπο που αποκτά τα αγαθά, θα είναι υποκείμενοι στο Φ.Π.Α. και θα ενεργούν με την ιδιότητα αυτή (Υπ. Οικονομικών 10/1987, Λογιστής 1987 σελ. 1025).

16. Μεταβίβαση εισφερόμενων μετοχών.

Όταν μεταξύ των εισφερόμενων περιουσιακών στοιχείων περιλαμβάνονται μετοχές ανώνυμης εταιρείας μη εισηγμένης στο Χρηματιστήριο, το έγγραφο για τη μεταβίβαση των άνω μετοχών θα κατατίθεται στη Δ.Ο.Υ. σε δύο αντίτυπα από τα οποία το ένα θα παραμένει στη Δ.Ο.Υ. και το άλλο μετά τη θεώρηση θα παραδίδεται στην επιχείρηση (Υπ. Οικονομικών 1056431/πολ. 1169/1997).

17. Μεταφορά υφιστάμενης κατά το μετασχηματισμό ζημίας.

Η δυνατότητα μεταφοράς της φορολογικής ζημίας, δεν παρέχεται στις μετατρεπόμενες ή συγχωνευόμενες επιχειρήσεις με βάση τις διατάξεις του Ν.Δ. 1297/1972. (Σ.τ.Ε. 4344/1984 Λογιστής 1986 σελ. 839 και Σ.τ.Ε. 845/1984 Δ.Φ.Ν. 1985 σελ. 795).

18. Βιβλίο αποθήκης

Εάν η απορροφώσα εταιρεία δεν τηρεί βιβλίο αποθήκης ενώ η απορροφούμενη εταιρεία τηρεί βιβλίο αποθήκης, τότε η απορροφώσα εταιρεία υποχρεώνεται σε

τήρηση του βιβλίου αποθήκης λόγω της υποχρέωσης που προκύπτει από τον άνω μετασχηματισμό. Το βιβλίο αποθήκης η απορροφώσα επιχείρηση θα το τηρήσει επί δύο συνεχείς χρήσεις και θα σταματήσει την τήρηση του την επόμενη διαχειριστική περίοδο εκείνης που για δευτερή συνεχή περίοδο δεν υπερέβη το εκάστοτε ισχύον όριο (άρθρο 8, παρ. 4, Κ.Β.Σ)

ΓΑΛΕΡΙΣΤΗΜΟ ΓΕΡΑΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9ο

9.1. Ανακεφαλαίωση

Κάνοντας μια ανασκόπηση στη βιβλιογραφία θα δούμε ότι μέρος της θεωρεί τις Σ&Ε ως φυσικό και υγιές επακόλουθο ανάπτυξης της αγοράς, που βοηθά τη μετακίνηση πόρων σε πιο ωφέλιμες χρήσεις, δημιουργεί πρόσθετη οικονομική αξία, επιταχύνει τον εκσυγχρονισμό και αυξάνει την απόδοση των επιχειρήσεων, βελτιώνοντας τη συνολική οικονομική αποτελεσματικότητα και την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας στο διεθνή χώρο.

Αντίθετα με τα ανωτέρω, υπάρχει η άποψη που εστιάζει σε θέματα διαφάνειας και πληροφόρησης των κεφαλαιαγορών για τις συντελούμενες επιχειρησιακές μεταβολές, αρνητικών επιπτώσεων των Σ&Ε στους μετόχους των εξαγοραζόμενων επιχειρήσεων, μείωσης του ανταγωνισμού, ολιγοπωλιακής οργάνωσης της οικονομίας, στρέβλωσης των τιμών και επιβάρυνσης του καταναλωτή. Εμμένει δε στην ανάγκη για κατάλληλες ρυθμίσεις ελέγχου και περιορισμού των καταχρήσεων από την απόκτηση μονοπωλιακής ή ολιγοπωλιακής δύναμης.

Μέσω της εμπειρικής έρευνας δεν έχει επιβεβαιωθεί μέχρι σήμερα, μόνο η μια ή η άλλη άποψη. Είναι όμως χαρακτηριστικό ότι οι περισσότεροι αναλυτές εστιάζουν την προσοχή τους στα τεράστια μεγέθη των μεταβιβαζόμενων κεφαλαίων και στα αντίστοιχα κέρδη για τους επενδυτές, ή και σε θέματα επιχειρησιακής οργάνωσης και ανταγωνισμού, ενώ μόνο δευτερευόντως ασχολούνται με τις συνέπειες για την απασχόληση, τους όρους αμοιβής και εργασίας των εργαζομένων στις μεταβιβαζόμενες – συγχωνευόμενες επιχειρήσεις.

Αν προσπαθήσουμε να απαντήσουμε στο ερώτημα αν οι Συγχωνεύσεις και Εξαγορές δημιουργούν ή καταστρέφουν αξία τότε παρατηρούμε τα εξής:

- ❖ Οι μέτοχοι των εταιριών – στόχων στις οποίες γίνεται η προσφορά εξαγοράς, κερδίζουν περίπου 20% με 43% κατά μέσο όρο, ενώ οι μέτοχοι των εταιριών που κάνουν την προσφορά εξαγοράς είτε καταγράφουν μικρές ζημιές ή στην καλύτερη των περιπτώσεων είναι ουδέτεροι.
- ❖ Επομένως υπάρχουν ενδείξεις για μεταφορά πλούτου από τον αγοραστή στον εξαγοραζόμενο, ενώ το συνολικό αποτέλεσμα για την ενιαία επιχείρηση που δημιουργείται με τη συγχώνευση είναι ελάχιστα θετικό.

Από διάφορες μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί αναφορικά με το στρατηγικό management, βλέπουμε ότι η μεγαλύτερη πλειοψηφία των συγχωνεύσεων και εξαγορών αποτυγχάνει να φέρει σε πέρας τους στόχους που έχει θέσει πριν τη συγχώνευση. Επομένως οι συγχωνεύσεις και εξαγορές πιο συχνά καταστρέφουν παρά δημιουργούν αξία, η πιθανότητα αποτυχίας είναι περίπου στο 50%, μπορεί και λίγο μεγαλύτερη, άρα οι συγχωνεύσεις και εξαγορές είναι συναλλαγές μεγάλου επιχειρηματικού κινδύνου.

Σημαντικό είναι σε αυτό το σημείο να διευκρινίσουμε ότι οι εταιρίες ακολουθούν την στρατηγική των συγχωνεύσεων και εξαγορών διότι μέσα, στο 50% με 40% των επιτυχημένων συγχωνεύσεων υπάρχουν εταιρίες που χρωστούν την ταχεία και κερδοφόρα ανάπτυξη τους σε μια επιτυχημένη στρατηγική εξαγορών.

Επομένως από έρευνες προκύπτει ότι ορισμένες Σ&Ε, βοηθούν στην αποδοτικότητα των περιουσιακών στοιχείων και την μείωση του κόστους εργασίας. Επίσης, κάνοντας χρήση των φορολογικών απαλλαγών, κάποιες από τις Σ&Ε αυξάνουν την αξία της επιχείρησης. Τέλος, πρέπει να αναφερθούμε και στις περιπτώσεις που οι Σ&Ε πραγματοποιούνται με κριτήριο την μεγέθυνση και παράλληλα με την έλλειψη στρατηγικής πολιτικής, προκαλούνται αρνητικές επιδράσεις στις χρηματιστηριακές αποδόσεις των μετοχών των εταιριών.

Το κλειδί της επιτυχίας φαίνεται ότι βρίσκεται, εκτός από τα χαρακτηριστικά οικοδόμησης της συμφωνίας και τις τακτικές που ακολουθούνται κατά τη διάρκεια της προσφοράς, κυρίως στη θεώρηση της άλλης υπόθεσης όχι ως μιας απλής συναλλαγής, αλλά ως μιας διαδικασίας στρατηγικής σημασίας, που πρέπει να βρίσκεται σε συνάρτηση με την εταιρική στρατηγική και να δημιουργεί ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Οι συγχωνεύσεις ρυθμίζονται στο Ελληνικό Δίκαιο από ένα πλέγμα διατάξεων που έχουν διαμορφωθεί γύρω από έναν άξονα φορολογικών διευκολύνσεων και διέπονται από δυο νομοθετήματα, το Ν.Δ. 1297/1972, και τον Ν. 2166/1993. Δεδομένου ότι δεν υπάρχει σαφής διάκριση μεταξύ λογιστικής εξαγοράς και συγχώνευσης και σχετικά με το πότε ακολουθούνται οι δυο μέθοδοι, το ποιά μέθοδος εφαρμόζεται τελικά, είναι απλά θέμα επιλογής των εμπλεκόμενων μερών.

Επομένως, έχουν τη δυνατότητα αποτίμησης στις λογιστικές αξίες βάσει του Ν. 2166/1993 και όχι στις πραγματικές όπως προβλέπει ο Κ.Ν. 2190/1920 και το Ν.Δ. 1297/1972, με άμεση συνέπεια την μη αναγνώριση υπεραξίας, που στην αντίθετη περίπτωση θα επιβάρυνε τα αποτελέσματα και την καθαρή θέση τους. Ειδικότερα ο Ν. 2155/1997 για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προβλέπει ενοποίηση ιδρυμάτων, όπως αυτά εμφανίζονται σε ισολογισμούς τους που συντάσσονται για το σκοπό αυτόν.

Επιπλέον, βάσει του ισχύοντος νομικού πλαισίου δίνεται η δυνατότητα στις επιχειρήσεις να πραγματοποιούν τμηματικά την εξαγορά-συγχώνευση μιας επιχείρησης με συνέπεια την αναγνώριση μειωμένης υπεραξίας.

Τις παραπάνω αδυναμίες έρχεται να καλύψει η εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων όπου, σύμφωνα με το ΔΛΠ 22 και το ΔΠΧΠ 3, η υπεραξία αναγνωρίζεται και στην περίπτωση των διαδοχικών αποκτήσεων και επιπλέον η επιλογή μεθόδου δεν εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, αλλά εξαρτάται από τα κριτήρια που τα ίδια τα ΔΛΠ θέτουν.

9.2. Προοπτικές Συγχωνεύσεων & Εξαγορών

Στην επόμενη δεκαετία η ελληνική αγορά, θα πρέπει να περάσει μέσα από μια διαδικασία επανασχεδιασμού, θα πρέπει να ασχοληθεί πρώτα με τις εσωτερικές εξαγορές και συγχωνεύσεις και, στη συνέχεια, όταν τα ελληνικά μεγέθη θα είναι ενδιαφέροντα, οι ξένες εταιρείες θα ενδιαφερθούν. Η ελληνική αγορά μπορεί να είναι μικρή, αλλά με αιχμή τα προϊόντα ευρείας κατανάλωσης (στα οποία ήδη έχουν ηγετική παρουσία) οι πολυεθνικές **κυνηγούν κάθε αγορά** που τους επιτρέπει να αποκομίσουν κέρδη.

Τα τρόφιμα και τα ηλεκτρικά είδη -"λευκά και μαύρα" κατά την παραδοσιακή ορολογία-, τα απορρυπαντικά, τα καλλυντικά, τα φάρμακα, ήδη κυριαρχούνται από πολυεθνικές, για να αναφέρουμε μερικά παραδείγματα και μόνο. Η τάση αυτή δεν θα σταματήσει. **Θα επεκταθεί σε όλους τους τομείς**, και μάλιστα θα καλύψει και τον τριτογενή τομέα. Ήδη, στον τουριστικό κλάδο η παρουσία των ξένων μέσω των tour operators και των ξενοδοχειακών αλυσίδων είναι περισσότερο από εμφανής.

Για μερικούς αυτό ίσως να ισοδυναμεί με "αφελληνισμό". Είναι, όμως, μια **αναπόφευκτη συνέπεια** τόσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και του παγκόσμιου οικονομικού συστήματος. Είναι μια πραγματικότητα με την οποία πρέπει να συμφιλιωθούμε, διότι έτσι κι αλλιώς δεν υπάρχει ουσιαστικά εναλλακτική λύση.

Η χώρα μας θα πρέπει να στραφεί σε ένα νέο αναπτυξιακό προσανατολισμό όπου θα ενισχύεται η οικονομική εξωστρέφεια των ελληνικών επιχειρήσεων, θα αναβαθμιστεί η ποιότητα των προϊόντων και υπηρεσιών, θα ενισχυθεί η επιχειρηματικότητα και θα δημιουργηθεί πρόσφορο έδαφος για την προσέλκυση κεφαλαίων και την προώθηση των επενδύσεων και τέλος θα πρέπει να υλοποιηθούν οι απαραίτητες μεταρρυθμίσεις ώστε να βοηθήσουν στην αύξηση της ανταγωνιστικότητάς μας.

Η Ελλάδα μπορεί να είναι μικρή και περιθωριακή, αλλά όπως το χρηματιστήριό της συγκέντρωσε κάποια στιγμή το ενδιαφέρον των ξένων επενδυτών, έτσι και η υπόλοιπη αγορά της **θα προσελκύσει το ενδιαφέρον** των ξένων εταιρειών.

Οι παγκόσμιες συγχωνεύσεις και εξαγορές **αναμένεται να καταγράψουν ριμπάουντ το 2010**, από τα χαμηλά τεσσάρων ετών, και να ενισχυθούν κατά **15%** στα 2,5 με 2,7 τρις δολάρια, καθώς βελτιώνεται το περιβάλλον των συμφωνιών, αναφέρουν σε εκθέσεις τους αναλυτές.

Κάθε τέτοιο είδος ριμπάουντ είναι ευπρόσδεκτο από τους μετόχους, τις τράπεζες και τις δικηγορικές εταιρείες, οι οποίες μπορούν να αποκομίσουν μεγάλα κέρδη δίδοντας την βοήθεια τους στην δομή των συμφωνιών.

Σημειώνεται πως παγκοσμίως, οι εξαγορές και οι συγχωνεύσεις έχουν καταγράψει πτώση 40% μέχρι και τις 29 Οκτωβρίου 2009, σύμφωνα με στοιχεία του δικτύου Reuters, και έχουν ανακοινωθεί συμφωνίες ύψους 1,55 τρις δολ., τη στιγμή που το 2007 είχαν φτάσει τα 4,28 τρις δολ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ

- Γεώργιος Αληφαντής, «Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις», Εκδόσεις Πάμισος, 1998
- Δημήτριος Κυριαζής ; «Συγχωνεύσεις & Εξαγορές», Εκδόσεις Μπατσιούλας Ν.& Σ., 2007
- Ευάγγελος Περάκης, «Το Δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρίας», Μετασχηματισμοί Εταιριών-Μετατροπή, Συγχώνευση, Διάσπαση, Εξαγορά (Άρθρα 66-89 κ.ν. 2190/1920), Νομική Βιβλιοθήκη 2004
- Πανεπιστημιακές Σημειώσεις του διδάσκοντα στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς κ. Γεώργιου Αληφαντή, στα πλαίσια το μαθήματος «Χρηματοοικονομική Λογιστική» 3^ο εξαμήνου, του Τμήματος Χρηματοοικονομικής & Τραπεζικής Διοικητικής
- www.et.gr
- www.capital.gr
- www.naftemporiki.gr
- www.legal-ap.com
- www.eneiset.gr
- <http://nomothesia.ependysis.gr>
- www.foregat-rigaw.gr
- www.peei.gr
- www.taxheaven.gr
- www.xrhma.gr
- <http://eur-lex.europa.eu>
- <http://www.otoe.gr>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1ο

ΠΙΝΑΚΑΣ: Ισχύοντες αναπτυξιακοί φορολογικοί νόμοι

Προϋποθέσεις / Απαλλαγές	N. 2190/1920	N. 1297/1972	N.Α. 2166 /1993
Ποιες εταιρίες αφορά (ελληνικές & αλλοδαπές)	1. Μετατροπή Ο.Ε., Ε.Ε. & Ε.Π.Ε. σε Α.Ε., Α.Ε. σε Ε.Π.Ε 2. η διάσπαση μόνο Α.Ε., 3. δεν είναι δυνατή η μετατροπή και η συγχώνευση ημεδαπών επιχειρήσεων με αλλοδαπή.	1.Μετατροπή και συγχώνευση επιχειρήσεων οποιασδήποτε νομικής μορφής σε Α.Ε. ή Ε.Π.Ε., εκτός Α.Ε. σε Ε.Π.Ε. 2. Η συγχώνευση ειδικά βιομηχανικών ή βιοτεχνικών επιχειρήσεων οποιασδήποτε νομικής μορφής, εκτός Α.Ε. σε βιομηχανική ή βιοτεχνική Ο.Ε., Ε.Ε. και Ε.Π.Ε. 3. εισφορά κλάδου ή κλάδων από λειτουργούσα εταιρία, τόσο σε λειτουργούσα, όσο και σε συνιστώμενη Α.Ε. 4. δεν είναι δυνατή η μετατροπή και η συγχώνευση ημεδαπών επιχειρήσεων με αλλοδαπή.	1. Μετατροπή και συγχώνευση επιχειρήσεων οποιασδήποτε νομικής μορφής σε Ε.Π.Ε. ή Α.Ε., με την προϋπόθεση ότι στη συγχώνευση με απορρόφηση πρέπει η απορροφώσα Ε.Π.Ε. ή Α.Ε. να προϋπάρχει, 2. η διάσπαση μόνο Α.Ε., 3. εισφορά κλάδου ή κλάδων από λειτουργούσα εταιρία, σε λειτουργούσα μόνο Α.Ε. 4. Είναι δυνατή η μετατροπή και η συγχώνευση ημεδαπής Α.Ε. ή Ε.Π.Ε. υποκαταστημάτων αλλοδαπών Α.Ε. ή Ε.Π.Ε. που είναι εγκατεστημένα στην αλλοδαπή.
Αντικείμενο εργασιών	Της μετασηματιζόμενης, συγχωνεύμενης ή διασπόμενης επιχείρησης μπορεί να είναι το οποιοδήποτε (δεν υπάρχει περιορισμός)	Επιχειρήσεις που έχουν ως αντικείμενο την κατασκευή και εκμετάλλευση ακινήτων, δηλ. οικοδομικές και οι κτηματικές δεν μπορούν να μετασηματιστούν	Ισχύει ότι και στο Ν.Α. 1297/1972
Βιβλία & στοιχεία ΚΒΣ	Οι μετασηματιζόμενες επιχειρήσεις τηρούν λογιστικά βιβλία οποιασδήποτε κατηγορίας ΚΒΣ (Π.Α.186/92) και δεν απαιτείται να έχουν συντάξει προηγούμενες οικονομικές καταστάσεις.	Τηρούν βιβλία οποιασδήποτε κατηγορίας του Κ.Β.Σ. (Π.Α. 186/92) και δεν απαιτείται να έχουν συντάξει προηγούμενες οικονομικές καταστάσεις.	Οι μετασηματιζόμενες επιχειρήσεις πρέπει να τηρούν απαραίτητα ή προαιρετικά, είτε υποχρεωτικά, λογιστικά βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ. (Π.Α. 186/92) και επιπλέον να έχουν καταρτίσει, τουλάχιστον μια φορά οικονομικές καταστάσεις για δωδεκάμηνη ή υπερδωδεκάμηνη χρήση. Ο πρώτος ισολογισμός δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως ισολογισμός μετασηματισμού (υπ. Αριθμ.1028925/18.4.95 εγκύκλιος Υπουργείου Οικονομικών).
Κατώτατο Εταιρικό Κεφάλαιο	Της προερχόμενης Α.Ε. από μετατροπή, συγχώνευσης, ή διάσπασης πρέπει να ανέρχεται σε 60.000 € (άρθρ.8 Κ.Ν. 2190/1920)	Της προερχόμενης Α.Ε. από την μετατροπή, συγχώνευσης, διάσπαση ή εισφορά κλάδου πρέπει να ανέρχεται σε 300.000 € , ενώ της δε προερχόμενης Ε.Π.Ε. από μετατροπή ή συγχώνευση σε 146.735,00 €. Απαιτούνται να υπάρχουν ανάλογα ίδια κεφάλαια, μετά την εισφορά του κλάδου, για την εισφερόμενη Α.Ε. ή Ε.Π.Ε..	Της προερχόμενης Α.Ε. από την μετατροπή, συγχώνευσης, ή εισφορά κλάδου πρέπει να ανέρχεται σε 300.000 € , ενώ της δε προερχόμενης Ε.Π.Ε. από μετατροπή ή συγχώνευση σε 146.735,00 €.
Εκτίμηση Περιουσίας των μετασηματιζόμενων επιχειρήσεων	Διενεργείται από την επιτροπή του άρθρου 9 του Κ.Ν. 2190/1920, η οποία αποτιμά σε πραγματικές αξίες και για το λόγο αυτό προκύπτει υπεραξία.	Διενεργείται από την επιτροπή του άρθρου 9 του Κ.Ν. 2190/1920, η οποία αποτιμά σε πραγματικές αξίες και για το λόγο αυτό προκύπτει υπεραξία.	Απαιτείται διαπίστωση της περιουσίας μετασηματιζόμενων επιχειρήσεων σε λογιστικές αξίες , όπως αυτές εμφανίζονται στα βιβλία τους (δηλ. όχι σε πραγματικές αξίες), η οποία διενεργείται, είτε από Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών , είτε από τη Δ.Ο.Υ. είτε από την επιτροπή του άρθρ. 9 του Κ.Ν. 2190/1920 και για το λόγο αυτό δεν προκύπτει υπεραξία.
Φορολόγηση Υπεραξίας	Φορολογείται με συντελεστή 20% (άρθρ. 13 Ν, 2238/1994), η υπεραξία θεωρείται εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις.	Η υπεραξία θεωρείται εισόδημα και φορολογείται αυτοτελώς, με συντελεστή 20% (άρθρ. 13 Ν, 2238/1994). Η επιβολή του φόρου αυτού, αναστέλλεται μέχρι το χρόνο διάλυσης της προερχόμενης από μετατροπή, συγχώνευση, η εισφορά κλάδου επιχείρησης (και για αυτό απαιτείται όπως η υπεραξία εμφανίζεται στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης σε ιδιαίτερους λογαριασμούς τάξεως), εκτός εάν η διάλυση έγινε με σκοπό την παραπέρα συγχώνευση της, με βάση το Κ.Ν. 2190/1920, ή την απόσχιση κλάδου της, με βάση το Ν.Α. 1297/1972	Δεν τίθεται θέμα φορολογίας της υπεραξίας, αφού άλλωστε, δεν προκύπτει τέτοια υπεραξία.

<p>Ανταλλαγή εταιρικών μεριδίων ή μετοχών</p>	<p>Η σχέση ανταλλαγής προσδιορίζεται από την επιτροπή του άρθρ.9 του Κ.Ν. 2190/1920</p>	<p>Η σχέση ανταλλαγής προσδιορίζεται από την επιτροπή του άρθρ.9 του Κ.Ν. 2190/1920</p>	<p>Η σχέση ανταλλαγής των εταιρικών μεριδίων ή των μετοχών προσδιορίζεται από τη γενική συνέλευση των εταιριών που μετασχηματίζονται ή των μετοχών.</p>
<p>Φόρος υπέρ δημοσίου</p>	<p>Καταβάλλεται κάθε φόρος τέλους εισφοράς και δικαίωμα υπέρ του Δημοσίου ή τρίτων, περιλαμβανομένου και του φόρου μεταβίβασης ακινήτων. Η υποχρέωση αφορά την εισφορά και μεταβίβαση όλων των περιουσιακών στοιχείων (π.χ. φόρος μεταβίβασης αυτοκινήτων).</p>	<p>Παρέχεται απαλλαγή από κάθε φόρο, τέλος εισφοράς και δικαίωμα υπέρ του Δημοσίου ή τρίτου συμπεριλαμβανομένου και του φόρου μεταβίβασης ακινήτων, σχετικά με την εισφορά και μεταβίβαση όλων των περιουσιακών στοιχείων, δηλαδή των κινητών, τη σύμβαση σύστασης της νέας επιχείρησης, τη μεταγραφή κ.λ.π., με την προϋπόθεση ότι η νέα εταιρία δεν θα διαλυθεί πριν την πάροδο της πενταετίας από τη σύσταση ή τη συγχώνευση της, εκτός αν η διάλυση έγινε με σκοπό την παραπέρα συγχώνευση της με βάση το Κ.Ν. 2190/1920 ή την απόσχιση της με βάση το Ν.Δ. 1297/1972. Εξαιρέσεις: 1. Η περίπτωση της μη χρησιμοποίησης των ακινήτων οφείλεται σε κυριαρχική ενέργεια της Διοίκησης π.χ. διαφοροποίηση όρων δόμησης κ.λ.π. και 2. Δεν παρέχεται απαλλαγή από το φόρο μεταβίβασης ακινήτων, όταν τα ακίνητα εισφέρονται για κάλυψη του απαιτούμενου εταιρικού κεφαλαίου από τρίτα φυσικά ή νομικά πρόσωπα (αντίθετα παρέχεται η απαλλαγή αυτή, αν τα ακίνητα εισφέρονται από τους παλιούς εταίρους ή μετόχους) που θα μετέχουν στην νέα εταιρία</p>	<p>Παρέχεται απαλλαγή από κάθε φόρο, τέλος εισφοράς και δικαίωμα υπέρ του Δημοσίου ή τρίτου συμπεριλαμβανομένου και του φόρου μεταβίβασης ακινήτων χωρίς μάλιστα να απαιτούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται από το Ν.Δ. 1297/1972. Η απαλλαγή αυτή αφορά την εισφορά και μεταβίβαση όλων των περιουσιακών στοιχείων, δηλ. και των κινητών (π.χ. φόρος μεταβίβασης αυτοκινήτων), τη σύμβαση σύστασης της νέας επιχείρησης, τη μεταγραφή κ.λ.π. Παρά το γεγονός ότι δεν οφείλεται ο ανωτέρω φόρος, θα πρέπει να υποβληθεί στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. σχετική δήλωση. Η απαλλαγή από το φόρο μεταβίβαση ακινήτων, δεν παρέχεται στην περίπτωση που τα ακίνητα εισφέρονται για κάλυψη του απαιτούμενου εταιρικού κεφαλαίου από τρίτα φυσικά ή νομικά πρόσωπα (αντίθετα παρέχεται η απαλλαγή αυτή, αν τα ακίνητα εισφέρονται από τους παλιούς εταίρους ή μετόχους) που θα μετέχουν στη νέα εταιρία.</p>
<p>Μεταβίβαση μερίδια</p>	<p>Η εταιρία που προέρχεται από την μετατροπή ή διάσπαση μπορεί κατά την βούληση της να έχει ελεύθερα μεταβίβαση εταιρικά μερίδια ή ανάλογα μεταβιβάσιμες ανώνυμες ή ονομαστικές μετοχές, εκτός αν η ονομαστικοποίηση των μετοχών επιβάλλεται από διατάξεις του νόμου ή άλλων νόμων.</p>	<p>Οι μετοχές της προερχόμενης Α.Ε. από μετατροπή, συγχώνευση ή εισφορά κλάδου με εξαίρεση τη συγχώνευση μεταξύ Α.Ε., πρέπει υποχρεωτικά να είναι στο σύνολο τους ονομαστικές και μη μεταβιβάσιμες σε ποσοστό 75% του συνολικού αριθμού τους για μια πενταετία από το χρόνο του μετασχηματισμού. Το μη μεταβιβάσιμο 75% ισχύει και για τα εταιρικά μερίδια της Ε.Π.Ε. Αν δεν τηρηθούν οι προϋποθέσεις αυτές, αίρονται όλες οι φορολογικές απαλλαγές.</p>	<p>Η εταιρία που προέρχεται από την μετατροπή ή διάσπαση μπορεί κατά την βούληση της να έχει ελεύθερα μεταβίβαση εταιρικά μερίδια ή ανάλογα μεταβιβάσιμες ανώνυμες ή ονομαστικές μετοχές, εκτός αν η ονομαστικοποίηση των μετοχών επιβάλλεται από διατάξεις του νόμου ή άλλων νόμων.</p>
<p>Αφορολόγητα αποθεματικά</p>	<p>Δεν παρέχεται η δυνατότητα σχηματισμού αφορολόγητων αποθεματικών ως κίνητρο για την μετατροπή, τη συγχώνευση ή τη διάσπαση.</p>	<p>Παρέχεται ευχέρεια μετασχηματισμού αφορολόγητου αποθεματικού σε ποσοστό 10% στα κέρδη της πρώτης πενταετίας από το μετασχηματισμό, αλλά μόνο για τη συγχώνευση βιοτεχνικών, βιομηχανικών, μεταλλευτικών και λατομικών επιχειρήσεων οποιασδήποτε νομική μορφής, εκτός Α.Ε. σε ομοειδή Α.Ε., της οποίας το μετοχικό κεφάλαιο πρέπει να ανέρχεται τουλάχιστον στο ποσό των 300.000€. Αν η συγχωνευόμενη είναι επίσης Α.Ε. τότε το μετοχικό κεφάλαιο της προερχόμενης από τη συγχώνευση Α.Ε. θα πρέπει να ανέρχεται τουλάχιστον στο ποσό των 600.000€.</p>	<p>Ισχύει ότι και στο Ν.Δ.1297/1972</p>
<p>Αφορολόγητα αποθεματικά αναπτυξιακών νόμων που προκύπτουν από το μετασχηματισμό</p>	<p>Αυτά που έχουν σχηματιστεί κατά την μετατροπή, συγχώνευση ή διάσπαση εταιρίας, εφόσον μεταφέρονται σε λογαριασμό αποθεματικών στην νέα εταιρία (δεν λήφθηκαν υπόψη από την επιτροπή του άρθρ. 9 στην καθαρή θέση ή οποία κεφαλαιοποιήθηκε), δεν υπάγονται σε φορολογία κατά το χρόνο μετατροπής ή συγχώνευσης</p>	<p>Ισχύει ότι και στο Ν.2190/1920</p>	<p>Ισχύει ότι και στο Ν.2190/1920</p>
<p>Αφορολόγητα αποθεματικά από μη διανεμόμενα κέρδη</p>	<p>Που σχηματίστηκαν από τις μετασχηματιζόμενες εταιρίες, εφόσον μεταφέρονται αυτούσια στην εταιρία (δεν λήφθηκαν υπόψη από την επιτροπή του άρθρ. 9 Κ.Ν.2190/1920) στην καθαρή θέση ή οποία</p>	<p>Που σχηματίστηκαν από τις μετασχηματιζόμενες εταιρίες, εφόσον μεταφέρονται αυτούσια στην εταιρία (δεν λήφθηκαν υπόψη από την επιτροπή του άρθρ. 9 Κ.Ν. 2190/1920 στην καθαρή θέση ή οποία κεφαλαιοποιήθηκε), δεν</p>	<p>Που σχηματίστηκαν από τις μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις, εφόσον μεταφέρονται αυτούσια στη νέα εταιρία, δεν υπάγονται σε φορολογία κατά το χρόνο του μετασχηματισμού.</p>

	κεφααιοποιήθηκε), δεν υπάγονται σε φορολογία κατά το χρόνο της μετατροπής ή της συγχώνευσης.	υπάγονται σε φορολογία κατά το χρόνο της μετατροπής ή της συγχώνευσης.	
Αποτελέσματα που προκύπτουν από όλες τις πράξεις κατά το μεταβατικό στάδιο των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων	Τα αποτελέσματα αυτά που πραγματοποιούνται από τις μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις, δηλ. από την ημερομηνία σύνταξης του ισολογισμού μετασχηματισμού, μέχρι και την ημερομηνία ολοκλήρωσης της μετατροπής συγχώνευσης ή διάσπασης θεωρείται ότι ανήκει, από φορολογική άποψη στην μετατρέπόμενη, συγχωνευόμενη ή διασπώμενη εταιρία (δηλ. στις πριν από το μετασχηματισμό επιχειρήσεις). Επομένως πρέπει να συνταχθούν καινούργιες οικονομικές καταστάσεις κατά την ημερομηνία ολοκλήρωσης του μετασχηματισμού.	Ανήκουν από φορολογικής άποψης στην μετατρέπόμενη, συγχωνευόμενη ή στην εισφέρουσα τον κλάδο επιχείρηση. (προκύπτουν από την ημερομηνία σύνταξης του Ισολογισμού μετασχηματισμού, μέχρι την ημερομηνία ολοκλήρωσης της μετατροπής συγχώνευσης ή απόσχισης κλάδου). Επομένως συντάσσονται καινούργιες οικονομικές καταστάσεις κατά την ημερομηνία ολοκλήρωσης του μετασχηματισμού.	Τα αποτελέσματα αυτά που πραγματοποιούνται από τις μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις, κατά το μεταβατικό στάδιο, δηλ. από την ημερομηνία σύνταξης του ισολογισμού μετασχηματισμού, μέχρι την ημερομηνία ολοκλήρωσης της μετατροπής, συγχώνευσης, διάσπασης ή απόσχισης κλάδου θεωρείται από λογιστική και φορολογική άποψη, ότι ανήκει στην νέα εταιρία, που προέρχεται από το μετασχηματισμό. Συνεπώς, όλες οι πράξεις του μεταβατικού σταδίου γίνονται για λογαριασμό της νέας εταιρίας, μεταφερόμενες με συγκεντρωτική εγγραφή στα λογιστικά βιβλία. Εννοείται ότι πριν τη μεταφορά αυτή, θα προηγηθεί η καταχώρηση (στα βιβλία της νέας εταιρίας) αυτούσιος ο ισολογισμός έναρξης της νέας εταιρίας.
Φορολογικά Ευεργετήματα βάση των αναπτυξιακών νόμων	Τα φορολογικά ευεργετήματα των μετασχηματιζόμενων εταιριών, μεταφέρονται στην νέα εταιρία , με βάση του αναπτυξιακούς νόμους, κατά το μέτρο που οι εταιρίες δεν έκαναν χρήση των κινήτρων αυτών.	Μεταφέρονται στην νέα εταιρία με βάση του αναπτυξιακούς νόμους, κατά το μέτρο που οι επιχειρήσεις δεν έκανα χρήση των κινήτρων αυτών (άρθρ.3 παρ.3 2166/93).	Ισχύει όπως και στο Ν. Δ. 1297/1972
Ζημιές χρήσης που κλείνει και προηγούμενων χρήσεων	Η ζημιά που εμφανίζεται στο παθητικό των μετασχηματιζόμενων εταιριών, δεν μεταφέρεται στην νέα εταιρία (και συνεπώς δεν γεννιέται θέμα φορολογικού συμφητισμού της ή όχι, με μελλοντικά κέρδη) αφού αυτή, κατά την εκτίμηση της περιουσίας των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων από την Επιτροπή του άρθρ. 9 του Κ.Ν. 2190/1920, θα συνυπολογιστεί (μειωτικά) στον προσδιορισμό της καθαρής θέσης αυτών από κεφααιοποιείται. Η ζημιά της μεταβατικής περιόδου ανήκει στη μετασχηματιζόμενη εταιρία και θα πρέπει να καταβληθεί από τους εταίρους ή ανάλογα, από τους μετόχους της εταιρίας αυτής αφού τελικά αυτούς βαρύνει.	Η ζημιά που εμφανίζεται στο παθητικό των μετασχηματιζόμενων εταιριών, δεν μεταφέρεται στην νέα εταιρία (και συνεπώς δεν γεννιέται θέμα φορολογικού συμφητισμού της ή όχι, με μελλοντικά κέρδη) αφού αυτή, κατά την εκτίμηση της περιουσίας των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων από την Επιτροπή του άρθρ. 9 του Κ.Ν. 2190/1920, θα συνυπολογιστεί (μειωτικά) στον προσδιορισμό της καθαρής θέσης αυτών από κεφααιοποιείται. Η ζημιά της μεταβατικής περιόδου ανήκει στη μετασχηματιζόμενη εταιρία και θα πρέπει να καταβληθεί από τους εταίρους ή ανάλογα, από τους μετόχους της εταιρίας αυτής αφού τελικά αυτούς βαρύνει.	Η ζημιά που εμφανίζεται στο παθητικό των μετασχηματιζόμενων εταιριών, μεταφέρεται σε ιδιαίτερο λογαριασμό στον ισολογισμό της νέας εταιρίας. Το ποσό αυτής δεν επιτρέπεται να συμφητιστεί φορολογικά με τα μελλοντικά κέρδη των επόμενων πέντε χρήσεων, που θα προκύψουν στη νέα εταιρία. Ούτε η και ζημιά της συγχωνεύσεως ή της εωφελομένης εταιρίας συμφητίζεται φορολογικά με μελλοντικά κέρδη (υπ. αριθμό 1085968/πολ. 1216/26.7.96 εγκύκλιος Υπουργείου Οικονομικών)
Φόρος συγκέντρωσης κεφαλαίου	Επιβάλλεται 1% στο κεφάλαιο της εταιρίας που προκύπτει από τον μετασχηματισμό, αφού αφαιρεθεί προηγούμενος το κεφάλαιο της μετατρέπόμενης ή το συνολικό (αθροιστικά) κεφάλαιο των συγχωνευόμενων εταιριών, τα κεφααιοποιούμενα αποθεματικά ή αδιανέμητα κέρδη, καθώς επίσης και η υπεραξία αναπροσαρμογής των μετασχηματιζόμενων εταιριών.	Ισχύει ότι και στο Ν. 2190/1920	Δεν επιβάλλεται φόρος 1% , εκτός αν για τις ανάγκες του νόμου αυτού απαιτηθεί αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου. Οφείλεται ο εν λόγω φόρος σε περίπτωση διάσπαση Α.Ε., επειδή δεν είναι δυνατό να εφαρμοστούν αναλογικά και στη διάσπαση, τα όσα ισχύουν για τη μετατροπή ή τη συγχώνευση σχετικά με το φόρο συγκέντρωσης κεφαλαίου, αφού η πράξη της διάσπασης δεν περιλαμβάνεται μεταξύ των αναφερόμενων στο άρθρ. 18 Ν. 1676/86

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2ο

1. Συγχώνευση ανωνύμων εταιρειών με σύσταση νέας ανώνυμης εταιρείας βάσει των διατάξεων των άρθρων 68 (παρ. 1 και 3) 69, 70, 72-77 και 80 του κωδ. Ν. 2190/1920 σε συνδυασμό με τις διατάξεις του Ν. 2166/1993.

Τα διοικητικά συμβούλια των παρακάτω τριών συγχωνευόμενων εταιριών δημοσίευσαν σε μια ημερήσια οικονομική εφημερίδα περίληψη του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης³ που αναφέρουμε στη συνέχεια, των τριών άνω ανωνύμων

3

**ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗΣ
ΜΕ ΣΥΣΤΑΣΗ ΝΕΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΤΩΝ ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΜΕ ΤΙΣ
ΕΠΩΝΥΜΙΕΣ:**

1. «Α» Α.Ε.,
2. «Β» Α.Ε. ΚΑΙ
3. «Γ» Α.Ε.

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 68§ 1 & 3, 69, 70, 72-77 ΚΑΙ 80 ΤΟΥ Κ.Ν. 2190/1920, ΣΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΜΕ ΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ Ν. 2166/1993.

(Το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης δημοσιεύθηκε σε μια οικονομική εφημερίδα. Το παραθέτουμε αυτούσιο διαγράφοντας μόνο τα ονόματα των μετασχηματιζόμενων εταιρειών. Δεν σχολιάζουμε τυχόν λάθη ή παραλείψεις που ενδεχομένως να υπάρχουν στο σχέδιο αυτό).

Τα Διοικητικά Συμβούλια των ανωτέρω ανωνύμων εταιρειών ανακοινώνουν ότι σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 68 § 1 & 3, 69, 70, 72-77 και 80 του κ.ν. 2190/1920, όπως ισχύουν, και κατά τις προβλέψεις, διατάξεις και απαλλαγές του ν. 2166/1993, υπεγράφη μεταξύ του την 10.9.2002 Σχέδιο Σύμβασης Συγχώνευσής τους με τη σύσταση νέας ανώνυμης εταιρείας, το οποίο υπεβλήθη στις αρμόδιες Νομαρχίες και καταχωρήθηκε την 23.9.2002 στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών της Νομαρχίας... .. την 30.9.2002 στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών της Νομαρχίας... .. και την 17.10.2002 στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών της Νομαρχίας... .. Οι όροι του ανωτέρω Σχεδίου Συγχώνευσης έχουν σε περίληψη ως εξής:

1. **Στοιχεία συγχωνευόμενων εταιρειών:**

- (α) Η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Α» Α.Ε. και το διακριτικό τίτλο «... ..» (ΑΡ. Μ. Α. Ε.:.....), που εδρεύει στο.....
- (β) Η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Β» Α.Ε. και το διακριτικό τίτλο «.....» (ΑΡ. Μ.Α.Ε.:.....), που εδρεύει στον.....
- (γ) Η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Γ» Α.Ε. και το διακριτικό τίτλο «.....» (ΑΡ. Μ.Α.Ε.:.....), που εδρεύει στο.....

2. **Στοιχεία νέας εταιρείας που θα προκύψει από τη συγχώνευση:**

- (α) Επωνυμία: «Δ» Α.Ε.
- (β) Διακριτικός τίτλος: «.....»
- (γ) Έδρα: Δήμος.....
- (δ) Αρμόδια εποπτεύουσα αρχή: ΝΟΜΑΡΧΙΑ.....

3. Η συγχώνευση των ανωτέρω εταιρειών προς σύσταση της νέας εταιρείας, θα γίνει σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 68 παράγραφοι 1 και 3, 69, 70, 72-77 και 80 του κ.ν. 2190/1920, όπως ισχύουν και κατά τις προβλέψεις διατάξεις και απαλλαγές του ν. 2166/1993.

4. Η συγχώνευση ολοκληρώνεται και θεωρείται συντελεσθείσα από την ημερομηνία καταχώρισέας στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών των εγκριτικών αποφάσεων της αρμόδιας Αρχής για τη συγχώνευση των παραπάνω ανωνύμων εταιρειών, μαζί με την οριστική Σύμβαση Συγχώνευσέως που θα υπογραφεί ενώπιον συμβολαιογράφου και τις αποφάσεις των Γενικών Συνελεύσεων των Μετόχων των συγχωνευόμενων Εταιρειών, οι οποίες θα ληφθούν σύμφωνα με το άρθρο 72 του κ.ν.

2190/1920. Με την κατά τα ανωτέρω ολοκλήρωση της συγχώνευσης επέρχονται αυτοδίκαια και ταυτόχρονα χωρίς άλλη διατύπωση τα αποτελέσματα και οι συνέπειες της συγχωνεύσεως που καθορίζονται στο άρθρο 75 του κ.ν. 2190/1920, όπως ισχύει τόσο για τις συγχωνευόμενες όσο και έναντι των τρίτων. Με την ολοκλήρωση της συγχωνεύσεως αυτής, οι συγχωνευόμενες εταιρείες θα λυθούν χωρίς να επακολουθήσει εκκαθάρισή τους και οι μετοχές του θα ακυρωθούν το δε σύνολο της περιουσίας τους (ενεργητικό και παθητικό) όπως αυτό προκύπτει από τα βιβλία τους και περιλαμβάνεται στον Ισολογισμό Μετασηματισμού της 30ης Ιουνίου 2002, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 2 του ν. 2166/1993, και όπως θα υφίσταται και θα ευρίσκεται κατά την ολοκλήρωση της διαδικασίας συγχώνευσης των ανωτέρω εταιρειών, θα μεταβιβασθεί στη νέα εταιρεία που θα συσταθεί, εξομοιούμενη με καθολική διάδοχο των τελευταίων. Οι πράξεις των συγχωνευόμενων εταιρειών, που διενεργούνται από την 1η Ιουλίου 2002 και εφεξής μέχρι την ολοκλήρωση της συγχώνευσης θα θεωρούνται ως αποτελέσματα της νέας ανωνύμου εταιρείας που θα συσταθεί.

5. Το μετοχικό κεφάλαιο της νέας ανώνυμης εταιρείας που θα προέλθει από τη συγχώνευση (περαιτέρω «Το Νέο Μετοχικό Κεφάλαιο») θα ανέρχεται στο ποσό των ευρώ ενός εκατομμυρίου διακοσίων είκοσι χιλιάδων εκατό (1.220.100) και θα διαιρείται σε 406.700 κοινές ανώνυμες με ψήφο μετοχές, ονομαστικής αξίας τριών ευρώ (3) η κάθε μία (περαιτέρω «Οι Νέες Μετοχές»). Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 2 του ν. 2166/1993, το «Νέο Μετοχικό Κεφάλαιο» ισούται με το άθροισμα των μετοχικών κεφαλαίων των συγχωνευόμενων εταιρειών.

Το «Νέο Μετοχικό Κεφάλαιο» αναλυτικότερα θα διαμορφωθεί ως εξής:

Μετοχικό Κεφάλαιο της συγχωνευόμενης «Α» Α.Ε.....	€	352.800
Μετοχικό Κεφάλαιο της συγχωνευόμενης «Β» Α.Ε.....	€	720.300
Μετοχικό Κεφάλαιο της συγχωνευόμενης «Γ» Α.Ε.....	€	147.000
ΣΥΝΟΛΟ	€	<u>1.220.100</u>

6. Η σχέση ανταλλαγής των Νέων Μετοχών με τις προ της συγχωνεύσεως μετοχές των συγχωνευόμενων εταιρειών είναι η ακόλουθη:

Κάθε μια (1) από τις Παλαιές Μετοχές των συγχωνευόμενων εταιρειών (ονομαστικής αξίας € 29,40), θα αντιστοιχεί σε εννέα και οκτώ δέκατα (9,80) Νέες Μετοχές (ονομαστικής αξίας € 3) της εταιρείας που θα προκύψει από την συγχώνευση.

Έτσι:

- (α) οι 12.000 παλαιές μετοχές της συγχωνευόμενης εταιρείας «Α» Α.Ε. (ονομαστικής αξίας €29,40), θα αντιστοιχούν σε 117.600 νέες μετοχές (ονομαστικής αξίας € 3) της εταιρείας που θα προκύψει από την συγχώνευση.
- (β) οι 12.000 παλαιές μετοχές της συγχωνευόμενης εταιρείας «Β» Α.Ε. (ονομαστικής αξίας €29,40), θα αντιστοιχούν σε 240.100 νέες μετοχές (ονομαστικής αξίας € 3) της εταιρείας που θα προκύψει από την συγχώνευση.
- (γ) οι 12.000 παλαιές μετοχές της συγχωνευόμενης εταιρείας «Γ» Α.Ε. (ονομαστικής αξίας €29,40), θα αντιστοιχούν σε 49.000 νέες μετοχές (ονομαστικής αξίας € 3) της εταιρείας που θα προκύψει από την συγχώνευση.

7. Η νέα εταιρεία που θα προκύψει από τη συγχώνευση αυτή, θα υποχρεούται αμέσως μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας συγχωνεύσεως, να εκδώσει και παραδώσει στους μετόχους των συγχωνευόμενων εταιρειών τις ως άνω νέες μετοχές που θα εκδώσει με ταυτόχρονη παράδοση σε αυτήν των παλαιών μετοχών των συγχωνευόμενων εταιρειών προς ακύρωσή τους. Οι Νέες Μετοχές της νέας εταιρείας που θα προκύψει από την συγχώνευση θα έχουν δικαίωμα συμμετοχής στην διανομή κερδών της νέας εταιρείας από την εταιρική χρήση που θα κλείσει την 30η Ιουνίου 2003.

8. Δεν υπάρχουν μέτοχοι των συγχωνευόμενων εταιρειών που θα έχουν ειδικά δικαιώματα, ούτε κάτοχοι άλλων τίτλων, πλην μετοχών.

9. Τα καταστατικά, καθώς και οι αποφάσεις των Γενικών Συνελεύσεων των συγχωνευόμενων εταιρειών, δεν προβλέπουν ιδιαίτερα πλεονεκτήματα ή προνόμια για τα μέλη των Διοικητικών

εταιρειών και τη δημιουργία νέας ανώνυμης εταιρείας βάσει των διατάξεων του κωδ. Ν. 2190/1920 και του Ν. 2166/1993. Για το λόγο αυτό, οι τρεις άνω συγχωνευόμενες ανώνυμες εταιρείες συνέταξαν τους παρακάτω οριστικούς ισολογισμούς μετασχηματισμού με ημερομηνία 30.6.2002:

Α συγχωνευόμενη

Ενεργητικό	Οριστικός Ισολογισμός 30.6.2002		Παθητικό
		Μετοχικό κεφάλαιο	
		(12.000 μετοχές x 29,40 €/μετοχή)	352.800
		Αποθεματικά	147.200
		Υποχρεώσεις	500.000
Λοιπά	1.000.000		
Σύνολο	1.000.000	Σύνολο	1.000.000

Συμβουλίων και τους τακτικούς ελεγκτές των εταιρειών αυτών, ούτε παρέχονται τέτοια πλεονεκτήματα ή προνόμια από την συγχώνευση αυτή.

Όλοι οι όροι του παρόντος Σχεδίου Συμβάσεως Συγχωνεύσεως συμφωνήθηκαν από τα συμβαλλόμενα μέρη, σύμφωνα με ειδικές αποφάσεις των Διοικητικών Συμβουλίων των Συμβαλλομένων, κατά τις συνεδριάσεις τους της 9.9.2002 και 6.9.2002 αντίστοιχα. Το Σχέδιο Συγχώνευσης τελεί υπό την έγκριση των Γενικών Συνελεύσεων των συγχωνευομένων εταιρειών.

Αθήνα, 10 Νοεμβρίου 2002
Το Διοικητικό Συμβούλιο των συγχωνευομένων εταιρειών

Β συγχωνευόμενη

Ενεργητικό	Οριστικός Ισολογισμός 30.6.2002		Παθητικό
		Μετοχικό κεφάλαιο	
		(12.000 μετοχές x 29,40 €/μετοχή)	720.300
		Αποθεματικά	579.700
		Υποχρεώσεις	700.000
Λοιπά	2.000.000		
Σύνολο	2.000.000	Σύνολο	2.000.000

Γ συγχωνευόμενη

Ενεργητικό	Οριστικός Ισολογισμός 30.6.2002		Παθητικό
		Μετοχικό κεφάλαιο	
		(12.000 μετοχές x 29,40 €/μετοχή)	147.000
		Αποθεματικά	53.000
		Υποχρεώσεις	300.000
Λοιπά	5.000.000		
Σύνολο	5.000.000	Σύνολο	5.000.000

Εάν υποθέσουμε ότι η έγκριση της αρμόδια Αρχής για την άνω σύμβαση συγχώνευσης καταχωρήθηκε στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών την 1.1.2003 τότε ο ισολογισμός 1.1.2003 (ενάρξεως) της νέας εταιρείας και η ορθή κατανομή των μετοχών της νέας εταιρείας στους μετόχους των συγχωνευόμενων εταιρειών βάσει της σύμβασης συγχώνευσης είναι ως ακολούθως:

«Δ» Α.Ε. (Νέα Εταιρεία)

Ενεργητικό	Ισολογισμός ενάρξεως (1.1.2003)		Παθητικό
		Μετοχικό κεφάλαιο	352.800
			720.300
			147.000
		(406.700 x 3€)	1.220.000
		Αποθεματικά	779.000
		Υποχρεώσεις	1.500.000
Λοιπά	3.500.000		
Σύνολο	3.500.000	Σύνολο	3.500.000

Σχέση συμμετοχής των μετόχων των συγχωνευόμενων εταιρειών στο μετοχικό κεφάλαιο της νέας εταιρείας βάσει της σύμβασης συγχώνευσης.

Μέτοχοι	Μετοχικό κεφάλαιο	%	Νέες μετοχές	Σχέση ανταλλαγής	Παλαιές μετοχές
A	352.800	28,92%	117.600	9,8	12.000
B	720.300	59,03%	240.100	9,8	24.500
Γ	147.000	12,05%	49.000	9,8	5.000
Σύνολα	1.220.100	100,00%	406.700		

2. Συγχώνευση ανωνύμων εταιρειών με σύσταση νέας εταιρείας βάσει των διατάξεων των άρθρων 68 (παρ. 1 και 3) 69, 70, 72-77 και 80 του κωδ. Ν. 2190/1920 σε συνδυασμό με τις διατάξεις του Ν.Α. 1297/1972.

Τα διοικητικά συμβούλια των παρακάτω δύο συγχωνευόμενων ανωνύμων εταιρειών δημοσίευσαν σε μια ημερήσια οικονομική εφημερίδα περίληψη του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης⁴ που αναφέρουμε στη συνέχεια, των δύο άνω ανωνύμων

4

ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗΣ

(Το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης δημοσιεύθηκε σε μια οικονομική εφημερίδα. Το παραθέτουμε αυτούσιο διαγράφοντας μόνο τα ονόματα των μετασχηματιζόμενων εταιρειών. Δεν σχολιάζουμε τυχόν λάθη ή παραλείψεις που ενδεχομένως να υπάρχουν στο σχέδιο αυτό).

Των ανωνύμων εταιρειών «Α» Α.Ε. και «Β» Α.Ε με σύσταση νέας ανώνυμης εταιρείας σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 68 παρ. 3 έως 77 και 80 του ΚΝ 2190/1920 και του 1297/72.

Στην Καλλιθέα σήμερα 23/9/2002 τα συμβαλλόμενα μέρη:

Α. Η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Α» ΑΕ και το διακριτικό τίτλο «.....» που εδρεύει στην..... οδός..... αρ.....με ΑΡ.Μ.Α.Ε. και εκπροσωπείται νόμιμα για την υπογραφή του παρόντος από τον κ., Αντιπρόεδρο του Δ.Σ., η οποία έχει ειδικά εξουσιοδοτηθεί προς τούτο με το από 23/9/2002 πρακτικό του Διοικητικού Συμβουλίου στο εξής καλούμενη «πρώτη συγχωνευόμενη εταιρεία».

Β. Η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Β» Α.Ε. και το διακριτικό τίτλο «.....» που εδρεύει στην οδός αρ., με ΑΡ.Μ.Α.Ε. και εκπροσωπείται νόμιμα για την υπογραφή του παρόντος από τον κ. Πρόεδρο και Διευθύνοντα Σύμβουλο του Δ.Σ. ο οποίος έχει ειδικά εξουσιοδοτηθεί προς τούτο με το από 23/9/2002 πρακτικό του Διοικητικού Συμβουλίου, στο εξής καλούμενη «δεύτερη συγχωνευόμενη εταιρεία».

Συμφώνησαν τα ακόλουθα:

1. Οι ανωτέρω δύο συγχωνευόμενες ανώνυμες εταιρείες θα συγχωνευθούν με σύσταση νέας ανώνυμης εταιρείας, στο εξής καλούμενη «νέα εταιρεία», σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 68 παρ. 3 έως 77 και 80 του Κ.Ν. 2190/1920 και 1297/72. Η επωνυμία της νέας ανώνυμης εταιρείας που θα συσταθεί με την επιφύλαξη της εγκρίσεως από το αρμόδιο Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο και τη Νομαρχία θα είναι «Γ» Α.Ε. και το διακριτικό τίτλο «.....» και έδρα της θα είναι ο δήμος

2. Μετά την ολοκλήρωση των νομίμων διαδικασιών που προβλέπονται από τον Κ.Ν. 2190/1920 και 1297/72, το νομικό πρόσωπο των δύο συγχωνευόμενων εταιρειών χωρίς να επακολουθήσει το στάδιο της εκκαθάρισης και το σύνολο της περιουσία τους (Ενεργητικό και Παθητικό) θα μεταβιβασθεί στη νέα εταιρεία που θα συσταθεί ταυτόχρονα, η οποία θα καταστεί καθολική διάδοχός τους και θα υποκατασταθεί σε όλα ανεξαιρέτως τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συγχωνευόμενων εταιρειών. Η τελική απόφαση της συγχώνευσης θα ληφθεί από τις Γενικές Συνελεύσεις των συγχωνευόμενων εταιρειών σύμφωνα με το άρθρο 72 του Κ.Ν. 2190/1920.

3. Η συγχώνευση θα πραγματοποιηθεί με βάση τα οικονομικά στοιχεία των ισολογισμών των συγχωνευόμενων εταιρειών της 20/9/2002. Η εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων θα γίνει από την επιτροπή εμπειρογνομόνων του άρθρου 9 του Κ.Ν. 2190/1920.

4. Μέχρι την πραγματοποίηση της συγχώνευσης δηλ. μέχρι την ημερομηνία καταχώρισης της διοικητικής αποφάσεως που εγκρίνει την πράξη συγχώνευσης στο Μητρώο Α.Ε. της οικείας Νομαρχίας, οι πράξεις της κάθε συγχωνευόμενης εταιρείας θεωρούνται από λογιστική άποψη ότι διενεργούνται για ίδιον λογαριασμό ήτοι για λογαριασμό της κάθε συγχωνευόμενης εταιρείας χωριστά. Μετά την πραγματοποίηση της συγχώνευσης, τα οικονομικά αποτελέσματα των συγχωνευόμενων εταιρειών αυτής της περιόδου είτε θα μεταφερθούν με τις αντίστοιχες λογιστικές εγγραφές στη νέα εταιρεία, είτε εφόσον προκύψουν κέρδη θα διανεμηθούν μεταξύ των μετόχων κάθε εταιρείας, ανάλογα με το τι θα αποφασίσουν οι Γενικές Συνελεύσεις των Μετόχων που θα εγκρίνουν το παρόν. Σε περίπτωση που από τα οικονομικά αποτελέσματα των συγχωνευόμενων εταιρειών αυτής της περιόδου προκύπτουν ζημιές που θα μειώνουν τις καθαρές θέσεις των συγχωνευόμενων εταιρειών, όπως αυτές θα προσδιορισθούν από την επιτροπή του άρθρου 9 του Κ.Ν. 2190/1920, θα καλύπτονται με μετρητά από τους μετόχους της εταιρείας που παρουσιάζει την ζημία.

5. Το μετοχικό κεφάλαιο της νέας εταιρείας θα σχηματιστεί από την εισφορά των καθαρών θέσεων των συγχωνευόμενων εταιρειών, όπως αυτές θα προσδιορισθούν από την Επιτροπή του άρθρου 9 του Κ.Ν. 2190/1920 και το οποίο δεν θα είναι μικρότερο των 300.000 ευρώ.

εταιρειών και τη δημιουργία νέας ανώνυμης εταιρείας βάσει των διατάξεων του κωδ. Ν. 2190/1920 και του Ν.Δ. 1297/1972. Για το λόγο αυτό, οι δύο άνω συγχωνευόμενες ανώνυμες εταιρείες συντάξαν τους παρακάτω δύο προσωρινούς ισολογισμούς μετασχηματισμού με ημερομηνία 20.9.2002.

6. Η σχέση ανταλλαγής των μετοχών που θα εκδώσει η νέα εταιρεία προς τις μετοχές που κατέχουν οι μέτοχοι των συγχωνευόμενων εταιρειών, η οποία θα διαμορφωθεί και θα οριστικοποιηθεί ανάλογα με την κρίση της επιτροπής εμπειρογνομόνων άρθρου 9 του Κ.Ν. 2190/1920, είναι η ακόλουθη:

Η πρώτη συγχωνευόμενη εταιρεία θα συμμετέχει στο κεφάλαιο της νέας εταιρείας σε ποσοστό 71,91% και η δεύτερη συγχωνευόμενη εταιρεία σε ποσοστό 28,09%.

Δηλαδή στο Μετοχικό Κεφάλαιο της νέας εταιρείας το οποίο θα είναι 300.000 ευρώ η πρώτη συγχωνευόμενη εταιρεία θα έχει συμμετοχή με 215.730 ευρώ και η δεύτερη συγχωνευόμενη εταιρεία θα έχει συμμετοχή με 84.270 ευρώ.

Η εσωτερική αξία της μετοχής της πρώτης συγχωνευόμενης εταιρείας θα είναι 34 ευρώ και της δεύτερης συγχωνευόμενης εταιρείας θα είναι 6,5 ευρώ.

Η σχέση ανταλλαγής μετοχών θα είναι η εξής:

Η πρώτη συγχωνευόμενη εταιρεία θα ανταλλάσσει μια (1) παλαιά μετοχή με 1,1334 της νέας εταιρείας και η δεύτερη συγχωνευόμενη εταιρεία θα ανταλλάσσει μια (1) παλαιά μετοχή με 0,21665 της νέας εταιρείας.

7. Οι μετοχές που θα εκδώσει η νέα εταιρεία θα είναι 10.000 και θα παραδοθούν στους μετόχους των συγχωνευόμενων εταιρειών με την προσκόμιση από αυτούς των τίτλων των παλαιών μετοχών που κατέχουν στις συγχωνευόμενες εταιρείες, οι οποίοι θα ακυρωθούν αφού συνταχθεί για αυτό πρακτικό ακυρώσεώς τους από το Διοικητικό Συμβούλιο της νέας εταιρείας.

8. Η συγχώνευση τελειούται από την καταχώρηση στο Μητρώο Α.Ε. της εγκριτικής απόφασης της αρμόδιας αρχής για τη συγχώνευση των παραπάνω εταιρειών. Από την ολοκλήρωση της συγχώνευσης επέρχονται αυτοδίκαια τα ακόλουθα αποτελέσματα: (α) η νέα εταιρεία υποκαθίσταται σε όλα γενικά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συγχωνευόμενων εταιρειών, (β) οι μέτοχοι των συγχωνευόμενων εταιρειών γίνονται μέτοχοι της νέας εταιρείας, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παραπάνω παράγραφο 6 και (γ) οι συγχωνευόμενες εταιρείες παύουν να υπάρχουν.

9. Ημερομηνία από την οποία οι μετοχές που θα παραδοθούν στους μετόχους των συγχωνευόμενων εταιρειών θα παρέχουν δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη της νέας εταιρείας ορίζεται η επόμενη της καταχώρησης στο Μητρώο Α.Ε. της εγκριτικής απόφασης της αρμόδιας αρχής για τη συγχώνευση των συγχωνευόμενων εταιρειών.

10. Δεν υπάρχουν μέτοχοι των συγχωνευόμενων εταιρειών οι οποίοι να έχουν ειδικά δικαιώματα ή προνόμια ούτε κάτοχοι άλλων τίτλων πλην μετοχών.

11. Για τα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων και τους τακτικούς ελεγκτές των συγχωνευόμενων εταιρειών, δεν προβλέπονται από το καταστατικό τους ή αποφάσεις Γενικών Συνελεύσεων τους ιδιαίτερα πλεονεκτήματα ούτε εξάλλου τους παρέχονται τέτοια πλεονεκτήματα από το παρόν Σχέδιο Σύμβασης Συγχώνευσης.

12. Το οριστικό κείμενο της σύμβασης συγχώνευσης μαζί με το καταστατικό ίδρυσης της νέας εταιρείας θα καταρτισθούν με συμβολαιογραφικό έγγραφο με το οποίο θα συντελεσθεί και τυπικά η μεταβίβαση του συνόλου της περιουσίας των συγχωνευόμενων εταιρειών προς τη νέα εταιρεία που θα συσταθεί.

13. Οι διατάξεις δημοσιότητας που επιβάλλει το Κ.Ν. 2190/1920 θα τηρηθούν χωρίς καμία εξαίρεση σε όλα τα στάδια της διαδικασίας συγχώνευσης.

14. Σε οποιαδήποτε άλλο θέμα αναφορικά με τη συγχώνευση των ανωτέρω εταιρειών θα εφαρμόζονται οι διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας.

Σε πίστωση των ανωτέρω συντάχθηκε το παρόν Σχέδιο Σύμβασης Συγχώνευσης και υπογράφεται από τους νόμιμα κατά τα ανωτέρω εξουσιοδοτημένους εκπροσώπους των εταιρειών ως ακολούθως:

«Α» Α.Ε.

«Β» Α.Ε.

Α συγχωνευόμενη

Ενεργητικό	Προσωρινός Ισολογισμός 20.9.2002		Παθητικό
Πάγια (Αξία κτήσεως)	250.000	Μετοχικό κεφάλαιο	63.450
Μείον: Αποσβέσεις	(150.000)	(6.345 μετοχές x 10€/μετοχή)	
Αναπόσβεστο υπόλοιπο	100.000	Αποθεματικά	132,280
Αποθέματα	40.000	Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	195.730
Απαιτήσεις	120.000	Προβλέψεις	-
Διαθέσιμα	20.730	Υποχρεώσεις	85.000
Σύνολο	280.730	Σύνολο	280.730

Εκτίμηση επιτροπής άρθρου 9 κωδ. Ν. 2190/1920

	Αξία		
	βιβλίων	Εκτίμηση	Υπεραξία
Πάγια (Αναπόσβεστο υπόλοιπο)	100.000	130.000	30.000
Αποθέματα	40.000	40.000	
μείον: Πρόβλεψη υποτίμησης		(2.000)	(2.000)
Απαιτήσεις	120.000	120.000	
μείον: Πρόβλεψη επισφάλειας		(5.000)	(5.000)
Διαθέσιμα	20.730	20.730	-
Πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού	-	(3.000)	(3.000)
Υποχρεώσεις	(85.000)	(85.000)	-
Καθαρή θέση	195.730	215.730	20.000

Εάν η έγκριση της αρμόδιας Αρχής για την άνω σύμβαση συγχώνευσης καταχωρήθηκε στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών την 31.12.2002 τότε η Α συγχωνευόμενη συντάξε τον παρακάτω οριστικό ισολογισμό μετασηματισμό με ημερομηνία 31.12.2002:

Α συγχωνευόμενη

Ενεργητικό	Οριστικός Ισολογισμός 31.12.2002		Παθητικό
Πάγια (Αξία κτήσεως)	⁵ 130.000	Μετοχικό κεφάλαιο	63.450
μείον: Αποσβέσεις (20.9-31.12.02)	(4.000)	(6.345 μετοχές x 10€/μετοχή)	
Αποθέματα	⁶ 43.000	Αποθεματικά	132,280
μείον: Πρόβλεψη υποτίμησης	(2.000)	Διαφορά εκτίμησης επιτροπής	20.000
Απαιτήσεις	⁷ 118.000	Καθαρή θέση επιτροπής	215.730
μείον: Πρόβλεψη επισφάλειας	(5.000)	Κέρδος (20.9-31.12)	5.000

⁵ Η γενική συνέλευση των μετόχων της Α συγχωνευόμενης αποφάσισε όπως τα άνω κέρδη μεταφερθούν στην νέα εταιρεία.

⁶ Τα περιουσιακά στοιχεία της Α έχουν μεταβληθεί κατά το χρονικό διάστημα 20.9.2002 – 31.12.2002.

⁷ Υπ. Οικονομικών 1042801/1992

Απαντώντας στην 64266 από 10 Μαΐου 1991 αναφορά σας για το πιο πάνω θέμα, σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα:

Α. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Με την Ε. 13903/ΠΟΛ. 217/1981 διαταγή μας, έχει γίνει δεκτό ότι στην περίπτωση που κατά την μετατροπή ή συγχώνευση των επιχειρήσεων με τις διατάξεις του ν.δ. 1297/1972, μεταβιβάζονται αυτοκίνητα (Δ.Χ. ή Ι.Χ.) στη νέα εταιρεία που προέρχεται από μετατροπή ή συγχώνευση, η τυχόν προκύπτουσα υπεραξία των οχημάτων αυτών, ως προερχόμενη από πάγια περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης, δεν υπόκειται σε φορολογία εισοδήματος, κατά το χρόνο της μετατροπής ή συγχώνευσης όπως θα έπρεπε, αλλά θα φορολογηθεί κατά το χρόνο της διάλυσης της εταιρείας, που προέρχεται από μετατροπή ή συγχώνευση.

Εξάλλου, όπως έχει γίνει δεκτό με την Ε. 24011/ΠΟΛ 423/1969 διαταγή μας, η προερχόμενη από μετατροπή ή συγχώνευση ανώνυμη εταιρεία, υποχρεούται να συντάξει απογραφή κατά το χρόνο της σύστασής της (ημερομηνία καταχώρησης στο οικείο Μητρώο Ανώνυμων Εταιρειών), σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγρ. 1 του άρθρου 41 του Κ.Ν. 2190/1920 και της παραγρ. 6 του άρθρου 40 του Κ.Φ.Σ. κατά την οποία, τα πάγια στοιχεία αναγράφονται με την αξία που καθορίστηκε, από την εκτιμητική Επιτροπή του άρθρου 9 του ν. 2190/1920.

Δεν θα αναγραφούν στην απογραφή, τα πάγια στοιχεία τα οποία, αν και εκτιμήθηκαν από την Επιτροπή, καταστράφηκαν ή πουλήθηκαν μέχρι τη σύσταση της ανώνυμης εταιρείας.

Αντίθετα, θα καταχωρηθούν στην απογραφή έναρξης, με την αξία κτήσης τους, οι αγορές νέων παγίων στοιχείων, οι οποίες πραγματοποιούνται στο χρονικό διάστημα, αφότου συντάχθηκε η έκθεση της εκτιμητικής Επιτροπής του άρθρου 9 του ν. 2190/1920 και μέχρι το χρόνο σύστασης της ανώνυμης εταιρείας.

Από όσα αναφέρθηκαν πιο πάνω, προκύπτει, ότι: α) σε περίπτωση μετατροπής ή συγχώνευσης επιχειρήσεων με τις διατάξεις του ν.δ. 1297/1972, για την υπεραξία, που προκύπτει από τα αυτοκίνητα που εισφέρονται για να χρησιμοποιηθούν ως πάγιο στοιχείο της επιχείρησης δεν υπάρχει υποχρέωση καταβολής του φόρου που οφείλεται με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 7 του ν. 1160/1981 από την μετατρεπόμενη ή συγχωνευόμενη επιχείρηση β) για τα τυχόν αυτοκίνητα που αγοράστηκαν από την μετατρεπόμενη ή συγχωνευόμενη επιχείρηση στο χρονικό διάστημα από την σύνταξη της έκθεσης της εκτιμητικής επιτροπής του άρθρου 9 του ν. 2190/1920 και μέχρι το χρόνο σύστασης της Α.Ε. καθόσον η υποχρέωση αναγραφής τους στην απογραφή έναρξης με την τιμή κτήσης, δεν καταλείπει ωφέλεια (υπεραξία) προς φορολόγηση.

Β. Φ.Π.Α. ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ ΦΟΡΟΙ

Οι διατυπώσεις που απαιτούνται για την μεταφορά από την Ε.Ε. στην Α.Ε. του φορτηγού αυτοκινήτου, που αποκτήθηκε από την μετατρεπόμενη σε Α.Ε. ετερόρρυθμη εταιρεία κατά το χρονικό διάστημα από την σύνταξη της έκθεσης της εκτιμητικής επιτροπής του ν. 2190/1920 μέχρι το χρόνο σύστασης της Α.Ε. δεν αποτελούν μεταβίβαση της κυριότητας του αυτοκινήτου. Και τούτο, γιατί ότι αποκτάται από την υπό μετατροπή Ε.Ε. κατά το στάδιο μετατροπής της ανήκει αυτοδίκαια μετά την ολοκλήρωση της μετατροπής στην Α.Ε.

Για το λόγο αυτό στην ανωτέρω περίπτωση δεν οφείλεται φόρος προστιθέμενης αξίας ή τέλος χαρτοσήμου.

Εξάλλου, με τις ανωτέρω διατυπώσεις δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι πραγματοποιείται συμπληρωματική εισφορά στην Α.Ε. αφού δεν εισφέρεται νέο περιουσιακό στοιχείο, (το αυτοκίνητο αντικαθιστά άλλα περιουσιακά στοιχεία που εκτιμήθηκαν αρχικά από την επιτροπή του ν. 2190/1920) και επομένως δεν οφείλεται φόρος συγκέντρωσης κεφαλαίων.

Διαθέσιμα	30.000	Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	220.730
		Προβλέψεις	3.000
		Υποχρεώσεις	86.270
Σύνολο	310.000	Σύνολο	280.730
Λογαριασμοί τάξεως χρεωστικοί:		Λογαριασμοί τάξεως πιστωτικοί:	
Υπεραξία εκτίμησης, λόγω		Αφορολόγητη υπεραξία βάσει του	
Μετασχηματισμού επιτροπής άρθρου 9	20.000	Ν.Δ. 1297/1972	20.000

Β συγχωνευόμενη

Ενεργητικό	Προσωρινός Ισολογισμός 20.9.2002		Παθητικό
Πάγια (Αξία κτήσεως)	200.000,00	Μετοχικό κεφάλαιο	60.027,95
Μείον: Αποσβέσεις	(120.000,00)	(12.965 μετοχές x 4,63€/μετοχή)	
Αναπόσβεστο υπόλοιπο	80.000,00	Αποθεματικά	14.242,05
Αποθέματα	20.000,00		74.270,00
Απαιτήσεις	40.000,00	Προβλέψεις	-
Διαθέσιμα	10.000,00	Υποχρεώσεις	75.730,00
Σύνολο	150.000,00	Σύνολο	150.000,00

Εκτίμηση επιτροπής άρθρου 9 κωδ. Ν. 2190/1920

	Αξία		
	βιβλίων	Εκτίμηση	Υπεραξία
Πάγια (Αναπόσβεστο υπόλοιπο)	80.000	95.000	15.000
Αποθέματα	20.000	20.000	
μείον: Πρόβλεψη υποτίμησης		(1.000)	(1.000)
Απαιτήσεις	40.000	40.000	
μείον: Πρόβλεψη επισφάλειας		(2.000)	(2.000)
Διαθέσιμα	10.000		
Πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού	-	(2.000)	(2.000)
Υποχρεώσεις	(75.730)	(75.730)	
Καθαρή θέση	74.270	84.270	10.000

Επίσης η Β την 31.12.2002 (ημερομηνία που η εποπτεύουσα Αρχή ενέκρινε τον άνω μετασχηματισμό) συνέταξε τον παρακάτω οριστικό ισολογισμό μετασχηματισμού:

Β συγχωνευόμενη

Ενεργητικό	Οριστικός Ισολογισμός 31.12.2002		Παθητικό
Πάγια	95,000	Μετοχικό κεφάλαιο	60.027,5
μείον: Αποσβέσεις (20.9-31.12.02)	(3.000)	(12.965 μετοχές x 4,63€/μετοχή)	
Αποθέματα	⁸ 23.000	Αποθεματικά	12.424,05
μείον: Πρόβλεψη υποτίμησης	(1.000)	Διαφορά εκτίμησης επιτροπής	10.000,00
Απαιτήσεις	45.000	Καθαρή θέση επιτροπής	84.270
μείον: Πρόβλεψη επισφάλειας	(2.000)	Κέρδος (20.9-31.12)	⁹ 5.730

⁸ Τα περιουσιακά στοιχεία της Β έχουν μεταβληθεί κατά το χρονικό διάστημα 20.9.2002-31.12.2002

Διαθέσιμα	15.000	Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	90.000
		Προβλέψεις	2.000
		Υποχρεώσεις	80.000
Σύνολο	172.000	Σύνολο	172.000
Λογαριασμοί τάξεως χρεωστικοί:		Λογαριασμοί τάξεως πιστωτικοί:	
Υπεραξία εκτίμησης, λόγω		Αφορολόγητη υπεραξία βάσει του	
Μετασχηματισμού επιτροπής άρθρου 9	10.000	Ν.Δ. 1297/1972	10.000

Ο ισολογισμός 1.1.2003 (ενάρξεως) της νέας εταιρείας και η ορθή κατανομή των μετοχών της νέας εταιρείας στους μετόχους των συγχωνευόμενων εταιρειών βάσει της σύμβασης συγχώνευσης έχουν ως ακολούθως:

«Γ» Α.Ε. (Νέα Εταιρεία)

Ενεργητικό	Ισολογισμός Ενάρξεως 1.1.2003		Παθητικό
Πάγια	250.000	Μετοχικό κεφάλαιο	300.000
μείον: Αποσβέσεις	(7.000)	(10.000 μετοχές x 30€/μετοχή)	
	218.000	Υπόλοιπο κερδών εις νέον	10.730
Αποθέματα	66.000	Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	310.730
μείον: Πρόβλεψη υποτίμησης	(3.000)	Προβλέψεις	5.000
Απαιτήσεις	163.000	Υποχρεώσεις	166.270
μείον: Πρόβλεψη επισφάλειας	(7.000)		
Διαθέσιμα	45.000		
Σύνολο	482.000	Σύνολο	172.000
Λογαριασμοί τάξεως χρεωστικοί:		Λογαριασμοί τάξεως πιστωτικοί:	
Υπεραξία εκτίμησης, λόγω		Αφορολόγητη υπεραξία βάσει του	
μετασχηματισμού επιτροπής άρθρου 9	30.000	Ν.Δ. 1297/1972	30.000

Σχέση συμμετοχής των μετόχων των συγχωνευόμενων εταιρειών στο μετοχικό κεφάλαιο της νέας εταιρείας βάσει της σύμβασης συγχώνευσης.

Μέτοχοι	Μετοχικό κεφάλαιο	%	Νέες μετοχές	Σχέση ανταλλαγής	Παλαιές μετοχές
A	215.730	71,91%	7.191	1,1334	6.345
B	84.270	28,09%	2.809	0,21665	12.965
Σύνολα	300.000	100,00%	10.000		

⁹ Η γενική συνέλευση των μετόχων της Β συγχωνευόμενης αποφάσισε όπως τα άνω κέρδη μεταφερθούν στην νέα εταιρεία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3ο
Σχέδια Συμβάσεων Συγχώνευσης
Ελληνικών Ανωνύμων Εταιριών